

URZĘDOWY WYKAZ POLSKICH NAZW GEOGRAFICZNYCH ŚWIATA

Suplement

Wykaz nazw budowli
i innych obiektów miejskich

wieża Giedymina

plac Waława

Tadź Mahal

pałac Elizejski

pałac Westminsterski

most Brookliński

Partenon

wieża Eiffla

Łuk Triumfalny

katedra Świętego Szczepana

Kapitol

Koloseum

ulica Ostrobramska

Statua Wolności

świątynia Świtu

piramida Cheopsa

Krzywa Wieża w Pizie

Złota Świątynia

GLÓWNY URZĄD GEODEZJI I KARTOGRAFII

Warszawa 2024

**KOMISJA STANDARYZACJI NAZW GEOGRAFICZNYCH
POZA GRANICAMI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
przy Głównym Geodecie Kraju**

URZĘDOWY WYKAZ POLSKICH NAZW GEOGRAFICZNYCH ŚWIATA

Suplement

**Wykaz nazw budowli
i innych obiektów miejskich**

GŁÓWNY URZĄD GEODEZJI I KARTOGRAFII
Warszawa 2024

**KOMISJA STANDARYZACJI NAZW GEOGRAFICZNYCH
POZA GRANICAMI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
przy Głównym Geodecie Kraju**

*Maciej Zych (przewodniczący),
Andrzej Markowski (zastępca przewodniczącego), Justyna Kacprzak (sekretarz);
Teresa Brzezińska-Wójcik, Andrzej Czerny, Sylwia Gil, Romuald Huszcza,
Roman Janusiewicz, Sabina Kaciszczenko, Dariusz Kalisiewicz,
Jerzy Ostrowski, Jarosław Pietrow, Jerzy Pietruszka, Andrzej Pisowicz,
Agnieszka Reszke, Tomasz Wites, Wojciech Włoskowitz,
Ewa Wolnicz-Pawłowska, Bogusław R. Zagórski*

Opracowanie redakcyjne

Maciej Zych

Opracowanie skorowidza nazw

Maciej Zych

Koordynacja prac

Justyna Kacprzak

Współpraca

*Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Zespół Ortograficzno-Onomastyczny Rady Języka Polskiego*

© Copyright by Główny Geodeta Kraju 2024

ISBN 978-83-254-2600-2

Łamanie komputerowe

Monika Belec Firma Reklamowa GRAF MEDIA
ul. Konstruktorów 34/15, 65-119 Zielona Góra

Spis treści

Od Wydawcy	VII
Przedmowa	IX
Wprowadzenie	XV
Przyjęte zasady latynizacji z języków posługujących się niełacińskimi systemami zapisu	XIX
Objaśnienia skrótów	XXII
Część 1. Europa	1
Albania	3
Austria	4
Belgia	5
Białoruś	5
Bośnia i Hercegowina	13
Bułgaria	13
Chorwacja	16
Czarnogóra	17
Czechy	18
Dania	20
Estonia	20
Finlandia	22
Francja	23
Grecja	25
Hiszpania	29
Holandia	31
Irlandia	31
Islandia	32
Kosowo	32
Liechtenstein	32
Litwa	32
Łotwa	37
Macedonia Północna	39
Malta	40
Mołdawia	41
Monako	41
Niemcy	42
Norwegia	44
Portugalia	45
Rosja	45
Rumunia	55
Serbia	56
Słowacja	57

Słowenia	59
Szwajcaria	59
Szwecja	60
Ukraina	61
Watykan	74
Węgry	76
Wielka Brytania	78
Włochy	79
Część 2. Azja	83
Afganistan	85
Arabia Saudyjska	85
Armenia	86
Azerbejdżan	87
Bahrajn	88
Bangladesz	88
Bhutan	89
Brunei	89
Chiny	89
Cypr	92
Filipiny	93
Gruzja	94
Indie	95
Indonezja	104
Irak	104
Iran	105
Izrael	107
Jerozolima	109
Japonia	113
Jemen	114
Jordania	114
Kambodża	115
Kazachstan	116
Korea Południowa	117
Korea Północna	117
Kuwejt	118
Laos	118
Liban	119
Malediwy	120
Malezja	120
Mjanma	121
Mongolia	121
Nepal	122
Oman	122
Pakistan	122

Palestyna	123
Singapur	125
Sri Lanka	125
Syria	126
Tadżykistan	127
Tajlandia	127
Tajwan	128
Turcja	128
Turkmenistan	132
Uzbekistan	132
Wietnam	133
Zjednoczone Emiraty Arabskie	134
Część 3. Afryka	135
Algieria	137
Benin	138
Burkina Faso	138
Demokratyczna Republika Konga	139
Egipt	139
Etiopia	144
Gambia	145
Ghana	145
Gwinea	145
Kamerun	145
Kenia	146
Komory	146
Kongo	146
Liberia	147
Madagaskar	147
Malawi	147
Mali	147
Maroko	148
Mauritius	149
Mozambik	149
Niger	150
Nigeria	150
Południowa Afryka	150
Republika Zielonego Przylądka	150
Senegal	151
Tanzania	151
Tunezja	152
Uganda	153
Wybrzeże Kości Słoniowej	153
Wyspa Świętej Heleny, Wyspa Wniebowstąpienia i Tristan da Cunha	153
Zimbabwe	154

Część 4. Ameryka Północna	155
Gwatemala	157
Honduras	157
Kuba	157
Meksyk	158
Salwador	159
Stany Zjednoczone	160
Część 5. Ameryka Południowa	163
Argentyna	165
Boliwia	165
Brazylia	165
Kolumbia	166
Paragwaj	166
Peru	166
Część 6. Australia i Oceania	169
Australia	171
Nowa Kaledonia	171
Skorowidz nazw	173

Od Wydawcy

Opracowywanie oraz publikowanie wykazów nazw geograficznych wynika z realizacji rezolucji Organizacji Narodów Zjednoczonych i ma na celu ujednoczenie nazewnictwa geograficznego używanego w relacjach oficjalnych, a także publikacjach kartograficznych, podręcznikach, literaturze, prasie i innych środkach masowego przekazu.

Nazwy geograficzne spełniają ważną rolę informacyjną przy identyfikacji i lokalizacji różnych obiektów na powierzchni Ziemi, a obok znaków kartograficznych, są niezbędnym elementem treści każdej mapy. Dlatego szczególnie ważne jest zapewnienie nazwom jednoznaczności, poprawnej pod względem językowym formy oraz dokładnej lokalizacji przestrzennej opisywanego obiektu.

Niniejsza publikacja, przygotowana przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy Głównym Geodecie Kraju zawierająca nazwy budowli i innych obiektów miejskich, stanowi suplement do „Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata”. W wykazie podano nazwy najważniejszych tego typu zagranicznych obiektów, dla których zalecane są polskie nazwy. Uwzględniono nazwy obiektów takich jak: świątynie, klasztory i inne miejsca kultu, forty, twierdze, zamki, mosty, dworce, lotniska, a także ulice, place, cmentarze, pomniki i parki miejskie w podziale na poszczególne państwa i terytoria niesamodzielne.

Jestem przekonana, że publikacja, przygotowana przez zespół specjalistów, przede wszystkim geografów i językoznawców, przyczyni się do poprawnego stosowania nazw geograficznych świata w kartografii, literaturze, środkach masowego przekazu i będzie pomocna dla wielu osób i instytucji.

Główny Geodeta Kraju

Alicja Kulka

Warszawa, listopad 2024 r.

Przedmowa

W 2013 roku został opublikowany *Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata* przygotowany przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej działającą przy Głównym Geodecie Kraju. Drugie wydanie ukazało się w 2019 roku. Publikacja ta zawiera zalecane przez Komisję polskie nazwy obiektów geograficznych położonych poza Polską, czyli polskie egzonymy. Podano w niej polskie nazwy dla 13 599 obiektów geograficznych. Wykazy z 2013 i 2019 roku poprzedzone były innymi opracowaniami przygotowanymi przez Komisję i zawierającymi zalecane do użytku nazwy geograficzne obiektów spoza granic Polski: w latach 2004–2010 ukazało się 12 zeszytów *Nazewnictwa geograficznego świata*, zaś w latach 1994–1996 – 4 zeszyty *Polskich nazw geograficznych świata*.

W obu wydaniach *Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata* nie uwzględniono nazw budowli, takich jak świątynie, klasztory i inne miejsca kultu, forty, twierdze, zamki, mosty, dworce, lotniska, a także nazw ulic, placów, cmentarzy, nekropolii i parków miejskich (nazwy te można zaliczyć do urbanonimów). Pomimo że obiekty tego typu były wymienione zarówno w *Nazewnictwie geograficznym świata*, jak i w *Polskich nazwach geograficznych świata*, opracowując *Urzędowy wykaz polskich nazw geograficznych świata* Komisja postanowiła je pominąć, jednocześnie decydując o przygotowaniu osobnego wykazu zawierającego usystematyzowane nazwy tego rodzaju obiektów. Niniejsza publikacja, zawierająca nazwy budowli i innych obiektów miejskich jest realizacją tego postanowienia.

Wykaz polskich nazw budowli i innych obiektów miejskich jest suplementem do *Urzędowego wykazu polskich nazw geograficznych świata*. Zachowano w nim ten sam podział na tradycyjnie wyróżniane części świata (Europa, Azja, Afryka, Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Australia z Oceanią) oraz państwa i terytoria (uwzględniając tylko te, dla których zalecono polskie nazwy budowli). W wykazie podano nazwy 1691 obiektów z obszaru 133 państw i terytoriów. Podstawę opracowania stanowiły nazwy budowli zawarte w zeszytach *Nazewnictwa geograficznego świata*. Znalazły się tam polskie nazwy ok. 430 budowli i innych obiektów miejskich. Później Komisja rozszerzała to nazewnictwo, analizując publikacje dotyczące poszczególnych państw. Tu szczególnie istotne było nazewnictwo stosowane we wszelkiego typu przewodnikach oraz monografiach miast i państw, a także w leksykonach i encyklopediach.

W trakcie pracy okazało się jednak, że właściwie nie można ustalić listy budowli, dla których stosowane są polskie nazwy. W przewodnikach spolszczenia są często tworzone ad hoc, co w przypadku budowli nierzadko jest proste

(np. tłumaczenie nazw kościołów lub ulic). Uznano zatem, że podstawowym kryterium doboru obiektów będzie ich popularność i znaczenie kulturowe, a dopiero po wybraniu tych znaczniejszych obiektów będzie analizowane to, czy warto dla nich zalecać polską nazwę. Z oczywistych powodów te „znaczniejsze” są rozpatrywane z polskiej perspektywy, stąd dominacja obiektów z obszaru Europy, a w Europie duża reprezentacja obiektów z terenów dawniej należących do Polski.

W przypadku budowli pojawiają się istotne problemy nazewnicze. Po pierwsze, nie każda budowla ma nazwę. Czasami nawet bardzo znane budowle określane są tylko deskrypcjami (często typu „rodzaj budowli w”, np. *zamek w Lidzie, pałac w Jelgawie*), czasami trudno jednoznacznie ustalić, czy stosowane określenie to deskrypcja (opis obiektu, zapisywany małymi literami), czy nazwa własna (np. *pałac prezydencki* [deskrypcja – pałac będący siedzibą prezydenta], czy *pałac Prezydencki* [nazwa własna], *katedra kolońska* [deskrypcja – katedra w Kolonii], czy *katedra Kolońska* [nazwa własna]). W wykazie pominięto deskrypcje, a także nazwy, które są zbieżne z deskrypcjami, takie jak: *pałac Prezydencki, pałac Królewski, pałac Biskupi, zamek Królewski, stadion Olimpijski, gmach Parlamentu, wieża Telewizyjna, Muzeum Narodowe* – tego typu nazwy w razie potrzeby mogą być doraźnie tłumaczone na język polski.

Po drugie, w odróżnieniu od obiektów geograficznych, budowle często nie mają nazwy oficjalnej, a stosowane są dla nich nazwy obiegowe; czasami powszechnie (w tym na mapach i w przewodnikach) stosowana jest nazwa potoczna, a nie oficjalna, czasami nawet zarządcy danej budowli w oficjalnych dokumentach stosują różne nazwy lub różne formy zapisu jednej nazwy. Niekiedy wariantowość może dotyczyć zarówno stosowania zupełnie różnych nazw, jak i różnych terminów rodzajowych lub różnych wariantów zapisu słowa występującego w nazwie (np. ukraińskie *костел* – *kosteł* i *костьол* – *kostioł* w nazwach kościołów katolickich). Oficjalne nazwy budowli, nadawane przez ich zarządców, często nie są szerzej znane i stosowane. Stąd w przypadku nazw budowli Komisja starała się przede wszystkim uwzględnić nazwy faktycznie używane – zarówno w przypadku nazw oryginalnych (endonimów), jak i nazw polskich. Problemem są tu polskie nazwy historyczne – dla niektórych obiektów z obszarów przed wojną znajdujących się w granicach Polski, w przewodnikach stosowane są nazwy przedwojenne, pomimo że nazwa obiektu uległa zmianie (np. wezwanie kościoła, zmiana kościoła na cerkiew). Komisja w takich przypadkach konsekwentnie zaleca polską nazwę nawiązującą do współczesnej nazwy oryginalnej, a nie do nazwy historycznej (np. *cerkiew Świętych Olgi i Elżbiety*, a nie *kościół Świętej Elżbiety* we Lwowie).

Rozchwianie nazewnictwa dotyczy także polskich egzonymów – niejednokrotnie w publikacjach dla jednego obiektu stosowane są różne formy nazwy, czasami różniące się tylko nieznacznie między sobą, czasami różnice te są zasadnicze. Komisja starała się wybierać formy najczęściej stosowane i te, które uznała

za najbardziej poprawne. W przypadku kilku charakterystycznych wariantów zapisu nazw polskich – *monastyr* i *monaster*, *nekropola* i *nekropolia*, *Marii* i *Maryi* – Komisja oba warianty uznaje za równoważne, można je stosować wymiennie. W wykazie użyto tylko pierwszych z tych form z przyczyn redakcyjnych, w celu uniknięcia nadmiernego rozbudowywania haseł o zapisy wariantowe. Podobnie wariantowy jest szyk *Trójcy Świętej* i *Świętej Trójcy*, *Ducha Świętego* i *Świętego Ducha*, *Krzyża Świętego* i *Świętego Krzyża*; w nazwach podanych w wykazie uwzględniony jest tylko jeden szyk, jednak szyk odwrotny jest także poprawny.

Podane są nazwy współczesne – jeżeli obiekt zmienił przeznaczenie, to jest on wymieniany pod nazwą zgodną z obecnym przeznaczeniem (np. *rotunda Świętego Jerzego* [kościół] w Salonikach, a nie *mauzoleum Galeriusza*, lub *meczet Selima* w Nikozji, a nie *katedra Świętej Zofii*). Wyjątkiem są obiekty sakralne przemienione w muzea, sale koncertowe itp. – jeśli obiekt taki znany jest przede wszystkim pod swoją pierwotną nazwą (np. *kościół Świętego Pawła* we Frankfurcie nad Menem – obecnie budynek konferencyjno-wystawowy), to ta nazwa uwzględniona jest w wykazie.

W przypadku niektórych obiektów w publikacjach spotykane są zarówno nazwy całkowicie spolszczone, jak i oryginalne, ewentualnie z przetłumaczonym terminem rodzajowym. W takich przypadkach egzonim uwzględniano tylko wówczas, gdy stosowanie polskiej nazwy dominuje. Gdy dominuje używanie nazwy oryginalnej (np. *katedra Notre-Dame*, a nie *katedra Najświętszej Marii Panny* w Paryżu, *Ponte Vecchio*, a nie *most Złotników* lub *Stary Most* we Florencji, *Central Park*, a nie *park Centralny* w Nowym Jorku, *Gare du Nord*, a nie *dworzec Północny* w Paryżu) w wykazie taki obiekt został pominięty, gdyż Komisja nie zaleca dla niego egzonimu. Pominięto także szereg znanych nazw, w których spolszczony jest wyłącznie termin rodzajowy, np. *zamek Windsor* (Windsor Castle), *pałac Buckingham* (Buckingham Palace), *tunel San Bernardino* (San Bernardino Tunnel / Galleria del San Bernardino), *pałac Sanssouci* (Schloss Sanssouci), *park Güell* (Parc Güell) – tłumaczenie na język polski terminu rodzajowego może być, w razie potrzeby, dokonywane ad hoc.

W wykazie ograniczono nazwy pomników pomijając te, których nazwy składają się z terminu rodzajowego (*pomnik*, *statua*, *kolumna* itp.) i imienia postaci historycznej, której jest poświęcony, np. *pomnik Adama Mickiewicza* w Wilnie, *pomnik Świętego Waclawa* w Pradze, *pomnik Piotra I* w Petersburgu, *kolumna Nelsona* w Londynie. Tłumaczenie takich nazw, jeśli zajdzie potrzeba, nie jest kłopotliwe.

W przypadku instytucji, takich jak muzea lub uczelnie, w wykazie uwzględnione zostały jedynie nazwy budynków zajmowanych przez te instytucje (np. *Muzeum Guggenheima* w Nowym Jorku, *Uniwersytet Humboldtów* w Berlinie). Z tego powodu brak w wykazie niektórych znanych muzeów i uczelni, o ile nie są one również znane ze względu na budynek, który zajmują (np. *Galeria Tretiakowska*, *Uniwersytet Harvarda*).

W odniesieniu do kompleksów budowli, takich jak zespoły ruin, klasztory lub ławry polskie nazwy podawane są przeważnie dla całego kompleksu, a nie dla poszczególnych obiektów wchodzących w jego skład. Podobnie zostały pominięte niesamodzielne części większych budowli, np. *apartamenty Borgiów* w watykańskim pałacu Papieskim.

Dla obiektów komunikacyjnych, takich jak lotniska i dworce kolejowe, przeważnie stosowane są nazwy oryginalne, ewentualnie z przetłumaczonym terminem rodzajowym, np. *Berlin Hauptbahnhof*, *Grand Central Terminal*, *dworzec Waterloo*, *dworzec Roma Termini*, *lotnisko O'Hare*. Stąd w wykazie podane są tylko nieliczne nazwy obiektów tego rodzaju – tych, dla których istnieją egzonimy. Pojawiające się w nazwach dworców kolejowych i lotniczych nazwy miast można doraźnie tłumaczyć, o ile dla tych miast istnieją egzonimy (np. *dworzec Budapeszt Keleti*, *lotnisko Londyn Heathrow*), nie ma zatem powodu uwzględniania ich w wykazie.

Należy także zwrócić uwagę na zapis małą lub wielką literą terminów rodzajowych w polskich nazwach budowli i innych obiektów miejskich. W momencie opracowywania wykazu polska pisownia urbanonimów nie była precyzyjnie ustalona i wykazywała pewne niekonsekwencje. Sytuację tę w znacznie mierze zmieniają uchwały Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk wprowadzające zmiany w zasadach ortografii. Zmiany te zaczną jednak obowiązywać dopiero od 1 stycznia 2026 r., z tego powodu nie zostały uwzględnione w nazewnictwie zawartym w niniejszym wykazie.

W szczegółach dotychczas obowiązujące zasady pisowni budowli i obiektów miejskich różnią się od zasad pisowni innych nazw geograficznych. W odniesieniu do nazw budowli i obiektów miejskich reguła ortograficzna 18.25.1 podana w *Wielkim słowniku ortograficznym PWN* z 2021 r. stwierdza: „Jeśli stojący na początku nazwy wyraz: ulica, aleja, brama, bulwar, osiedle, plac, park, kopiec, kościół, klasztor, pałac, willa, zamek, most, molo, pomnik, cmentarz itp. jest tylko nazwą gatunkową (rodzajową), piszemy go małą literą, a pozostałe wyrazy wchodzące w skład nazwy – wielką literą”, nie wyjaśniono w niej natomiast, kiedy stojący na początku nazwy wyraz jest tylko nazwą gatunkową (zapisywaną małą literą), a kiedy integralną częścią nazwy (zapisywaną wielką literą). Zamieszanie potęgują przykłady podane w tym słowniku, np. przy haśle „pałac” podano jako przykłady nazwy: „*pałac Łazienkowski*, *pałac Pod Blachą*, *pałac Na Wodzie*, *pałac Krasińskich*, *pałac Radziwiłłów*, *pałac Pod Globusem*, ale: *Pałac Kultury i Nauki*, *Pałac Staszica*, *Pałac Elizejski*, *Pałac Namiestnikowski*” powołując się przy ich zapisie na wyżej przytoczoną regułę ortograficzną. Komisja uważa, że w większości nazw budowli należałoby stosować zapis terminu rodzajowego wielką literą, gdyż jest on integralną częścią nazwy (nie funkcjonuje samo określenie *Tyszkiewiczów* bez słowa „pałac”, *Orawski* bez słowa „zamek” lub *Peczerska* bez słowa „ławra”). Niemniej w wykazie postanowiono literalnie zastosować zacytowaną regułę ortograficzną; w związku z tym stojące na początku nazwy terminy rodzajowe są zapisane małą

literą, o ile są one w liczbie pojedynczej (np. *katedra Świętego Szczepana, most Przyjaźni, pałac Dioklecjana*). Terminy rodzajowe stojące na końcu lub w środku nazwy, a także stojące na początku nazwy terminy rodzajowe w liczbie mnogiej, zapisywane są, zgodnie z regułami ortograficznymi (18.25 i 18.25.2), wielką literą (np. *Kryty Most, Ostra Brama, Wielka Synagoga Chóralna, Ogrody Watykańskie, Termy Konstantyna*). Podobnie w nazwach instytucji (np. muzeum, uczelnia) stojący na początku nazwy termin rodzajowy został zapisany, zgodnie z regułą ortograficzną 18.27, wielką literą (np. *Opera Wiedeńska, Muzeum Guggenheima*). Wielką literą zapisywane są także tzw. fałszywe terminy rodzajowe, czyli stojące na początku nazwy wyrazy nie wskazujące faktycznego rodzaju obiektu (np. *Pole Marsowe* – park, a nie pole, *Baszta Rybacka* – taras widokowy, a nie baszta, *Wieża Federacji* – wieżowiec, a nie wieża)*.

Uwzględnione w wykazie nazwy podzielono na kategorie według rodzajów nazwanych obiektów. Ten podział nie jest jednak ostry, zaklasyfikowanie niektórych obiektów do danej kategorii może być dyskusyjne. Obiekty starano się przyporządkowywać do tej kategorii, z którą najbardziej dany obiekt się kojarzy; np. *piramidę Cheopsa*, wzniesioną jako grobowiec faraona, zaliczono do kategorii „Inne zabytki”, a nie „Grobowce, mauzolea”, zaś *Bramę Indii* do kategorii „Inne zabytki”, a nie „Inne obiekty antropogeniczne” grupującej z reguły budowle współczesne (z XX i XXI w.).

Ponieważ występują niekiedy niejasności polityczne, trzeba wyraźnie podkreślić, że w wykazie przedstawiono nazwy budowli i innych obiektów miejskich, które Komisja uznała za poprawne wyłącznie z językowego punktu widzenia i zgodne z dotychczas zgromadzoną wiedzą. W żadnym wypadku zalecenia te nie mają nic wspólnego z zajmowaniem przez Komisję stanowiska w sprawach dotyczących politycznej przynależności poszczególnych terytoriów, na których te obiekty są położone.

---

* Zgodnie z nowymi zasadami ortografii, które będą obowiązywać od 2026 r. w nazwach budowli i innych obiektów miejskich wszystkie wyrazy (oprócz przyimków i spójników) będzie zapisywać się wielką literą, a stojący na początku nazwy wyraz określający rodzaj obiektu, taki jak: *aleja, brama, bulwar, cmentarz, kopiec, kościół, klasztor, most, pomnik, plac, pałac, park, zamek*, będzie jednoznacznie traktowany jako część nazwy (wyjątek nowe zasady wprowadzają dla wyrazu *ulica*, dla którego utrzymana zostaje pisownia małą literą). Zasady te, po ich wejściu w życie, zostaną wprowadzone do wykazów polskich nazw budowli i innych obiektów miejskich zalecanych przez Komisję.

Oddając w ręce czytelników niniejszą publikację, Komisja wyraża nadzieję, że przyczyni się ona do szerokiego używania poprawnych polskich nazw geograficznych świata w kartografii, literaturze naukowej, popularnonaukowej, dydaktycznej, turystycznej i beletrystyce, w mediach, a także przez administrację i wszelkie inne instytucje.

Przewodniczący
Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych
poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej
Maciej Zych

Wprowadzenie

Wykaz obejmuje nazwy budowli i innych obiektów miejskich położonych poza granicami Polski, dla których zalecane są polskie nazwy. W wykazie uwzględniono nazwy obiektów ze wszystkich kontynentów (poza Antarktydą), jednak bez obiektów w całości leżących na obszarze Polski. Publikacja uwzględnia uchwały Komisji podjęte do dnia 12 czerwca 2024 roku.

Wykaz podzielony został na sześć rozdziałów z nazwami obiektów z poszczególnych części świata (tj. Europy, Azji, Afryki, Ameryki Północnej, Ameryki Południowej oraz Australii z Oceanią). W rozdziałach nazwy zamieszczono według uporządkowanych alfabetycznie państw i terytoriów niesamodzielnych.

Nazwy obiektów z obszarów poszczególnych państw i terytoriów niesamodzielnych ułożono z podziałem na kategorie w następującej kolejności:

- Ulice
- Place
- Mosty
- Tunele
- Lotniska
- Dworce kolejowe
- Inne obiekty komunikacyjne
- Zapory
- Świątynie, klasztory, miejsca kultu
- Cmentarze, nekropole
- Grobowce, mauzolea
- Forty, twierdze, zamki
- Inne zabytki
- Parki, ogrody
- Pomniki, posągi, statuy
- Inne obiekty antropogeniczne.

Kategoria *Ulice* obejmuje jedynie ulice miejskie (ulice, aleje, bulwary itp.) bez dróg łączących miasta, czy poszczególne regiony (takie drogi uwzględnione zostały w zasadniczym *Urzędowym wykazie polskich nazw geograficznych świata*). Kategorie *Mosty* oraz *Tunele* obejmują także obiekty znajdujące się poza miastami, jak np. Eurotunel. W kategorii *Inne obiekty komunikacyjne* uwzględniono m.in. centra kosmiczne i kolej linową. Kategoria *Świątynie, klasztory, miejsca kultu* obejmuje m.in. kościoły, katedry, bazyliki, klasztory, kaplice, cerkwie, sobory, monastyny, ławry, synagogi, meczety, medresy, pagody, świątynie hinduistyczne, świątynie buddyjskie itp., a także ich ruiny (natomiast ruiny świątyń antycznych

zaliczono do innych zabytków). *Cmentarze, nekropole* obejmują zarówno współczesne cmentarze, np. lwowski cmentarz Łyczakowski, jak i dawne nekropole, np. egipska Dolina Królów. Do osobnej kategorii *Grobowce, mauzolea* wydzielone zostały samodzielne budynki grobowców i mauzoleów (bez piramid), sanktuaria grobowe, a także pojedyncze, wyjątkowe groby. Kategoria ta obejmuje także ruiny budowli grobowych. W kategorii *Forty, twierdze, zamki* ujęte zostały kompleksy obronne takie jak zamki, twierdze, forty, fortyfikacje, cytadele. W tej kategorii uwzględniono także ruiny tych obiektów. Kategoria *Inne zabytki* zawiera pozostałe budowle zabytkowe (i ich ruiny), np. pałace, wille, bramy miejskie, wieże, baszty, mury, łuki triumfalne, budowle antyczne (w tym świątynie), zabytkowe budynki użyteczności publicznej (przy czym status zabytku nie musi być tu formalny). W ostatniej kategorii *Inne obiekty antropogeniczne* znalazły się obiekty nie przypisane do wcześniejszych kategorii. Są tu zarówno współczesne budynki (np. pałace rządowe, muzea), jak i stadiony, kopce itp.

Hasła odnoszące się do poszczególnych obiektów geograficznych zawierają na początku nazwę spolszczoną: **egzonim**, zapisany pismem pogrubionym prostym, lub **pseudoegzonim**, zapisany pogrubioną kursywą. Wszystkie nazwy ułożone są w szyku prostym (np. pałac Westminsterki, a nie: Westminsterki, pałac). Następnie, po przecinku, podana jest forma dopełniacza i miejscownika nazwy, oznaczona odpowiednio skrótem *D.* i *Mc.*, ewentualnie informacja o braku odmiany danej nazwy, oznaczona skrótem *ndm.*, a także przymiotnik, oznaczony skrótem *przym.*, o ile od danej nazwy jest tworzony. W dalszej części hasła, po średniku, podana jest nazwa oryginalna (endonim) w języku urzędowym – albo nazwy oryginalne, jeśli obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy. Przed nazwą podano język, w jakim ona funkcjonuje (przeważnie skrótami, których lista zamieszczona została na stronach XXII–XXIII). Dla nielacińskich systemów pisma podano oryginalny zapis nazwy oraz, po myślniku, jego formę zlatynizowaną, czyli przekształconą na alfabet łaciński. W tych wypadkach najpierw podana jest transliteracja, oznaczona skrótem *trl.*, a następnie, po przecinku, transkrypcja nazwy oryginalnej, czyli fonetyczny zapis nazwy z reguły przy użyciu liter polskiego alfabetu (oznaczona skrótem *trb.*). Skróót *trl.* jest pominięty w odniesieniu do języków, dla których zalecany jest tylko jeden system latynizacji międzynarodowej (polska transkrypcja fonetyczna nie jest zalecana) – birmańskiego, chińskiego, japońskiego, khmerskiego, koreańskiego, laotańskiego i tajskiego. Szczegółowy wykaz przyjętych zasad latynizacji znajduje się na stronach XIX–XXI. Skrótem *ofic.* poprzedzono nazwy formalne lub formy długie nazwy. Formy te są zawsze poprzedzone krótką nazwą.

Po nazwach zamieszczone zostały współrzędne geograficzne obiektu, przeważnie z dokładnością do jednej sekundy. Dla obiektów liniowych (dotyczy to przede wszystkim ulic) podano współrzędne obu krańców. W przypadku obiektów

tów transgranicznych podano współrzędne fragmentu obiektu znajdującego się w danym państwie, a następnie, w nawiasie, współrzędne całego obiektu.

W niektórych przypadkach uwzględnione są polskie nazwy wariantowe lub polskie odpowiedniki nazw oficjalnych (zwłaszcza przy nazwach kościołów). W takich przypadkach nazwa pierwsza w kolejności jest tą, którą Komisja uważa za najwłaściwszą, uznając jednak pozostałe za dopuszczalne.

W nawiasach prostokątnych zostały umieszczone dodatkowe informacje i uwagi, takie jak: miejscowość, w której znajduje się dany obiekt, dodatkowa charakterystyka obiektu lub jego położenia, wybrane nazwy historyczne obiektu (poprzedzone skrótem *hist.*).

Przykłady zakresu i układu haseł:

aleja Wolności, *D.* alei Wolności, *Mc.* alei Wolności; *ukr.* проспект Свободи – prospekt Svobody (*trl.*), prospekt Swobody (*trb.*); 49°50'20"N, 24°01'45"E ↔ 49°50'40"N, 24°01'34"E [Lwów; *hist.*: *Wały Hetmańskie*]

bazylika Narodzenia Pańskiego, *D.* bazyliki Narodzenia Pańskiego, *Mc.* bazylice Narodzenia Pańskiego; *arab.* كنيسة المهد – Kanīsat al-Mahd (*trl.*), Kanisat al-Mahd (*trb.*); كنيسة القيامة – Kanīsat al-Qiyāmah (*trl.*), Kanisat al-Kijama (*trb.*); 31°42'15,7"N, 35°12'26,7"E [Betlejem]

Biała Fara, *D.* Białej Fary, *Mc.* Białej Farze; *ofic.* **kościół Przemienienia Pańskiego**, *D.* kościoła Przemienienia Pańskiego, *Mc.* kościole Przemienienia Pańskiego; *blr.* касцёл Перамянення Пана – kasciōl Pieramianiennia Pana (*trl.*), kasciōl Pieramianiennia Pana (*trb.*); *ros.* костёл Преображения Господня – kostēl Preobraženija Gospodnja (*trl.*), kostiōl Priebraženija Gospodnia (*trb.*); 53°36'05"N, 25°49'49"E [Nowogródek]

brama Niebiańskiego Spokoju, *D.* bramy Niebiańskiego Spokoju, *Mc.* bramie Niebiańskiego Spokoju; *chiń.* 天安门 – Tian'anmen; 39°54'26,4"N, 116°23'28,5"E [Pekin]

cmentarz Kukijski, *D.* cmentarza Kukijskiego, *Mc.* cmentarzu Kukijskim; *gruz.* კუკიოს სასაფლაო – K'uk'iis Sasaplao (*trl.*), Kukiis Sasaplao (*trb.*); 41°42'57"N, 44°48'45"E [Tbilisi]

Eurotunel, *D.* Eurotunelu, *Mc.* Eurotunelu, *przym.* eurotunelowy; *ang.* Channel Tunnel; 51°00'55"N, 1°29'56"E ↔ 51°05'49"N, 1°09'21"E (50°55'22"N, 1°46'49"E ↔ 51°05'49"N, 1°09'21"E) [również *Francja*]

Hagia Sophia, *D.* Hagii Sophii, *Mc.* Hagii Sophii; *tur.* Ayasofya; Ayasofya Camii; *ofic.* Ayasofya-i Kebir Camii; 41°00'31"N, 28°58'48"E [Stambuł; *hist.*: *kościół Mądrości Bożej*]

Hefajstejon, *D.* Hefajstejonu, *Mc.* Hefajstejonie, *przym.* hefajstejoński; **Tezejon**, *D.* Tezejonu, *Mc.* Tezejonie, *przym.* tezejoński; *gr.* Ναός Ηφαίστου – Naós Ifaístoy (*trl.*), Naos Ifestu (*trb.*); Θησείο – Thiseío (*trl.*), Tisio (*trb.*); 37°58'32,2"N, 23°43'17"E [ruiny świątyni w *Atenach*]

Kaprijany, *D.* Kaprijan, *Mc.* Kaprijanach, *przym.* kaprijański; *rum.* Mănăstirea Căpriană; 47°06'58"N, 28°30'38"E [zespół klasztorny koło *Straszanów*]

kościół Świętego Marka, *D.* kościoła Świętego Marka, *Mc.* kościole Świętego Marka; *chorw.* Crkva svetog Marka; 45°48'59"N, 15°58'25,5"E [Zagrzeb]

most Biskajski, *D.* mostu Biskajskiego, *Mc.* moście Biskajskim; *hiszp.* Puente de Vizcaya; *baskijski* Bizkaiko Zubia; 43°19'23,8"N, 3°01'01"W [*Portugalete*]

pałac Elizejski, *D.* pałacu Elizejskiego, *Mc.* pałacu Elizejskim; *fr.* palais de l'Élysée; 48°52'13"N, 2°19'00"E [*Paryż*]

plac Ratuszowy, *D.* placu Ratuszowego, *Mc.* placu Ratuszowym; *est.* Raekoja plats; 59°26'14,7"N, 24°44'42,5"E [*Tallinn*]

świątynia Quetzalcoatla, *D.* świątyni Quetzalcoatla, *Mc.* świątyni Quetzalcoatla;

świątynia Pierzastego Węża, *D.* świątyni Pierzastego Węża, *Mc.* świątyni Pierzastego Węża; *hiszp.* Templo de Quetzalcóatl; Pirámide de la Serpiente Emplumada; 19°40'55"N, 98°50'46"W [*Teotihuacán*]

Tadź Mahal, *ndm.*; *ang.* Taj Mahal; *hindi* ताजमहल – Tājmahal (*trl.*), Tadžmahal (*trb.*); ताज महल – Tāj Mahal (*trl.*), Tadž Mahal (*trb.*); *urdu* تاج محل – Tāj Maḥal (*trl.*), Tadž Mahal (*trb.*); 27°10'30"N, 78°02'32"E [*Agra*]

ulica Ostrobramska, *D.* ulicy Ostrobramskiej, *Mc.* ulicy Ostrobramskiej; *lit.* Aušros Vartų gatvė; 54°40'35,6"N, 25°17'17,6"E ↔ 54°40'28"N, 25°17'22,1"E [*Wilno*]

zamek Praski, *D.* zamku Praskiego, *Mc.* zamku Praskim; *czeski* Pražský hrad; 50°05'28"N, 14°24'06"E [*Praga*]

Na końcu publikacji zamieszczono skorowidz wszystkich uwzględnionych w wykazie polskich nazw, w tym także nazw historycznych, poprzedzony informacjami o jego układzie.

Przyjęte zasady latynizacji z języków posługujących się niełacińskimi systemami zapisu

abchaski (Gruzja – lokalnie) – system ISO* 9:1995 oraz transkrypcja polska;

amharski (Etiopia) – system BGN/PCGN** 1967 oraz transkrypcja polska;

arabski (Algieria, Arabia Saudyjska, Bahrajn, Egipt, Irak, Izrael, Jemen, Jordania, Komory, Kuwejt, Liban, Maroko, Oman, Palestyna, Syria, Tunezja, Zjednoczone Emiraty Arabskie) – zmodyfikowany system bejrucki z 1971 r., zalecony przez ONZ w 1972 r., oraz transkrypcja polska;

bengalski (Bangladesz, Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

białoruski (Białoruś) – oficjalny system białoruski z 2007 r., zalecony przez ONZ w 2012 r., oraz transkrypcja polska;

birmański (Mjanma) – system BGN/PCGN 1970;

bułgarski (Bułgaria) – oficjalny system bułgarski z 2006 r., zalecony przez ONZ w 2012 r., oraz transkrypcja polska;

chiński (Chiny, Singapur, Tajwan) – system fonetyczny pinyin (Hànyǔ Pīnyīn) bez znaków tonalnych, zalecony przez ONZ w 1977 r.;

dari (Afganistan) – system KSNG*** 2005 (zmodyfikowany system latynizacji ONZ z 1967 r. dla języka perskiego) oraz transkrypcja polska;

dzongkha (Bhutan) – bhutański system Roman Dzongkha 1994 oraz transkrypcja polska;

grecki (Cypr, Grecja) – system ISO 843:1997 oraz transkrypcja polska;

gruziński (Gruzja) – oficjalny system gruziński z 2002 r. (BGN/PCGN 2009) oraz transkrypcja polska;

gudżarati (Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

hebrajski (Izrael) – oficjalny system izraelski z 1957 r., zalecony przez ONZ w 1977 r., oraz transkrypcja polska;

---

* ISO – International Organization for Standardization (Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna).

** BGN – U.S. Board on Geographic Names; PCGN – Permanent Committee on Geographical Names for British Official Use.

*** System Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

hindi (Indie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

japoński (Japonia) – zmodyfikowany system Hepburna ze znakami diakrytycznymi;

kannada (Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

kazachski (Kazachstan) – system ISO 9:1995 oraz transkrypcja polska;

khmerski (Kambodża) – system BGN/PCGN 1972, zalecony przez ONZ w 1972 r.;

koreański (Korea Południowa, Korea Północna) – system McCune’a-Reischauera 1939 oraz system południowokoreański z 2000 r. (zmodyfikowany system Ministerstwa Edukacji Korei Południowej);

laotański (Laos) – system BGN/PCGN 1966;

macedoński (Macedonia Północna) – oficjalny system jugosłowiański, zalecony przez ONZ w 1977 r., oraz transkrypcja polska;

malajalam (Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

malediwski (Malediwy) – Maldivian Government 1987 System oraz transkrypcja polska;

marathi (Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

mongolski (Mongolia) – system Narodowego Centrum Standaryzacji i Miar Mongolii 2012 oraz transkrypcja polska;

nepalski (Nepal) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

orija (Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

ormiański (Armenia) – system BGN/PCGN 1981 oraz transkrypcja polska;

osetyjski (Gruzja – lokalnie) – system ISO 9:1995 oraz transkrypcja polska;

paszto (Afganistan) – system KSNG 2005 (zmodyfikowany system BGN/PCGN z 1968 r.) oraz transkrypcja polska;

pendzabski (Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

perski (Iran) – system KSNG 2005 (zmodyfikowany system latinizacji ONZ z 1967 r.) oraz transkrypcja polska;

rosyjski (Białoruś, Kazachstan, Rosja, Ukraina – lokalnie) – system GOST**** 1983, zalecony przez ONZ w 1987 r. oraz transkrypcja polska;

**** GOST – Gosudarstvennyj standart (norma państwowa, dawniej Związku Radzieckiego, obecnie Rosji).

serbski (Bośnia i Hercegowina, Kosowo, Serbia) – zapis w alfabecie łacińskim języka serbskiego (srpska latinica);

syngaleski (Sri Lanka) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

tadżycki (Tadżykistan) – system KSNG 2005 (zmodyfikowany system ISO 9:1995) oraz transkrypcja polska;

tajski (Tajlandia) – zmodyfikowany system Królewskiego Instytutu Tajlandii, zalecony przez ONZ w 2002 r.;

tamili (Singapur, Sri Lanka, Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

tatarski (Rosja – lokalnie) – system ISO 9:1995;

telugu (Indie – lokalnie) – system ISO 15919:2001 oraz transkrypcja polska;

tybetański (Chiny – lokalnie) – chiński system fonetyczny pinyin dla języka tybetańskiego (Zàngwén Pīnyīn), zalecony przez ONZ, oraz system Wylie’a z 1959 r.;

ukraiński (Ukraina) – oficjalny system ukraiński z 2010 r., zalecony przez ONZ w 2012 r., oraz transkrypcja polska;

urdu (Pakistan, Indie – lokalnie) – system KSNG 2005 (na podstawie schematu transliteracyjnego stosowanego przez Zografę) oraz transkrypcja polska.

Szczegółowe zasady latynizacji dla poszczególnych języków państwowych zamieszczone są na stronie internetowej Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej: <https://www.gov.pl/web/ksng/zasady-latynizacji>.

Objaśnienia skrótów

Uwzględniono skróty użyte w nazewnicznej części wykazu, osobno wymieniając skróty od nazw języków, osobno pozostałe skróty. Skróty użyte w skorowidzu nazw wymienione zostały we wstępie do skorowidza.

<i>D.</i>	dopełniacz
<i>hist.</i>	nazwa historyczna
<i>Mc.</i>	miejscownik
<i>MOE</i>	nazwa koreańska w oficjalnej latynizacji południowo-koreańskiej (zmodyfikowanej latynizacji Ministerstwa Edukacji)
<i>M.R.</i>	nazwa koreańska w latynizacji McCune'a-Reischauera
<i>ndm.</i>	nieodmienny
<i>ofic.</i>	nazwa formalna lub forma długa nazwy
<i>przym.</i>	przymiotnik
<i>trb.</i>	nazwa zapisana w polskiej transkrypcji fonetycznej
<i>trl.</i>	nazwa zapisana w transliteracji lub latynizacji międzynarodowej

Języki

<i>alb.</i>	albański
<i>amh.</i>	amharski
<i>ang.</i>	angielski
<i>arab.</i>	arabski
<i>azer.</i>	azerbejdżański
<i>birm.</i>	birmański
<i>blr.</i>	białoruski
<i>bośn.</i>	bośniacki
<i>bułg.</i>	bułgarski
<i>chiń.</i>	chiński
<i>chorw.</i>	chorwacki
<i>est.</i>	estoński
<i>fiń.</i>	fiński
<i>fr.</i>	francuski
<i>gr.</i>	grecki
<i>gruz.</i>	gruziński
<i>hebr.</i>	hebrajski
<i>hiszp.</i>	hiszpański
<i>indon.</i>	indonezyjski

<i>jap.</i>	japoński
<i>kaz.</i>	kazachski
<i>kor.</i>	koreański
<i>lit.</i>	litewski
<i>łac.</i>	łaciński
<i>lot.</i>	łotewski
<i>maced.</i>	macedoński
<i>malaj.</i>	malajski
<i>malt.</i>	maltański
<i>nid.</i>	niderlandzki
<i>niem.</i>	niemiecki
<i>orm.</i>	ormiański
<i>port.</i>	portugalski
<i>ros.</i>	rosyjski
<i>rum.</i>	rumuński
<i>serb.</i>	serbski
<i>słow.</i>	słowacki
<i>słoweń.</i>	słoweński
<i>syng.</i>	syngaleski
<i>szw.</i>	szwedzki
<i>tagal.</i>	tagalski
<i>tamil.</i>	tamilski
<i>tur.</i>	turecki
<i>ukr.</i>	ukraiński
<i>uzb.</i>	uzbecki
<i>węg.</i>	węgierski
<i>wiet.</i>	wietnamski
<i>wł.</i>	włoski

1

EUROPA

ALBANIA

Ulice

bulwar Męczenników Narodu, *D.* bulwaru Męczenników Narodu, *Mc.* bulwarze Męczenników Narodu; *alb.* Bulevardi Dëshmorët e Kombit; $41^{\circ}19'06''N$, $19^{\circ}49'16''E$
 ↔ $41^{\circ}19'36,5''N$, $19^{\circ}49'08''E$ [*Tirana*]

Place

plac Matki Teresy, *D.* placu Matki Teresy, *Mc.* placu Matki Teresy; *alb.* Sheshi Nënë Tereza; $41^{\circ}19'04''N$, $19^{\circ}49'17''E$ [*Tirana*]

plac Skanderbega, *D.* placu Skanderbega, *Mc.* placu Skanderbega; *alb.* Sheshi Skënderbej; $41^{\circ}19'42''N$, $19^{\circ}49'05''E$ [*Tirana*]

Mosty

most Garbarzy, *D.* mostu Garbarzy, *Mc.* moście Garbarzy; *alb.* Ura e Tabakëve; $41^{\circ}19'35,2''N$, $19^{\circ}49'34''E$ [*Tirana*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Pawła, *D.* katedry Świętego Pawła, *Mc.* katedrze Świętego Pawła; *alb.* Katedralja e Shen Palit; $41^{\circ}19'29''N$, $19^{\circ}49'19''E$ [*Tirana*]

katedra Świętego Szczepana, *D.* katedry Świętego Szczepana, *Mc.* katedrze Świętego Szczepana; *alb.* Katedralja e Shën Shtjefnit; $42^{\circ}03'55''N$, $19^{\circ}31'12''E$ [*Szkodra*]

katedra Zmartwychwstania Chrystusa, *D.* katedry Zmartwychwstania Chrystusa, *Mc.* katedrze Zmartwychwstania Chrystusa; *alb.* Katedralja Ngjallja e Krishtit; $41^{\circ}19'35''N$, $19^{\circ}49'02''E$ [*Tirana*]

meczet Ethema Beja, *D.* meczetu Ethema Beja, *Mc.* meczecie Ethema Beja; *alb.* Xhamia e Et'hem Beut; $41^{\circ}19'40''N$, $19^{\circ}49'09,5''E$ [*Tirana*]

meczet Królewski, *D.* meczetu Królewskiego, *Mc.* meczecie Królewskim; *alb.* Xhamia Mbret; Xhamia e Sulltanit; $40^{\circ}42'20,5''N$, $19^{\circ}57'07,5''E$ [*Berat*]

meczet Ołowiany, *D.* meczetu Ołowianego, *Mc.* meczecie Ołowianym; *alb.* Xhamia e Plumbit; $42^{\circ}02'47,2''N$, $19^{\circ}29'58,2''E$ [*Szkodra*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Skanderbega, *ndm.*; *alb.* Mauzoleu i Skënderbeut; $41^{\circ}46'57,5''N$, $19^{\circ}38'35,5''E$ [*Lezhë*]

Forty, twierdze, zamki

zamek Rozafy, *D.* zamku Rozafy, *Mc.* zamku Rozafy; *alb.* Kalaja e Rozafës; $42^{\circ}02'47''N$, $19^{\circ}29'38''E$ [*Szkodra*]

Inne obiekty antropogeniczne

Narodowe Muzeum Historyczne, *D.* Narodowego Muzeum Historycznego, *Mc.* Narodowym Muzeum Historycznym; *alb.* Muzeum Historik Kombëtar; $41^{\circ}19'46''N$, $19^{\circ}49'02''E$ [*budynek użyteczności publicznej w Tiranie*]

AUSTRIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Szczepana, *D.* katedry Świętego Szczepana, *Mc.* katedrze Świętego Szczepana; *niem.* Stephansdom; Domkirche St. Stephan; $48^{\circ}12'30''N$, $16^{\circ}22'24''E$ [*Wiedeń*]
kościół Kapucynów, *D.* kościoła Kapucynów, *Mc.* kościele Kapucynów; *niem.* Kapuzinerkirche; $48^{\circ}12'20,5''N$, $16^{\circ}22'12''E$ [*Wiedeń*]
kościół Świętego Józefa na Kahlenbergu, *D.* kościoła Świętego Józefa na Kahlenbergu, *Mc.* kościele Świętego Józefa na Kahlenbergu; *niem.* Kahlenbergkirche; St. Josef am Kahlenberg; $48^{\circ}16'30''N$, $16^{\circ}20'12''$ [*Wiedeń*]
kościół Wotywny, *D.* kościoła Wotywnego, *Mc.* kościele Wotywnym; *niem.* Votivkirche; $48^{\circ}12'56''N$, $16^{\circ}21'32''$ [*Wiedeń*]

Inne zabytki

Belweder, *D.* Belwederu, *Mc.* Belwederze, *przym.* belwederski; *niem.* Belvedere; $48^{\circ}11'41''N$, $16^{\circ}22'49''E$ [*zespół pałacowo-parkowy w Wiedniu*]
Dolny Belweder, *D.* Dolnego Belwederu, *Mc.* Dolnym Belwederze, *przym.* dolnobelwederski; *niem.* Unteres Belvedere; $48^{\circ}11'47,5''N$, $16^{\circ}22'47''E$ [*letnia rezydencja w Wiedniu w kompleksie Belwederu*]
Górny Belweder, *D.* Górnego Belwederu, *Mc.* Górnym Belwederze, *przym.* górnobelwederski; *niem.* Oberes Belvedere; $48^{\circ}11'29,5''N$, $16^{\circ}22'51''E$ [*pałac w Wiedniu w kompleksie Belwederu*]
Hiszpańska Szkoła Jazdy, *D.* Hiszpańskiej Szkoły Jazdy, *Mc.* Hiszpańskiej Szkole Jazdy; *niem.* Winterreitschule; Spanische Reitschule; $48^{\circ}12'26''N$, $16^{\circ}22'00,5''E$ [*część pałacu Hofburg*]
Opera Wiedeńska, *D.* Opery Wiedeńskiej, *Mc.* Operze Wiedeńskiej; *niem.* Staatsoper; Wiener Staatsoper; $48^{\circ}12'12''N$, $16^{\circ}22'09''E$ [*budynek użyteczności publicznej w Wiedniu*]
Pawilon Secesji, *D.* Pawilonu Secesji, *Mc.* Pawilonie Secesji; *niem.* Secession; Wiener Secession; $48^{\circ}12'02''N$, $16^{\circ}21'57''E$ [*budynek wystawowy w Wiedniu*]

Inne obiekty antropogeniczne

Miejsce Pamięci Mauthausen, *D.* Miejsca Pamięci Mauthausen, *Mc.* Miejscu Pamięci Mauthausen; *niem.* KZ-Gedenkstätte Mauthausen; $48^{\circ}15'25''N$, $14^{\circ}30'05''E$

BELGIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Najświętszej Marii Panny*, *D.* katedry Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Najświętszej Marii Panny; *nid.* Onze-Lieve-Vrouwekathedraal; 51°13'13"N, 4°24'05"E [Antwerpia]

katedra Świętego Bawona, *D.* katedry Świętego Bawona, *Mc.* katedrze Świętego Bawona; *nid.* Sint-Baafskathedraal; 51°03'11"N, 3°43'37"E [Gandawa]

katedra Świętego Michała i Świętej Guduli, *D.* katedry Świętego Michała i Świętej Guduli, *Mc.* katedrze Świętego Michała i Świętej Guduli; *fr.* cathédrale Saints-Michel-et-Gudule; *nid.* Kathedraal van Sint-Michiel en Sint-Goedele; 50°50'52"N, 4°21'36"E [Bruksela]

katedra Świętego Zbawiciela, *D.* katedry Świętego Zbawiciela, *Mc.* katedrze Świętego Zbawiciela; *nid.* Sint-Salvatorskathedraal; 51°12'20"N, 3°13'18"E [Brugia]

bazylika Świętej Krwi, *D.* bazyliki Świętej Krwi, *Mc.* bazylice Świętej Krwi; *nid.* Basiliek van het Heilig Bloed; Heilig Bloedbasiliek; 51°12'29,4"N, 3°13'36,3"E [Brugia]

Inne zabytki

pałac Narodów, *D.* pałacu Narodów, *Mc.* pałacu Narodów; *fr.* Palais de la Nation; *nid.* Paleis der Natie; 50°50'49"N, 4°21'53"E [Bruksela]

pałac Stocleta, *D.* pałacu Stocleta, *Mc.* pałacu Stocleta; *fr.* palais Stoclet, *nid.* Stocletpaleis; 50°50'06,5"N, 4°24'59"E [Bruksela]

Inne obiekty antropogeniczne

Stadion Króla Baudouina I, *D.* Stadionu Króla Baudouina I, *Mc.* Stadionie Króla Baudouina I; *fr.* stade Roi Baudouin; *nid.* Koning Boudewijnstadion; 50°53'44"N, 4°20'03"E [Bruksela]

BIAŁORUŚ

Ulice

aleja Niepodległości, *D.* alei Niepodległości, *Mc.* alei Niepodległości; *blr.* праспект Незалежнасці – praspiekt Niezależnasci (*trl.*), praspiekt Niezależnasci (*trb.*); *ros.* проспект Независимости – prospiekt Nezawisimosti (*trl.*), prospiekt Niezawisimosti (*trb.*); 53°53'46,5"N, 27°33'01"E ↔ 53°57'50"N, 27°44'17"E [Mińsk]

* Zapisy *Marii* i *Maryi* są równoważne i można stosować je wymiennie. W niniejszym wykazie użyta jest wyłącznie forma *Marii* jedynie z przyczyn redakcyjnych – aby zanadto nie rozbudowywać hasła.

Place

plac Październikowy, *D.* placu Październikowego, *Mc.* placu Październikowym;
blr. Кастрычніцкая плошча – Kastručnickaja plošča (*trl.*), Kastrycznickaja płoszcza (*trb.*);
ros. Октябрьская площадь – Oktjabr'skaja ploščad' (*trl.*), Oktiabr'skaja płoszczad' (*trb.*);
 53°54'09"N, 27°33'41"E [*Mińsk*; hist.: *plac Centralny*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- Biała Fara**, *D.* Białej Fary, *Mc.* Białej Farze; *ofic.* **kościół Przemienienia Pańskiego**,
D. kościoła Przemienienia Pańskiego, *Mc.* kościoła Przemienienia Pańskiego; *blr.* касцёл
 Перамянення Пана – kasciol Pieramianiennia Pana (*trl.*), kasciol Pieramianiennia
 Pana (*trb.*); *ros.* костёл Преображения Господня – kostël Preobraženija Gospodnja (*trl.*),
 kostioł Prieobraženija Gospodnia (*trb.*); 53°36'05"N, 25°49'49"E [*Nowogródek*]
- cerkiew Narodzenia Matki Bożej**, *D.* cerkwi Narodzenia Matki Bożej, *Mc.* cerkwi Narodzenia
 Matki Bożej; *blr.* царква Нараджэння Найсвяцейшай Багародзіцы – carkwa Naradžennia
 Najsviaciejšaj Baharodzicy (*trl.*), carkwa Naradžennia Najswiaciejszaj Baharodzicy (*trb.*);
ros. церковь Рождества Пресвятой Богородицы – cerkov' Roždestva Presvjatoj
 Bogorodicy (*trl.*), cerkov' Roždiestwa Priesvjatoj Bogorodicy (*trb.*); 53°41'51,5"N,
 25°00'00"E [*Murowanka*]
- cerkiew Świętego Michała Archanioła**, *D.* cerkwi Świętego Michała Archanioła, *Mc.* cerkwi
 Świętego Michała Archanioła; *blr.* царква Святога Арханёла Міхаіла – carkwa Sviatoha
 Archanioła Michajla (*trl.*), carkwa Swiatoha Archanioła Michajla (*trb.*); *ros.* церковь
 Святого Архангела Михаила – cerkov' Svjatogo Arhangela Mihajla (*trl.*), cerkov'
 Swiatogo Archangiela Michajla (*trb.*); 53°07'23"N, 25°09'27"E [*Synkowicze*]
- cerkiew Świętych Borysa i Gleba**, *D.* cerkwi Świętych Borysa i Gleba, *Mc.* cerkwi
 Świętych Borysa i Gleba; *blr.* Барысаглебская царква – Barysahlebskaja carkwa (*trl.*),
 Barysahlebskaja carkwa (*trb.*); Свята-Барыса-Глебская Каложская царква
 – Sviata-Barysa-Hliebskaja Kaložskaja carkwa (*trl.*), Swiata-Barysa-Hlebskaja
 Kaložskaja carkwa (*trb.*); *ros.* Борисоглебская церковь – Borisoglebskaja cerkov' (*trl.*),
 Borisoglebskaja cerkov' (*trb.*); Свято-Борисо-Глебская Коложская церковь
 – Svjato-Boriso-Glebskaja Koložskaja cerkov' (*trl.*), Swiato-Boriso-Glebskaja
 Koložskaja cerkov' (*trb.*); 53°40'42"N, 23°49'07"E [*Grodno*]
- cerkiew Zwiastowania**, *D.* cerkwi Zwiastowania, *Mc.* cerkwi Zwiastowania;
blr. Дабравешчанская царква – Dabrawieščanskaja carkwa (*trl.*), Dabrawieščanskaja
 carkwa (*trb.*); *ofic.* храм Дабравешчання Прасвятой Багародзіцы – chram
 Dabrawieščannia Prasvjatoj Baharodzicy (*trl.*), chram Dabrawieščannia Prasvjatoj
 Baharodzicy (*trb.*); *ros.* Благовещенская церковь – Błagoweščenskaja cerkov' (*trl.*),
 Błagowieszczenskaja cerkov' (*trb.*); *ofic.* храм Благовещения Пресвятой Богородицы
 – hram Błagoweščeniija Presvjatoj Bogorodicy (*trl.*), chram Błagowieszczeniija Priesvjatoj
 Bogorodicy (*trb.*); 55°11'31"N, 30°12'03"E [*Witebsk*]
- katedra Imienia Najświętszej Marii Panny**, *D.* katedry Imienia Najświętszej Marii Panny,
Mc. katedrze Imienia Najświętszej Marii Panny; *blr.* архікатэдра Імя Найсвяцейшай
 Панны Марыі – archikatedra Imia Najsviaciejšaj Panny Maryi (*trl.*), archikatedra Imia
 Najswiaciejszaj Panny Maryi (*trb.*); *ros.* архикафедральный собор Имени Пресвятой

- Девы Марии – arhikafedral’nyj sobor Imeni Presvjatoj Devy Marii (*trl.*), archikafiedralnyj sobor Imieni Prieswiatoj Diewy Marii (*trb.*); 53°54'11"N, 27°33'17"E [*Mińsk*]
- katedra Świętego Franciszka Ksawerego**, *D.* katedry Świętego Franciszka Ksawerego, *Mc.* katedrze Świętego Franciszka Ksawerego; *blr.* катэдра Святога Францішка Ксаверыя – katedra Sviatoha Franciška Ksavieryja (*trl.*), katedra Swiatoha Franciszka Ksawieruja (*trb.*); *ros.* кафедральный собор Святого Франциска Ксаверия – kafedral’nyj sobor Svjatogo Franciska Ksaverija (*trl.*), kafiedralnyj sobor Swiatogo Francyska Ksawierija (*trb.*); 53°40'42"N, 23°49'53"E [*Grodno*]
- katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *blr.* катэдра Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі – katedra Uniebaŭziaccia Najswiaciejšaj Panny Maryi (*trl.*), katedra Uniebauziaccia Najswiaciejszaj Panny Maryi (*trb.*); *ros.* кафедральный собор Вознесения Пресвятой Девы Марии – kafedral’nyj sobor Voznesenija Presvjatoj Devy Marii (*trl.*), kafiedralnyj sobor Wozniesienija Prieswiatoj Diewy Marii (*trb.*); 52°06'47"N, 26°06'30"E [*Pińsk*]
- katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Stanisława**, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Stanisława, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Stanisława; *blr.* катэдра Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі і Святога Станіслава – katedra Uniebaŭziaccia Najswiaciejšaj Panny Maryi i Sviatoha Stanislava (*trl.*), katedra Uniebauziaccia Najswiaciejszaj Panny Maryi i Swiatoha Stanisława (*trb.*); *ros.* кафедральный костёл Успения Пресвятой Девы Марии и Святого Станислава – kafedral’nyj kostël Uspenija Presvjatoj Devy Marii i Svjatogo Stanislava (*trl.*), kafiedralnyj kostioł Uspenija Prieswiatoj Diewy Marii i Swiatogo Stanisława (*trb.*); 53°53'54"N, 30°20'02"E [*Mohylew*; *hist.: katedra Świętego Stanisława*]
- kościół Bożego Ciała**, *D.* kościoła Bożego Ciała, *Mc.* kościele Bożego Ciała; *blr.* касцёл Божага Цела – kascioł Bożaha Ciela (*trl.*), kascioł Bożaha Ciela (*trb.*); *ros.* костёл Божьего Тела – kostël Boż’ego Tela (*trl.*), kostioł Bożego Tiela (*trb.*); 53°13'14"N, 26°41'01"E [*Nieśwież*]
- kościół Narodzenia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Narodzenia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Narodzenia Najświętszej Marii Panny; *blr.* касцёл Нараджэння Маці Божай – kascioł Naradżennia Maci Bożaj (*trl.*), kascioł Naradżennia Maci Bożaj (*trb.*); *blr.* касцёл Нараджэння Найсвяцейшай Панны Марыі – kascioł Naradżennia Najswiaciejšaj Panny Maryi (*trl.*), kascioł Naradżennia Najswiaciejszaj Panny Maryi (*trb.*); *ros.* костёл Рождества Девы Марии – kostël Roždestva Devy Marii (*trl.*), kostioł Roźdiestwa Diewy Marii (*trb.*); 55°38'01,5"N, 27°03'01"E [*Brasław*]
- kościół Podwyższenia Krzyża Świętego**, *D.* kościoła Podwyższenia Krzyża Świętego, *Mc.* kościele Podwyższenia Krzyża Świętego; *blr.* касцёл Узвышэння Святога Крыжа – kascioł Uzvyšennia Sviatoha Kryža (*trl.*), kascioł Uzwyżennia Swiatoha Kryža (*trb.*); *ros.* костёл Воздвижения Святого Креста – kostël Vozdviženija Svjatogo Kresta (*trl.*), kostioł Wozdwiženija Swiatogo Kriesta (*trb.*); 52°05'35,5"N, 23°41'10"E [*Brześć*]
- kościół Podwyższenia Krzyża Świętego**, *D.* kościoła Podwyższenia Krzyża Świętego, *Mc.* kościele Podwyższenia Krzyża Świętego; *blr.* касцёл Узвышэння Святога Крыжа – kascioł Uzvyšennia Sviatoha Kryža (*trl.*), kascioł Uzwyżennia Swiatoha Kryža (*trb.*);

- ros.* костёл Воздвижения Святого Креста – *kostěl Vozdviženija Svjatogo Kresta (trl.)*, *kostioł Wozdwiżenija Swiatogo Kriesta (trb.)*; 53°53'21"N, 25°18'12"E [Lida]
- kościół Świętego Andrzeja Apostoła**, *D.* kościoła Świętego Andrzeja Apostoła, *Mc.* kościoła Świętego Andrzeja Apostoła; *blr.* касцёл Святога апостала Андрэя – *kascioł Sviatoha apostala Andreja (trl.)*, *kascioł Swiatoha apostala Andreja (trb.)*; *ros.* костёл Святого апостола Андрея – *kostěl Svjatogo apostola Andreja (trl.)*, *kostioł Swiatogo apostoła Andrieja (trb.)*; 53°05'51"N, 25°19'49"E [Stonim]
- kościół Świętego Jana Chrzciciela**, *D.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela; *blr.* касцёл Святога Яна Хрысцицеля – *kascioł Sviatoha Jana Chryscicielia (trl.)*, *kascioł Swiatoha Jana Chryscicielia (trb.)*; *ros.* костёл Святого Иоанна Крестителя – *kostěl Svjatogo Ioanna Krestitelja (trl.)*, *kostioł Swiatogo Ioanna Kriestitielia (trb.)*; 54°15'11"N, 25°21'34"E [Bieniakonie]
- kościół Świętego Jana Chrzciciela**, *D.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela; *blr.* касцёл Святога Яна Хрысцицеля – *kascioł Sviatoha Jana Chryscicielia (trl.)*, *kascioł Swiatoha Jana Chryscicielia (trb.)*; *ros.* костёл Святого Иоанна Крестителя – *kostěl Svjatogo Ioanna Krestitelja (trl.)*, *kostioł Swiatogo Ioanna Kriestitielia (trb.)*; 54°15'25"N, 26°00'36"E [Holszany]
- kościół Świętego Jana Chrzciciela**, *D.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela; *blr.* касцёл Святога Яна Хрысцицеля – *kascioł Sviatoha Jana Chryscicielia (trl.)*, *kascioł Swiatoha Jana Chryscicielia (trb.)*; *ros.* костёл Святого Иоанна Крестителя – *kostěl Svjatogo Ioanna Krestitelja (trl.)*, *kostioł Swiatogo Ioanna Kriestitielia (trb.)*; 55°03'37"N, 26°36'19"E [Komaje]
- kościół Świętego Jana Chrzciciela**, *D.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela; *blr.* касцёл Святога Яна Хрысцицеля – *kascioł Sviatoha Jana Chryscicielia (trl.)*, *kascioł Swiatoha Jana Chryscicielia (trb.)*; *ros.* костёл Святого Иоанна Крестителя – *kostěl Svjatogo Ioanna Krestitelja (trl.)*, *kostioł Swiatogo Ioanna Kriestitielia (trb.)*; 53°22'13"N, 24°21'23"E [Wolpa]
- kościół Świętego Michała Archanioła**, *D.* kościoła Świętego Michała Archanioła, *Mc.* kościoła Świętego Michała Archanioła; *blr.* касцёл Святога Міхала Арханёла – *kascioł Sviatoha Michała Archanioła (trl.)*, *kascioł Swiatoha Michała Archanioła (trb.)*; *blr.* касцёл Святога Арханёла Міхаіла – *kascioł Sviatoha Archanioła Michaiła (trl.)*, *kascioł Swiatoha Archanioła Michaiła (trb.)*; *ros.* костёл Святого Михаила Архангела – *kostěl Svjatogo Mihaila Arhangela (trl.)*, *kostioł Swiatogo Michaiła Archangiela (trb.)*; 53°53'28"N, 26°44'14"E [Iwieniec]
- kościół Świętego Michała Archanioła**, *D.* kościoła Świętego Michała Archanioła, *Mc.* kościoła Świętego Michała Archanioła; *blr.* касцёл Святога Міхала Арханёла – *kascioł Sviatoha Michała Archanioła (trl.)*, *kascioł Swiatoha Michała Archanioła (trb.)*; *ros.* костёл Святого Михаила Архангела – *kostěl Svjatogo Mihaila Arhangela (trl.)*, *kostioł Swiatogo Michaiła Archangiela (trb.)*; 54°48'50,5"N, 26°09'52"E [Michaliszki]
- kościół Świętego Michała Archanioła**, *D.* kościoła Świętego Michała Archanioła, *Mc.* kościoła Świętego Michała Archanioła; *blr.* касцёл Святога Міхала Арханёла – *kascioł Sviatoha Michała Archanioła (trl.)*, *kascioł Swiatoha Michała Archanioła (trb.)*; *ros.* костёл Святого Михаила Архангела – *kostěl Svjatogo Mihaila Arhangela (trl.)*, *kostioł Swiatogo Michaiła Archangiela (trb.)*; 53°35'50"N, 25°49'29"E [Nowogródek]

kościół Świętego Szymona i Świętej Heleny, *D.* kościoła Świętego Szymona i Świętej Heleny, *Mc.* kościele Świętego Szymona i Świętej Heleny; **Сервоны Кошціół**, *D.* Сэрвоного Кошціола, *Mc.* Сэрвоным Кошціеле; *blr.* касцёл Святога Сымона і Святой Алены – kasciol Sviatoha Symona i Sviatoj Alieny (*trl.*), kasciol Swiatoha Symona i Swiatoj Aleny (*trb.*); Чырвоны касцёл – Чырвоны kasciol (*trl.*), Czyrwoны kascioł (*trb.*); *ros.* костёл Святого Симеона и Святой Елены – kostël Svjatogo Simeona i Svjatoj Eleny (*trl.*), kostioł Swiatogo Simieona i Swiatoj Jeleny (*trb.*); Красный костёл – Krasnyj kostël (*trl.*), Krasnyj kostioł (*trb.*); 53°53'47"N, 27°32'51"E [*Mińsk*]

kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *D.* kościoła Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *blr.* касцёл Святых апосталаў Пятра і Паўла – kasciol Sviatych apostałaŭ Piatra i Paŭla (*trl.*), kascioł Swiatych apostałaŭ Piatra i Paŭla (*trb.*); *ros.* костёл Святых апостолов Петра и Павла – kostël Svjatyh apostolov Petra i Pavla (*trl.*), kostioł Swiatych apostołow Pietra i Pawła (*trb.*); 53°45'43"N, 24°49'35"E [*Stare Wasiliszki*]

kościół Trójcy Świętej, *D.* kościoła Trójcy Świętej, *Mc.* kościele Trójcy Świętej; *blr.* касцёл Найсвяцейшай Тройцы – kasciol Najsviaciejszaj Trojcy (*trl.*), kascioł Najsviaciejszaj Trojcy (*trb.*); *ros.* костёл Пресвятой Троицы – kostël Presvjatoj Troicy (*trl.*), kostioł Prieswiatoj Troicy (*trb.*); 52°17'09"N, 23°18'37"E [*Wolczyn*]

kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *blr.* касцёл Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі – kasciol Uniebaŭziaccia Najsviaciejszaj Panny Maryi (*trl.*), kascioł Uniebauziaccia Najsviaciejszaj Panny Maryi (*trb.*); *ros.* костёл Успения Пресвятой Девы Марии – kostël Uspenija Presvjatoj Devy Marii (*trl.*), kostioł Uspenija Prieswiatoj Diewy Marii (*trb.*); 54°47'13"N, 27°27'05"E [*Budslaw*]

kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *blr.* касцёл Унебаўзяцця Найсвяцейшай Панны Марыі – kasciol Uniebaŭziaccia Najsviaciejszaj Panny Maryi (*trl.*), kascioł Uniebauziaccia Najsviaciejszaj Panny Maryi (*trb.*); *ros.* костёл Успения Пресвятой Девы Марии – kostël Uspenija Presvjatoj Devy Marii (*trl.*), kostioł Uspenija Prieswiatoj Diewy Marii (*trb.*); 54°01'26"N, 31°43'37"E [*Mścisław*]

kościół Znalezienia Krzyża Świętego, *D.* kościoła Znalezienia Krzyża Świętego, *Mc.* kościele Znalezienia Krzyża Świętego; *blr.* касцёл Адшукання Святога Крыжа – kasciol Adšukannia Sviatoha Kryža (*trl.*), kascioł Adszukannia Swiatoha Kryža (*trb.*); *ros.* костёл Обретения Святого Креста – kostël Obretenija Svjatogo Kresta (*trl.*), kostioł Obrietienija Swiatogo Kriesta (*trb.*); 53°40'30"N, 23°49'50"E [*Grodno*; hist.: *kościół Bernardynów*]

monaster Spaso-Eufrozyński, *D.* monastyru Spaso-Eufrozyńskiego, *Mc.* monasterze Spaso-Eufrozyńskim; *blr.* Спаса-Ефрасінеўскі манастыр – Spasa-Jefrasinnieŭski manastyr (*trl.*), Spasa-Jefrasinnieuski manastyr (*trb.*); *ros.* Спасо-Евфросиниевский монастырь – Spaso-Evfrosinievskij monastyr' (*trl.*), Spaso-Jewfrosinijewskij monastyr' (*trb.*); 55°30'15"N, 28°46'48"E [*Połock*]

monaster Świętego Mikołaja, *D.* monastyru Świętego Mikołaja, *Mc.* monasterze Świętego Mikołaja; *blr.* Свята-Мікольскі жаночы манастыр – Sviata-Mikołski žanoču manastyr (*trl.*), Swiata-Mikolski žanoczy manastyr (*trb.*); *ros.* Свято-Никольский женский монастырь – Svjato-Nikol'skij ženskij monastyr' (*trl.*), Swiato-Nikolskij ženskij monastyr' (*trb.*); 53°53'38"N, 30°20'45"E [*Mohylew*]

- monastyr Zaśniečia Matki Bożej**, *D.* monastyru Zaśniečia Matki Bożej, *Mc.* monastyrze Zaśniečia Matki Bożej; *blr.* Свята-Успенскі Жыровіцкі стаўрапігіяльны мужчынскі манастыр – Sviata-Uspienski Žyrovicki staŭrapihijaľny mužčynski manastyr (*trl.*), Swiata-Uspienski Žyrowicki staurapihijaľny mužczyński manastyr (*trb.*); *ros.* Свято-Успенский Жировичский ставропигиальный мужской монастырь – Svjato-Uspenskij Žirovičskij stavropigial’nyj mužskoj monastyr’ (*trl.*), Swiatio-Uspienskij Žyrowiczskij stawropigialnyj mužskoj monastyr’ (*trb.*); 53°00’53”N, 25°20’43”E [Žyrowicze]
- sobór Narodzenia Bogurodzicy**, *D.* soboru Narodzenia Bogurodzicy, *Mc.* soborze Narodzenia Bogurodzicy; *blr.* сабор Нараджэння Прасвятой Багародзіцы – sabor Naradžennia Prasviatoj Baharodzicy (*trl.*), sabor Naradžennia Praswiatoj Baharodzicy (*trb.*); *ros.* собор Рождества Пресвятой Богородицы – sobor Roždestva Presvjatoj Bogorodicy (*trl.*), sobor Roždiestwa Prieswiatoj Bogorodicy (*trb.*); 55°08’21”N, 27°41’50”E [Głębokie; hist.: kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny]
- sobór Opieki Matki Bożej**, *D.* soboru Opieki Matki Bożej, *Mc.* soborze Opieki Matki Bożej; *blr.* сабор Пакрова Прасвятой Багародзіцы – sabor Pakrova Prasviatoj Baharodzicy (*trl.*), sabor Pakrowa Praswiatoj Baharodzicy (*trb.*); *ros.* собор Покрова Пресвятой Богородицы – sobor Pokrova Presvjatoj Bogorodicy (*trl.*), sobor Pokrowa Prieswiatoj Bogorodicy (*trb.*); 53°07’56”N, 26°00’14”E [Baranowicze]
- sobór Świętego Ducha**, *D.* soboru Świętego Ducha, *Mc.* soborze Świętego Ducha; *blr.* Свята-Духаў кафедральны сабор – Sviata-Duchaŭ kafiedraľny savor (*trl.*), Swiata-Duchau kafiedralny savor (*trb.*); *ros.* Свято-Духов кафедральный собор – Svjato-Duhov kafedral’nyj sobor (*trl.*), Swiatio-Duchow kafiedralnyj sobor (*trb.*); 53°54’18”N, 27°33’22”E [Mińsk; hist.: kościół Bernardynek]
- sobór Świętego Szymona Słupnika**, *D.* soboru Świętego Szymona Słupnika, *Mc.* soborze Świętego Szymona Słupnika; *blr.* Свята-Сімяонаўскі кафедральны сабор – Sviata-Simiaonaŭski kafiedraľny savor (*trl.*), Swiata-Simiaonauski kafiedralny savor (*trb.*); *ros.* Свято-Симеоновский кафедральный собор – Svjato-Simeonovskij kafedral’nyj sobor (*trl.*), Swiatio-Simieonowskij kafiedralnyj sobor (*trb.*); 52°05’08”N, 23°41’24”E [Brześć]
- sobór Świętej Zofii**, *D.* soboru Świętej Zofii, *Mc.* soborze Świętej Zofii; *blr.* Сафіійскі сабор – Safijski savor (*trl.*), Safijski savor (*trb.*); *ros.* Софийский собор – Sofijskij sobor (*trl.*), Sofijskij sobor (*trb.*); 55°29’11”N, 28°45’31”E [Połock]
- sobór Świętych Piotra i Pawła**, *D.* soboru Świętych Piotra i Pawła, *Mc.* soborze Świętych Piotra i Pawła; *blr.* Свята-Петра-Паўлаўскі кафедральны сабор – Sviata-Pietra-Paŭlaŭski kafiedraľny savor (*trl.*), Swiata-Pietra-Paŭlauski kafiedralny savor (*trb.*); *ros.* Свято-Петро-Павловский кафедральный собор – Svjato-Petro-Pavlovskij kafedral’nyj sobor (*trl.*), Swiatio-Pietro-Pawłowski kafiedralnyj sobor (*trb.*); 52°25’27”N, 31°01’03”E [Homeľ]
- sobór Zaśniečia Matki Bożej**, *D.* soboru Zaśniečia Matki Bożej, *Mc.* soborze Zaśniečia Matki Bożej; *blr.* Свята-Успенскі кафедральны сабор – Sviata-Uspienski kafiedraľny savor (*trl.*), Swiata-Uspienski kafiedralny savor (*trb.*); *ros.* Свято-Успенский кафедральный собор – Svjato-Uspenskij kafedral’nyj sobor (*trl.*), Swiatio-Uspienskij kafiedralnyj sobor (*trb.*); 55°11’46”N, 30°12’09”E [Witebsk]
- sobór Zmartwychwstania Pańskiego**, *D.* soboru Zmartwychwstania Pańskiego, *Mc.* soborze Zmartwychwstania Pańskiego; *blr.* кафедральны сабор Уваскрасення Хрыстова – kafiedraľny savor Uvaskrasieńnia Chrystova (*trl.*), kafiedralny savor Uwaskrasieńnia Chrystova (*trb.*); Свята-Васкрасенскі сабор – Sviata-Vaskrasienski savor (*trl.*),

Swiata-Waskrasienski sapor (*trb.*); *ros.* кафедральный собор Воскресения Христова – kafedral'nyj sobor Voskresenija Hristova (*trl.*), kafiedralnyj sobor Woskriesienija Christowa (*trb.*); Свято-Воскресенский собор – Svjato-Voskresenskij sobor (*trl.*), Swiata-Woskriesienskij sobor (*trb.*); 54°14'43"N, 28°30'16"E [Borysów]

Wielka Synagoga Chóralna, *D.* Wielkiej Synagogi Chóralnej, *Mc.* Wielkiej Synagodze Chóralnej; *blr.* Вялікая харальная синагога – Vialikaja charalnaja sinahoha (*trl.*), Wialikaja charalnaja sinahoha (*trb.*); *ros.* Большая хоральная синагога – Bol'shaja horal'naja sinagoga (*trl.*), Bolszaja choralnaja sinagoga (*trb.*); 53°40'45"N, 23°49'30"E [Grodno]

Cmentarze, nekropole

cmentarz Kalwaryjski, *D.* cmentarza Kalwaryjskiego, *Mc.* cmentarzu Kalwaryjskim; *blr.* Кальварыйскія могілкі – Kał'varyjskija mohilki (*trl.*), Kalwaryjskija mohilki (*trb.*); *ros.* Кальварийское кладбище – Kal'varijskoe kladbišče (*trl.*), Kalwarijskoje kladbiszce (*trb.*); 53°54'30"N, 27°30'15"E [Mińsk]

Forty, twierdze, zamki

Stary Zamek, *D.* Starego Zamku, *Mc.* Starym Zamku, *przym.* starozamecki; *blr.* Стары замак – Stary zamak (*trl.*), Stary zamak (*trb.*); *ros.* Старый замок – Staryj zamok (*trl.*), Staryj zamok (*trb.*); 53°40'38"N, 23°49'23"E [Grodno]

twierdza Brzeska, *D.* twierdzy Brzeskiej, *Mc.* twierdzy Brzeskiej; *blr.* Брэсцкая крэпасць – Bresckaja krepasć (*trl.*), Bresckaja krepasć (*trb.*); *ros.* Брестская крепость – Brestskaja krepost' (*trl.*), Briestsckaja krepost' (*trb.*); 52°05'00"N, 23°39'10"E [Brześć]

Inne zabytki

baszta Kamieniecka, *D.* baszty Kamienieckiej, *Mc.* baszcie Kamienieckiej; *blr.* Камянецкая вежа – Kamianieckaja wieža (*trl.*), Kamianieckaja wieža (*trb.*); *ros.* Каменецкая башня – Kameneckaja bašnja (*trl.*), Kamienieckaja basznia (*trb.*); 52°24'17"N, 23°49'10"E [Kamieniec]

brama Słucka, *D.* bramy Słuckiej, *Mc.* bramie Słuckiej; *blr.* Служкая брама – Słuckaja brama (*trl.*), Słuckaja brama (*trb.*); *ros.* Служкая брама – Słuckaja brama (*trl.*), Słuckaja brama (*trb.*); 53°13'05"N, 26°41'08"E [Nieśwież]

dwór Wańkowiczów, *D.* dworu Wańkowiczów, *Mc.* dworze Wańkowiczów; *blr.* дом Ваньковічаў – dom Wańkovičaŭ (*trl.*), dom Wańkowiczau (*trb.*); *ros.* дом Ваньковичей – dom Van'kovičej (*trl.*), dom Wańkowiczzej (*trb.*); 53°54'18"N, 27°33'36"E [Mińsk]

Nowy Zamek, *D.* Nowego Zamku, *Mc.* Nowym Zamku, *przym.* nowozamecki; *blr.* Новы замак – Nowy zamak (*trl.*), Nowy zamak (*trb.*); *ros.* Новый замок – Novyj zamok (*trl.*), Nowyj zamok (*trb.*); 53°40'34"N, 23°49'31"E [pałac w Grodnie]

pałac Butrymowiczów, *D.* pałacu Butrymowiczów, *Mc.* pałacu Butrymowiczów; *blr.* палац Бутрымовічаў – pałac Butrymovičaŭ (*trl.*), pałac Butrymowiczau (*trb.*); *ros.* дворец Бутримовичей – dvorec Butrimovičej (*trl.*), dworiec Butrymowiczzej (*trb.*); 52°06'53"N, 26°06'47"E [Pińsk]

pałac Ogińskich, *D.* pałacu Ogińskich, *Mc.* pałacu Ogińskich; *blr.* палац Агінскіх – pałac Ahinskich (*trl.*), pałac Ahinskich (*trb.*); *ros.* дворец Огинских – dvorec Oginskih (*trl.*), dworec Oginskih (*trb.*); 54°25'13"N, 26°31'23"E [*Zalesie*]

pałac Pusłowskich, *D.* pałacu Pusłowskich, *Mc.* pałacu Pusłowskich; *blr.* палац Пуслоўскіх – pałac Pusloŭskich (*trl.*), pałac Puslouskich (*trb.*); *ros.* дворец Пусловских – dvorec Puslovskih (*trl.*), dworec Pusłowskih (*trb.*); 52°45'56"N, 25°07'18"E [*Kosów*]

Stanisławówka, *D.* Stanisławówki, *Mc.* Stanisławówce, *przym.* stanisławówecki; *blr.* Станіславава – Stanislavova (*trl.*), Stanisławowa (*trb.*); *ros.* Станиславово – Stanislavovo (*trl.*), Stanisławowo (*trb.*); 53°41'37,5"N, 23°50'49"E [*pałac w Grodnie*]

Inne obiekty antropogeniczne

Chatyń, *D.* Chatynia, *Mc.* Chatyniu, *przym.* chatyński; *blr.* Хатынь – Chatyń (*trl.*), Chatyń (*trb.*); *ofic.* Дзяржаўны мемарыяльны комплекс «Хатынь» – Dziaržaŭny miemaryjalny kompleks „Chatyń” (*trl.*), Dziaržaŭny miemaryjalny kompleks „Chatyń” (*trb.*); *ros.* Хатынь – Hatyn’ (*trl.*), Chatyń (*trb.*); *ofic.* Государственный мемориальный комплекс «Хатынь» – Gosudarstvennyj memorial’nyj kompleks „Hatyn’” (*trl.*), Gosudarstwiennyj miemorialnyj kompleks „Chatyń” (*trb.*); 54°20'05"N, 27°56'37"E [*miejsce pamięci koło Łohojska*]

Dzierżynowo, *D.* Dzierżynowa, *Mc.* Dzierżynowie, *przym.* dzierżynowski; *blr.* Дзяржынава – Dzieržynava (*trl.*), Dzieržynawa (*trb.*); *ofic.* Музей-сядзіба «Дзяржынава» – Muzej-siadziba „Dzieržynawa” (*trl.*), Muzej-siadziba „Dzieržynawa” (*trb.*); *ros.* Дзержиново – Dzeržinovo (*trl.*), Dzierżynowo (*trb.*); *ofic.* Музей-усадьба «Дзержиново» – Muzej-usad’ba „Dzeržinovo” (*trl.*), Muzej-usad’ba „Dzieržynowo” (*trb.*); 53°50'09,5"N, 26°32'27,5"E [*muzeum koło Iwieńca*]

kopiec Chwały, *D.* kopca Chwały, *Mc.* kopcu Chwały; *blr.* Курган Славы – Kurhan Slavy (*trl.*), Kurhan Sławy (*trb.*); *ofic.* Мемарыяльны комплекс «Курган Славы» – Miemaryjalny kompleks „Kurhan Slavy” (*trl.*), Miemaryjalny kompleks „Kurhan Sławy” (*trb.*); *ros.* Курган Славы – Kurgan Slavy (*trl.*), Kurgan Sławy (*trb.*); *ofic.* Мемориальный комплекс «Курган Славы» – Memorial’nyj kompleks „Kurgan Slavy” (*trl.*), Miemorialnyj kompleks „Kurgan Sławy” (*trb.*); 54°01'08"N, 27°53'53"E [*koło Mińska*]

kopiec Mickiewicza, *D.* kopca Mickiewicza, *Mc.* kopcu Mickiewicza; *blr.* курган Бессмяротнасці Адама Міцкевіча – kurhan Biessmiarotnasci Adama Mickiewiča (*trl.*), kurhan Biessmiarotnasci Adama Mickiewicza (*trb.*); *ros.* курган Бессмертия Адама Мицкевича – kurgan Bessmertija Adama Mickeviča (*trl.*), kurgan Biessmiertija Adama Mickiewicza (*trb.*); 53°36'08"N, 25°49'34"E [*Nowogródek*]

Kuropaty, *D.* Kuropat, *Mc.* Kuropatach, *przym.* kuropacki; *blr.* Курапаты – Kurapaty (*trl.*), Kurapaty (*trb.*); *ros.* Куропаты – Kuropaty (*trl.*), Kuropaty (*trb.*); 53°58'02"N, 27°36'35"E [*uroczysko-miejsce pamięci w Mińsku*]

Południk Struvego, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *blr.* Дуга Струвэ – Duha Struve (*trl.*), Duha Struwe (*trb.*); *ros.* Дуга Струве – Duga Struve (*trl.*), Duga Struwie (*trb.*); 54°17'30,3"N, 26°02'44,1"E oraz 53°33'38"N 24°52'10,8"E oraz 52°17'22,3"N 25°38'58,9"E oraz 52°12'31,3"N 25°33'26,1"E oraz 52°09'38,7"N 25°34'17,4"E [*łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; na Białorusi 5 punktów pomiarowych: Ciupiszki, Łopaty, Osownica, Szczekock, Laskowicze*]

BOŚNIA I HERCEGOWINA

Mosty

- most Łaciński**, *D.* mostu Łacińskiego, *Mc.* moście Łacińskim; *bośn.* Latinska ćuprija; *chorw.* Latinska ćuprija; *serb.* Latinska ćuprija – Латинска ћуприја; 43°51'27,4"N, 18°25'44,2"E [Sarajewo]
- most Mehmeda Paszy Sokolovicia**, *D.* mostu Mehmeda Paszy Sokolovicia, *Mc.* moście Mehmeda Paszy Sokolovicia; *bośn.* Most Mehmed-paše Sokolovića; *chorw.* Most Mehmed-paše Sokolovića; *serb.* Most Mehmed-paše Sokolovića – Мост Мехмед-паше Соколовића; 43°46'56,3"N, 19°17'17"E [Višegrad]
- Stary Most**, *D.* Starego Mostu, *Mc.* Starym Moście; *bośn.* Stari most; *chorw.* Stari most; *serb.* Stari most – Стари мост; 43°20'14,3"N, 17°48'54"E [Mostar]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- katedra Serca Jezusowego**, *D.* katedry Serca Jezusowego, *Mc.* katedrze Serca Jezusowego; *bośn.* Katedrala Srca Isusova; *chorw.* Katedrala Srca Isusova; *serb.* Katedrala Srca Isusova – Катедрала Срца Исусова; 43°51'33,5"N, 18°25'31,5"E [Sarajewo]
- kościół Świętego Jakuba**, *D.* kościoła Świętego Jakuba, *Mc.* kościele Świętego Jakuba; *bośn.* Crkva svetog Jakova; *chorw.* Crkva svetog Jakova; *serb.* Crkva svetog Jakova – Црква светог Јакова; 43°11'26"N, 17°40'39"E [Medjugorje]
- meczet Cesarski**, *D.* meczetu Cesarskiego, *Mc.* meczecie Cesarskim; *bośn.* Careva džamija; *chorw.* Careva džamija; *serb.* Careva džamija – Царева џамија; 43°51'26,5"N, 18°25'50,5"E [Sarajewo]
- meczet Gazi Husrev-bega**, *D.* meczetu Gazi Husrev-bega, *Mc.* meczecie Gazi Husrev-bega; *bośn.* Gazi Husrev-begova džamija; Begova džamija; *chorw.* Gazi Husrev-begova džamija; Begova džamija; *serb.* Gazi Husrev-begova džamija – Гази Хусрев-бегова џамија; Begova džamija – Бегова џамија; 43°51'33"N, 18°25'45"E [Sarajewo]
- sobór Narodzenia Matki Bożej**, *D.* soboru Narodzenia Matki Bożej, *Mc.* soborze Narodzenia Matki Bożej; *bośn.* Saborna crkva Rođenja Presvete Bogorodice; *chorw.* Saborna crkva Roždestva Presvete Bogorodice; *serb.* Saborna crkva Roždestva Presvete Bogorodice – Саборна црква Рождества Пресвете Богородице; 43°51'29,5"N, 18°25'30,5"E [Sarajewo]

BUŁGARIA

Ulice

- bulwar Cara Oswobodziciela**, *D.* bulwaru Cara Oswobodziciela, *Mc.* bulwarze Cara Oswobodziciela; *bułg.* булевард Цар Освободител – bulevard Tsar Osvoboditel (*trl.*), bulevard Car Osvoboditel (*trb.*); 42°41'45"N, 23°19'39"E ↔ 42°41'27"N, 23°20'13,5"E [Sofia]

Place

plac Niepodległości, *D.* placu Niepodległości, *Mc.* placu Niepodległości; *bulg.* площад Независимост – ploshtad Nezavisimost (*trl.*), plosztad Nezawisimost (*trb.*); 42°41'52"N, 23°19'23"E [*Sofia*]

Mosty

Kryty Most, *D.* Krytego Mostu, *Mc.* Krytym Moście; *bulg.* Покрит мост – Pokrit most (*trl.*), Pokrit most (*trb.*); 43°07'56,5"N, 24°42'59,7"E [*Łowecz*]

most Przyjaźni, *D.* mostu Przyjaźni, *Mc.* moście Przyjaźni; *bulg.* Дунав мост – Dunav most (*trl.*), Dunaw most (*trb.*); 43°52'49,1"N, 26°00'51,6"E ↔ 43°53'13,7"N, 26°00'27,3"E (43°52'49,1"N, 26°00'51,6"E ↔ 43°53'46,8"N, 25°59'54,4"E) [*Ruse-Giurgiu; również Rumunia*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

cerkiew Bogurodzicy, *D.* cerkwi Bogurodzicy, *Mc.* cerkwi Bogurodzicy; *bulg.* Света Богородица – Sveta Bogoroditsa (*trl.*), Sweta Bogorodica (*trb.*); Църква „Света Богородица“ – Sarkva „Sveta Bogoroditsa” (*trl.*), Cyrkwa „Sweta Bogorodica” (*trb.*); 43°41'41"N, 25°59'15"E [*koło Iwanowa*]

cerkiew Bojańska, *D.* cerkwi Bojańskiej, *Mc.* cerkwi Bojańskiej; *bulg.* Боянска църква – Boyanska sarkva (*trl.*), Wojanska sarkva (*trb.*); Боянска църква „Свети Никола и свети Пантелеймон“ – Boyanska sarkva „Sveti Nikola i sveti Pantelejmon” (*trl.*), Wojanska sarkva „Sveti Nikola i sveti Pantelejmon” (*trb.*); 42°38'40,8"N, 23°15'58,3"E [*Sofia*]

cerkiew Chrystusa Pantokratora, *D.* cerkwi Chrystusa Pantokratora, *Mc.* cerkwi Chrystusa Pantokratora; *bulg.* Христос Пантократор – Hristos Pantokrator (*trl.*), Christos Pantokrator (*trb.*); Църква „Христос Пантократор“ – Sarkva „Hristos Pantokrator” (*trl.*), Cyrkwa „Christos Pantokrator” (*trb.*); 42°39'31,5"N, 27°44'00"E [*Nesebyr*]

cerkiew Czterdziestu Męczenników, *D.* cerkwi Czterdziestu Męczenników, *Mc.* cerkwi Czterdziestu Męczenników; *bulg.* Свети Четиридесет мъченици – Sveti Chetirideset machenitsi (*trl.*), Sweti Czetirideset mucznenici (*trb.*); Църква „Свети Четиридесет мъченици“ – Sarkva „Sveti Chetirideset machenitsi” (*trl.*), Cyrkwa „Sweti Czetirideset mucznenici” (*trb.*); 43°05'04"N, 25°39'00"E [*Wielkie Tyrnowo*]

cerkiew Mądrości Bożej, *D.* cerkwi Mądrości Bożej, *Mc.* cerkwi Mądrości Bożej; *bulg.* Света София – Sveta Sofia (*trl.*), Sweta Sofija (*trb.*); Храм „Света София“ – Hram „Sveta Sofia” (*trl.*), Chram „Sweta Sofija” (*trb.*); 42°41'47,5"N, 23°19'53"E [*Sofia*]

cerkiew Narodzenia Pańskiego, *D.* cerkwi Narodzenia Pańskiego, *Mc.* cerkwi Narodzenia Pańskiego; *bulg.* Рождество Христово – Rozhdestvo Hristovo (*trl.*), Roždestwo Christowo (*trb.*); Храм-паметник „Рождество Христово“ – Hram-pametnik „Rozhdestvo Hristovo” (*trl.*), Chram-pametnik „Roždestwo Christowo” (*trb.*); 42°42'58"N, 25°19'44"E [*Szipka*]

cerkiew Świętego Jerzego, *D.* cerkwi Świętego Jerzego, *Mc.* cerkwi Świętego Jerzego; *bulg.* Свети Георги – Sveti Georgi (*trl.*), Sweti Georgi (*trb.*); Ротонда „Свети Георги“ – Rotonda „Sveti Georgi” (*trl.*), Rotonda „Sweti Georgi” (*trb.*); 42°41'49"N, 23°19'22,5"E [*Sofia*]

- cerkiew Świętej Zofii**, *D.* cerkwi Świętej Zofii, *Mc.* cerkwi Świętej Zofii; *bułg.* Света София – Sveta Sofia (*trl.*), Sweta Sofija (*trb.*); Църква „Света София“ – Carkva „Sveta Sofia” (*trl.*), Cyrkwa „Sweta Sofija” (*trb.*); Стара митрополия – Stara mitropolia (*trl.*), Stara mitropolija (*trb.*); 42°39'32,8"N, 27°44'09,8"E [*ruiny cerkwi w Nesebyrze*]
- monastyr Rylski***, *D.* monastyru Rylskiego, *Mc.* monastyrze Rylskim; *bułg.* Рилски манастир – Rilski manastir (*trl.*), Riłski manastir (*trb.*); 42°08'00"N, 23°20'24"E [*w górach Rila*]
- monastyr Trojański**, *D.* monastyru Trojańskiego, *Mc.* monastyrze Trojańskim; *bułg.* Троянски манастир – Trojanski manastir (*trl.*), Trojanski manastir (*trb.*); Троянски манастир „Успение Богородично“ – Trojanski manastir „Uspenie Bogorodichno” (*trl.*), Trojanski manastir „Uspenie Bogorodiczno” (*trb.*); 42°51'43"N, 24°46'51"E [*koło Trojanu*]
- sobór Świętego Aleksandra Newskiego**, *D.* soboru Świętego Aleksandra Newskiego, *Mc.* soborze Świętego Aleksandra Newskiego; *bułg.* Свети Александър Невски – Sveti Aleksandar Nevski (*trl.*), Sweti Aleksandyr Newski (*trb.*); Катедрала „Свети Александър Невски“ – Katedrala „Sveti Aleksandar Nevski” (*trl.*), Katedrała „Sweti Aleksandyr Newski” (*trb.*); 42°41'45"N, 23°19'58"E [*Sofia*]
- sobór Wniebowstąpienia Pańskiego**, *D.* soboru Wniebowstąpienia Pańskiego, *Mc.* soborze Wniebowstąpienia Pańskiego; *bułg.* Свето Възнесение Господне – Sveto Vaznesenie Gospodne (*trl.*), Sweto Wyznesenie Gospodne (*trb.*); Патриаршеска църква „Свето Възнесение Господне“ – Patriarsheska carkva „Sveto Vaznesenie Gospodne” (*trl.*), Patriarsheska cyrkwa „Sweto Wyznesenie Gospodne” (*trb.*); 43°04'58,5"N, 25°39'07,5"E [*w twierdzy Carewec, Wielkie Tyrnowo*]
- sobór Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* soboru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* soborze Zaśnięcia Matki Bożej; *bułg.* Успение Богородично – Uspenie Bogorodichno (*trl.*), Uspenie Bogorodiczno (*trb.*); Катедрален храм „Успение Богородично“ – Katedralen hram „Uspenie Bogorodichno” (*trl.*), Katedralen chram „Uspenie Bogorodiczno” (*trb.*); 43°12'19"N, 27°54'36"E [*Warna*]

Grobowce, mauzolea

- mauzoleum Władysława Warneńczyka**, *ndm.*; *bułg.* Мавзолей на Владислав Варненчик – Mavzoley na Vladislav Varnenchik (*trl.*), Mawzoley na Władisław Warnenczik (*trb.*); 43°13'48"N, 27°52'06"E [*Warna*]

Parki, ogrody

- park Nadmorski**, *D.* parku Nadmorskiego, *Mc.* parku Nadmorskim; *bułg.* Приморски парк – Primorski park (*trl.*), Primorski park (*trb.*); Морска градина – Morska gradina (*trl.*), Morska gradina (*trb.*); 43°12'32"N, 27°56'00"E [*Warna*]

* Terminy *monastyr* i *monaster* są równoważne i można stosować je wymiennie. W niniejszym wykazie użyta jest wyłącznie forma *monastyr* jedynie z przyczyn redakcyjnych – aby zanadto nie rozbudowywać hasła.

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Wolności, *D.* pomnika Wolności, *Mc.* pomniku Wolności; *bułg.* Паметник на свободата – Паметник na svobodata (*trl.*), Паметник na svobodata (*trb.*); 42°44'53,2"N, 25°19'17,5"E [*szczyt Szipka w paśmie Starej Planiny*]

Inne obiekty antropogeniczne

Teatr Narodowy im. Iwana Wazowa, *D.* Teatru Narodowego im. Iwana Wazowa, *Mc.* Teatrze Narodowym im. Iwana Wazowa; *bułg.* Народен театър „Иван Вазов“ – Naroden teatar „Ivan Vazov“ (*trl.*), Naroden teatar „Iwan Wazov“ (*trb.*); 42°41'39"N, 23°19'36"E [*budynek użyteczności publicznej w Sofii*]

CHORWACJA

Place

plac Króla Tomisława, *D.* placu Króla Tomisława, *Mc.* placu Króla Tomisława; *chorw.* Trg kralja Tomislava; 45°48'23"N, 15°58'43"E [*Zagrzeb*]

plac Świętego Marka, *D.* placu Świętego Marka, *Mc.* placu Świętego Marka; *chorw.* Trg svetog Marka; 45°48'58,5"N, 15°58'25"E [*Zagrzeb*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Eufrazjusza, *D.* bazyliki Eufrazjusza, *Mc.* bazylice Eufrazjusza; *chorw.* Eufrazijeva bazilika; *wł.* Basilica Eufrasiana; 45°13'42,8"N, 13°35'37"E [*Poreč/Parenzo*]

katedra Świętego Jakuba, *D.* katedry Świętego Jakuba, *Mc.* katedrze Świętego Jakuba; *chorw.* Katedrala svetog Jakova; 43°44'08,4"N, 15°53'21"E [*Szybenik*]

katedra Świętego Wawrzyńca, *D.* katedry Świętego Wawrzyńca, *Mc.* katedrze Świętego Wawrzyńca; *chorw.* Katedrala svetog Lovre; 43°31'01,4"N, 16°15'05"E [*Trogir*]

katedra Świętej Anastazji, *D.* katedry Świętej Anastazji, *Mc.* katedrze Świętej Anastazji; *chorw.* Katedrala svete Stošije; 44°06'58,2"N, 15°13'28,5"E [*Zadar*]

katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *chorw.* Dubrovačka katedrala Uznesenja Marijina; 42°38'23,5"N, 18°06'37,5"E [*Dubrownik*]

katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *chorw.* Katedrala Uznesenja Marijina; *wł.* Cattedrale dell'Assunzione della Beata Vergine Maria; 44°52'18"N, 13°50'40"E [*Pula*]

katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *chorw.* Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije i svetih Stjepana i Ladislava; *Zagrebačka katedrala*; 45°48'52"N, 15°58'47"E [*Zagrzeb*]

- konkatedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* konkatedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* konkatedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *chorw.* konkatedrala Svetog Petra i Pavla; 45°33'39"N, 18°40'32"E [Osijek]
- kościół Świętego Błażeja**, *D.* kościoła Świętego Błażeja, *Mc.* kościele Świętego Błażeja; *chorw.* Crkva svetog Vlaha; 42°38'26,7"N, 18°06'37,2"E [Dubrownik]
- kościół Świętego Donata**, *D.* kościoła Świętego Donata, *Mc.* kościele Świętego Donata; *chorw.* Crkva svetog Donata; 44°06'56,8"N, 15°13'28,3"E [Zadar]
- kościół Świętego Marka**, *D.* kościoła Świętego Marka, *Mc.* kościele Świętego Marka; *chorw.* Crkva svetog Marka; 45°48'59"N, 15°58'25,5"E [Zagrzeb]
- kościół Świętej Katarzyny**, *D.* kościoła Świętej Katarzyny, *Mc.* kościele Świętej Katarzyny; *chorw.* Crkva svete Katarine; 45°48'53,2"N, 15°58'27,6"E [Zagrzeb]

Forty, twierdze, zamki

- fort Świętego Jana**, *D.* fortu Świętego Jana, *Mc.* forcie Świętego Jana; *chorw.* Tvrđava Sveti Ivan; 42°38'23,8"N, 18°06'44,7"E [Dubrownik]

Inne zabytki

- brama Łądowa**, *D.* bramy Łądowej, *Mc.* bramie Łądowej; *chorw.* Kopnena vrata; 44°06'43,6"N, 15°13'42,8"E [Zadar]
- Chorwacki Teatr Narodowy**, *D.* Chorwackiego Teatru Narodowego, *Mc.* Chorwackim Teatrze Narodowym; *chorw.* Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu; 45°48'34"N, 15°58'12,5"E [budynek użyteczności publicznej w Zagrzebiu]
- Kamienna Brama**, *D.* Kamiennej Bramy, *Mc.* Kamiennej Bramie; *chorw.* Kamenita vrata; 45°48'56,8"N, 15°58'31,1"E [Zagrzeb]
- łuk Sergiusza**, *D.* łuku Sergiusza, *Mc.* łuku Sergiusza; *chorw.* Slavoluk Sergijevaca; *wł.* Arco dei Sergi; 44°52'05,8"N, 13°50'49,4"E [Pula]
- pałac Dioklecjana**, *D.* pałacu Dioklecjana, *Mc.* pałacu Dioklecjana; *chorw.* Dioklecijanova palača; 43°30'30"N, 16°26'25"E [ruiny budowli w Splicie]
- pałac Rektorów**, *D.* pałacu Rektorów, *Mc.* pałacu Rektorów; *chorw.* Knežev dvor; 42°38'25"N, 18°06'38,2"E [Dubrownik]
- świątynia Augusta**, *D.* świątyni Augusta, *Mc.* świątyni Augusta; *chorw.* Augustov hram; *wł.* Tempio di Augusto; 44°52'12,7"N, 13°50'30,7"E [Pula]
- świątynia Jowisza**, *D.* świątyni Jowisza, *Mc.* świątyni Jowisza; *chorw.* Jupiterov hram; 43°30'30,1"N, 16°26'22,4"E [Split]

CZARNOGÓRA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- cerkiew Świętego Łukasza**, *D.* cerkwi Świętego Łukasza, *Mc.* cerkwi Świętego Łukasza; *czarnogórski* Crkva svetog Luke; 42°25'31,6"N, 18°46'16,3"E [Kotor]

katedra Świętego Tryfona, *D.* katedry Świętego Tryfona, *Mc.* katedrze Świętego Tryfona; *czarnogórski* Katedrala svetog Tripuna; 42°25'27"N, 18°46'17,3"E [*Kotor*]

kościół Matki Boskiej na Skale, *D.* kościoła Matki Boskiej na Skale, *Mc.* kościele Matki Boskiej na Skale; *czarnogórski* Crkva Gospe od Škrpjela; 42°29'12,2"N, 18°41'19,6"E [*Perast*]

kościół Świętego Jana Chrzciciela, *D.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* kościele Świętego Jana Chrzciciela; *czarnogórski* Crkva svetog Ivana Krstitelja; 42°16'39"N, 18°50'17,5"E [*Budva*]

monaster Cetyński, *D.* monasteru Cetyńskiego, *Mc.* monastyrze Cetyńskim; *czarnogórski* Cetinjski manastir; 42°23'16"N, 18°55'18"E [*Cetynia*]

Forty, twierdze, zamki

twierdza Świętego Jana, *D.* twierdzy Świętego Jana, *Mc.* twierdzy Świętego Jana; *czarnogórski* Tvrđava svetog Ivana; 42°25'21"N, 18°46'29"E [*Kotor*]

Inne zabytki

brama Morska, *D.* bramy Morskiej, *Mc.* bramie Morskiej; *czarnogórski* Morska vrata; 42°25'29,1"N, 18°46'10,8"E [*Kotor*]

CZECHY

Place

plac Karola, *D.* placu Karola, *Mc.* placu Karola; *czeski* Karlovo náměstí; 50°04'33"N, 14°25'12"E [*Praga*]

plac Wacława, *D.* placu Wacława, *Mc.* placu Wacława; *czeski* Václavské náměstí; 50°04'56"N, 14°25'35"E [*Praga*]

Rynek Staromiejski, *D.* Rynku Staromiejskiego, *Mc.* Rynku Staromiejskim; *czeski* Staroměstské náměstí; 50°05'15"N, 14°25'16"E [*Praga*]

Mosty

most Karola, *D.* mostu Karola, *Mc.* moście Karola; *czeski* Karlův most; 50°05'11,5"N, 14°24'41"E [*Praga*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

kaplica Betlejemska, *D.* kaplicy Betlejemskiej, *Mc.* kaplicy Betlejemskiej; *czeski* Betlémská kaple; 50°05'03,7"N, 14°25'03"E [*Praga*]

katedra Boskiego Zbawiciela, *D.* katedry Boskiego Zbawiciela, *Mc.* katedrze Boskiego Zbawiciela; *czeski* Katedrála Božského Spasitele; 49°50'09"N, 18°17'20,5"E [*Ostrawa*]

- katedra Świętego Wacława**, *D.* katedry Świętego Wacława, *Mc.* katedrze Świętego Wacława; *czeski* Katedrála svatého Václava; 49°35'52"N, 17°15'46"E [Ołomuniec]
- katedra Świętego Wita**, *D.* katedry Świętego Wita, *Mc.* katedrze Świętego Wita; *ofic.* **katedra Świętych Wita, Wacława i Wojciecha**, *D.* katedry Świętych Wita, Wacława i Wojciecha, *Mc.* katedrze Świętych Wita, Wacława i Wojciecha; *czeski* Chrám svatého Vítu; *ofic.* Katedrála svatého Vítu, Václava a Vojtěcha; 50°05'27"N, 14°24'02"E [Praga]
- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *czeski* Katedrála svatého Petra a Pavla; 49°11'27,5"N, 16°36'27"E [Brno]
- kościół Matki Bożej Śnieżnej**, *D.* kościoła Matki Bożej Śnieżnej, *Mc.* kościele Matki Bożej Śnieżnej; *czeski* Kostel Panny Marie Sněžné; 50°04'59"N, 14°25'25"E [Praga]
- kościół Najświętszej Marii Panny przed Tynem**, *D.* kościoła Najświętszej Marii Panny przed Tynem, *Mc.* kościele Najświętszej Marii Panny przed Tynem; *czeski* Kostel Matky Boží před Týnem; 50°05'16"N, 14°25'22"E [Praga]
- kościół Świętego Jakuba**, *D.* kościoła Świętego Jakuba, *Mc.* kościele Świętego Jakuba; *czeski* Kostel svatého Jakuba; 49°56'54"N, 15°16'03"E [Kutná Hora]
- kościół Świętego Mikołaja**, *D.* kościoła Świętego Mikołaja, *Mc.* kościele Świętego Mikołaja; *czeski* Kostel svatého Mikuláše; 50°05'17"N, 14°24'12"E [Malá Strana w Pradze]
- kościół Świętego Mikołaja**, *D.* kościoła Świętego Mikołaja, *Mc.* kościele Świętego Mikołaja; *czeski* Kostel svatého Mikuláše; 50°05'16,5"N, 14°25'11,5"E [Stare Miasto w Pradze]
- kościół Świętego Jana Nepomucena**, *D.* kościoła Świętego Jana Nepomucena, *Mc.* kościele Świętego Jana Nepomucena; *czeski* Kostel svatého Jana Nepomuckého; 49°34'48,6"N, 15°56'31"E [Zdiazar nad Sazavą]
- kościół Świętej Barbary**, *D.* kościoła Świętej Barbary, *Mc.* kościele Świętej Barbary; *czeski* Chrám svaté Barbory; 49°56'41,8"N, 15°15'49"E [Kutná Hora]
- synagoga Jerozolimska**, *D.* synagogi Jerozolimskiej, *Mc.* synagodze Jerozolimskiej;
- synagoga Jubileuszowa**, *D.* synagogi Jubileuszowej, *Mc.* synagodze Jubileuszowej; *czeski* Jeruzalémská synagoga; Jubilejní synagoga; 50°05'05"N, 14°25'55"E [Praga]
- Wielka Synagoga**, *D.* Wielkiej Synagogi, *Mc.* Wiekiej Synagodze; *czeski* Velká synagoga; 49°44'48"N, 13°22'22"E [Pilzno]

Forty, twierdze, zamki

- Karlsztejn**, *D.* Karlsztejnu, *Mc.* Karlsztejnie, *przym.* karlsztejński; *czeski* Karlštejn; 49°56'22"N, 14°11'18"E [zamek koło Berounu]
- Konopiszczce**, *D.* Konopiszczca, *Mc.* Konopiszczcu, *przym.* konopiszczcański, konopiski; *czeski* Konopiště; 49°46'46,5"N, 14°39'23"E [zamek koło Benešova; hist.: Konopiszt]
- zamek Praski**, *D.* zamku Praskiego, *Mc.* zamku Praskim; *czeski* Pražský hrad; 50°05'28"N, 14°24'06"E [Praga]

Inne zabytki

- brama Prochowa**, *D.* bramy Prochowej, *Mc.* bramie Prochowej; *czeski* Prašná brána; 50°05'14,3"N, 14°25'40"E [Praga]

- kolumna Trójcy Świętej**, *D.* kolumny Trójcy Świętej, *Mc.* kolumnie Trójcy Świętej; *czeski* Sloup Nejsvětější Trojice; 49°35'38,2"N, 17°15'01,6"E [Ołomuniec]
- pałac Schwarzenbergów**, *D.* pałacu Schwarzenbergów, *Mc.* pałacu Schwarzenbergów; *czeski* Schwarzenberský palác; 50°05'20,5"N, 14°23'49"E [Praga]
- pałac Sternbergów**, *D.* pałacu Sternbergów, *Mc.* pałacu Sternbergów; *czeski* Šternberský palác; 50°05'26"N, 14°23'47"E [Praga]
- pałac Wallensteina**, *D.* pałacu Wallensteina, *Mc.* pałacu Wallensteina; *czeski* Valdštejnský palác; 50°05'24"N, 14°24'20"E [Praga]
- Teatr Narodowy**, *D.* Teatru Narodowego, *Mc.* Teatrze Narodowym; *czeski* Národní divadlo; 50°04'52"N, 14°24'49"E [budynek użyteczności publicznej w Pradze]
- Złota Uliczka**, *D.* Złotej Uliczki, *Mc.* Złotej Uliczce; *czeski* Zlatá ulička; Zlatá ulička u Daliborky; 50°05'31,2"N, 14°24'14"E [Praga]

Parki, ogrody

- Ogrody Wallensteina**, *D.* Ogrodów Wallensteina, *Mc.* Ogrodach Wallensteina; *czeski* Valdštejnská zahrada; 50°05'24"N, 14°24'27"E [Praga]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Pokoju**, *D.* pomnika Pokoju, *Mc.* pomniku Pokoju; *czeski* Mohyla míru; 49°07'41,4"N, 16°45'45"E [kolo Brna]

DANIA

Pomniki, posągi, statuy

- Mała Syrenka**, *D.* Małej Syrenki, *Mc.* Małej Syrence; *duński* Den Lille Havfrue; 55°41'34,3"N, 12°35'57,4"E [pomnik w Kopenhadze]

ESTONIA

Ulice

- pasaż Świętej Katarzyny**, *D.* pasażu Świętej Katarzyny, *Mc.* pasażu Świętej Katarzyny; *est.* Katariina käik; 59°26'15,7"N, 24°44'51,4"E ↔ 59°26'15,3"N, 24°44'58,4"E [Tallinn]

Place

- plac Ratuszowy**, *D.* placu Ratuszowego, *Mc.* placu Ratuszowym; *est.* Raekoja plats; 59°26'14,7"N, 24°44'42,5"E [Tallinn]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- cerkiew Świętej Katarzyny**, *D.* cerkwi Świętej Katarzyny, *Mc.* cerkwi Świętej Katarzyny; *est.* Suurmärter Katariina kirik; 58°23'06,8"N, 24°29'52,4"E [*Parnawa*]
- katedra Najświętszej Marii Panny**, *D.* katedry Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Najświętszej Marii Panny; *est.* Toomkirik; 59°26'13,5"N, 24°44'21"E [*Tallinn*]
- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *est.* Pühade Apostlite Peetruse ja Pauluse Kogodus katedraal; Tallinna Peeter-Pauli katedraal; 59°26'17,1"N, 24°44'57"E [*Tallinn*]
- klasztor Świętej Katarzyny**, *D.* klasztoru Świętej Katarzyny, *Mc.* klasztorze Świętej Katarzyny; *est.* Püha Katariina klooster; 59°26'16"N, 24°44'56"E [*ruiny klasztoru w Tallinnie*]
- kościół Świętego Ducha**, *D.* kościoła Świętego Ducha, *Mc.* kościele Świętego Ducha; *est.* Püha Vaimu kirik; 59°26'17,3"N, 24°44'45"E [*Tallinn*]
- kościół Świętego Jana**, *D.* kościoła Świętego Jana, *Mc.* kościele Świętego Jana; *est.* Jaani kirik; 58°22'57,7"N, 26°43'12"E [*Tartu*]
- kościół Świętego Michała**, *D.* kościoła Świętego Michała, *Mc.* kościele Świętego Michała; *est.* Rootsi-Mihkli kirik; 59°26'06"N, 24°44'32,3"E [*Tallinn*]
- kościół Świętego Mikołaja**, *D.* kościoła Świętego Mikołaja, *Mc.* kościele Świętego Mikołaja; *est.* Niguliste kirik; 59°26'09,4"N, 24°44'33"E [*Tallinn*]
- kościół Świętego Olafa**, *D.* kościoła Świętego Olafa, *Mc.* kościele Świętego Olafa; *est.* Oleviste kirik; 59°26'29"N, 24°44'52"E [*Tallinn*]
- kościół Świętego Pawła**, *D.* kościoła Świętego Pawła, *Mc.* kościele Świętego Pawła; *est.* Pauluse kirik; 58°22'18,7"N, 26°42'56,5"E [*Tartu*]
- kościół Świętej Elżbiety**, *D.* kościoła Świętej Elżbiety, *Mc.* kościele Świętej Elżbiety; *est.* Eliisabeti kirik; 58°23'01,5"N, 24°30'00,4"E [*Parnawa*]
- kościół Świętej Katarzyny**, *D.* kościoła Świętej Katarzyny, *Mc.* kościele Świętej Katarzyny; *est.* Katariina kirik; Karja kirik; 58°31'24"N, 22°43'56,5"E [*Linnaka*]
- monaster Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* monasteru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* monasterze Zaśnięcia Matki Bożej; *est.* Pühtitsa Jumalaema Uinumise Stavropigiaalne Naisklooster; Kuremäe klooster; 59°11'57"N, 27°32'05"E [*Kuremäe*]
- sobór Aleksandra Newskiego**, *D.* soboru Aleksandra Newskiego, *Mc.* soborze Aleksandra Newskiego; *est.* Alexander Nevski katedraal; *ofic.* Tallinna Neeva vaga õigeusulise suurvürsti Aleksandri peakirik; 59°26'08,7"N, 24°44'21"E [*Tallinn*]
- sobór Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* soboru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* soborze Zaśnięcia Matki Bożej; *est.* Jumalaema Uinumise katedraalkirik; Uspenski kirik; 58°22'57,4"N, 26°43'20,5"E [*Tartu*]
- sobór Zmartwychwstania Pańskiego**, *D.* soboru Zmartwychwstania Pańskiego, *Mc.* soborze Zmartwychwstania Pańskiego; *est.* Issanda Ülestõusmise peakirik; 59°22'16,2"N, 28°11'37"E [*Narwa*]

Forty, twierdze, zamki

- zamek Hermana**, *D.* zamku Hermana, *Mc.* zamku Hermana; *est.* Hermannii linnus; 59°22'33"N, 28°12'06"E [*Narwa*]

Inne zabytki

- brama Tallińska**, *D.* bramy Tallińskiej, *Mc.* bramie Tallińskiej; *est.* Tallinna värav; 58°23'01"N, 24°29'41,5"E [*Parnawa*; hist.: *brama Rewalska, brama Karola Gustawa*]
- Długi Herman**, *D.* Długiego Hermana, *Mc.* Długim Hermanie; *est.* Pikk Hermann; 59°26'06,7"N, 24°44'12,5"E [*wieża zamkowa w Tallinnie*]
- dom Bractwa Czarnogłowych**, *D.* domu Bractwa Czarnogłowych, *Mc.* domu Bractwa Czarnogłowych; *est.* Mustpeade Maja; 59°26'20"N, 24°44'48,2"E [*Tallinn*]
- Gruba Małgorzata**, *D.* Grubej Małgorzaty, *Mc.* Grubej Małgorzacie; *est.* Paks Margareeta; 59°26'33,4"N, 24°44'58,5"E [*baszta w Tallinnie*]
- Trzy Siostry**, *D.* Trzech Sióstr, *Mc.* Trzech Siostrach; *est.* Kolm Õde; 59°26'31,5"N, 24°44'55,6"E [*kamienice w Tallinnie*]
- Wielka Brama Morska**, *D.* Wielkiej Bramy Morskiej, *Mc.* Wielkiej Bramie Morskiej; *est.* Suur Rannavärav; 59°26'33,2"N, 24°44'57,4"E [*Tallinn*]
- Wielka Gildia**, *D.* Wielkiej Gildii, *Mc.* Wielkiej Gildii; *est.* Suurgildi hoone; 59°26'18,4"N, 24°44'42,2"E [*budynek w Tallinnie*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Południk Struvego**, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *est.* Struve geodeetiline kaar; 59°03'28,5"N, 26°20'15,4"E oraz 59°02'54,4"N, 26°24'51,3"E oraz 58°22'43,8"N, 26°43'12,3"E [*łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; w Estonii 3 punkty pomiarowe: Võivere, Simuna, obserwatorium w Tartu*]

FINLANDIA

Place

- plac Senacki**, *D.* placu Senackiego, *Mc.* placu Senackim; *fiń.* Senaatintori; *szw.* Senatstorget; 60°10'10"N, 24°57'08"E [*Helsinki*]
- plac Targowy**, *D.* placu Targowego, *Mc.* placu Targowym; *fiń.* Kauppatori; *szw.* Salutorget; 60°10'04"N, 24°57'16"E [*Helsinki*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- sobór Uspieński**, *D.* soboru Uspieńskiego, *Mc.* soborze Uspieńskim; *fiń.* Uspenskin katedraali; *szw.* Uspenskijkatedralen; 60°10'06,8"N, 24°57'35,5"E [*Helsinki*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Południk Struvego**, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *fiń.* Struven ketju; *szw.* Struves meridianbåge; 68°40'56,9"N, 22°44'45,4"E oraz 66°23'52,2"N, 23°43'31,1"E oraz 65°49'47,6"N, 24°09'25,5"E oraz 61°55'36,4"N, 25°32'01,1"E oraz 60°42'17,4"N,

26°00'11,7"E oraz 60°16'35,3"N, 26°36'12,1"E [łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; w Finlandii 6 punktów pomiarowych: wzniesienie Stuurrahanoaivi, wzniesienie Aavasaksa, Alatornion kirkko w Tornio/Torneå, wzniesienie Oravivuori, wzniesienie Tornikallio, wyspa Mustaviiri/Svartviran]

FRANCJA

Ulice

Pola Elizejskie, *D.* Pól Elizejskich, *Mc.* Polach Elizejskich; *fr.* Champs-Élysées; avenue des Champs-Élysées; 48°51'57,3"N, 2°19'11,2"E ↔ 48°52'24,4"N, 2°17'46"E [Paryż]

Place

plac Bastylia, *D.* placu Bastylia, *Mc.* placu Bastylia; *fr.* place de la Bastille; 48°51'11"N, 2°22'09"E [Paryż]

plac Charlesa de Gaulle'a, *D.* placu Charlesa de Gaulle'a, *Mc.* placu Charlesa de Gaulle'a; *fr.* place Charles-de-Gaulle; 48°52'25"N, 2°17'43"E [Paryż; hist.: plac Gwiazdy]

plac Republiki, *D.* placu Republiki, *Mc.* placu Republiki; *fr.* place de la République; 48°52'03"N, 2°21'50"E [Paryż]

plac Stanisława, *D.* placu Stanisława, *Mc.* placu Stanisława; *fr.* place Stanislas; 48°41'37"N, 6°11'00"E [Nancy]

plac Zgody, *D.* placu Zgody, *Mc.* placu Zgody; *fr.* place de la Concorde; 48°51'56"N, 2°19'16"E [Paryż]

Mosty

most Aleksandra III, *D.* mostu Aleksandra III, *Mc.* moście Aleksandra III; *fr.* pont Alexandre III; 48°51'49"N, 2°18'49"E [Paryż]

Tunele

Eurotunel, *D.* Eurotunelu, *Mc.* Eurotunelu, *przym.* eurotunelowy; *fr.* Tunnel sous la Manche; 50°55'22"N, 1°46'49"E ↔ 51°00'55"N, 1°29'56"E (50°55'22"N, 1°46'49"E ↔ 51°05'49"N, 1°09'21"E) [również Wielka Brytania]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Świętej Marii Magdaleny, *D.* bazyliki Świętej Marii Magdaleny, *Mc.* bazylice Świętej Marii Magdaleny; *fr.* basilique Sainte-Marie-Madeleine de Vézelay; 47°27'59"N, 3°44'55"E [Vézelay]

Panteon, *D.* Panteonu, *Mc.* Panteonie, *przym.* panteoński; *fr.* Panthéon; 48°50'46,5"N, 2°20'46"E [budowla w Paryżu]

Wielka Synagoga, *D.* Wielkiej Synagogi, *Mc.* Wielkiej Synagodge; *fr:* Grande synagogue de Paris; 48°52'31,3"N, 2°20'11"E [Paryż]

Inne zabytki

brama Marsa, *D.* bramy Marsa, *Mc.* bramie Marsa; *fr:* porte de Mars; 49°15'38,3"N, 4°01'48"E [rzymski łuk triumfalny w Reims]

Luwru, *D.* Luwru, *Mc.* Luwrze, *przym.* luwrski; *fr:* Louvre; palais du Louvre; 48°51'37"N, 2°20'19"E [pałac w Paryżu]

Łuk Triumfalny, *D.* Łuku Triumfalnego, *Mc.* Łuku Triumfalnym; *fr:* Arc de Triomphe; 48°52'25,7"N, 2°17'42"E [Paryż]

pałac Elizejski, *D.* pałacu Elizejskiego, *Mc.* pałacu Elizejskim; *fr:* palais de l'Élysée; 48°52'13"N, 2°19'00"E [Paryż]

pałac Inwalidów, *D.* pałacu Inwalidów, *Mc.* pałacu Inwalidów; *fr:* hôtel des Invalides; Les Invalides; 48°51'20"N, 2°18'45"E [Paryż]

pałac Luksemburski, *D.* pałacu Luksemburskiego, *Mc.* pałacu Luksemburskim; *fr:* palais du Luxembourg; 48°50'54"N, 2°20'14"E [Paryż]

pałac Papieski, *D.* pałacu Papieskiego, *Mc.* pałacu Papieskim; *fr:* palais des papes; 43°57'02"N, 4°48'26"E [Awinion]

Termy Konstantyna, *D.* Term Konstantyna, *Mc.* Termach Konstantyna; *fr:* thermes de Constantin; 43°40'44,5"N, 4°37'38"E [termy rzymskie w Arles]

Wersal, *D.* Wersalu, *Mc.* Wersalu, *przym.* wersalski; **pałac Wersalski**, *D.* pałacu Wersalskiego, *Mc.* pałacu Wersalskim; *fr:* château de Versailles; 48°48'16"N, 2°07'17"E [Wersal]

wieża Eiffla, *D.* wieży Eiffla, *Mc.* wieży Eiffla; *fr:* tour Eiffel; 48°51'30"N, 2°17'40"E [Paryż]

Parki, ogrody

Lasek Buloński, *D.* Lasku Bulońskiego, *Mc.* Lasku Bulońskim; *fr:* bois de Boulogne; 48°51'45"N, 2°15'00"E [park w Paryżu]

ogród Luksemburski, *D.* ogrodu Luksemburskiego, *Mc.* ogrodzie Luksemburskim; *fr:* jardin du Luxembourg; 48°50'48"N, 2°20'11"E [park w Paryżu]

Pole Marsowe, *D.* Pola Marsowego, *Mc.* Polu Marsowym; *fr:* Champ-de-Mars; 48°51'20"N, 2°17'55"E [park w Paryżu]

Inne obiekty antropogeniczne

Sorbona, *D.* Sorbony, *Mc.* Sorbonie, *przym.* sorboński; *fr:* Sorbonne; 48°50'55"N, 2°20'36"E [budynek uczelni w Paryżu]

GRECJA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Świętego Dymitra**, *D.* bazyliki Świętego Dymitra, *Mc.* bazylice Świętego Dymitra; *gr.* Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου – Ierós Naós Agíou Dīmītríou (*trl.*), Jeros Naos Ajiu Dimitriu (*trb.*); 40°38'19,5"N, 22°56'52"E [*Saloniki*]
- Chilandar**, *D.* Chilandaru, *Mc.* Chilandarze, *przym.* chilandarski; *gr.* Ιερά Μονή Χιλανδαρίου – Ierá Moní Chilandaríoy (*trl.*), Jera Moni Chilandariu (*trb.*); Μονή Χιλανδαρίου – Moní Chilandaríoy (*trl.*), Moni Chilandariu (*trb.*); 40°20'24"N, 24°07'15"E [*klasztor na półwyspie Athos*]
- klasztor Pantokratora**, *D.* klasztoru Pantokratora, *Mc.* klasztorze Pantokratora; *gr.* Ιερά Μονή Παντοκράτορος – Ierá Moní Pantokrátoros (*trl.*), Jera Moni Pandokratoros (*trb.*); Μονή Παντοκράτορος – Moní Pantokrátoros (*trl.*), Moni Pandokratoros (*trb.*); 40°17'01"N, 24°16'01"E [*klasztor na półwyspie Athos*]
- klasztor Świętego Jana Teologa**, *D.* klasztoru Świętego Jana Teologa, *Mc.* klasztorze Świętego Jana Teologa; *gr.* Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου – Ierá Moní Agíoy Iōánnou toy Theológy (*trl.*), Jera Moni Ajiu Joanu tu Teologu (*trb.*); Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου – Moní Agíoy Iōánnoy toy Theológy (*trl.*), Moni Ajiu Joanu tu Teologu (*trb.*); 37°18'33"N, 26°32'52"E [*wyspa Patmos*]
- klasztor Świętego Mikołaja Odpooczywającego**, *D.* klasztoru Świętego Mikołaja Odpooczywającego, *Mc.* klasztorze Świętego Mikołaja Odpooczywającego; *gr.* Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Αναπαυσά – Ierá Moní Agíoy Nikoláoy Anapaysá (*trl.*), Jera Moni Ajiu Nikolau Anapafsa (*trb.*); Μονή Αγίου Νικολάου Αναπαυσά – Moní Agíoy Nikoláoy Anapaysá (*trl.*), Moni Ajiu Nikolau Anapafsa (*trb.*); 39°43'25,5"N, 21°37'29"E [*klasztor w kompleksie Meteory*]
- klasztor Świętego Stefana**, *D.* klasztoru Świętego Stefana, *Mc.* klasztorze Świętego Stefana; *gr.* Ιερά Μονή Αγίου Στεφάνου – Ierá Moní Agíoy Stefánoy (*trl.*), Jera Moni Ajiu Stefanu (*trb.*); Μονή Αγίου Στεφάνου – Moní Agíoy Stefánoy (*trl.*), Moni Ajiu Stefanu (*trb.*); 39°42'32"N, 21°38'20"E [*klasztor w kompleksie Meteory*]
- klasztor Świętej Ławry**, *D.* klasztoru Świętej Ławry, *Mc.* klasztorze Świętej Ławry; *gr.* Ιερά Μόνη Αγίας Λαύρας – Ierá Moní Agías Laýras (*trl.*), Jera Moni Ajias Lawras (*trb.*); Μόνη Αγίας Λαύρας – Moní Agías Laýras (*trl.*), Moni Ajias Lawras (*trb.*); 38°00'46"N, 22°04'51,5"E [*klasztor koło Patrasu*]
- klasztor Trójcy Świętej**, *D.* klasztoru Trójcy Świętej, *Mc.* klasztorze Trójcy Świętej; *gr.* Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος – Ierá Moní Agías Triádos (*trl.*), Jera Moni Ajias Triados (*trb.*); Μονή Αγίας Τριάδος – Moní Agías Triádos (*trl.*), Moni Ajias Triados (*trb.*); 39°42'47"N, 21°38'09"E [*klasztor w kompleksie Meteory*]
- klasztor Warłama**, *D.* klasztoru Warłama, *Mc.* klasztorze Warłama; *gr.* Ιερά Μονή Βαρλαάμ – Ierá Moní Varlaám (*trl.*), Jera Moni Warlaam (*trb.*); Μονή Βαρλαάμ – Moní Varlaám (*trl.*), Moni Warlaam (*trb.*); Ιερά Μονή Αγίων Πάντων – Ierá Moní Agíōn Pántōn (*trl.*), Jera Moni Ajion Pandon (*trb.*); Μονή Αγίων Πάντων – Moní Agíōn Pántōn (*trl.*), Moni Ajion Pandon (*trb.*); 39°43'29"N, 21°37'48"E [*klasztor w kompleksie Meteory*]

- kościół Świętego Spirydona**, *D.* kościoła Świętego Spirydona, *Mc.* kościele Świętego Spirydona; *gr.* Ιερός Ναός Αγίου Σπυρίδωνος – Ierós Naós Agíoy Spyridónos (*trl.*), Jeros Naos Ajju Spiridonos (*trb.*); 39°37'30,5"N, 19°55'21,5"E [*Korfú*]
- kościół Świętych Apostołów**, *D.* kościoła Świętych Apostołów, *Mc.* kościele Świętych Apostołów; *gr.* Ναός Αγίων Αποστόλων Σολάκη – Naós Agíōn Apostólōn Solákī (*trl.*), Naos Ajjion Apostolon Solaki (*trb.*); Ναός Αγίων Αποστόλων – Naós Agíōn Apostólōn (*trl.*), Naos Ajjion Apostolon (*trb.*); 37°58'26,7"N, 23°43'26"E [*Ateny*]
- Mała Metropolia**, *D.* Małej Metropolii, *Mc.* Małej Metropolii; *gr.* Μικρή Μητρόπολη – Mikrī Mītrōpolī (*trl.*), Mikri Mitropoli (*trb.*); *ofic.* Ιερός Ναός Θεοτόκου Γοργοεπίκουου και Αγίου Ελευθερίου – Ierós Naós Theotókoy Gorgoepíkoy kai Agíoy Eleytheríoy (*trl.*), Jeros Naos Teotoku Gorgoepikou ke Ajju Elefteriu (*trb.*); 37°58'30,2"N, 23°43'48"E [*Ateny*]
- meczet Zdobywców**, *D.* meczetu Zdobywców, *Mc.* meczecie Zdobywców; *gr.* Φετιχίε Τζαμί – Fetichíe Tzamí (*trl.*), Fetichie Dzami (*trb.*); 37°58'28,2"N, 23°43'35,5"E [*Ateny*]
- Meteory**, *D.* Meteorów, *Mc.* Meteorach, *przym.* meteorski; *gr.* Μετέωρα – Metéōra (*trl.*), Meteora (*trb.*); 39°43'10"N, 21°37'55"E [*zespół klasztorów koło Trikali*]
- rotunda Świętego Jerzego**, *D.* rotundy Świętego Jerzego, *Mc.* rotundzie Świętego Jerzego; *gr.* Ροτόντα – Rotónta (*trl.*), Rotonda (*trb.*); Ροτόντα του Αγίου Γεωργίου – Rotónta tou Agíoy Geōrgíoy (*trl.*), Rotonda tu Ajju Jeorjiu (*trb.*); 40°37'59,8"N, 22°57'10,2"E [*Saloniki*; *hist.: mauzoleum Galeriusza*]
- Watopedi**, *ndm.*, *przym.* watorpedzki; *gr.* Ιερά Μονή Βατοπεδίου – Ierá Moní Vatopedíoy (*trl.*), Jera Moni Watopediu (*trb.*); Μονή Βατοπεδίου – Moní Vatopedíoy (*trl.*), Moni Watopediu (*trb.*); 40°18'51"N, 24°12'43"E [*klasztor na półwyspie Athos*]
- Wielka Ławra**, *D.* Wielkiej Ławry, *Mc.* Wielkiej Ławrze; *gr.* Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας – Ierá Moní Megístīs Laýras (*trl.*), Jera Moni Mejistis Lawras (*trb.*); Μονή Μεγίστης Λαύρας – Moní Megístīs Laýras (*trl.*), Moni Mejistis Lawras (*trb.*); 40°10'15"N, 24°22'58"E [*klasztor na półwyspie Athos*]
- Wielki Meteor**, *D.* Wielkiego Meteoru, *Mc.* Wielkim Meteorze; *ofic. klasztor Przemienienia Pańskiego*, *D.* klasztoru Przemienienia Pańskiego, *Mc.* klasztorze Przemienienia Pańskiego; *gr.* Ιερά Μονή Μεγάλου Μετεώρου – Ierá Moní Megáloy Meteóroy (*trl.*), Jera Moni Megalu Meteoru (*trb.*); Μονή Μεγάλου Μετεώρου – Moní Megáloy Meteóroy (*trl.*), Moni Megalu Meteoru (*trb.*); *ofic.* Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος – Ierá Moní Metamórfōsis toy Sōtīros (*trl.*), Jera Moni Metamorfosis tu Sotiros (*trb.*); Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος – Moní Metamórfōsis toy Sōtīros (*trl.*), Moni Metamorfosis tu Sotiros (*trb.*); 39°43'34"N, 21°37'36"E [*klasztor w kompleksie Meteory*]

Grobowce, mauzolea

- skarbiec Atreusza**, *D.* skarbcza Atreusza, *Mc.* skarbcu Atreusza; **grób Agamemnona**, *D.* grobu Agamemnona, *Mc.* grobie Agamemnona; *gr.* Θησαυρός του Ατρέα – Thīsaurós toy Atréa (*trl.*), Tisawros tu Atrea (*trb.*); Τάφος του Αγαμέμνονα – Táfos toy Agamémnona (*trl.*), Tafos tu Agamemnona (*trb.*); 37°43'36,6"N, 22°45'14"E [*koło Myken*]

Forty, twierdze, zamki

- Akrokorynt**, *D.* Akrokoryntu, *Mc.* Akrokoryncie, *przym.* akrokoryncki; *gr.* Ακροκόρινθος – Akrokórinthos (*trl.*), Akrokorintos (*trb.*); 37°53'28"N, 22°52'15"E [*ruiny twierdzy koło Koryntu*]
- Kadmea**, *D.* Kadmei, *Mc.* Kadmei, *przym.* kadmejski; *gr.* Καδμεία – Kadmeía (*trl.*), Kadmia (*trb.*); 38°19'14,5"N, 23°19'03,5"E [*ruiny twierdzy w Tebach*]
- Nowa Twierdza**, *D.* Nowej Twierdzy, *Mc.* Nowej Twierdzy; *gr.* Νέο Φρούριο – Néo Froýrio (*trl.*), Neo Frurio (*trb.*); 39°37'31"N, 19°55'01"E [*Korfu*]
- Stara Twierdza**, *D.* Starej Twierdzy, *Mc.* Starej Twierdzy; *gr.* Παλαιό Φρούριο – Palaió Froýrio (*trl.*), Paleo Frurio (*trb.*); 39°37'24"N, 19°55'44"E [*Korfu*]

Inne zabytki

- Achillejon**, *D.* Achillejonu, *Mc.* Achillejonie, *przym.* achillejoński; *gr.* Αχίλλειον – Achílleion (*trl.*), Achilion (*trb.*); Αχίλλειο – Achílleio (*trl.*), Achilio (*trb.*); 39°33'46,2"N, 19°54'15"E [*pałac na wyspie Korfu*]
- Agora**, *D.* Agory, *Mc.* Agorze; *gr.* Αρχαία Αγορά – Archaía Agorá (*trl.*), Archea Agora (*trb.*); 37°58'29"N, 23°43'23"E [*ruiny placu w Atenach*]
- Asklepejon**, *D.* Asklepejonu, *Mc.* Asklepejonie, *przym.* asklepejoński; **sanktuarium**
Asklepiosa, *ndm.*; *gr.* Ασκληπιείο – Asklípieio (*trl.*), Asklipiiio (*trb.*); 37°35'55"N, 23°04'28"E [*Epidaurus*]
- Biała Wieża**, *D.* Białej Wieży, *Mc.* Białej Wieży; *gr.* Λευκός Πύργος – Leykós Pýrgos (*trl.*), Lefkos Pírgos (*trb.*); 40°37'35"N, 22°56'54"E [*Saloniki*]
- Biblioteka Hadriana**, *D.* Biblioteki Hadriana, *Mc.* Bibliotece Hadriana; *gr.* Βιβλιοθήκη Αδριανού – Vivliothíki Adrianoý (*trl.*), Wiwliotiki Adriano (*trb.*); 37°58'31,5"N, 23°43'35"E [*ruiny budowli w Atenach*]
- Droga Królewska**, *D.* Drogi Królewskiej, *Mc.* Drodze Królewskiej; *gr.* Βασιλικός Δρόμος – Vasilikós Drómos (*trl.*), Wasilikos Dromos (*trb.*); 35°17'54,5"N, 25°09'46"E [*koło palacu Knossos*]
- Erechtejon**, *D.* Erechtejonu, *Mc.* Erechtejonie, *przym.* erachtejoński; *gr.* Ερέχθειο – Eréchtheio (*trl.*), Erechtio (*trb.*); 37°58'19,5"N, 23°43'35,3"E [*ruiny świątyni w Atenach*]
- Filipejon**, *D.* Filipejonu, *Mc.* Filipejonie, *przym.* filipejoński; *gr.* Φιλίππειο – Filippeío (*trl.*), Filipio (*trb.*); 37°38'19,3"N, 21°37'45,6"E [*ruiny świątyni w Olimpii*]
- Forum**, *ndm.*; *gr.* Ρωμαϊκή Αγορά – Rōmaikí Agorá (*trl.*), Romaiki Agora (*trb.*); 37°58'27"N, 23°43'35"E [*dawny rynek w Atenach*]
- Hefajstejon**, *D.* Hefajstejonu, *Mc.* Hefajstejonie, *przym.* hefajstejoński; **Tezejon**, *D.* Tezejonu, *Mc.* Tezejonie, *przym.* tezejjoński; *gr.* Ναός Ηφαίστου – Naós Ífaístoy (*trl.*), Naos Ifestu (*trb.*); Θεσείο – Thiseío (*trl.*), Tisio (*trb.*); 37°58'32,2"N, 23°43'17"E [*ruiny świątyni w Atenach*]
- Herajon**, *D.* Herajonu, *Mc.* Herajonie, *przym.* herajjoński; **świątynia Hery**, *D.* świątyni Hery, *Mc.* świątyni Hery; *gr.* Ηραίο – Íraío (*trl.*), Ireo (*trb.*); 37°40'19"N, 26°53'08"E [*ruiny świątyni na wyspie Samos*]

- Herajon**, *D.* Herajonu, *Mc.* Herajonie, *przym.* herajoński; **świątynia Hery**, *D.* świątyni Hery, *Mc.* świątyni Hery; *gr.* Ηραίο – Iraío (*trl.*), Ireo (*trb.*); 37°38'19,9"N, 21°37'47,5"E [*ruiny świątyni w Olimpii*]
- Knossos**, *ndm.*; *gr.* Κνωσός – Knōsós (*trl.*), Knosos (*trb.*); 35°17'52"N, 25°09'47"E [*ruiny palacu koło Heraklionu*]
- Lwia Brama**, *D.* Lwiej Bramy, *Mc.* Lwiej Bramie; *gr.* Πύλη Λεόντων – Pýli Leóntōn (*trl.*), Pili Leondon (*trb.*); 37°43'50,8"N, 22°45'23,2"E [*Mykeny*]
- łuk Galeriusza**, *D.* łuku Galeriusza, *Mc.* łuku Galeriusza; *gr.* Αψίδα Γαλερίου – Apsída Galériou (*trl.*), Apsida Jaleriu (*trb.*); 40°37'56"N, 22°57'06,3"E [*Saloniki*]
- łuk Hadriana**, *D.* łuku Hadriana, *Mc.* łuku Hadriana; *gr.* Πύλη Αδριανού – Pýli Adrianoy (*trl.*), Pili Adrianu (*trb.*); Αψίδα Αδριανού – Apsída Adrianoy (*trl.*), Apsida Adrianu (*trb.*); 37°58'12,6"N, 23°43'55,3"E [*Ateny*]
- Malia**, *D.* Malii, *Mc.* Malii, *przym.* malijski; *gr.* Μάλια – Mália (*trl.*), Malia (*trb.*); 35°17'35"N, 25°29'35"E [*ruiny palacu koło Heraklionu*]
- Odeon Heroda Attyka**, *D.* Odeonu Heroda Attyka, *Mc.* Odeonie Heroda Attyka; *gr.* Ωδείο Ηρώδου Αττικού – Ōdeío Īródoy Attikoy (*trl.*), Odio Irodu Atiku (*trb.*); Ηρώδειο – Īródeio (*trl.*), Irodio (*trb.*); 37°58'15"N, 23°43'28,5"E [*ruiny odeonu (teatru) w Atenach*]
- pałac Świętego Michała i Świętego Jerzego**, *D.* palacu Świętego Michała i Świętego Jerzego, *Mc.* palacu Świętego Michała i Świętego Jerzego; *gr.* Ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου – Anáktoro tōn Agíōn Michaíl kai Geōrgíoy (*trl.*), Anaktoro ton Ajion Michail kie Jeorjiu (*trb.*); 39°37'33,3"N, 19°55'29"E [*Korfu*]
- pałac Wielkich Mistrzów**, *D.* palacu Wielkich Mistrzów, *Mc.* palacu Wielkich Mistrzów; *gr.* Παλάτι Μεγάλου Μαγίστρου – Paláti Megáloy Magístroy (*trl.*), Palati Megalu Majjistru (*trb.*); 36°26'45"N, 28°13'27"E [*Rodos*]
- Partenon**, *D.* Partenonu, *Mc.* Partenonie, *przym.* partenoński; *gr.* Παρθενώνας – Parthenónas (*trl.*), Partenonas (*trb.*); 37°58'17,5"N, 23°43'36"E [*ruiny świątyni w Atenach*]
- Propyleje**, *D.* Propylejów, *Mc.* Propylejach, *przym.* propylejski; *gr.* Προπύλαια – Propýlaia (*trl.*), Propilea (*trb.*); 37°58'18,2"N, 23°43'30,7"E [*ruiny budynku bramy w Atenach*]
- Skarbiec Ateńczyków**, *D.* Skarbca Ateńczyków, *Mc.* Skarbca Ateńczyków; *gr.* Θησαυρός των Αθηναίων – Thīsayrós tōn Athīnaíōn (*trl.*), Tisawros ton Atineon (*trb.*); 38°28'54,6"N, 22°30'04,6"E [*ruiny budowli w Delfach*]
- Stadion Panatenajski**, *D.* Stadionu Panatenajskiego, *Mc.* Stadionie Panatenajskim; *gr.* Παναθηναϊκό Στάδιο – Panathīnaikó Stádio (*trl.*), Panatinaiko Stadio (*trb.*); Καλλιμάρμαρο – Kallimármaro (*trl.*), Kalimarmaro (*trb.*); 37°58'06"N, 23°44'28"E [*Ateny*]
- Stoa Attalosa**, *D.* Stoi Attalosa, *Mc.* Stoi Attalosa albo *ndm.*; *gr.* Στοά Αττάλου – Stoá Attáloy (*trl.*), Stoa Atalu (*trb.*); 37°58'30,5"N, 23°43'27"E [*budowla w Atenach*]
- świątynia Apollina Epikuriosa**, *D.* świątyni Apollina Epikuriosa, *Mc.* świątyni Apollina Epikuriosa; *gr.* Ναός Επικούριου Απόλλωνα – Naós Epikoyríoy Apóllōna (*trl.*), Naos Epikuriu Apolona (*trb.*); 37°25'46,7"N, 21°54'00,7"E [*ruiny świątyni w Bassaju*]
- świątynia Nike**, *D.* świątyni Nike, *Mc.* świątyni Nike; *gr.* Ναός Απτέρου Νίκης – Naós Aptéroy Níkīs (*trl.*), Naos Apteru Nikis (*trb.*); Ναός Αθηνάς Νίκης – Naós Athínās Níkīs (*trl.*), Naos Atinas Nikis (*trb.*); 37°58'17,4"N, 23°43'29,6"E [*ruiny świątyni w Atenach*]
- świątynia Posejdona**, *D.* świątyni Posejdona, *Mc.* świątyni Posejdona; *gr.* Ναός Ποσειδώνα – Naós Poseidōna (*trl.*), Naos Posidona (*trb.*); 37°39'00,5"N, 24°01'28,5"E [*ruiny świątyni na przylądku Sunion*]

- świątynia Zeusa**, *D.* świątyni Zeusa, *Mc.* świątyni Zeusa; *gr.* Ναός του Δία – Naós toy Día (*trl.*), Naos tu Dia (*trb.*); 37°38'16,5"N, 21°37'49"E [*ruiny świątyni w Olimpii*]
- świątynia Zeusa Olimpijskiego**, *D.* świątyni Zeusa Olimpijskiego, *Mc.* świątyni Zeusa Olimpijskiego; **Olimpiejon**, *D.* Olimpiejonu, *Mc.* Olimpiejone, *przym.* olimpiejoński; *gr.* Ναός Ολυμπίου Διός – Naós Olympíoy Díós (*trl.*), Naos Olimbiu Dios (*trb.*); Ολυμπιείο – Olympieío (*trl.*), Olimbiio (*trb.*); 37°58'10"N, 23°43'59"E [*ruiny świątyni w Atenach*]
- Teatr Dionizosa**, *D.* Teatru Dionizosa, *Mc.* Teatrze Dionizosa; *gr.* Θέατρο Διονύσου – Théatro Dionýsoy (*trl.*), Teatro Dionisu (*trb.*); 37°58'13,5"N, 23°43'40"E [*Ateny*]
- tunel Eupalinosa**, *D.* tunelu Eupalinosa, *Mc.* tunelu Eupalinosa; *gr.* Ευπαλίνειο Όρυγμα – Eypalíneio Órygma (*trl.*), Efpalinio Origma (*trb.*); 37°41'40,7"N, 26°55'48,3"E ↔ 37°42'11,2"N, 26°55'30,9"E [*podziemny akwedukt na wyspie Samos*]
- ulica Rycerska**, *D.* ulicy Rycerskiej, *Mc.* ulicy Rycerskiej; *gr.* Οδός Ιπποτών – Odós Ippotón (*trl.*), Odos Ipoton (*trb.*); 36°26'42,1"N, 28°13'38"E ↔ 36°26'42,2"N, 28°13'24,6"E [*Rodos*]
- wieża Wiatrów**, *D.* wieży Wiatrów, *Mc.* wieży Wiatrów; *gr.* Αέρηδες – Aérides (*trl.*), Aerides (*trb.*); Πύργος των Ανέμων – Pýrgos tōn Anémōn (*trl.*), Pírgos ton Anemon (*trb.*); Ωρολόγιο του Κυρρήστου – Ōrológio toy Kyrrístoy (*trl.*), Orolojo tu Kiristu (*trb.*); 37°58'27"N, 23°43'37,3"E [*Ateny*]

Parki, ogrody

- ogród Narodowy**, *D.* ogrodu Narodowego, *Mc.* ogrodzie Narodowym; *gr.* Εθνικός Κήπος – Ethnikós Kípos (*trl.*), Etnikos Kipos (*trb.*); 37°58'22"N, 23°44'15"E [*park w Atenach*]

HISZPANIA

Place

- plac Kataloński**, *D.* placu Katalońskiego, *Mc.* placu Katalońskim; *kataloński* Plaça Catalunya; Plaça de Catalunya; 41°23'13"N, 2°10'12"E [*Barcelona*]

Mosty

- most Biskajski**, *D.* mostu Biskajskiego, *Mc.* moście Biskajskim; *hiszp.* Puente de Vizcaya; *baskijski* Bizkaiko Zubia; 43°19'23,8"N, 3°01'01"W [*Portugaleta*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- katedra Najświętszej Marii Panny w Sewilli**, *D.* katedry Najświętszej Marii Panny w Sewilli, *Mc.* katedrze Najświętszej Marii Panny w Sewilli; *hiszp.* Catedral de Santa María de la Sede de Sevilla; 37°23'09"N, 5°59'35"W [*Sewilla*]
- katedra Świętego Jakuba**, *D.* katedry Świętego Jakuba, *Mc.* katedrze Świętego Jakuba; *hiszp.* Catedral de Santiago de Compostela; *galisyjski* Catedral de Santiago de Compostela; 42°52'50"N, 8°32'40"W [*Santiago de Compostela*]

Forty, twierdze, zamki

Alkazar, *D.* Alkazaru, *Mc.* Alkazarze, *przym.* alkazarski; **Alkazar w Segowii**, *D.* Alkazaru w Segowii, *Mc.* Alkazarze w Segowii, *przym.* alkazarski; *hiszp.* Alcázar de Segovia; 40°57'09,2"N, 4°07'57,5"W [zamek w Segowii]

Inne zabytki

Alkazar, *D.* Alkazaru, *Mc.* Alkazarze, *przym.* alkazarski; **Alkazar w Toledo**, *D.* Alkazaru w Toledo, *Mc.* Alkazarze w Toledo, *przym.* alkazarski; *hiszp.* Alcázar de Toledo; 39°51'29"N, 4°01'14"W [pałac w Toledo]

Alkazar Królewski, *D.* Alkazaru Królewskiego, *Mc.* Alkazarze Królewskim, *przym.* alkazarski; **Alkazar Królewski w Sewilli**, *D.* Alkazaru Królewskiego w Sewilli, *Mc.* Alkazarze Królewskim w Sewilli, *przym.* alkazarski; *hiszp.* Real Alcázar de Sevilla; 37°23'02"N, 5°59'29"W [pałac w Sewilli]

dziedziniec Lwów, *D.* dziedzińca Lwów, *Mc.* dziedzińcu Lwów; *hiszp.* Patio de los Leones; 37°10'37,5"N, 3°35'21,3"W [w zespole pałacowym w Grenadzie]

dziedziniec Mirtów, *D.* dziedzińca Mirtów, *Mc.* dziedzińcu Mirtów; *hiszp.* Patio de los Arrayanes; 37°10'38"N, 3°35'22,8"W [w zespole pałacowym w Grenadzie]

Escorial, *D.* Escorialu, *Mc.* Escorialu, *przym.* eskorialski; **Eskurial**, *D.* Eskurialu, *Mc.* Eskurialu, *przym.* eskurialski; *hiszp.* Monasterio de El Escorial; Monasterio de San Lorenzo de El Escorial; 40°35'21"N, 4°08'52"W [klasztor i zespół pałacowy koło San Lorenzo de El Escorial]

Giełda Jedwabiu, *D.* Giełdy Jedwabiu, *Mc.* Giełdzie Jedwabiu; *hiszp.* Lonja de la Seda; *kataloński* Llotja de la Seda; Llotja de Mercade; 39°28'27,7"N, 0°22'42"W [budynek w Walencji]

Główne Archiwum Indii, *D.* Głównego Archiwum Indii, *Mc.* Głównym Archiwum Indii; *hiszp.* Archivo General de Indias; 37°23'05"N, 5°59'35"W [budynek w Sewilli]

pałac Karola V, *D.* pałacu Karola V, *Mc.* pałacu Karola V; *hiszp.* Palacio de Carlos V; 37°10'36,3"N, 3°35'23,7"W [w zespole pałacowym w Grenadzie]

pałac Muzyki Katalońskiej, *D.* pałacu Muzyki Katalońskiej, *Mc.* pałacu Muzyki Katalońskiej; *kataloński* Palau de la Música Catalana; 41°23'15,3"N, 2°10'31,5"E [Barcelona]

pałac Nasrydów, *D.* pałacu Nasrydów, *Mc.* pałacu Nasrydów; *hiszp.* Palacios Nazaries; 37°10'38"N, 3°35'22"W [w zespole pałacowym w Grenadzie]

szpital Świętego Krzyża i Świętego Pawła, *D.* szpitala Świętego Krzyża i Świętego Pawła, *Mc.* szpitalu Świętego Krzyża i Świętego Pawła; *kataloński* L'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau; 41°24'46"N, 2°10'27"E [Barcelona]

wieża Herkulesa, *D.* wieży Herkulesa, *Mc.* wieży Herkulesa; *hiszp.* Torre de Hércules; *galisyjski* Torre de Hércules; 43°23'09,5"N, 8°24'23,5"W [latarnia rzymska w A Coruña]

Inne obiekty antropogeniczne

Dolina Poległych, *D.* Doliny Poległych, *Mc.* Dolinie Poległych; *hiszp.* Valle de los Caídos; 40°38'31"N, 4°09'08"W [kompleks mauzoleim i klasztoru koło Guadarramy]

Droga Świętego Jakuba, *D.* Drogi Świętego Jakuba, *Mc.* Drodze Świętego Jakuba; *hiszp.* El Camino de Santiago; *baskijski* Done Jakue Bidea; *galisyjski* O Camiño de Santiago; 42°47'44,7"N, 0°31'32,6"W → 42°52'50"N, 8°32'44"W oraz 43°06'35"N, 1°16'53,5"W → 42°52'50"N, 8°32'44"W oraz 43°20'57,9"N, 1°47'04,8"W → 42°52'50"N, 8°32'44"W [*szlak pielgrzymi do Santiago de Compostela*]

Muzeum Guggenheima, *ndm.*; *hiszp.* Museo Guggenheim Bilbao; *baskijski* Guggenheim Bilbao Museoa; 43°16'07,5"N, 2°56'02"W [*budynek użyteczności publicznej w Bilbao*]

HOLANDIA

Inne zabytki

pałac Pokoju, *D.* pałacu Pokoju, *Mc.* pałacu Pokoju; *nid.* Vredespaleis; 52°05'11,8"N, 4°17'44"E [*siedziba Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze*]

Pomniki, posągi, statuy

Rozdarte Miasto, *D.* Rozdartego Miasta, *Mc.* Rozdartym Mieście; *nid.* De verwoeste stad; 51°55'03,6"N, 4°28'59"E [*pomnik w Rotterdamie*]

Inne obiekty antropogeniczne

Europort, *D.* Europortu, *Mc.* Europorcie, *przym.* europortowy; *nid.* Europoort; 51°56'00"N, 4°10'00"E [*zespół portowy*]

IRLANDIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Patryka, *D.* katedry Świętego Patryka, *Mc.* katedrze Świętego Patryka; *ofic.* **katedra Narodowa i kolegiata Świętego Patryka**, *D.* katedry Narodowej i kolegiaty Świętego Patryka, *Mc.* katedrze Narodowej i kolegiacie Świętego Patryka; *ang.* Saint Patrick's Cathedral; The National Cathedral and Collegiate Church of Saint Patrick; *irlandzki* Árd Eaglais Naomh Pádraig; 53°20'22,4"N, 6°16'17"W [*Dublin*]

Oratorium Gallarus, *ndm.*; *ang.* Gallarus Oratory; *irlandzki* Séipéilín Ghallarais; 52°10'21,7"N, 10°20'57,7"W [*wczesnośredniowieczny kościół w hrabstwie Kerry*]

prokatedra Najświętszej Marii Panny, *D.* prokatedry Najświętszej Marii Panny, *Mc.* prokatedrze Najświętszej Marii Panny; *ang.* Saint Mary's Pro-Cathedral; *irlandzki* Leas-Ardeaglais Naomh Muire; 53°21'03,2"N, 6°15'32,5"W [*Dublin*]

ISLANDIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

kościół Hallgrímura, *D.* kościoła Hallgrímura, *Mc.* kościele Hallgrímura; *islandzki* Hallgrímskirkja; 64°08'30,6"N, 21°55'36,4"W [*Reykjavík*]

KOSOWO

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

cerkiew Bogurodzicy, *D.* cerkwi Bogurodzicy, *Mc.* cerkwi Bogurodzicy; *alb.* Kisha e Shën Premtës; Kisha e Levishës; *serb.* Crkva Bogorodice Ljeviške – Црква Богородице Љевишке; 42°12'41,7"N, 20°44'09,5"E [*Prizren*]

meczet Bazarowy, *D.* meczetu Bazarowego, *Mc.* meczecie Bazarowym; *alb.* Xhamia e Çarshisë; *serb.* Čaršijska džamija – Чаршијска џамија; 42°39'55,7"N, 21°09'55,7"E [*Prishtina*]

meczet Cesarski, *D.* meczetu Cesarskiego, *Mc.* meczecie Cesarskim; *alb.* Xhamia e Mbretit; Xhamia Sulltan Mehmet Fatih; *serb.* Carska džamija – Царска џамија; Džamija sultana Mehmeda Fatiha – Џамија султана Мехмеда Фатиха; 42°40'01"N, 21°10'01,3"E [*Prishtina*]

LIECHTENSTEIN

Inne zabytki

Czerwony Dom, *D.* Czerwonego Domu, *Mc.* Czerwonym Domu; *niem.* Rotes Haus; 47°08'41,5"N, 9°31'18,3"E [*średniowieczny dom w Vaduz*]

LITWA

Ulice

aleja Giedymina, *D.* alei Giedymina, *Mc.* alei Giedymina; *lit.* Gedimino prospektas; 54°41'09,5"N, 25°17'09,7"E ↔ 54°41'25,5"N, 25°15'36,3"E [*Wilno*; hist.: *ulica Adama Mickiewicza*]

aleja Wolności, *D.* alei Wolności, *Mc.* alei Wolności; *lit.* Laisvės aleja; 54°53'48,3"N, 23°55'37,6"E ↔ 54°53'52,2"N, 23°54'01"E [*Kowno*]

ulica Kalwaryjska, *D.* ulicy Kalwaryjskiej, *Mc.* ulicy Kalwaryjskiej; *lit.* Kalvarijų gatvė; 54°41'31,7"N, 25°16'48,4"E ↔ 54°44'21"N, 25°16'36,5"E [*Wilno*]

ulica Kościuszki, *D.* ulicy Kościuszki, *Mc.* ulicy Kościuszki; *lit.* Kosciuškas gatvė; 54°41'19,5"N, 25°17'34"E ↔ 54°41'35,4"N, 25°18'13,5"E [*Wilno*]

- ulica Ostrobramska**, *D.* ulicy Ostrobramskiej, *Mc.* ulicy Ostrobramskiej; *lit.* Aušros Vartų gatvė; 54°40'35,6"N, 25°17'17,6"E ↔ 54°40'28"N, 25°17'22,1"E [Wilno]
- ulica Wielka**, *D.* ulicy Wielkiej, *Mc.* ulicy Wielkiej; *lit.* Didžioji gatvė; 54°40'53"N, 25°17'21"E ↔ 54°40'35,6"N, 25°17'17,6"E [Wilno]
- ulica Wileńska**, *D.* ulicy Wileńskiej, *Mc.* ulicy Wileńskiej; *lit.* Vilniaus gatvė; 54°53'52,2"N, 23°54'01"E ↔ 54°53'49,4"N, 23°53'17"E [Kowno]
- ulica Zamkowa**, *D.* ulicy Zamkowej, *Mc.* ulicy Zamkowej; *lit.* Pilies gatvė; 54°41'04,7"N, 25°17'22"E ↔ 54°40'53"N, 25°17'21"E [Wilno]
- ulica Zawalna**, *D.* ulicy Zawalnej, *Mc.* ulicy Zawalnej; *lit.* Pylimo gatvė; 54°41'04"N, 25°16'37,7"E ↔ 54°40'18,7"N, 25°17'16,6"E [Wilno]
- zaułek Bernardyński**, *D.* zaułka Bernardyńskiego, *Mc.* zaułku Bernardyńskim; *lit.* Bernardinų gatvė; 54°41'02,9"N, 25°17'22,8"E ↔ 54°40'59,6"N, 25°17'31,5"E [Wilno]
- zaułek Literacki**, *D.* zaułka Literackiego, *Mc.* zaułku Literackim; *lit.* Literatų gatvė; 54°40'55,4"N, 25°17'21,3"E ↔ 54°40'56"N, 25°17'28,7"E [Wilno]

Place

- plac Katedralny**, *D.* placu Katedralnego, *Mc.* placu Katedralnym; *lit.* Katedros aikštė; 54°41'07"N, 25°17'14"E [Wilno]
- plac Łukiski**, *D.* placu Łukiskiego, *Mc.* placu Łukiskim; **Łukiszki**, *D.* Łukiszek, *Mc.* Łukiszkach, *przym.* łukiski, łukiszeczki; *lit.* Lukiškių aikštė; Lukiškės; 54°41'22"N, 25°16'15"E [Wilno]
- plac Ratuszowy**, *D.* placu Ratuszowego, *Mc.* placu Ratuszowym; *lit.* Ratušės aikštė; 54°53'48"N, 23°53'12"E [Kowno]

Mosty

- most Króla Mendoga**, *D.* mostu Króla Mendoga, *Mc.* moście Króla Mendoga; *lit.* Karaliaus Mindaugo tiltas; 54°41'20,3"N, 25°17'17,6"E [Wilno]
- most Zwierzyniecki**, *D.* mostu Zwierzynieckiego, *Mc.* moście Zwierzynieckim; *lit.* Žvėryno tiltas; 54°41'25,7"N, 25°15'32"E [Wilno]
- Zielony Most**, *D.* Zielonego Mostu, *Mc.* Zielonym Moście; *lit.* Žaliasis tiltas; 54°41'29,3"N, 25°16'47,8"E [Wilno]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Narodzenia Najświętszej Marii Panny**, *D.* bazyliki Narodzenia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* bazylice Narodzenia Najświętszej Marii Panny; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Gimimo bazilika; 55°31'48,8"N, 23°13'29"E [Szydłowo]
- bazylika Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny**, *D.* bazyliki Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* bazylice Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika; 56°06'36"N, 22°00'40,6"E [Kalwaria Żmudzka]
- bazylika Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny**, *D.* bazyliki Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* bazylice Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika; 54°38'34,2"N, 24°56'04"E [Troki]

- bazylika Świętego Michała Archanioła**, *D.* bazyliki Świętego Michała Archanioła, *Mc.* bazylice Świętego Michała Archanioła; *lit.* Šventojų arkangelo Mykolo bazilika; 54°33'18,8"N, 23°20'39"E [Mariampol]
- bazylika Zmartwychwstania Pańskiego**, *D.* bazyliki Zmartwychwstania Pańskiego, *Mc.* bazylice Zmartwychwstania Pańskiego; *lit.* Kristaus Prisikėlimo bazilika; 54°54'09,5"N, 23°55'01,5"E [Kowno]
- cerkiew Świętego Ducha**, *D.* cerkwi Świętego Ducha, *Mc.* cerkwi Świętego Ducha; *lit.* Šventojų Dvasios cerkvė; 54°40'32"N, 25°17'26,4"E [Wilno]
- cerkiew Trójcy Świętej**, *D.* cerkwi Trójcy Świętej, *Mc.* cerkwi Trójcy Świętej; *lit.* Švenčiausios Trejybės bažnyčia; Švenčiausios Trejybės cerkvė; 54°40'30,9"N, 25°17'17,8"E [Wilno]
- Góra Krzyży**, *D.* Góry Krzyży, *Mc.* Górze Krzyży; *lit.* Kryžių kalnas; Šventkalnis; 56°00'55,3"N, 23°24'59"E [miejsce pielgrzymkowe koło Szawli]
- Kalwaria**, *D.* Kalwarii, *Mc.* Kalwarii, *przym.* kalwaryjski; *lit.* Kalvarijos; 54°44'25"N, 25°16'46"E [kompleks religijny w Wilnie]
- katedra Chrystusa Króla**, *D.* katedry Chrystusa Króla, *Mc.* katedrze Chrystusa Króla; *lit.* Kristaus Karaliaus katedra; 55°43'22,2"N, 24°21'23"E [Poniewież]
- katedra Świętego Antoniego Padewskiego**, *D.* katedry Świętego Antoniego Padewskiego, *Mc.* katedrze Świętego Antoniego Padewskiego; *lit.* Šventojų Antano Paduviečio katedra; 55°58'56,5"N, 22°14'46,5"E [Telsze]
- katedra Świętego Stanisława i Świętego Władysława**, *D.* katedry Świętego Stanisława i Świętego Władysława, *Mc.* katedrze Świętego Stanisława i Świętego Władysława; *lit.* Šventojų vyskupo Stanislavo ir Šventojų Vladislavo arkikatedra bazilika; 54°41'09,2"N, 25°17'15,6"E [Wilno]
- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *lit.* Šventojų apaštalų Petro ir Povilo arkikatedra bazilika; 54°53'50"N, 23°53'20"E [Kowno]
- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *lit.* Šventojų apaštalų Petro ir Pauliaus katedra; 55°55'57,8"N, 23°19'12"E [Szawle]
- kościół Najświętszej Marii Panny Szkaplerznej**, *D.* kościoła Najświętszej Marii Panny Szkaplerznej, *Mc.* kościole Najświętszej Marii Panny Szkaplerznej; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčia; 54°01'02,2"N, 23°58'28,7"E [Druskieniki]
- kościół Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościole Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Apsilankymo pas Elzbieta bažnyčia; Švenčiausios Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia; 54°52'34,7"N, 24°01'20,2"E [Kowno (Pożajście)]
- kościół Świętego Ducha**, *D.* kościoła Świętego Ducha, *Mc.* kościole Świętego Ducha; *lit.* Šventosios Dvasios bažnyčia; Dominikonų bažnyčia; 54°40'52,4"N, 25°17'04,3"E [Wilno]
- kościół Świętego Franciszka i Świętego Bernardyna**, *D.* kościoła Świętego Franciszka i Świętego Bernardyna, *Mc.* kościole Świętego Franciszka i Świętego Bernardyna; **kościół Bernardynów**, *D.* kościoła Bernardynów, *Mc.* kościole Bernardynów; *lit.* Šventojų Pranciškaus ir Bernardino bažnyčia; Bernardinų bažnyčia; 54°40'59,2"N, 25°17'38"E [Wilno]
- kościół Świętego Franciszka Ksawerego**, *D.* kościoła Świętego Franciszka Ksawerego, *Mc.* kościole Świętego Franciszka Ksawerego; **kościół Jezuitów**, *D.* kościoła Jezuitów,

- Mc.* kościoła Jezuitów; *lit.* Šventoji Pranciškaus Ksavero bažnyčia; Jėzuitų bažnyčia; 54°53'45,7"N, 23°53'10"E [Kowno]
- kościół Świętego Ignacego**, *D.* kościoła Świętego Ignacego, *Mc.* kościoła Świętego Ignacego; *lit.* Šventoji Ignoto bažnyčia; 54°40'57,7"N, 25°16'55,6"E [Wilno]
- kościół Świętego Jana**, *D.* kościoła Świętego Jana, *Mc.* kościoła Świętego Jana; **kościół Świętego Jana Chrzciciela i Świętego Jana Apostoła i Ewangelisty**, *D.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela i Świętego Jana Apostoła i Ewangelisty, *Mc.* kościoła Świętego Jana Chrzciciela i Świętego Jana Apostoła i Ewangelisty; *lit.* Šventų Jonų bažnyčia; Šventoji Jono Krikštytojo ir Šventoji Jono apaštalo ir evangelisto bažnyčia; 54°40'57,5"N, 25°17'19"E [Wilno]
- kościół Świętego Jerzego Męczennika**, *D.* kościoła Świętego Jerzego Męczennika, *Mc.* kościoła Świętego Jerzego Męczennika; *lit.* Šventoji Jurgio Kankinio bažnyčia; 54°53'53,8"N, 23°53'01,2"E [Kowno]
- kościół Świętego Kazimierza**, *D.* kościoła Świętego Kazimierza, *Mc.* kościoła Świętego Kazimierza; *lit.* Šventoji Kazimiero bažnyčia; 54°40'39,7"N, 25°17'19,5"E [Wilno]
- kościół Świętego Michała Archanioła**, *D.* kościoła Świętego Michała Archanioła, *Mc.* kościoła Świętego Michała Archanioła; *lit.* Šventoji arkangelo Mykolo bažnyčia; 54°53'49,3"N, 23°55'17"E [Kowno; hist.: *sobór Świętego Piotra i Pawła*]
- kościół Świętego Michała Archanioła**, *D.* kościoła Świętego Michała Archanioła, *Mc.* kościoła Świętego Michała Archanioła; *lit.* Šventoji arkangelo Mykolo bažnyčia; 55°43'22,3"N, 21°55'59"E [Retów]
- kościół Świętego Michała Archanioła**, *D.* kościoła Świętego Michała Archanioła, *Mc.* kościoła Świętego Michała Archanioła; *lit.* Šventoji arkangelo Mykolo bažnyčia; Šventoji Mykolo bažnyčia; 54°40'58,2"N, 25°17'31,8"E [Wilno]
- kościół Świętego Mikołaja**, *D.* kościoła Świętego Mikołaja, *Mc.* kościoła Świętego Mikołaja; *lit.* Šventoji Mikalojaus bažnyčia; 54°40'41,8"N, 25°16'58,2"E [Wilno]
- kościół Świętego Piotra i Pawła**, *D.* kościoła Świętego Piotra i Pawła, *Mc.* kościoła Świętego Piotra i Pawła; *lit.* Šventoji apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčia; 55°44'37,6"N, 22°22'12,3"E [Wornie]
- kościół Świętego Piotra i Pawła**, *D.* kościoła Świętego Piotra i Pawła, *Mc.* kościoła Świętego Piotra i Pawła; *lit.* Šventoji apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia; 55°43'56,2"N, 24°22'10"E [Poniewież]
- kościół Świętego Piotra i Pawła**, *D.* kościoła Świętego Piotra i Pawła, *Mc.* kościoła Świętego Piotra i Pawła; *lit.* Šventoji apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia; 54°41'38,9"N, 25°18'22,6"E [Wilno (Antokol)]
- kościół Świętej Anny**, *D.* kościoła Świętej Anny, *Mc.* kościoła Świętej Anny; *lit.* Šventosios Onos bažnyčia; 54°40'59,4"N, 25°17'35,4"E [Wilno]
- kościół Świętej Gertrudy**, *D.* kościoła Świętej Gertrudy, *Mc.* kościoła Świętej Gertrudy; *lit.* Šventosios Gertrūdos bažnyčia; Marijonų bažnyčia; 54°53'50,4"N, 23°54'05,5"E [Kowno]
- kościół Świętej Katarzyny**, *D.* kościoła Świętej Katarzyny, *Mc.* kościoła Świętej Katarzyny; *lit.* Šventosios Kotrynos bažnyčia; 54°40'54,5"N, 25°16'52,2"E [Wilno]
- kościół Świętej Teresy**, *D.* kościoła Świętej Teresy, *Mc.* kościoła Świętej Teresy; *lit.* Šventosios Teresės bažnyčia; 54°40'29,7"N, 25°17'22,4"E [Wilno]
- kościół Wniebowstąpienia Pańskiego**, *D.* kościoła Wniebowstąpienia Pańskiego, *Mc.* kościoła Wniebowstąpienia Pańskiego; **kościół Misjonarzy**, *D.* kościoła Misjonarzy, *Mc.* kościoła

- Misjonarzy; *lit.* Viešpaties Dangun Žengimo bažnyčia; Misionierių bažnyčia; $54^{\circ}40'36,4''N$, $25^{\circ}17'46''E$ [Wilno]
- kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; **kościół Witolda**, *D.* kościoła Witolda, *Mc.*; kościele Witolda; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia; Vytauto Didžiojo bažnyčia; $54^{\circ}53'42''N$, $23^{\circ}53'12,3''E$ [Kowno]
- kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia; $55^{\circ}55'03,7''N$, $21^{\circ}03'57''E$ [Poląga]
- kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; **kościół Franciszkanów**, *D.* kościoła Franciszkanów, *Mc.* kościele Franciszkanów; *lit.* Švenčiausios Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia; Pranciškonų bažnyčia; $54^{\circ}40'46,2''N$, $25^{\circ}16'50,6''E$ [Wilno]
- kościół Wszystkich Świętych**, *D.* kościoła Wszystkich Świętych, *Mc.* kościele Wszystkich Świętych; *lit.* Visų Šventųjų bažnyčia; $54^{\circ}40'32,4''N$, $25^{\circ}17'03,7''E$ [Wilno]
- sobór Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* soboru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* soborze Zaśnięcia Matki Bożej; *lit.* Dievo Motinos Ėmimo į Dangų katedra; $54^{\circ}40'52''N$, $25^{\circ}17'32,5''E$ [Wilno]
- synagoga Chóralna**, *D.* synagogi Chóralnej, *Mc.* synagodze Chóralnej; *lit.* Choralinė sinagoga; $54^{\circ}40'33,8''N$, $25^{\circ}16'53''E$ [Wilno]

Forty, twierdze, zamki

- Poniemuń**, *D.* Poniemunia, *Mc.* Poniemuniu, *przym.* poniemuński; **zamek Giełgudów**, *D.* zamku Giełgudów, *Mc.* zamku Giełgudów; *lit.* Panemunės pilis; Gelgaudų pilis; $55^{\circ}05'57''N$, $22^{\circ}59'12''E$ [koło Jurborka]

Cmentarze, nekropole

- cmentarz Antokolski**, *D.* cmentarza Antokolskiego, *Mc.* cmentarzu Antokolskim; *lit.* Antakalnio kapinės; $54^{\circ}41'57''N$, $25^{\circ}19'17''E$ [Wilno]
- cmentarz Bernardyński**, *D.* cmentarza Bernardyńskiego, *Mc.* cmentarzu Bernardyńskim; *lit.* Bernardinų kapinės; $54^{\circ}40'49''N$, $25^{\circ}18'30''E$ [Wilno]
- cmentarz Na Rossie**, *D.* cmentarza Na Rossie, *Mc.* cmentarzu Na Rossie; *lit.* Rasų kapinės; $54^{\circ}40'10''N$, $25^{\circ}18'14''E$ [Wilno]
- cmentarz Słoneczny**, *D.* cmentarza Słonecznego, *Mc.* cmentarzu Słonecznym; *lit.* Saulės kapinės; $54^{\circ}41'39''N$, $25^{\circ}18'48''E$ [Wilno]

Inne zabytki

- dom Perkuna**, *D.* domu Perkuna, *Mc.* domu Perkuna; *lit.* Perkūno namas; $54^{\circ}53'44,2''N$, $23^{\circ}53'11,2''E$ [budynek w Kownie]
- klasztor Bazylianów**, *D.* klasztoru Bazylianów, *Mc.* klasztorze Bazylianów; *lit.* Bazilijonų vienuolynas; $54^{\circ}40'29,7''N$, $25^{\circ}17'16''E$ [dawny klasztor w Wilnie]

- Nowy Arsenał**, *D.* Nowego Arsenалу, *Mc.* Nowym Arsenale, *przym.* nowoarsenalnski; *lit.* Naujasis arsenalas; 54°41'14,4"N, 25°17'21"E [*budowla w Wilnie*]
- Ostra Brama**, *D.* Ostrej Bramy, *Mc.* Ostrej Bramie, *przym.* ostrobramski; *lit.* Aušros Vartai; 54°40'27,5"N, 25°17'22,3"E [*Wilno; hist.: brama Miednicka*]
- pałac Ogińskich**, *D.* pałacu Ogińskich, *Mc.* pałacu Ogińskich; *lit.* Plungės dvaro sodyba; Oginskių rūmai; 55°55'05"N, 21°50'40,5"E [*Phungiany*]
- pałac Paców**, *D.* pałacu Paców, *Mc.* pałacu Paców; *lit.* Pacų rūmai; 54°40'54,4"N, 25°17'14,3"E [*Wilno*]
- pałac Tyszkiewiczów**, *D.* pałacu Tyszkiewiczów, *Mc.* pałacu Tyszkiewiczów; *lit.* Tiškevičiaus rūmai; 55°54'24,5"N, 21°03'22"E [*Poląga*]
- Stary Arsenał**, *D.* Starego Arsenalu, *Mc.* Starym Arsenale, *przym.* staroarsenalnski; *lit.* Senasis arsenalas; 54°41'17,1"N, 25°17'28,3"E [*budowla w Wilnie*]
- wieża Giedymina**, *D.* wieży Giedymina, *Mc.* wieży Giedymina; *lit.* Gedimino bokštas; 54°41'12,4"N, 25°17'26,5"E [*baszta zamkowa w Wilnie*]
- Zamek Dolny**, *D.* Zamku Dolnego, *Mc.* Zamku Dolnym; *lit.* Žemutinė pilis; *ofic.* Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų rūmai; 54°41'10"N, 25°17'20"E [*pałac w Wilnie*]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Trzech Krzyży**, *D.* pomnika Trzech Krzyży, *Mc.* pomniku Trzech Krzyży; *lit.* Trijų Kryžių paminklas; 54°41'12,2"N, 25°17'51,3"E [*Wilno*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Park Europy**, *D.* Parku Europy, *Mc.* Parku Europy; *lit.* Europos parkas; 54°49'50"N, 25°21'10"E [*muzeum sztuki współczesnej pod otwartym niebem koło Wilna*]
- Południk Struvego**, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *lit.* Struvės geodezīnis lankas; 55°54'08,7"N, 25°26'12,5"E oraz 54°55'51,4"N, 25°19'00,3"E oraz 54°38'03,9"N, 25°25'44,6"E [*łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; na Litwie 3 punkty pomiarowe: Gireišiai, Mieszkańce, Podlipki*]

ŁOTWA

Ulice

- bulwar Wolności**, *D.* bulwaru Wolności, *Mc.* bulwarze Wolności; *lot.* Brīvības bulvāris; 56°57'07"N, 24°06'50"E ↔ 56°57'15,5"N, 24°07'04"E [*Ryga*]

Place

- plac Katedralny**, *D.* placu Katedralnego, *Mc.* placu Katedralnym; *lot.* Doma laukums; 56°56'58,5"N, 24°06'20"E [*Ryga*]

plac Ratuszowy, *D.* placu Ratuszowego, *Mc.* placu Ratuszowym; *lot.* Rātslaukums; 56°56'51"N, 24°06'24"E [Ryga]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* bazyliki Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* bazylice Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *lot.* Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas bazilika; 56°07'37"N, 27°00'55,6"E [Aglona]

cerkiew Świętego Mikołaja, *D.* cerkwi Świętego Mikołaja, *Mc.* cerkwi Świętego Mikołaja; *lot.* Svētītāja Nikolaja pareizticīgo draudze; 57°23'54,6"N, 21°34'22"E [Windawa]

katedra Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Najświętszej Marii Panny; *lot.* Bezvainīgās Jaunavas Marijas katedrāle; 56°38'57,2"N, 23°43'39"E [Jelgawa]

katedra Świętego Jakuba, *D.* katedry Świętego Jakuba, *Mc.* katedrze Świętego Jakuba; *lot.* Svētā Jēkaba katedrāle; 56°57'03"N, 24°06'16,5"E [Ryga]

katedra Świętego Józefa, *D.* katedry Świętego Józefa, *Mc.* katedrze Świętego Józefa; *lot.* Svētā Jāzepa katedrāle; 56°30'18"N, 21°00'27,5"E [Lipawa]

kościół Jezusa, *D.* kościoła Jezusa, *Mc.* kościele Jezusa; *lot.* Jēzus baznīca; 56°56'29,6"N, 24°07'25"E [Ryga]

kościół Matki Bożej Bolesnej, *D.* kościoła Matki Bożej Bolesnej, *Mc.* kościele Matki Bożej Bolesnej; *lot.* Sāpju Dievmātes baznīca; 56°57'01"N, 24°06'05,4"E [Ryga]

kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *D.* kościoła Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny; *lot.* Jaunavas Marijas Bezvainīgās Ieņemšanas baznīca; 55°52'15"N, 26°32'34,3"E [Dyneburg]

kościół Świętego Jana, *D.* kościoła Świętego Jana, *Mc.* kościele Świętego Jana; *lot.* Svētā Jāņa baznīca; 57°18'43,8"N, 25°16'18"E [Kieš]

kościół Świętego Jana, *D.* kościoła Świętego Jana, *Mc.* kościele Świętego Jana; *lot.* Svētā Jāņa baznīca; 56°56'51,7"N, 24°06'37,8"E [Ryga]

kościół Świętego Piotra, *D.* kościoła Świętego Piotra, *Mc.* kościele Świętego Piotra; *lot.* Svētā Pētera baznīca; 56°56'51"N, 24°06'33"E [Ryga]

sobór Morski Świętego Mikołaja, *D.* soboru Morskiego Świętego Mikołaja, *Mc.* soborze Morskim Świętego Mikołaja; *lot.* Svētā Nikolaja Jūras katedrāle; 56°33'10,5"N, 21°00'45"E [Lipawa]

sobór Narodzenia Pańskiego, *D.* soboru Narodzenia Pańskiego, *Mc.* soborze Narodzenia Pańskiego; *lot.* Kristus Piedzimšanas katedrāle; 56°57'14,2"N, 24°06'56"E [Ryga]

sobór Świętych Borysa i Gleba, *D.* soboru Świętych Borysa i Gleba, *Mc.* soborze Świętych Borysa i Gleba; *lot.* Svēto Borisa un Gļeba katedrāle; Borisa un Gļeba katedrāle; 55°52'14,3"N, 26°32'17"E [Dyneburg]

Inne zabytki

baszta Prochowa, *D.* baszty Prochowej, *Mc.* baszcie Prochowej; *lot.* Pulvertornis; 56°57'04,4"N, 24°06'31,2"E [Ryga]

- brama Szwedzka**, *D.* bramy Szwedzkiej, *Mc.* bramie Szwedzkiej; *lot.* Zviedru vārti; 56°57'05,3"N, 24°06'23"E [*Ryga*]
- dom Bractwa Czarnogłowych**, *D.* domu Bractwa Czarnogłowych, *Mc.* domu Bractwa Czarnogłowych; *lot.* Melngalvju nams; 56°56'49,5"N, 24°06'24,5"E [*budynek w Rydze*]
- Koci Dom**, *D.* Kociego Domu, *Mc.* Kocim Domu; *lot.* Kaķu nams; 56°57'00,7"N, 24°06'31"E [*budynek w Rydze*]
- Mała Gildia**, *D.* Małej Gildii, *Mc.* Małej Gildii; *lot.* Mazās ģildes nams; Mazā ģilde; 56°56'58"N, 24°06'29"E [*budynek w Rydze*]
- Trzej Bracia**, *D.* Trzech Braci, *Mc.* Trzech Braciach; *lot.* Trīs brāļi; 56°57'01,2"N, 24°06'15"E [*kamienice w Rydze*]
- Wielka Gildia**, *D.* Wielkiej Gildii, *Mc.* Wielkiej Gildii; *lot.* Lielās ģildes nams; Lielā Ģilde; 56°56'59,4"N, 24°06'29,3"E [*budynek w Rydze*]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Wolności**, *D.* pomnika Wolności, *Mc.* pomniku Wolności; *lot.* Brīvības piemineklis; 56°57'05,3"N, 24°06'47,8"E [*Ryga*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Południk Struvego**, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *lot.* Strūves ģeodēziskais loks; 56°50'24,2"N, 25°38'12,4"E oraz 56°30'04,9"N, 25°51'23,7"E [*łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; na Łotwie 2 punkty pomiarowe: Sestukalns, Jēkabpils (Strūves parks)*]
- Targ Centralny**, *D.* Targu Centralnego, *Mc.* Targu Centralnym; Centrāltirgus; 56°56'38"N, 24°06'55"E [*hale w Rydze*]

MACEDONIA PÓŁNOCNA

Mosty

- Kamienny Most**, *D.* Kamiennego Mostu, *Mc.* Kamiennym Moście; *maced.* Камен мост – Kamen most (*trl.*), Kamen most (*trb.*); 41°59'49,3"N, 21°25'59"E [*Skopje*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- cerkiew Świętego Jana Teologa**, *D.* cerkwi Świętego Jana Teologa, *Mc.* cerkwi Świętego Jana Teologa; *maced.* црква „Свети Јован Канео“ – crkva „Sveti Jovan Kaneo” (*trl.*), crkva „Sveti Jowan Kaneo” (*trb.*); 41°06'40"N, 20°47'19,2"E [*Ochryda*]
- cerkiew Świętego Pantelejmona**, *D.* cerkwi Świętego Pantelejmona, *Mc.* cerkwi Świętego Pantelejmona; *maced.* црква „Свети Пантелејмон“ – crkva „Sveti Pantelejmon” (*trl.*), crkva „Sveti Pantelejmon” (*trb.*); 41°58'37"N, 21°22'28"E [*Skopje*]

- cerkiew Świętego Pantelejmona**, *D.* cerkwi Świętego Pantelejmona, *Mc.* cerkwi Świętego Pantelejmona; *maced.* црква „Свети Пантелејмон“ – crkva „Sveti Pantelejmon” (*trl.*), crkva „Sweti Pantelejmon” (*trb.*); 41°42'23,8"N, 21°46'54"E [*Wetes*]
- cerkiew Świętego Zbawiciela**, *D.* cerkwi Świętego Zbawiciela, *Mc.* cerkwi Świętego Zbawiciela; *maced.* црква „Свети Спас“ – crkva „Sveti Spas” (*trl.*), crkva „Sweti Spas” (*trb.*); 42°00'03"N, 21°26'08,5"E [*Skopje*]
- cerkiew Świętej Bogurodzicy**, *D.* cerkwi Świętej Bogurodzicy, *Mc.* cerkwi Świętej Bogurodzicy; *maced.* црква „Пресвета Богородица Перивлепта“ – crkva „Presveta Bogorodica Perivlepta” (*trl.*), crkva „Presweta Bogorodica Periwlepta” (*trb.*); 41°06'51,1"N, 20°47'44"E [*Ochryda*]
- cerkiew Świętej Zofii**, *D.* cerkwi Świętej Zofii, *Mc.* cerkwi Świętej Zofii; *maced.* црква „Света Софија“ – crkva „Sveta Sofija” (*trl.*), crkva „Sweta Sofija” (*trb.*); 41°06'43,5"N, 20°47'39"E [*Ochryda*]
- Kolorowy Meczec**, *D.* Kolorowego Meczetu, *Mc.* Kolorowym Meczecie; *maced.* Шарена џамија – Šarena džamija (*trl.*), Szarena džamija (*trb.*); *alb.* Xhamia e Larme; 42°00'20,6"N, 20°58'00,3"E [*Tetowo*]
- meczec Mustafy Paszy**, *D.* meczetu Mustafy Paszy, *Mc.* meczecie Mustafy Paszy; *maced.* Мустафа-пашина џамија – Mustafa-pašina džamija (*trl.*), Mustafa-paszina džamija (*trb.*); 42°00'07,3"N, 21°26'07,7"E [*Skopje*]
- meczec Sułtana Murada**, *D.* meczetu Sułtana Murada, *Mc.* meczecie Sułtana Murada; *maced.* Султан-муратова џамија – Sultan-muratova džamija (*trl.*), Sułtan-muratowa džamija (*trb.*); 42°00'05,5"N, 21°26'29,4"E [*Skopje*]
- monastyr Świętego Nauma**, *D.* monastyru Świętego Nauma, *Mc.* monastyrze Świętego Nauma; *maced.* манастир „Свети Наум“ – manastir „Sveti Naum” (*trl.*), manastir „Sweti Naum” (*trb.*); 40°54'50,5"N, 20°44'26,3"E [*koło Ochrydy*]

MALTA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- katedra Świętego Pawła**, *D.* katedry Świętego Pawła, *Mc.* katedrze Świętego Pawła; *malt.* Katidral ta' San Pawl; *ang.* Saint Paul's Cathedral; 35°53'11"N, 14°24'15"E [*Mdina*]
- konkatedra Świętego Jana**, *D.* konkatedry Świętego Jana, *Mc.* konkatedrze Świętego Jana; *malt.* Kon-Katidral ta' San Ġwann; *ang.* Saint John's Co-Cathedral; 35°53'51,5"N, 14°30'45"E [*Valletta*]

Forty, twierdze, zamki

- fort Świętego Anioła**, *D.* fortu Świętego Anioła, *Mc.* forcie Świętego Anioła; *malt.* Forti Sant' Anġlu; *ang.* Fort Saint Angelo; 35°53'32"N, 14°31'06"E [*Birgu/Vittoriosa*]
- fort Świętego Elma**, *D.* fortu Świętego Elma, *Mc.* forcie Świętego Elma; *malt.* Forti Sant' Iermu; *ang.* Fort Saint Elmo; 35°54'08"N, 14°31'07"E [*Valletta*]

Inne zabytki

pałac Wielkiego Mistrza, *D.* pałacu Wielkiego Mistrza, *Mc.* pałacu Wielkiego Mistrza;
malt. Palazz tal-Gran Mastru; *ang.* Grandmaster's Palace; 35°53'56"N, 14°30'50"E [Valletta]

MOŁDAWIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

cerkiew Zaśnięcia Matki Bożej, *D.* cerkwi Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* cerkwi Zaśnięcia Matki Bożej; *rum.* Biserica Adormirea Maicii Domnului; 46°38'23,4"N, 29°24'39"E [Căușeni]

Kaprijany, *D.* Kaprijan, *Mc.* Kaprijanach, *przym.* kaprijański; *rum.* Mănăstirea Căpriană; 47°06'58"N, 28°30'38"E [zespół klasztorny koło Straszanów]

katedra Opatrzności Bożej, *D.* katedry Opatrzności Bożej, *Mc.* katedrze Opatrzności Bożej; *rum.* Catedrala Romano-Catolică Providența Divină; 47°01'44,5"N, 28°49'44,5"E [Kiszyniów]

kościół Świętego Kajetana, *D.* kościoła Świętego Kajetana, *Mc.* kościele Świętego Kajetana; *rum.* Biserica Sfântul Caetan; 47°56'29"N, 28°50'30"E [Raszków]

sobór Narodzenia Pańskiego, *D.* soboru Narodzenia Pańskiego, *Mc.* soborze Narodzenia Pańskiego; *rum.* Catedrala Nașterea Domnului; 47°01'33,8"N, 28°50'04"E [Kiszyniów]

sobór Świętego Teodora Tyrona, *D.* soboru Świętego Teodora Tyrona, *Mc.* soborze Świętego Teodora Tyrona; *rum.* Catedrala Sfântul Mare Mucenic Teodor Tiron; 47°00'45,8"N, 28°50'49,5"E [Kiszyniów]

Inne zabytki

wał Trajana, *D.* wału Trajana, *Mc.* wale Trajana; *rum.* Valul lui Traian; 45°45'08"N, 28°10'21"E ↔ 45°43'09"N, 28°30'41"E (45°45'08"N, 28°10'21"E ↔ 45°44'45"N, 29°37'01"E) [umocnienia rzymskie; również Ukraina]

Inne obiekty antropogeniczne

Południk Struvego, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *rum.* Arcul geodeziec Struve; 48°19'07,6"N, 27°52'35,2"E [łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; w Mołdawii 1 punkt pomiarowy: Rudi]

MONAKO

Inne zabytki

pałac Księżęcy, *D.* pałacu Księżęcego, *Mc.* pałacu Księżęcym; *fr.* Palais Princier; 43°43'52,5"N, 7°25'13"E

Parki, ogrody

ogród Różany Księżnej Grace, *D.* ogrodu Różanego Księżnej Grace, *Mc.* ogrodzie Różanym Księżnej Grace; *fr.* Roseraie Princesse Grace; 43°43'38"N, 7°25'10"E

Inne obiekty antropogeniczne

Muzeum Oceanograficzne, *D.* Muzeum Oceanograficznego, *Mc.* Muzeum Oceanograficznym; *fr.* Musée océanographique de Monaco; 43°43'50,5"N, 7°25'32"E [*budynek użyteczności publicznej*]

Stadion Ludwika II, *D.* Stadionu Ludwika II, *Mc.* Stadionie Ludwika II; *fr.* stade Louis-II; 43°43'39"N, 7°24'56"E

NIEMCY

Place

plac Poczdamski, *D.* placu Poczdamskiego, *Mc.* placu Poczdamskim; *niem.* Potsdamer Platz; 52°30'34"N, 13°22'35"E [*Berlin*]

plac Rezydencji, *D.* placu Rezydencji, *Mc.* placu Rezydencji; *niem.* Residenzplatz; 49°47'35"N, 9°56'15"E [*Würzburg*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Konstantyna, *D.* bazyliki Konstantyna, *Mc.* bazylice Konstantyna; *niem.* Konstantinbasilika; 49°45'12,5"N, 6°38'36"E [*Trewir*]

katedra Cesarska, *D.* katedry Cesarskiej, *Mc.* katedrze Cesarskiej; *ofic. kościół Świętego Bartłomieja, *D.* kościoła Świętego Bartłomieja, *Mc.* kościele Świętego Bartłomieja; *niem.* Kaiserdom St. Bartholomäus; 50°06'38,5"N, 8°41'07,5"E [*Frankfurt nad Menem*]*

katedra Kolońska, *D.* katedry Kolońskiej, *Mc.* katedrze Kolońskiej; *niem.* Kölner Dom; *ofic.* Hohe Domkirche Sankt Petrus; 50°56'28,6"N, 6°57'30"E [*Kolonia*]

katedra Świętego Maurycego i Świętej Katarzyny, *D.* katedry Świętego Maurycego i Świętej Katarzyny, *Mc.* katedrze Świętego Maurycego i Świętej Katarzyny; *niem.* Dom St. Mauritius und Katharina zu Magdeburg; 52°07'29"N, 11°38'04"E [*Magdeburg*]

katedra Świętego Piotra, *D.* katedry Świętego Piotra, *Mc.* katedrze Świętego Piotra; *niem.* Hohe Domkirche St. Peter zu Trier; 49°45'22,5"N, 6°38'37"E [*Trewir*]

katedra Świętego Piotra, *D.* katedry Świętego Piotra, *Mc.* katedrze Świętego Piotra; *niem.* St.-Petri-Dom; 53°04'31,8"N, 8°48'33"E [*Brema*]

katedra Wniebowzięcia Matki Bożej, *D.* katedry Wniebowzięcia Matki Bożej, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Matki Bożej; *niem.* St. Mariä Himmelfahrt; Mariendom; 52°08'56,5"N, 9°56'50"E [*Hildesheim*]

kościół Najświętszej Marii Panny, *D.* kościoła Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Najświętszej Marii Panny; *niem.* Liebfrauenkirche; 49°45'21,1"N, 6°38'35"E [*Trewir*]

- kościół Pamięci**, *D.* kościoła Pamięci, *Mc.* kościele Pamięci; *niem.* Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche; 52°30'17,4"N, 13°20'06,7"E [*Berlin*]
- kościół Świętego Michała**, *D.* kościoła Świętego Michała, *Mc.* kościele Świętego Michała; *niem.* Michaeliskirche; 52°09'10,4"N, 9°56'36"E [*Hildesheim*]
- kościół Świętego Pawła**, *D.* kościoła Świętego Pawła, *Mc.* kościele Świętego Pawła; *niem.* Paulskirche; 50°06'40,3"N, 8°40'50,6"E [*były kościół, Frankfurt nad Menem*]

Inne zabytki

- brama Brandenburska**, *D.* bramy Brandenburskiej, *Mc.* bramie Brandenburskiej; *niem.* Brandenburger Tor; 52°30'58,7"N, 13°22'39,7"E [*Berlin*]
- brama Holsztyńska**, *D.* bramy Holsztyńskiej, *Mc.* bramie Holsztyńskiej; *niem.* Holstentor; 53°51'58,6"N, 10°40'46,8"E [*Lubeka*]
- Czerwony Ratusz**, *D.* Czerwonego Ratusza, *Mc.* Czerwonym Ratuszu; *niem.* Rotes Rathaus; 52°31'06,5"N, 13°24'30"E [*budynek użyteczności publicznej w Berlinie*]
- Galeria Drezdeńska**, *D.* Galerii Drezdeńskiej, *Mc.* Galerii Drezdeńskiej; *niem.* Dresdener Gemäldegalerie; 51°03'12,3"N, 13°44'05"E [*budynek użyteczności publicznej w Dreźnie*]
- Limes Górnogermańsko-Retycki**, *D.* Limes Górnogermańsko-Retyckiego, *Mc.* Limes Górnogermańsko-Retyckim; *niem.* Obergermanisch-rätischer Limes; 50°30'13,1"N, 7°19'04,2"E ↔ 48°51'00"N, 11°46'15"E [*umocnienia rzymskie*]
- Nowe Muzeum**, *D.* Nowego Muzeum, *Mc.* Nowym Muzeum; *niem.* Neues Museum; 52°31'12,5"N, 13°23'52"E [*budynek użyteczności publicznej w kompleksie Wyspa Muzeów w Berlinie*]
- Nowy Odwach**, *D.* Nowego Odwachu, *Mc.* Nowym Odwachu; *niem.* Neue Wache; 52°31'04,5"N, 13°23'44"E [*budynek-pomnik w Berlinie*]
- Opera Margrabiów**, *D.* Opery Margrabiów, *Mc.* Operze Margrabiów; *niem.* Markgräfliches Opernhaus; 49°56'39,8"N, 11°34'42"E [*budynek użyteczności publicznej w Bayreuth*]
- Stara Galeria Narodowa**, *D.* Starej Galerii Narodowej, *Mc.* Starej Galerii Narodowej; *niem.* Alte Nationalgalerie; 52°31'15,5"N, 13°23'53,5"E [*budynek użyteczności publicznej w kompleksie Wyspa Muzeów w Berlinie*]
- Stara Pinakoteka**, *D.* Starej Pinakoteki, *Mc.* Starej Pinakotece; *niem.* Alte Pinakothek; 48°08'54"N, 11°34'12"E [*budynek użyteczności publicznej (muzeum) w Monachium*]
- Stare Muzeum**, *D.* Starego Muzeum, *Mc.* Starym Muzeum; *niem.* Altes Museum; 52°31'10"N, 13°23'56"E [*budynek użyteczności publicznej w kompleksie Wyspa Muzeów w Berlinie*]
- Uniwersytet Humboldtów**, *D.* Uniwersytetu Humboldtów, *Mc.* Uniwersytecie Humboldtów; *niem.* Humboldt-Universität zu Berlin; 52°31'05,3"N, 13°23'37"E [*budynek uczelni w Berlinie*]

Parki, ogrody

- Ogród Zoologiczny Hagenbecka**, *D.* Ogrodu Zoologicznego Hagenbecka, *Mc.* Ogródzie Zoologicznym Hagenbecka; Tierpark Hagenbeck; 53°35'47"N, 9°56'16"E [*Hamburg*]
- park Mużakowski**, *D.* parku Mużakowskiego, *Mc.* parku Mużakowskim; *niem.* Muskauer Park; 51°33'00"N, 14°43'25"E (51°33'10"N, 14°43'50"E) [*Mużaków i Łęknica, częściowo w Polsce*]

Pomniki, posągi, statuy

posąg Rolanda, *D.* posągu Rolanda, *Mc.* posągu Rolanda; *niem.* Bremer Roland;
53°04'33,3"N, 8°48'26,4"E [*Brema*]

Inne obiekty antropogeniczne

Mur Berliński, *D.* Muru Berlińskiego, *Mc.* Murze Berlińskim; *niem.* Berliner Mauer;
52°30'09,9"N, 13°26'46"E ↔ 52°30'30,2"N, 13°26'03,9"E oraz 52°30'26,5"N, 13°23'07,4"E
↔ 52°30'25,9"N, 13°22'57,1"E oraz 52°31'56,3"N, 13°22'13,6"E ↔ 52°31'58,6"N,
13°22'11,5"E oraz 52°32'01,5"N, 13°23'18,4"E ↔ 52°32'07"N, 13°23'24,5"E oraz
52°32'31,4"N, 13°24'15,9"E ↔ 52°32'36,7"N, 13°24'13,3"E oraz 52°33'17,6"N,
13°23'57,8"E ↔ 52°33'17,4"N, 13°24'05"E [*pozostałości muru*]

Muzeum Niemieckie, *D.* Muzeum Niemieckiego, *Mc.* Muzeum Niemieckim; *niem.* Deutsches
Museum; *ofic.* Deutsches Museum von Meisterwerken der Naturwissenschaft und Technik;
48°07'48"N, 11°35'00"E [*budynek użyteczności publicznej w Monachium*]

Muzeum Pergamońskie, *D.* Muzeum Pergamońskiego, *Mc.* Muzeum Pergamońskim;
niem. Pergamonmuseum; 52°31'16,5"N, 13°23'49"E [*budynek użyteczności publicznej
w kompleksie Wyspa Muzeów w Berlinie*]

Nowa Pinakoteka, *D.* Nowej Pinakoteki, *Mc.* Nowej Pinakotece; *niem.* Neue Pinakothek;
48°09'00"N, 11°34'16"E [*budynek użyteczności publicznej (muzeum) w Monachium*]

Wyspa Muzeów, *D.* Wyspy Muzeów, *Mc.* Wyspie Muzeów; *niem.* Museumsinsel;
52°31'13"N, 13°23'54"E [*kompleks muzealny (część wyspy na Sprewie) w Berlinie*]

NORWEGIA

Parki, ogrody

park Vigelanda, *D.* parku Vigelanda, *Mc.* parku Vigelanda; *norweski* Vigelandsanlegget;
59°55'38"N, 10°42'00"E [*część Frognerparken w Oslo*]

Inne obiekty antropogeniczne

Południk Struvego, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *norweski*
Struvementerianen; Struves meridianbue; 70°40'12"N, 23° 39'48,2"E oraz 69°56'19,2"N,
23°21'37,1"E oraz 69°39'52,4"N, 23°36'07,8"E oraz 69°01'42,9"N, 23°18'18,7"E
[*łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie,
Moldawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; w Norwegii 4 punkty pomiarowe:
Fuglenes w Hammerfest/Håmmerfeasta, wzniesienie Lille-Reipas/Unna Ráipásaš,
wzniesienie Lodiken/Luvddiidöhhka, wzniesienie Bealjášvárri*]

PORTUGALIA

Mosty

most 25 Kwietnia, *D.* mostu 25 Kwietnia, *Mc.* moście 25 Kwietnia; *port.* Ponte 25 de Abril; 38°40'47,6"N, 9°10'29,7"W ↔ 38°42'30,2"N, 9°10'40,6"W [*Lizbona*]

most Vasco da Gamy, *D.* mostu Vasco da Gamy, *Mc.* moście Vasco da Gamy; *port.* Ponte Vasco da Gama; 38°43'40,2"N, 8°59'28"W ↔ 38°47'09,6"N, 9°06'22"W [*Lizbona*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Matki Boskiej Różańcowej, *D.* bazyliki Matki Boskiej Różańcowej, *Mc.* bazylice Matki Boskiej Różańcowej; *port.* Basílica de Nossa Senhora do Rosário de Fátima; 39°37'56,2"N, 8°40'18,5"W [*Fatima*]

klasztor Hieronimitów, *D.* klasztoru Hieronimitów, *Mc.* klasztorze Hieronimitów; *port.* Mosteiro dos Jerónimos; 38°41'52"N, 9°12'26"W [*Lizbona*]

klasztor Zakonu Chrystusa, *D.* klasztoru Zakonu Chrystusa, *Mc.* klasztorze Zakonu Chrystusa; *port.* Convento de Cristo; 39°36'13"N, 8°25'09"W [*Tomar*]

Forty, twierdze, zamki

zamek Świętego Jerzego, *D.* zamku Świętego Jerzego, *Mc.* zamku Świętego Jerzego; *port.* Castelo de São Jorge; 38°42'50"N, 9°08'01"W [*Lizbona*]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Odkrywców, *D.* pomnika Odkrywców, *Mc.* pomniku Odkrywców; *port.* Padrão dos Descobrimentos; Monumento aos Descobrimentos; 38°41'37,2"N, 9°12'20,5"W [*Lizbona*]

ROSJA

Ulice

Nabrzeże Angielskie, *D.* Nabrzeża Angielskiego, *Mc.* Nabrzeżu Angielskim; *ros.* Английская набережная – Anglijskaja nabereżnaja (*trl.*), Anglijskaja naberieżnaja (*trb.*); 59°56'11,3"N, 30°18'02"E ↔ 59°55'53"N, 30°16'59"E [*Petersburg*]

Nabrzeże Pałacowe, *D.* Nabrzeża Pałacowego, *Mc.* Nabrzeżu Pałacowym; *ros.* Дворцовая набережная – Dvorcovaja nabereżnaja (*trl.*), Dvorcowaja naberieżnaja (*trb.*); 59°56'52"N, 30°20'10"E ↔ 59°56'24,8"N, 30°18'36"E [*Petersburg*]

Nabrzeże Piotrogradzkie, *D.* Nabrzeża Piotrogradzkiego, *Mc.* Nabrzeżu Piotrogradzkim; *ros.* Петроградская набережная – Petrogradskaja nabereżnaja (*trl.*), Pietrogradskaja naberieżnaja (*trb.*); 59°57'15,7"N, 30°20'16"E ↔ 59°58'02,8"N, 30°19'57,5"E [*Petersburg*]

- Newski Prospekt**, *D.* Newskiego Prospektu, *Mc.* Newskim Prospekcie; *ros.* Невский проспект – Nevskij prospekt (*trl.*), Niewskij prospekt (*trb.*); 59°56'13,5"N, 30°18'44"E ↔ 59°55'26"N, 30°23'05"E [*Petersburg*]
- Nowy Arbat**, *D.* Nowego Arbatu, *Mc.* Nowym Arbacie, *przym.* nowoarbacki; *ros.* Новый Арбат – Novyj Arbat (*trl.*), Nowyj Arbat (*trb.*); 55°45'10,6"N, 37°36'01"E ↔ 55°45'09,3"N, 37°34'31"E [*Moskwa*]
- ulica Twerska**, *D.* ulicy Twerskiej, *Mc.* ulicy Twerskiej; *ros.* Тверская улица – Tverskaja ulica (*trl.*), Twierskaja ulica (*trb.*); 55°45'25,4"N, 37°36'53,5"E ↔ 55°46'10"N, 37°35'48,5"E [*Moskwa*]

Place

- plac Aleksandra Newskiego**, *D.* placu Aleksandra Newskiego, *Mc.* placu Aleksandra Newskiego; *ros.* площадь Александра Невского – ploščad' Aleksandra Nevskogo (*trl.*), ploszczad' Aleksandra Niewskogo (*trb.*); 59°55'26"N, 30°23'10"E [*Petersburg*]
- plac Arbacki**, *D.* placu Arbackiego, *Mc.* placu Arbackim; *ros.* Арбатская площадь – Arbatskaja ploščad' (*trl.*), Arbatskaja ploszczad' (*trb.*); 55°45'07"N, 37°36'04"E [*Moskwa*]
- plac Błotny**, *D.* placu Błotnego, *Mc.* placu Błotnym; *ros.* Болотная площадь – Bolotnaja ploščad' (*trl.*), Bołotnaja ploszczad' (*trb.*); 55°44'42,5"N, 37°37'03"E [*Moskwa*]
- plac Czerwony**, *D.* placu Czerwonego, *Mc.* placu Czerwonym; *ros.* Красная площадь – Krasnaja ploščad' (*trl.*), Krasnaja ploszczad' (*trb.*); 55°45'14"N, 37°37'15"E [*Moskwa*]
- plac Łubiański**, *D.* placu Łubiańskiego, *Mc.* placu Łubiańskim; *ros.* Лубянская площадь – Lubjanskaja ploščad' (*trl.*), Łubianskaja ploszczad' (*trb.*); 55°45'35"N, 37°37'37"E [*Moskwa*]
- plac Maneżowy**, *D.* placu Maneżowego, *Mc.* placu Maneżowym; *ros.* Манежная площадь – Maneżnaja ploščad' (*trl.*), Manieżnaja ploszczad' (*trb.*); 55°45'21"N, 37°36'55"E [*Moskwa*]
- plac Ostrowskiego**, *D.* placu Ostrowskiego, *Mc.* placu Ostrowskiego; *ros.* площадь Островского – ploščad' Ostrovskogo (*trl.*), ploszczad' Ostrowskogo (*trb.*); 59°55'59"N, 30°20'12"E [*Petersburg*]
- plac Pałacowy**, *D.* placu Pałacowego, *Mc.* placu Pałacowym; *ros.* Дворцовая площадь – Dvorcovaja ploščad' (*trl.*), Dworcowaja ploszczad' (*trb.*); 59°56'20"N, 30°18'57"E [*Petersburg*]
- plac Puszkina**, *D.* placu Puszkina, *Mc.* placu Puszkina; *ros.* Пушкинская площадь – Puškinskaja ploščad' (*trl.*), Puszkinskaja ploszczad' (*trb.*); 55°45'56"N, 37°36'22"E [*Moskwa*]
- plac Senacki**, *D.* placu Senackiego, *Mc.* placu Senackim; *ros.* Сенатская площадь – Senatskaja ploščad' (*trl.*), Sienatskaja ploszczad' (*trb.*); 59°56'10"N, 30°18'13"E [*Petersburg*; *hist.:* plac *Dekabrystów*]
- plac Sienny**, *D.* placu Siennego, *Mc.* placu Siennym; *ros.* Сенная площадь – Sennaja ploščad' (*trl.*), Siennaja ploszczad' (*trb.*); 59°55'37"N, 30°19'05"E [*Petersburg*]
- plac Świętego Izaaka**, *D.* placu Świętego Izaaka, *Mc.* placu Świętego Izaaka; *ros.* Исаакиевская площадь – Isaakievskaja ploščad' (*trl.*), Isaakijewskaja ploszczad' (*trb.*); 59°56'00"N, 30°18'27"E [*Petersburg*]
- plac Tagański**, *D.* placu Tagańskiego, *Mc.* placu Tagańskim; *ros.* Таганская площадь – Taganskaja ploščad' (*trl.*), Taganskaja ploszczad' (*trb.*); 55°44'28"N, 37°39'13"E [*Moskwa*]

plac Teatralny, *D.* placu Teatralnego, *Mc.* placu Teatralnym; *ros.* Театральная площадь – Teatral'naja ploščad' (*trl.*), Tieatralnaja płoszczad' (*trb.*); 55°45'33"N, 37°37'09"E [Moskwa]

Pole Marsowe, *D.* Pola Marsowego, *Mc.* Polu Marsowym; *ros.* Марсово поле – Marsovo pole (*trl.*), Marsowo pole (*trb.*); 59°56'37"N, 30°19'54"E [Petersburg]

Mosty

most Pałacowy, *D.* mostu Pałacowego, *Mc.* moście Pałacowym; *ros.* Дворцовый мост – Dvorcovyj most (*trl.*), Dworcowyj most (*trb.*); 59°56'24,8"N, 30°18'34,2"E ↔ 59°56'31,5"N, 30°18'24,3"E [Petersburg]

most Rosyjski, *D.* mostu Rosyjskiego, *Mc.* moście Rosyjskim; *ros.* Русский мост – Russkij most (*trl.*), Russkij most (*trb.*); 43°03'23,5"N, 131°53'51,6"E ↔ 43°04'13"N, 131°55'29,5"E [Władywostok]

most Troicki, *D.* mostu Troickiego, *Mc.* moście Troickim; *ros.* Троицкий мост – Troickij most (*trl.*), Troickij most (*trb.*); 59°56'47,2"N, 30°19'45,8"E ↔ 59°57'04"N, 30°19'31,6"E [Petersburg]

Tunele

tunel Rokijski, *D.* tunelu Rokijskiego, *Mc.* tunelu Rokijskim; *ros.* Рокский тоннель – Rokskij tonnel' (*trl.*), Rokskij tonniel (*trb.*); *osetyjski* Ручъы тъунел – Ruč'yu t'unel (*trl.*), Rucz'ý t'unel (*trb.*); 42°37'45,8"N, 44°05'29,1"E ↔ 42°36'47,5"N, 44°06'10"E (42°37'45,8"N, 44°05'29,1"E ↔ 42°36'03"N, 44°06'54,2"E) [również Gruzja]

Lotniska

Szeremietiewo, *D.* Szeremietiewa, *Mc.* Szeremietiewie, *przym.* szeremietiewski; *ros.* Шереметьево – Šeremet'ewo (*trl.*), Szeriemietjewo (*trb.*); *ofic.* Международный аэропорт Шереметьево имени Александра Пушкина – Meždunarodnyj aëroport Šeremet'ewo imeni Aleksandra Puškina (*trl.*), Mieždunarodnyj aëroport Szeriemietjewo imieni Aleksandra Puszkina (*trb.*); 55°58'00"N, 37°25'00"E [Moskwa]

Dworce kolejowe

dworzec Bałtycki, *D.* dworca Bałtyckiego, *Mc.* dworcu Bałtyckim; *ros.* Балтийский вокзал – Baltijskij vokzal (*trl.*), Bałtjiskij wokzał (*trb.*); 59°54'25"N, 30°17'55"E [Petersburg]

dworzec Białoruski, *D.* dworca Białoruskiego, *Mc.* dworcu Białoruskim; *ros.* Белорусский вокзал – Belorusskij vokzal (*trl.*), Biełorusskij wokzał (*trb.*); 55°46'37"N, 37°34'53"E [Moskwa]

dworzec Fiński, *D.* dworca Fińskiego, *Mc.* dworcu Fińskim; *ros.* Финляндский вокзал – Finljandskij vokzal (*trl.*), Finlandskij wokzał (*trb.*); 59°57'20,3"N, 30°21'23"E [Petersburg]

dworzec Jarosławski, *D.* dworca Jarosławskiego, *Mc.* dworcu Jarosławskim; *ros.* Ярославский вокзал – Jaroslavskij vokzal (*trl.*), Jarosławskij wokzał (*trb.*); 55°46'36"N, 37°39'26"E [Moskwa]

- dworzec Kazański**, *D.* dworca Kazańskiego, *Mc.* dworcu Kazańskim; *ros.* Казанский вокзал – Kazanskij vokzal (*trl.*), Kazanskij wokzał (*trb.*); 55°46'25"N, 37°39'23"E [*Moskwa*]
- dworzec Kijowski**, *D.* dworca Kijowskiego, *Mc.* dworcu Kijowskim; *ros.* Киевский вокзал – Kievskij vokzal (*trl.*), Kijewskij wokzał (*trb.*); 55°44'35"N, 37°34'00"E [*Moskwa*]
- dworzec Kurski**, *D.* dworca Kurskiego, *Mc.* dworcu Kurskim; *ros.* Курский вокзал – Kurskij vokzal (*trl.*), Kurskij wokzał (*trb.*); 55°45'26"N, 37°39'39"E [*Moskwa*]
- dworzec Leningradzki**, *D.* dworca Leningradzkiego, *Mc.* dworcu Leningradzkim; *ros.* Ленинградский вокзал – Leningradskij vokzal (*trl.*), Leningradskij wokzał (*trb.*); 55°46'34"N, 37°39'19"E [*Moskwa*]
- dworzec Ładoski**, *D.* dworca Ładoskiego, *Mc.* dworcu Ładoskim; *ros.* Ладожский вокзал – Ladożskij vokzal (*trl.*), Ładożskij wokzał (*trb.*); 59°55'53,7"N, 30°26'31"E [*Petersburg*]
- dworzec Moskiewski**, *D.* dworca Moskiewskiego, *Mc.* dworcu Moskiewskim; *ros.* Московский вокзал – Moskovskij vokzal (*trl.*), Moskowskij wokzał (*trb.*); 59°55'47"N, 30°21'44"E [*Petersburg*]
- dworzec Ryski**, *D.* dworca Ryskiego, *Mc.* dworcu Ryskim; *ros.* Рижский вокзал – Riżskij vokzal (*trl.*), Riżskij wokzał (*trb.*); 55°47'34"N, 37°37'57"E [*Moskwa*]
- dworzec Witebski**, *D.* dworca Witebskiego, *Mc.* dworcu Witebskim; *ros.* Витебский вокзал – Vitebskij vokzal (*trl.*), Witebskij wokzał (*trb.*); 59°55'12"N, 30°19'44"E [*Petersburg*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- Cerkiew na Krwi**, *D.* Cerkwi na Krwi, *Mc.* Cerkwi na Krwi; *ros.* Храм-на-Крови – Hram-na-Krowi (*trl.*), Hram-na-Krowi (*trb.*); *ofic.* Храм-Памятник на Крови во имя Всех святых, в земле Российской просиявших – Hram-Pamjatnik na Krowi vo imja Vseh svjatyh, v zemle Rossijskoj prosijawših (*trl.*), Hram-Pamiatnik na Krowi wo imia Wsiech swiatych, w ziemle Rossijskoj prosijawszych (*trb.*); 56°50'39,7"N, 60°36'32"E [*Jekaterynburg*]
- Cerkiew na Krwi**, *D.* Cerkwi na Krwi, *Mc.* Cerkwi na Krwi; *ofic.* **sobór Zmartwychwstania Pańskiego**, *D.* soboru Zmartwychwstania Pańskiego, *Mc.* soborze Zmartwychwstania Pańskiego; *ros.* Спас на Крови – Spas na Krowi (*trl.*), Spas na Krowi (*trb.*); *ofic.* храм Воскресения Христова – hram Voskresenija Hristova (*trl.*), hram Woskriesienija Christowa (*trb.*); 59°56'24,3"N, 30°19'43,5"E [*Petersburg*]
- cerkiew Wasyla Błogosławionego**, *D.* cerkwi Wasyla Błogosławionego, *Mc.* cerkwi Wasyla Błogosławionego; *ros.* храм Василия Блаженного – hram Wasilija Blażennogo (*trl.*), hram Wasilija Blażennogo (*trb.*); *ofic.* собор Покрова Пресвятой Богородицы на Рву – sobor Pokrova Presvjatoj Bogorodicy na Rvu (*trl.*), sobor Pokrova Prieswiatoj Bogorodicy na Rwu (*trb.*); 55°45'09"N, 37°37'23"E [*Moskwa*]
- cerkiew Wniebowstąpienia Pańskiego**, *D.* cerkwi Wniebowstąpienia Pańskiego, *Mc.* cerkwi Wniebowstąpienia Pańskiego; *ros.* церковь Вознесения Господня – cerkov' Voznesenija Gospodnja (*trl.*), cerkow' Wozniesienija Gospodnia (*trb.*); 55°40'02"N, 37°40'14,8"E [*zespół Kołomieńskie w Moskwie*]
- dzwonnica Iwana Wielkiego**, *D.* dzwonnicy Iwana Wielkiego, *Mc.* dzwonnicy Iwana Wielkiego; *ros.* колокольня Ивана Великого – kolokol'nja Ivana Velikogo (*trl.*), kolokolnia Ivana Velikogo (*trb.*); 55°45'03,3"N, 37°37'05,6"E [*Moskwa*]

- kościół Świętej Katarzyny**, *D.* kościoła Świętej Katarzyny, *Mc.* kościele Świętej Katarzyny; *ros.* храм Святой Екатерины – hram Svjatoj Ekateriny (*trl.*), chram Swiatoj Jekatieriny (*trb.*); 59°56'08,5"N, 30°19'44,5"E [*Petersburg*]
- ławra Aleksandra Newskiego**, *D.* ławry Aleksandra Newskiego, *Mc.* ławrze Aleksandra Newskiego; *ros.* Александрo-Невская лавра – Aleksandro-Nevskaja lavra (*trl.*), Aleksandro-Niewskaja ławra (*trb.*); *ofic.* Свято-Троицкая Александрo-Невская лавра – Svjato-Troickaja Aleksandro-Nevskaja lavra (*trl.*), Swiato-Troickaja Aleksandro-Niewskaja ławra (*trb.*); 59°55'16"N, 30°23'19"E [*Petersburg*]
- ławra Troicko-Siergijewska**, *D.* ławry Troicko-Siergijewskiej, *Mc.* ławrze Troicko-Siergijewskiej; *ros.* Троице-Сергиева лавра – Troice-Sergieva lavra (*trl.*), Troice-Siergijewa ławra (*trb.*); 56°18'38"N, 38°07'50"E [*Siergijew Posad*]
- monaster Doński**, *D.* monastyru Dońskiego, *Mc.* monasterze Dońskim; *ros.* Донской монастырь – Donskoj monastyr' (*trl.*), Donskoj monastyr' (*trb.*); 55°42'52"N, 37°36'08"E [*Moskwa*]
- monaster Ferapontowski**, *D.* monastyru Ferapontowskiego, *Mc.* monasterze Ferapontowskim; **monaster Terapontowski**, *D.* monastyru Terapontowskiego, *Mc.* monasterze Terapontowskim; *ros.* Ферапонтов монастырь – Ferapontov monastyr' (*trl.*), Fierapontow monastyr' (*trb.*); *ofic.* Ферапонтов Богородице-Рождественский Мартинианов монастырь – Ferapontov Bogorodice-Roždjestvenskij Martinianow monastyr' (*trl.*), Fierapontow Bogorodice-Roždjestwienskij Martinianow monastyr' (*trb.*); 59°57'24,5"N, 38°34'04"E [*Ferapontowo*]
- monaster Ipatiewski**, *D.* monastyru Ipatiewskiego, *Mc.* monasterze Ipatiewskim; *ros.* Ипатьевский монастырь – Ipat'evskij monastyr' (*trl.*), Ipatjewskij monastyr' (*trb.*); *ofic.* Свято-Троицкий Ипатьевский мужской монастырь – Svjato-Troickij Ipat'evskij mužskoj monastyr' (*trl.*), Swiato-Troickij Ipatjewskij mužskoj monastyr' (*trb.*); 57°46'38"N, 40°53'40"E [*Kostroma*]
- monaster Nowodziewicz**, *D.* monastyru Nowodziewiczego, *Mc.* monasterze Nowodziewiczym; *ros.* Новодевичий монастырь – Novodevičij monastyr' (*trl.*), Nowodiewiczij monastyr' (*trb.*); *ofic.* Богородице-Смоленский Новодевичий монастырь – Bogorodice-Smolenskij Novodevičij monastyr' (*trl.*), Bogorodice-Smolenskij Nowodiewiczij monastyr' (*trb.*); 55°43'34"N, 37°33'23"E [*Moskwa*]
- monaster Smolny**, *D.* monastyru Smolnego, *Mc.* monasterze Smolnym; *ros.* Смоленный монастырь – Smol'nyj monastyr' (*trl.*), Smolnyj monastyr' (*trb.*); 59°56'56"N, 30°23'44"E [*Petersburg*]
- monaster Sołowiecki**, *D.* monastyru Sołowieckiego, *Mc.* monasterze Sołowieckim; *ros.* Соловецкий монастырь – Soloveckij monastyr' (*trl.*), Sołowieckij monastyr' (*trb.*); *ofic.* Спасо-Преображенский Соловецкий ставропигиальный мужской монастырь – Spaso-Preobraženskij Soloveckij stavropigial'nyj mužskoj monastyr' (*trl.*), Spaso-Preobraženskij Sołowieckij stavropigialnyj mužskoj monastyr' (*trb.*); 65°01'29"N, 35°42'37"E [*Wyspy Sołowieckie*]
- monaster Spaso-Jakowlewski**, *D.* monastyru Spaso-Jakowlewskiego, *Mc.* monasterze Spaso-Jakowlewskim; *ros.* Спасо-Яковлевский монастырь – Spaso-Jakovlevskij monastyr' (*trl.*), Spaso-Jakowlewskij monastyr' (*trb.*); *ofic.* Спасо-Яковлевский Димитриев монастырь – Spaso-Jakovlevskij Dimitriev monastyr' (*trl.*), Spaso-Jakowlewskij Dimitrijew monastyr' (*trb.*); 57°10'28"N, 39°23'33"E [*Rostów*]

- monastyr Spaso-Jewfimiejewski**, *D.* monastyru Spaso-Jewfimiejewskiego, *Mc.* monastyrze Spaso-Jewfimiejewskim; *ros.* Спасо-Евфимиев монастырь – Spaso-Evfimiev monastyr' (*trl.*), Spaso-Jewfimijew monastyr' (*trb.*); 56°25'59"N, 40°26'24"E [*Suzdal*]
- monastyr Świętego Cyryla Biełozierskiego**, *D.* monastyru Świętego Cyryla Biełozierskiego, *Mc.* monastyrze Świętego Cyryla Biełozierskiego; *ros.* Кирилло-Белозерский монастырь – Kirillo-Belozerskij monastyr' (*trl.*), Kiriłło-Biełozierskij monastyr' (*trb.*); 59°51'26"N, 38°22'03"E [*Kirillow*]
- monastyr Walaamski**, *D.* monastyru Walaamskiego, *Mc.* monastyrze Walaamskim; *ros.* Валаамский монастырь – Valaamskij monastyr' (*trl.*), Walaamskij monastyr' (*trb.*); *ofic.* Спасо-Преображенский Валаамский монастырь – Spaso-Preobrażenskij Valaamskij monastyr' (*trl.*), Spaso-Prieobrażenskij Walaamskij monastyr' (*trb.*); 61°23'20"N, 30°56'43"E [*Wyspy Wałamskie na jeziorze Ładoga*]
- monastyr Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* monastyru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* monastyrze Zaśnięcia Matki Bożej; *ros.* Успенский монастырь – Uspenskij monastyr' (*trl.*), Uspienskij monastyr' (*trb.*); *ofic.* Свяжский Богородице-Успенский мужской монастырь – Swijażskij Bogorodice-Uspenskij mužskoj monastyr' (*trl.*), Swijażskij Bogorodice-Uspenskij mužskoj monastyr' (*trb.*); *tatarski* Успение монастыре – Uspenie monastyre (*trl.*); *ofic.* Зөя Богородице-Успение ирләр монастыре – Zôâ Bogorodice-Uspenie irlär monastyre (*trl.*); 55°46'12"N, 48°39'09"E [*Swijażsk*]
- Neredica**, *D.* Neredicy, *Mc.* Neredicy, *przym.* neredicki; Нередица – Neredica (*trl.*), Nieriedica (*trb.*); *ros.* Спас-Нередица – Spas-Neredica (*trl.*), Spas-Nieriedica (*trb.*); *ofic.* церковь Спаса Преображения на Нередице – cerkov' Spasa Preobraženija na Neredice (*trl.*), cerkow' Spasa Prieobraženija na Nieriedice (*trb.*); 58°29'49,9"N, 31°18'41,4"E [*cerkiew koło Nowogrodu Wielkiego*]
- sobór Archangielski**, *D.* soboru Archangielskiego, *Mc.* soborze Archangielskim; *ros.* Архангельский собор – Arhangel'skij sobor (*trl.*), Archangielskij sobor (*trb.*); *ofic.* собор святого Архистратига Михаила – sobor svjatogo Arhistratiga Mihaila (*trl.*), sobor swiatogo Archistratiga Michaila (*trb.*); 55°45'00,7"N, 37°37'04,5"E [*Moskwa*]
- sobór Chrystusa Zbawiciela**, *D.* soboru Chrystusa Zbawiciela, *Mc.* soborze Chrystusa Zbawiciela; *ros.* храм Христа Спасителя – hram Hrista Spasitelja (*trl.*), chram Christa Spasitiela (*trb.*); 55°44'40,5"N, 37°36'20"E [*Moskwa*]
- sobór Kazański**, *D.* soboru Kazańskiego, *Mc.* soborze Kazańskim; *ros.* Казанский собор – Kazanskij sobor (*trl.*), Kazanskij sobor (*trb.*); *ofic.* Казанский кафедральный собор – Kazanskij kafedral'nyj sobor (*trl.*), Kazanskij kafedralnyj sobor (*trb.*); 59°56'03"N, 30°19'28"E [*Petersburg*]
- sobór Kazański**, *D.* soboru Kazańskiego, *Mc.* soborze Kazańskim; *ofic.* **sobór Kazańskiej Ikony Matki Bożej**, *D.* soboru Kazańskiej Ikony Matki Bożej, *Mc.* soborze Kazańskiej Ikony Matki Bożej; *ros.* Казанский собор – Kazanskij sobor (*trl.*), Kazanskij sobor (*trb.*); *ofic.* собор Казанской иконы Божией Матери на Красной площади – sobor Kazanskoj ikony Bożiej Materi na Krasnoj ploščadi (*trl.*), sobor Kazanskoj ikony Bożyjej Materi na Krasnoj płoszczadi (*trb.*); 55°45'19,5"N, 37°37'09,2"E [*Moskwa*]
- sobór Mądrości Bożej**, *D.* soboru Mądrości Bożej, *Mc.* soborze Mądrości Bożej; **sobór Sofijski**, *D.* soboru Sofijskiego, *Mc.* soborze Sofijskim; *ros.* Софийский собор – Sofijskij sobor (*trl.*), Sofijskij sobor (*trb.*); 58°31'19,7"N, 31°16'36"E [*Nowogród Wielki*]

- sobór Narodzenia Matki Bożej**, *D.* soboru Narodzenia Matki Bożej, *Mc.* soborze Narodzenia Matki Bożej; *ros.* Богородице-Рождественский собор – Bogorodice-Roždestvenskij sobor (*trl.*), Bogorodice-Roźdiestwienskij sobor (*trb.*); 56°25'00"N, 40°26'34"E [*Suzdał*]
- sobór Pietropawłowski**, *D.* soboru Pietropawłowskiego, *Mc.* soborze Pietropawłowskim; *ros.* Петропавловский собор – Petropavlovskij sobor (*trl.*), Pietropawłowskij sobor (*trb.*); *ofic.* собор Святых первоверховных апостолов Петра и Павла – sobor Svjatyh pervoverhovnyh apostolov Petra i Pavla (*trl.*), sobor Swiatych pierwowierchownych apostołow Petra i Pawła (*trb.*); 59°57'00,7"N, 30°18'59"E [*Petersburg*]
- sobór Świętego Dymitra**, *D.* soboru Świętego Dymitra, *Mc.* soborze Świętego Dymitra; *ros.* Дмитриевский собор – Dmitrievskij sobor (*trl.*), Dmitrijewskij sobor (*trb.*); 56°07'45,2"N, 40°24'39"E [*Włodzimierz*]
- sobór Świętego Izaaka**, *D.* soboru Świętego Izaaka, *Mc.* soborze Świętego Izaaka; *ros.* Исаакиевский собор – Isaakievskij sobor (*trl.*), Isaakijewskij sobor (*trb.*); 59°56'02,6"N, 30°18'22"E [*Petersburg*]
- sobór Uspieński**, *D.* soboru Uspieńskiego, *Mc.* soborze Uspieńskim; *ros.* Успенский собор – Uspenskij sobor (*trl.*), Uspienskij sobor (*trb.*); 55°45'03,3"N, 37°37'02"E [*Moskwa*]
- sobór Uspieński**, *D.* soboru Uspieńskiego, *Mc.* soborze Uspieńskim; *ros.* Успенский собор – Uspenskij sobor (*trl.*), Uspienskij sobor (*trb.*); 57°11'08,3"N, 39°24'56"E [*Rostów*]
- sobór Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* soboru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* soborze Zaśnięcia Matki Bożej; *ros.* собор Успения Пресвятой Богородицы – sobor Uspenija Presvjatoj Bogorodicy (*trl.*), sobor Uspenija Prieswiatoj Bogorodicy (*trb.*); 56°07'39"N, 40°24'33"E [*Włodzimierz*]
- Wielka Synagoga Chóralna**, *D.* Wielkiej Synagogi Chóralnej, *Mc.* Wielkiej Synagodze Chóralnej; *ros.* Большая хоральная синагога – Bol'szaja horal'naja sinagoga (*trl.*), Bolszaja choralnaja sinagoga (*trb.*); 59°55'29"N, 30°17'30"E [*Petersburg*]

Cmentarze, nekropole

- cmentarz Nowodziewiczny**, *D.* cmentarza Nowodziewiczego, *Mc.* cmentarzu Nowodziewiczym; *ros.* Новодевичье кладбище – Novodevič'e kladbišče (*trl.*), Nowodiewiczje kładbiszcze (*trb.*); 55°43'29"N, 37°33'16"E [*Moskwa*]
- cmentarz Piskariowski**, *D.* cmentarza Piskariowskiego, *Mc.* cmentarzu Piskariowskim; *ros.* Пискаревское мемориальное кладбище – Piskarëvskoe memorial'noe kladbišče (*trl.*), Piskariowskoje miemorialnoje kładbiszcze (*trb.*); 59°59'48"N, 30°25'18"E [*Petersburg*]
- Polski Cmentarz Wojenny w Katyniu**, *D.* Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu, *Mc.* Polskim Cmentarzu Wojennym w Katyniu; *ros.* Польское военное кладбище «Катынь» – Pol'skoe voennoe kladbišče „Katyn'” (*trl.*), Polskoje wojennoje kładbiszcze „Katyn'” (*trb.*); 54°46'24"N, 31°47'19"E [*kolo Smoleńska*]
- Polski Cmentarz Wojenny w Miednoje**, *D.* Polskiego Cmentarza Wojennego w Miednoje, *Mc.* Polskim Cmentarzu Wojennym w Miednoje; *ros.* Польское военное кладбище «Медное» – Pol'skoe voennoe kladbišče „Mednoe” (*trl.*), Polskoje wojennoje kładbiszcze „Miednoje” (*trb.*); 56°56'08"N, 35°26'14"E [*Miednoje kolo Tweru*]

Forty, twierdze, zamki

- Kreml**, *D.* Kremla, *Mc.* Kremlu, *przym.* kremlowski; *ros.* Ярославский Кремль – Jaroslavskij Kreml' (*trl.*), Jarosławskij Krieml (*trb.*); Рубленый город – Rublenuj gorod (*trl.*), Rublenuj gorod (*trb.*); 57°37'23"N, 39°54'03"E [*Jarosław*]
- Kreml**, *D.* Kremla, *Mc.* Kremlu, *przym.* kremlowski; *ros.* Казанский Кремль – Kazanskij Kreml' (*trl.*), Kazanskij Krieml (*trb.*); *tatarski* Казан Кирмәне – Kazan Kirmäne (*trl.*); 55°47'58"N, 49°06'22"E [*Kazań*]
- Kreml**, *D.* Kremla, *Mc.* Kremlu, *przym.* kremlowski; *ros.* Московский Кремль – Moskovskij Kreml' (*trl.*), Moskovskij Krieml (*trb.*); 55°45'05"N, 37°37'05"E [*Moskwa*]
- twierdza Pietropawłowska**, *D.* twierdzy Pietropawłowskiej, *Mc.* twierdzy Pietropawłowskiej; *ros.* Петропавловская крепость – Petropavlovskaja krepost' (*trl.*), Pietropawłowskaja kriepest' (*trb.*); 59°57'00"N, 30°19'00"E [*Petersburg*]
- twierdza Szlisselburska**, *D.* twierdzy Szlisselburskiej, *Mc.* twierdzy Szlisselburskiej; *ros.* Шлиссельбургская крепость – Šlissel'burskaja krepost' (*trl.*), Szlissielburskaja kriepest' (*trb.*); Орешек – Orešek (*trl.*), Orieszek (*trb.*); 59°57'14"N, 31°02'19"E [*Szlisselburg*]

Inne zabytki

- Carskie Siolo**, *D.* Carskiego Siola, *Mc.* Carskim Siole, *przym.* carskosielski; *ros.* Царское Село – Carskoe Selo (*trl.*), Carskoje Sielo (*trb.*); 59°42'56"N, 30°23'49"E [*zespół pałacowo-parkowy w Puszkynie koło Petersburga*]
- Carycyno**, *D.* Carycyna, *Mc.* Carycynie, *przym.* carycyński; *ros.* Царицыно – Caricyno (*trl.*), Caricyno (*trb.*); 55°37'00"N, 37°41'00"E [*zespół pałacowo-parkowy w Moskwie*]
- gmach Admiralicji**, *D.* gmachu Admiralicji, *Mc.* gmachu Admiralicji; *ros.* здание Главного адмиралтейства – zdanie Glavnogo admiraltejtstva (*trl.*), zdanieje Gławnogo admirałtejtstwa (*trb.*); 59°56'15"N, 30°18'31"E [*Petersburg*]
- gmach Gieldy**, *D.* gmachu Gieldy, *Mc.* gmachu Gieldy; *ros.* здание Биржи – zdanie Birži (*trl.*), zdanieje Birży (*trb.*); 59°56'36,5"N, 30°18'16,5"E [*Petersburg*]
- gmach Sztabu Głównego**, *D.* gmachu Sztabu Głównego, *Mc.* gmachu Sztabu Głównego; *ros.* здание Главного Штаба – zdanie Glavnogo štaba (*trl.*), zdanieje Gławnogo sztaba (*trb.*); 59°56'17"N, 30°19'02"E [*Petersburg*]
- Kołomieńskie**, *D.* Kołomieńskiego, *Mc.* Kołomieńskim, *przym.* kołomieński; *ros.* Коломенское – Kolomenskoe (*trl.*), Kołomienskoje (*trb.*); 55°40'00"N, 37°40'00"E [*rezydencja carska i muzeum budownictwa drewnianego w Moskwie*]
- Oranienbaum**, *D.* Oranienbaumu, *Mc.* Oranienbaumie, *przym.* oranienbaumski; *ros.* Ораниенбаум – Oranienbaum (*trl.*), Oranijenbaum (*trb.*); 59°54'52"N, 29°45'13"E [*zespół pałacowo-parkowy w Łomonosowie koło Petersburga*]
- pałac Katarzyny**, *D.* pałacu Katarzyny, *Mc.* pałacu Katarzyny; *ros.* Екатерининский дворец – Ekaterininskij dvorec (*trl.*), Jekaterininskij dworiec (*trb.*); 59°42'58"N, 30°23'44"E [*w zespole pałacowo-parkowym Carskie Siolo*]
- pałac Konstantynowski**, *D.* pałacu Konstantynowskiego, *Mc.* pałacu Konstantynowskim; *ros.* Константиновский дворец – Konstantinovskij dvorec (*trl.*), Konstantinowski dworiec (*trb.*); 59°51'14,2"N, 30°03'30"E [*Strielna koło Petersburga*]

- pałac Marmurowy**, *D.* pałacu Marmurowego, *Mc.* pałacu Marmurowym; *ros.* Мраморный дворец – Мраморный дворец (*trl.*), Мраморный дворец (*trb.*); 59°56'42,5"N, 30°19'36"E [*Petersburg*]
- pałac Maryjski**, *D.* pałacu Maryjskiego, *Mc.* pałacu Maryjskim; *ros.* Мариинский дворец – Мариинский дворец (*trl.*), Мариинский дворец (*trb.*); 59°55'51"N, 30°18'34"E [*Petersburg*]
- pałac Michajłowski**, *D.* pałacu Michajłowskiego, *Mc.* pałacu Michajłowskim; *ros.* Михайловский дворец – Михajłovskij dvorec (*trl.*), Michajłovskij dvorec (*trb.*); 59°56'19,3"N, 30°19'56,2"E [*Petersburg*]
- pałac Senacki**, *D.* pałacu Senackiego, *Mc.* pałacu Senackim; *ros.* Сенатский дворец – Senatskij dvorec (*trl.*), Sienatskij dvorec (*trb.*); 55°45'11,5"N, 37°37'07"E [*Moskwa*]
- pałac Taurydcki**, *D.* pałac Taurydckiego, *Mc.* pałacu Taurydckim; *ros.* Таврический дворец – Tavričeskij dvorec (*trl.*), Tawriczeskij dvorec (*trb.*); 59°56'52"N, 30°22'33"E [*Petersburg*]
- pałac Zimowy**, *D.* pałacu Zimowego, *Mc.* pałacu Zimowym; *ros.* Зимний дворец – Zimnij dvorec (*trl.*), Zimnij dvorec (*trb.*); 59°56'25"N, 30°18'50"E [*Petersburg*]
- Peterhof**, *D.* Peterhofu, *Mc.* Peterhofie, *przym.* peterhowski; *ros.* Петергоф – Petergof (*trl.*), Pietiergof (*trb.*); 59°53'00"N, 29°54'30"E [*zespół pałacowo-parkowy koło Petersburga*]
- Pogost Kiży**, *D.* Pogostu Kiży, *Mc.* Pogoście Kiży albo *ndm.*; *ros.* Кижский погост – Kižskij pogost (*trl.*), Kižskij pogost (*trb.*); 62°04'03"N, 35°13'25"E [*zespół budownictwa drewnianego na wyspie Kiży na jeziorze Onega*]
- rezydencja Rastorgujewów i Charitonowów**, *D.* rezydencji Rastorgujewów i Charitonowów, *Mc.* rezydencji Rastorgujewów i Charitonowów; *ros.* Усадьба Расторгуевых-Харитоновых – Usad'ba Rastorguevych-Charitonovyh (*trl.*), Usad'ba Rastorgujewych-Charitonowych (*trb.*); 56°50'43,6"N, 60°36'40"E [*Jekaterynburg*]
- Teatr Maryjski**, *D.* Teatru Maryjskiego, *Mc.* Teatrze Maryjskim; *ros.* Мариинский театр – Mariinskij teatr (*trl.*), Mariinskij teatr (*trb.*); 59°55'32,5"N, 30°17'46"E [*budynek użyteczności publicznej w Petersburgu*]
- Wielki Pałac Kremłowski**, *D.* Wielkiego Pałacu Kremłowskiego, *Mc.* Wielkim Pałacu Kremłowskim; *ros.* Большой Кремлёвский дворец – Bol'soj Kreml'evskij dvorec (*trl.*), Bolszoj Kriemlowskij dvorec (*trb.*); 55°44'59,5"N, 37°36'57"E [*Moskwa*]
- wieża Spaska**, *D.* wieży Spaskiej, *Mc.* wieży Spaskiej; *ros.* Спасская башня – Spasskaja bašnja (*trl.*), Spasskaja basznia (*trb.*); 55°45'09"N, 37°37'17,3"E [*Moskwa*]
- wieża Troicka**, *D.* wieży Troickiej, *Mc.* wieży Troickiej; *ros.* Троицкая башня – Troickaja bašnja (*trl.*), Troickaja basznia (*trb.*); 55°45'08"N, 37°36'52,7"E [*Moskwa*]
- zamek Michajłowski**, *D.* zamku Michajłowskiego, *Mc.* zamku Michajłowskim; **zamek Inżynieryjny**, *D.* zamku Inżynieryjnego, *Mc.* zamku Inżynieryjnym; *ros.* Михайловский замок – Mihajlovskij замок (*trl.*), Michajłowskij замок (*trb.*); Инженерный замок – Inženernyj замок (*trl.*), Inženiernyj замок (*trb.*); 59°56'25"N, 30°20'16"E [*pałac w Petersburgu*]

Parki, ogrody

- ogród Aleksandrowski**, *D.* ogrodu Aleksandrowskiego, *Mc.* ogrodzie Aleksandrowskim; *ros.* Александровский сад – Aleksandrovskij sad (*trl.*), Aleksandrovskij sad (*trb.*); 55°45'10"N, 37°36'50"E [*zespół parków w Moskwie*]

- ogród Letni**, *D.* ogrodu Letniego, *Mc.* ogrodzie Letnim; *ros.* Летний сад – Letnij sad (*trl.*), Letnij sad (*trb.*); 59°56'42"N, 30°20'08"E [*park w Petersburgu*]
- park Gorkiego**, *D.* parku Gorkiego, *Mc.* parku Gorkiego; *ros.* парк Горького – park Gor'kogo (*trl.*), park Gor'kogo (*trb.*); *ofic.* Центральный парк культуры и отдыха имени Горького – Central'nyj park kul'tury i otdyha imeni Gor'kogo (*trl.*), Centralnyj park kultury i otdyha imieni Gor'kogo (*trb.*); 55°43'40"N, 37°35'57"E [*Moskwa*]
- park Izmajłowski**, *D.* parku Izmajłowskiego, *Mc.* parku Izmajłowskim; *ros.* Измайловский парк – Izmajlovskij park (*trl.*), Izmajłowskij park (*trb.*); *ofic.* Природно-исторический парк «Измайлово» – Prirodno-istoričeskij park „Izmajlovo” (*trl.*), Prirodno-istoričeskij park „Izmajłowo” (*trb.*); 55°46'35"N, 37°47'10"E [*Moskwa*]

Pomniki, posągi, statuy

- Maska Boleści**, *D.* Maski Boleści, *Mc.* Masce Boleści; *ros.* Маска Скорби – Maska Skorbi (*trl.*), Maska Skorbi (*trb.*); 59°35'30"N, 150°48'43,3"E [*pomnik w Magadanie*]
- Matka Ojczyzna Wzywa!**, *ndm.*; *ros.* Родина-мать зовёт! – Rodina-mat' zovëť! (*trl.*), Rodina-mat' zowiot! (*trb.*); 48°44'32,4"N, 44°32'13,3"E [*pomnik w Wołgogradzie*]
- pomnik Zdobywców Kosmosu**, *D.* pomnika Zdobywców Kosmosu, *Mc.* pomniku Zdobywców Kosmosu; *ros.* Покорителям космоса – Pokoriteljam kosmosa (*trl.*), Pokoritielam kosmosa (*trb.*); 55°49'21,8"N, 37°38'23,1"E [*Moskwa*]
- Robotnik i Kołchoźnica**, *D.* Robotnika i Kołchoźnicy, *Mc.* Robotniku i Kołchoźnicy; *ros.* Рабочий и колхозница – Rabočij i kolchoznica (*trl.*), Raboczij i kołchoznica (*trb.*); 55°49'41,3"N, 37°38'48"E [*pomnik w Moskwie*]
- Ściana Boleści**, *D.* Ściany Boleści, *Mc.* Ścianie Boleści; *ros.* Стена скорби – Stena skorbi (*trl.*), Stiena skorbi (*trb.*); 55°46'12,7"N, 37°38'32,2"E [*pomnik w Moskwie*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Kulikowe Pole**, *D.* Kulikowego Pola, *Mc.* Kulikowym Polu; *ros.* Куликово поле – Kulikovo pole (*trl.*), Kulikowo pole (*trb.*); 53°36'30"N, 38°40'20"E [*pole bitwy w obwodzie tulskim*]
- kurhan Mamaja**, *D.* kurhanu Mamaja, *Mc.* kurhanie Mamaja; *ros.* Мамаев курган – Mamaev kurgan (*trl.*), Mamajew kurgan (*trb.*); 48°44'32"N, 44°32'14"E [*Wołgograd*]
- Państwowy Pałac Kremłowski**, *D.* Państwowego Pałacu Kremłowskiego, *Mc.* Państwowym Pałacu Kremłowskim; *ros.* Государственный Кремлёвский дворец – Gosudarstvennyj Kremlëvskij dvorec (*trl.*), Gosudarstwiennyj Kriemlowskij dworiec (*trb.*); 55°45'05"N, 37°36'56"E [*Moskwa; hist.: pałac Zjazdów*]
- Południk Struvego**, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *ros.* Дуга Струве – Duga Struve (*trl.*), Duga Struwie (*trb.*); 60°04'28,8"N, 26°58'11,2"E oraz 60°05'07,3"N, 26°57'39,7"E [*łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; w Rosji 2 punkty pomiarowe: Мякипяллюс – Mjakiipjalljus (trl.), Miakipiallus (trb.) na wyspie Gogland, Точка «Z» – Točka „Z” (trl.), Точка „Z” (trb.) na wyspie Gogland*]

- Uniwersytet Moskiewski**, *D.* Uniwersytetu Moskiewskiego, *Mc.* Uniwersytecie Moskiewskim; *ofic.* **Państwowy Uniwersytet Moskiewski im. M.W. Łomonosowa**, *D.* Państwowego Uniwersytetu Moskiewskiego im. M.W. Łomonosowa, *Mc.* Państwowym Uniwersytecie Moskiewskim im. M.W. Łomonosowa; *ros.* Московский государственный университет – Moskovskij gosudarstvennyj universitet (*trl.*), Moskovskij gosudarstwiennyj uniwersitiet (*trb.*); *ofic.* Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова – Moskovskij gosudarstvennyj universitet imeni M.V. Lomonosova (*trl.*), Moskovskij gosudarstwiennyj uniwersitiet imieni M.W. Łomonosowa (*trb.*); 55°42'11"N, 37°31'52"E [*główny budynek uniwersytetu w Moskwie*]
- Wieża Federacji**, *D.* Wieży Federacji, *Mc.* Wieży Federacji; *ros.* Башня Федерация – BaŃnja Federacija (*trl.*), Basznia Fiedieracyja (*trb.*); 55°44'59"N, 37°32'16"E [*wieżowiec w Moskwie*]
- wieża Ostankino**, *D.* wieży Ostankino, *Mc.* wieży Ostankino; *ros.* Останкинская телебашня – Ostankinskaja telebaŃnja (*trl.*), Ostankinskaja tielebasznia (*trb.*); 55°49'11"N, 37°36'42"E [*wieża telewizyjna w Moskwie*]

RUMUNIA

Ulice

- aleja Zwycięstwa**, *D.* alei Zwycięstwa, *Mc.* alei Zwycięstwa; *rum.* Calea Victoriei; 44°25'48,8"N, 26°05'48,2"E ↔ 44°27'06,5"N, 26°05'10,4"E [*Bukareszt*]

Mosty

- most Przyjaźni**, *D.* mostu Przyjaźni, *Mc.* moście Przyjaźni; *rum.* Podul Prieteniei Giurgiu-Ruse; 43°53'13,7"N, 26°00'27,3"E ↔ 43°53'46,8"N, 25°59'54,4"E (43°52'49,1"N, 26°00'51,6"E ↔ 43°53'46,8"N, 25°59'54,4"E) [*Giurgiu-Ruse; również Bułgaria*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- cerkiew Świętego Mikołaja**, *D.* cerkwi Świętego Mikołaja, *Mc.* cerkwi Świętego Mikołaja; *rum.* Biserica Sfântul Nicolae Domnesc; 47°09'31,9"N, 27°35'14,5"E [*Jassy*]
- Czarny Kościół**, *D.* Czarnego Kościoła, *Mc.* Czarnym Kościele, *przym.* czarnokościelski; *rum.* Biserica Neagră; 45°38'27,7"N, 25°35'17"E [*Braszów*]
- katedra Patriarchalna**, *D.* katedry Patriarchalnej, *Mc.* katedrze Patriarchalnej; *rum.* Catedrala Patriarhală; 44°25'28,5"N, 26°05'52,5"E [*Bukareszt*]
- katedra Świętego Józefa**, *D.* katedry Świętego Józefa, *Mc.* katedrze Świętego Józefa; *rum.* Catedrala Sfântul Iosif; 44°26'31,7"N, 26°05'29"E [*Bukareszt*]
- katedra Świętego Michała**, *D.* katedry Świętego Michała, *Mc.* katedrze Świętego Michała; *rum.* Catedrala Sfântul Mihail; 46°04'03"N, 23°34'13"E [*Alba Iulia*]
- kościół Świętego Michała**, *D.* kościoła Świętego Michała, *Mc.* kościele Świętego Michała; *rum.* Biserica Sfântul Mihail; *węg.* Szent Mihály-templom; 46°46'12"N, 23°35'22"E [*Kluź-Napoka*]

- monastyr Trzech Świętych Hierarchów**, *D.* monastyru Trzech Świętych Hierarchów, *Mc.* monastyrze Trzech Świętych Hierarchów; *rum.* Mănăstirea Sfinții Trei Ierarhi; 47°09'35"N, 27°35'04"E [Jassy]
- sobór Trójcy Świętej**, *D.* soboru Trójcy Świętej, *Mc.* soborze Trójcy Świętej; *rum.* Catedrala Sfânta Treime; 45°47'40,5"N, 24°08'53"E [Sybin]
- sobór Wniebowstąpienia Pańskiego**, *D.* soboru Wniebowstąpienia Pańskiego, *Mc.* soborze Wniebowstąpienia Pańskiego; *rum.* Catedrala Mitropolitană Înălțarea Domnului; 44°55'32"N, 25°27'37"E [Târgoviște]
- Wielka Synagoga**, *D.* Wielkiej Synagogi, *Mc.* Wielkiej Synagodze; *rum.* Sinagoga Mare; 44°25'46,4"N, 26°06'31"E [Bukareszt]

Inne zabytki

- Łuk Triumfalny**, *D.* Łuku Triumfalnego, *Mc.* Łuku Triumfalnym; *rum.* Arcul de Triumf; 44°28'01,8"N, 26°04'41,3"E [Bukareszt]
- pałac Kultury**, *D.* pałacu Kultury, *Mc.* pałacu Kultury; *rum.* Palatul Culturii; 47°09'26"N, 27°35'13"E [Jassy]
- Rumuńskie Ateneum**, *D.* Rumuńskiego Ateneum, *Mc.* Rumuńskim Ateneum; *rum.* Ateneul Român; 44°26'28,7"N, 26°05'50"E [sala koncertowa w Bukareszcie]
- wał Trajana**, *D.* wału Trajana, *Mc.* wale Trajana; *rum.* Valul lui Traian; 44°10'02,4"N, 28°33'51"E ↔ 44°17'15,5"N, 27°59'15"E [umocnienia rzymskie]

Inne obiekty antropogeniczne

- pałac Parlamentu**, *D.* pałacu Parlamentu, *Mc.* pałacu Parlamentu; *rum.* Palatul Parlamentului; 44°25'39"N, 26°05'15"E [Bukareszt]

SERBIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- cerkiew Świętego Marka**, *D.* cerkwi Świętego Marka, *Mc.* cerkwi Świętego Marka; *serb.* Crkva svetog Marka – Црква светог Марка; 44°48'37,5"N, 20°28'08"E [Belgrad]
- cerkiew Świętego Sawy**, *D.* cerkwi Świętego Sawy, *Mc.* cerkwi Świętego Sawy; *serb.* Hram svetog Save – Храм светог Саве; 44°47'53"N, 20°28'09"E [Belgrad]
- cerkiew Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* cerkwi Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* cerkwi Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *serb.* Crkva svetih apostola Petra i Pavla – Црква светих апостола Петра и Павла; 43°09'40,8"N, 20°31'39,4"E [Novi Pazar]
- katedra Świętej Teresy z Ávili**, *D.* katedry Świętej Teresy z Ávili, *Mc.* katedrze Świętej Teresy z Ávili; *serb.* Crkva svete Tereze Avilske – Црква свете Терезе Авилске; *chorw.* Katedrala svete Terezije Avilske; *węg.* Szent Teréz székesegyház; 46°05'54"N, 19°39'32"E [Subotica]
- sobór Świętego Jerzego**, *D.* soboru Świętego Jerzego, *Mc.* soborze Świętego Jerzego; *serb.* Saborna crkva svetog Đorđa – Саборна црква светог Ђорђа; *słow.* Katedrála svätého Juraja; *węg.* Szent György székesegyház; 45°15'27,5"N, 19°50'52"E [Nowy Sad]

sobór Świętego Michała Archanioła, *D.* soboru Świętego Michała Archanioła, *Mc.* soborze Świętego Michała Archanioła; *serb.* Saborna crkva svetog arhanđela Mihaila – Саборна црква светог арханђела Михаила; 44°49'05"N, 20°27'07,7"E [Belgrad]

Inne zabytki

Felix Romuliana, *ndm.*; *serb.* Feliks Romulijana – Феликс Ромулијана; Galerijeva palata – Галеријева палата; 43°53'57"N, 22°11'10"E [ruiny budowli koło Zaječaru]

SŁOWACJA

Place

plac Wolności, *D.* placu Wolności, *Mc.* placu Wolności; *słow.* Námestie slobody; 48°09'08"N, 17°06'42"E [Bratysława]

Mosty

most Marii Walerii, *D.* mostu Marii Walerii, *Mc.* moście Marii Walerii; *słow.* Most Márie Valérie; 47°47'44,8"N, 18°43'35,9"E ↔ 47°47'42,8"N, 18°43'47,8"E (47°47'44,8"N, 18°43'35,9"E ↔ 47°47'40,8"N, 18°44'00,2"E) [Štúrovo, również Węgry]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Świętego Idziego, *D.* bazyliki Świętego Idziego, *Mc.* bazylice Świętego Idziego; *słow.* Bazilika svätého Egídia; 49°17'36,7"N, 21°16'31,5"E [Bardejów]

bazylika Świętego Jakuba, *D.* bazyliki Świętego Jakuba, *Mc.* bazylice Świętego Jakuba; *słow.* Bazilika svätého Jakuba; 49°01'34,6"N, 20°35'21"E [Lewocza]

bazylika Świętego Mikołaja, *D.* bazyliki Świętego Mikołaja, *Mc.* bazylice Świętego Mikołaja; *słow.* Bazilika svätého Mikuláša; Dóm svätého Mikuláša; 48°22'44,7"N, 17°35'30"E [Trnawa]

cerkiew Przeniesienia Relikwii Świętego Mikołaja, *D.* cerkwi Przeniesienia Relikwii Świętego Mikołaja, *Mc.* cerkwi Przeniesienia Relikwii Świętego Mikołaja; *słow.* Chrám Prenesenia ostatkov svätého Mikuláša; 48°51'24,3"N, 22°17'47,8"E [Ruská Bystrá]

cerkiew Świętego Michała Archanioła, *D.* cerkwi Świętego Michała Archanioła, *Mc.* cerkwi Świętego Michała Archanioła; *słow.* Chrám svätého Michala archanjela; 49°19'42"N, 21°37'35,7"E [Ladomirová]

cerkiew Świętego Mikołaja, *D.* cerkwi Świętego Mikołaja, *Mc.* cerkwi Świętego Mikołaja; *słow.* Chrám svätého Mikuláša; 49°21'09"N, 21°42'28,2"E [Bodružal]

Czerwony Klasztor, *D.* Czerwonego Klasztoru, *Mc.* Czerwonym Klasztorze, *przym.* czerwoneklasztorski; *słow.* Červený kláštor; 49°23'55"N, 20°25'02"E [klasztor w miejscowości Czerwony Klasztor]

katedra Świętego Emmerama, *D.* katedry Świętego Emmerama, *Mc.* katedrze Świętego Emmerama; *słow.* Bazilika svätého Emeráma; 48°19'06,5"N, 18°05'13,5"E [Nitra]

- katedra Świętego Franciszka Ksawerego**, *D.* katedry Świętego Franciszka Ksawerego, *Mc.* katedrze Świętego Franciszka Ksawerego; *słow.* Katedrála svätého Františka Xaverského; 48°44'08"N, 19°08'46,8"E [Bańska Bystrzyca]
- katedra Świętego Jana Chrzciciela**, *D.* katedry Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* katedrze Świętego Jana Chrzciciela; *słow.* Katedrála svätého Jána Krstiteľa; 48°22'49,8"N, 17°35'18"E [Trnawa]
- katedra Świętego Marcina**, *D.* katedry Świętego Marcina, *Mc.* katedrze Świętego Marcina; *słow.* Katedrála svätého Martina; Dóm svätého Martina; 48°08'31,2"N, 17°06'18"E [Bratysława]
- katedra Świętego Marcina**, *D.* katedry Świętego Marcina, *Mc.* katedrze Świętego Marcina; *słow.* Katedrála svätého Martina; 49°00'01,8"N, 20°44'27"E [Spiskie Podhradzie]
- katedra Świętej Elżbiety**, *D.* katedry Świętej Elżbiety, *Mc.* katedrze Świętej Elżbiety; *słow.* Dóm svätej Alžbety; 48°43'13"N, 21°15'29,5"E [Koszyce]
- katedra Trójcy Świętej**, *D.* katedry Trójcy Świętej, *Mc.* katedrze Trójcy Świętej; *słow.* Katedrála Najsvätejšej Trojice; 49°13'27,2"N, 18°44'27"E [Žylica]
- konkatedra Świętego Mikołaja**, *D.* konkatedry Świętego Mikołaja, *Mc.* konkatedrze Świętego Mikołaja; *słow.* Konkatedrála svätého Mikuláša; 48°59'53"N, 21°14'23"E [Preszów]
- kościół Świętego Franciszka z Asyżu**, *D.* kościoła Świętego Franciszka z Asyżu, *Mc.* kościele Świętego Franciszka z Asyżu; *słow.* Kostol svätého Františka z Assisi; 49°14'48"N, 21°12'13"E [Hervartov]
- kościół Świętej Elżbiety**, *D.* kościoła Świętej Elżbiety, *Mc.* kościele Świętej Elżbiety; **Niebieski Kościółek**, *D.* Niebieskiego Kościółka, *Mc.* Niebieskim Kościółku; *słow.* Kostol svätej Alžbety; Modrý kostolík; 48°08'36,1"N, 17°07'00,4"E [Bratysława]
- kościół Trójcy Świętej**, *D.* kościoła Trójcy Świętej, *Mc.* kościele Trójcy Świętej; *słow.* Kostol Najsvätejšej Trojice; 49°08'00"N, 20°25'42"E [Kieżmark]
- kościół Wszystkich Świętych**, *D.* kościoła Wszystkich Świętych, *Mc.* kościele Wszystkich Świętych; *słow.* Kostol Všetkých svätých; 49°20'11,7"N, 19°33'32,5"E [Twardoszyn]

Forty, twierdze, zamki

- zamek Lubowelski**, *D.* zamku Lubowelskiego, *Mc.* zamku Lubowelskim; *słow.* Lubovniansky hrad; 49°18'55"N, 20°41'58"E [koło Lubowli]
- zamek Orawski**, *D.* zamku Orawskiego, *Mc.* zamku Orawskim; *słow.* Oravský hrad; 49°15'42"N, 19°21'32"E [Zamki Orawskie]
- zamek Powaski**, *D.* zamku Powaskiego, *Mc.* zamku Powaskim; *słow.* Považský hrad; 49°08'44"N, 18°27'29"E [Powaska Bystrzyca]
- zamek Spiski**, *D.* zamku Spiskiego, *Mc.* zamku Spiskim; *słow.* Spišský hrad; 49°00'00"N, 20°46'05"E [koło Spiskiego Podhradzia]
- zamek Szaryski**, *D.* zamku Szaryskiego, *Mc.* zamku Szaryskim; *słow.* Šarišský hrad; 49°03'08"N, 21°10'34"E [Wielki Szarysz]

Inne zabytki

- brama Michalska**, *D.* bramy Michalskiej, *Mc.* bramie Michalskiej; *słow.* Michalská brána; 48°08'42,5"N, 17°06'24,4"E [Bratysława]

wieża Urbana, *D.* wieży Urbana, *Mc.* wieży Urbana; *słow.* Urbanova veža; 48°43'14,4"N, 21°15'29,4"E [Koszycze]

SŁOWENIA

Mosty

Potrójny Most, *D.* Potrójnego Mostu, *Mc.* Potrójnym Moście; *słow.* Tromostovje; 46°03'04"N, 14°30'22,6"E [Lublana]

Smoczy Most, *D.* Smoczego Mostu, *Mc.* Smoczym Moście; *słow.* Zmajski most; 46°03'07"N, 14°30'37,6"E [Lublana]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Jana Chrzciciela, *D.* katedry Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* katedze Świętego Jana Chrzciciela; *słow.* Stolnica svetega Janeza Krstnika; 46°33'32,8"N, 15°38'42"E [Maribor]

katedra Świętego Mikołaja, *D.* katedry Świętego Mikołaja, *Mc.* katedrze Świętego Mikołaja; *słow.* Stolnica svetega Nikolaja; 46°03'02,7"N, 14°30'30"E [Lublana]

katedra Świętego Mikołaja, *D.* katedry Świętego Mikołaja, *Mc.* katedrze Świętego Mikołaja; *słow.* Stolnica svetega Nikolaja; 45°48'12,3"N, 15°10'00,3"E [Novo mesto]

katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *słow.* Stolnica Marijinega vnebovzetja; *wł.* cattedrale dell'Assunta e di San Nazario; 45°32'53,7"N, 13°43'48,5"E [Koper]

kościół Świętego Jerzego, *D.* kościoła Świętego Jerzego, *Mc.* kościele Świętego Jerzego; *słow.* Cerkev svetega Jurija; *wł.* chiesa di San Giorgio; 45°31'46,7"N, 13°34'06"E [Piran/Pirano]

Inne zabytki

pałac Pretorów, *D.* pałacu Pretorów, *Mc.* pałacu Pretorów; *słow.* Pretorska palača; *wł.* palazzo Pretorio; 45°32'52,5"N, 13°43'46,5"E [Koper]

SZWAJCARIA

Tunele

tunel Simplonński, *D.* tunelu Simplonńskiego, *Mc.* tunelu Simplonskim; *niem.* Simplontunnel; 46°16'15,2"N, 8°05'44,4"E ↔ 46°19'28,9"N, 8°00'26"E (46°12'27,7"N, 8°12'01,9"E ↔ 46°19'28,9"N, 8°00'26"E) [również Włochy]

- tunel Świętego Bernarda**, *D.* tunelu Świętego Bernarda, *Mc.* tunelu Świętego Bernarda; *fr.* Tunnel du Grand-Saint-Bernard; 45°51'51,9"N, 7°10'22,5"E ↔ 45°53'54,5"N, 7°11'35,6"E (45°51'05,1"N, 7°09'41,8"E ↔ 45°53'54,5"N, 7°11'35,6"E) [*również Włochy*]
- tunel Świętego Gotarda**, *D.* tunelu Świętego Gotarda, *Mc.* tunelu Świętego Gotarda; *niem.* Gotthardtunnel; Gotthard-Eisenbahntunnel; *wł.* Galleria del San Gottardo; Galleria ferroviaria del San Gottardo; 46°31'41,9"N, 8°36'12,9"E ↔ 46°39'46,1"N, 8°35'19"E [*tunel kolejowy*]
- tunel Świętego Gotarda**, *D.* tunelu Świętego Gotarda, *Mc.* tunelu Świętego Gotarda; *niem.* Gotthardtunnel; Gotthard-Strassentunnel; *wł.* Galleria del San Gottardo; Galleria stradale del San Gottardo; 46°31'39,9"N, 8°36'00,6"E ↔ 46°40'18,1"N, 8°35'32,8"E [*tunel drogowy*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- klasztor benedyktyński Świętego Jana**, *D.* klasztoru benedyktyńskiego Świętego Jana, *Mc.* klasztorze benedyktyńskim Świętego Jana; *niem.* Benediktinerinnenkloster St. Johann; *retoromański* Clastra Son Jon; 46°37'47"N, 10°26'54"E [*Müstair*]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Reformacji**, *D.* pomnika Reformacji, *Mc.* pomniku Reformacji; *fr.* Monument international de la Réformation; Mur des réformateurs; 46°12'01"N, 6°08'45,4"E [*Genewa*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Muzeum Olimpijskie**, *D.* Muzeum Olimpijskiego, *Mc.* Muzeum Olimpijskim; *fr.* Musée Olympique; 46°30'31"N, 6°38'03"E [*budynek użyteczności publicznej w Lozannie*]
- pałac Narodów**, *D.* pałacu Narodów, *Mc.* pałacu Narodów; *fr.* palais des Nations; 46°13'36"N, 6°08'25"E [*Genewa*]

SZWECJA

Mosty

- most Olandzki**, *D.* mostu Olandzkiego, *Mc.* moście Olandzkim; *szw.* Ölandsbron; 56°40'58,2"N, 16°22'30,1"E ↔ 56°39'59,5"N, 16°28'09,5"E [*most łączący Olandię ze stałym lądem*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Południk Struvego**, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *szw.* Struves meridianbåge; 68°15'17,8"N, 22°58'58,6"E oraz 67°16'35,8"N, 23°14'34,8"E oraz 66°38'46,5"N, 23°46'55,2"E oraz 66°01'05"N, 23°55'20,7"E [*łańcuch punktów*]

triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; w Szwecji 4 punkty pomiarowe: wzniesienie Tynnyrilaki, wzniesienie Jupukka, wzniesienie Pullinki, wzniesienie Alanen Perävaara]

UKRAINA

Ulice

- aleja Wolności**, *D.* alei Wolności, *Mc.* alei Wolności; *ukr.* проспект Свободи – prospekt Svobody (*trl.*), prospekt Swobody (*trb.*); 49°50'20"N, 24°01'45"E ↔ 49°50'40"N, 24°01'34"E [Lwów; hist.: *Wały Hetmańskie*]
- bulwar Nadmorski**, *D.* bulwaru Nadmorskiego, *Mc.* bulwarze Nadmorskim; *ukr.* Приморський бульвар – Prymorskyi bulvar (*trl.*), Prymorskyj bulwar (*trb.*); 46°29'10"N, 30°44'37"E ↔ 46°29'24"N, 30°44'21"E [Odessa]
- Chreszczatyk**, *D.* Chreszczatyku, *Mc.* Chreszczatyku, *przym.* chreszczatycki; *ukr.* вулиця Хрещатик – vulytsia Khreshchatyk (*trl.*), wułycia Chreszczatyk (*trb.*); 50°26'35"N, 30°31'14"E ↔ 50°27'08"N, 30°31'37"E [Kijów]
- ulica Gródecka**, *D.* ulicy Gródeckiej, *Mc.* ulicy Gródeckiej; *ukr.* вулиця Городоцька – vulytsia Horodotska (*trl.*), wułycia Horodoćka (*trb.*); 49°50'40"N, 24°01'32"E ↔ 49°49'14"N, 23°54'48"E [Lwów]
- ulica Łyczakowska**, *D.* ulicy Łyczakowskiej, *Mc.* ulicy Łyczakowskiej; *ukr.* вулиця Личаківська – vulytsia Lychakivska (*trl.*), wułycia Łyczakiwska (*trb.*); 49°50'23"N, 24°02'10"E ↔ 49°49'53"N, 24°05'37"E [Lwów]
- ulica Włodzimierska**, *D.* ulicy Włodzimierskiej, *Mc.* ulicy Włodzimierskiej; *ukr.* вулиця Володимирська – vulytsia Volodymyrska (*trl.*), wułycia Wołodymyrska (*trb.*); 50°25'58"N, 30°30'29"E ↔ 50°27'30"N, 30°31'05"E [Kijów]
- zjazd Świętego Andrzeja**, *D.* zjazdu Świętego Andrzeja, *Mc.* zjeździe Świętego Andrzeja; *ukr.* Андріївський узвіз – Andriivskyi uzviz (*trl.*), Andrijiwskyj uzviz (*trb.*); 50°27'30"N, 30°31'05"E ↔ 50°27'43,7"N, 30°31'04"E [Kijów]

Place

- plac Besarabski**, *D.* placu Besarabskiego, *Mc.* placu Besarabskim; *ukr.* Бессарабська площа – Bessarabska ploshcha (*trl.*), Bessarabska płoszcza (*trb.*); 50°26'33"N, 30°31'15"E [Kijów]
- plac Europejski**, *D.* placu Europejskiego, *Mc.* placu Europejskim; *ukr.* Європейська площа – Yevropeiska ploshcha (*trl.*), Jewropejska płoszcza (*trb.*); 50°27'08"N, 30°31'39"E [Kijów]
- plac Halicki**, *D.* placu Halickiego, *Mc.* placu Halickim; *ukr.* площа Галицька – ploshcha Hałycka (*trl.*), płoszcza Hałyćka (*trb.*); 49°50'22"N, 24°01'57"E [Lwów]
- plac Katedralny**, *D.* placu Katedralnego, *Mc.* placu Katedralnym; *ukr.* площа Катедральна – ploshcha Katedralna (*trl.*), płoszcza Katedralna (*trb.*); 49°50'27,4"N, 24°01'50"E [Lwów; hist.: *plac Kapitulny*]
- plac Kontraktowy**, *D.* placu Kontraktowego, *Mc.* placu Kontraktowym; *ukr.* Контрактова площа – Kontraktova ploshcha (*trl.*), Kontraktowa płoszcza (*trb.*); 50°27'52"N, 30°31'02"E [Kijów]

- plac Michajłowski**, *D.* placu Michajłowskiego, *Mc.* placu Michajłowskim; *ukr.* Михайлівська площа – Mykhailivska ploshcha (*trl.*), Mychajliwśka płoszcza (*trb.*); 50°27'20"N, 30°31'15"E [Kijów]
- plac Mickiewicza**, *D.* placu Mickiewicza, *Mc.* placu Mickiewicza; *ukr.* площа Міцкевича – ploshcha Mitskevycha (*trl.*), płoszcza Mickewycza (*trb.*); 48°55'16"N, 24°42'40"E [Iwano-Frankiwszk]
- plac Mickiewicza**, *D.* placu Mickiewicza, *Mc.* placu Mickiewicza; *ukr.* площа Міцкевича – ploshcha Mitskevycha (*trl.*), płoszcza Mickewycza (*trb.*); 49°50'22"N, 24°01'48"E [Lwów; hist.: plac Mariacki]
- plac Niepodległości**, *D.* placu Niepodległości, *Mc.* placu Niepodległości; **Majdan**, *D.* Majdanu, *Mc.* Majdanie, *przym.* majdański; *ukr.* Майдан Незалежності – Maidan Nezalezhnosti (*trl.*), Majdan Nezależnosti (*trb.*); 50°27'01"N, 30°31'25"E [Kijów]
- plac Sofijski**, *D.* placu Sofijskiego, *Mc.* placu Sofijskim; *ukr.* Софійська площа – Sofiiska ploshcha (*trl.*), Sofijska płoszcza (*trb.*); 50°27'13"N, 30°30'58"E [Kijów; hist.: plac Bohdana Chmielnickiego]
- Rynek**, *D.* Rynku, *Mc.* Rynku; *ukr.* площа Ринок – ploshcha Rynok (*trl.*), płoszcza Rynek (*trb.*); 49°50'31"N, 24°01'54"E [Lwów]
- Rynek Ormiański**, *D.* Rynku Ormiańskiego, *Mc.* Rynku Ormiańskim; *ukr.* площа Вірменський ринок – ploshcha Virmenskyi rynok (*trl.*), płoszcza Wirmenśkuj rynok (*trb.*); 48°40'24"N, 26°34'21"E [Kamieniec Podolski]
- Rynek Polski**, *D.* Rynku Polskiego, *Mc.* Rynku Polskim; *ukr.* площа Польський ринок – ploshcha Polskyi rynok (*trl.*), płoszcza Polśkuj rynok (*trb.*); 48°40'31"N, 26°34'25"E [Kamieniec Podolski]
- Stary Rynek**, *D.* Starego Rynku, *Mc.* Starym Rynku; *ukr.* площа Старий Ринок – ploshcha Staryi Rynek (*trl.*), płoszcza Staryj Rynek (*trb.*); 49°50'47"N, 24°01'47"E [Lwów]

Mosty

- most Zamkowy**, *D.* mostu Zamkowego, *Mc.* moście Zamkowym; *ukr.* Замковий міст – Zamkovyi mist (*trl.*), Zamkowyj mist (*trb.*); 48°40'24,5"N, 26°33'58"E [Kamieniec Podolski; hist.: most Turecki]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Podwyższenia Krzyża Świętego**, *D.* bazyliki Podwyższenia Krzyża Świętego, *Mc.* bazylice Podwyższenia Krzyża Świętego; *ukr.* базиліка Воздвиження Всечесного Хреста – bazylika Vozdvyzhennia Vsechesnogo Khresta (*trl.*), bazylika Wozdwyżennia Wszechsnogo Chresta (*trb.*); 48°17'40"N, 25°56'11"E [Czerniowce]
- cerkiew Najświętszej Bogurodzicy**, *D.* cerkwi Najświętszej Bogurodzicy, *Mc.* cerkwi Najświętszej Bogurodzicy; *ukr.* церква Собору Пресвятої Богородиці – tserkva Soboru Presviatoi Bohorodytsi (*trl.*), cerkwa Soboru Preswiatoji Bohorodyci (*trb.*); 48°54'56"N, 23°06'32"E [Matków]
- cerkiew Najświętszej Eucharystii**, *D.* cerkwi Najświętszej Eucharystii, *Mc.* cerkwi Najświętszej Eucharystii; *ukr.* церква Пресвятої Євхаристії – tserkva Presviatoi

- Yevkharystii (*trl.*), cerkwa Preswiatoji Jewcharystiji (*trb.*); 49°50'34"N, 24°02'02"E [Lwów; hist.: *kościół Bożego Ciała, kościół Dominikanów*]
- cerkiew Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy**, *D.* cerkwi Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy, *Mc.* cerkwi Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy; *ukr.* церква Різдва Пресвятої Богородиці – tserkva Rizdva Presviatoi Bohorodytsi (*trl.*), cerkwa Rizdva Preswiatoji Bohorodyci (*trb.*); 48°29'55"N, 25°00'41"E [*Wierbiąż Niżny*]
- cerkiew Piatnicka**, *D.* cerkwi Piatnickiej, *Mc.* cerkwi Piatnickiej; *ukr.* П'ятницька церква – Piatnytska tserkva (*trl.*), Pjatnyćka cerkwa (*trb.*); 51°29'33"N, 31°18'03"E [*Czernihów*]
- cerkiew Przemienienia Pańskiego**, *D.* cerkwi Przemienienia Pańskiego, *Mc.* cerkwi Przemienienia Pańskiego; *ukr.* Преображенська церква – Preobrazhenska tserkva (*trl.*), Preobraženśka cerkwa (*trb.*); *ofic.* храм Преображення Господа Нашого Ісуса Христа – khram Preobrazhennia Hospoda Nashoho Isusa Khrysta (*trl.*), chram Preobražennia Hospoda Naszoho Isusa Chrysta (*trb.*); 49°50'37"N, 24°01'45"E [Lwów]
- cerkiew Spaska na Berestowie**, *D.* cerkwi Spaskiej na Berestowie, *Mc.* cerkwi Spaskiej na Berestowie; *ukr.* церква Спаса на Берестові – tserkva Spasa na Berestovi (*trl.*), cerkwa Spasa na Berestowi (*trb.*); 50°26'14,5"N, 30°33'17,5"E [*Kijów*]
- cerkiew Świętego Andrzeja**, *D.* cerkwi Świętego Andrzeja, *Mc.* cerkwi Świętego Andrzeja; *ukr.* Андріївська церква – Andriivska tserkva (*trl.*), Andrijivśka cerkwa (*trb.*); 50°27'32"N, 30°31'04"E [*Kijów*]
- cerkiew Świętego Andrzeja**, *D.* cerkwi Świętego Andrzeja, *Mc.* cerkwi Świętego Andrzeja; *ukr.* церква Святого Андрія – tserkva Sviatoho Andriia (*trl.*), cerkwa Sviatoho Andrija (*trb.*); 49°50'22"N, 24°02'05"E [Lwów; hist.: *kościół Świętego Andrzeja, kościół Bernardynów*]
- cerkiew Świętego Cyryla**, *D.* cerkwi Świętego Cyryła, *Mc.* cerkwi Świętego Cyryła; *ukr.* Кирилівська церква – Kyrylivska tserkva (*trl.*), Kyrylivśka cerkwa (*trb.*); 50°29'00"N, 30°28'19"E [*Kijów*]
- cerkiew Świętego Ducha**, *D.* cerkwi Świętego Ducha, *Mc.* cerkwi Świętego Ducha; *ukr.* церква Святого Духа – tserkva Sviatoho Dukha (*trl.*), cerkwa Sviatoho Ducha (*trb.*); 50°12'31"N, 23°33'03"E [*Potylicz*]
- cerkiew Świętego Ducha**, *D.* cerkwi Świętego Ducha, *Mc.* cerkwi Świętego Ducha; *ukr.* церква Святого Духа – tserkva Sviatoho Dukha (*trl.*), cerkwa Sviatoho Ducha (*trb.*); 49°24'37"N, 24°36'10"E [*Rohatyn*]
- cerkiew Świętego Jerzego**, *D.* cerkwi Świętego Jerzego, *Mc.* cerkwi Świętego Jerzego; *ukr.* церква Святого Георгія – tserkva Sviatoho Heorhiiia (*trl.*), cerkwa Sviatoho Heorhija (*trb.*); 48°40'39"N, 26°33'57"E [*Kamieniec Podolski*]
- cerkiew Świętego Jerzego**, *D.* cerkwi Świętego Jerzego, *Mc.* cerkwi Świętego Jerzego; *ukr.* церква Святого Великомученика Георгія – tserkva Sviatoho Velykomuchenyka Heorhiiia (*trl.*), cerkwa Sviatoho Welykomuczenyka Heorhija (*trb.*); 49°50'30,5"N, 24°02'26,5"E [Lwów]
- cerkiew Świętego Jura**, *D.* cerkwi Świętego Jura, *Mc.* cerkwi Świętego Jura; *ukr.* церква Святого Юра – tserkva Sviatoho Yura (*trl.*), cerkwa Sviatoho Jura (*trb.*); 49°20'52"N, 23°29'58"E [*Drohobycz*]
- cerkiew Świętego Michała Archanioła**, *D.* cerkwi Świętego Michała Archanioła, *Mc.* cerkwi Świętego Michała Archanioła; *ukr.* церква Святого Михаїла – tserkva Sviatoho Mykhaila (*trl.*), cerkwa Sviatoho Mychajila (*trb.*); церква Святого Архангела Михаїла – tserkva

- Sviatoho Arkhanhela Mykhaila (*trl.*), cerkwa Swiatoho Archanhela Mychajila (*trb.*); 48°59'02"N, 22°51'16"E [Użok]
- cerkiew Świętych Olgi i Elżbiety**, *D.* cerkwi Świętych Olgi i Elżbiety, *Mc.* cerkwi Świętych Olgi i Elżbiety; *ukr.* храм Святих Ольги і Єлизавети – khram Sviatykh Olhy i Yelyzavety (*trl.*), chram Swiatykh Olhy i Jelyzawety (*trb.*); 49°50'13"N, 24°00'18"E [Lwów; hist.: kościół Świętej Elżbiety]
- cerkiew Świętych Piotra i Pawła**, *D.* cerkwi Świętych Piotra i Pawła, *Mc.* cerkwi Świętych Piotra i Pawła; *ukr.* гарнізонний храм Святих Апостолів Петра і Павла – harnizonny khram Sviatykh Apostoliv Petra i Pavla (*trl.*), harnizonny chram Swiatykh Apostoliw Petra i Pawła (*trb.*); 49°50'29,5"N, 24°01'45"E [Lwów; hist.: kościół Świętych Piotra i Pawła, kościół Jezuitów]
- cerkiew Trójcy Świętej**, *D.* cerkwi Trójcy Świętej, *Mc.* cerkwi Trójcy Świętej; *ukr.* церква Святої Трійци – tserkva Sviatoi Triitsi (*trl.*), cerkwa Swiatoji Trijci (*trb.*); 50°03'19"N, 23°58'56"E [Żółkiew]
- cerkiew Wniebowstąpienia Pańskiego**, *D.* cerkwi Wniebowstąpienia Pańskiego, *Mc.* cerkwi Wniebowstąpienia Pańskiego; *ukr.* церква Вознесіння Господнього – tserkva Voznesinnia Hospodnoho (*trl.*), cerkwa Woznesinnia Hospodnioho (*trb.*); Вознесенська церква – Voznesenska tserkva (*trl.*), Woznesenska cerkwa (*trb.*); 48°15'18,5"N, 24°20'40,5"E [Jasina]
- kaplica Boimów**, *D.* kaplicy Boimów, *Mc.* kaplicy Boimów; *ukr.* каплиця Боїмів – kaplytsia Boimiv (*trl.*), kaplytsia Bojimiw (*trb.*); 49°50'26,6"N, 24°01'51,8"E [Lwów]
- katedra Łacińska**, *D.* katedry Łacińskiej, *Mc.* katedrze Łacińskiej; *ofic.* **katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* Латинський катедральний собор – Latynskyi katedralnyi sobor (*trl.*), Łatynskyj katedralnyj sobor (*trb.*); katedra Успіння Пресвятої Богородиці – katedra Uspinnia Presviatoi Bohorodytsi (*trl.*), katedra Uspinnia Preswiatoji Bohorodyci (*trb.*); *ofic.* митрополіча базилика Успіння Пресвятої Діви Марії – mytropolycha bazylika Uspinnia Presviatoi Divy Marii (*trl.*), mytropolycza bazylika Uspinnia Preswiatoji Diwy Mariji (*trb.*); 49°50'26,5"N, 24°01'50"E [Lwów]
- katedra Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* katedry Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* собор Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці – sobor Neporocnoho Zachattia Presviatoi Bohorodytsi (*trl.*), sobor Neporocnoho Zaczattia Preswiatoji Bohorodyci (*trb.*); 49°33'11"N, 25°35'30"E [Tarnopol; hist.: kościół Świętego Wincentego, kościół Dominikanów]
- katedra Ormiańska**, *D.* katedry Ormiańskiej, *Mc.* katedrze Ormiańskiej; *ofic.* **katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* Вірменський собор – Virmenskyi sobor (*trl.*), Wirmenskyj sobor (*trb.*); *ofic.* собор Успіння Пресвятої Богородиці – sobor Uspinnia Presviatoi Bohorodytsi (*trl.*), sobor Uspinnia Preswiatoji Bohorodyci (*trb.*); 49°50'36"N, 24°01'50"E [Lwów]
- katedra Podwyższenia Krzyża Świętego**, *D.* katedry Podwyższenia Krzyża Świętego, *Mc.* katedrze Podwyższenia Krzyża Świętego; *ukr.* Хрестовоздвиженський кафедральний

- собор – Khrestovozdvyzhenskyi kafedralnyi sobor (*trl.*), Chrestowozdwyženśkyj kafedralnyj sobor (*trb.*); 48°37'22"N, 22°18'08"E [*Užhorod*]
- katedra Świętego Jura**, *D.* katedry Świętego Jura, *Mc.* katedrze Świętego Jura; *ukr.* архикатедральний собор Святого Юра – arkhykatedralnyi sobor Sviatoho Yura (*trl.*), archykatedralnyj sobor Sviatoho Jura (*trb.*); 49°50'19"N, 24°00'46"E [*Lwów*]
- katedra Świętej Zofii**, *D.* katedry Świętej Zofii, *Mc.* katedrze Świętej Zofii; *ukr.* кафедральний собор Святої Софії – kafedralnyi sobor Sviatoi Sofii (*trl.*), katedralnyj sobor Swiatoji Sofiji (*trb.*); 50°15'18"N, 28°39'17"E [*Żytomierz*]
- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *ukr.* кафедральний костел Святих Апостолів Петра і Павла – kafedralnyi kostel Sviatykh Apostoliv Petra i Pavla (*trl.*), kafedralnyj kostel Swiatykh Apostoliw Petra i Pawła (*trb.*); 48°40'36"N, 26°34'19"E [*Kamieniec Podolski*]
- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, *D.* katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, *Mc.* katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; *ukr.* кафедральний собор Святих Апостолів Петра і Павла – kafedralnyi sobor Sviatykh Apostoliv Petra i Pavla (*trl.*), kafedralnyj sobor Swiatykh Apostoliw Petra i Pawła (*trb.*); 50°44'18"N, 25°19'12"E [*Luck*]
- katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* кафедральний собор Успіння Пресвятої Діви Марії – kafedralnyi sobor Uspinnia Presviatoi Divy Marii (*trl.*), kafedralnyj sobor Uspinnia Preswiatoji Diwy Mariji (*trb.*); 46°28'49"N, 30°44'22"E [*Odessa*]
- katedra Zmartwychwstania Pańskiego**, *D.* katedry Zmartwychwstania Pańskiego, *Mc.* katedrze Zmartwychwstania Pańskiego; *ukr.* катедральний собор Воскресіння Христового – katedralnyi sobor Voskresinnia Khrystovoho (*trl.*), katedralnyj sobor Woskresinnia Chrystowoho (*trb.*); 48°55'20,5"N, 24°42'31"E [*Iwano-Frankiwsk*]
- konkatedra Świętego Aleksandra**, *D.* konkatedry Świętego Aleksandra, *Mc.* konkatedrze Świętego Aleksandra; *ukr.* співкафедральний собор Святого Олександра – spivkatedralnyi sobor Sviatoho Oleksandra (*trl.*), spivkatedralnyj sobor Sviatoho Oleksandra (*trb.*); 50°27'12"N, 30°31'29"E [*Kijów*]
- kościół Męczeństwa Świętego Jana Chrzciciela**, *D.* kościoła Męczeństwa Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* kościele Męczeństwa Świętego Jana Chrzciciela; *ukr.* костел Мучеництва Святого Йоана Хрестителя – kostel Muchenyystva Sviatoho Yoana Khrestytelia (*trl.*), kostel Muczenyctwa Swiatoho Joana Chrestytela (*trb.*); 49°31'02"N, 23°11'57"E [*Sambor*]
- kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* костел Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії – kostel Neporocznego Zachattia Presviatoi Divy Marii (*trl.*), kostel Neporocznego Zaczattia Preswiatoji Diwy Mariji (*trb.*); 49°53'52"N, 28°34'29"E [*Berdyczów*]
- kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* костел Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії – kostel Neporocznego Zachattia Presviatoi Divy Marii (*trl.*), kostel Neporocznego Zaczattia Preswiatoji Diwy Mariji (*trb.*); *ros.* храм Непорочного Зачатия Пресвятой Девы Марии

- hram Neporočnogo Začatija Presvjatoj Devy Marii (*trl.*), chram Nieporocznego Zaczatija Prieswiatoj Diewy Marii (*trb.*); $44^{\circ}29'27,5''N$, $34^{\circ}09'22,5''E$ [*Jałta*]
- kościół Świętego Antoniego**, *D.* kościoła Świętego Antoniego, *Mc.* kościole Świętego Antoniego; *ukr.* костел Святого Антонія – kostel Sviatoho Antoniiia (*trl.*), kostel Swiatioho Antonija (*trb.*); $49^{\circ}50'28''N$, $24^{\circ}02'48''E$ [*Lwów*]
- kościół Świętego Bartłomieja**, *D.* kościoła Świętego Bartłomieja, *Mc.* kościole Świętego Bartłomieja; *ukr.* костел Святого Варфоломія – kostel Sviatoho Varfolomiia (*trl.*), kostel Swiatioho Warfołomija (*trb.*); $49^{\circ}21'08''N$, $23^{\circ}30'14''E$ [*Drohobycz*]
- kościół Świętego Mikołaja**, *D.* kościoła Świętego Mikołaja, *Mc.* kościole Świętego Mikołaja; *ukr.* костел Святого Миколая – kostel Sviatoho Mykolaia (*trl.*), kostel Swiatioho Mykołaja (*trb.*); $50^{\circ}25'37''N$, $30^{\circ}31'03''E$ [*Kijów*]
- kościół Świętego Mikołaja**, *D.* kościoła Świętego Mikołaja, *Mc.* kościole Świętego Mikołaja; *ukr.* костел Святого Миколая – kostel Sviatoho Mykolaia (*trl.*), kostel Swiatioho Mykołaja (*trb.*); $48^{\circ}36'22,5''N$, $22^{\circ}20'13''E$ [*Užhorod*]
- kościół Świętego Stanisława**, *D.* kościoła Świętego Stanisława, *Mc.* kościole Świętego Stanisława; *ukr.* костел Святого Станіслава – kostel Sviatoho Stanislava (*trl.*), kostel Swiatioho Stanisława (*trb.*); *ofic.* костел Матері Божої Святого Розарія та Святого Станіслава – kostel Materi Bozhoi Sviatoho Rozariia ta Sviatoho Stanislava (*trl.*), kostel Materi Bożoji Swiatioho Rozarija ta Swiatioho Stanisława (*trb.*); $49^{\circ}01'09''N$, $25^{\circ}47'47''E$ [*Czortków*]
- kościół Świętego Stanisława**, *D.* kościoła Świętego Stanisława, *Mc.* kościole Świętego Stanisława; *ukr.* костел Святого Станіслава – kostel Sviatoho Stanislava (*trl.*), kostel Swiatioho Stanisława (*trb.*); $50^{\circ}05'38''N$, $25^{\circ}43'32''E$ [*Krzemieniec*]
- kościół Świętego Wawrzyńca**, *D.* kościoła Świętego Wawrzyńca, *Mc.* kościole Świętego Wawrzyńca; *ukr.* костел Святого Лаврентія – kostel Sviatoho Lavrentiia (*trl.*), kostel Swiatioho Ławrentija (*trb.*); $50^{\circ}03'22''N$, $23^{\circ}58'10''E$ [*Żółkiew*]
- kościół Świętej Anny**, *D.* kościoła Świętej Anny, *Mc.* kościole Świętej Anny; *ukr.* костел Святої Анни – kostel Sviatoi Anny (*trl.*), kostel Swiatoji Anny (*trb.*); $49^{\circ}04'19''N$, $27^{\circ}40'12''E$ [*Bar*]
- kościół Świętej Barbary**, *D.* kościoła Świętej Barbary, *Mc.* kościole Świętej Barbary; *ukr.* костел Святої Варвари – kostel Sviatoi Varvary (*trl.*), kostel Swiatoji Warwary (*trb.*); $49^{\circ}53'36''N$, $28^{\circ}35'19''E$ [*Berdyczów*]
- kościół Świętych Antoniego i Jerzego**, *D.* kościoła Świętych Antoniego i Jerzego, *Mc.* kościole Świętych Antoniego i Jerzego; *ukr.* костел Святого Антонія – kostel Sviatoho Antoniiia (*trl.*), kostel Swiatioho Antonija (*trb.*); *ofic.* храм Святого Антонія з Падуї та Святого Юрія Мученика – khram Sviatoho Antoniiia z Padui ta Sviatoho Yuriiia Muchenyka (*trl.*), chram Swiatioho Antonija z Paduji ta Swiatioho Jurija Muczenyka (*trb.*); $49^{\circ}39'48''N$, $25^{\circ}46'39''E$ [*Zbaraż*]
- kościół Trójcy Świętej**, *D.* kościoła Trójcy Świętej, *Mc.* kościole Trójcy Świętej; *ukr.* костел Пресвятої Трійці – kostel Preswiatoi Triitsi (*trl.*), kostel Preswiatoji Trijci (*trb.*); $49^{\circ}24'00''N$, $25^{\circ}36'22''E$ [*Mikulińce*]
- kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościole Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* храм Успіння Пресвятої Діви Марії – khram Uspinnia Preswiatoi Divy Marii (*trl.*), chram Uspinnia Preswiatoji Diwy Mariji (*trb.*); $51^{\circ}12'43''N$, $24^{\circ}43'04''E$ [*Kowel*]

- kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* костел Внебовзяття Пресвятої Діви Марії – kostel Vnebovziattia Presviatoi Divy Marii (*trl.*), kostel Wnebovziattia Presviatoi Divy Mariiji (*trb.*); 49°39'12,5"N, 23°29'07"E [*Rudki*]
- kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *ukr.* костел Внебовзяття Пресвятої Діви Марії – kostel Vnebovziattia Presviatoi Divy Marii (*trl.*), kostel Wnebovziattia Presviatoi Divy Mariiji (*trb.*); 49°48'21,5"N, 24°54'11"E [*Złoczów*]
- ławra Peczerska**, *D.* ławry Peczerskiej, *Mc.* ławrze Peczerskiej; *ukr.* Києво-Печерська лавра – Kyievo-Pecherska lavra (*trl.*), Kyjewo-Pecherska ławra (*trb.*); *ofic.* Свято-Успенська Києво-Печерська лавра – Sviato-Uspenska Kyievo-Pecherska lavra (*trl.*), Swiatio-Uspenska Kyjewo-Pecherska ławra (*trb.*); 50°26'04"N, 30°33'24"E [*Kijów*]
- ławra Poczajowska**, *D.* ławry Poczajowskiej, *Mc.* ławrze Poczajowskiej; *ukr.* Почаївська лавра – Pochajivska lavra (*trl.*), Poczajiwska ławra (*trb.*); *ofic.* Свято-Успенська Почаївська лавра – Sviato-Uspenska Pochivska lavra (*trl.*), Swiatio-Uspenska Poczajiwska ławra (*trb.*); 50°00'22"N, 25°30'25"E [*Poczajów*]
- ławra Świętogórska**, *D.* ławry Świętogórskiej, *Mc.* ławrze Świętogórskiej; *ukr.* Святогірська лавра – Sviatohirska lavra (*trl.*), Swiatohirska ławra (*trb.*); *ofic.* Свято-Успенська Святогірська лавра – Sviato-Uspenska Sviatohirska lavra (*trl.*), Swiatio-Uspenska Sviatohirska ławra (*trb.*); 49°01'42"N, 37°34'03"E [*Świętogórska*]
- ławra Uniowska**, *D.* ławry Uniowskiej, *Mc.* ławrze Uniowskiej; *ukr.* Унівська лавра – Univska lavra (*trl.*), Uniwska ławra (*trb.*); *ofic.* Свято-Успенська Унівська лавра – Sviato-Uspenska Univska lavra (*trl.*), Swiatio-Uspenska Uniwska ławra (*trb.*); 49°43'21"N, 24°35'43"E [*Uniów*]
- monaster Krzyża Świętego**, *D.* monastyru Krzyża Świętego, *Mc.* monasterze Krzyża Świętego; *ukr.* монастир Походження Дерева Хреста Господнього – monastyr Pokhodzhennia Dereva Khresta Hospodnoho (*trl.*), monastyr Pochodzhennia Derewa Chresta Hospodnioho (*trb.*); 49°56'34"N, 25°19'49"E [*Podkamień*; *hist.: klasztor Dominikanów*]
- monaster Michajłowski o Złotyach Kopułach**, *D.* monastyru Michajłowskiego o Złotyach Kopułach, *Mc.* monasterze Michajłowskim o Złotyach Kopułach; *ukr.* Михайлівський Золотоверхий монастир – Mykhailivskiy Zolotoverkhyi monastyr (*trl.*), Mychajliwskij Zolotowerchij monastyr (*trb.*); 50°27'20"N, 30°31'22"E [*Kijów*]
- monaster Podwyższenia Krzyża Świętego**, *D.* monastyru Podwyższenia Krzyża Świętego, *Mc.* monasterze Podwyższenia Krzyża Świętego; *ukr.* Хрестовоздвиженський монастир – Khrestovozdvyzhenskyi monastyr (*trl.*), Chrestovozdvyžen'skij monastyr (*trb.*); *ofic.* Полтавський Хрестовоздвиженський жіночий монастир – Poltavskiy Khrestovozdvyzhenskyi zhinochyi monastyr (*trl.*), Poltawskij Chrestovozdvyžen'skij zhinochij monastyr (*trb.*); 49°35'43"N, 34°34'38"E [*Poltawa*]
- monaster Pokrowski**, *D.* monastyru Pokrowskiego, *Mc.* monasterze Pokrowskim; *ukr.* Свято-Покровський чоловічий монастир – Sviato-Pokrovskiy cholovichyi monastyr (*trl.*), Swiatio-Pokrowskij czolowiczij monastyr (*trb.*); 49°59'30"N, 36°13'44"E [*Charków*]
- monaster Świętego Klemensa**, *D.* monastyru Świętego Klemensa, *Mc.* monasterze Świętego Klemensa; *ukr.* Свято-Климентіївський Інкерманський чоловічий монастир – Sviato-Klymentiiwskij Inkermanskyi cholovichyi monastyr (*trl.*), Swiatio-Klymentijiwskij Inkermanskyj czolowiczij monastyr (*trb.*); *ros.* Свято-Климентовский Инкерманский

- мужской монастырь – Svjato-Klimentovskij Inkermanskij mužskoj monastyr' (*trl.*), Swiato-Klimientowskij Inkiernanskij mužskoj monastyr' (*trb.*); 44°36'15"N, 33°36'28"E [Inkerman]
- monastyr Świątego Mikołaja**, *D.* monastyru Świątego Mikołaja, *Mc.* monastyrze Świątego Mikołaja; *ukr.* монастир Святого Миколая – monastyr Sviatoho Mykolaia (*trl.*), monastyr Swiatoho Mykołaja (*trb.*); Крехівський монастир – Krekhivskiy monastyr (*trl.*), Krechiwśkyj monastyr (*trb.*); 50°02'02"N, 23°47'53"E [Krechów]
- monastyr Świątego Mikołaja**, *D.* monastyru Świątego Mikołaja, *Mc.* monastyrze Świątego Mikołaja; *ukr.* монастир Святого Миколая – monastyr Sviatoho Mykolaia (*trl.*), monastyr Swiatoho Mykołaja (*trb.*); *ofic.* Мукачівський Свято-Миколаївський жіночий монастир – Mukachivskiy Sviato-Mykolaivskiy zhinochy monastyr (*trl.*), Mukaczivśkyj Swiato-Mykołajiwśkyj zinoczyj monastyr (*trb.*); 48°27'18"N, 22°44'01"E [Mukaczewo]
- monastyr Świątego Pantelejmona**, *D.* monastyru Świątego Pantelejmona, *Mc.* monastyrze Świątego Pantelejmona; *ukr.* Свято-Пантелеймонівський чоловічий монастир – Sviato-Panteleimonivskiy cholovichy monastyr (*trl.*), Swiato-Pantelejmoniwskyj czolowiczj monastyr (*trb.*); 46°28'11"N, 30°44'23"E [Odessa]
- monastyr Trójcy Świątej**, *D.* monastyru Trójcy Świątej, *Mc.* monastyrze Trójcy Świątej; *ukr.* Корецький Свято-Троїцький жіночий монастир – Koretskyi Sviato-Troitskyi zhinochy monastyr (*trl.*), Korećkyj Swiato-Trojićkyj zinoczyj monastyr (*trb.*); 50°37'11"N, 27°09'57"E [Korzec]
- monastyr Trójcy Świątej**, *D.* monastyru Trójcy Świątej, *Mc.* monastyrze Trójcy Świątej; *ukr.* Свято-Троїцький Межирицький монастир – Sviato-Troitskyi Mezhyrytskyi monastyr (*trl.*), Swiato-Trojićkyj Mežyrućkyj monastyr (*trb.*); 50°18'26"N, 26°29'23"E [Międzyrzecz]
- monastyr Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* monastyru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* monastyrze Zaśnięcia Matki Bożej; *ukr.* Свято-Успенський монастир – Sviato-Uspenskyi monastyr (*trl.*), Swiato-Uspenskyj monastyr (*trb.*); *ros.* Свято-Успенский монастырь – Svjato-Uspenskij monastyr' (*trl.*), Swiato-Uspenskij monastyr' (*trb.*); 44°44'41"N, 33°54'38"E [Bakczysaraj]
- Skit Maniawski**, *D.* Skitu Maniawskiego, *Mc.* Skicie Maniawskim; *ukr.* Скит Манявський – Skyt Maniavskiy (*trl.*), Skyt Maniawśkyj (*trb.*); *ofic.* Манявський Хресто-Воздвиженський чоловічий монастир – Maniavskiy Khresto-Vozdvyzhenskyi cholovichy monastyr (*trl.*), Maniawśkyj Khresto-Wozdwyženśkyj czolowiczj monastyr (*trb.*); 48°39'20"N, 24°23'35"E [monastyr w Maniawie]
- sobór Narodzenia Bogurodzicy**, *D.* soboru Narodzenia Bogurodzicy, *Mc.* soborze Narodzenia Bogurodzicy; *ukr.* собор Різдва Богородиці – sobor Rizdva Bohorodytsi (*trl.*), sobor Rizdwa Bohorodyci (*trb.*); 50°54'42"N, 31°06'38"E [Kozielec]
- sobór Narodzenia Pańskiego**, *D.* soboru Narodzenia Pańskiego, *Mc.* soborze Narodzenia Pańskiego; *ukr.* кафедральний собор Різдва Христового – kafedralnyj sobor Rizdva Khrystovoho (*trl.*), kafedralnyj sobor Rizdwa Chrystowoho (*trb.*); 49°33'02"N, 25°35'33"E [Tarnopol]
- sobór Pokrowski**, *D.* soboru Pokrowskiego, *Mc.* soborze Pokrowskim; *ukr.* Свято-Покровський кафедральний собор – Sviato-Pokrovskiy kafedralnyj sobor (*trl.*), Swiato-Pokrowskyj kafedralnyj sobor (*trb.*); 50°44'20"N, 25°19'02"E [Luck]

- sobór Przemienienia Pańskiego**, *D.* soboru Przemienienia Pańskiego, *Mc.* soborze Przemienienia Pańskiego; *ukr.* Спасо-Преображенський собор – Spaso-Preobrazhenskyi sobor (*trl.*), Spaso-Preobrażenskyj sobor (*trb.*); $51^{\circ}29'20''N$, $31^{\circ}18'27''E$ [Czernihów]
- sobór Przemienienia Pańskiego**, *D.* soboru Przemienienia Pańskiego, *Mc.* soborze Przemienienia Pańskiego; *ukr.* Спасо-Преображенський кафедральний собор – Spaso-Preobrazhenskyi kafedralnyj sobor (*trl.*), Spaso-Preobrażenskyj kafedralnyj sobor (*trb.*); $48^{\circ}27'29''N$, $35^{\circ}03'59''E$ [Dniepr]
- sobór Przemienienia Pańskiego**, *D.* soboru Przemienienia Pańskiego, *Mc.* soborze Przemienienia Pańskiego; *ukr.* собор Преображення Господнього – sobor Preobrazhennia Hospodnoho (*trl.*), sobor Preobrażennia Hospodnioho (*trb.*); $50^{\circ}05'47''N$, $25^{\circ}43'27''E$ [Krzemieniec; hist.: kościół Świętego Ignacego Loyoli i Świętego Stanisława Kostki]
- sobór Przemienienia Pańskiego**, *D.* soboru Przemienienia Pańskiego, *Mc.* soborze Przemienienia Pańskiego; *ukr.* Спасо-Преображенський кафедральний собор – Spaso-Preobrazhenskyi kafedralnyj sobor (*trl.*), Spaso-Preobrażenskyj kafedralnyj sobor (*trb.*); $49^{\circ}13'59''N$, $28^{\circ}28'32''E$ [Winnica]
- sobór Sofijski**, *D.* soboru Sofijskiego, *Mc.* soborze Sofijskim; **sobór Mądrości Bożej**, *D.* soboru Mądrości Bożej, *Mc.* soborze Mądrości Bożej; *ukr.* Софійський собор – Sofijskyi sobor (*trl.*), Sofijskyj sobor (*trb.*); Софія Київська – Sofija Kyivska (*trl.*), Sofija Kyjiwska (*trb.*); *ofic.* собор Святої Софії – Премудрості Божої – sobor Sviatoi Sofii – Premudrosti Bozhoi (*trl.*), sobor Swiatoji Sofiji – Premudrosti Bożoji (*trb.*); $50^{\circ}27'10''N$, $30^{\circ}30'52''E$ [Kijów]
- sobór Świętego Aleksandra Newskiego**, *D.* soboru Świętego Aleksandra Newskiego, *Mc.* soborze Świętego Aleksandra Newskiego; *ukr.* собор Святого Олександра Невського – sobor Sviatoho Oleksandra Nevskoho (*trl.*), sobor Swiatoho Ołeksandra Newského (*trb.*); *ros.* собор Святого Александра Невского – sobor Svjatogo Aleksandra Nevskogo (*trl.*), sobor Swiatogo Aleksandra Niewskogo (*trb.*); $44^{\circ}29'43''N$, $34^{\circ}09'50''E$ [Jalta]
- sobór Świętego Jana Chrzcziciela**, *D.* soboru Świętego Jana Chrzcziciela, *Mc.* soborze Świętego Jana Chrzcziciela; *ukr.* кафедральний собор Святого Іоана Предтечі – kafedralnyj sobor Sviatoho Ioana Predtechi (*trl.*), kafedralnyj sobor Swiatoho Ioana Predteczi (*trb.*); *ros.* кафедральный собор Святого Иоанна Предтечи – kafedral'nyj sobor Svjatogo Ioanna Predteči (*trl.*), kafiedralnyj sobor Swiatogo Ioanna Priedteczi (*trb.*); $45^{\circ}21'05''N$, $36^{\circ}28'34''E$ [Kercz]
- sobór Świętego Włodzimierza**, *D.* soboru Świętego Włodzimierza, *Mc.* soborze Świętego Włodzimierza; *ukr.* Володимирський собор – Volodymyrskyi sobor (*trl.*), Wołodymyrskyj sobor (*trb.*); *ofic.* Свято-Володимирський кафедральний патріарший собор – Sviato-Volodymyrskyi kafedralnyj patriarszhyi sobor (*trl.*), Swiato-Wołodymyrskyj kafedralnyj patriarszuj sobor (*trb.*); $50^{\circ}26'42''N$, $30^{\circ}30'31''E$ [Kijów]
- sobór Świętego Włodzimierza**, *D.* soboru Świętego Włodzimierza, *Mc.* soborze Świętego Włodzimierza; *ukr.* Володимирський собор – Volodymyrskyi sobor (*trl.*), Wołodymyrskyj sobor (*trb.*); *ofic.* Свято-Володимирський Херсонеський собор – Sviato-Volodymyrskyi Khersoneskyi sobor (*trl.*), Swiato-Wołodymyrskyj Chersoneskyj sobor (*trb.*); *ros.* Владимирский собор – Vladimirskij sobor (*trl.*), Władimirskij sobor (*trb.*); *ofic.* Свято-Владимирский Херсонесский собор – Svjato-Vladimirskij Hersonesskij sobor (*trl.*), Swiato-Władimirskij Chiersoniesskij sobor (*trb.*); $44^{\circ}36'43''N$, $33^{\circ}29'36''E$ [Sewastopol]

- sobór Trójcy Świętej**, *D.* soboru Trójcy Świętej, *Mc.* soborze Trójcy Świętej; *ukr.* кафедральний собор Святої Трійци – kafedralnyi sobor Sviatoi Triitsi (*trl.*), kafedralnyj sobor Swiatoji Trijci (*trb.*); 50°44'46"N, 25°19'34"E [Luck]
- sobór Uspieński**, *D.* soboru Uspieńskiego, *Mc.* soborze Uspieńskim; *ofic. sobór Zaśnięcia Matki Bożej*, *D.* soboru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* soborze Zaśnięcia Matki Bożej; *ukr.* Успенська церква – Uspenska tserkva (*trl.*), Uspenska cerkwa (*trb.*); *ofic.* храм Успіння Пресвятої Богородиці – khram Uspinnia Presviatoi Bohorodytsi (*trl.*), chram Uspinnia Preswiatoji Bohorodyci (*trb.*); 49°50'31"N, 24°02'04"E [Lwów; hist.: *cerkiew Wołoska*]
- sobór Zaśnięcia Matki Bożej**, *D.* soboru Zaśnięcia Matki Bożej, *Mc.* soborze Zaśnięcia Matki Bożej; *ukr.* Успенський собор – Uspenskyi sobor (*trl.*), Uspenskyj sobor (*trb.*); *ofic.* кафедральний собор Успіння Пресвятої Богородиці – kafedralnyi sobor Uspinnia Presviatoi Bohorodytsi (*trl.*), kafedralnyj sobor Uspinnia Preswiatoji Bohorodyci (*trb.*); 50°50'34"N, 24°18'54"E [Włodzimierz]
- sobór Zwiastowania**, *D.* soboru Zwiastowania, *Mc.* soborze Zwiastowania; *ukr.* Благовіщенський собор – Błahovishchenskyi sobor (*trl.*), Błahowiszczenskyj sobor (*trb.*); *ofic.* Свято-Благовіщенський кафедральний собор – Sviato-Błahovishchenskyi kafedralnyi sobor (*trl.*), Swiato-Błahowiszczenskyj kafedralnyj sobor (*trb.*); 49°59'26"N, 36°13'26"E [Charków]
- Wielka Synagoga**, *D.* Wielkiej Synagogi, *Mc.* Wielkiej Synagodze; **synagoga Chóralna**, *D.* synagogi Chóralnej, *Mc.* synagodze Chóralnej; *ukr.* Хоральна синагога – Khoralna synahoha (*trl.*), Choralna synahoha (*trb.*); 49°21'12"N, 23°30'41"E [Drohobycz]
- Wielki Meczet Chanów**, *D.* Wielkiego Meczetu Chanów, *Mc.* Wielkim Meczecie Chanów; *ukr.* Велика ханська мечеть – Velyka khanska mechet (*trl.*), Welyka chanska meczet' (*trb.*); *ros.* Большая ханская мечеть – Bol'shaja hanskaja mechet' (*trl.*), Bolszaja chanskaja mieczet' (*trb.*); 44°44'56"N, 33°52'57"E [Bakczysaraj]

Cmentarze, nekropole

- cmentarz Bajkowa**, *D.* cmentarza Bajkowa, *Mc.* cmentarzu Bajkowa; *ukr.* Байкове кладовище – Baikove kladovyshche (*trl.*), Bajkowe kładowyszczce (*trb.*); 50°26'05"N, 30°30'25"E [Kijów]
- cmentarz Janowski**, *D.* cmentarza Janowskiego, *Mc.* cmentarzu Janowskim; *ukr.* Янівське кладовище – Yanivske kladovyshche (*trl.*), Janiwske kładowyszczce (*trb.*); 49°51'05"N, 23°59'45"E [Lwów]
- cmentarz Łyczakowski**, *D.* cmentarza Łyczakowskiego, *Mc.* cmentarzu Łyczakowskim; *ukr.* Личаківський цвинтар – Lychakivskyi tsvyntar (*trl.*), Łyczakiwskyj cwyntar (*trb.*); 49°49'55"N, 24°03'20"E [Lwów]
- cmentarz Ofiar Totalitaryzmu**, *D.* cmentarza Ofiar Totalitaryzmu, *Mc.* cmentarzu Ofiar Totalitaryzmu; *ukr.* Меморіал жертвам тоталітаризму – Memorial zhertvam totalitaryzmu (*trl.*), Memoriał żertvam totalitaryzmu (*trb.*); 50°04'52"N 36°15'49"E [Charków]
- cmentarz Orłąt Lwowskich**, *D.* cmentarza Orłąt Lwowskich, *Mc.* cmentarzu Orłąt Lwowskich; **cmentarz Obrońców Lwowa**, *D.* cmentarza Obrońców Lwowa, *Mc.* cmentarzu Obrońców Lwowa; *ukr.* Польський військовий меморіал – Polskyi viiskovyi memorial (*trl.*), Polskyj wijskowyj memoriał (*trb.*); 49°49'48"N, 24°03'28"E [Lwów]

Polski Cmentarz Wojenny w Bykowni, *D.* Polskiego Cmentarza Wojennego w Bykowni, *Mc.* Polskim Cmentarzu Wojennym w Bykowni; *ukr.* Польський військовий цвинтар – Polski wiiskowyi tsvyntar (*trl.*), Polśkyj wijskowyj cwyntar (*trb.*); 50°28'19"N, 30°41'48"E [Kijów]

Forty, twierdze, zamki

- Akerman**, *D.* Akermanu, *Mc.* Akermanie, *przym.* akermański; *ukr.* Аккерманська фортеця – Akkermanska fortetsia (*trl.*), Akkermanśka fortetia (*trb.*); Білгород-Дністровська фортеця – Bilhorod-Dnistrowska fortetsia (*trl.*), Bilhorod-Dnistrowska fortetia (*trb.*); 46°12'05"N, 30°21'00"E [twierdza w Białogrodzie nad Dniestrem]
- Jeni-Kale**, *ndm.*; *ukr.* Єні-Кале – Yeni-Kale (*trl.*), Jeni-Kale (*trb.*); Єнікале – Yenikale (*trl.*), Jenikale (*trb.*); *ros.* Ени-Кале – Eni-Kale (*trl.*), Jeni-Kale (*trb.*); Еникале – Enikale (*trl.*), Jenikale (*trb.*); 45°21'03"N, 36°36'15"E [Kercz]
- Nowy Zamek**, *D.* Nowego Zamku, *Mc.* Nowym Zamku, *przym.* nowozamecki; *ukr.* Новий замок – Novyi замок (*trl.*), Nowyj замок (*trb.*); 48°40'27"N, 26°33'38"E [Kamieniec Podolski]
- Stary Zamek**, *D.* Starego Zamku, *Mc.* Starym Zamku, *przym.* starozamecki; *ukr.* Старий замок – Staryi замок (*trl.*), Staryj замок (*trb.*); 48°40'24"N, 26°33'47"E [Kamieniec Podolski]
- twierdza Genueńska**, *D.* twierdzy Genueńskiej, *Mc.* twierdzy Genueńskiej; *ukr.* Генуезька фортеця – Henuezka fortetsia (*trl.*), Henueška fortetia (*trb.*); Судацька фортеця – Sudatska fortetsia (*trl.*), Sudačka fortetia (*trb.*); *ros.* Генуэзская крепость – Genuëzskaja krepost' (*trl.*), Gienuezskaia kriepest' (*trb.*); Судакская крепость – Sudakskaia krepost' (*trl.*), Sudakskaia kriepest' (*trb.*); 44°50'31"N, 34°57'29"E [Sudak]
- zamek Podhorecki**, *D.* zamku Podhoreckiego, *Mc.* zamku Podhoreckim; **zamek Koniecpolskich**, *D.* zamku Koniecpolskich, *Mc.* zamku Koniecpolskich; *ukr.* Підгорецький замок – Pidhoretskyi замок (*trl.*), Pidhorečkyj замок (*trb.*); замок Конецпольських – замок Konetspolskykh (*trl.*), замок Konecpolśkych (*trb.*); 49°56'35"N, 24°59'00"E [Podhorce]

Inne zabytki

- baszta Prochowa**, *D.* baszty Prochowej, *Mc.* baszcie Prochowej; *ukr.* Порохова вежа – Porokhova vezha (*trl.*), Porochowa weža (*trb.*); 49°50'34"N, 24°02'08"E [Lwów]
- brama Gliniańska**, *D.* bramy Gliniańskiej, *Mc.* bramie Gliniańskiej; *ukr.* Глинянська брама – Hlynianska brama (*trl.*), Hlynianska brama (*trb.*); 49°50'23,3"N, 24°02'08"E [Lwów]
- Czarna Kamienica**, *D.* Czarnej Kamienicy, *Mc.* Czarnej Kamienicy; *ukr.* Чорна кам'яниця – Chorna kamianytsia (*trl.*), Czorna kamjanycia (*trb.*); 49°50'32,6"N, 24°01'57,5"E [Lwów]
- Dom pod Chimerami**, *D.* Domu pod Chimerami, *Mc.* Domu pod Chimerami; **Dom Horodeckiego**, *D.* Domu Horodeckiego, *Mc.* Domu Horodeckiego; *ukr.* будинок Городецького – budynok Horodetskocho (*trl.*), budynok Horodečkocho (*trb.*); Будинок з химерами – Budynok z khymeramy (*trl.*), Budynok z chymeramy (*trb.*); 50°26'42"N, 30°31'43"E [Kijów]
- Jaskółcze Gniazdo**, *D.* Jaskółczego Gniazda, *Mc.* Jaskółczym Gnieździe; *ukr.* Ластівчине гніздо – Lastivchyne hnzido (*trl.*), Łastiwczyne hnzido (*trb.*); *ros.* Ласточкино гнездо

- Lastočkino gnezdo (*trl.*), Łastoczkinio gniezdo (*trb.*); 44°25'50"N, 34°07'43,5"E
[*pałac w Hasprze*]
- kamienica Królewska**, *D.* kamienicy Królewskiej, *Mc.* kamienicy Królewskiej; *ukr.* палац Корнякта – palats Korniakta (*trl.*), pałac Korniakta (*trb.*); Королівська кам'яниця – Korolivska kamianytsia (*trl.*), Koroliwska kamjanycia (*trb.*); 49°50'32"N, 24°01'58"E
[*Lwów*]
- Opera Lwowska**, *D.* Opery Lwowskiej, *Mc.* Operze Lwowskiej; *ukr.* Львівська національна опера – Lvivska natsionalna opera (*trl.*), Lwiwska nacionalna opera (*trb.*); *ofic.* Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької – Lvivskiy natsionalnyi akademichnyi teatr opery ta baletu imeni Solomii Krushelnytskoi (*trl.*), Lwiwskiy nacionalnyj akademichnyj teatr opery ta baletu imeni Sołomiji Kruzselnyćkoji (*trb.*); 49°50'39"N, 24°01'34"E [Lwów]
- Opera Narodowa Ukrainy**, *D.* Opery Narodowej Ukrainy, *Mc.* Operze Narodowej Ukrainy; *ukr.* Національна опера України – Natsionalna opera Ukrainy (*trl.*), Nacionalna opera Ukrainy (*trb.*); *ofic.* Національний академічний театр опери та балету України імені Тараса Шевченка – Natsionalnyi akademichnyi teatr opery ta baletu Ukrainy imeni Tarasa Shevchenka (*trl.*), Nacionalnyj akademichnyj teatr opery ta baletu Ukrainy imeni Tarasa Szewczenka (*trb.*); 50°26'48"N, 30°30'45"E [Kijów]
- pałac Chanów**, *D.* pałacu Chanów, *Mc.* pałacu Chanów; *ukr.* Ханський палац – Khanskiyi palats (*trl.*), Chanśkiyi pałac (*trb.*); *ros.* Ханский дворец – Hanskiy dvorec (*trl.*), Chanskiy dworiec (*trb.*); 44°44'55"N, 33°52'54"E [Bakczysaraj]
- pałac Fredrów**, *D.* pałacu Fredrów, *Mc.* pałacu Fredrów; *ukr.* палац Фредрів-Шептицьких – palats Fredriv-Sheptytskykh (*trl.*), pałac Fredriw-Szeptyćkich (*trb.*); 49°40'03"N, 23°28'59"E [Wisznia]
- pałac Liwadyjski**, *D.* pałacu Liwadyjskiego, *Mc.* pałacu Liwadyjskim; *ukr.* Лівадійський палац – Livadijskiyi palats (*trl.*), Liwadijskiyi pałac (*trb.*); *ros.* Ливадийский дворец – Livadijskiy dvorec (*trl.*), Liwadijskiy dworiec (*trb.*); 44°28'04"N, 34°08'37"E [Liwadia]
- pałac Maryjski**, *D.* pałacu Maryjskiego, *Mc.* pałacu Maryjskim; *ukr.* Маріїнський палац – Mariińskiyi palats (*trl.*), Marijinskiyi pałac (*trb.*); 50°26'54"N, 30°32'15"E [Kijów]
- pałac Massandryjski**, *D.* pałacu Massandryjskiego, *Mc.* pałacu Massandryjskim; *ukr.* Масандрівський палац – Masandriwskiy palats (*trl.*), Masandriwskiy pałac (*trb.*); *ros.* Массандровский дворец – Massandrovskiy dvorec (*trl.*), Massandrovskiy dworiec (*trb.*); 44°31'01"N, 34°12'10"E [Massandra]
- pałac Potockich**, *D.* pałacu Potockich, *Mc.* pałacu Potockich; *ukr.* палац Потоцьких – palats Pototskiyi palats (*trl.*), pałac Potoćkich (*trb.*); 49°50'16"N, 24°01'37"E [Lwów]
- pałac Potockich**, *D.* pałacu Potockich, *Mc.* pałacu Potockich; *ukr.* палац Потоцьких – palats Pototskiyi palats (*trl.*), pałac Potoćkich (*trb.*); 48°40'36"N, 28°51'34"E [Tulczyn]
- pałac Radziwiłłów**, *D.* pałacu Radziwiłłów, *Mc.* pałacu Radziwiłłów; *ukr.* Олицький замок – Olytskiyi zamok (*trl.*), Ołyckiyi zamok (*trb.*); замок Радзивілів – zamok Radzyvilliv (*trl.*), zamok Radzywilliv (*trb.*); 50°43'24"N, 25°48'34"E [Ołyka]
- pałac Woroncowa**, *D.* pałacu Woroncowa, *Mc.* pałacu Woroncowa; *ukr.* Воронцовський палац – Vorontsovskiy palats (*trl.*), Woroncowskiyi pałac (*trb.*); *ros.* Воронцовский дворец – Voroncovskiy dvorec (*trl.*), Woroncowskiy dworiec (*trb.*); 44°25'11"N, 34°03'21"E [Atupka]

- pałac Woroncowa**, *D.* pałacu Woroncowa, *Mc.* pałacu Woroncowa; *ukr.* Воронцовський палац – Vorontsovskiy palats (*trl.*), Woroncowskiy pałac (*trb.*); 46°29'25"N, 30°44'20"E [Odessa]
- ratusz Polski**, *D.* ratusza Polskiego, *Mc.* ratuszu Polskim; *ukr.* Будинок польського магістрату – Budynok polskoho mahistratu (*trl.*), Budynok polśkoho mahistratu (*trb.*); Рагуша – Ratusha (*trl.*), Ratusza (*trb.*); 48°40'31"N, 26°34'22"E [Kamieniec Podolski]
- Schody Potiomkinowskie**, *D.* Schodów Potiomkinowskich, *Mc.* Schodach Potiomkinowskich; *ukr.* Потьомкінські сходи – Potomkinski skhody (*trl.*), Potiomkinski schody (*trb.*); 46°29'19"N, 30°44'32"E [Odessa]
- Teatr Opery i Baletu**, *D.* Teatru Opery i Baletu, *Mc.* Teatrze Opery i Baletu; *ukr.* Театр опери та балету – Teatr opery ta baletu (*trl.*), Teatr opery ta baletu (*trb.*); *ofic.* Одеський національний академічний театр опери та балету – Odeskiy natsionalnyi akademichnyi teatr opery ta baletu (*trl.*), Odeškiy nacionalnyj akademicznyj teatr opery ta baletu (*trb.*); 46°29'08"N, 30°44'28"E [Odessa]
- wał Trajana**, *D.* wału Trajana, *Mc.* wale Trajana; *ukr.* Траянів вал – Traianiv val (*trl.*), Trajaniv wał (*trb.*); Троянів вал – Troianiv val (*trl.*), Trojaniv wał (*trb.*); 45°44'44"N, 29°37'02"E ↔ 45°43'09"N, 28°30'41"E (45°44'44"N, 29°37'02"E ↔ 45°45'09"N, 28°10'19"E) [umocnienia rzymskie; również Mołdawia]
- Willa Goplana**, *D.* Willi Goplana, *Mc.* Willi Goplana; *ukr.* вілла «Гоплана» – villa „Hopłana” (*trl.*), willa „Hopłana” (*trb.*); вілла «Гопляна» – villa „Hopliana” (*trl.*), willa „Hopłana” (*trb.*); 49°16'48,5"N, 23°30'16"E [Truskawiec]
- Złota Brama**, *D.* Złotej Bramy, *Mc.* Złotej Bramie, *przym.* złotobramski; *ukr.* Золоті ворота – Zoloti vorota (*trl.*), Zołoti worota (*trb.*); 50°26'56"N, 30°30'48"E [Kijów]

Parki, ogrody

- Aleksandria**, *D.* Aleksandrii, *Mc.* Aleksandrii, *przym.* aleksandryjski; *ukr.* Олександрія – Oleksandriia (*trl.*), Ołeksandrija (*trb.*); *ofic.* Державний дендрологічний парк «Олександрія» – Derzhavnyi dendrolohichnyi park „Oleksandriia” (*trl.*), Derżawnyj dendrolohicznyj park „Ołeksandrija” (*trb.*); 49°48'50"N, 30°04'00"E [park dendrologiczny, Biała Cerkiew]
- park Stryjski**, *D.* parku Stryjskiego, *Mc.* parku Stryjskim; *ukr.* Стрийський парк – Stryiskiy park (*trl.*), Stryjskiy park (*trb.*); 49°49'21"N, 24°01'30"E [Lwów; hist.: park Kilińskiego]
- Zofiówka**, *D.* Zofiówki, *Mc.* Zofiówce, *przym.* zofiówecki; *ukr.* Софіївка – Sofiiwka (*trl.*), Sofijiwka (*trb.*); *ofic.* Національний дендрологічний парк «Софіївка» – Natsionalnyi dendrolohichnyi park „Sofiiwka” (*trl.*), Nacionalnyj dendrolohicznyj park „Sofijiwka” (*trb.*); 48°45'45"N, 30°14'10"E [park dendrologiczny, Humań]

Pomniki, posągi, statuy

- Matka Ojczyzna**, *D.* Matki Ojczyzny, *Mc.* Matce Ojczyźnie; *ukr.* Батьківщина-мати – Batkivshchyna-maty (*trl.*), Bat'kiwszczyna-maty (*trb.*); *ofic.* монумент «Батьківщина-мати» – monument „Batkivshchyna-maty” (*trl.*), monument „Bat'kiwszczyna-maty” (*trb.*); 50°25'35"N, 30°33'47"E [pomnik w Kijowie]

- pomnik Niepodległości**, *D.* pomnika Niepodległości, *Mc.* pomniku Niepodległości; *ukr.* монумент Незалежності – monument Nezalezhnosti (*trl.*), monument Nezałezhnosti (*trb.*); 50°26'58,4"N, 30°31'31,5"E [Kijów]
- pomnik Założycieli Kijowa**, *D.* pomnika Założycieli Kijowa, *Mc.* pomniku Założycieli Kijowa; *ukr.* пам'ятник засновникам Києва – pamiatnyk zasnovnykam Kyieva (*trl.*), pamjatnyk zasnownykam Kujewa (*trb.*); 50°25'44,7"N, 30°34'08"E [Kijów, brzeg Dniepru]
- pomnik Założycieli Kijowa**, *D.* pomnika Założycieli Kijowa, *Mc.* pomniku Założycieli Kijowa; *ukr.* пам'ятник засновникам Києва – pamiatnyk zasnovnykam Kyieva (*trl.*), pamjatnyk zasnownykam Kujewa (*trb.*); 50°27'00"N, 30°31'30"E [Kijów, plac Niepodległości]
- pomnik Zatopionych Statków**, *D.* pomnika Zatopionych Statków, *Mc.* pomniku Zatopionych Statków; *ukr.* пам'ятник Затопленим кораблям – pamiatnyk Zatoplenym korabliam (*trl.*), pamjatnyk Zatoplenym korabljam (*trb.*); *ros.* памятник затопленным кораблям – pamjatnik zatoplennym korabljam (*trl.*), pamiatnik zatoplennym korabljam (*trb.*); 44°37'06"N, 33°31'27,5"E [Sewastopol]

Inne obiekty antropogeniczne

- Babi Jar**, *D.* Babiego Jaru, *Mc.* Babim Jarze, *przym.* babiojarski; *ukr.* Бабин Яр – Babyn Yar (*trl.*), Babyn Jar (*trb.*); *ofic.* Національний історико-меморіальний заповідник «Бабин Яр» – Natsionalnyi istoryko-memorialnyi zapovidnyk „Babyn Yar” (*trl.*), Nacionalnyj istoryko-memorialnyj zapovidnyk „Babyn Jar” (*trb.*); 50°28'17"N, 30°26'56"E [miejsce pamięci w Kijowie]
- Gaj Szewczenki**, *D.* Gaju Szewczenki, *Mc.* Gaju Szewczenki; *ukr.* Шевченківський гай – Shevchenkivskyi hai (*trl.*), Szewczenkiwskyj haj (*trb.*); *ofic.* Музей народної архітектури і побуту у Львові імені Климента Шептицького – Muzei narodnoi arkhitektury i pobutu u Lvovi imeni Klymentiiia Sheptytskoho (*trl.*), Muzej narodnoji architektury i pobutu u Lwovi imeni Klymentija Szeptyćkoho (*trb.*); 49°50'40"N, 24°03'55"E [skansen we Lwowie]
- Południk Struvego**, *D.* Południka Struvego, *Mc.* Południku Struvego; *ukr.* Дуга Струве – Duha Struve (*trl.*), Duha Struwe (*trb.*); 49°33'57"N, 26°45'22"E oraz 49°19'48"N, 26°40'54,6"E oraz 49°08'55,3"N, 26°59'29,8"E oraz 45°19'57,3"N, 28°55'40,4"E [łańcuch punktów triangulacyjnych w Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwie, Łotwie, Mołdawii, Norwegii, Rosji, Szwecji i Ukrainie; w Ukrainie 4 punkty pomiarowe: Катеринівка – Katerynivka (*trl.*), Kateryniwka (*trb.*), Фельштин – Felshtyn (*trl.*), Felsztyn (*trb.*), Баранівка – Baranivka (*trl.*), Baraniwka (*trb.*), Стара Некрасівка – Stara Nekrasivka (*trl.*), Stara Nekrasiwka (*trb.*)]

WATYKAN

Place

- plac Świętego Piotra**, *D.* placu Świętego Piotra, *Mc.* placu Świętego Piotra; *wł.* Piazza San Pietro; *łac.* Forum Sancti Petri; Platea Sancti Petri; 41°54'08"N, 12°27'25"E

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Świętego Piotra**, *D.* bazyliki Świętego Piotra, *Mc.* bazylice Świętego Piotra; *wł.* Basilica di San Pietro; *łac.* Basilica Sancti Petri; 41°54'08"N, 12°27'13"E
- kaplica Sykstyńska**, *D.* kaplicy Sykstyńskiej, *Mc.* kaplicy Sykstyńskiej; *wł.* Cappella Sistina; *łac.* Sacellum Sixtinum; Cappella Sixtina; 41°54'10,7"N, 12°27'16"E

Inne zabytki

- Grotty Watykańskie**, *D.* Grot Watykańskich, *Mc.* Grotach Watykańskich; *wł.* Grotte Vaticane; 41°54'08"N, 12°27'13,5"E [*krypta*]
- Kolumnada Berniniego**, *D.* Kolumnady Berniniego, *Mc.* Kolumnadzie Berniniego; *wł.* Colonnato del Bernini; 41°54'04,6"N, 12°27'26"E oraz 41°54'11,6"N, 12°27'26"E
- koszary Gwardii Szwajcarskiej**, *D.* koszar Gwardii Szwajcarskiej, *Mc.* koszarach Gwardii Szwajcarskiej; *wł.* Caserma della Guardia Svizzera; 41°54'13"N, 12°27'26,3"E
- mur Leoniański**, *D.* muru Leoniańskiego, *Mc.* murze Leoniańskim; *wł.* Mura leonine; 41°54'04,2"N, 12°26'55,2"E ↔ 41°54'09,8"N, 12°26'54,8"E oraz 41°54'11,7"N, 12°26'57,1"E ↔ 41°54'13,9"N, 12°27'03,8"E
- Muzea Watykańskie**, *D.* Muzeów Watykańskich, *Mc.* Muzeach Watykańskich; *wł.* Musei Vaticani; *łac.* Musea Vaticana; 41°54'18"N, 12°27'17"E
- pałac Papieski**, *D.* pałacu Papieskiego, *Mc.* pałacu Papieskim; **pałac Sykstusa V**, *D.* pałacu Sykstusa V, *Mc.* pałacu Sykstusa V; *wł.* Palazzo Apostolico Vaticano; Palazzo di Sisto V; *łac.* Palatium Apostolicum; Palatium Sixti V; 41°54'10,5"N, 12°27'21"E
- Pinakoteka**, *D.* Pinakoteki, *Mc.* Pinakotece, *przym.* pinakotecki; *wł.* Pinacoteca vaticana; 41°54'21"N, 12°27'10"E
- Spizowa Brama**, *D.* Spizowej Bramy, *Mc.* Spizowej Bramie, *przym.* spizowobramski; *wł.* Portone di Bronzo; 41°54'09,9"N, 12°27'22,3"E
- wieża Świętego Jana**, *D.* wieży Świętego Jana, *Mc.* wieży Świętego Jana; *wł.* Torre San Giovanni; 41°54'05,7"N, 12°26'51,2"E

Parki, ogrody

- Ogrody Watykańskie**, *D.* Ogrodów Watykańskich, *Mc.* Ogrodach Watykańskich; *wł.* Giardini Vaticani; *łac.* Horti Vaticani; Horti Civitatis Vaticanae; 41°54'11"N, 12°27'00"E

Inne obiekty antropogeniczne

- aula Pawła VI**, *D.* auli Pawła VI, *Mc.* auli Pawła VI; *wł.* Aula delle Udienze Pontificie Paolo VI; 41°54'03"N, 12°27'17"E

WĘGRY

Ulice

aleja Andrásyego, *D.* alei Andrásyego, *Mc.* alei Andrásyego; *węg.* Andrásy út; 47°29'58,8"N, 19°03'18"E ↔ 47°30'51,6"N, 19°04'37"E [*Budapeszt*]

ulica Rakoczego, *D.* ulicy Rakoczego, *Mc.* ulicy Rakoczego; *węg.* Rákóczi út; 47°29'39,7"N, 19°03'36,5"E ↔ 47°29'58"N, 19°04'44,8"E [*Budapeszt*]

Place

plac Bohaterów, *D.* placu Bohaterów, *Mc.* placu Bohaterów; *węg.* Hősök tere; 47°30'54"N, 19°04'41"E [*Budapeszt*; *hist.:* *plac Tysiąclecia*]

plac Józefa Bema, *D.* placu Józefa Bema, *Mc.* placu Józefa Bema; *węg.* Bem József tér; 47°30'43,5"N, 19°02'19,5"E [*Budapeszt*]

plac Lajosa Kossutha, *D.* placu Lajosa Kossutha, *Mc.* placu Lajosa Kossutha; *węg.* Kossuth Lajos tér; 47°35'25"N, 19°02'50"E [*Budapeszt*]

plac Trójcy Świętej, *D.* placu Trójcy Świętej, *Mc.* placu Trójcy Świętej; *węg.* Szentháromság tér; 47°30'06,5"N, 19°02'01"E [*Budapeszt*]

plac Wolności, *D.* placu Wolności, *Mc.* placu Wolności; *węg.* Szabadság tér; 47°30'14"N, 19°03'02"E [*Budapeszt*]

Mosty

most Elżbiety, *D.* mostu Elżbiety, *Mc.* moście Elżbiety; *węg.* Erzsébet híd; 47°29'30"N, 19°03'04,7"E ↔ 47°29'24,3"N, 19°02'48,6"E [*Budapeszt*]

most Łańcuchowy, *D.* mostu Łańcuchowego, *Mc.* moście Łańcuchowym; **most Széchenyiego**, *D.* mostu Széchenyiego, *Mc.* moście Széchenyiego; *węg.* Széchenyi láncíd; 47°29'58"N, 19°02'45,6"E ↔ 47°29'54,4"N, 19°02'27"E [*Budapeszt*]

most Małgorzaty, *D.* mostu Małgorzaty, *Mc.* moście Małgorzaty; *węg.* Margit híd; 47°30'48,4"N, 19°02'49,3"E ↔ 47°30'52,7"N, 19°02'21,4"E [*Budapeszt*]

most Marii Walerii, *D.* mostu Marii Walerii, *Mc.* moście Marii Walerii; *węg.* Mária Valéria híd; 47°47'42,8"N, 18°43'47,8"E ↔ 47°47'40,8"N, 18°44'00,2"E (47°47'44,8"N, 18°43'35,9"E ↔ 47°47'40,8"N, 18°44'00,2"E) [*Ostrzyhom, również Słowacja*]

most Wolności, *D.* mostu Wolności, *Mc.* moście Wolności; *węg.* Szabadság híd; 47°29'12"N, 19°03'23,5"E ↔ 47°29'05,3"N, 19°03'11"E [*Budapeszt*; *hist.:* *most Franciszka Józefa*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Świętego Stefana, *D.* bazyliki Świętego Stefana, *Mc.* bazylice Świętego Stefana; *węg.* Szent István bazilika; 47°30'03"N, 19°03'14"E [*Budapeszt*]

bazylika Ostrzyhomska, *D.* bazyliki Ostrzyhomskiej, *Mc.* bazylice Ostrzyhomskiej; *ofic. katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Wojciecha*,

D. katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Wojciecha, *Mc.* katedrze

- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Wojciecha; węg. Esztergomi Bazilika; ofic. Nagyboldogasszony-és Szent Adalbert Főszékesegyház; 47°47'57"N, 18°44'12"E [Ostrzyhom]
- cerkiew Zwiastowania**, D. cerkwi Zwiastowania, Mc. cerkwi Zwiastowania; węg. Blagovestenszka templom; 47°40'04"N, 19°04'35,5"E [Szentendre]
- katedra Świętych Apostołów Piotra i Pawła**, D. katedry Świętych Apostołów Piotra i Pawła, Mc. katedrze Świętych Apostołów Piotra i Pawła; węg. Szent Péter-és Szent Pál-székesegyház; 46°04'43"N, 18°13'25"E [Pecz]
- kościół Macieja**, D. kościoła Macieja, Mc. kościoła Macieja; ofic. **kościół Najświętszej Marii Panny**, D. kościoła Najświętszej Marii Panny, Mc. kościoła Najświętszej Marii Panny; węg. Mátyás templom; ofic. Budavári Nagyboldogasszony-templom; 47°30'07"N, 19°02'03"E [Budapeszt]
- kościół Matki Boskiej Gromnicznej**, D. kościoła Matki Boskiej Gromnicznej, Mc. kościoła Matki Boskiej Gromnicznej; węg. Gyertyaszentelő Boldogasszony-templom; 46°04'37"N, 18°13'40,8"E [Pecz; hist.: meczet Gazi Kasima Paszy]
- kościół Świętej Anny**, D. kościoła Świętej Anny, Mc. kościoła Świętej Anny; węg. Belvárosi Szent Anna Templomigazgatóság; 47°29'43"N, 19°03'12,7"E [Budapeszt]
- Nowa Synagoga**, D. Nowej Synagogi, Mc. Nowej Synagodge; węg. Új zsinagóga; 46°15'14"N, 20°08'34"E [Segedyn]
- Wielka Synagoga**, D. Wielkiej Synagogi, Mc. Wielkiej Synagodge; węg. Dohány utcai zsinagóga; Nagy zsinagóga; 47°29'45,3"N, 19°03'38"E [Budapeszt]
- Wielki Kościół Ewangelicki**, D. Wielkiego Kościoła Ewangelickiego, Mc. Wielkim Kościołem Ewangelickim; Nagytemplom; węg. Református nagytemplom; 47°31'56"N, 21°37'27,5"E [Debreczyn]

Inne zabytki

- Baszta Rybacka**, D. Baszty Rybackiej, Mc. Baszcie Rybackiej; węg. Halászbástya; 47°30'10,4"N, 19°02'04,7"E [taras widokowy w Budapeszcie]
- Muzeum Sztuki Stosowanej**, ndm.; węg. Iparművészeti Múzeum; 47°29'10"N, 19°04'06"E [budynek użyteczności publicznej w Budapeszcie]
- pałac Sándora**, D. pałacu Sándora, Mc. pałacu Sándora; węg. Sándor-palota; 47°29'53"N, 19°02'17"E [Budapeszt]
- Termy Gellérta**, D. Term Gellérta, Mc. Termach Gellérta; węg. Gellért gyógyfürdő; 47°29'01,5"N, 19°03'06"E [Budapeszt]
- Termy Széchenyiego**, D. Term Széchenyiego, Mc. Termach Széchenyiego; węg. Széchenyi gyógyfürdő; 47°31'06"N, 19°04'56"E [Budapeszt]
- Węgierska Opera Państwowa**, D. Węgierskiej Opery Państwowej, Mc. Węgierskiej Operze Państwowej; węg. Magyar Állami Operaház; 47°30'10"N, 19°03'30"E [budynek użyteczności publicznej w Budapeszcie]
- wieża Elżbiety**, D. wieży Elżbiety, Mc. wieży Elżbiety; węg. Erzsébet kilátó; 47°31'05,6"N, 18°57'33,5"E [Budapeszt]

Parki, ogrody

park Ludowy, *D.* parku Ludowego, *Mc.* parku Ludowym; *węg.* Népliget; 47°28'45"N, 19°06'30"E [*Budapeszt*]

park Miejski, *D.* parku Miejskiego, *Mc.* parku Miejskim; *węg.* Városliget; 47°30'55"N, 19°05'05"E [*Budapeszt*]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Tysiąclecia, *D.* pomnika Tysiąclecia, *Mc.* pomniku Tysiąclecia; *węg.* Millenniumi emlékmű; 47°30'55"N, 19°04'42"E [*Budapeszt*]

pomnik Wolności, *D.* pomnika Wolności, *Mc.* pomniku Wolności; *węg.* Szabadság szobor; 47°29'12,5"N, 19°02'53"E [*Budapeszt*]

WIELKA BRYTANIA

Tunele

Eurotunel, *D.* Eurotunelu, *Mc.* Eurotunelu, *przym.* eurotunelowy; *ang.* Channel Tunnel; 51°00'55"N, 1°29'56"E ↔ 51°05'49"N, 1°09'21"E (50°55'22"N, 1°46'49"E ↔ 51°05'49"N, 1°09'21"E) [*również Francja*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Kanterberyjska, *D.* katedry Kanterberyjskiej, *Mc.* katedrze Kanterberyjskiej; *ang.* Canterbury Cathedral; *ofic.* Cathedral and Metropolitan Church of Christ; 51°16'47,5"N, 1°04'57"E [*Canterbury*]

katedra Świętego Pawła, *D.* katedry Świętego Pawła, *Mc.* katedrze Świętego Pawła; *ang.* Saint Paul's Cathedral; 51°30'50"N, 0°05'54"W [*Londyn*]

katedra Westminsterska, *D.* katedry Westminsterskiej, *Mc.* katedrze Westminsterskiej; *ang.* Westminster Cathedral; 51°29'45"N, 0°08'22"W [*Londyn*]

kościół Świętego Marcina, *D.* kościoła Świętego Marcina, *Mc.* kościele Świętego Marcina; *ang.* St Martin's Church; 51°16'41"N, 1°05'37,5"E [*Canterbury*]

kościół Świętej Małgorzaty, *D.* kościoła Świętej Małgorzaty, *Mc.* kościele Świętej Małgorzaty; *ang.* Saint Margaret's Church; 51°29'59,7"N, 0°07'36"W [*Londyn*]

opactwo Westminsterskie, *D.* opactwa Westminsterskiego, *Mc.* opactwie Westminsterskim; *ang.* Westminster Abbey; *ofic.* Collegiate Church of Saint Peter; 51°29'57,8"N, 0°07'38"W [*Londyn*]

Inne zabytki

Obserwatorium Królewskie, *D.* Obserwatorium Królewskiego, *Mc.* Obserwatorium Królewskim; *ang.* Royal Observatory; 51°28'40,2"N, 0°00'05,3"W [*Londyn (Greenwich)*]

- pałac Świętego Jakuba**, *D.* pałacu Świętego Jakuba, *Mc.* pałacu Świętego Jakuba; *ang.* Saint James's Palace; $51^{\circ}30'16''N$, $0^{\circ}08'16''W$ [*pałac królewski w Londynie*]
- pałac Westminsterski**, *D.* pałacu Westminsterskiego, *Mc.* pałacu Westminsterskim; *ang.* Palace of Westminster; Houses of Parliament; $51^{\circ}29'58''N$, $0^{\circ}07'29''W$ [*budynek parlamentu w Londynie*]
- wał Antonina**, *D.* wału Antonina, *Mc.* wale Antonina; *ang.* Antonine Wall; *gaelicki szkocki* Balla Antonine; $56^{\circ}00'59''N$, $3^{\circ}35'01''W \leftrightarrow 55^{\circ}55'32''N$, $4^{\circ}28'07''W$ [*umocnienia rzymskie*]
- wał Hadriana**, *D.* wału Hadriana, *Mc.* wale Hadriana; *ang.* Hadrian's Wall; $54^{\circ}59'15''N$, $1^{\circ}32'03''W \leftrightarrow 54^{\circ}57'13''N$, $3^{\circ}12'40''W$ [*umocnienia rzymskie*]

WŁOCHY

Place

- plac Hiszpański**, *D.* placu Hiszpańskiego, *Mc.* placu Hiszpańskim; *wł.* Piazza di Spagna; $41^{\circ}54'22''N$, $12^{\circ}28'55''E$ [*Rzym*]
- plac Kapitoński**, *D.* placu Kapitońskiego, *Mc.* placu Kapitońskim; *wł.* Piazza del Campidoglio; $41^{\circ}53'36''N$, $12^{\circ}28'59''E$ [*Rzym*]
- plac Świętego Marka**, *D.* placu Świętego Marka, *Mc.* placu Świętego Marka; *wł.* Piazza San Marco; $45^{\circ}26'03''N$, $12^{\circ}20'19''E$ [*Wenecja*]
- plac Wenecki**, *D.* placu Weneckiego, *Mc.* placu Weneckim; *wł.* Piazza Venezia; $41^{\circ}53'46''N$, $12^{\circ}28'57''E$ [*Rzym*]

Mosty

- most Świętego Anioła**, *D.* mostu Świętego Anioła, *Mc.* moście Świętego Anioła; *wł.* Ponte Sant'Angelo; $41^{\circ}54'07''N$, $12^{\circ}27'59,2''E$ [*Rzym*]
- most Westchnień**, *D.* mostu Westchnień, *Mc.* moście Westchnień; *wł.* Ponte dei Sospiri; $45^{\circ}26'02,7''N$, $12^{\circ}20'27,1''E$ [*Wenecja*]

Tunele

- tunel Simplonński**, *D.* tunelu Simplonńskiego, *Mc.* tunelu Simplonskim; *wł.* Traforo del Sempione; Galleria del Sempione; $46^{\circ}12'27,7''N$, $8^{\circ}12'01,9''E \leftrightarrow 46^{\circ}16'15,2''N$, $8^{\circ}05'44,4''E$ ($46^{\circ}12'27,7''N$, $8^{\circ}12'01,9''E \leftrightarrow 46^{\circ}19'28,9''N$, $8^{\circ}00'26''E$) [*również Szwajcaria*]
- tunel Świętego Bernarda**, *D.* tunelu Świętego Bernarda, *Mc.* tunelu Świętego Bernarda; *wł.* Traforo del Gran San Bernardo; *fr.* Tunnel du Grand-Saint-Bernard; $45^{\circ}51'05,1''N$, $7^{\circ}09'41,8''E \leftrightarrow 45^{\circ}51'51,9''N$, $7^{\circ}10'22,5''E$ ($45^{\circ}51'05,1''N$, $7^{\circ}09'41,8''E \leftrightarrow 45^{\circ}53'54,5''N$, $7^{\circ}11'35,6''E$) [*również Szwajcaria*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Matki Bożej Większej**, *D.* bazyliki Matki Bożej Większej, *Mc.* bazylice Matki Bożej Większej; **bazylika Santa Maria Maggiore**, *D.* bazyliki Santa Maria Maggiore, *Mc.* bazylice

- Santa Maria Maggiore; *wł.* Basilica Papale di Santa Maria Maggiore; $41^{\circ}53'51''N$, $12^{\circ}29'55''E$ [*Rzym*]
- bazylika Matki Bożej Wniebowziętej**, *D.* bazyliki Matki Bożej Wniebowziętej, *Mc.* bazylice Matki Bożej Wniebowziętej; *wł.* Basilica di Santa Maria Assunta; $45^{\circ}46'10,7''N$, $13^{\circ}22'15''E$ [*Akwileja*]
- bazylika Najświętszej Marii Panny od Aniołów**, *D.* bazyliki Najświętszej Marii Panny od Aniołów, *Mc.* bazylice Najświętszej Marii Panny od Aniołów; *wł.* Basilica di Santa Maria degli Angeli; $43^{\circ}03'29''N$, $12^{\circ}34'49''E$ [*Asyż*]
- bazylika Najświętszej Marii Panny na Zatybrzu**, *D.* bazyliki Najświętszej Marii Panny na Zatybrzu, *Mc.* bazylice Najświętszej Marii Panny na Zatybrzu; *wł.* Basilica di Santa Maria in Trastevere; $41^{\circ}53'22''N$, $12^{\circ}28'11''E$ [*Rzym*]
- bazylika Świętego Franciszka**, *D.* bazyliki Świętego Franciszka, *Mc.* bazylice Świętego Franciszka; *wł.* Basilica di San Francesco d'Assisi; $43^{\circ}04'29,4''N$, $12^{\circ}36'21''E$ [*Asyż*]
- bazylika Świętego Jana na Lateranie**, *D.* bazyliki Świętego Jana na Lateranie, *Mc.* bazylice Świętego Jana na Lateranie; *wł.* Basilica di San Giovanni in Laterano; *ofic.* Basilica del Santissimo Salvatore e dei Santi Giovanni Battista ed Evangelista in Laterano; $41^{\circ}53'09,5''N$, $12^{\circ}30'22''E$ [*Rzym*]
- bazylika Świętego Krzyża z Jerozolimy**, *D.* bazyliki Świętego Krzyża z Jerozolimy, *Mc.* bazylice Świętego Krzyża z Jerozolimy; *wł.* Basilica di Santa Croce in Gerusalemme; $41^{\circ}53'18''N$, $12^{\circ}30'57''E$ [*Rzym*]
- bazylika Świętego Marka**, *D.* bazyliki Świętego Marka, *Mc.* bazylice Świętego Marka; *wł.* Basilica di San Marco; $45^{\circ}26'04,5''N$, $12^{\circ}20'23''E$ [*Wenecja*]
- bazylika Świętego Pawła za Murami**, *D.* bazyliki Świętego Pawła za Murami, *Mc.* bazylice Świętego Pawła za Murami; *wł.* Basilica di San Paolo fuori le mura; $41^{\circ}51'31''N$, $12^{\circ}28'37''E$ [*Rzym*]
- bazylika Świętego Sebastiana za Murami**, *D.* bazyliki Świętego Sebastiana za Murami, *Mc.* bazylice Świętego Sebastiana za Murami; *wł.* Basilica di San Sebastiano fuori le mura; $41^{\circ}51'20,5''N$, $12^{\circ}30'56''E$ [*Rzym*]
- bazylika Świętego Wawrzyńca za Murami**, *D.* bazyliki Świętego Wawrzyńca za Murami, *Mc.* bazylice Świętego Wawrzyńca za Murami; *wł.* Basilica di San Lorenzo fuori le mura; $41^{\circ}54'09,4''N$, $12^{\circ}31'15''E$ [*Rzym*]
- Monte Cassino**, *ndm., przym.* montekassyński; *wł.* Abbazia di Montecassino; $41^{\circ}29'28''N$, $13^{\circ}48'50''E$ [*opactwo koło Cassino*]
- Panteon**, *D.* Panteonu, *Mc.* Panteonie, *przym.* panteoński; *wł.* Pantheon; *ofic.* Basilica di Santa Maria ad Martyres; $41^{\circ}53'55''N$, $12^{\circ}28'36,6''E$ [*Rzym*]

Cmentarze, nekropole

- Katakumby Świętego Kaliksta**, *D.* Katakumb Świętego Kaliksta, *Mc.* Katakumbach Świętego Kaliksta; *wł.* Catacombe di San Callisto; $41^{\circ}51'32''N$, $12^{\circ}30'40''E$ [*Rzym*]
- Polski Cmentarz Wojenny na Monte Cassino**, *D.* Polskiego Cmentarza Wojennego na Monte Cassino, *Mc.* Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino; *wł.* Cimitero militare polacco di Montecassino; $41^{\circ}29'39''N$, $13^{\circ}48'20''E$ [*koło Cassino*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Augusta, *ndm.*; Mausoleo di Augusto; 41°54'22"N, 12°28'35"E [Rzym]
piramida Cestusza, *D.* piramidy Cestusza, *Mc.* piramidzie Cestusza; *wł.* Piramide Cestia; 41°52'35"N, 12°28'51"E [Rzym]

Forty, twierdze, zamki

zamek Świętego Anioła, *D.* zamku Świętego Anioła, *Mc.* zamku Świętego Anioła; *wł.* Castel Sant'Angelo; 41°54'11"N, 12°27'59"E [Rzym]
Kanossa, *D.* Kanossy, *Mc.* Kanossie, *przym.* kanoski; *wł.* Canossa; Castello di Canossa; 44°34'33,5"N, 10°27'21"E [ruiny zamku koło Ciano d'Enza]

Inne zabytki

Circus Maximus, *ndm.*; *wł.* Circo Massimo; 41°53'09"N, 12°29'09"E [ruiny hipodromu w Rzymie]
fontanna Neptuna, *D.* fontanny Neptuna, *Mc.* fontannie Neptuna; *wł.* Fontana del Nettuno; 44°29'39,4"N, 11°20'33,6"E [Bologna]
forum Augusta, *ndm.*; *wł.* Foro di Augusto; 41°53'39,5"N, 12°29'13"E [dawny rynek w Rzymie]
forum Cezara, *ndm.*; *wł.* Foro di Cesare; 41°53'38"N, 12°29'06,5"E [dawny rynek w Rzymie]
Forum Romanum, *ndm.*; *wł.* Foro Romano; 41°53'32,5"N, 12°29'07"E [dawny rynek w Rzymie]
forum Trajana, *ndm.*; *wł.* Foro di Traiano; 41°53'42"N, 12°29'07"E [dawny rynek w Rzymie]
Hale Trajana, *D.* Hal Trajana, *Mc.* Halach Trajana; *wł.* Mercati di Traiano; 41°53'44"N, 12°29'10,4"E [ruiny budowli w Rzymie]
Koloseum, *ndm.*; *wł.* Colosseo; Anfiteatro Flavio; 41°53'25"N, 12°29'32"E [ruiny amfiteatru w Rzymie]
kolumna Trajana, *D.* kolumny Trajana, *Mc.* kolumnie Trajana; *wł.* Colonna Traiana; 41°53'45"N, 12°29'03,4"E [pomnik w Rzymie]
Kuria, *D.* Kurii, *Mc.* Kurii; *wł.* Curia Iulia; 41°53'34,8"N, 12°29'07,5"E [budynek w Rzymie]
Krzywa Wieża w Pizie, *D.* Krzywej Wieży w Pizie, *Mc.* Krzywej Wieży w Pizie; *wł.* Torre di Pisa; Torre Pendente; 43°43'22,8"N, 10°23'47,9"E
łuk Konstantyna, *D.* łuku Konstantyna, *Mc.* łuku Konstantyna; *wł.* Arco di Costantino; 41°53'23,3"N, 12°29'26,4"E [łuk triumfalny w Rzymie]
łuk Septymiusza Sewera, *D.* łuku Septymiusza Sewera, *Mc.* łuku Septymiusza Sewera; *wł.* Arco di Settimio Severo; 41°53'34,3"N, 12°29'05"E [łuk triumfalny w Rzymie]
łuk Tytusa, *D.* łuku Tytusa, *Mc.* łuku Tytusa; *wł.* Arco di Tito; 41°53'26,6"N, 12°29'19"E [łuk triumfalny w Rzymie]
mur Aureliański, *D.* muru Aureliańskiego, *Mc.* murze Aureliańskim; *wł.* Mura Aureliane; 41°54'41,5"N, 12°28'33"E ↔ 41°54'15,9"N, 12°30'25,7"E oraz 41°54'09,5"N, 12°30'26,7"E ↔ 41°52'23,2"N, 12°28'28,4"E oraz 41°53'32"N, 12°28'03,3"E ↔ 41°53'34,4"N, 12°28'07,7"E [mury miejskie w Rzymie]

- pałac Dożów**, *D.* pałacu Dożów, *Mc.* pałacu Dożów; *wł.* Palazzo Ducale; 45°26'02"N, 12°20'23"E [*Wenecja*]
- pałac Konserwatorów**, *D.* pałacu Konserwatorów, *Mc.* pałacu Konserwatorów; *wł.* Palazzo dei Conservatori; 41°53'35"N, 12°28'57,5"E [*Rzym*]
- pałac Kwirynalski**, *D.* pałacu Kwirynalskiego, *Mc.* pałacu Kwirynalskim; *wł.* Palazzo del Quirinale; 41°54'00"N, 12°29'13"E [*Rzym*]
- pałac Laterański**, *D.* pałacu Laterańskiego, *Mc.* pałacu Laterańskim; *wł.* Palazzo del Laterano; 41°53'12"N, 12°30'21"E [*Rzym*]
- pałac Maltański**, *D.* pałacu Maltańskiego, *Mc.* pałacu Maltańskim; *wł.* Palazzo Magistrale; Palazzo Malta; 41°54'19,5"N, 12°28'50,2"E [*eksterytorialna siedziba Zakonu Kawalerów Maltańskich w Rzymie*]
- pałac Nowy**, *D.* pałacu Nowego, *Mc.* pałacu Nowym; *wł.* Palazzo Nuovo; 41°53'37"N, 12°28'59,3"E [*Rzym*]
- pałac Senatorów**, *D.* pałacu Senatorów, *Mc.* pałacu Senatorów; *wł.* Palazzo Senatorio; 41°53'35"N, 12°29'01"E [*Rzym*]
- Schody Hiszpańskie**, *D.* Schodów Hiszpańskich, *Mc.* Schodach Hiszpańskich; *wł.* Scalinata di Trinità dei Monti; 41°54'21,5"N, 12°28'57,5"E [*Rzym*]
- Teatr Marcellusa**, *D.* Teatru Marcellusa, *Mc.* Teatrze Marcellusa; *wł.* Teatro di Marcello; 41°53'31,3"N, 12°28'47,3"E [*ruiny budowli w Rzymie*]
- Termy Dioklecjana**, *D.* Term Dioklecjana, *Mc.* Termach Dioklecjana; *wł.* Terme di Diocleziano; 41°54'12"N, 12°29'52"E [*ruiny budowli w Rzymie*]
- Termy Karakalli**, *D.* Term Karakalli, *Mc.* Termach Karakalli; *wł.* Terme di Caracalla; 41°52'46"N, 12°29'35"E [*ruiny budowli w Rzymie*]
- Termy Trajana**, *D.* Term Trajana, *Mc.* Termach Trajana; *wł.* Terme di Traiano; 41°53'33"N, 12°29'50"E [*ruiny budowli w Rzymie*]
- Willa Hadriana**, *D.* Willi Hadriana, *Mc.* Willi Hadriana; *wł.* Villa Adriana; 41°56'30"N, 12°46'35"E [*ruiny kompleksu pałacowego w Tivoli*]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Wiktora Emanuela II**, *D.* pomnika Wiktora Emanuela II, *Mc.* pomniku Wiktora Emanuela II; **Ołtarz Ojczyzny**, *D.* Ołtarza Ojczyzny, *Mc.* Ołtarzu Ojczyzny; *wł.* Monumento nazionale a Vittorio Emanuele II; Vittoriano; Altare della Patria; 41°53'40"N, 12°28'59"E [*pomnik w Rzymie*]

2

AZJA

AFGANISTAN

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Błękitny Meczet, *D.* Błękitnego Meczetu, *Mc.* Błękitnym Meczecie; *dari* زوښه شريف

– Rawzeh-ye Sharif (*trl.*), Rauze-je Szarif (*trb.*); 36°42'32"N, 67°06'39"E [*Mazar-i Szarif*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **meczet Piątkowy**, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *dari* مسجد جامع – Masjed-e Jāme‘ (*trl.*), Masdzed-e Dżame (*trb.*); 34°20'35"N, 62°11'45"E [*Herat*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Chodży Abdullaha Ansariego, *ndm.*; *dari* گانزنگاه خواجه عبد الله انصاري

– Gāzargāh-e Khwājeh ‘Abdollah Anṣārī (*trl.*), Gazargah-e Chwadže Abdollah Ansari (*trb.*); 34°22'29"N, 62°14'26"E [*kolo Heratu*]

Parki, ogrody

Ogrody Babura, *D.* Ogrodów Babura, *Mc.* Ogrodach Babura; *dari* باغ بابر – Bāgh-e Bābor

(*trl.*), Bagh-e Babor (*trb.*); *paszto* د بابر باغ – Də Bābur Bagh (*trl.*), Dy Babur Bagh (*trb.*); 34°30'10"N, 69°09'30"E [*park w Kabulu*]

ARABIA SAUDYJSKA

Inne obiekty komunikacyjne

droga Króla Fahda, *D.* drogi Króla Fahda, *Mc.* drodze Króla Fahda; *arab.* جسر الملك فهد

– Jisr al-Malik Fahd (*trl.*), Dżisr al-Malik Fahd (*trb.*); 26°13'11,8"N, 50°13'16,3"E
↔ 26°11'23,7"N, 50°18'42,6"E (26°13'11,8"N, 50°13'16,3"E ↔ 26°10'18,7"N, 50°27'02,3"E) [*zespół mostów i grobli; również Bahrajn*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Al-Kaba, *D.* Al-Kaby, *Mc.* Al-Kabie; *arab.* الكعبة – Al-Ka‘bah (*trl.*), Al-Kaba (*trb.*);

21°25'21"N, 39°49'34,3"E [*świątynia i sanktuarium w Mekce*]

meczet Proroka, *D.* meczetu Proroka, *Mc.* meczecie Proroka; *arab.* المسجد النبوي

– Al-Masjid an-Nabawī (*trl.*), Al-Masdzid an-Nabawi (*trb.*); 24°28'07"N, 39°36'40"E
[*Medyna*]

Święty Meczet, *D.* Świętego Meczetu, *Mc.* Świętym Meczecie; *arab.* المسجد الحرام

– Al-Masjid al-Ḥarām (*trl.*), Al-Masdzid al-Haram (*trb.*); *al-Ḥaram al-Sharīf* – Al-Ḥaram ash-Sharīf (*trl.*), Al-Haram asz-Szarif (*trb.*); 21°25'20"N, 39°49'33"E [*Mekka*]

Cmentarze, nekropole

Hegra, D. Hegry, *Mc.* Hegrze, *przym.* hegryjski; *arab.* أَلْهَجْر – Al-Hijr (*trl.*), Al-Hidżr (*trb.*); 26°47'30"N, 37°57'40"E [*kompleks nabatejskich grobowców królewskich koło Al-Ula*]

Inne obiekty antropogeniczne

brama Mekki, D. bramy Mekki, *Mc.* bramie Mekki; *arab.* بَوَّابَةُ مَكَّةَ – Bawwābat Makkah (*trl.*), Bawwabat Makka (*trb.*); 21°21'44,5"N, 39°40'00,3"E [*koło Mekki*]

fontanna Króla Fahda, D. fontanny Króla Fahda, *Mc.* fontannie Króla Fahda; *arab.* نَافُورَةُ الْمَلِكِ فَهْدٍ – Nāfūrāt al-Malik Fahd (*trl.*), Nafurat al-Malik Fahd (*trb.*); 21°30'55,4"N, 39°08'42,5"E [*Dżudda*]

ARMENIA

Place

plac Republiki, D. placu Republiki, *Mc.* placu Republiki; *orm.* Հանրապետության հրապարակ – Hanrapetut'yan hraparak (*trl.*), Hanrapetutian hraparak (*trb.*); 40°10'40"N, 44°30'46"E [*Erywań*]

plac Wolności, D. placu Wolności, *Mc.* placu Wolności; *orm.* Ազատության հրապարակ – Azatut'yan hraparak (*trl.*), Azatutian hraparak (*trb.*); 40°11'07"N, 44°30'54"E [*Erywań*]

Inne obiekty komunikacyjne

Skrzydła Tatewu, D. Skrzydeł Tatewu, *Mc.* Skrzydłach Tatewu; *orm.* Տարբևի թևեր – Tat'evi t'ever (*trl.*), Tatewi tewer (*trb.*); Տարբևեր – Tat'ever (*trl.*), Tatewer (*trb.*); 39°25'01,6"N, 46°17'51,7"E ↔ 39°25'51,8"N, 46°14'57,9"E [*kolej linowa koło Tatewu*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Eczmiadzyn, D. Eczmiadzynu, *Mc.* Eczmiadzynie, *przym.* eczmiadzyński; *orm.* Էջմիածին – Ejmiatsin (*trl.*), Eczmiacin (*trb.*); 40°09'42,4"N, 44°17'28"E [*siedziba katolikos w mieście Wagharszapat*]

katedra Świętego Grzegorza Oświeciciela, D. katedry Świętego Grzegorza Oświeciciela, *Mc.* katedrze Świętego Grzegorza Oświeciciela; *orm.* Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ մայր եկեղեցի – Surb Grigor Lusavorich' mayr yekeghets'i (*trl.*), Surp Grikor Lusaworicz majr jekegheci (*trb.*); 40°10'19"N, 44°31'01"E [*Erywań*]

kościół Krzyża Świętego, D. kościoła Krzyża Świętego, *Mc.* kościele Krzyża Świętego; *orm.* Սուրբ Նշան եկեղեցի – Surb Nshan yekeghets'i (*trl.*), Surb Nyszan jekegheci (*trb.*); 41°05'36,8"N, 44°42'41,8"E [*Hachpat*]

kościół Matki Bożej, D. kościoła Matki Bożej, *Mc.* kościele Matki Bożej; *orm.* Աստվածածին եկեղեցի – Astvatsatsin yekeghets'i (*trl.*), Astwacacin jekegheci (*trb.*); 41°05'13,7"N, 44°39'58,3"E [*Sanahin*]

kościół Odkupiciela, *D.* kościoła Odkupiciela, *Mc.* kościele Odkupiciela; *orm.* Ամենափրկիչ եկեղեցի – Amenap'rkich' yekeghets'i (*trl.*), Amenapyrkicz jekegheci (*trb.*); 41°05'13,2"N, 44°39'58,3"E [*Sanahin*]

kościół Świętej Gajany, *D.* kościoła Świętej Gajany, *Mc.* kościele Świętej Gajany; *orm.* Սուրբ Գայանե եկեղեցի – Surb Gayane yekeghets'i (*trl.*), Surp Gajane jekegheci (*trb.*); 40°09'26,7"N, 44°17'30,7"E [*Wagharszapat*]

kościół Świętej Rypsymy, *D.* kościoła Świętej Rypsymy, *Mc.* kościele Świętej Rypsymy; *orm.* Սուրբ Հրիփսիմե եկեղեցի – Surb Hrrip'sime yekeghets'i (*trl.*), Surp Hripsime jekegheci (*trb.*); 40°10'01,2"N, 44°18'34,5"E [*Wagharszapat*]

Parki, ogrody

park Zwycięstwa, *D.* parku Zwycięstwa, *Mc.* parku Zwycięstwa; *orm.* Հաղթանակի զբոսայգի – Haght'anaki zbosaygi (*trl.*), Hachtanaki zbosajgi (*trb.*); 40°11'44"N, 44°31'13"E [*Erywan*]

Pomniki, posągi, statuy

Matka Armenia, *D.* Matki Armenii, *Mc.* Matce Armenii; *orm.* Մայր Հայաստան – Mayr Hayastan (*trl.*), Majr Hajastan (*trb.*); 40°11'42,5"N, 44°31'29"E [*pomnik w Erywaniu*]

Inne obiekty antropogeniczne

Kaskady, *D.* Kaskad, *Mc.* Kaskadach; *orm.* Կասկադի համալիր – Kaskad hamalir (*trl.*), Kaskad hamalir (*trb.*); 40°11'29"N, 44°30'56"E [*kompleks architektoniczny w Erywaniu*]

AZERBEJDŻAN

Ulice

ulica Nizamiego, *D.* ulicy Nizamiego, *Mc.* ulicy Nizamiego; *azer.* Nizami küçəsi; 40°22'46,5"N, 49°51'52"E ↔ 40°22'07,3"N, 49°49'34,7"E [*Baku*]

Place

plac Wolności, *D.* placu Wolności, *Mc.* placu Wolności; *azer.* Azadlıq meydanı; 40°22'22"N, 49°51'12"E [*Baku*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Ateszgah, *D.* Ateszgahu, *Mc.* Ateszgahu; *azer.* Atəşgah; 40°24'55,7"N, 50°00'31"E [*świątynia ognia, Suraxanı*]

meczet Muhammada, *D.* meczetu Muhammada, *Mc.* meczecie Muhammada; *azer.* Məhəmməd məscidi; 40°21'55,4"N, 49°50'05"E [*Baku*]

meczeta Piątkowy, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *azer.* Cümə məscidi; 40°21'55,5"N, 49°50'08,3"E [*Baku*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Nizamięgo, *ndm.*; *azer.* Nizami məqbərəsi; 40°41'07,8"N, 46°25'57,8"E [*Gandza*]

Inne zabytki

baszta Dziewicza, *D.* baszty Dziewiczej, *Mc.* baszcie Dziewiczej; *azer.* Qız qalası; 40°21'58,4"N, 49°50'14,3"E [*Baku*]

pałac Chanów Szekijskich, *D.* pałacu Chanów Szekijskich, *Mc.* pałacu Chanów Szekijskich; *azer.* Şəki xan sarayı; Şəki xanlarının sarayı; 41°12'16"N, 47°11'51,4"E [*Szeki*]

pałac Szachów Szyrwanu, *D.* pałacu Szachów Szyrwanu, *Mc.* pałacu Szachów Szyrwanu; *azer.* Şirvanşahlar sarayı; 40°21'58,3"N, 49°50'00,5"E [*Baku*]

Inne obiekty antropogeniczne

Ogniste Wieże, *D.* Ognistych Wież, *Mc.* Ognistych Wieżach; *azer.* Alov qüllələri; 40°21'35"N, 49°49'36"E [*kompleks wieżowców w Baku*]

BAHRAJN

Inne obiekty komunikacyjne

droga Króla Fahda, *D.* drogi Króla Fahda, *Mc.* drodze Króla Fahda; *arab.* جسر الملك فهد
– Jisr al-Malik Fahd (*trl.*), Dżisr al-Malik Fahd (*trb.*); 26°11'23,7"N, 50°18'42,6"E
↔ 26°10'18,7"N, 50°27'02,3"E (26°13'11,8"N, 50°13'16,3"E ↔ 26°10'18,7"N, 50°27'02,3"E) [*zespół mostów i grobli; również Arabia Saudyjska*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczeta Al-Fatiha, *D.* meczetu Al-Fatiha, *Mc.* meczecie Al-Fatiha; *arab.* مسجد الفاتح
– Masjid al-Fātiḥ (*trl.*), Masdżid al-Fatih (*trb.*); 26°13'08"N, 50°35'54"E [*Manama*]

BANGLADESZ

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczeta Sześćdziesięciu Kopuł, *D.* meczetu Sześćdziesięciu Kopuł, *Mc.* meczecie Sześćdziesięciu Kopuł; *bengalski* ষাট গম্বুজ মসজিদ – Sāt Gambuj Masjid (*trl.*), Szat Gombudź Mosdżid (*trb.*); 22°40'28"N, 89°44'30,5"E [*Bagerhat*]

Złota Świątynia, *D.* Złotej Świątyni, *Mc.* Złotej Świątyni; *bengalski* স্বর্ণ মন্দির – Svarṇa Mandir (*trl.*), Szorno Mondir (*trb.*); বুদ্ধ ধাতু জাদি – Buddh Dhātu Jādi (*trl.*), Buddh Dhatu Džadi (*trb.*); 22°13'22,7"N, 92°11'51,3"E [*koło Bandorbonu*]

Forty, twierdze, zamki

Lalbagh, *D.* Lalbaghu, *Mc.* Lalbaghu; *bengalski* লালবাগ কেলা – Lālbāg Kellā (*trl.*), Lalbag Kella (*trb.*); লালবাগের কেলা – Lālbāger Kellā (*trl.*), Lalbager Kella (*trb.*); 23°43'09"N, 90°23'17"E [*Dhaka*]

BHUTAN

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Taktsang, *D.* Taktsangu, *Mc.* Taktsangu; *dzongkha* ལྷོ་ལྷོ་མངའ་གཞི – Paro Taktshang (*trl.*), Paro Take'ang (*trb.*); 27°29'30,7"N, 89°21'48,3"E [*dolina Paro*]

Forty, twierdze, zamki

Taszi, *ndm.*; *dzongkha* བུ་ཤིལ་འཇམ་ལྷོ་མངའ་གཞི – Trashicho Dzong (*trl.*), Traszicz'o Dzong (*trb.*); 27°29'23"N, 89°38'06"E [*Thimphu*]

BRUNEI

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczet Omara Alego Saifuddiena, *D.* meczetu Omara Alego Saifuddiena, *Mc.* meczecie Omara Alego Saifuddiena; *malaj.* Masjid Omar Ali Saifuddin; 4°53'22"N, 114°56'21"E [*Bandar Seri Begawan*]

CHINY

Place

plac Ludowy, *D.* placu Ludowego, *Mc.* placu Ludowym; *chiń.* 人民广场 – Renmin Guangchang; 31°13'51"N, 121°28'15"E [*Szanghaj*]

plac Niebiańskiego Spokoju, *D.* placu Niebiańskiego Spokoju, *Mc.* placu Niebiańskiego Spokoju; *chiń.* 天安门广场 – Tian'anmen Guangchang; 39°54'12"N, 116°23'30"E [*Pekin*]

Mosty

most Hongkong-Zhuhai-Makau, *D.* mostu Hongkong-Zhuhai-Makau, *Mc.* moście Hongkong-Zhuhai-Makau; *chiń.* 港珠澳大橋 – Gangzhu'ao Daqiao; *ang.* Hong Kong-Zhuhai-Macao Bridge; *port.* Ponte Hong Kong-Zhuhai-Macau; 22°18'58,3"N, 113°56'53,3"E ↔ 22°12'44"N, 113°35'00"E [*zespół mostów i tuneli pomiędzy Hongkongiem a Makau*]

Zapory

tama Trzech Przełomów, *D.* tamy Trzech Przełomów, *Mc.* tamie Trzech Przełomów; *chiń.* 三峡大坝 – Sanxia Daba; 长江三峡工程 – Chang Jiang Sanxia Gong Cheng; 30°49'22"N, 111°00'11"E

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Najświętszego Serca Jezusa, *D.* katedry Najświętszego Serca Jezusa, *Mc.* katedrze Najświętszego Serca Jezusa; *chiń.* 广州石室圣心大教堂 – Guangzhou Shishi Shengxin Dajiaotang; 23°07'02"N, 113°15'17"E [*Kanton*]

katedra Najświętszego Serca Jezusa, *D.* katedry Najświętszego Serca Jezusa, *Mc.* katedrze Najświętszego Serca Jezusa; *chiń.* 哈尔滨圣心天主教堂 – Ha'erbin Shengxin Tianzhu Jiaotang; 45°45'43,5"N, 126°38'37"E [*Harbin*]

Mała Pagoda Dzikich Gęsi, *D.* Małej Pagody Dzikich Gęsi, *Mc.* Małej Pagodzie Dzikich Gęsi; *chiń.* 小雁塔 – Xiaoyan Ta; 34°14'26,9"N, 108°56'14,5"E [*Xi'an*]

Szaolin, *D.* Szaolinu, *Mc.* Szaolinie, *przym.* szaoliński; *chiń.* 少林寺 – Shaolin Si; 34°30'30"N, 112°56'07"E [*klasztor koło Luoyang*]

świątynia Białego Konia, *D.* świątyni Białego Konia, *Mc.* świątyni Białego Konia; *chiń.* 白马寺 – Baima Si; 34°43'26"N, 112°35'59"E [*Luoyang*]

świątynia Cesarskich Przodków, *D.* świątyni Cesarskich Przodków, *Mc.* świątyni Cesarskich Przodków; *chiń.* 太庙 – Taimiao; 39°54'37"N, 116°23'37"E [*budynek dawnej świątyni w Pekinie*]

świątynia Harmonii i Pokoju, *D.* świątyni Harmonii i Pokoju, *Mc.* świątyni Harmonii i Pokoju;

świątynia Lamy, *D.* świątyni Lamy, *Mc.* świątyni Lamy; *chiń.* 雍和宫 – Yonghegong; 39°56'49"N, 116°24'39,5"E [*świątynia i klasztor w Pekinie*]

świątynia Konfucjusza, *D.* świątyni Konfucjusza, *Mc.* świątyni Konfucjusza; *chiń.* 孔庙 – Kong Miao; 35°35'48,7"N, 116°59'04"E [*Qufu*]

świątynia Nefrytowego Buddy, *D.* świątyni Nefrytowego Buddy, *Mc.* świątyni Nefrytowego Buddy; *chiń.* 玉佛禅寺 – Yufo Chan Si; 31°14'36"N, 121°26'26"E [*Szanghaj*]

świątynia Nieba, *D.* świątyni Nieba, *Mc.* świątyni Nieba; *chiń.* 天坛 – Tiantan; 39°52'56"N, 116°24'23,7"E [*Pekin*]

świątynia Sześciu Banianów, *D.* świątyni Sześciu Banianów, *Mc.* świątyni Sześciu Banianów; *chiń.* 六榕寺 – Liu Rong Si; 23°07'51"N, 113°15'17"E [*Kanton*]

Trzy Pagody, *D.* Trzech Pagód, *Mc.* Trzech Pagodach; *chiń.* 崇圣寺三塔 – Chongsheng Si San Ta; 25°42'30"N, 100°08'45"E [*Dali*]

Wielka Pagoda Dzikich Gęsi, *D.* Wielkiej Pagody Dzikich Gęsi, *Mc.* Wielkiej Pagodzie Dzikich Gęsi; *chiń.* 大雁塔 – Dayan Ta; 34°13'11,2"N, 108°57'33,8"E [*Xi'an*]

Wielki Meczeczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *chiń.* 西安大清真寺 – Xi'an Da Qingzhen Si; 34°15'48,3"N, 108°56'08,7"E [Xi'an]

Żelazna Pagoda, *D.* Żelaznej Pagody, *Mc.* Żelaznej Pagodzie; *chiń.* 铁塔 – Tie Ta; 祐国寺塔 – Youguo Si Ta; 34°49'00"N, 114°21'53,6"E [Kaifeng]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Mao Zedonga, *ndm.*; *chiń.* 毛主席纪念堂 – Mao Zhuxi Jiniantang; 39°54'04"N, 116°23'30"E [Pekin]

mauzoleum Pierwszego Cesarza, *ndm.*; *chiń.* 秦始皇陵 – Qin Shihuang Ling; 34°22'53"N, 109°15'14"E [koło Xi'an]

Inne zabytki

brama Na Wprost Słońca, *D.* bramy Na Wprost Słońca, *Mc.* bramie Na Wprost Słońca;

brama Przednia, *D.* bramy Przedniej, *Mc.* bramie Przedniej; *chiń.* 正阳门 – Zhengyangmen; 前门 – Qianmen; 39°53'57"N, 116°23'30"E [Pekin]

brama Najwyższej Harmonii, *D.* bramy Najwyższej Harmonii, *Mc.* bramie Najwyższej Harmonii; *chiń.* 太和门 – Taihemen; 39°54'50,2"N, 116°23'27,3"E [Pekin]

brama Niebiańskiego Spokoju, *D.* bramy Niebiańskiego Spokoju, *Mc.* bramie Niebiańskiego Spokoju; *chiń.* 天安门 – Tian'anmen; 39°54'26,4"N, 116°23'28,5"E [Pekin]

brama Południkowa, *D.* bramy Południkowej, *Mc.* bramie Południkowej; *chiń.* 午门 – Wumen; 39°54'45"N, 116°23'27,5"E [Pekin]

Grotty Dziesięciu Tysięcy Buddów, *D.* Grot Dziesięciu Tysięcy Buddów, *Mc.* Grotach Dziesięciu Tysięcy Buddów; *chiń.* 龙门石窟 – Longmen Shiku; 34°33'10"N, 112°28'12"E [zespół skalnych świątyn buddyjskich koło Longmen]

Grotty Tysiąca Buddów, *D.* Grot Tysiąca Buddów, *Mc.* Grotach Tysiąca Buddów; *chiń.* 莫高窟 – Mogao Ku; 千佛洞 – Qianfo Dong; 40°02'14"N, 94°48'14"E [zespół skalnych świątyn buddyjskich koło Dunhuang]

pałac Letni, *D.* pałacu Letniego, *Mc.* pałacu Letnim; *chiń.* 颐和园 – Yiheyuan; 39°59'50"N, 116°16'05"E [kompleks parkowo-palacowy w Pekinie]

pałac Niebiańskiej Czystości, *D.* pałacu Niebiańskiej Czystości, *Mc.* pałacu Niebiańskiej Czystości; *chiń.* 乾清宫 – Qianqing Gong; 39°55'07,5"N, 116°23'26,5"E [Pekin]

Pawilon Najwyższej Harmonii, *D.* Pawilonu Najwyższej Harmonii, *Mc.* Pawilonie Najwyższej Harmonii; *chiń.* 太和殿 – Taihedian; 39°54'57"N, 116°23'27"E [Pekin]

Potala, *D.* Potali, *Mc.* Potali, *przym.* potalski; *chiń.* 布达拉宫 – Budala Gong; *tybetański* བོད་ལྷ་ཁང་ – Bodala (pinyin), Potala (Wylie); 29°39'28"N, 91°07'01"E [pałac w Lhasie]

ściana Dziewięciu Smoków, *D.* ściany Dziewięciu Smoków, *Mc.* ścianie Dziewięciu Smoków; *chiń.* 九龙壁 – Jiu Long Bi; 北海九龙壁 – Beihai Jiu Long Bi; 39°55'49,6"N, 116°22'52,8"E [mur w parku Beihai w Pekinie]

ściana Dziewięciu Smoków, *D.* ściany Dziewięciu Smoków, *Mc.* ścianie Dziewięciu Smoków; *chiń.* 九龙壁 – Jiu Long Bi; 故宫九龙壁 – Gugong Jiu Long Bi; 39°55'01,4"N, 116°23'39"E [mur w Zakazanym Mieście w Pekinie]

- Wielki Mur Chiński**, *D.* Wielkiego Muru Chińskiego, *Mc.* Wielkim Murze Chińskim;
Wielki Mur, *D.* Wielkiego Muru, *Mc.* Wielkim Murze; *chiń.* 长城 – Changcheng;
万里长城 – Wanli Changcheng; 39°51'16"N, 98°10'08,3"E ↔ 39°57'59,4"N, 119°47'43,8"E
- wieża Bębna**, *D.* wieży Bębna, *Mc.* wieży Bębna; *chiń.* 西安鼓楼 – Xi'an Gulou;
34°15'42,4"N, 108°56'19,7"E [Xi'an]
- wieża Dzwonu**, *D.* wieży Dzwonu, *Mc.* wieży Dzwonu; *chiń.* 西安钟楼 – Xi'an Zhonglou;
34°15'39,6"N, 108°56'32,4"E [Xi'an]
- Zakazane Miasto**, *D.* Zakazanego Miasta, *Mc.* Zakazanym Mieście; *chiń.* 紫禁城
– Zijincheng; 故宫 – Gugong; 39°55'00"N, 116°23'27"E [kompleks pałacowy w Pekinie]

Parki, ogrody

- ogród Cesarski**, *D.* ogrodu Cesarskiego, *Mc.* ogrodzie Cesarskim; *chiń.* 御花园 – Yuhuayuan;
39°55'12"N, 116°23'26"E [Pekin]

Pomniki, posągi, statuy

- Wielki Budda**, *D.* Wielkiego Buddy, *Mc.* Wielkim Buddzie; *chiń.* 乐山大佛 – Leshan Dafo;
29°32'48,8"N, 103°46'09,6"E [statua koło Leshan]

CYPR

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- cerkiew Świętego Łazarza**, *D.* cerkwi Świętego Łazarza, *Mc.* cerkwi Świętego Łazarza;
gr. Ιερός Ναός Αγίου Λαζάρου – Ierós Naós Agíoy Lazarou (*trl.*), Jera Naos Ajiu Lazaru (*trb.*); *tur.* Aziz Lazarus Kilisesi; Saint Lazarus Kilisesi; 34°54'41,4"N, 33°38'05,3"E [Larnaka]
- katedra Świętego Jana Teologa**, *D.* katedry Świętego Jana Teologa, *Mc.* katedrze Świętego Jana Teologa; *gr.* Καθεδρικός Ναός Αγίου Ιωάννη – Kathedrikós Naós Agíoy Iōánnī (*trl.*), Katedrikos Naos Ajiu Joani (*trb.*); *tur.* Aziz Yuhanna Katedrali; Saint Jean Katedrali; 35°10'23,9"N, 33°22'04,3"E [Nikozja]
- klasztor Świętego Barnaby**, *D.* klasztoru Świętego Barnaby, *Mc.* klasztorze Świętego Barnaby; *gr.* Ιερά Μονή Αποστόλου Βαρνάβα – Ierá Moní Apostóloy Varnáva (*trl.*), Jera Moni Apostolu Warnawa (*trb.*); Μονή Αποστόλου Βαρνάβα – Moní Apostóloy Varnáva (*trl.*), Moni Apostolu Warnawa (*trb.*); *tur.* Aziz Barnabas Manastırı; Saint Barnabas Manastırı; 35°10'29"N, 33°52'49"E [koło Famagusty]
- klasztor Świętego Neofita**, *D.* klasztoru Świętego Neofita, *Mc.* klasztorze Świętego Neofita;
gr. Ιερά Μονή Αγίου Νεοφύτου – Ierá Moní Agíoy Neofýtoy (*trl.*), Jera Moni Ajiu Neofitu (*trb.*); Μονή Αγίου Νεοφύτου – Moní Agíoy Neofýtoy (*trl.*), Moni Ajiu Neofitu (*trb.*); *tur.* Aziz Neofit Manastırı; Saint Neophytos Manastırı; 34°50'47"N, 32°26'47"E [koło Pafos]
- meczet Lali Mustafy Paszy**, *D.* meczetu Lali Mustafy Paszy, *Mc.* meczecie Lali Mustafy Paszy; *gr.* Τέμενος Λαλά Μουσταφά Πασά – Témenos Lalá Moystafá Pasa (*trl.*),

Temenos Lala Mustafa Pasa (*trb.*); Λαλά Μουσταφά Πασά Τζαμί – Lalá Moustafá Pasa Tzamí (*trl.*), Lala Mustafa Pasa Dzami (*trb.*); *tur.* Lala Mustafa Paşa Camii; 35°07'29,4"N, 33°56'33,6"E [*Famagusta*; *hist.:* *katedra Świętego Mikołaja*]

meczet Selima, *D.* meczetu Selima, *Mc.* meczecie Selima; *gr.* Τέμενος Σελιμιγιέ – Témenos Selimigié (*trl.*), Temenos Selimije (*trb.*); Σελιμιγιέ Τζαμί – Selimigié Tzamí (*trl.*), Selimije Dzami (*trb.*); *tur.* Selimiye Camii; 35°10'35,4"N, 33°21'52"E [*Nikozja*; *hist.:* *katedra Świętej Zofii*]

Cmentarze, nekropole

Groby Królewskie, *D.* Grobów Królewskich, *Mc.* Grobach Królewskich; *gr.* Τάφοι των Βασιλέων – Táfoi tōn Vasiléōn (*trl.*), Tafi ton Wasileon (*trb.*); *tur.* Kral Mezarları; 34°46'33"N, 32°24'20"E [*Pafos*]

Forty, twierdze, zamki

zamek Otella, *D.* zamku Otella, *Mc.* zamku Otella; *gr.* Πύργος του Οθέλλου – Pýrgos toy Othéllou (*trl.*), Pirgos tu Otelu (*trb.*); *tur.* Othello Kulesi; 35°07'39,4"N, 33°56'36"E [*Famagusta*]

zamek Świętego Hilariona, *D.* zamku Świętego Hilariona, *Mc.* zamku Świętego Hilariona; *gr.* Κάστρο του Αγίου Ηλαρίωνα – Kástro toy Agíoy Ilaríōna (*trl.*), Kastro tu Ajiu Ilariona (*trb.*); *tur.* Saint Hilarion Kalesi; Sent Hilaryon Kalesi; Aziz Hilaryon Kalesi; 35°18'45,5"N, 33°16'52"E [*kolo Kireonii*]

Inne zabytki

brama Famagustiańska, *D.* bramy Famagustiańskiej, *Mc.* bramie Famagustiańskiej; *gr.* Πύλη Αμμοχώστου – Pýli Ammochóstou (*trl.*), Pili Amochostu (*trb.*); *tur.* Mağusa Kapısı; 35°10'27,6"N, 33°22'15,7"E [*Nikozja*]

brama Kireńska, *D.* bramy Kireńskiej, *Mc.* bramie Kireńskiej; *gr.* Πύλη Κερύνειας – Pýli Kerýneias (*trl.*), Pili Kierinias (*trb.*); *tur.* Girne Kapısı; 35°10'53,9"N, 33°21'42,5"E [*Nikozja*]

brama Pafijska, *D.* bramy Pafijskiej, *Mc.* bramie Pafijskiej; *gr.* Πύλη Πάφου – Pýli Páfoy (*trl.*), Pili Pafu (*trb.*); *tur.* Baf Kapısı; 35°10'25,3"N, 33°21'24,2"E [*Nikozja*]

FILIPINY

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Niepokalanego Poczęcia, *D.* katedry Niepokalanego Poczęcia, *Mc.* katedrze Niepokalanego Poczęcia; *ang.* Minor Basilica and Metropolitan Cathedral of the Immaculate Conception; *tagal.* Metropolitanong Katedral ng Maynila–Basilika ng Kalinis-linisang Paglilihi ni Maria; 14°35'29"N, 120°58'25"E [*Manila*]

katedra Świętego Pawła, *D.* katedry Świętego Pawła, *Mc.* katedrze Świętego Pawła; *ang.* St. Paul Cathedral; *ofic.* Metropolitan Cathedral of the Conversion of St. Paul the Apostle; *tagal.* Katedral ng San Pablo; $17^{\circ}34'29,2''N, 120^{\circ}23'20''E$ [*Vigan*]

kościół Matki Bożej Wniebowzięcia, *D.* kościoła Matki Bożej Wniebowzięcia, *Mc.* kościele Matki Bożej Wniebowzięcia; *ang.* Church of Our Lady of the Assumption; Church of Nuestra Señora de la Asunción; *tagal.* Simbahan ng Nuestra Señora de la Asuncion; $17^{\circ}21'59''N, 120^{\circ}28'59''E$ [*Santa Maria*]

kościół Świętego Augustyna, *D.* kościoła Świętego Augustyna, *Mc.* kościele Świętego Augustyna; *ang.* San Augustin Church; *tagal.* Simbahan ng San Agustin; $14^{\circ}35'20,5''N, 120^{\circ}58'31''E$ [*Manila*]

kościół Świętego Augustyna, *D.* kościoła Świętego Augustyna, *Mc.* kościele Świętego Augustyna; *ang.* San Augustin Church; *tagal.* Simbahan ng San Agustin; $18^{\circ}03'41,8''N, 120^{\circ}31'17''E$ [*Paoay*]

kościół Świętego Tomasza z Villanuevy, *D.* kościoła Świętego Tomasza z Villanuevy, *Mc.* kościele Świętego Tomasza z Villanuevy; *ang.* Santo Tomas de Villanueva Church; *tagal.* Simbahan ng Santo Tomas de Villanueva; $10^{\circ}38'31,2''N, 122^{\circ}14'08''E$ [*Miagao*]

GRUZJA

Ulice

aleja Rustawelego, *D.* alei Rustawelego, *Mc.* alei Rustawelego; *gruz.* რუსთაველის გამზირი – Rustavelis Gamziri (*trl.*), Rustawelis Gamziri (*trb.*); $41^{\circ}41'38,6''N, 44^{\circ}48'04''E$
 $\leftrightarrow 41^{\circ}42'13''N, 44^{\circ}47'26''E$ [*Tbilisi*]

Place

plac Wolności, *D.* placu Wolności, *Mc.* placu Wolności; *gruz.* თავისუფლების მოედანი – Tavisuplebis Moedani (*trl.*), Tawisuplebis Moedani (*trb.*); $41^{\circ}41'37''N, 44^{\circ}48'06''E$ [*Tbilisi*]

Mosty

most Pokoju, *D.* mostu Pokoju, *Mc.* moście Pokoju; *gruz.* მშვიდობის ხიდი – Mshvidobis Khidi (*trl.*), Mszwidobis Chidi (*trb.*); $41^{\circ}41'34,8''N, 44^{\circ}48'30''E$ [*Tbilisi*]

Tunele

tunel Rokijski, *D.* tunelu Rokijskiego, *Mc.* tunelu Rokijskim; *gruz.* როკის გვირაბი – Rok'is Gvirabi (*trl.*), Rokis Gwirabi (*trb.*); *osetyjski* Ручъы тъунел – Ruč'y t'unel (*trl.*), Rucz'y t'unel (*trb.*); $42^{\circ}36'47,5''N, 44^{\circ}06'10''E \leftrightarrow 42^{\circ}36'03''N, 44^{\circ}06'54,2''E$
 $(42^{\circ}37'45,8''N, 44^{\circ}05'29,1''E \leftrightarrow 42^{\circ}36'03''N, 44^{\circ}06'54,2''E)$ [*również Rosja*]

Cmentarze, nekropole

cmentarz Kukijski, *D.* cmentarza Kukijskiego, *Mc.* cmentarzu Kukijskim; *gruz.* კუკიის სასაფლაო – K'uk'iis Sasaplao (*trl.*), Kukiis Sasaplao (*trb.*); 41°42'57"N, 44°48'45"E [*Tbilisi*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- katedra Bagrata**, *D.* katedry Bagrata, *Mc.* katedrze Bagrata; *gruz.* ბაგრატის ტაძარი – Bagrat'is T'adzari (*trl.*), Bagratis Tadzari (*trb.*); 42°16'38,2"N, 42°42'15"E [*Kutaisi*]
- katedra Sioni**, *D.* katedry Sioni, *Mc.* katedrze Sioni; *gruz.* სიონის ტაძარი – Sionis T'adzari (*trl.*), Sionis Tadzari (*trb.*); *ofic.* სიონის ღმრთისმშობლის მიძინების საკათედრო ტაძარი – Sionis Ghmrtismshoblis Midzinebis Sak'atedro T'adzari (*trl.*), Sionis Ghmrtismszoblis Midzinebis Sakatedro Tadzari (*trb.*); 41°41'29"N, 44°48'27"E [*Tbilisi*]
- katedra Trójcy Świętej**, *D.* katedry Trójcy Świętej, *Mc.* katedrze Trójcy Świętej; *gruz.* წმინდა სამების საკათედრო ტაძარი – Ts'minda Samebis Sak'atedro T'adzari (*trl.*), Cminda Samebis Sakatedro Tadzari (*trb.*); 41°41'51,5"N, 44°48'59"E [*Tbilisi*]
- kościół Trójcy Świętej**, *D.* kościoła Trójcy Świętej, *Mc.* kościele Trójcy Świętej; *gruz.* გერგეტის წმინდა სამება – Gerget'is Ts'minda Sameba (*trl.*), Gergetis Cminda Sameba (*trb.*); წმინდა სამების ეკლესია – Ts'minda Samebis Ek'lesia (*trl.*), Cminda Samebis Eklesia (*trb.*); 42°39'44,6"N, 44°37'14"E [*Gergeti*]
- Nowy Aton**, *D.* Nowego Atonu, *Mc.* Nowym Atonie, *przym.* nowoatoński; *gruz.* ახალი ათონის მონასტერი – Akhali Atonis Monast'eri (*trl.*), Achali Atonis Monasteri (*trb.*); *ofic.* წმინდა მოციქული სვიმონ კანანელის მონასტერი – Ts'minda Motsikuli Svimon K'ananelis Monast'eri (*trl.*), Cminda Mocikuli Swimon Kananelis Monasteri (*trb.*); *abchaski* Афон Ҩыцтәи амонастыр – Afon Ҩыцтәи аmonastыр (*trl.*), Afon Czyctłi amonastыр (*trb.*); 43°05'17"N, 40°49'16"E [*monastыр w miejscowości Nowy Aton*]

Pomniki, posągi, statuy

Matka Gruzja, *D.* Matki Gruzji, *Mc.* Matce Gruzji; *gruz.* ქართლის დედა – Kartlis Deda (*trl.*), Kartlis Deda (*trb.*); 41°41'17,3"N, 44°48'16,3"E [*pomnik w Tbilisi*]

INDIE

Lotniska

- port lotniczy Indiry Gandhi**, *D.* portu lotniczego Indiry Gandhi, *Mc.* porcie lotniczym Indiry Gandhi; *ang.* Indira Gandhi International Airport; *hindi* इंदिरा गांधी अन्तर्राष्ट्रीय विमानक्षेत्र – Īndirā Gāndhī Antarrāṣṭrīy Vimānakṣetr (*trl.*), Indira Gandhi Antarrasztrij Wimanakszetr (*trb.*); 28°33'19"N, 77°06'07"E [*koło Delhi*]
- port lotniczy Króla Śiwadźiego**, *D.* portu lotniczego Króla Śiwadźiego, *Mc.* porcie lotniczym Króla Śiwadźiego; *ang.* Chhatrapati Shivaji International Airport; *hindi* छत्रपति शिवाजी महाराज अंतर्राष्ट्रीय विमानक्षेत्र – Chatrapati Śivāji Mahārāj Āntarrāṣṭrīy

Vimānakṣetr (*trl.*), Čhatrapati Śīwadži Maharadž Antarrasztrij Wimanakṣetr (*trb.*); *marathi* छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ – Chatrapatī Śīvājī Mahārāj Āntararāṣṭrīy Vimānataḷ (*trl.*), Čhatrapati Śīwadži Maharadž Antararasztrij Wimanatal (*trb.*); 19°05'50"N, 72°52'28"E [kolo Mumbaju]

Dworce kolejowe

dworzec Króla Śīwadźiego, *D.* dworca Króla Śīwadźiego, *Mc.* dworcu Króla Śīwadźiego; *ang.* Chhatrapati Shivaji Terminus; *hindi* छत्रपति शिवाजी महाराज टर्मिनस – Chatrapati Śīvājī Mahārāj Ṭarminas (*trl.*), Čhatrapati Śīwadži Maharadž Ṭarminas (*trb.*); *marathi* छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस – Chatrapatī Śīvājī Mahārāj Ṭarminas (*trl.*), Čhatrapati Śīwadži Maharadž Ṭarminas (*trb.*); 18°56'23,6"N, 72°50'07,8"E [Mumbaj; hist.: *dworzec Wiktorii*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Matki Bożej Dobrego Zdrowia, *D.* bazyliki Matki Bożej Dobrego Zdrowia, *Mc.* bazylice Matki Bożej Dobrego Zdrowia; *ang.* Basilica of Our Lady of Good Health; *hindi* बासिलिका ऑफ अवर लेडी ऑफ गुड हेल्थ – Bāsilikā ôph Avar Leḍī ôph Guḍ Helth (*trl.*), Basilika of Awar Ledi of Gud Helth (*trb.*); *tamil.* தூய ஆரோக்கிய அன்னை திருத்தலம் – Tūya Ārōkkiya Annai Tiruttalam (*trl.*), Tuja Arokkija Annaj Tiruttalam (*trb.*); 10°40'49"N, 79°50'59"E [kolo Nagappattinamu]

bazylika Świątego Tomasza, *D.* bazyliki Świątego Tomasza, *Mc.* bazylice Świątego Tomasza; *ang.* Santhome Basilica; Saint Thomas Cathedral Basilica; *hindi* सेन थोम चर्च – Sen Thom Carc (*trl.*), Sen Thom Čarc (*trb.*); *tamil.* சாந்தோம் பசிலிக்கா – Cāntōm Pacilikkā (*trl.*), Santom Pasilikka (*trb.*); 13°02'01"N, 80°16'40"E [Čennaj]

katedra Świątego Pawła, *D.* katedry Świątego Pawła, *Mc.* katedrze Świątego Pawła; *ang.* St. Paul's Cathedral; *hindi* सेंट पॉल कैथेड्रल – Senṭ Pōl Kaithedral (*trl.*), Sent Pol Kajthedral (*trb.*); *bengalski* সেন্ট পল'স ক্যাথিড্রাল – Senṭ Pal's Kyāthiḍrāl (*trl.*), Sent Pol's Kkathidral (*trb.*); 22°32'39"N, 88°20'48"E [Kolkata]

katedra Świątego Tomasza, *D.* katedry Świątego Tomasza, *Mc.* katedrze Świątego Tomasza; *ang.* St. Thomas Cathedral; *hindi* सेंट थॉमस कैथेड्रल चर्च – Senṭ Thōmas Kaithedral Carc (*trl.*), Sent Thomas Kajthedral Čarc (*trb.*); *marathi* सेंट थॉमस कैथेड्रल चर्च – Senṭ Thōmas Kêthedral Carc (*trl.*), Sent Thomas Kethedral Čarc (*trb.*); 18°55'54,7"N, 72°50'01"E [Mumbaj]

kościół Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia, *D.* kościoła Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia, *Mc.* kościoła Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia; *ang.* Our Lady of the Immaculate Conception Church; *hindi* अवर लेडी ऑफ इमॅक्युलेट कन्सेप्शन चर्च – Avar Leḍī ôph Imêkyuleṭ Kansepśan Carc (*trl.*), Awar Ledi of Imekjuleṭ Kansepśan Čarc (*trb.*); 15°29'54,9"N, 73°49'46,8"E [Pandźim]

kościół Świątego Franciszka, *D.* kościoła Świątego Franciszka, *Mc.* kościoła Świątego Franciszka; *ang.* St. Francis Church; *hindi* सेंट फ्रांसिस चर्च – Senṭ Phrānsis Carc (*trl.*), Sent Fransis Čarc (*trb.*); *malajalam* വിശുദ്ധ ഫ്രാൻസിസ് പള്ളി – Viśuddha Phrānsis Palli (*trl.*), Wiśuddha Fransis Palli (*trb.*); 9°57'57,5"N, 76°14'27,8"E [Koczin]

- kościół Świętego Jakuba**, *D.* kościoła Świętego Jakuba, *Mc.* kościoła Świętego Jakuba; *ang.* St. James' Church; *hindi* सेंट जेम्स गिरजाघर – Semṭ Jems Girjāghar (*trl.*), Sent Džems Girdžaghar (*trb.*); 28°39'56,4"N, 77°13'51,4"E [Delhi]
- kościół Świętego Tomasza**, *D.* kościoła Świętego Tomasza, *Mc.* kościoła Świętego Tomasza; *ang.* St. Thomas Church; St. Thomas International Shrine; Malayattoor Church; *hindi* सेंट थॉमस चर्च – Semṭ Thômas Carc (*trl.*), Sent Thomas Ćarć (*trb.*); सेंट थॉमस इंटरनेशनल श्राइन – Semṭ Thômas Imṭarneśanal Śrāin (*trl.*), Sent Thomas Intarneśanal Śrain (*trb.*); *malajalam* മലയാറ്റൂർ പള്ളി – Malayāttūr Paḷḷi (*trl.*), Malajattur Paḷḷi (*trb.*); 10°12'57,4"N, 76°30'33,7"E [kolo Ernakulam]
- meczet Mekki**, *D.* meczetu Mekki, *Mc.* meczecie Mekki; *ang.* Mecca Masjid; *hindi* मक्का मस्जिद – Makkā Masjid (*trl.*), Makka Masdżid (*trb.*); *urdu* مکہ مسجد – Makka^h Masjid (*trl.*), Makka Masdżid (*trb.*); 17°21'38"N, 78°28'23"E [Hajdarabad]
- Pięć Wozów**, *D.* Pięciu Wozów, *Mc.* Pięciu Wozach; *ang.* Five Rathas; Five Chariots; *hindi* पांच रथ – Pānc Rath (*trl.*), Pańć Rath (*trb.*); *tamil* ஐந்து ரதம் – Aintu Ratam (*trl.*), Ajndu Ratam (*trb.*); 12°36'32"N, 80°11'22,5"E [kompleks monolitycznych świątyń w Mahabalipuram]
- świątynia Ajrawateśwary**, *D.* świątyni Ajrawateśwary, *Mc.* świątyni Ajrawateśwary; *ang.* Airavateshvara Temple; *hindi* ऐरावतेश्वर मंदिर – Airāvatesvara Maṁdir (*trl.*), Ajrawateśwara Maṁdir (*trb.*); *tamil* ஐராவதேஸ்வரர் கோயில் – Airāvatesvarar Kōyil (*trl.*), Ajrawateswarar Kojil (*trb.*); 10°56'54,4"N, 79°21'24"E [kolo Tańdżawuru]
- świątynia Brahmy**, *D.* świątyni Brahmy, *Mc.* świątyni Brahmy; *ang.* Brahma Temple; *hindi* जगतपिता ब्रह्मा मंदिर – Jagatpitā Brahmā Maṁdir (*trl.*), Dżagatpita Brahma Maṁdir (*trb.*); 26°29'14,5"N, 74°32'55,7"E [Puszkar]
- świątynia Bryhadiśwary**, *D.* świątyni Bryhadiśwary, *Mc.* świątyni Bryhadiśwary; *ang.* Brihadisvara Temple; *hindi* बृहदीश्वर मंदिर – Bṛhadiśvara Maṁdir (*trl.*), Bryhadiśwara Maṁdir (*trb.*); बृहदेश्वर मंदिर – Bṛhadeśvara Maṁdir (*trl.*), Bryhadeśwara Maṁdir (*trb.*); *tamil* தஞ்சாவூர் பெருவுடையார் கோயில் – Tañcāvūr Peruvuṭaiyār Kōyil (*trl.*), Tańdżawur Peruwutejjar Kojil (*trb.*); தஞ்சாவூர் பிரகதீஸ்வரர் கோவில் – Tañcāvūr Pirakatiśvarar Kōyil (*trl.*), Tańdżawur Piragadiswarar Kojil (*trb.*); 10°46'58"N, 79°07'54"E [Tańdżawur]
- świątynia Bryhadiśwary**, *D.* świątyni Bryhadiśwary, *Mc.* świątyni Bryhadiśwary; *ang.* Brihadisvara Temple; Gangaikonda Cholapuram Temple; *hindi* बृहदीश्वर मंदिर – Bṛhadiśvara Maṁdir (*trl.*), Bryhadiśwara Maṁdir (*trb.*); बृहदेश्वर मंदिर – Bṛhadeśvara Maṁdir (*trl.*), Bryhadeśwara Maṁdir (*trb.*); *tamil* பெருவுடையார் கோயில் – Peruvuṭaiyār Kōyil (*trl.*), Peruwutejjar Kojil (*trb.*); பிரகதீஸ்வரர் கோவில் – Pirakatiśvarar Kōyil (*trl.*), Piragadiswarar Kojil (*trb.*); 11°12'22,8"N, 79°26'55,5"E [kolo Tańdżawuru]
- świątynia Ćennakeśawy**, *D.* świątyni Ćennakeśawy, *Mc.* świątyni Ćennakeśawy; *ang.* Chennakesava Temple; *hindi* चेंनाकेशव मंदिर – Ćennakeśava Maṁdir (*trl.*), Ćennakeśawa Maṁdir (*trb.*); *kannada* ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಸ್ಥಾನ – Ćennakeśava Devasthāna (*trl.*), Ćennakeśawa Dewasthana (*trb.*); 13°09'46,6"N, 75°51'37,2"E [Belur]
- świątynia Durgi**, *D.* świątyni Durgi, *Mc.* świątyni Durgi; *ang.* Durga Temple; *hindi* दुर्गा मंदिर – Durgā Maṁdir (*trl.*), Durga Maṁdir (*trb.*); *kannada* ದುರ್ಗಾ ದೇವಸ್ಥಾನ – Durgā Dēvasthāna (*trl.*), Durga Dewasthana (*trb.*); 16°01'14,4"N, 75°52'55"E [Aḷhol]
- świątynia Dwarkanatha**, *D.* świątyni Dwarkanatha, *Mc.* świątyni Dwarkanatha; *ang.* Dwarkanath Temple; Dwarkadheesh Temple; *hindi* द्वारकानाथ मंदिर – Dvārkanāth Maṁdir (*trl.*), Dwarkanath Maṁdir (*trb.*); द्वारकाधीश मंदिर – Dvārkaḥīś Maṁdir (*trl.*),

- Dwarkadhīś Mandir (*trb.*); जगत मंदिर – Jagat Maṁdir (*trl.*), Džagat Mandir (*trb.*); *gudźarati* દ્વારકાધીશ મંદિર – Dvārakādhīś Maṁdir (*trl.*), Dwarkadhīś Mandir (*trb.*); 22°14'15,5"N, 68°58'02,4"E [*Dwarka*]
- świętynia Hidimby**, *D.* świętyni Hidimby, *Mc.* świętyni Hidimby; *ang.* Hidimba Devi Temple; *hindi* हिडिम्बा देवी मंदिर – Hidimbā Devī Maṁdir (*trl.*), Hidimba Dewi Mandir (*trb.*); 32°14'53,8"N, 77°10'51,1"E [*Manali*]
- świętynia Hojsaleśwary**, *D.* świętyni Hojsaleśwary, *Mc.* świętyni Hojsaleśwary; *ang.* Hoysalesvara Temple; *hindi* होयसलेश्वर मंदिर – Hoysāleśvara Maṁdir (*trl.*), Hojsaleśwara Mandir (*trb.*); *kannada* ಹೊಯ್ಸಳೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ – Hoysaḷēśvara Dēvasthāna (*trl.*), Hojsaleśwara Dewasthana (*trb.*); 13°12'45"N, 75°59'39"E [*Halebidu*]
- świętynia Kajlasanathy**, *D.* świętyni Kajlasanathy, *Mc.* świętyni Kajlasanathy; *ang.* Kailasanatha Temple; Kailasa Temple; *hindi* कैलाशनाथ मंदिर – Kailāśanātha Maṁdir (*trl.*), Kajlaśanatha Mandir (*trb.*); कैलास मंदिर – Kailās Maṁdir (*trl.*), Kajlas Mandir (*trb.*); *marathi* कैलाशनाथ मंदिर – Kailāśanātha Maṁdir (*trl.*), Kajlaśanatha Mandir (*trb.*); कैलास मंदिर – Kailās Maṁdir (*trl.*), Kajlas Mandir (*trb.*); 20°01'25,6"N, 75°10'46"E [*w kompleksie Grot Elury koło Aurangabadu*]
- świętynia Kajlasanathy**, *D.* świętyni Kajlasanathy, *Mc.* świętyni Kajlasanathy; *ang.* Kailasanathar Temple; Kailasanatha Temple; *hindi* कैलाशनाथ मंदिर – Kailāśanātha Maṁdir (*trl.*), Kajlaśanatha Mandir (*trb.*); *tamil* கைலாசநாதர் கோயில் – Kailācanātar Kōyil (*trl.*), Kejlasanatar Kojil (*trb.*); 12°50'32,3"N, 79°41'22,5"E [*Kańćipuram*]
- świętynia Kandarija Mahadewy**, *D.* świętyni Kandarija Mahadewy, *Mc.* świętyni Kandarija Mahadewy; *ang.* Kandariya Mahadeva Temple; *hindi* कंदारिया महादेव मंदिर – Kaṁdāriyā Mahādev Maṁdir (*trl.*), Kandarija Mahadeo Mandir (*trb.*); 24°51'10,8"N, 79°55'10,7"E [*Khadźuraho*]
- świętynia Karni Maty**, *D.* świętyni Karni Maty, *Mc.* świętyni Karni Maty; *ang.* Karni Mata Temple; *hindi* करणी माता मंदिर – Karnī Mātā Maṁdir (*trl.*), Karni Mata Mandir (*trb.*); 27°47'27,3"N, 73°20'27,4"E [*koło Bikaneru; tzw. „świętynia szczerów”*]
- świętynia Lakszmamy**, *D.* świętyni Lakszmamy, *Mc.* świętyni Lakszmamy; *ang.* Lakshmana Temple; *hindi* लक्ष्मण मंदिर – Lakṣmaṇa Maṁdir (*trl.*), Lakszmana Mandir (*trb.*); 24°51'07,8"N, 79°55'18"E [*Khadźuraho*]
- świętynia Lotosu**, *D.* świętyni Lotosu, *Mc.* świętyni Lotosu; *ang.* Lotus Temple; *hindi* कमल मंदिर – Kamal Maṁdir (*trl.*), Kamal Mandir (*trb.*); 28°33'12"N, 77°15'31"E [*Delhi*]
- świętynia Mukteśwary**, *D.* świętyni Mukteśwary, *Mc.* świętyni Mukteśwary; *ang.* Muktesvara Temple; Mukteshvara Temple; *hindi* मुक्तेश्वर मंदिर – Mukteśvar Maṁdir (*trl.*), Mukteśwar Mandir (*trb.*); *orija* ମୁକ୍ତେଶ୍ଵର ଦେଉଳ – Mukteśwara Deuḷa (*trl.*), Mukteswara Deula (*trb.*); 20°14'33,6"N, 85°50'25,7"E [*Bhubaneśwar*]
- świętynia Nadbrzeźna**, *D.* świętyni Nadbrzeźnej, *Mc.* świętyni Nadbrzeźnej; *ang.* Shore Temple; *hindi* तट मंदिर – Taṭ Maṁdir (*trl.*), Taṭ Mandir (*trb.*); *tamil* கடற்கரைக் கோயில் – Kaṭarkaṛaik Kōyil (*trl.*), Kadarkarajk Kojil (*trb.*); 12°36'59,3"N, 80°11'57,6"E [*Mahabalipuram*]
- świętynia Pana Świata**, *D.* świętyni Pana Świata, *Mc.* świętyni Pana Świata; *ang.* Jagannath Temple; *hindi* जगन्नाथ मंदिर – Jagannāth Maṁdir (*trl.*), Džagannath Mandir (*trb.*); *orija* ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର – Jagannātha Mandira (*trl.*), Džagannatha Mandira (*trb.*); 19°48'17,2"N, 85°49'05"E [*Puri*]

- świętynia Parśwanathy**, *D.* świątyni Parśwanathy, *Mc.* świątyni Parśwanathy; *ang.* Parshwanath Temple; *hindi* पार्श्वनाथ मंदिर – Parśvanātha Maṁdir (*trl.*), Parśwanatha Maṁdir (*trb.*); *bengalski* পরশনাথ মন্দির – Parśanāth Maṁdir (*trl.*), Porszonath Mondir (*trb.*); 22°35'30"N, 88°22'40"E [*kompleks czterech świątyń w Kolkacie*]
- świętynia Ramappy**, *D.* świątyni Ramappy, *Mc.* świątyni Ramappy; *ang.* Ramappa Temple; Rudreshwara Temple; Ramalingeswara Temple; *hindi* रामप्पा मंदिर – Rāmappā Maṁdir (*trl.*), Ramappa Maṁdir (*trb.*); रुद्रेश्वर मंदिर – Rudreśvara Maṁdir (*trl.*), Rudreśwara Maṁdir (*trb.*); *telugu* రామప్ప గుడి – Rāmappa Guḍi (*trl.*), Ramappa Guḍi (*trb.*); రామప్ప దేవాలయం – Rāmappa Dēvālayam (*trl.*), Ramappa Dewalajam (*trb.*); 18°15'33,4"N, 79°56'35,7"E [*kolo Warangalu*]
- świętynia Ranganathy**, *D.* świątyni Ranganathy, *Mc.* świątyni Ranganathy; *ang.* Sri Ranganathaswamy Temple; Sri Ranganathar Temple; *hindi* श्री रंगनाथस्वामी मंदिर – Śrī Raṁganāthasvāmī Maṁdir (*trl.*), Śrī Ranganathaswami Maṁdir (*trb.*); *tamil.* திருவரங்கம் அரங்கநாத சுவாமி கோயில் – Tiruvarāṅkam Araṅkaṅāta Cuvāmi Kōyil (*trl.*), Tiruvarangam Aranganada Suvami Kojil (*trb.*); 10°51'46"N, 78°41'23"E [*Tiručīrappalli*]
- świętynia Słońca**, *D.* świątyni Słońca, *Mc.* świątyni Słońca; *ang.* Sun Temple; *hindi* सूर्य मंदिर – Sūrya Maṁdir (*trl.*), Surja Maṁdir (*trb.*); *orija* ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ଦିର – Sūryya Maṁdir (*trl.*), Surjja Maṁdir (*trb.*); 19°53'15"N, 86°05'40"E [*kolo Puri*]
- świętynia Słońca**, *D.* świątyni Słońca, *Mc.* świątyni Słońca; *ang.* Sun Temple; *hindi* सूर्य मंदिर – Sūrya Maṁdir (*trl.*), Surja Maṁdir (*trb.*); *gudźarati* સૂર્યમંદિર – Sūryamaṁdir (*trl.*), Surjamaṁdir (*trb.*); 23°35'00,7"N, 72°07'59,5"E [*Modhera*]
- świętynia Somanathy**, *D.* świątyni Somanathy, *Mc.* świątyni Somanathy; *ang.* Somnath Temple; *hindi* सोमनाथ मंदिर – Somanātha Maṁdir (*trl.*), Somanatha Maṁdir (*trb.*); *gudźarati* સોમનાથ – Somanātha (*trl.*), Somanatha (*trb.*); સોમનાથ મંદિર – Somanātha Maṁdir (*trl.*), Somanatha Maṁdir (*trb.*); 20°53'16,7"N, 70°24'04,3"E [*kolo Werawalu*]
- świętynia Tysiāca Kolumn**, *D.* świątyni Tysiāca Kolumn, *Mc.* świątyni Tysiāca Kolumn; *ang.* Thousand Pillar Temple; Rudreshwara Swamy Temple; *hindi* हज़ार स्तंभ मंदिर – Hazār Stambh Maṁdir (*trl.*), Hazar Stambh Maṁdir (*trb.*); रुद्रेश्वर स्वामी मंदिर – Rudreśvara Svāmī Maṁdir (*trl.*), Rudreśwara Swami Maṁdir (*trb.*); *telugu* వెయ్యి స్తంభాల గుడి – Veyyi Stambhāla Guḍi (*trl.*), Wejji Stambhala Guḍi (*trb.*); రుద్రేశ్వర ఆలయం – Rudreśvara Ālayam (*trl.*), Rudreśwara Alajam (*trb.*); 18°00'13,4"N, 79°34'29"E [*Warangal*]
- świętynia Wenkateśwary**, *D.* świątyni Wenkateśwary, *Mc.* świątyni Wenkateśwary; *ang.* Venkateshwara Temple; *hindi* वैकटेश्वर मंदिर – Venkāteśvara Maṁdir (*trl.*), Venkateśwara Maṁdir (*trb.*); *telugu* వెంకటేశ్వర స్వామి ఆలయం – Venkāteśvara Svāmī Ālayam (*trl.*), Venkateśwara Swami Alajam (*trb.*); 13°40'59,7"N, 79°20'50"E [*Tirupati*]
- świętynia Wirupakszy**, *D.* świątyni Wirupakszy, *Mc.* świątyni Wirupakszy; *ang.* Virupaksha Temple; *hindi* विरुपाक्ष मंदिर – Virupākṣa Maṁdir (*trl.*), Wirupaksza Maṁdir (*trb.*); *kannada* ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಸ್ಥಾನ – Virūpākṣa Dēvasthāna (*trl.*), Wirupaksza Dewasthana (*trb.*); 15°20'06,6"N, 76°27'31,4"E [*Hampi*]
- świętynia Wirupakszy**, *D.* świątyni Wirupakszy, *Mc.* świątyni Wirupakszy; *ang.* Virupaksha Temple; *hindi* विरुपाक्ष मंदिर – Virupākṣa Maṁdir (*trl.*), Wirupaksza Maṁdir (*trb.*); *kannada* ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯ – Virūpākṣa Dēvālaya (*trl.*), Wirupaksza Dewalaja (*trb.*); 15°56'57,3"N, 75°48'58,6"E [*Pattadakal*]

- świątynia Wiśwanathy**, *D.* świątyni Wiśwanathy, *Mc.* świątyni Wiśwanathy; *ang.* Vishwanath Temple; *hindi* विश्वनाथ मंदिर – Viśvanāth Maṁdir (*trl.*), Wiśwanath Maṁdir (*trb.*); 25°18'38,8"N, 83°00'38,4"E [*Waranasi*]
- świątynia Withoby**, *D.* świątyni Withoby, *Mc.* świątyni Withoby; *ang.* Withoba Temple; Shri Vitthal-Rukmini Temple; Vitthal Temple; *hindi* विठोबा मंदिर – Viṭhobā Maṁdir (*trl.*), Withoba Maṁdir (*trb.*); श्री विठ्ठल-रूक्मिणी मंदिर – Śrī Viṭhṭhal-Rūkmiṇī Maṁdir (*trl.*), Śrī Withthal-Rukmini Maṁdir (*trb.*); विठ्ठल मंदिर – Viṭhṭhal Maṁdir (*trl.*), Withthal Maṁdir (*trb.*); *marathi* विठोबा मंदिर – Viṭhobā Maṁdir (*trl.*), Withoba Maṁdir (*trb.*); श्री विठ्ठल-रूक्मिणी मंदिर – Śrī Viṭhṭhal-Rūkmiṇī Maṁdir (*trl.*), Śrī Withthal-Rukmini Maṁdir (*trb.*); विठ्ठल मंदिर – Viṭhṭhal Maṁdir (*trl.*), Withthal Maṁdir (*trb.*); 17°40'38,8"N, 75°20'09,4"E [*Pandharpur*]
- Wielka Stupa**, *D.* Wielkiej Stupy, *Mc.* Wielkiej Stupie; *ang.* Great Stupa; Sanchi Stupa; *hindi* महान स्तूप – Mahān Stūp (*trl.*), Mahan Stup (*trb.*); सांची स्तूप – Sāncī Stūp (*trl.*), Sañci Stup (*trb.*); 23°28'45,8"N, 77°44'22,7"E [*Sañci*]
- Wielki Meczet**, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **meczet Piątkowy**, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *ang.* Jama Masjid; Friday Mosque; *hindi* जामा मस्जिद – Jāmā Masjid (*trl.*), Džama Masdžid (*trb.*); *urdu* جامع مسجد – Jāma⁶ Masjid (*trl.*), Džama Masdžid (*trb.*); 27°10'55"N, 78°00'58"E [*Agra*]
- Wielki Meczet**, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **meczet Piątkowy**, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *ang.* Jama Masjid; Friday Mosque; *hindi* जामा मस्जिद – Jāmā Masjid (*trl.*), Džama Masdžid (*trb.*); *urdu* جامع مسجد – Jāma⁶ Masjid (*trl.*), Džama Masdžid (*trb.*); 28°39'02"N, 77°14'00"E [*Delhi*]
- Wielki Meczet**, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **meczet Piątkowy**, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *ang.* Jama Masjid; Friday Mosque; *hindi* जामा मस्जिद – Jāmā Masjid (*trl.*), Džama Masdžid (*trb.*); *urdu* جامع مسجد – Jāma⁶ Masjid (*trl.*), Džama Masdžid (*trb.*); 27°05'41"N, 77°39'46"E [*Fatehpur Sikri*]
- Złota Świątynia**, *D.* Złotej Świątyni, *Mc.* Złotej Świątyni; *ang.* Golden Temple; *hindi* स्वर्ण मंदिर – Svarṇ Maṁdir (*trl.*), Swarn Maṁdir (*trb.*); श्री हरमंदिर साहिब – Śrī Haramaṁdir Sāhib (*trl.*), Śrī Harmaṁdir Sahib (*trb.*); दरबार साहिब – Darabār Sāhib (*trl.*), Darbar Sahib (*trb.*); *pendzabski* ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ – Harimaṁdar Sāhib (*trl.*), Harimandar Sahib (*trb.*); दरबार साहिब – Darabār Sāhib (*trl.*), Darbar Sahib (*trb.*); 31°37'11,8"N, 74°52'35,6"E [*Amritsar*]

Grobowce, mauzolea

- grobowiec Akbara**, *D.* grobowca Akbara, *Mc.* grobowcu Akbara; *ang.* Tomb of Akbar the Great; *hindi* अकबर का मकबरा – Akbar kā Makbarā (*trl.*), Akbar ka Makbara (*trb.*); *urdu* اکبر کا مقبرہ – Akbar kā Maqbara^h (*trl.*), Akbar ka Makbara (*trb.*); 27°13'14"N, 77°57'01"E [*Agra*]
- grobowiec Humajuna**, *D.* grobowca Humajuna, *Mc.* grobowcu Humajuna; *ang.* Humayun's Tomb; *hindi* हुमायूँ का मकबरा – Humāyū̃ kā Makbarā (*trl.*), Humajun ka Makbara (*trb.*); *urdu* ہمایوں کا مقبرہ – Humāyūn kā Maqbara^h (*trl.*), Humajun ka Makbara (*trb.*); 28°35'36"N, 77°15'02,5"E [*Delhi*]
- grobowiec Nizamuddina**, *D.* grobowca Nizamuddina, *Mc.* grobowcu Nizamuddina; *ang.* Nizamuddin Auliya Tomb; *hindi* हज़रत निज़ामुद्दीन दरगाह – Hazrat Niẓāmuddīn

Dargāh (*trl.*), Hazrat Nizamuddin Dargah (*trb.*); *urdu* دَرگاہِ حَضْرَتِ نِظَامِ الدِّین – Dargāh Hazrat Nizāmuddin (*trl.*), Dargah Hazrat Nizamuddin (*trb.*); 28°35'28,9"N, 77°14'31,1"E [Delhi]

grobowiec Safdardżanga, *D.* grobowca Safdardżanga, *Mc.* grobowcu Safdardżanga; *ang.* Safdarjung's Tomb; *hindi* सफ़दरजंग का मकबरा – Safdarjung kā Makbarā (*trl.*), Safdardżang ka Makbara (*trb.*); *urdu* مَقْبَرَةُ صَفْدَرِجَنْگ – Maqbara^h Šafdarjang (*trl.*), Makbara Safdardżang (*trb.*); 28°35'21,3"N, 77°12'38,1"E [Nowe Delhi]

Tadž Mahal, *ndm.*; *ang.* Taj Mahal; *hindi* ताजमहल – Tājmaḥal (*trl.*), Tadžmaḥal (*trb.*); ताज महल – Tāj Maḥal (*trl.*), Tadž Mahal (*trb.*); *urdu* تاج محل – Tāj Maḥal (*trl.*), Tadž Mahal (*trb.*); 27°10'30"N, 78°02'32"E [Agra]

Forty, twierdze, zamki

Czerwony Fort, *D.* Czerwonego Fortu, *Mc.* Czerwonym Forcie; *ang.* Agra Fort; *hindi* आगरा का किला – Āgrā kā Kilā (*trl.*), Agra ka Kila (*trb.*); *urdu* قلعہ آگرہ – Qil'a^h Āgra^h (*trl.*), Kila Agra (*trb.*); 27°10'47"N, 78°01'18"E [Agra]

Czerwony Fort, *D.* Czerwonego Fortu, *Mc.* Czerwonym Forcie; *ang.* Red Fort; *hindi* लाल किला – Lāl Kilā (*trl.*), Lal Kila (*trb.*); *urdu* لال قلعہ – Lāl Qil'a^h (*trl.*), Lal Kila (*trb.*); 28°39'22"N, 77°14'28"E [Delhi]

fort Świętego Jerzego, *D.* fortu Świątego Jerzego, *Mc.* forcie Świątego Jerzego; *ang.* Fort St. George; *hindi* सेंट जॉर्ज फोर्ट – Sent Jōrj Phoṛṭ (*trl.*), Sent Dżordż Fort (*trb.*); *tamil.* புனித ஜார்ஜ் கோட்டை – Punita Jārj Kōṭṭai (*trl.*), Punita Dżardż Kottaj (*trb.*); 13°04'48"N, 80°17'10"E [Cennai]

Inne zabytki

brama Delhijska, *D.* bramy Delhijskiej, *Mc.* bramie Delhijskiej; *ang.* Delhi Gate; *hindi* दिल्ली गेट – Dillī Geṭ (*trl.*), Dilli Get (*trb.*); *urdu* دِلّی دروازہ – Dillī Darvāza^h (*trl.*), Dilli Darwaza (*trb.*); 28°38'28,3"N, 77°14'26"E [Delhi]

Brama Indii, *D.* Bramy Indii, *Mc.* Bramie Indii; *ang.* India Gate; *hindi* इंडिया गेट – Imḍiyā Geṭ (*trl.*), Indija Get (*trb.*); *urdu* باب ہند – Bāb Hind (*trl.*), Bab Hind (*trb.*); 28°36'46,5"N, 77°13'46,3"E [pomnik w Nowym Delhi]

brama Kaszmirska, *D.* bramy Kaszmirskiej, *Mc.* bramie Kaszmirskiej; *ang.* Kashmiri Gate; *hindi* कश्मीरी दरवाजा – Kaśmīrī Darvāzā (*trl.*), Kaśmīrī Darwaza (*trb.*); कश्मीरी गेट – Kaśmīrī Geṭ (*trl.*), Kaśmīrī Get (*trb.*); *urdu* کشمیری دروازہ – Kaśmīrī Darvāza^h (*trl.*), Kaśmīrī Darwaza (*trb.*); 28°39'59,6"N, 77°13'44,5"E [Delhi]

brama Lahurska, *D.* bramy Lahurskiej, *Mc.* bramie Lahurskiej; *ang.* Lahori Gate; *hindi* लाहौरी गेट – Lāhaurī Geṭ (*trl.*), Lahauri Get (*trb.*); *urdu* لاہوری دروازہ – Lāhaurī Darvāza^h (*trl.*), Lahauri Darwaza (*trb.*); 28°39'21"N, 77°14'18"E [Delhi]

Džantar Mantar, *ndm.*; *ang.* Jantar Mantar; *hindi* जंतर मंतर – Jaṁtar Maṁtar (*trl.*), Džantar Mantar (*trb.*); जन्तर मन्तर – Jantar Mantar (*trl.*), Džantar Mantar (*trb.*); *urdu* جَنْتَرِ مَنْتَر – Jantar Mantar (*trl.*), Džantar Mantar (*trb.*); 28°37'37"N, 77°13'00"E [obserwatorium astronomiczne w Nowym Delhi]

- Džantar Mantar**, *ndm.*; *ang.* Jantar Mantar; *hindi* जंतर मंतर – Jamtar Manitar (*trl.*), Džantar Mantar (*trb.*); जन्तर मन्तर – Jantar Mantar (*trl.*), Džantar Mantar (*trb.*); 26°55'29"N, 75°49'28"E [obserwatorium astronomiczne w Džajpurze]
- Groty Adžanty**, *D.* Grot Adžanty, *Mc.* Grotach Adžanty; *ang.* Ajanta Caves; *hindi* अजंता गुफाएँ – Ajantā Guphāē (*trl.*), Adžanta Guphaen (*trb.*); *marathi* अजिंठा लेणी – Ajimthā Leṇī (*trl.*), Adžintha Leni (*trb.*); 20°33'11"N, 75°41'58"E [zespół skalnych świątyn kolo Aurangabadu]
- Groty Elefanty**, *D.* Grot Elefanty, *Mc.* Grotach Elefanty; *ang.* Elephanta Caves; Gharapuri Caves; *hindi* एलीफंटा गुफाएँ – Elīphemtā Guphāē (*trl.*), Eliphenta Guphaen (*trb.*); घारापुरी गुफाएँ – Ghārāpurī Guphāē (*trl.*), Gharapuri Guphaen (*trb.*); *marathi* एलिफंटा लेणी – Eliphantā Leṇī (*trl.*), Eliphanta Leni (*trb.*); घारापुरी लेणी – Ghārāpurī Leṇī (*trl.*), Gharapuri Leni (*trb.*); 18°57'49"N, 72°55'53"E [zespół skalnych świątyn kolo Mumbaju]
- Groty Elury**, *D.* Grot Elury, *Mc.* Grotach Elury; *ang.* Ellora Caves; *hindi* एलोरा गुफाएँ – Elorā Guphāē (*trl.*), Elora Guphaen (*trb.*); एल्लोरा गुफाएँ – Ellorā Guphāē (*trl.*), Ellora Guphaen (*trb.*); *marathi* वेरूळ लेणी – Verūl Leṇī (*trl.*), Werul Leni (*trb.*); 20°01'33"N, 75°10'40"E [zespół skalnych świątyn kolo Aurangabadu]
- Groty Karli**, *D.* Grot Karli, *Mc.* Grotach Karli; *ang.* Karla Caves; *hindi* कार्ला गुफाएँ – Kārḷā Guphāē (*trl.*), Karla Guphaen (*trb.*); *marathi* कार्ला लेणी – Kārḷā Leṇī (*trl.*), Karla Leni (*trb.*); कार्ले लेणी – Kārle Leṇī (*trl.*), Karle Leni (*trb.*); 18°47'00"N, 73°28'13"E [zespół skalnych świątyn kolo Mumbaju]
- Muzeum Księcia Walii**, *ndm.*; *ang.* Chhatrapati Shivaji Maharaj Vastu Sangrahalaya; *hindi* छत्रपति शिवाजी महाराज वस्तुसंग्रहालय – Chatrapati Śivājī Mahārāj Vastusangrahalāya (*trl.*), Čhatrapati Śiwadžī Maharadž Wastusangrahalaja (*trb.*); *marathi* छत्रपती शिवाजी महाराज वस्तुसंग्रहालय – Chatrapati Śivājī Mahārāja Vastusangrahalāya (*trl.*), Čhatrapati Śiwadžī Maharadža Wastusangrahalaja (*trb.*); 18°55'36,6"N, 72°49'57,5"E [budynek użyteczności publicznej w Mumbaju]
- pałac Džahangira**, *D.* pałacu Džahangira, *Mc.* pałacu Džahangira; *ang.* Jahangir Mahal; *hindi* जहांगीर महल – Jahāngīr Mahal (*trl.*), Džahangir Mahal (*trb.*); 25°21'02"N, 78°38'39"E [Orcha]
- pałac Na Wodzie**, *D.* pałacu Na Wodzie, *Mc.* pałacu Na Wodzie; *ang.* Lake Palace; *hindi* लेक पैलेस – Lek Pailles (*trl.*), Lek Pajles (*trb.*); 24°34'31"N, 73°40'48,5"E [Udajpur]
- pałac Wiatrów**, *D.* pałacu Wiatrów, *Mc.* pałacu Wiatrów; *ang.* Palace of Winds; Hawa Mahal; *hindi* हवा महल – Havā Mahal (*trl.*), Hawa Mahal (*trb.*); 26°55'26"N, 75°49'36,6"E [Džajpur]
- Sąd Najwyższy Bombaju**, *D.* Sądu Najwyższego Bombaju, *Mc.* Sądzie Najwyższym Bombaju; *ang.* Bombay High Court; *hindi* बंबई उच्च न्यायालय – Bambaī Ucca Nyāyālay (*trl.*), Bambaj Ućca Njajalaj (*trb.*); *marathi* बंबई उच्च न्यायालय – Bambaī Ucca Nyāyālay (*trl.*), Bambaj Ućca Njajalaj (*trb.*); 18°55'52"N, 72°49'49"E [budynek użyteczności publicznej w Mumbaju]
- Sąd Najwyższy Kalkuty**, *D.* Sądu Najwyższego Kalkuty, *Mc.* Sądzie Najwyższym Kalkuty; *ang.* Calcutta High Court; *hindi* कलकत्ता उच्च न्यायालय – Kalkattā Ucca Nyāyālay (*trl.*), Kalkatta Ućca Njajalaj (*trb.*); *bengalski* কলকাতা উচ্চ আদালত – Kalkātā Ucca Ādālat (*trl.*), Kolkata Ućco Adalot (*trb.*); 22°34'06"N, 88°20'36"E [budynek użyteczności publicznej w Kolkacie]
- Sąd Najwyższy Madrasu**, *D.* Sądu Najwyższego Madrasu, *Mc.* Sądzie Najwyższym Madrasu; *ang.* Madras High Court; *hindi* मद्रास उच्च न्यायालय – Madrās Ucca Nyāyālay (*trl.*), Madras Ućca Njajalaj (*trb.*); *tamil* சென்னை உயர் நீதிமன்றம் – Cennai Uyar Nītimanram (*trl.*),

Ćennaj Ujar Nitimanram (*trb.*); 13°05'15"N, 80°17'19"E [*budynek użyteczności publicznej w Ćennaju*]

studnia Królowej, *D.* studni Królowej, *Mc.* studni Królowej; *ang.* Rani ki Vav; *hindi* रानी की वाव – Rānī kī Vāv (*trl.*), Rani ki Waw (*trb.*); *gudźarati* રાણકી વાવ – Rāṇakī Vāv (*trl.*), Ranaki Waw (*trb.*); *raĳi* रानि की वाव – Rāṇīnī Vāv (*trl.*), Ranini Waw (*trb.*); 23°51'32"N, 72°06'06"E [*studnia schodkowa w Patanie*]

Uniwersytet Mumbajski, *D.* Uniwersytetu Mumbajskiego, *Mc.* Uniwersytecie Mumbajskim; *ang.* University of Mumbai; *hindi* मुंबई विश्वविद्यालय – Mumbaī Viśvavidyālay (*trl.*), Mumbaj Wiśwawidjalaj (*trb.*); *marathi* मुंबई विद्यापीठ – Mumbaī Vidyāpīṭh (*trl.*), Mumbaj Widjapith (*trb.*); 18°55'46"N, 72°49'49"E [*budynek uczelni w Mumbaju*]

Wrota Indii, *D.* Wrót Indii, *Mc.* Wrotach Indii; *ang.* Gateway of India; *hindi* गेटवे ऑफ इंडिया – Geṭve ôph Imḍiyā (*trl.*), Getwe of Indija (*trb.*); *marathi* गेटवे ऑफ इंडिया – Geṭve ôph Imḍiyā (*trl.*), Getwe of Indija (*trb.*); 18°55'19,1"N, 72°50'04,5"E [*Mumbaj*]

Wysoka Brama, *D.* Wysokiej Bramy, *Mc.* Wysokiej Bramie; *ang.* Buland Darwaza; Gate of Magnificence; *hindi* बुलन्द दरवाज़ा – Buland Darvāzā (*trl.*), Buland Darwaza (*trb.*); *urdu* بلند دروازہ – Buland Darvāzā^h (*trl.*), Buland Darwaza (*trb.*); 27°05'39,2"N, 77°39'46,4"E [*Fatehpur Sikri*]

Żelazna Kolumna, *D.* Żelaznej Kolumny, *Mc.* Żelaznej Kolumnie; *ang.* Iron Pillar; *hindi* लौह स्तंभ – Lauh Staṁbh (*trl.*), Lauh Stambh (*trb.*); *lōh* लौह स्तम्भ – Lauh Stambh (*trl.*), Lauh Stambh (*trb.*); *urdu* لوہے کا ستون – Lōhe kā Sutūn (*trl.*), Lohe ka Sutun (*trb.*); 28°31'29"N, 77°11'05,9"E [*koło Delhi*]

Parki, ogrody

Ogrody Lodich, *D.* Ogrodów Lodich, *Mc.* Ogrodach Lodich; *ang.* Lodi Gardens; *hindi* लोधी उद्यान – Lodhī Udyān (*trl.*), Lodhi Udjan (*trb.*); *urdu* لڈھی باغ – Lodhī Bāḡ (*trl.*), Lodhi Bag (*trb.*); 18°35'35"N, 77°13'11"E [*park w Nowym Delhi*]

Ogrody Szalimar, *D.* Ogrodów Szalimar, *Mc.* Ogrodach Szalimar; *ang.* Shalimar Gardens; Shalimar Bagh; *hindi* शालीमार बाग – Śālīmār Bāḡ (*trl.*), Śalimar Bag (*trb.*); *urdu* شالیمار باغ – Śālīmār Bāḡ (*trl.*), Śalimar Bag (*trb.*); 34°08'58"N, 74°52'22"E [*park w Śrinagarze*]

Pomniki, posągi, statuy

posąg Gomateśwary, *D.* posągu Gomateśwary, *Mc.* posągu Gomateśwary; *ang.* Gomateshwara Statue; *hindi* गौमटेश्वर बाहुबली – Gommaṭeśvara Bāhubalī (*trl.*), Gommaṭeśwara Bahubali (*trb.*); *kannada* ಗೌಮಟೇಶ್ವರ ಬಾಹುಬಲಿ – Gommaṭeśvara Bāhubali (*trl.*), Gommaṭeśwara Bahubali (*trb.*); 12°51'14,9"N, 76°29'04,7"E [*Śrawanabelagola*]

Inne obiekty antropogeniczne

Jeziro Nieśmiertelności, *D.* Jeziora Nieśmiertelności, *Mc.* Jeziorze Nieśmiertelności; *ang.* Amritsar; *hindi* अमृतसर – Amṛtsar (*trl.*), Amrytsar (*trb.*); *pendźabski* ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ – Ammṛtsar (*trl.*), Ammritsar (*trb.*); 31°37'11"N, 74°52'36"E [*basen do rytualnych ablucji w kompleksie Złotej Świątyni w Amritsarze*]

INDONEZJA

Place

plac Niepodległości, *D.* placu Niepodległości, *Mc.* placu Niepodległości; *indon.* Medan Merdeka; $6^{\circ}10'33''S$, $106^{\circ}49'38''E$ [*Dżakarta*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; *indon.* Gereja Santa Perawan Maria Diangkat ke Surga; $6^{\circ}10'09''S$, $106^{\circ}50'00''E$ [*Dżakarta*]

kościół Świętego Emanuela, *D.* kościoła Świętego Emanuela, *Mc.* kościele Świętego Emanuela; *indon.* Gereja Immanuel; $6^{\circ}10'36,2''S$, $106^{\circ}49'55,5''E$ [*Dżakarta*]

meczet Niepodległości, *D.* meczetu Niepodległości, *Mc.* meczecie Niepodległości; *indon.* Masjid Istiqlal; $6^{\circ}10'12''S$, $106^{\circ}49'51''E$ [*Dżakarta*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *indon.* Masjid Raya Medan; Masjid Raya Al Mashun; $3^{\circ}34'30,6''N$, $98^{\circ}41'14,2''E$ [*Medan*]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Bohaterów, *D.* pomnika Bohaterów, *Mc.* pomniku Bohaterów; *indon.* Tugu Pahlawan; $7^{\circ}14'44''S$, $112^{\circ}44'16,3''E$ [*Surabaja*]

IRAK

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczet Abbasa, *D.* meczetu Abbasa, *Mc.* meczecie Abbasa; *arab.* مَرْقَدُ حَضْرَةِ الْعَبَّاسِ – Marqad Ḥadrat al-‘Abbās (*trl.*), Markad Hadrat al-Abbas (*trb.*); $32^{\circ}37'01,7''N$, $44^{\circ}02'10,3''E$ [*Karbala*]

meczet Abu Hanify, *D.* meczetu Abu Hanify, *Mc.* meczecie Abu Hanify; *arab.* مَسْجِدُ أَبِي حَنِيفَةَ – Masjid Abī Ḥanīfah (*trl.*), Masdżid Abi Hanifa (*trb.*); جامع الإمام الأعظم – Jāmi‘ al-Imām al-A‘zam (*trl.*), Dżami al-Imam al-Azam (*trb.*); $33^{\circ}22'19,4''N$, $44^{\circ}21'30''E$ [*Bagdad*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* مَسْجِدُ الْكُوفَةِ الْأَعْظَمِ – Masjid al-Kūfah al-A‘zam (*trl.*), Masdżid al-Kufa al-Azam (*trb.*); مَسْجِدُ الْكُوفَةِ الْمُعْظَمِ – Masjid al-Kūfah al-Mu‘azzam (*trl.*), Masdżid al-Kufa al-Mu‘azzam (*trb.*); $32^{\circ}01'45''N$, $44^{\circ}24'02''E$ [*Al-Kufa*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Imama Alego, *ndm.*; *arab.* مَرْقَدُ الْإِمَامِ عَلِيٍّ – Marqad al-Imām ‘Alī (*trl.*), Markad al-Imam Ali (*trb.*); $31^{\circ}59'45''N$, $44^{\circ}18'52''E$ [*An-Nadżaf*]

mauzoleum Imama Al-Husajna, *ndm.*; *arab.* مَرْقَدُ الْإِمَامِ الْحُسَيْنِ – Marqad al-Imām Al-Ḥusayn (*trl.*), Markad al-Imam al-Husajn (*trb.*); 32°36'59"N, 44°01'56,3"E [Karbala]

Inne zabytki

aleja Procesyjna, *D.* alei Procesyjnej, *Mc.* alei Procesyjnej; *arab.* شارع المُؤَكِّب – Shāri‘ al-Mawkib (*trl.*), Szari al-Maukib (*trb.*); طَرِيقَةُ الْمُؤَكِّب – Ṭarīqat al-Mawkib (*trl.*), Tarikat al-Maukib (*trb.*); 32°32'40"N, 44°25'19"E [Babilon]

brama Isztar, *D.* bramy Isztar, *Mc.* bramie Isztar; *arab.* بَوَّابَةُ عِشْتَار – Bawwābat ‘Ishtār (*trl.*), Bawwabat Isztar (*trb.*); 32°32'36,6"N, 44°25'20"E [Babilon]

Inne obiekty antropogeniczne

Łuki Zwycięstwa, *D.* Łuków Zwycięstwa, *Mc.* Łukach Zwycięstwa; *arab.* قَوْسُ النَّصْر – Qaws an-Naṣr (*trl.*), Kaus an-Naṣr (*trb.*); 33°18'18,7"N, 44°23'10,7"E oraz 33°18'21,4"N, 44°22'45,9"E [Bagdad]

IRAN

Place

plac Amira Czachmagha, *D.* placu Amira Czachmagha, *Mc.* placu Amira Czachmagha; *perski* مَیْدَانِ اَمیرِ چَخْمَاق – Meydān-e Amīr Chakhmāq (*trl.*), Mejdan-e Amir Czachmagh (*trb.*); 31°53'38,5"N, 54°22'09"E [Jazd]

plac Imama, *D.* placu Imama, *Mc.* placu Imama; *perski* مَیْدَانِ اِمَام – Meydān-e Emām (*trl.*), Mejdan-e Emam (*trb.*); 32°39'27"N, 51°40'39"E [Isfahan]

plac Wolności, *D.* placu Wolności, *Mc.* placu Wolności; *perski* مَیْدَانِ اَزَادی – Meydān-e Āzādi (*trl.*), Mejdan-e Azadi (*trb.*); 35°41'59"N, 51°20'14"E [Teheran]

Mosty

most Trzydziestu Trzech Łuków, *D.* mostu Trzydziestu Trzech Łuków, *Mc.* moście Trzydziestu Trzech Łuków; *perski* سِی و سِیَه پُل – Sī-o-Seh Pol (*trl.*), Si-o-Seh Pol (*trb.*); 32°38'40"N, 51°40'02,8"E [Isfahan]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Zbawiciela, *D.* katedry Świętego Zbawiciela, *Mc.* katedrze Świętego Zbawiciela; *perski* کَلِیْسایِ اَمِنَاپَرکِیچ – Kelīsā-ye Āmenāperkīch (*trl.*), Kelisa-je Amenaperkicz (*trb.*); 32°38'05,6"N, 51°39'20,8"E [Isfahan]

kościół Świętej Marii, *D.* kościoła Świętej Marii, *Mc.* kościele Świętej Marii; *perski* کَلِیْسایِ نَانِه مَرْیَم – Kelīsā-ye Nāneh Maryam (*trl.*), Kelisa-je Nane Marjam (*trb.*); 37°32'39,5"N, 45°04'03,7"E [Urmia]

- meczet Imama**, *D.* meczetu Imama, *Mc.* meczecie Imama; **meczet Królewski**, *D.* meczetu Królewskiego, *Mc.* meczecie Królewskim; *perski* مَسْجِدِ اِمَام – Masjed-e Emām (*trl.*), Masdžed-e Emam (*trb.*); 32°39'17"N, 51°40'40"E [*Isfahan*]
- meczet Szejcha Lotfollaha**, *D.* meczetu Szejcha Lotfollaha, *Mc.* meczecie Szejcha Lotfollaha; *perski* مَسْجِدِ شَيْخِ لَطْفِ اللهِ – Masjed-e Sheykh Lotfollāh (*trl.*), Masdžed-e Szejch Lotfollah (*trb.*); 32°39'26,7"N, 51°40'43"E [*Isfahan*]
- monastyr Świętego Stefana**, *D.* monastyru Świętego Stefana, *Mc.* monastyrze Świętego Stefana; *perski* كَلِيسَايِ سَنِ اسْتِپَانُوس – Kelisā-ye San Estepānūs (*trl.*), Kelisa-ye San Estepanus (*trb.*); *perski* كَلِيسَايِ سَنْتِ اسْتِپَانُوس – Kelisā-ye Sant Estepānūs (*trl.*), Kelisa-ye Sant Estepanus (*trb.*); *perski* كَلِيسَايِ اسْتِفَانُوسِ مُقَدَّس – Kelisā-ye Estefānūs-e Moqaddas (*trl.*), Kelisa-je Estefanus-e Moghaddas (*trb.*); 38°58'45"N, 45°28'24"E [*kolo Dżolfj*]
- monastyr Świętego Tadeusza**, *D.* monastyru Świętego Tadeusza, *Mc.* monastyrze Świętego Tadeusza; **Czarny Kościół**, *D.* Czarnego Kościoła, *Mc.* Czarnym Kościele, *przym.* czarnokościelski; *perski* كَلِيسَايِ سَنِ تَادِوُوس – Kelisā-ye San Tādevūs (*trl.*), Kelisa-je San Tadewus (*trb.*); *perski* قَرِه كَلِيسَا – Qareh Kelisā (*trl.*), Ghare Kelisa (*trb.*); 39°05'32,5"N, 44°32'40"E [*kolo Sejah Czeszme*]
- Różowy Meczety**, *D.* Różowego Meczetu, *Mc.* Różowym Meczecie; *perski* مَسْجِدِ نَصِيرِ الْمَلِك – Masjed-e Našīrolmolk (*trl.*), Masdžed-e Nasīrolmolk (*trb.*); 29°36'31"N, 52°32'55"E [*Sziraz*]
- Wielki Meczety**, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **meczety Piątkowy**, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *perski* مَسْجِدِ جَامِع – Masjed-e Jāme' (*trl.*), Masdžed-e Džame (*trb.*); 32°40'11"N, 51°41'07"E [*Isfahan*]
- Wielki Meczety**, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **meczety Piątkowy**, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *perski* مَسْجِدِ جَامِع – Masjed-e Jāme' (*trl.*), Masdžed-e Džame (*trb.*); 31°54'04,7"N, 54°22'06"E [*Jazd*]

Grobowce, mauzolea

- grobowiec Cyrusa Wielkiego**, *D.* grobowca Cyrusa Wielkiego, *Mc.* grobowcu Cyrusa Wielkiego; *perski* قَبْرِ مَدَارِ سَلِيمَانَ – Qabr-e Madār-e Soleymān (*trl.*), Ghabr-e Madar-e Solejman (*trb.*); *perski* آراَمْغَاهِ كُورُوشِ بَزْرْغ – Ārāmgāh-e Kūrūsh-e Bozorg (*trl.*), Aramgah-e Kurusz-e Bozorg (*trb.*); 30°11'38,2"N, 50°10'01,8"E [*Pasargady*]
- grobowiec Dariusza I**, *D.* grobowca Dariusza I, *Mc.* grobowcu Dariusza I; *perski* آراَمْغَاهِ دَارِیوِشِ بَزْرْغ – Ārāmgāh-e Dārīvosh-e Bozorg (*trl.*), Aramgah-e Dariwosz-e Bozorg (*trb.*); 29°59'20,5"N, 52°52'29"E [*w nekropolii Nagsz-e Rostam kolo Persepolis*]
- grobowiec Hafiza**, *D.* grobowca Hafiza, *Mc.* grobowcu Hafiza; *perski* آراَمْغَاهِ حَافِظ – Ārāmgāh-e Hāfez (*trl.*), Aramgah-e Hafez (*trb.*); 29°37'32,9"N, 52°33'30,6"E [*Sziraz*]
- mauzoleum Awicenny**, *ndm.*; *perski* آراَمْغَاهِ بُو عَلِي سِينَا – Ārāmgāh-e Bū 'Alī Sīnā (*trl.*), Aramgah-e Bu Ali Sina (*trb.*); 34°47'29,5"N, 48°30'47,3"E [*Hamadan*]
- mauzoleum Chomejnigo**, *ndm.*; *perski* آراَمْغَاهِ سَيِّدِ رُوحِ اللهِ حُومَيْنِي – Ārāmgāh-e Seyyed Rūhollāh Khomeynī (*trl.*), Aramgah-e Sejjed Ruhollah Chomejni (*trb.*); 35°32'57"N, 51°22'00"E [*kolo Teheranu*]
- mauzoleum Estery i Mordechaja**, *ndm.*; *perski* آراَمْغَاهِ اِسْتِرِ وَ مَورِدِخَاي – Ārāmgāh-e Ester va Mōrdekhāy (*trl.*), Aramgah-e Ester wa Mordechaj (*trb.*); 34°47'52,8"N, 48°30'46,2"E [*Hamadan*]

mauzoleum Fatimy al-Masumy, *ndm.*; *perski* حَرَامِ فَاطِمَةَ مَعْصُومَةَ – Ḥarām-e Fātemeh Ma‘šūmeh (*trl.*), Haram-e Fateme Masume (*trb.*); 34°38'30,5"N, 50°52'44,5"E [*Kom*]

mauzoleum Firdausiego, *ndm.*; *perski* آزارگاه فردوسی – Ārāmgāh-e Ferdowsī (*trl.*), Aramgah-e Ferdousi (*trb.*); 36°29'10"N, 59°31'03"E [*Tus*]

mauzoleum Imama Rezy, *ndm.*; *perski* حَرَامِ مُطَهَّرِ إِمَامِ رِضَا – Ḥarām-e Moṭahhar-e Emām-e Rezā (*trl.*), Haram-e Motahhar-e Emam-e Reza (*trb.*); 36°17'17"N, 59°36'56"E [*Meszhed*]

mauzoleum Kawusa, *ndm.*; *perski* گنبد کاووس – Gonbad-e Kāvūs (*trl.*), Gonbad-e Kawus (*trb.*); 37°15'29,2"N, 55°10'08,5"E [*Gonbad-e Kawus*]

mauzoleum Oldżajtu, *ndm.*; *perski* گنبد سلطان آلجایتو خدابنده – Gonbad-e Solṭān Oljāytū Khodābandeh (*trl.*), Gonbad-e Soltan Oldżajtu Chodabande (*trb.*); 36°26'02,2"N, 48°47'45,7"E [*Soltanije*]

mauzoleum Proroka Daniela, *ndm.*; *perski* آزارگاه دانیال نبی – Ārāmgāh-e Dānyāl Nabī (*trl.*), Aramgah-e Danjal Nabi (*trb.*); 32°11'25,6"N, 48°14'38,2"E [*Suza*]

Forty, twierdze, zamki

twierdza Karima Chana, *D.* twierdzy Karima Chana, *Mc.* twierdzy Karima Chana; *perski* آژگ کریم خانی – Arg-e Karīm Khānī (*trl.*), Arg-e Karim Chani (*trb.*); 29°37'03,5"N, 52°32'41"E [*Sziraz*]

Inne zabytki

brama Wszystkich Ludów, *D.* bramy Wszystkich Ludów, *Mc.* bramie Wszystkich Ludów; **brama Kserksesa**, *D.* bramy Kserksesa, *Mc.* bramie Kserksesa; *perski* دروازه همه ملل – Darvāzeh-ye Hameh-ye Melal (*trl.*), Darwaze-je Hame-je Melal (*trb.*); 29°56'10,2"N, 52°53'20,5"E [*Persepolis*]

pałac Czterdziestu Kolumn, *D.* pałacu Czterdziestu Kolumn, *Mc.* pałacu Czterdziestu Kolumn; *perski* چهل ستون – Chehel Sotūn (*trl.*), Czehel Sotun (*trb.*); 32°39'27"N, 51°40'19"E [*Isfahan*]

pałac Dariusza, *D.* pałacu Dariusza, *Mc.* pałacu Dariusza; *perski* کاخ داریوش – Kākh-e Dārīvush (*trl.*), Kach-e Dariwusz (*trb.*); 29°56'03,8"N, 52°53'22,4"E [*Persepolis*]

Inne obiekty antropogeniczne

wieża Wolności, *D.* wieży Wolności, *Mc.* wieży Wolności; *perski* بُرج آزادی – Borj-e Āzādī (*trl.*), Bordż-e Azadi (*trb.*); 35°41'59"N, 51°20'17"E [*Teheran*]

IZRAEL

Lotniska

port lotniczy Ben Guriona, *D.* portu lotniczego Ben Guriona, *Mc.* porcie lotniczym Ben Guriona; *hebr.* נמל התעופה בן גוריון – Nemał HaTe‘ufa Ben Gurion (*trl.*), Nemał ha-Te‘ufa

Ben Gurion (*trb.*); *arab.* مَطَار بِنُ غُورْيُونِ الدُّوَالِي – Maṭār Bin Ghūryūn ad-Duwalī (*trl.*), Matar Bin Ghurjun ad-Duwalī (*trb.*); 32°00'04"N, 34°52'16"E [*kolo Tel Awiwu-Jafy*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Przemienienia Pańskiego, *D.* bazyliki Przemienienia Pańskiego, *Mc.* bazylice Przemienienia Pańskiego; *hebr.* כְּנֶסֶת־הַהִשְׁתַּנּוּת – Kenesiyyat HaHishtannut (*trl.*), Kenesijjat ha-Hisztannut (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة التَّجَالِي – Kanīsat at-Tajallī (*trl.*), Kanisat at-Tadžalli (*trb.*); 32°41'10,6"N, 35°23'33"E [*góra Tabor*]

bazylika Zwiastowania, *D.* bazyliki Zwiastowania, *Mc.* bazylice Zwiastowania; *hebr.* כְּנֶסֶת־הַבְּשׂוּרָה – Kenesiyyat HaBesora (*trl.*), Kenesijjat ha-Besora (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة البِشَارَة – Kanīsat al-Bishārah (*trl.*), Kanisat al-Biszara (*trb.*); 32°42'07,7"N, 35°17'52"E [*Nazaret*]

cerkiew Archanioła Gabriela, *D.* cerkwi Archanioła Gabriela, *Mc.* cerkwi Archanioła Gabriela; *hebr.* כְּנֶסֶת־גַּבְרִיֵּאל הַקְּדוֹשׁ – Kenesiyyat Gavri'el HaQadosh (*trl.*), Kenesijjat Gawri'el ha-Kadosz (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة الرُّوم – Kanīsat ar-Rūm (*trl.*), Kanisat ar-Rum (*trb.*); كَنِيسَة البِشَارَة – Kanīsat al-Bishārah (*trl.*), Kanisat al-Biszara (*trb.*); كَنِيسَة رَئِيس المَلَانِكَة جِبْرَانِيل – Kanīsat Ra'īs al-Malā'ikah Jibrā'īl (*trl.*), Kanisat Ra'īs al-Mala'ika Džibra'il (*trb.*); 32°42'25,6"N, 35°18'06"E [*Nazaret*]

klasztor Stella Maris, *D.* klasztoru Stella Maris, *Mc.* klasztorze Stella Maris; *hebr.* מִנְזַר סְטֵלָה מַרִּים – Minzar Stella Maris (*trl.*), Minzar Stella Maris (*trb.*); *arab.* دَيْر سَتِيلَا مَارِيس – Dayr Stīla Māris (*trl.*), Dajr Stila Maris (*trb.*); دَيْر نَجْمَة البَحر – Dayr Najmat al-Baḥr (*trl.*), Dajr Nadžmat al-Baḥr (*trb.*); 32°49'38"N, 34°58'12"E [*Hajfa*]

kościół Świętego Józefa, *D.* kościoła Świętego Józefa, *Mc.* kościole Świętego Józefa; *hebr.* כְּנֶסֶת־יוֹסֵף הַקְּדוֹשׁ – Kenesiyyat Yosef HaQadosh (*trl.*), Kenesijjat Josef ha-Kadosz (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة القَدِّيس يُوْسُف – Kanīsat al-Qiddīs Yūsuf (*trl.*), Kanisat al-Kiddis Jusuf (*trb.*); 32°42'11,2"N, 35°17'54,4"E [*Nazaret*]

kościół Świętego Piotra, *D.* kościoła Świętego Piotra, *Mc.* kościole Świętego Piotra; *hebr.* כְּנֶסֶת־פֶּטְרוֹס הַקְּדוֹשׁ – Kenesiyyat Petros HaQadosh (*trl.*), Kenesijjat Petros ha-Kadosz (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة القَدِّيس بُطْرُس – Kanīsat al-Qiddīs Butrus (*trl.*), Kanisat al-Kiddis Butrus (*trb.*); 32°03'17"N, 34°45'07,5"E [*Tel Awiw-Jafa*]

meczet Al-Dżazzara, *D.* meczetu Al-Dżazzara, *Mc.* meczecie Al-Dżazzara; *hebr.* מִסְגַּד אֶל-ג'ַזְזָר – Misgad Al-Jazzar (*trl.*), Misgad al-Dżazzar (*trb.*); *arab.* مَسْجِد الجَزَّار – Masjid al-Jazzār (*trl.*), Masdžid al-Dżazzar (*trb.*); 32°55'22"N, 35°04'13"E [*Akka*]

Wielka Synagoga, *D.* Wielkiej Synagogi, *Mc.* Wielkiej Synagodze; *hebr.* בֵּית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל – Bet HaKneset HaGadol (*trl.*), Bet ha-Kneset ha-Gadol (*trb.*); *arab.* أَلْكَانِيس الْكَبِير – Al-Kanīs al-Kabīr (*trl.*), Al-Kanīs al-Kabir (*trb.*); 32°03'52"N, 34°46'20"E [*Tel Awiw-Jafa*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Baba, *ndm.*; *hebr.* הַמַּוְזוֹלֵא שֶׁל הַבָּאב – HaMauzoleum shel HaBab (*trl.*), Ha-Mauzoleum szel ha-Bab (*trb.*); *arab.* ضَرْيَح البَاب – Darīḥ al-Bāb (*trl.*), Darih al-Bab (*trb.*); 32°48'52,5"N, 34°59'14"E [*Hajfa*]

sanktuarium Baha Allaha, *ndm.*; *hebr.* מִקְדָּשׁ בַּהּאָא אֵלֵלָהּ – Miqdash Baha Alla (*trl.*), Mikdasz Baha Alla (*trb.*); *arab.* مَعْبَدُ بَهَاءِ اللَّهِ – Ma‘bad Bahā’ Allāh (*trl.*), Mabad Baha Allah (*trb.*); 32°56'36,8"N, 35°05'31"E [kolo Akki]

Parki, ogrody

Wiszące Ogrody, *D.* Wiszących Ogrodów, *Mc.* Wiszących Ogrodach; *hebr.* הַגַּנִּים הַבָּהֵאִים – HaGannim HaBaha'im (*trl.*), Ha-Gannim ha-Baha'im (*trb.*); *hebr.* הַגַּנִּים הַתְּלוּיִים – HaGannim HaTluyim (*trl.*), Ha-Gannim ha-Tlujim (*trb.*); *arab.* حَدَائِقُ الْبَهَائِيِّينَ – Hadā'iq al-Bahā'iyīn (*trl.*), Hada'ik al-Baha'ijjin (*trb.*); 32°48'51"N, 34°59'13"E [Hajfa]

JEROZOLIMA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Grobu Świętego**, *D.* bazyliki Grobu Świętego, *Mc.* bazylice Grobu Świętego; *hebr.* קְנֶסִיַּיַת קֶבֶר – Kenesiyyat Qever (*trl.*), Kenesijjat Kewer (*trb.*); *arab.* كَنِيسَةُ الْقِيَامَةِ – Kanīsat al-Qiyāmah (*trl.*), Kanisat al-Kijama (*trb.*); 31°46'42,5"N, 35°13'47"E
- Golgota**, *D.* Golgoty, *Mc.* Golgocie, *przym.* golgocki; **Kalwaria**, *D.* Kalwarii, *Mc.* Kalwarii, *przym.* kalwaryjski; *hebr.* הַגּוֹלְגוֹתָא – HaGolgota (*trl.*), Ha-Golgota (*trb.*); *arab.* الْجُمُجْمَةُ – Al-Jumjumah (*trl.*), Al-Dzumdzuma (*trb.*); 31°46'42,1"N, 35°13'48,4"E
- kaplica Wniebowstąpienia**, *D.* kaplicy Wniebowstąpienia, *Mc.* kaplicy Wniebowstąpienia; *hebr.* קְנֶסִיַּיַת הָעֲלִיָּה – Kenesiyyat Ha'Aliyya (*trl.*), Kenesijjat ha-'Alijja (*trb.*); *arab.* كَنِيسَةُ الصُّعُود – Kanīsat aṣ-Ṣu'ūd (*trl.*), Kanisat as-Su'ud (*trb.*); 31°46'44"N, 35°14'42,2"E
- katedra Świętego Jakuba**, *D.* katedry Świętego Jakuba, *Mc.* katedrze Świętego Jakuba; *hebr.* קְתֵדְרַלַּת יַעֲקֹב הַקַּדוֹשׁ – Qatedralat Ya'aqov HaQadosh (*trl.*), Katedralat Ja'akow ha-Kadosz (*trb.*); *arab.* كَاتِدْرَاةُ اَيُّوبَ الْقَدِيسِ يَعْقُوبَ لِلْأَرْمَنِ – Kātidrā'iyat al-Qiddīs Ya'qūb li-l-Arman (*trl.*), Katidra'ijjat al-Kiddis Jakob li-l-Arman (*trb.*); 31°46'28,4"N, 35°13'44,7"E
- kopuła Łańcucha**, *D.* kopuły Łańcucha, *Mc.* kopule Łańcucha; *hebr.* כִּפַּת הַשְּׁלִשְׁלֵת – Kippat HaShalshet (*trl.*), Kippat ha-Szalszet (*trb.*); *arab.* قُبْبَةُ السِّلْسِلَةِ – Qubbat as-Silsilah (*trl.*), Kubbat as-Silsila (*trb.*); 31°46'41,1"N, 35°14'08,5"E
- kopuła Na Skale**, *D.* kopuły Na Skale, *Mc.* kopule Na Skale; *hebr.* כִּפַּת הַסֵּלַע – Kippat HaSela (*trl.*), Kippat ha-Sela (*trb.*); *arab.* قُبْبَةُ الصَّخْرَةِ – Qubbat aṣ-Ṣakhrah (*trl.*), Kubbat as-Sachra (*trb.*); 31°46'40,8"N, 35°14'07,4"E
- kopuła Wniebowstąpienia**, *D.* kopuły Wniebowstąpienia, *Mc.* kopule Wniebowstąpienia; *hebr.* כִּפַּת הָעֲלִיָּה – Kippat Ha'Aliya (*trl.*), Kippat ha-Alija (*trb.*); *arab.* قُبْبَةُ الْمِعْرَاج – Qubbat al-Mi'rāj (*trl.*), Kubbat al-Miradž (*trb.*); 31°46'41,6"N, 35°14'05,5"E
- kościół Biczowania**, *D.* kościoła Biczowania, *Mc.* kościoła Biczowania; **kaplica Biczowania**, *D.* kaplicy Biczowania, *Mc.* kaplicy Biczowania; *hebr.* קַפֵּלַת הַחֲלָקָה – Qapelat HaHalqa'a (*trl.*), Kapelat ha-Halka'a (*trb.*); *arab.* كَنِيسَةُ الْجَلْد – Kanīsat al-Jald (*trl.*), Kanisat al-Džald (*trb.*); 31°46'50,1"N, 35°14'03,7"E

- kościół Grobu Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Grobu Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościoła Grobu Najświętszej Marii Panny; *hebr.* קְנִסִיַּיַת קֶבֶר מִרְיָם – Kenesiyyat Qever Miryam (*trl.*), Kenesijjat Kewer Mirjam (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة قَبْرِ السَّيِّدَةِ مَرْيَمَ – Kanīsat Qabr as-Sayyidah Maryam (*trl.*), Kanīsat Kabr as-Sajjida Marjam (*trb.*); 31°46'49,6"N, 35°14'22,6"E
- kościół Skazania**, *D.* kościoła Skazania, *Mc.* kościoła Skazania; **kaplica Skazania**, *D.* kaplicy Skazania, *Mc.* kaplicy Skazania; *hebr.* קַפֶּלַת הַהַרְשָׁאָה וְכַפִּיַת הַצֶּלֶב – Qapelat HaHarsha‘a WeKhfiyat HaZlav (*trl.*), Kapelat ha-Harsza‘a we-Chfiyat ha-Claw (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة الْحُكْم وَالصُّلْب – Kanīsat al-Ḥukm wa-ṣ-Ṣulb (*trl.*), Kanīsat al-Hukm wa-s-Sulb (*trb.*); 31°46'49,4"N, 35°14'01,6"E
- kościół Świętego Piotra in Gallicantu**, *D.* kościoła Świętego Piotra in Gallicantu, *Mc.* kościoła Świętego Piotra in Gallicantu; *hebr.* קְנִסִיַּיַת פֶּטְרוֹס אֵין גַּלִּיקָנְטוּ – Kenesiyyat Petros in Galliquantu (*trl.*), Kenesijjat Petros in Gallikantu (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة الْقَدِّيسِ بَطْرُسَ فِي جَالِيكَانْتُو – Kanīsat al-Qiddīs Buṭrus fi Jālīkāntū (*trl.*), Kanīsat al-Kiddis Butrus fi Džalikantu (*trb.*); *hebr.* קַפֶּלַת הַיְיָ – Kanīsat al-Jālīkāntū (*trl.*), Kanīsat al-Džalikantu (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة صِيَاحِ الدِّيكِ – Kanīsat Šiyāḥ ad-Dīk (*trl.*), Kanīsat Sijah ad-Dik (*trb.*); 31°46'16,6"N, 35°13'55,6"E
- kościół Wszystkich Narodów**, *D.* kościoła Wszystkich Narodów, *Mc.* kościoła Wszystkich Narodów; **kościół Konania**, *D.* kościoła Konania, *Mc.* kościoła Konania; *hebr.* קְנִסִיַּיַת כּוֹל הָאֲמִימִים – Kenesiyyat Kol Ha‘Ammim (*trl.*), Kenesijjat Kol ha-Ammim (*trb.*); *hebr.* קְנִסִיַּיַת הַיָּגוֹן – Kenesiyyat HaYagon (*trl.*), Kenesijjat ha-Jagon (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة كُلِّ الْأُمَمِ – Kanīsat Kull al-Umam (*trl.*), Kanīsat Kull al-Umam (*trb.*); *arab.* كَاتِدْرَايَّةَ الْكَرْبِ – Kātidrā‘iyyat al-Karb (*trl.*), Katidra‘ijjat al-Karb (*trb.*); *hebr.* קַנִּיסַת הַיּוֹתָמָאנִיָּה – Kanīsat al-Juthmāniyyah (*trl.*), Kanīsat al-Džusmanijja (*trb.*); 31°46'45,5"N, 35°14'23"E
- kościół Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościoła Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny; *hebr.* קְנִסִיַּיַת הַדּוֹרְמִיזְיוֹן – Kenesiyyat HaDormizyon (*trl.*), Kenesijjat ha-Dormicjon (*trb.*); *arab.* كَنِيسَة رُقَادِ السَّيِّدَةِ الْعَذْرَاءِ – Kanīsat Ruqād as-Sayyidah al-‘Adhrā‘ (*trl.*), Kanīsat Rukad as-Sajjida al-Azra (*trb.*); 31°46'19,9"N, 35°13'44,2"E
- meczet Al-Aksa**, *D.* meczetu Al-Aksa, *Mc.* meczecie Al-Aksa; *hebr.* מִסְגַּד אֶל-אַקְסָא – Misgad Al-Aqza (*trl.*), Misgad al-Akca (*trb.*); *arab.* الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى – Al-Masjid al-Aqṣá (*trl.*), Al-Masdzid al-Aksa (*trb.*); 31°46'35"N, 35°14'08"E
- Ściana Płaczu**, *D.* Ściany Płaczu, *Mc.* Ścianie Płaczu; **Mur Zachodni**, *D.* Muru Zachodniego, *Mc.* Murze Zachodnim; *hebr.* הַכֶּתֶל – HaKotel (*trl.*), Ha-Kotel (*trb.*); *hebr.* הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי – HaKotel HaMa‘arawi (*trl.*), Ha-Kotel ha-Ma‘arawi (*trb.*); *arab.* حَائِطِ الْمَبْكَى – Hā‘it al-Mabká (*trl.*), Hā‘it al-Mabka (*trb.*); 31°46'36"N, 35°14'04"E

Grobowce, mauzolea

- grobowiec Króla Dawida**, *D.* grobowca Króla Dawida, *Mc.* grobowcu Króla Dawida; *hebr.* קֶבֶר דָּוִד – Qever Dawid (*trl.*), Kewer Dawid (*trb.*); *arab.* قَبْرِ دَاوُد – Qabr Dāwud (*trl.*), Kabr Dawud (*trb.*); 31°46'18,4"N, 35°13'45,3"E
- Groby Królewskie**, *D.* Grobów Królewskich, *Mc.* Grobach Królewskich; *hebr.* קְבָרֵי הַמְּלָכִים – Qivrey HaMelakhim (*trl.*), Kiwrej ha-Melachim (*trb.*); *hebr.* קֶבֶר הַמְּלָכִים – Qever HaMelakhim (*trl.*), Kewer ha-Melachim (*trb.*); *arab.* قُبُورِ الْمُلُوكِ – Qubūr al-Mulūk (*trl.*), Kubur al-Muluk (*trb.*); 31°47'18,8"N, 35°13'45,7"E

Groby Proroków, *D.* Grobów Proroków, *Mc.* Grobach Proroków; *hebr.* קְבֻרַי הַנְּבִיאִים – Qivrey HaNevi'im (*trl.*), Kiwrej ha-Newi'im (*trb.*); *hebr.* קְבֵר הַנְּבִיאִים – Qever HaNevi'im (*trl.*), Kewer ha-Newi'im (*trb.*); *arab.* قُبُور الْأَنْبِيَاء – Qubūr al-Anbiyā' (*trl.*), Kubur al-Anbija (*trb.*); 31°46'35,5"N, 35°14'35,5"E

Forty, twierdze, zamki

wieża Dawida, *D.* wieży Dawida, *Mc.* wieży Dawida; *hebr.* מִגְדַּל דָּוִד – Migdal Dawid (*trl.*), Migdal Dawid (*trb.*); *hebr.* הַמְצֻדָה – HaMezuda (*trl.*), Ha-Mecuda (*trb.*); *arab.* قَلْعَةُ دَاوُد – Qal'at Dāwud (*trl.*), Kalat Dawud (*trb.*); *al-Qal'ah* (*trl.*), Al-Kala (*trb.*); 31°46'34"N, 35°13'41"E [*cytadela*]

Inne zabytki

brama Damasceńska, *D.* bramy Damasceńskiej, *Mc.* bramie Damasceńskiej; *hebr.* שַׁעַר שָׁקֵם – Sha'ar Shekhem (*trl.*), Sza'ar Szechem (*trb.*); *arab.* بَابِ الْعَامُود – Bāb al-Āmūd (*trl.*), Bab al-Amud (*trb.*); 31°46'54"N, 35°13'49,4"E

brama Gnojna, *D.* bramy Gnojnej, *Mc.* bramie Gnojnej; **brama Maurów**, *D.* bramy Maurów, *Mc.* bramie Maurów; *hebr.* שַׁעַר הָאֵשׁפוֹת – Sha'ar HaAshpot (*trl.*), Sza'ar ha-Aszpot (*trb.*); *arab.* بَابِ الْمَغَارِبَةِ – Bāb al-Maghāribah (*trl.*), Bab al-Maghariba (*trb.*); 31°46'29,4"N, 35°14'03"E

brama Heroda, *D.* bramy Heroda, *Mc.* bramie Heroda; *hebr.* שַׁעַר הַפְּרָחִים – Sha'ar HaPerahim (*trl.*), Sza'ar ha-Perachim (*trb.*); *arab.* بَابِ السَّاحِرَةِ – Bāb as-Sāhirah (*trl.*), Bab as-Sahira (*trb.*); *hebr.* بَابِ الزُّهْرَةِ – Bāb az-Zahrah (*trl.*), Bab az-Zahra (*trb.*); 31°46'58,7"N, 35°14'01,3"E

brama Jafy, *D.* bramy Jafy, *Mc.* bramie Jafy; *hebr.* שַׁעַר יָפוֹ – Sha'ar Yafo (*trl.*), Sza'ar Jafo (*trb.*); *arab.* بَابِ الْخَلِيلِ – Bāb al-Khalīl (*trl.*), Bab al-Chalil (*trb.*); 31°46'35,8"N, 35°13'39,2"E

brama Nowa, *D.* bramy Nowej, *Mc.* bramie Nowej; *hebr.* שַׁעַר הַחֲדָשׁ – HaSha'ar HeHadash (*trl.*), Ha-Sza'ar he-Chadasz (*trb.*); *arab.* أَلْبَابِ الْجَدِيدِ – Al-Bāb al-Jadīd (*trl.*), Al-Bab al-Dżadid (*trb.*); 31°46'45,4"N, 35°13'34,2"E

brama Syjońska, *D.* bramy Syjońskiej, *Mc.* bramie Syjońskiej; **brama Dawida**, *D.* bramy Dawida, *Mc.* bramie Dawida; *hebr.* שַׁעַר צִיּוֹן – Sha'ar Ziyyon (*trl.*), Sza'ar Cijjon (*trb.*); *arab.* بَابِ حَارَةِ الْيَهُودِ – Bāb Ḥārat al-Yahūd (*trl.*), Bab Harat al-Jahud (*trb.*); *hebr.* بَابِ صِهْيَوֹן – Bāb Sihyawn (*trl.*), Bab Sihjaun (*trb.*); *hebr.* بَابِ النَّبِيِّ دَاوُد – Bāb an-Nabī Dāwud (*trl.*), Bab an-Nabi Dawud (*trb.*); 31°46'22,4"N, 35°13'46,7"E

brama Świętego Szczepana, *D.* bramy Świętego Szczepana, *Mc.* bramie Świętego Szczepana; **brama Lwów**, *D.* bramy Lwów, *Mc.* bramie Lwów; *hebr.* שַׁעַר הָאֲרָיוֹת – Sha'ar HaArayot (*trl.*), Sza'ar ha-Arajot (*trb.*); *arab.* بَابِ سَيْتِي مَرْيَمَ – Bāb Sittī Maryam (*trl.*), Bab Sitti Marjam (*trb.*); *hebr.* בַּבּ סִיטִינָה מַרְיָם – Bāb Sittinā Maryam (*trl.*), Bab Sittina Marjam (*trb.*); *arab.* بَابِ الْأَسْبَاتِ – Bāb al-Asbāt (*trl.*), Bab al-Asbat (*trb.*); 31°46'51,1"N, 35°14'13,1"E

Gichon, *D.* Gichonu, *Mc.* Gichonie, *przym.* gichoński; **źródło Najświętszej Marii Panny**, *D.* źródła Najświętszej Marii Panny, *Mc.* źródle Najświętszej Marii Panny; *hebr.* עֵינַן גִּיחֹן – 'En Giḥon (*trl.*), En Gichon (*trb.*); *hebr.* מַעְיָן הַגִּיחֹן – Ma'yan HaGiḥon (*trl.*), Majan ha-Gichon (*trb.*); *arab.* عَيْنُ أُمِّ الدَّرَجِ – 'Ayn Umm ad-Daraj (*trl.*), Ajn Umm ad-Daradž (*trb.*); *hebr.* عَيْنُ سִיטִי מַרְיָם – 'Ayn Sittī Maryam (*trl.*), Ajn Sitti Marjam (*trb.*); 31°46'23,6"N, 35°14'12,5"E [*studnia*]

- sadzawka Ezechiasza**, *D.* sadzawki Ezechiasza, *Mc.* sadzawce Ezechiasza; *hebr.* בְּרֵכַת הַזִּיקְיָהוּ – Berekhat Hizqiyahu (*trl.*), Berechat Chizkijahu (*trb.*); *arab.* بِرْكَة حَمَّام التَّنْبَرِيك – Birkat Ḥammām al-Batrik (*trl.*), Birkat Hammam al-Batrik (*trb.*); 31°46'37,8"N, 35°13'44,4"E [zbiornik wodny]
- sadzawka Owcza**, *D.* sadzawki Owczej, *Mc.* sadzawce Owczej; **Betesda**, *D.* Betesdy, *Mc.* Betesdzie, *przym.* betesdyjski; *hebr.* בְּרֵכַת הַצְּאֵן – Berekhat HaZō'n (*trl.*), Berechat ha-Con (*trb.*); *hebr.* בְּרֵכַת בֵּית חִסְדָּא – Berekhat Bet Hisda (*trl.*), Berechat Bet Chisda (*trb.*); *arab.* بِرْكَة إِسْرَائِيل – Birkat Isrā'īl (*trl.*), Birkat Isra'il (*trb.*); 31°46'53,2"N, 35°14'09,4"E [ruiny zbiornika wodnego]
- Siloe**, *ndm.*; *hebr.* עֵין שִׁלּוּחַ – 'En Shiloah (*trl.*), En Sziloach (*trb.*); *hebr.* בְּרֵכַת שִׁלּוּחַ – Berekhat Shiloah (*trl.*), Berechat Sziloach (*trb.*); *arab.* عَيْن سِلْوَانَ – 'Ayn Silwān (*trl.*), Ajn Silwan (*trb.*); 31°46'13,7"N, 35°14'06,4"E [ruiny zbiornika wodnego, biblijna sadzawka]
- Stajnie Salomona**, *D.* Stajni Salomona, *Mc.* Stajniach Salomona; **meczet Marwanidzki**, *D.* meczetu Marwanidzkiego, *Mc.* meczecie Marwanidzkim; *hebr.* אִוְרַת שְׁלֹמֹה – 'Urwat Shelomo (*trl.*), Urwat Szelomo (*trb.*); *hebr.* מִסְגַּד אֶל-מַרְוָא'נִי – Misgad Al-Marwa'ni (*trl.*), Misgad al-Marwani (*trb.*); *arab.* إِسْطَبْلُ سُلَيْمَانَ – Iṣṭabl Sulaymān (*trl.*), Istabl Sulajman (*trb.*); *arab.* اَلْمُصَلَّى الْمَرْوَانِي – Al-Muṣallā al-Marwānī (*trl.*), Al-Musalla al-Marwani (*trb.*); 31°46'35"N, 35°14'13"E [podziemna hala]
- Droga Krzyżowa**, *D.* Drogi Krzyżowej, *Mc.* Drodze Krzyżowej; **Via Dolorosa**, *ndm.*; *hebr.* וְיָהּ דוֹלוֹרֹזָה – Wia Doloroza (*trl.*), Wia Doloroza (*trb.*); *arab.* طَرِيقُ الْأَلَام – Tārīq al-Ālām (*trl.*), Tarik al-Alam (*trb.*); 31°46'51"N, 35°14'12,8"E → 31°46'41,7"N, 35°13'47,6"E
- Złota Brama**, *D.* Złotej Bramy, *Mc.* Złotej Bramie, *przym.* złotobramski; *hebr.* שַׁעַר הַרְחָמִים – Sha'ar HaRaḥamim (*trl.*), Sza'ar ha-Rachamim (*trb.*); *arab.* بَاب الرَّحْمَةِ – Bāb ar-Raḥmah (*trl.*), Bab ar-Rahma (*trb.*); *hebr.* בַּב הַדְּהִרְיָהּ – Bāb ad-Dahriyyah (*trl.*), Bab ad-Dahrijja (*trb.*); *arab.* اَلْبَابُ الدَّهَبِيّ – Al-Bāb adh-Dhahabī (*trl.*), Al-Bab az-Zahabi (*trb.*); 31°46'44,3"N, 35°14'13,5"E [budynek dawnej bramy]

Parki, ogrody

- ogród Oliwny**, *D.* ogrodu Oliwnego, *Mc.* ogrodzie Oliwnym; **Getsemani**, *ndm.*, *przym.* getsemański; **Ogrójec**, *D.* Ogrójca, *Mc.* Ogrójcu, *przym.* ogrójcecki; *hebr.* גַּת שְׁמָנִים – Gat Shemanim (*trl.*), Gat Szemanim (*trb.*); *arab.* اَلْجَثْمَانِيَّة – Al-Jathmāniyyah (*trl.*), Al-Dzasmanijja (*trb.*); 31°46'46,6"N, 35°14'22,7"E

Inne obiekty antropogeniczne

- Pole Krwi**, *D.* Pola Krwi, *Mc.* Polu Krwi; **Hakeldama**, *D.* Hakeldamy, *Mc.* Hakeldamie, *przym.* hakeldamski; *hebr.* חַקֵּל דָּמָא – Ḥakel Dama (*trl.*), Chakel Dama (*trb.*); *arab.* حَقْلُ الدَّم – Ḥaql ad-Dam (*trl.*), Hakl ad-Dam (*trb.*); 31°46'06"N, 35°13'58"E [miejsce]
- Sadzawka Sułtana**, *D.* Sadzawki Sułtana, *Mc.* Sadzawce Sułtana; *hebr.* בְּרֵכַת הַסוּלְטָן – Berekhat HaSultan (*trl.*), Berechat ha-Sultan (*trb.*); *arab.* بِرْكَة السُّلْطَانَ – Birkat as-Sulṭān (*trl.*), Birkat as-Sultan (*trb.*); 31°46'19"N, 35°13'34"E [miejsce po dawnym zbiorniku wodnym]

JAPONIA

Mosty

Wielki Most Seto, *D.* Wielkiego Mostu Seto, *Mc.* Wielkim Moście Seto; *jap.* 瀬戸大橋 – Seto Ōhashi; 34°21'08,7"N, 133°49'43,4"E ↔ 34°26'11,3"N, 133°48'26,7"E [*ciąg mostów między Honsiu a Sikoku*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Pawilon Feniksa, *D.* Pawilonu Feniksa, *Mc.* Pawilonie Feniksa; *jap.* 鳳凰堂 – Hōō-dō; 34°53'21,5"N, 135°48'27,7"E [*główny budynek kompleksu świątynnego Byōdō-in w Uji koło Kioto*]

Srebrny Pawilon, *D.* Srebrnego Pawilonu, *Mc.* Srebrnym Pawilonie; *jap.* 銀閣寺 – Ginkaku-ji; 慈照寺 – Jishō-ji; 35°01'35,6"N, 135°47'53"E [*świątynia w Kioto*]

świątynia Wschodnia, *D.* świątyni Wschodniej, *Mc.* świątyni Wschodniej; *jap.* 東寺 – Tō-ji; 34°58'50"N, 135°44'52"E [*Kioto*]

Złoty Pawilon, *D.* Złotego Pawilonu, *Mc.* Złotym Pawilonie; *jap.* 金閣寺 – Kinkaku-ji; 鹿苑寺 – Rokuon-ji; 35°02'22,3"N, 135°43'42,4"E [*świątynia w Kioto*]

Forty, twierdze, zamki

zamek Himeji, *D.* zamku Himeji, *Mc.* zamku Himeji; **zamek Białej Czapli**, *D.* zamku Białej Czapli, *Mc.* zamku Białej Czapli; *jap.* 姫路城 – Himeji-jō; 白鷺城 – Shirasagi-jō; 34°50'21"N, 134°41'38"E [*Himeji*]

Inne zabytki

pałac Cesarski, *D.* pałacu Cesarskiego, *Mc.* pałacu Cesarskim; *jap.* 皇居 – Kōkyō; 35°40'57"N, 139°45'10"E [*Tokio*]

pałac Cesarski, *D.* pałacu Cesarskiego, *Mc.* pałacu Cesarskim; *jap.* 京都御所 – Kyōto Gosho; 35°01'28"N, 135°45'44"E [*Kioto*]

Pawilon Snów, *D.* Pawilonu Snów, *Mc.* Pawilonie Snów; *jap.* 夢殿 – Yumedono; 34°36'51,7"N, 135°44'20,2"E [*na terenie kompleksu świątynnego Hōryū-ji koło Nary*]

Parki, ogrody

park Pokoju, *D.* parku Pokoju, *Mc.* parku Pokoju; *jap.* 平和公園 – Heiwa Kōen; 32°46'33"N, 129°51'48"E [*Nagasaki*]

Pomniki, posągi, statuy

statua Wielkiego Buddy, *D.* statuy Wielkiego Buddy *albo* statui Wielkiego Buddy, *Mc.* statui Wielkiego Buddy; *jap.* 鎌倉大仏 – Kamakura Daibutsu; 35°19'00,7"N, 139°32'08,6"E [*Kamakura*]

Inne obiekty antropogeniczne

pomnik Pokoju, *D.* pomnika Pokoju, *Mc.* pomniku Pokoju; **Kopuła Bomby Atomowej**, *D.* Kopuły Bomby Atomowej, *Mc.* Kopule Bomby Atomowej; *jap.* 広島平和記念碑 – Hiroshima Heiwa Kinenbi; 原爆ドーム – Genbaku Dōmu; 34°23'43,8"N, 132°27'12,8"E [budynek-pomnik w Hiroszimie]

JEMEN

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczet Saliha, *D.* meczetu Saliha, *Mc.* meczecie Saliha; *arab.* جَامِع الصَّالِح – Jāmi‘ aṣ-Ṣāliḥ (*trl.*), Dżami as-Salih (*trb.*); 15°19'33"N, 44°12'29"E [Sana]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* اَلْمَجَامِع اَلْكَبِيْر بِصَنْعَاء – Al-Jāmi‘ al-Kabīr bi-Ṣan‘ā’ (*trl.*), Al-Dżami al-Kabir bi-Sana (*trb.*); 15°21'11"N, 44°12'54"E [Sana]

Inne zabytki

brama Jemeńska, *D.* bramy Jemeńskiej, *Mc.* bramie Jemeńskiej; *arab.* بَاب اَلْيَمَن – Bāb al-Yaman (*trl.*), Bab al-Jaman (*trb.*); 15°21'04,4"N, 44°12'57,3"E [Sana]

JORDANIA

Mosty

most Allenby’ego, *D.* mostu Allenby’ego, *Mc.* moście Allenby’ego; **most Króla Husajna**, *D.* mostu Króla Husajna, *Mc.* moście Króla Husajna; *arab.* جِسْر اَلْمَلِك حُسَيْن – Jisr al-Malik Ḥusayn (*trl.*), Dżisr al-Malik Husajn (*trb.*); 31°52'28"N, 35°32'26,5"E [również Palestyna]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Świętego Jerzego, *D.* bazyliki Świętego Jerzego, *Mc.* bazylice Świętego Jerzego; *arab.* بَازِيلِيْكَ اَلْقِدْدِيْس جَاوْرَجِيْيُوس – Bāzilīk al-Qiddīs Jāwurjīyūs (*trl.*), Bazilik al-Kiddis Dżawurdżijus (*trb.*); كَاتِدْرَا ئِيَّة اَلْقِدْدِيْس جُوْرَج – Kātidrā‘īyyat al-Qiddīs Jūrj (*trl.*), Katidra‘ijjat al-Kiddis Dżurdż (*trb.*); 31°43'03,8"N, 35°47'38,8"E [Madaba]

meczet Króla Abdullaha I, *D.* meczetu Króla Abdullaha I, *Mc.* meczecie Króla Abdullaha I; *arab.* مَسْجِد اَلْمَلِك عَبْد اَللّٰه اَلْأَوَّل – Masjid al-Malik ‘Abd Allāh al-Awwal (*trl.*), Masdżid al-Malik Abd Allah al-Awwal (*trb.*); 31°57'40"N, 35°54'46"E [Amman]

meczet Króla Husajna, *D.* meczetu Króla Husajna, *Mc.* meczecie Króla Husajna; *arab.* مَسْجِد اَلْمَلِك اَلْحُسَيْن – Masjid al-Malik al-Ḥusayn (*trl.*), Masdżid al-Malik al-Husajn (*trb.*); 31°59'08,5"N, 35°49'22,5"E [Amman]

Inne zabytki

- Klasztor**, *D.* Klasztoru, *Mc.* Klasztorze; *arab.* أَلْدَّيْر – Ad-Dayr (*trl.*), Ad-Dajr (*trb.*);
 30°20'17,4"N, 35°25'51,2"E [*nabatejski grobowiec lub świątynia w Petrze*]
- Skarbiec**, *D.* Skarbca, *Mc.* Skarbcu; *arab.* أَلْخَزْنَة – Al-Khazna (*trl.*), Al-Chazna (*trb.*);
 30°19'19"N, 35°27'07,3"E [*nabatejski grobowiec lub świątynia w Petrze*]
- świątynia Artemidy**, *D.* świątyni Artemidy, *Mc.* świątyni Artemidy; *arab.* مَعْبَدُ أَرْتَمَيْس – Ma‘bad
 Artamīs (*trl.*), Mabad Artamis (*trb.*); 35°16'55"N, 35°53'27"E [*ruiny świątyni w Dżaraszu*]

KAMBODŻA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- Srebrna Pagoda**, *D.* Srebrnej Pagody, *Mc.* Srebrnej Pagodzie; *khmerski* ព្រះវិហារព្រះកែវមរកត
 – Preäh Vihéar Preäh Kêv Môrôkât; វត្តព្រះកែវមរកត – Vôt Preäh Kêv Môrôkât; វត្តព្រះកែវ
 – Vôt Preäh Kêv; 11°33'45"N, 104°55'54"E [*Phnom Penh*]
- Wat Phnom**, *ndm.*; *khmerski* វត្តភ្នំ – Vôt Phnum; 11°34'34"N, 104°55'23"E [*świątynia
 w Phnom Penh*]

Inne zabytki

- Angkor Wat**, *ndm.*; *khmerski* វត្តវត្ត – ‘Ângkôr Vôt; 13°24'45"N, 103°52'00"E [*ruiny świątyni
 w Angkorze*]
- Bajon**, *D.* Bajonu, *Mc.* Bajonie, *przym.* bajoński; *khmerski* ប្រាសាទបាយ័ន – Prasat Bayoän;
 13°26'28"N, 103°51'32"E [*ruiny świątyni w Angkor Thom*]
- Taras Słoni**, *D.* Tarasu Słoni, *Mc.* Tarasie Słoni; *khmerski* លានជល់ជ័រី – Léan Chôl Dâmrei;
 13°26'45"N, 103°51'31,7"E [*ruiny trybuny miejskiej w Angkor Thom*]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Niepodległości**, *D.* pomnika Niepodległości, *Mc.* pomniku Niepodległości;
khmerski វិមានឯករាជ្យ – Víméan Êkâréachy; 11°33'23"N, 104°55'41,5"E [*Phnom Penh*]

Inne obiekty antropogeniczne

- pałac Pokoju**, *D.* pałacu Pokoju, *Mc.* pałacu Pokoju; *khmerski* វិមានសន្តិភាព – Víméan
 Sântiphap; 11°34'13,5"N, 104°54'53,5"E [*siedziba premiera w Phnom Penh*]

KAZACHSTAN

Place

plac Republiki, *D.* placu Republiki, *Mc.* placu Republiki; *kaz.* Республика алаңы – Respublika alaңy (*trl.*), Respublika alaңy (*trb.*); *ros.* площадь Республики – ploščad' Respubliki (*trl.*), płoszczad' Riespubliki (*trb.*); 43°14'19"N, 76°56'44"E [Almaty]

Inne obiekty komunikacyjne

Bajkonur, *D.* Bajkonuru, *Mc.* Bajkonurze, *przym.* bajkonurski; *kaz.* Байқоңыр ғарыш айлағы – Bajqoңыр ғaryš ajlaғы (*trl.*), Bajkongyr garysz ajlaғы (*trb.*); *ros.* космодром Байконур – kosmodrom Bajkonur (*trl.*), kosmodrom Bajkonur (*trb.*); 45°55'00"N, 63°19'00"E [kosmodrom]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Narodowe Sanktuarium Królowej Pokoju, *D.* Narodowego Sanktuarium Królowej Pokoju, *Mc.* Narodowym Sanktuarium Królowej Pokoju; *kaz.* Мәриямның Ұлттық Киелі Үйі – Әлемнің Патшайымы – Märiämnyң Ұlttyқ Kieli Үji – Älemniң Patšajumy (*trl.*), Märijamnyng Ulttyk Kiely Üjy – Älemning Patszajumy (*trb.*); *ros.* Национальные Святителище Девы Марии – Царицы Мира – Nacional'nye Svjatilisčce Devy Marii – Caricy Mira (*trl.*), Nacyonalnyje Swiatiliszcze Diewy Marii – Caricy Mira (*trb.*); 53°51'05,8"N, 68°53'05,5"E [Oziornoje]

sobór Wniebowstąpienia Pańskiego, *D.* soboru Wniebowstąpienia Pańskiego, *Mc.* soborze Wniebowstąpienia Pańskiego; *kaz.* Вознесенский кафедралдық соборы – Voznesenskij kafedraldyқ sobory (*trl.*), Wozniesienskij kafedraldyқ sobory (*trb.*); Вознесенск кафедралы шіркеуі – Voznesensk kafedraly širkeui (*trl.*), Wozniesiensk kafedraly szyrkeui (*trb.*); *ros.* Вознесенский кафедральный собор – Voznesenskij kafedral'nyj sobor (*trl.*), Wozniesienskij kafedralnyj sobor (*trb.*); 43°15'31,5"N, 76°57'11,6"E [Almaty]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Chodży Ahmada Jasawiego, *ndm.*; *kaz.* Қожа Ахмет Ясауи кесенесі – Қожа Ahmet Âsaui kesenesi (*trl.*), Koža Achmet Jasaui kesenesy (*trb.*); *ros.* Мавзолей Ходжи Ахмеда Ясави – Mavzolej Hodži Ahmeda Jasavi (*trl.*), Mawzolej Chodży Achmieda Jasawi (*trb.*); 43°17'51,5"N, 68°16'16"E [Turkiestan]

Inne obiekty antropogeniczne

pałac Pokoju i Pojednania, *D.* pałacu Pokoju i Pojednania, *Mc.* pałacu Pokoju i Pojednania; *kaz.* Бейбітшілік және келісім сарайы – Bejbïtšilik žәне kelisim sarajy (*trl.*), Bejbytszylyk žәне kelysum sarajy (*trb.*); *ros.* Дворец мира и согласия – Dvorec mira i soglasija (*trl.*), Dworec mira i soglasija (*trb.*); 51°07'23"N, 71°27'49"E [budynek użyteczności publicznej w Astanie]

KOREA POŁUDNIOWA

Mosty

Most bez Powrotu, *D.* Mostu bez Powrotu, *Mc.* Moście bez Powrotu;

kor. 돌아올 수 없는 다리 – Tora Olsu Ŏmnŭn Tari (*M.R.*), Dora Olsu Eomneun Dari (*MOE*); 37°57'21,7"N, 126°40'13,1"E [*Panmundžom, również Korea Północna*]

Parki, ogrody

park Pagód, *D.* parku Pagód, *Mc.* parku Pagód; *kor.* 탑골 공원 – T'apgol Kongwŏn (*M.R.*), Tapgol Gongwon (*MOE*); 37°34'16"N, 126°59'18"E [*Seul*]

KOREA PÓŁNOCNA

Place

plac Kim Ir Sena, *D.* placu Kim Ir Sena, *Mc.* placu Kim Ir Sena; *kor.* 김일성광장 – Kim Il-sŏng Kwangjang (*M.R.*), Gim Il-seong Gwangjang (*MOE*); 39°01'10"N, 125°45'10"E [*Pjongjang*]

Mosty

Most bez Powrotu, *D.* Mostu bez Powrotu, *Mc.* Moście bez Powrotu;

kor. 돌아올 수 없는 다리 – Tora Olsu Ŏmnŭn Tari (*M.R.*), Dora Olsu Eomneun Dari (*MOE*); 37°57'21,7"N, 126°40'13,1"E [*Panmundžom, również Korea Południowa*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Kim Ir Sena, *ndm.*; *kor.* 금수산태양궁전 – Kŭmsusan Taeyang Kungjŏn (*M.R.*), Geumsusan Daeyang Gungjeon (*MOE*); 39°03'48"N, 125°47'20"E [*Pjongjang*]

Inne obiekty antropogeniczne

Łuk Triumfalny, *D.* Łuku Triumfalnego, *Mc.* Łuku Triumfalnym; *kor.* 개천문 – Kaesŏnmun (*M.R.*), Gaeseonmun (*MOE*); 39°02'41"N, 125°45'11"E [*Pjongjang*]

wieża Idei Dżucze, *D.* wieży Idei Dżucze, *Mc.* wieży Idei Dżucze; *kor.* 주체사상탑 – Chuch'e Sasang-t'ap (*M.R.*), Juche Sasang-tap (*MOE*); 39°01'03,5"N, 125°45'49"E [*Pjongjang*]

KUWEJT

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* المسجد الكبير – Al-Masjid al-Kabīr (*trl.*), Al-Masdzid al-Kabir (*trb.*); 29°22'46"N, 47°58'30"E [*Kuwejt*]

Inne obiekty antropogeniczne

Wieże Kuwejskie, *D.* Wież Kuwejskich, *Mc.* Wieżach Kuwejskich; *arab.* أبراج الكويت – Abrāj al-Kuwayt (*trl.*), Abradž al-Kuwayt (*trb.*); 29°23'23"N, 48°00'11"E [*Kuwejt*]

LAOS

Mosty

most Przyjaźni Tajsjo-Laotańskiej, *D.* mostu Przyjaźni Tajsjo-Laotańskiej, *Mc.* moście Przyjaźni Tajsjo-Laotańskiej; *laotański* ຊົມມິດຕະພາບ ລາວ-ໄທ ແຫ່ງນໍ້າອິດ – Khoua Mittaphap Lao-Thai Hèng Tham-it; 17°52'47,7"N, 102°42'54,5"E ↔ 17°53'07,4"N, 102°42'51,5"E (17°52'29,4"N, 102°42'57,5"E ↔ 17°53'07,4"N, 102°42'51,5"E) [*Wientian; również w Tajlandii*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Wielka Stupa, *D.* Wielkiej Stupy, *Mc.* Wielkiej Stupie; *laotański* ທາດຫຼວງ – That Louang; ພຣະທາດຫຼວງ – Phra That Louang; 17°58'36"N, 102°38'11"E [*Wientian*]

świątynia Szmaragdowego Buddy, *D.* świątyni Szmaragdowego Buddy, *Mc.* świątyni Szmaragdowego Buddy; *laotański* ຫໍພະແກ້ວ – Ho Phakèò; 17°57'42"N, 102°36'41,5"E [*Wientian*]

Parki, ogrody

park Buddy, *D.* parku Buddy, *Mc.* parku Buddy; *laotański* ວັດຊຽງຄວນ – Vat Xiang Khouan; 17°54'44"N, 102°45'55"E [*koło Wientianu*]

Inne obiekty antropogeniczne

Brama Zwycięstwa, *D.* Bramy Zwycięstwa, *Mc.* Bramie Zwycięstwa; *laotański* ປະຕູໄຊ – Patouxai; 17°58'14"N, 102°37'07"E [*łuk triumfalny w Wientianie*]

LIBAN

Place

plac Męczenników, *D.* placu Męczenników, *Mc.* placu Męczenników; *arab.* ساحة الشهداء – Sāḥat ash-Shuhadā' (*trl.*), Sahat asz-Szuhada (*trb.*); 33°53'47"N, 35°30'26"E [*Bejrut*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Jerzego, *D.* katedry Świętego Jerzego, *Mc.* katedrze Świętego Jerzego; *arab.* كاتدرائية القديس جاورجيوس للروم الأرثوذكس – Kātidrā'yiyat al-Qiddīs Jāwurjijūs li-r-Rūm al-Urthūdhuks (*trl.*), Katidra'ijjat al-Kiddis Dżawurdżijus li-r-Rum al-Ursuzuks (*trb.*); 33°53'47"N, 35°30'18,4"E [*prawosławna, Bejrut*]

katedra Świętego Jerzego, *D.* katedry Świętego Jerzego, *Mc.* katedrze Świętego Jerzego; *arab.* كاتدرائية مار جرجس للموارنة – Kātidrā'yiyat Mār Jirjis li-l-Mawārinah (*trl.*), Katidra'ijjat Mar Dżirdżis li-l-Mawarina (*trb.*); 33°53'42,5"N, 35°30'19"E [*maronicka, Bejrut*]

meczet Muhammada al-Amina, *D.* meczetu Muhammada al-Amina, *Mc.* meczecie Muhammada al-Amina; *arab.* جامع مُحَمَّد الأمين – Jāmi' Muḥammad al-Amīn (*trl.*), Dżami Muhammad al-Amin (*trb.*); 33°53'43"N, 35°30'22"E [*Bejrut*]

Wielki Meczet Omara, *D.* Wielkiego Meczetu Omara, *Mc.* Wielkim Meczecie Omara; *arab.* المسجد العُمري الكبير – Al-Masjid al-'Umarī al-Kabīr (*trl.*), Al-Masdzid al-Umari al-Kabir (*trb.*); 33°53'51,7"N, 35°30'18,5"E [*Bejrut*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **Wielki Meczet Al-Mansura**, *D.* Wielkiego Meczetu Al-Mansura, *Mc.* Wielkim Meczecie Al-Mansura; *arab.* المسجد المنصوري الكبير – Al-Masjid al-Manṣūrī al-Kabīr (*trl.*), Al-Masdzid al-Mansuri al-Kabir (*trb.*); 34°26'04"N, 35°50'33"E [*Trypolis*]

Forty, twierdze, zamki

cytadela Rajmunda de Saint-Gillesa, *D.* cytadeli Rajmunda de Saint-Gillesa, *Mc.* cytadeli Rajmunda de Saint-Gillesa; *arab.* قلعة سنجيل – Qal'at Sanjil (*trl.*), Kalat Sandzil (*trb.*); قلعة طرابلس – Qal'at Ṭarābulus (*trl.*), Kalat Tarabulus (*trb.*); 34°26'00"N, 35°50'40"E [*Trypolis*]

zamek Morski, *D.* zamku Morskiego, *Mc.* zamku Morskim; *arab.* قلعة صيدا البحرية – Qal'at Ṣaydā al-Baḥriyyah (*trl.*), Kalat Sajda al-Bahrijja (*trb.*); 33°34'01,7"N, 35°22'15,5"E [*Sydon*]

zamek Świętego Ludwika, *D.* zamku Świętego Ludwika, *Mc.* zamku Świętego Ludwika; *arab.* قلعة المُرّ – Qal'at al-Mu'izz (*trl.*), Kalat al-Mu'izz (*trb.*); قلعة القديس لؤيس – Qal'at al-Qiddīs Luwīs (*trl.*), Kalat al-Kiddis Luwis (*trb.*); 33°33'37"N, 35°22'14,5"E [*Sydon*]

Inne zabytki

świątynia Bachusa, *D.* świątyni Bachusa, *Mc.* świątyni Bachusa; *arab.* معبد بعلشوس – Ma'bad Bākhūs (*trl.*), Mabad Bachus (*trb.*); 34°00'21,7"N, 36°12'14"E [*ruiny świątyni w Baalbeku*]

świątynia Eszmuna, *D.* świątyni Eszmuna, *Mc.* świątyni Eszmuna; *arab.* مَعْبَدُ أَشْمُون – Ma‘bad Ashmūn (*trl.*), Mabad Aszmun (*trb.*); 33°35'08"N, 35°23'53"E [ruiny świątyni w koło Sydonu]

świątynia Jowisza, *D.* świątyni Jowisza, *Mc.* świątyni Jowisza; *arab.* مَعْبَدُ جُوبَيْتِير – Ma‘bad Jūbītīr (*trl.*), Mabad Dżubitir (*trb.*); 34°00'24,3"N, 36°12'12"E [ruiny świątyni w Baalbeku]

Wielki Seraj, *D.* Wielkiego Seraju, *Mc.* Wielkim Seraju, *przym.* wielkoserajski; *arab.* أَلْسَرَايَ الْكَبِير – As-Sarāy al-Kabīr (*trl.*), As-Saraj al-Kabir (*trb.*); 33°53'45"N, 35°30'03"E [siedziba premiera w Bejrucie]

MALEDIWY

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczet Piątkowy, *D.* meczetu Piątkowego, *Mc.* meczecie Piątkowym; *malediwski* مَسْجِدُ الْفَرِيْدِي – Maale Hukuru Miskiy (*trl.*), Male Hukuru Miskiy (*trb.*); 4°10'40,9"N, 73°30'44,6"E [Male]

MALEZJA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

kościół Chrystusowy, *D.* kościoła Chrystusowego, *Mc.* kościele Chrystusowym; *malaj.* Gereja Christ; 2°11'39,7"N, 102°14'58"E [Malakka]

kościół Świętego Pawła, *D.* kościoła Świętego Pawła, *Mc.* kościele Świętego Pawła; *malaj.* Gereja St. Paul; 2°11'33,5"N, 102°14'58"E [Malakka]

meczet Cieśniny Malakka, *D.* meczetu Cieśniny Malakka, *Mc.* meczecie Cieśniny Malakka; *malaj.* Masjid Selat Melaka; 2°10'44,3"N, 102°14'56,5"E [Malakka]

meczet Narodowy, *D.* meczetu Narodowego, *Mc.* meczecie Narodowym; *malaj.* Masjid Negara; 3°08'31"N, 101°41'31"E [Kuala Lumpur]

meczet Sułtana Salahuddina Abdul Aziza, *D.* meczetu Sułtana Salahuddina Abdul Aziza, *Mc.* meczecie Sułtana Salahuddina Abdul Aziza; *malaj.* Masjid Sultan Salahuddin Abdul Aziz; 3°04'43"N, 101°31'14"E [Shah Alam]

świątynia Węży, *D.* świątyni Węży, *Mc.* świątyni Węży; *malaj.* Tokong Ular; 5°18'50,5"N, 100°17'07"E [Bayan Lepas]

Inne zabytki

gmach Sułtana Abdul Samada, *D.* gmachu Sułtana Abdul Samada, *Mc.* gmachu Sułtana Abdul Samada; *malaj.* Bangunan Sultan Abdul Samad; 3°08'55"N, 101°41'40"E [Kuala Lumpur]

MJANMA

Mosty

most U Beina, *D.* mostu U Beina, *Mc.* moście U Beina; *birm.* ဦးပိန်တံတား – U Pein Tanda; 21°53'37,7"N, 96°03'04,6"E ↔ 21°53'30,1"N, 96°03'45"E [*koło Mandalaj*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Najświętszej Marii Panny; *birm.* စိန့်မာရီဘုရားကျောင်း – Sein Mayi Buya Kyaung; 16°46'42,6"N, 96°09'56"E [*Rangun*]

Szwedagon, *D.* Szwedagonu, *Mc.* Szwedagonie, *przym.* szwedagoński; *birm.* ရွှေတိဂုံဘုရား – Shwedigôn Buya; ရွှေတိဂုံစေတီတော် – Shwedigôn Zedidaw; 16°47'54"N, 96°08'59"E [*pagoda w Rangunie*]

Szwemodo, *ndm.*; **Wielka Złota Pagoda**, *D.* Wielkiej Złotej Pagody, *Mc.* Wielkiej Złotej Pagodzie; *birm.* ရွှေမော်စောဘုရား – Shwemawdaw Buya; 17°20'13"N, 96°29'49"E [*Pegu*]

Szwezigon, *D.* Szwezigonu, *Mc.* Szwezigonie, *przym.* szwezigoński; *birm.* ရွှေစည်းခုံဘုရား – Shwezigôn Buya; 21°11'43"N, 94°53'38"E [*pagoda koło Paganu*]

Złota Skala, *D.* Złotej Skaly, *Mc.* Złotej Skale; *birm.* ကျိုက်တီးရိုးဘုရား – Kyaiktiyo Buya; 17°28'53,9"N, 97°05'53,3"E [*pagoda koło Kyaikto*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Męczenników, *ndm.*; *birm.* အာဇာနည်မိမိမာန် – Azanibiman; 16°48'09"N, 96°08'51,5"E [*Rangun*]

MONGOLIA

Place

plac Suche Batora, *D.* placu Suche Batora, *Mc.* placu Suche Batora; *mongolski* Сүхбаатарын талбай – Sükhbaataryn talbai (*trl.*), Süchbaataryn talbaj (*trb.*); 47°55'08"N, 106°55'04"E [*Ulan Bator*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

klasztor Czoidzin-lamy, *D.* klasztoru Czoidzin-lamy, *Mc.* klasztorze Czoidzin-lamy; *mongolski* Чойжин ламын сүм – Choijin lamyn süm (*trl.*), Czoidzin lamyn süm (*trb.*); 47°54'55"N, 106°55'05,5"E [*Ulan Bator*]

Inne zabytki

pałac Bogd-chana, *D.* pałacu Bogd-chana, *Mc.* pałacu Bogd-chana; **pałac Zimowoy**, *D.* pałacu Zimowego, *Mc.* pałacu Zimowym; *mongolski* Богд хааны ордон – Bogd khaany ordon (*trl.*), Bogd chaany ordon (*trb.*); 47°53'51"N, 106°54'25"E [Ulan Bator]

NEPAL

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

świątynia Kryszny, *D.* świątyni Kryszny, *Mc.* świątyni Kryszny; *nepalski* कृष्ण मन्दिर – Kṛṣṇa Mandir (*trl.*), Kryszna Mandir (*trb.*); 27°40'24,9"N, 85°19'29,7"E [Patan]

świątynia Paśupatinatha, *D.* świątyni Paśupatinatha, *Mc.* świątyni Paśupatinatha; *nepalski* पशुपतिनाथ मन्दिर – Paśupatināth Mandir (*trl.*), Paśupatinath Mandir (*trb.*); 27°42'37,7"N, 85°20'55,4"E [Katmandu]

Inne zabytki

pałac Pięćdziesięciu Pięciu Okien, *D.* pałacu Pięćdziesięciu Pięciu Okien, *Mc.* pałacu Pięćdziesięciu Pięciu Okien; *nepalski* पञ्चम्र झ्याले दरबार – Paćpanna Jhyāle Darbār (*trl.*), Paćpanna Dźhiale Darbar (*trb.*); 27°40'19,7"N, 85°25'43"E [Bhaktapur]

Złota Brama, *D.* Złotej Bramy, *Mc.* Złotej Bramie, *przym.* złotobramski; *nepalski* सुनको धोका – Sunko Dhokā (*trl.*), Sunko Dhoka (*trb.*); 27°40'19,7"N, 85°25'42,2"E [Bhaktapur]

OMAN

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Wielki Meczet Sułtana Kabusa, *D.* Wielkiego Meczetu Sułtana Kabusa, *Mc.* Wielkim Meczecie Sułtana Kabusa; *arab.* جامع السلطان قابوس الكبير – Jāmi‘ as-Suḷṭān Qābūs al-Kabīr (*trl.*), Dżami as-Sultan Kabus al-Kabir (*trb.*); 23°35'02"N, 58°23'19"E [Maskat]

PAKISTAN

Lotniska

port lotniczy Dżinnaha, *D.* portu lotniczego Dżinnaha, *Mc.* porcie lotniczym Dżinnaha; *ang.* Jinnah International Airport; *urdu* جناح انٹرنیشنل ایئرپورٹ – Jinnāḥ Intirnešinil Erport (*trl.*), Dżinnah Intirnešinil Erport (*trb.*); 24°54'02"N, 67°10'05"E [Karaczi]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- Cesarski Meczet**, *D.* Cesarskiego Meczetu, *Mc.* Cesarskim Meczecie; *ang.* Badshahi Mosque; *urdu* بادشاہی مسجد – Bādshāhī Masjid (*trl.*), Badśahi Masdżid (*trb.*); 31°35'17"N, 74°18'36"E [Lahaur]
- meczet Króla Fajsala**, *D.* meczetu Króla Fajsala, *Mc.* meczecie Króla Fajsala; *ang.* King Faisal Mosque; *urdu* شاہ فیصل مسجد – Śāh Faiṣal Masjid (*trl.*), Śah Fajsal Masdżid (*trb.*); 33°43'47"N, 73°02'14"E [Islamabad]

Grobowce, mauzolea

- grobowiec Cesarza Dżahangira**, *D.* grobowca Cesarza Dżahangira, *Mc.* grobowcu Cesarza Dżahangira; *ang.* Tomb of Jahangir; *urdu* بادشاہ جہانگیر کا مقبرہ – Bādshāh Jahāngīr kā Maqbara^h (*trl.*), Badśah Dżahangir ka Makbara (*trb.*); 31°37'21"N, 74°18'12"E [Lahaur]
- mauzoleum Wielkiego Przywódcy**, *ndm.*; *ang.* Quaid-i-Azam's Mausoleum; *urdu* مزار قائد اعظم – Mazār-e Qā'id-e A'zam (*trl.*), Mazar-e Kaid-e Azam (*trb.*); 24°52'31,5"N, 67°02'27,6"E [Karaczi]

Parki, ogrody

- Ogrody Szalimar**, *D.* Ogrodów Szalimar, *Mc.* Ogrodach Szalimar; *ang.* Shalimar Gardens; Shalamar Gardens; *urdu* شالامار باغ – Śālāmār Bāg (*trl.*), Śalamar Bag (*trb.*); 31°35'15"N, 74°22'56"E [park w Lahaurze]
- Wielki Park Ikbala**, *D.* Wielkiego Parku Ikbala, *Mc.* Wielkim Parku Ikbala; *ang.* Iqbal Park; Greater Iqbal Park; *urdu* اقبال پارک – Iqbāl Pārک (*trl.*), Ikbal Park (*trb.*); گرینڈ اقبال پارک – Greṭar Iqbāl Pārک (*trl.*), Greṭar Ikbal Park (*trb.*); 31°35'33"N, 74°18'42"E [Lahaur]

Inne obiekty antropogeniczne

- brama Chajberska**, *D.* bramy Chajberskiej, *Mc.* bramie Chajberskiej; *ang.* Khyber Gate; Bab-e-Khyber; *urdu* باب خیبر – Bāb-e Khaibar (*trl.*), Bab-e Khajbar (*trb.*); 34°00'09"N, 71°22'48,1"E [Dżamrud]

PALESTYNA

Place

- plac Żłóbka**, *D.* placu Żłóbka, *Mc.* placu Żłóbka; *arab.* مَيْدَان التَّمْهَد – Maydān al-Mahd (*trl.*), Majdan al-Mahd (*trb.*); 31°42'16"N, 35°12'22"E [Betlejem]

Mosty

- most Allenby'ego**, *D.* mostu Allenby'ego, *Mc.* moście Allenby'ego; **most Króla Husajna**, *D.* mostu Króla Husajna, *Mc.* moście Króla Husajna; *arab.* جسر الملك حسين – Jisr al-Malik

Ḥusayn (*trl.*), Dżisir al-Malik Husajn (*trb.*); جِسْرُ الْأَلْبُنِّي – Jisr Allinbī (*trl.*), Dżisir Allinbi (*trb.*); 31°52'28"N, 35°32'26,5"E [również Jordania]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Narodzenia Pańskiego, *D.* bazyliki Narodzenia Pańskiego, *Mc.* bazylice Narodzenia Pańskiego; *arab.* كَنِيسَةُ الْمَهْد – Kanīsat al-Mahd (*trl.*), Kanisat al-Mahd (*trb.*); كَنِيسَةُ الْقِيَامَةِ – Kanīsat al-Qiyāmah (*trl.*), Kanisat al-Kijama (*trb.*); 31°42'15,7"N, 35°12'26,7"E [Betlejem]

grota Mleczna, *D.* grotty Mlecznej, *Mc.* grocie Mlecznej; *arab.* كَنِيسَةُ مَغَارَةِ الْخَلِيب – Kanīsat Maghārat al-Ḥalīb (*trl.*), Kanisat Magharat al-Halib (*trb.*); 31°42'12,3"N, 35°12'31,3"E [kaplica w grocie w Betlejem]

klasztor Czterdziestu Dni, *D.* klasztoru Czterdziestu Dni, *Mc.* klasztorze Czterdziestu Dni; **klasztor Kuszenia**, *D.* klasztoru Kuszenia, *Mc.* klasztorze Kuszenia; *arab.* دَيْرُ الْقَرَنْطَل – Dayr al-Qarantal (*trl.*), Dajr al-Karantal (*trb.*); 31°52'29"N, 35°25'56"E [koło Jerycha]

klasztor Świętego Jerzego, *D.* klasztoru Świętego Jerzego, *Mc.* klasztorze Świętego Jerzego; *arab.* دَيْرُ مَارِ جَرْجِس – Dayr Mār Jirjis (*trl.*), Dajr Mar Dżirdżis (*trb.*); 31°50'38"N, 35°24'43"E [koło Jerycha]

klasztor Świętego Saby, *D.* klasztoru Świętego Saby, *Mc.* klasztorze Świętego Saby; *arab.* دَيْرُ مَارِ سَابَا – Dayr Mār Sābā (*trl.*), Dajr Mar Saba (*trb.*); 31°42'17"N, 35°19'53"E [w Dolinie Cedronu]

kościół Świętej Katarzyny, *D.* kościoła Świętej Katarzyny, *Mc.* kościole Świętej Katarzyny; *arab.* كَنِيسَةُ الْقَدِيْسَةِ كَاتْرِيْنَا – Kanīsat al-Qiddīsaḥ Katrīnā (*trl.*), Kanisat al-Kiddisa Katrina (*trb.*); 31°42'16,5"N, 35°12'28"E [Betlejem]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; **meczet Omara**, *D.* meczetu Omara, *Mc.* meczecie Omara; *arab.* مَسْجِدُ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ – Masjid ‘Umar Ibn al-Khaṭṭāb (*trl.*), Masdżid Umar Ibn al-Chattab (*trb.*); 31°30'15"N, 34°27'52,5"E [Gaza]

Grobowce, mauzolea

Grobby Patriarchów, *D.* Grobów Patriarchów, *Mc.* Grobach Patriarchów; *arab.* حَزَمُ الْخَلِيل – Ḥaram al-Khalīl (*trl.*), Haram al-Chalil (*trb.*); 31°31'29"N, 35°06'39"E [Hebron]

grób Jozuego, *D.* grobu Jozuego, *Mc.* grobie Jozuego; *arab.* أَنْبِيَّ يُوْشَعَ – An-Nabī Yūsha‘ (*trl.*), An-Nabi Jusza (*trb.*); 32°07'07"N, 35°09'25"E [koło Nablusu]

grób Racheli, *D.* grobu Racheli, *Mc.* grobie Racheli; *arab.* قَبْرُ رَاحِيل – Qabr Rāḥīl (*trl.*), Kabr Rahil (*trb.*); 31°43'09,7"N, 35°12'07,5"E [Betlejem]

mauzoleum Jasira Arafata, *ndm.*; *arab.* ضَرْيَحُ يَاسِرِ عَرَفَات – Darīḥ Yāsir ‘Arafāt (*trl.*), Darīh Yasir Arafat (*trb.*); 31°54'40,5"N, 35°12'31,9"E [Ramallah]

Inne zabytki

pałac Hiszama, *D.* pałacu Hiszama, *Mc.* pałacu Hiszama; *arab.* قَصْرُ هِشَام – Qaṣr Hishām (*trl.*), Kasr Hiszam (*trb.*); خِرْبَاتُ الْمَفْجَر – Khirbat al-Mafjar (*trl.*), Chirbat al-Mafdzar (*trb.*); 31°52'55"N, 35°27'36"E [ruiny pałacu koło Jerycha]

Sadzawki Salomona, *D.* Sadzawek Salomona, *Mc.* Sadzawkach Salomona; *arab.* برك سلیمان – Birak Sulaymān (*trl.*), Birak Sulajman (*trb.*); 31°41'20"N, 35°10'12"E [*zbiorniki wodne koło Betlejem*]

studnia Jakuba, *D.* studni Jakuba, *Mc.* studni Jakuba; *arab.* بئر يعقوب – Bi'r Ya'qūb (*trl.*), Bir Jakub (*trb.*); 32°12'34"N, 35°17'07"E [*studnia w Nablusie*]

źródło Elizeusza, *D.* źródła Elizeusza, *Mc.* źródle Elizeusza; *arab.* عين السلطان – 'Ayn as-Sultān (*trl.*), Ajn as-Sultan (*trb.*); مصدر إليسوس – Maşdar Ilīsūs (*trl.*), Masdar Ilisus (*trb.*); 31°52'09,7"N, 35°26'37,7"E [*ujęcie wody w Jerychu*]

SINGAPUR

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Andrzeja, *D.* katedry Świętego Andrzeja, *Mc.* katedrze Świętego Andrzeja; *ang.* Saint Andrew's Cathedral; *chiń.* 圣安德烈座堂 – Sheng Andelie Zuotang; *malaj.* Katedral Santo Andreas; *tamil.* செயிண்டர் ஆண்ட்ரூ கத்தீடரல் – Ceyiṅṅ Āṅṅrū Katīṭṭal (*trl.*), Sejint Andru Katidral (*trb.*); 1°17'32,5"N, 103°51'08"E

meczet Sułtański, *D.* meczetu Sułtańskiego, *Mc.* meczecie Sułtańskim; *ang.* Masjid Sultan; Sultan Mosque; *chiń.* 苏丹回教堂 – Sudan Hui Jiaotang; *malaj.* Masjid Sultan; *tamil.* சுல்தான் பள்ளிவாசல் – Cultāṅ Paḷḷivācal (*trl.*), Sultan Palliwasal (*trb.*); 1°18'08"N, 103°51'32,5"E

Parki, ogrody

Ogrody nad Zatoką, *D.* Ogrodów nad Zatoką, *Mc.* Ogrodach nad Zatoką; *ang.* Gardens by the Bay; *chiń.* 濱海灣花園 – Binhai Wan Huayuan; *malaj.* Taman di Persisiran; *tamil.* வளைகுடா தோட்டம் – Vaḷaikudā Tōṭṭam (*trl.*), Walajkuda Tottam (*trb.*); 1°16'55"N, 103°51'50" [*zespól parkowy*]

SRI LANKA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

świątynia Relikwii Zęba, *D.* świątyni Relikwii Zęba, *Mc.* świątyni Relikwii Zęba; *syng.* ශ්‍රී දළදා මාලිගාව – Śrī Daḷadā Māḷigāva (*trl.*), Śrī Dalada Maligawa (*trb.*); *tamil.* தலதா மாளிகை – Talatā Māḷikai (*trl.*), Dalada Maligaj (*trb.*); 7°17'37"N, 80°38'29"E [*Kandy*]

Złota Świątynia, *D.* Złotej Świątyni, *Mc.* Złotej Świątyni; *syng.* දඹුල්ල රජමහා විහාරය – Daṁbulla Rajamahā Vihāraya (*trl.*), Dambulla Radzamaha Wiharaja (*trb.*); රංගිරි දඹුල්ල රජමහා විහාරය – Raṅgiri Daṁbulla Rajamahā Vihāraya (*trl.*), Rangiri Dambulla Radzamaha Wiharaja (*trb.*); *tamil.* தம்புள்ளை பொற்கோவில் – Tampuḷḷai Poṅkōvil (*trl.*), Tampullej Porkowil (*trb.*); 7°51'24"N, 80°38'54,5"E [*Dambulla*]

Forty, twierdze, zamki

fort Fredrick, *D.* fortu Fredrick, *Mc.* forcie Fredrick; *syng.* ත්‍රිකුණාමලය බලකොටුව – Trikuṇāmalaya Balakoṭuva (*trl.*), Trikunamalaja Balakotuwa (*trb.*); *tamil.* திருகோணமலை கோட்டை – Tirukōṇamalai Kōṭṭai (*trl.*), Tirukonamalaj Kottej (*trb.*); 8°34'38"N, 81°14'36"E [*Trikunamalaja*]

SYRIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Świętego Szymona, *D.* bazyliki Świętego Szymona, *Mc.* bazylice Świętego Szymona; *arab.* قلعة سمعان – Qal‘at Sim‘ān (*trl.*), Kalat Siman (*trb.*); 36°20'02"N, 36°50'39"E [*ruiny kościoła koło Aleppo*]

katedra Czterdziestu Męczenników, *D.* katedry Czterdziestu Męczenników, *Mc.* katedrze Czterdziestu Męczenników; *arab.* كاتدرائية الأربعين شهداء الأرمين – Kātidrā‘iyyat al-Arba‘īn Shuhadā‘ al-Arman (*trl.*), Katidra‘iyyat al-Arba‘in Szuhada al-Arman (*trb.*); 36°12'22,5"N, 37°09'19"E [*Aleppo*]

klasztor Matki Boskiej z Sajdanai, *D.* klasztoru Matki Boskiej z Sajdanai, *Mc.* klasztorze Matki Boskiej z Sajdanai; *arab.* دير سيّدة صيدنايا البطريركي – Dayr Sayyidat Ṣaydanāyā al-Baṭrirkī (*trl.*), Dajr Sajjidat Sajdanaja al-Batrirki (*trb.*); 33°41'58"N, 36°22'30"E [*Sajdanaja*]

klasztor Świętego Jerzego, *D.* klasztoru Świętego Jerzego, *Mc.* klasztorze Świętego Jerzego; *arab.* دير مار جرجس – Dayr Mār Jirjis (*trl.*), Dajr Mar Džirdżis (*trb.*); 34°46'02"N, 36°16'05"E [*koło Talkalach*]

klasztor Świętego Sergiusza, *D.* klasztoru Świętego Sergiusza, *Mc.* klasztorze Świętego Sergiusza; *arab.* دير مار سركيس – Dayr Mār Sarkīs (*trl.*), Dajr Mar Sarkis (*trb.*); 33°50'43"N, 36°32'36,5"E [*Malula*]

meczet Umajjadów, *D.* meczetu Umajjadów, *Mc.* meczecie Umajjadów; *arab.* الجامع الأموي الكبير – Al-Jāmi‘ al-Umawī al-Kabīr (*trl.*), Al-Džami al-Umawi al-Kabir (*trb.*); 33°30'42"N, 36°18'24"E [*Damaszek*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* جامع حلب الكبير – Jāmi‘ Ḥalab al-Kabīr (*trl.*), Džami Halab al-Kabir (*trb.*); المسجد الأموي الكبير – Al-Masjid al-Umawī al-Kabīr (*trl.*), Al-Masdzid al-Umawi al-Kabir (*trb.*); 36°11'57"N, 37°09'25"E [*Aleppo*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Saladyna, *ndm.*; *arab.* مدفن صلاح الدين الأيوبي – Madfan Salāh ad-Dīn al-Ayyūbī (*trl.*), Madfan Salah ad-Din al-Ajjubi (*trb.*); 33°30'43,6"N, 36°18'21,5"E [*Damaszek*]

Forty, twierdze, zamki

Krak des Chevaliers, *ndm.*; *arab.* قلعة الحصن – Qal‘at al-Ḥiṣn (*trl.*), Kalat al-Hiṣn (*trb.*); 34°45'25"N, 36°17'41"E [*zamek krzyżowców koło Talkalach*]

zamek Saladyna, *D.* zamku Saladyna, *Mc.* zamku Saladyna; *arab.* قلعة صلاح الدين – Qal‘at Šalāh ad-Dīn (*trl.*), Kalat Salah ad-Din (*trb.*); 35°35'45"N, 36°03'25"E [*koło Latakii*]

Inne zabytki

świątynia Baala, *D.* świątyni Baala, *Mc.* świątyni Baala; *arab.* مَعْبِدُ بَعْلَ شَمِين – Ma‘bad Ba‘l Shamīn (*trl.*), Mabad Bal Szamin (*trb.*); 34°32'51"N, 38°16'26"E [*ruiny świątyni w Palmyrze*]

świątynia Jowisza, *D.* świątyni Jowisza, *Mc.* świątyni Jowisza; *arab.* مَعْبِدُ حُوْبَيْتِر – Ma‘bad Jūbītir (*trl.*), Mabad Dżubitir (*trb.*); 33°30'41,3"N, 36°18'19"E [*ruiny świątyni w Damaszku*]

TADŻYKISTAN

Ulice

aleja Rudakiego, *D.* alei Rudakiego, *Mc.* alei Rudakiego; *tadżycki* хиёбони Рӯдакӣ – hiëboni Rūdakī (*trl.*), chijoboni Rudaki (*trb.*); 38°33'30"N, 68°47'58,5"E ↔ 38°39'25"N, 68°45'55"E [*Duszanbe*]

Parki, ogrody

park Rudakiego, *D.* parku Rudakiego, *Mc.* parku Rudakiego; *tadżycki* Боғи Устод Рӯдакӣ – Boği Ustod Rūdakī (*trl.*), Boghi Ustod Rudaki (*trb.*); 38°34'35"N, 68°47'03"E [*Duszanbe*]

TAJLANDIA

Mosty

most Przyjaźni Tajska-Laotańskiej, *D.* mostu Przyjaźni Tajska-Laotańskiej, *Mc.* moście Przyjaźni Tajska-Laotańskiej; *tajski* สะพานมิตรภาพไทย-ลาว – Saphan Mittraphap Thai-Lao; 17°52'29,4"N, 102°42'57,5"E ↔ 17°52'47,7"N, 102°42'54,5"E (17°52'29,4"N, 102°42'57,5"E ↔ 17°53'07,4"N, 102°42'51,5"E) [*provincia Nong Khai; również Laos*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

sanktuarium Prawdy, *ndm.*; *tajski* ปราสาทสี่จรรรม – Prasat Satchatham; 12°58'22"N, 100°53'21"E [*Pattaya*]

świątynia Szmaragdowego Buddy, *D.* świątyni Szmaragdowego Buddy, *Mc.* świątyni Szmaragdowego Buddy; *tajski* วัดพระแก้ว – Wat Phra Kaew; *ofic.* วัดพระศรีรัตนศาสดาราม – Wat Phra Sri Rattana Satsadaram; 13°45'05"N, 100°29'33"E [*Bangkok*]

świątynia Świtu, *D.* świątyni Świtu, *Mc.* świątyni Świtu; *tajski* วัดอรุณ – Wat Arun; *ofic.* วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร – Wat Arun Ratchawararam Ratchaworamahawihan; 13°44'37,5"N, 100°29'20"E [Bangkok]

świątynia Złotego Buddy, *D.* świątyni Złotego Buddy, *Mc.* świątyni Złotego Buddy; *tajski* วัดไตรมิตร – Wat Traimit; *ofic.* วัดไตรมิตรวิทยาราม วรวิหาร – Wat Traimit Witthaya Ram Worawihan; 13°44'15,7"N, 100°30'48,5"E [Bangkok]

Złota Góra, *D.* Złotej Góry, *Mc.* Złotej Górze, *przym.* złotogórski; *tajski* พระบรมบรรพต – Phra Borom Banphot; ภูเขาทอง – Phu Khao Thong; 13°45'14"N, 100°30'24"E [kopiec ze stupa w kompleksie świątynnym Wat Saket w Bangkoku]

Inne zabytki

Wielka Huštawka, *D.* Wielkiej Huštawki, *Mc.* Wielkiej Huštawce; *tajski* เสาชิงช้า – Sao Chingcha; 13°45'06,6"N, 100°30'04,6"E [konstrukcja służąca do celów religijnych w Bangkoku]

Wielki Pałac Królewski, *D.* Wielkiego Pałacu Królewskiego, *Mc.* Wielkim Pałacu Królewskim; *tajski* พระบรมมหาราชวัง – Phra Borom Maha Ratcha Wang; 13°45'00"N, 100°29'31"E [Bangkok]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Zwycięstwa, *D.* pomnika Zwycięstwa, *Mc.* pomniku Zwycięstwa; *tajski*อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ – Anusawari Chai Samoraphum; 13°45'53,7"N, 100°32'17,8"E [Bangkok]

TAJWAN

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Pagody Smoka i Tygrysa, *D.* Pagód Smoka i Tygrysa, *Mc.* Pagodach Smoka i Tygrysa; *chiń.* 龍虎塔 – Longhu Tai; 22°40'49,5"N, 120°17'32,8"E [Kaohsiung]

świątynia Konfucjusza, *D.* świątyni Konfucjusza, *Mc.* świątyni Konfucjusza; *chiń.* 臺北孔子廟 – Taipei Kongzi Miao; 25°04'22"N, 121°31'00"E [Tajpej]

TURCJA

Place

Hipodrom, *D.* Hipodromu, *Mc.* Hipodromie; *tur.* Sultanahmet Meydanı; 41°00'23"N, 28°58'33"E [Stambul]

plac Bajazyda, *D.* placu Bajazyda, *Mc.* placu Bajazyda; *tur.* Beyazit Meydanı; 41°00'38"N, 28°57'52"E [Stambul]

Mosty

- most Atatürka**, *D.* mostu Atatürka, *Mc.* moście Atatürka; *tur.* Atatürk Köprüsü; 41°01'23,1"N, 28°57'45,2"E ↔ 41°01'31,2"N, 28°58'02,7"E [*Stambuł, nad Złotym Rogiem*]
- most Bosforski**, *D.* mostu Bosforskiego, *Mc.* moście Bosforskim; *tur.* Boğaziçi Köprüsü; *ofic.* 15 Temmuz Şehitler Köprüsü; 41°03'04"N, 29°01'42,8"E ↔ 41°02'24"N, 29°02'24,6"E [*Stambuł, nad Bosforem*]
- most Galaty**, *D.* mostu Galaty, *Mc.* moście Galaty; *tur.* Galata Köprüsü; 41°01'05,7"N, 28°58'18,6"E ↔ 41°01'19"N, 28°58'28"E [*Stambuł, nad Złotym Rogiem*]
- most Mehmeda Zdobywcy**, *D.* mostu Mehmeda Zdobywcy, *Mc.* moście Mehmeda Zdobywcy; *tur.* Fatih Sultan Mehmet Köprüsü; 41°05'27,7"N, 29°03'17,5"E ↔ 41°05'29,7"N, 29°04'04,5"E [*Stambuł, nad Bosforem*]
- most Selima Groźnego**, *D.* mostu Selima Groźnego, *Mc.* moście Selima Groźnego; *tur.* Yavuz Sultan Selim Köprüsü; 41°12'27,7"N, 29°06'06"E ↔ 41°11'54,7"N, 29°07'19"E [*Stambuł, nad Bosforem*]

Tunele

- tunel Eurazja**, *D.* tunelu Eurazja, *Mc.* tunelu Eurazja; *tur.* Avrasya Tüneli; 41°00'09"N, 28°58'10"E ↔ 41°00'18"N, 29°01'42"E [*tunel drogowy w Stambule*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Świętego Antoniego Padewskiego**, *D.* bazyliki Świętego Antoniego Padewskiego, *Mc.* bazylice Świętego Antoniego Padewskiego; *tur.* Sent Antuan Bazilikasi; 41°01'56,6"N, 28°58'37,8"E [*Stambuł*]
- bazylika Świętego Jana**, *D.* bazyliki Świętego Jana, *Mc.* bazylice Świętego Jana; *tur.* Saint Jean Kilisesi; 37°57'09"N, 27°22'04"E [*ruiny kościoła w Selçuku*]
- Błękitny Meczet**, *D.* Błękitnego Meczetu, *Mc.* Błękitnym Meczecie; *tur.* Sultan Ahmet Camii; 41°00'19"N, 28°58'37"E [*Stambuł*]
- Chora**, *D.* Chory, *Mc.* Chorze; *tur.* Kariye Camii; 41°01'52,3"N, 28°56'20,5"E [*Stambuł; hist.: kościół Świętego Zbawiciela na Chorze*]
- Ciemny Kościół**, *D.* Ciemnego Kościoła, *Mc.* Ciemnym Kościele, *przym.* ciemnokościelski; *tur.* Karanlık Kilise; 38°38'19,4"N, 34°50'46,5"E [*Göreme*]
- Hagia Sophia**, *D.* Hagii Sophii, *Mc.* Hagii Sophii; *tur.* Ayasofya; Ayasofya Camii; *ofic.* Ayasofya-i Kebir Camii; 41°00'31"N, 28°58'48"E [*Stambuł; hist.: kościół Mądrości Bożej*]
- kościół Krzyża Świętego**, *D.* kościoła Krzyża Świętego, *Mc.* kościele Krzyża Świętego; *tur.* Akdamar Kilisesi; Surp Haç Kilisesi; 38°20'25,3"N, 43°02'13"E [*wyspa Akdamar na jeziorze Wan*]
- kościół Świętego Polikarpa**, *D.* kościoła Świętego Polikarpa, *Mc.* kościele Świętego Polikarpa; *tur.* Aziz Polikarp Kilisesi; Saint Polycarp Kilisesi; 38°25'32,2"N, 27°08'08,5"E [*Izmir*]
- Mała Hagia Sophia**, *D.* Małej Hagii Sophii, *Mc.* Małej Hagii Sophii; *tur.* Küçük Ayasofya Camii; 41°00'09,8"N, 28°58'20"E [*Stambuł; hist.: kościół Świętych Sergiusza i Bakchusa*]

meczet Alaeddina, *D.* meczetu Alaeddina, *Mc.* meczecie Alaeddina; *tur.* Alâeddin Camii; 36°52'58,3"N, 30°42'25"E [Antalya]

meczet Alaeddina, *D.* meczetu Alaeddina, *Mc.* meczecie Alaeddina; *tur.* Alâeddin Camii; 37°52'24"N, 32°29'34"E [Konya]

meczet Alaeddina, *D.* meczetu Alaeddina, *Mc.* meczecie Alaeddina; *tur.* Sultan Alâeddin Camii; 39°56'21"N, 32°51'51,5"E [Ankara]

meczet Bajazyda I, *D.* meczetu Bajazyda I, *Mc.* meczecie Bajazyda I; *tur.* Yıldırım Camii, Yıldırım Bayezid Camii; 40°11'15"N, 29°04'57"E [Bursa]

meczet Bajazyda II, *D.* meczetu Bajazyda II, *Mc.* meczecie Bajazyda II; *tur.* Bayezid Camii; Beyazıt Camii; 41°00'37"N, 28°57'55,5"E [Stambuł]

meczet Selima II, *D.* meczetu Selima II, *Mc.* meczecie Selima II; *tur.* Selimiye Camii; 41°40'41"N, 26°33'33"E [Edirne]

meczet Sulejmana, *D.* meczetu Sulejmana, *Mc.* meczecie Sulejmana; *tur.* Süleymaniye Camii; 41°00'58"N, 28°57'50,5"E [Stambuł]

Nowy Meczet, *D.* Nowego Meczetu, *Mc.* Nowym Meczecie; *tur.* Yeni Cami; 41°01'01"N, 28°58'20"E [Stambuł]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *tur.* Ulu Cami; 40°11'02"N, 29°03'43"E [Bursa]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *tur.* Ulu Cami; 39°22'16,5"N, 38°07'18,5"E [Divriği]

Zielony Meczet, *D.* Zielonego Meczetu, *Mc.* Zielonym Meczecie; *tur.* Yeşil Cami; 40°10'56"N, 29°04'28,5"E [Bursa]

Grobowce, mauzolea

Mauzoleum, *ndm.*; *tur.* Halikarnas Mozolesi; Mozole; 37°02'16,5"N, 27°25'27"E [ruiny grobowca w Bodrum]

mauzoleum Atatürka, *ndm.*; *tur.* Anıtkabir; 39°55'32"N, 32°50'16"E [Ankara]

Zielone Mauzoleum, *D.* Zielonego Mauzoleum, *Mc.* Zielonym Mauzoleum; *tur.* Yeşil Türbe; 40°10'53"N, 29°04'29,5"E [Bursa]

Forty, twierdze, zamki

zamek Świętego Piotra, *D.* zamku Świętego Piotra, *Mc.* zamku Świętego Piotra; *tur.* Saint Peter Kalesi; 37°01'54"N, 27°25'46"E [Bodrum]

Inne zabytki

akwedukt Walensa, *D.* akweduktu Walensa, *Mc.* akwedukcie Walensa; *tur.* Bozdoğan Kemer; 41°00'47,1"N, 28°57'40,2"E ↔ 41°00'50,6"N, 28°57'33,4"E oraz 41°00'53"N, 28°57'28,8"E ↔ 41°01'04"N, 28°57'08,3"E [Stambuł]

bazar Egipski, *D.* bazaru Egipskiego, *Mc.* bazarze Egipskim; *tur.* Mısır Çarşısı; 41°00'59,5"N, 28°58'14"E [Stambuł]

biblioteka Celsusa, *D.* biblioteki Celsusa, *Mc.* bibliotece Celsusa; *tur.* Celsus Kütüphanesi; 37°56'21,1"N, 27°20'27,1"E [ruiny budowli w Efezie]

- brama Hadriana**, *D.* bramy Hadriana, *Mc.* bramie Hadriana; *tur.* Hadrian Kapısı; Üçkapılar; 36°53'07"N, 30°42'30,5"E [Antalya]
- brama Sfinksów**, *D.* bramy Sfinksów, *Mc.* bramie Sfinksów; *tur.* Sfenksli Kapı; Yer Kapı; 40°00'22,2"N, 34°37'00"E [ruiny budowli w Hattusie]
- Czerwona Wieża**, *D.* Czerwonej Wieży, *Mc.* Czerwonej Wieży; *tur.* Kızilkule; 36°32'11"N, 31°59'53,7"E [Alanya]
- cysterna Teodozjusza**, *D.* cysterny Teodozjusza, *Mc.* cysternie Teodozjusza; *tur.* Şerefiye Sarnıcı; 41°00'27"N, 28°58'20,7"E [Stambuł]
- cysterna Tysiāca i Jednej Kolumny**, *D.* cysterny Tysiāca i Jednej Kolumny, *Mc.* cysternie Tysiāca i Jednej Kolumny; *tur.* Binbirdirek Sarnıcı; 41°00'27,7"N, 28°58'27,7"E [Stambuł; hist.: *cysterna Filoksenosa*]
- dom Najświętszej Marii Panny**, *D.* domu Najświętszej Marii Panny, *Mc.* domu Najświętszej Marii Panny; *tur.* Meryemana; Meryem Ana Evi; 37°54'42"N, 27°20'02,2"E [koło Selçuku]
- fontanna Ahmeda III**, *D.* fontanny Ahmeda III, *Mc.* fontannie Ahmeda III; *tur.* III. Ahmet Çeşmesi; 41°00'30"N, 28°58'52,5"E [Stambuł]
- fontanna Niemiecka**, *D.* fontanny Niemieckiej, *Mc.* fontannie Niemieckiej; *tur.* Alman Çeşmesi; 41°00'25,9"N, 28°58'36"E [Stambuł]
- kolumna Konstancyjna**, *D.* kolumny Konstancyjna, *Mc.* kolumnie Konstancyjna;
Spalona Kolumna, *D.* Spalonej Kolumny, *Mc.* Spalonej Kolumnie; *tur.* Çemberlitaş Sütunu; Yanık Sütun; 41°00'31,1"N, 28°58'16,5"E [Stambuł]
- kolumna Wężowa**, *D.* kolumny Wężowej, *Mc.* kolumnie Wężowej; *tur.* Yılanlı Sütun; 41°00'20,6"N, 28°58'30,4"E [Stambuł]
- łaźnie Roksolany**, *D.* Łaźni Roksolany, *Mc.* Łaźniach Roksolany; *tur.* Haseki Hamamı; Hürrem Sultan Hamamı; 41°00'25,5"N, 28°58'44"E [Stambuł]
- mury Teodozjusza**, *D.* murów Teodozjusza, *Mc.* murach Teodozjusza; *tur.* Teodos II Surları; 40°59'20,4"N, 28°55'12,4"E ↔ 41°02'23,8"N, 28°56'32,6"E [Stambuł]
- obelisk Konstancyjna**, *D.* obelisku Konstancyjna, *Mc.* obelisku Konstancyjna; *tur.* Örme Dikilitaş; 41°00'19,7"N, 28°58'29,4"E [Stambuł]
- pałac Ishaka Paszy**, *D.* pałacu Ishaka Paszy, *Mc.* pałacu Ishaka Paszy; *tur.* İshak Paşa Sarayı; 39°31'13"N, 44°07'44"E [koło Doğubayazıt]
- Topkapi**, *ndm.*, *przym.* topkapijski; *tur.* Topkapı Sarayı; 41°00'46"N, 28°59'02"E [zespół pałacowy w Stambule]
- świątynia Afrodyty**, *D.* świątyni Afrodyty, *Mc.* świątyni Afrodyty; *tur.* Afrodit Tapınağı; Aphrodite Tapınağı; 37°42'35,4"N, 28°43'24"E [ruiny świątyni w Afrodyzji]
- świątynia Apollina**, *D.* świątyni Apollina, *Mc.* świątyni Apollina; *tur.* Apollon Tapınağı; 37°23'06"N, 27°15'23"E [ruiny świątyni w Didymie]
- świątynia Artemidy**, *D.* świątyni Artemidy, *Mc.* świątyni Artemidy; **Artemizjon**, *D.* Artemizjonu, *Mc.* Artemizjonie, *przym.* artemizjoński; *tur.* Artemis Tapınağı; 37°56'59"N, 27°21'50"E [ruiny świątyni w Selçuku]
- świątynia Ateny**, *D.* świątyni Ateny, *Mc.* świątyni Ateny; *tur.* Athena Tapınağı; 37°39'33,5"N, 27°17'47"E [ruiny świątyni w Priene]
- świątynia Augusta i Romy**, *D.* świątyni Augusta i Romy, *Mc.* świątyni Augusta i Romy; *tur.* Augustus Tapınağı; Augustus ve Roma Tapınağı; 39°56'39,4"N, 32°51'29,6"E [ruiny świątyni w Ankarze]

- świątynia Trajana**, *D.* świątyni Trajana, *Mc.* świątyni Trajana; *tur.* Trajan tapınağı; 39°07'58"N, 27°10'59,7"E [*ruiny świątyni w Pergamonie*]
- Wielki Bazar**, *D.* Wielkiego Bazaru, *Mc.* Wielkim Bazarze; **Kryty Bazar**, *D.* Krytego Bazaru, *Mc.* Krytym Bazarze; *tur.* Kapalıçarşı; 41°00'39"N, 28°58'05"E [*Stambuł*]
- wieża Galaty**, *D.* wieży Galaty, *Mc.* wieży Galaty; *tur.* Galata Kulesi; 41°01'32,4"N, 28°58'27"E [*Stambuł*]
- wieża Leandra**, *D.* wieży Leandra, *Mc.* wieży Leandra; *tur.* Kız Kulesi; 41°01'16"N, 29°00'15"E [*Stambuł*]
- Zatopiona Cysterna**, *D.* Zatopionej Cysterny, *Mc.* Zatopionej Cysternie; *tur.* Yerebatan Sarnıcı; Bazilika Sarnıcı; 41°00'30"N, 28°58'40"E [*Stambuł*]

TURKMENISTAN

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Neutralności**, *D.* pomnika Neutralności, *Mc.* pomniku Neutralności; *turkmeński* Bitaraplyk binasy; 37°52'55,8"N, 58°19'59,8"E [*Aszchabad*]
- pomnik Niepodległości**, *D.* pomnika Niepodległości, *Mc.* pomniku Niepodległości; *turkmeński* Garaşyzylyk binasy; 37°52'52,3"N, 58°22'56,4"E [*Aszchabad*]

UZBEKISTAN

Place

- plac Niepodległości**, *D.* placu Niepodległości, *Mc.* placu Niepodległości; *uzb.* Mustaqillik maydoni; 41°18'54"N, 69°16'02"E [*Taszkent*]
- plac Timura**, *D.* placu Timura, *Mc.* placu Timura; *uzb.* Amir Temur maydoni; 41°18'40"N, 69°16'47"E [*Taszkent*]
- Registan**, *D.* Registanu, *Mc.* Registanie, *przym.* registański; *uzb.* Registon, Registon ansambli; 39°39'17"N, 66°58'32,5"E [*Samarkanda*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- meczet Bibi Chanum**, *D.* meczetu Bibi Chanum, *Mc.* meczecie Bibi Chanum; *uzb.* Bibi-Xonim masjidi; 39°39'38,3"N, 66°58'46,3"E [*Samarkanda*]
- medresa Diwana Begiego**, *D.* medresy Diwana Begiego, *Mc.* medresie Diwana Begiego; *uzb.* Nodir Devonbegi madrasasi; 39°46'23,5"N, 64°25'17,5"E [*Buchara*]
- medresa Uług Bega**, *D.* medresy Uług Bega, *Mc.* medresie Uług Bega; *uzb.* Uług'bek madrasasi; 39°46'36,5"N, 64°25'03"E [*Buchara*]

Cmentarze, nekropole

Szah-i Zinda, *ndm. albo D. Szah-i Zindy, Mc. Szah-i Zindzie; uzb. Shohizinda; 39°39'46"N, 66°59'17"E [nekropola w Samarkandzie]*

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Ismaila Samaniego, *ndm.; uzb. Ismoil Somoniy maqbarasi; 39°46'37,2"N, 64°24'02"E [Bucharu]*

mauzoleum Timura, *ndm.; uzb. Amir Temur maqbarasi; Go'ri Amir; 39°38'54,4"N, 66°58'09,4"E [Samarkanda]*

Inne zabytki

brama Ojca, *D. bramy Ojca, Mc. bramie Ojca; uzb. Ota darvoza; 41°22'43,2"N, 60°21'25,8"E [Chiwa]*

Ak-Saraj, *D. Ak-Saraju, Mc. Ak-Saraju, przym. aksarajski; Biały Pałac, *D. Białego Pałacu, Mc. Białym Pałacu; uzb. Oqsaroy; 39°03'39"N, 66°49'46"E [ruiny pałacu w Shahrizabz]**

WIETNAM

Mosty

most Japoński, *D. mostu Japońskiego, Mc. moście Japońskim; wiet. Chùa Cầu; 15°52'37,6"N, 108°19'33,7"E [Hội An]*

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Józefa, *D. katedry Świętego Józefa, Mc. katedrze Świętego Józefa; wiet. Nhà thờ Lớn; ofic. Nhà thờ chính tòa Thánh Giuse; 21°01'43"N, 105°50'55,7"E [Hanoi]*

katedra Notre-Dame, *D. katedry Notre-Dame, Mc. katedrze Notre-Dame; wiet. Nhà thờ Đức Bà; ofic. Vương cung thánh đường chính tòa Đức Mẹ Vô nhiễm Nguyên tội; 10°46'47"N, 106°41'56,7"E [Ho Chi Minh]*

pagoda Ambasadorów, *D. pagody Ambasadorów, Mc. pagodzie Ambasadorów; wiet. Chùa Quán Sứ; 21°01'28"N, 105°50'43,3"E [Hanoi]*

pagoda Na Jednej Kolumnie, *D. pagody Na Jednej Kolumnie, Mc. pagodzie Na Jednej Kolumnie; wiet. Chùa Một Cột; 21°02'09"N, 105°50'01"E [Hanoi]*

świątynia Literatury, *D. świątyni Literatury, Mc. świątyni Literatury; wiet. Văn Miếu; 21°01'45"N, 105°50'10"E [Hanoi]*

świątynia Nefrytowego Cesarza, *D. świątyni Nefrytowego Cesarza, Mc. świątyni Nefrytowego Cesarza; wiet. Ngọc Hoàng Điện; Chùa Ngọc Hoàng; 10°47'30"N, 106°41'52"E [Ho Chi Minh]*

świątynia Nefrytowej Góry, *D.* świątyni Nefrytowej Góry, *Mc.* świątyni Nefrytowej Góry; *wiet.* Đền Ngọc Sơn; 21°01'50,5"N, 105°51'08,6"E [Hanoi]

Wonna Pagoda, *D.* Wonnej Pagody, *Mc.* Wonnej Pagodzie; *wiet.* Chùa Hương; 20°37'05"N, 105°44'48"E [kompleks świątynny koło Hanoi]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Ho Chi Minha, *ndm.*; *wiet.* Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh; 21°02'12,3"N, 105°50'04,8"E [Hanoi]

Forty, twierdze, zamki

cytadela Cesarska, *D.* cytadeli Cesarskiej, *Mc.* cytadeli Cesarskiej; *wiet.* Hoàng thành Thăng Long; 21°02'11"N, 105°50'25"E [Hanoi]

Inne zabytki

wieża Żółwia, *D.* wieży Żółwia, *Mc.* wieży Żółwia; *wiet.* Tháp Rùa; 21°01'40,1"N, 105°51'08,2"E [Hanoi]

Inne obiekty antropogeniczne

pałac Niepodległości, *D.* pałacu Niepodległości, *Mc.* pałacu Niepodległości; *wiet.* Dinh Độc Lập; 10°46'37"N, 106°41'43"E [Ho Chi Minh]

ZJEDNOCZONE EMIRATY ARABSKIE

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Wielki Meczet Szejka Zajida, *D.* Wielkiego Meczetu Szejka Zajida, *Mc.* Wielkim Meczecie Szejka Zajida; *arab.* جامع الشيخ زايد الكبير – Jāmi‘ ash-Shaykh Zāyid al-Kabīr (*trl.*), Dżami asz-Szajch Zajid al-Kabir (*trb.*); 24°24'44"N, 54°28'28"E [Abu Zabi]

3

AFRYKA

ALGERIA

Mosty

most Sidi Masida, *D.* mostu Sidi Masida, *Mc.* moście Sidi Masida; *arab.* قَنْطَرَة سيدي مسيد – Qanṭarat Sīdī Masīd (*trl.*), Kantarat Sidi Masid (*trb.*); 36°22'21"N, 6°36'51,5"E
[Konstantyna]

most Sidi Raszida, *D.* mostu Sidi Raszida, *Mc.* moście Sidi Raszida; *arab.* قَنْطَرَة سيدي راشد – Qanṭarat Sīdī Rāshid (*trl.*), Kantarat Sidi Raszid (*trb.*); 36°21'44,5"N, 6°36'49"E
[Konstantyna]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczeta Abd al-Kadira, *D.* meczetu Abd al-Kadira, *Mc.* meczecie Abd al-Kadira;
arab. جامع الأمير عند القادر – Jāmi‘ al-Amīr ‘Abd al-Qādir (*trl.*), Džami al-Amir Abd al-Kadir (*trb.*); 36°20'49"N, 6°36'12"E [Konstantyna]

Wielki Meczeta, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* أَلْجَامِع الْكَبِير – Al-Jāmi‘ al-Kabīr (*trl.*), Al-Džami al-Kabir (*trb.*); 36°44'06"N, 3°08'22"E [Algier]

Grobowce, mauzolea

grobowiec Królów Numidyjskich, *D.* grobowca Królów Numidyjskich, *Mc.* grobowcu Królów Numidyjskich; *arab.* قُبُور الرُّومِيَّة – Qubūr ar-Rūmiyyah (*trl.*), Kubur ar-Rumijja (*trb.*); 36°34'30"N, 2°33'10"E [kolo Tipasy]

Inne zabytki

pałac Ahmada Beja, *D.* pałacu Ahmada Beja, *Mc.* pałacu Ahmada Beja;
arab. قَصْر الْحَاجِّ أَحْمَد بَاي – Qaṣr al-Ḥājj Aḥmad Bāy (*trl.*), Kasr al-Hadždž Ahmad Baj (*trb.*); 36°22'04"N, 6°36'42"E [Konstantyna]

pałac Deja, *D.* pałacu Deja, *Mc.* pałacu Deja; *arab.* قَصْر الدَّاي – Qaṣr ad-Dāy (*trl.*), Kasr ad-Daj (*trb.*); 36°47'04"N, 3°03'18"E [Algier]

pustelnia Karola de Foucauld, *D.* pustelni Karola de Foucauld, *Mc.* pustelni Karola de Foucauld; *arab.* خَلْوَة الْأَب دِي فُوكُو – Khalwat al-Ab dī Fūkū (*trl.*), Chalwat al-Ab di Fuku (*trb.*); 23°15'39,7"N, 5°38'06,3"E [kolo Tamanghastu]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Męczenników, *D.* pomnika Męczenników, *Mc.* pomniku Męczenników;
arab. مَقَام الشَّهِيد – Maqām ash-Shahīd (*trl.*), Makam asz-Szahid (*trb.*); 36°44'45"N, 3°04'11"E [Algier]

BENIN

Place

plac Czerwonej Gwiazdy, *D.* placu Czerwonej Gwiazdy, *Mc.* placu Czerwonej Gwiazdy; *fr.* place de l'Étoile rouge; 6°22'17"N, 2°24'35"E [*Kotonu*]

Forty, twierdze, zamki

fort Świętego Jana Chrzciciela, *D.* fortu Świętego Jana Chrzciciela, *Mc.* forcie Świętego Jana Chrzciciela; *fr.* fort Saint-Jean-Baptiste d'Ajuda; 6°21'33"N, 2°05'25"E [*Ouidah*]

Pomniki, posągi, statuy

Brama bez Powrotu, *D.* Bramy bez Powrotu, *Mc.* Bramie bez Powrotu; *fr.* La Porte du Non Retour; 6°19'27,4"N, 2°05'22,5"E [*pomnik w Ouidah*]

Inne obiekty antropogeniczne

Droga Niewolników, *D.* Drogi Niewolników, *Mc.* Drodze Niewolników; *fr.* route de l'Esclave; 6°21'31"N, 2°05'23"E → 6°19'24"N, 2°05'21,5"E [*szlak historyczny w Ouidah*]

BURKINA FASO

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny; *fr.* cathédrale de l'Immaculée-Conception de Ouagadougou; 12°21'43"N, 1°31'37"W [*Wagadugu*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *fr.* Grande Mosquée de Bani; 13°43'27,5"N, 0°10'05"W [*Bani*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *fr.* Grande Mosquée de Bobo-Dioulasso; 11°10'40"N, 4°17'45,5"W [*Bobo-Dioulasso*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *fr.* Grande Mosquée de Ouagadougou; 12°21'58,5"N, 1°31'17"W [*Wagadugu*]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Męczenników, *D.* pomnika Męczenników, *Mc.* pomniku Męczenników; *fr.* Monument des martyrs; Monument aux héros nationaux; 12°18'44"N, 1°30'9,5"W [*Wagadugu*]

DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Laurenta Kabili, *ndm.*; *fr.* mausolée de Laurent Désiré Kabila; 4°18'13,7"S,
15°16'49,2"E [*Kinszasa*]

Inne obiekty antropogeniczne

pałac Narodu, *D.* pałacu Narodu, *Mc.* pałacu Narodu; *fr.* palais de la Nation; 4°18'09"S,
15°16'49"E [*siedziba prezydenta w Kinszasie*]

EGIPT

Zapory

tama Asuańska, *D.* tamy Asuańskiej, *Mc.* tamie Asuańskiej; *arab.* خَزَانِ اسْوَان – Khazzān
Aswān (*trl.*), Chazzan Aswan (*trb.*); 24°02'08,5"N, 32°52'22"E

Wysoka Tama, *D.* Wysokiej Tamy, *Mc.* Wysokiej Tamie; *arab.* أَسَدَّ النَّعَالِي – As-Sadd al-‘Ālī
(*trl.*), As-Sadd al-Ali (*trb.*); 23°58'10"N, 32°52'45"E

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Biały Klasztor, *D.* Białego Klasztoru, *Mc.* Białym Klasztorze, *przym.* białoklasztorski;
arab. اَلدَّيْرُ الْاَبْيَضُ – Ad-Dayr al-Abyad (*trl.*), Ad-Dajr al-Abjad (*trb.*); 26°32'04,5"N,
31°38'45"E [*koło Sauhadżu*]

Błękitny Meczet, *D.* Błękitnego Meczetu, *Mc.* Błękitnym Meczecie; **meczet Aksunkura**,
D. meczetu Aksunkura, *Mc.* meczecie Aksunkura; *arab.* جَامِعُ اَقْسُنْقُر – Jāmi‘ Āqsunqur (*trl.*),
Dżami Aksunkur (*trb.*); 30°02'10,2"N, 31°15'37,5"E [*Kair*]

Czerwony Klasztor, *D.* Czerwonego Klasztoru, *Mc.* Czerwonym Klasztorze,
przym. czerwonoklasztorski; *arab.* اَلدَّيْرُ الْاَحْمَرُ – Ad-Dayr al-Aḥmar (*trl.*), Ad-Dajr al-Ahmar
(*trb.*); 26°33'17"N, 31°37'12"E [*koło Sauhadżu*]

katedra Świętego Marka, *D.* katedry Świętego Marka, *Mc.* katedrze Świętego Marka;
arab. كَاتِدْرَا اِيَّاتِ الْقِدِّيسِ مَرْقُس – Kātidrā'iyat al-Qiddīs Murqus (*trl.*), Katidra'iyat al-Kiddis
Murkus (*trb.*); 30°04'20,2"N, 31°16'32"E [*Kair*]

klasztor Rzymian, *D.* klasztoru Rzymian, *Mc.* klasztorze Rzymian; *arab.* دَيْرُ النَّبَرَامُوس – Dayr
al-Barāmūs (*trl.*), Dajr al-Baramus (*trb.*); 30°21'26"N, 30°16'14"E [*Wadi an-Natrun*]

klasztor Syryjczyków, *D.* klasztoru Syryjczyków, *Mc.* klasztorze Syryjczyków;
arab. دَيْرُ السُّرْيَانِي – Dayr as-Suryānī (*trl.*), Dajr as-Surjani (*trb.*); 30°19'04"N, 30°21'17"E
[*Wadi an-Natrun*]

klasztor Świętego Antoniego, *D.* klasztoru Świętego Antoniego, *Mc.* klasztorze Świętego
Antoniego; *arab.* دَيْرُ الْقِدِّيسِ اَنْطُون – Dayr al-Qiddīs Anṭūn (*trl.*), Dajr al-Kiddis Antun (*trb.*);
28°55'25"N, 32°21'00"E [*Pustynia Arabska*]

- klasztor Świętego Biszwiego**, *D.* klasztoru Świętego Biszwiego, *Mc.* klasztorze Świętego Biszwiego; **klasztor Świętego Paisjusza**, *D.* klasztoru Świętego Paisjusza, *Mc.* klasztorze Świętego Paisjusza; *arab.* دَيْرْ أَنْبَا بَشْوِي – Dayr Anbā Bishūy (*trl.*), Dajr Anba Biszuj (*trb.*); 30°19'08"N, 30°21'33"E [*Wadi an-Natrun*]
- klasztor Świętego Jerzego**, *D.* klasztoru Świętego Jerzego, *Mc.* klasztorze Świętego Jerzego; *arab.* دَيْرْ الْقَدِّيسِ مَارِ جَرِيس – Dayr al-Qiddīs Mār Jiris (*trl.*), Dajr al-Kiddis Mar Džirdzis (*trb.*); 30°00'24"N, 31°13'48,3"E [*Kair*]
- klasztor Świętego Makarego**, *D.* klasztoru Świętego Makarego, *Mc.* klasztorze Świętego Makarego; *arab.* دَيْرْ مَقَارِيُوس – Dayr Maqāriyūs (*trl.*), Dajr Makarijus (*trb.*); 30°17'30"N, 30°28'34"E [*Wadi an-Natrun*]
- klasztor Świętego Menasa**, *D.* klasztoru Świętego Menasa, *Mc.* klasztorze Świętego Menasa; *arab.* دَيْرْ مَارِ مِينَا – Dayr Mār Mīnā (*trl.*), Dajr Mar Mina (*trb.*); 30°51'05"N, 29°39'57"E [*kolo Aleksandrii*]
- klasztor Świętego Pawła**, *D.* klasztoru Świętego Pawła, *Mc.* klasztorze Świętego Pawła; *arab.* دَيْرْ الْقَدِّيسِ بُولُس – Dayr al-Qiddīs Būlus (*trl.*), Dajr al-Kiddis Bulus (*trb.*); 28°50'51"N, 32°33'02"E [*Pustynia Arabska*]
- klasztor Świętego Szymona**, *D.* klasztoru Świętego Szymona, *Mc.* klasztorze Świętego Szymona; *arab.* دَيْرْ سَمْعَانَ – Dayr Sim‘ān (*trl.*), Dajr Siman (*trb.*); 24°05'41"N, 32°52'33"E [*ruiny klasztoru koło Asuanu*]
- klasztor Świętej Katarzyny**, *D.* klasztoru Świętej Katarzyny, *Mc.* klasztorze Świętej Katarzyny; *arab.* دَيْرْ الْقَدِّيسَةِ كَاتْرِينَا – Dayr al-Qiddīṣah Kātrīnah (*trl.*), Dajr al-Kiddisa Katrina (*trb.*); 28°33'21"N, 33°58'34"E [*Synaj*]
- kościół Świętego Merkurego**, *D.* kościoła Świętego Merkurego, *Mc.* kościele Świętego Merkurego; *arab.* كَنِيسَةُ أَبِي السَّيْفَيْنِ – Kanīṣat Abī as-Sayfayn (*trl.*), Kanisat Abi as-Sajfajn (*trb.*); 30°00'44,8"N, 31°13'49"E [*Kair*]
- kościół Świętego Sergiusza**, *D.* kościoła Świętego Sergiusza, *Mc.* kościele Świętego Sergiusza; *arab.* كَنِيسَةُ أَبُو سَرْجَاة – Kanīṣat Abū Sarjah (*trl.*), Kanisat Abu Sardża (*trb.*); 30°00'22,6"N, 31°13'50,4"E [*Kair*]
- kościół Zawieszony**, *D.* kościoła Zawieszonego, *Mc.* kościele Zawieszonym;
- kościół Najświętszej Marii Panny**, *D.* kościoła Najświętszej Marii Panny, *Mc.* kościele Najświętszej Marii Panny; *arab.* الْكَنِيسَةُ الْمُعَلَّقَةُ – Al-Kanīṣah al-Mu‘allaqah (*trl.*), Al-Kanisa al-Mu‘allaka (*trb.*); *arab.* كَنِيسَةُ الْبَيْتِ مَرْيَمَ – Kanīṣat as-Sitt Maryam (*trl.*), Kanisat as-Sitt Marjam (*trb.*); 30°00'19"N, 31°13'48,7"E [*Kair*]
- meczet Ahmada al-Mursiego**, *D.* meczetu Ahmada al-Mursiego, *Mc.* meczecie Ahmada al-Mursiego; *arab.* جَامِعِ سَيِّدِي أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدَ الْمُرْسِيِّ – Jāmi‘ Sīdī Abū al-‘Abbās Aḥmad al-Mursī (*trl.*), Džami Sidi Abu al-Abbas Ahmad al-Mursi (*trb.*); 31°12'20"N, 29°52'56"E [*Aleksandria*]
- meczet Ahmada Ibn Tuluna**, *D.* meczetu Ahmada Ibn Tuluna, *Mc.* meczecie Ahmada Ibn Tuluna; *arab.* جَامِعِ أَحْمَدَ ابْنِ طُولُون – Jāmi‘ Aḥmad Ibn Ṭulūn (*trl.*), Džami Ahmad Ibn Tulun (*trb.*); 30°01'44"N, 31°14'58"E [*Kair*]
- meczet Al-Azhar**, *D.* meczetu Al-Azhar, *Mc.* meczecie Al-Azhar; *arab.* الْجَامِعِ الْأَزْهَر – Al-Jāmi‘ al-Azhar (*trl.*), Al-Džami al-Azhar (*trb.*); 30°02'45"N, 31°15'45"E [*Kair*]
- meczet Al-Hakima**, *D.* meczetu Al-Hakima, *Mc.* meczecie Al-Hakima; *arab.* جَامِعِ الْحَاكِمِ بِأَمْرِ اللَّهِ – Jāmi‘ al-Hākim Bi-Amr Allāh (*trl.*), Džami al-Hakim Bi-Amr Allah (*trb.*); 30°03'16"N, 31°15'50"E [*Kair*]

- meczeta Al-Husajna**, *D.* meczetu Al-Husajna, *Mc.* meczecie Al-Husajna; *arab.* مَسْجِدُ سَيِّدِنَا الْحُسَيْنِ – Masjid Sayyidinā al-Ḥusayn (*trl.*), Masdzid Sajjidina al-Husajn (*trb.*); جامع سَيِّدِنَا الْحُسَيْنِ – Jāmi‘ Sayyidinā al-Ḥusayn (*trl.*), Dżami Sajjidina al-Husajn (*trb.*); أَلْمَشْهَدُ الْحُسَيْنِي – Al-Mashhad al-Ḥusaynī (*trl.*), Al-Maszhad al-Husajni (*trb.*); 30°02'52"N, 31°15'47"E [Kair]
- meczeta Amra Ibn al-Asa**, *D.* meczetu Amra Ibn al-Asa, *Mc.* meczecie Amra Ibn al-Asa; *arab.* جَامِعُ عَمْرُو ابْنِ الْعَاصِ – Jāmi‘ ‘Amr^w Ibn al-‘Āṣ (*trl.*), Dżami Amr Ibn al-As (*trb.*); 30°00'36"N, 31°13'59"E [Kair]
- meczeta Kaitbaja**, *D.* meczetu Kaitbaja, *Mc.* meczecie Kaitbaja; *arab.* جَامِعُ قَائِبِيَّاي – Jāmi‘ Qā’itbāy (*trl.*), Dżami Ka’itbaj (*trb.*); جَامِعُ السُّلْطَانِ الْأَشْرَفِ قَائِبِيَّاي – Jāmi‘ as-Sulṭān al-Ašraf Qā’itbāy (*trl.*), Dżami as-Sulṭān al-Ašraf Ka’itbaj (*trb.*); 30°02'38,5"N, 31°16'30"E [Kair]
- meczeta Muhammada Alego**, *D.* meczetu Muhammada Alego, *Mc.* meczecie Muhammada Alego; **meczeta Alabastrowy**, *D.* meczetu Alabastrowego, *Mc.* meczecie Alabastrowym; *arab.* جَامِعُ مُحَمَّدِ عَلِيٍّ – Jāmi‘ Muḥammad ‘Alī (*trl.*), Dżami Muḥammad Ali (*trb.*); 30°01'43,5"N, 31°15'35,5"E [Kair]
- meczeta Pachnidlarzy**, *D.* meczetu Pachnidlarzy, *Mc.* meczecie Pachnidlarzy; *arab.* جَامِعُ الْعَطَّارِينَ – Jāmi‘ al-‘Aṭṭārīn (*trl.*), Dżami al-Attarin (*trb.*); 31°11'41,7"N, 29°53'53"E [Aleksandria; hist.: kościół Świętego Atanazego]
- meczeta Proroka Daniela**, *D.* meczetu Proroka Daniela, *Mc.* meczecie Proroka Daniela; *arab.* جَامِعُ النَّبِيِّ دَانِيَّالٍ – Jāmi‘ an-Nabī Dāniyāl (*trl.*), Dżami an-Nabi Danijal (*trb.*); 31°11'41,5"N, 29°54'09"E [Aleksandria]
- meczeta Sułtana Al-Mansura Kalawuna**, *D.* meczetu Sułtana Al-Mansura Kalawuna, *Mc.* meczecie Sułtana Al-Mansura Kalawuna; *arab.* جَامِعُ السُّلْطَانِ الْمَنْصُورِ قَلَاوُونٍ – Jāmi‘ as-Sulṭān al-Manšūr Qalāwūn (*trl.*), Dżami as-Sulṭān al-Mansur Kalawun (*trb.*); 30°02'58"N, 31°15'39"E [kompleks meczetu z mauzoleum, medresą i szpitalem w Kairze]
- meczeta Sułtana Al-Muajjada**, *D.* meczetu Sułtana Al-Muajjada, *Mc.* meczecie Sułtana Al-Muajjada; *arab.* جَامِعُ السُّلْطَانِ الْمُؤَيَّدِ – Jāmi‘ as-Sulṭān al-Mu‘ayyad (*trl.*), Dżami as-Sulṭān al-Mu‘ajjad (*trb.*); 30°02'36"N, 31°15'27"E [Kair]
- meczeta Sułtana Hasana**, *D.* meczetu Sułtana Hasana, *Mc.* meczecie Sułtana Hasana; *arab.* جَامِعُ السُّلْطَانِ حَسَنِ – Jāmi‘ as-Sulṭān Ḥasan (*trl.*), Dżami as-Sulṭān Hasan (*trb.*); 30°01'56"N, 31°15'23"E [Kair]
- synagoga Ben Ezry**, *D.* synagogi Ben Ezry, *Mc.* synagodze Ben Ezry; *arab.* كَنِيسَ بِنِ عَزْرَا – Kanīs Bin ‘Azrā (*trl.*), Kanis Bin Azra (*trb.*); 30°00'20,8"N, 31°13'51,6"E [Kair]

Cmentarze, nekropole

- cmentarz Południowy**, *D.* cmentarza Południowego, *Mc.* cmentarzu Południowym; *arab.* الْقَرَأْفَةُ الْكُبْرَى – Al-Qarāfah al-Kubrā (*trl.*), Al-Karafa al-Kubra (*trb.*); 30°00'30"N, 31°15'50"E [Kair; część cmentarza Wschodniego]
- cmentarz Wschodni**, *D.* cmentarza Wschodniego, *Mc.* cmentarzu Wschodnim;
- Miasto Umarłych**, *D.* Miasta Umarłych, *Mc.* Mieście Umarłych; *arab.* الْقَرَأْفَةُ الشَّرْقِيَّةُ – Al-Qarāfah ash-Sharqiyyah (*trl.*), Al-Karafa asz-Szarkijja (*trb.*); أَلْمَقَابِرُ – Al-Maqābir (*trl.*), Al-Makabir (*trb.*); 30°00'30"N, 31°15'50"E oraz 30°02'30"N, 31°16'20"E [Kair]
- Dahszur**, *D.* Dahszuru, *Mc.* Dahszurze, *przym.* dahszurski; *arab.* دَهْشُور – Dahshūr (*trl.*), Dahszur (*trb.*); 29°48'00"N, 31°12'50"E [nekropola koło Kairu]

- Dolina Królowych**, *D. Doliny Królowych, Mc. Dolinie Królowych; arab. بيبان الحرير*
– Bībān al-Ḥarīm (*trl.*), Biban al-Harim (*trb.*); بيبان الملكات – Bībān al-Malikāt (*trl.*), Biban al-Malikāt (*trb.*); وادي الملكات – Wādī al-Malikāt (*trl.*), Wadi al-Malikāt (*trb.*); 25°43'39"N, 32°35'35"E [*nekropola w Tebach Zachodnich*]
- Dolina Królów**, *D. Doliny Królów, Mc. Dolinie Królów; arab. بيبان الملوك*
– Bībān al-Mulūk (*trl.*), Biban al-Muluk (*trb.*); وادي الملوك – Wādī al-Mulūk (*trl.*), Wadi al-Muluk (*trb.*); 25°44'27"N, 32°36'08"E [*nekropola w Tebach Zachodnich*]
- Sakkara**, *D. Sakkary, Mc. Sakkarze, przym. sakkaryjski; arab. سقارة* – Saqqārah (*trl.*), Sakkara (*trb.*); 29°52'00"N, 31°13'00"E [*nekropola koło Kairu*]

Grobowce, mauzolea

- grobowiec Nefertiti**, *D. grobowca Nefertiti, Mc. grobowcu Nefertiti; grobowiec Nefretete*,
D. grobowca Nefretete, Mc. grobowcu Nefretete; arab. مقبرة نفرتيتي – Maqbarat Nifritīti (*trl.*), Makbarat Nifrititi (*trb.*); 25°43'40,6"N, 32°35'33,4"E [*Dolina Królowych*]
- grobowiec Tutanchamona**, *D. grobowca Tutanchamona, Mc. grobowcu Tutanchamona;*
arab. مقبرة توتأنخامون – Maqbarat Tūtānkḥāmūn (*trl.*), Makbarat Tutanchamun (*trb.*); 25°44'25,1"N, 32°36'04,8"E [*Dolina Królów*]

Forty, twierdze, zamki

- cytadela Kairska**, *D. cytadeli Kairskiej, Mc. cytadeli Kairskiej; cytadela Saladyna*, *D. cytadeli*
Saladyna, Mc. cytadeli Saladyna; arab. قلعة الجبل – Al-Qal‘ah (*trl.*), Al-Kala (*trb.*); قلعة الجبل
– Qal‘at al-Jabal (*trl.*), Kalat al-Džabal (*trb.*); قلعة صلاح الدين – Qal‘at Šalāḥ ad-Dīn (*trl.*),
Kalat Salah ad-Din (*trb.*); 30°01'47"N, 31°15'38"E [*Kair*]
- fort Kaitbaja**, *D. fortu Kaitbaja, Mc. forcie Kaitbaja; arab. طابية قايئبائي* – Tābiyat Qā'itbāy (*trl.*),
Tabijat Ka'itbaj (*trb.*); 31°12'49"N, 29°53'08"E [*Aleksandria*]

Inne zabytki

- Ad-Dajr al-Bahri**, *ndm.; Deir el-Bahari, ndm.; arab. الدَّيْرُ البَحْرِي* – Ad-Dayr al-Baḥrī (*trl.*),
Ad-Dajr al-Bahri (*trb.*); 25°44'15"N, 32°36'25"E [*ruiny kompleksu świątynnego w Tebach*
Zachodnich]
- File**, *ndm., przym. filijski; arab. فيلة* – Fīlah (*trl.*), Fila (*trb.*); 24°01'31"N, 32°53'03"E
[*kompleks świątynny na wyspie Agilkia koło Asuanu (przeniesiony z wyspy File)*]
- Łamana Piramida Snofru**, *D. Łamanej Piramidy Snofru, Mc. Łamanej Piramidzie Snofru;*
arab. الهرم الكهف – Al-Haram al-Kadhḥāb (*trl.*), Al-Haram al-Kazzab (*trb.*); 29°47'25"N,
31°12'34"E [*Dahszur*]
- piramida Chefrena**, *D. piramidy Chefrena, Mc. piramidzie Chefrena; arab. هرم حفرى* – Haram
Khafrī (*trl.*), Haram Chafri (*trb.*); 29°58'34"N, 31°07'51"E [*Giza*]
- piramida Cheopsa**, *D. piramidy Cheopsa, Mc. piramidzie Cheopsa; arab. هرم خوفو* – Haram
Khūfū (*trl.*), Haram Chufu (*trb.*); 29°58'45"N, 31°08'03"E [*Giza*]
- piramida Mykerinosa**, *D. piramidy Mykerinosa, Mc. piramidzie Mykerinosa; arab. هرم منقوري*
– Haram Mankawrī (*trl.*), Haram Mankauri (*trb.*); 29°58'21"N, 31°07'42"E [*Giza*]

- Ramesseum**, *ndm.*; *arab.* مَعْبَد الرَامِيسِيُوم – Ma‘bad ar-Rāmisiyūm (*trl.*), Mabad ar-Ramisiyum (*trb.*); 25°43'39"N, 32°36'38"E [*ruiny świątyni w Tebach Zachodnich*]
- Schodkowa Piramida Dżosera**, *D.* Schodkowej Piramidy Dżosera, *Mc.* Schodkowej Piramidzie Dżosera; *arab.* أَلْهَرَم التَّمْدَرَج – Al-Haram al-Mudarrāj (*trl.*), Al-Haram al-Mudarradż (*trb.*); 29°52'16"N, 31°13'00"E [*Sakkara*]
- świątynia Hatszepsut**, *D.* świątyni Hatszepsut, *Mc.* świątyni Hatszepsut; *arab.* مَعْبَد هَاتَشَابْسُوت – Ma‘bad Hātshābsūt (*trl.*), Mabad Hatszabsut (*trb.*); 25°44'17,8"N, 32°36'23"E [*ruiny świątyni w Tebach Zachodnich w kompleksie Ad-Dajr al-Bahri*]
- świątynia Horusa**, *D.* świątyni Horusa, *Mc.* świątyni Horusa; *arab.* مَعْبَد حُورُس – Ma‘bad Hūrus (*trl.*), Mabad Hurus (*trb.*); 24°58'41"N, 32°52'24,5"E [*ruiny świątyni w Edfu*]
- świątynia Izdydy**, *D.* świątyni Izdydy, *Mc.* świątyni Izdydy; *arab.* مَعْبَد إِيسِيس – Ma‘bad Īsīs (*trl.*), Mabad Isis (*trb.*); 24°01'32,7"N, 32°53'03,1"E [*ruiny świątyni na wyspie Agilkia koło Asuanu (przeniesiona z wyspy File)*]
- świątynia Nefertiti**, *D.* świątyni Nefertiti, *Mc.* świątyni Nefertiti; **Mała Świątynia**, *D.* Małej Świątyni, *Mc.* Małej Świątyni; *arab.* مَعْبَد نَفَرْتِيْتِي – Ma‘bad Nafartītī (*trl.*), Mabad Nafartiti (*trb.*); 31°37'36"E [*ruiny świątyni w Abu Simbel*]
- świątynia Ramzesa II**, *D.* świątyni Ramzesa II, *Mc.* świątyni Ramzesa II; **Wielka Świątynia**, *D.* Wielkiej Świątyni, *Mc.* Wielkiej Świątyni; *arab.* مَعْبَد رَمْسِيس التَّانِي – Ma‘bad Ramsīs ath-Thānī (*trl.*), Mabad Ramsis as-Sani (*trb.*); أَلْهَيْكَل الْعَظِيم – Al-Haykal al-‘Azīm (*trl.*), Al-Hajkal al-Azim (*trb.*); 22°20'13"N, 31°37'32"E [*ruiny świątyni w Abu Simbel*]
- świątynia Ramzesa III**, *D.* świątyni Ramzesa III, *Mc.* świątyni Ramzesa III; **Wielka Świątynia**, *D.* Wielkiej Świątyni, *Mc.* Wielkiej Świątyni; *arab.* مَعْبَد رَمْسِيس التَّلَاث – Ma‘bad Ramsīs ath-Thālīth (*trl.*), Mabad Ramsis as-Salis (*trb.*); 25°43'11"N, 32°36'03"E [*ruiny świątyni w Tebach Zachodnich*]
- świątynia Sobka-Horusa**, *D.* świątyni Sobka-Horusa, *Mc.* świątyni Sobka-Horusa; *arab.* مَعْبَد سُبُوك حُورُس – Ma‘bad Sūbik Hūrus (*trl.*), Mabad Subik Hurus (*trb.*); 24°27'07,4"N, 32°55'42"E [*ruiny świątyni w Kom Ombo*]
- Wielka Świątynia Amona-Re**, *D.* Wielkiej Świątyni Amona-Re, *Mc.* Wielkiej Świątyni Amona-Re; *arab.* مَعْبَد أَمُون رَع الْكَبِير – Ma‘bad Āmūn Ra‘ al-Kabīr (*trl.*), Mabad Amun Ra al-Kabir (*trb.*); 25°43'07"N, 32°39'28"E [*ruiny świątyni w Karnaku*]

Pomniki, posągi, statuy

- Kolosy Memnona**, *D.* Kolosów Memnona, *Mc.* Kolosach Memnona; *arab.* أَلصَّنَمَات – Aṣ-Ṣanamāt (*trl.*), As-Sanamāt (*trb.*); تِمْتَالَا مَمْنُون – Timthālā Mamnūn (*trl.*), Timsala Mamnun (*trb.*); 25°43'13,7"N, 32°36'37,7"E [*posągi w Tebach Zachodnich*]
- Sfinksy**, *D.* Sfinksa, *Mc.* Sfinksie; *arab.* أَبُو الْهَوَّل – Abū al-Hawl (*trl.*), Abu al-Haul (*trb.*); 29°58'31"N, 31°08'16"E [*posąg w Gizie*]

ETIOPIA

Place

plac Menelika II, *D.* placu Menelika II, *Mc.* placu Menelika II; *amh.* ዳግማዊ ምኒልክ አደባባይ – Dagimawī Minilik Ādebabay (*trl.*), Dagymaui Mynilyk Adebabaj (*trb.*); 9°02'09"N, 38°45'09"E [*Addis Abeba*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Jerzego, *D.* katedry Świętego Jerzego, *Mc.* katedrze Świętego Jerzego; *amh.* ቅዱስ ጊዮርጊስ ካቴድራል – K'idist Gīyorgīs Katēdral (*trl.*), Kydyst Gijjorgīs Katiedral (*trb.*); 9°02'12,4"N, 38°45'04,8"E [*Addis Abeba*]

katedra Trójcy Świętej, *D.* katedry Trójcy Świętej, *Mc.* katedrze Trójcy Świętej; *amh.* ቅዱስት ሥላሴ ካቴድራል – K'idist Silasē Katēdral (*trl.*), Kydyst Sylasie Katiedral (*trb.*); 9°01'51"N, 38°46'00"E [*Addis Abeba*]

kościół Matki Bożej z Syjonu, *D.* kościoła Matki Bożej z Syjonu, *Mc.* kościele Matki Bożej z Syjonu; *amh.* ፅዮን ቅድስት ቅዱሳን ድንግል ማርያም ቤተ ክርስቲያን – Ts'iyon K'idiste K'idusan Dingil Mariyam Bēte Kiristīyan (*trl.*), Tsyjon Kydyste Kydusan Dyngyl Maryjam Biete Kyrystijan (*trb.*); ፅዮን ማርያም ቤተ ክርስቲያን – Ts'iyon Mariyam Bēte Kiristīyan (*trl.*), Tsyjon Maryjam Biete Kyrystijan (*trb.*); 14°07'49"N, 38°43'11"E [*Aksum*]

kościół Świętego Jerzego, *D.* kościoła Świętego Jerzego, *Mc.* kościele Świętego Jerzego; *amh.* ቤተ ጊዮርጊስ – Bēte Gīyorgīs (*trl.*), Biete Gijjorgīs (*trb.*); 12°01'53,9"N, 39°02'28,1"E [*Lalibela*]

Inne zabytki

Kaplica Tablic, *D.* Kaplicy Tablic, *Mc.* Kaplicy Tablic; 14°07'47"N, 38°43'10,3"E [*zgodnie z tradycją miejsce przechowywania Arki Przymierza w Aksum*]

łaźnie Fasiledesa, *D.* łaźni Fasiledesa, *Mc.* łaźniach Fasiledesa; *amh.* ፋሲለደስ መዋኛ – Fasiledes Mewanya (*trl.*), Fasiledes Meuanja (*trb.*); ፋሲል መዋኛ – Fasil Mewanya (*trl.*), Fasil Meuanja (*trb.*); 12°37'02,6"N, 37°27'26"E [*Gonder*]

pałac Fasiledesa, *D.* pałacu Fasiledesa, *Mc.* pałacu Fasiledesa; *amh.* ፋሲለደስ ቤተ መንግስት – Fasiledes Bēte Mengist (*trl.*), Fasiledes Biete Mengyst (*trb.*); ፋሲል ግምብ – Fasil Gimb (*trl.*), Fasil Gymb (*trb.*); 12°36'26,7"N, 37°28'12"E [*ruiny budowli w kompleksie Fasil Ghebbi w Gonderze*]

pałac Ijasu Wielkiego, *D.* pałacu Ijasu Wielkiego, *Mc.* pałacu Ijasu Wielkiego; *amh.* እያሱ ቤተ መንግስት – Iyasu Bēte Mengist (*trl.*), Yjasu Biete Mengyst (*trb.*); ታላቁ እያሱ ግምብ – Talak'u Iyasu Gimb (*trl.*), Talaku Yjasu Gymb (*trb.*); 12°36'27,8"N, 37°28'12,8"E [*ruiny budowli w kompleksie Fasil Ghebbi w Gonderze*]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Lwa Judy, *D.* pomnika Lwa Judy, *Mc.* pomniku Lwa Judy; *amh.* የይሁዳ ኦንበሳ ሐውልት – Yeyhuda Ānibesa Hāwilt (*trl.*), Jehhuda Anybesa Hauylt (*trb.*); 9°00'39,2"N, 38°45'11,3"E [Addis Abeba]

Inne obiekty antropogeniczne

pałac Narodowy, *D.* pałacu Narodowego, *Mc.* pałacu Narodowym; *amh.* ብሔራዊ ቤተ መንግስት – Bihērawī Bēte Mengist (*trl.*), Byhierauī Biete Mengyst (*trb.*); 9°01'00"N, 38°45'37,5"E [siedziba prezydenta w Addis Abebie; *hist.:* pałac Jubileuszowy]

GAMBIA**Forty, twierdze, zamki**

fort Jakuba, *D.* fortu Jakuba, *Mc.* forcie Jakuba; *ang.* James Fort; 13°19'02,8"N, 16°21'41"W [Kunta Kinteh Island]

GHANA**Grobowce, mauzolea**

mauzoleum Kwame Nkrumaha, *ndm.*; *ang.* Dr. Kwame Nkrumah's Mausoleum; 5°32'39,8"N, 0°12'09,7"W [Akra]

GWINEA**Świątynie, klasztory, miejsca kultu**

katedra Najświętszej Marii Panny, *D.* katedry Najświętszej Marii Panny, *Mc.* katedrze Najświętszej Marii Panny; *fr.* cathédrale Sainte-Marie de Conakry; 9°30'36,7"N, 13°42'55,8"W [Konakry]

KAMERUN**Świątynie, klasztory, miejsca kultu**

katedra Świętego Piotra i Pawła, *D.* katedry Świętego Piotra i Pawła, *Mc.* katedrze Świętego Piotra i Pawła; *ang.* Cathedral of Saint Peter and Paul; *fr.* cathédrale Saint-Pierre-et-Saint-Paul; 4°02'39,3"N, 9°41'33,5"E [Duala]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Zjednoczenia, *D.* pomnika Zjednoczenia, *Mc.* pomniku Zjednoczenia;
ang. Reunification Monument; *fr.* Monument de la Réunification; 3°51'09,1"N,
11°30'48,3"E [*Jaunde*]

Inne obiekty antropogeniczne

pałac Jedności, *D.* pałacu Jedności, *Mc.* pałacu Jedności; *ang.* Unity Palace; *fr.* palais de l'Unité; 3°54'42"N, 11°30'52,5"E [*siedziba prezydenta w Jaunde*]

KENIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Ducha Świętego, *D.* katedry Ducha Świętego, *Mc.* katedrze Ducha Świętego;
ang. Holy Ghost Cathedral; *suahili* Kanisa Kuu la Roho Mtakatifu; 4°03'49"S, 39°40'17,7"E
[*Mombasa*]

bazylika Świętej Rodziny, *D.* bazyliki Świętej Rodziny, *Mc.* bazylice Świętej Rodziny;
ang. Cathedral Basilica of the Holy Family; *suahili* Kanisa Kuu la Familia Takatifu;
1°17'13,8"S, 36°49'14,7"E [*Nairobi*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Jomo Kenyatty, *ndm.*; *ang.* Jomo Kenyatta Mausoleum; *suahili* Kaburi la Mzee Jomo Kenyatta; 1°17'20,2"S, 36°49'10,4"E [*Nairobi*]

KOMORY

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Wielki Meczet Piątkowy, *D.* Wielkiego Meczetu Piątkowego, *Mc.* Wielkim Meczecie Piątkowym; *arab.* مسجد الجمعة الكبير – Masjid al-Jum‘ah al-Kabīr (*trl.*), Masdzid al-Dżuma al-Kabīr (*trb.*); *fr.* Grande mosquée du Vendredi; 11°42'13,4"S, 43°15'05,6"E [*Moroni*]

KONGO

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Świętej Anny, *D.* bazyliki Świętej Anny, *Mc.* bazylice Świętej Anny; *fr.* basilique Sainte-Anne-du-Congo; 4°16'06,4"S, 15°17'04"E [*Brazzaville*]

katedra Najświętszego Serca Pana Jezusa, *D.* katedry Najświętszego Serca Pana Jezusa, *Mc.* katedrze Najświętszego Serca Pana Jezusa; *fr.* cathédrale du Sacre-Coeur; 4°16'12,8"S, 15°16'26,2"E [Brazzaville]

LIBERIA

Inne obiekty antropogeniczne

Pawilon Stulecia, *D.* Pawilonu Stulecia, *Mc.* Pawilonie Stulecia; *ang.* Centennial Pavilion; 6°19'01"N, 10°48'13,8"W [budynek użyteczności publicznej w Monrovi]

MADAGASKAR

Inne zabytki

pałac Królowej, *D.* pałacu Królowej, *Mc.* pałacu Królowej; **pałac Królowej Ranavalony I**, *D.* pałacu Królowej Ranavalony I, *Mc.* pałacu Królowej Ranavalony I; *fr.* palais de la Reine; *malgaski* Rova Manjakamiadana; 18°55'25"S, 47°31'55,4"E [Antananarywa]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Poległych Żołnierzy, *D.* pomnika Poległych Żołnierzy, *Mc.* pomniku Poległych Żołnierzy; *fr.* Monument aux morts; Monument aux soldats francais-malgaches morts pour la France; *malgaski* Tsangambaton'ny Miaramila Frantsay sy Malagasy maty ho an'i Frantsa; 18°54'55,7"S, 47°31'17,8"E [Antananarywa]

MALAWI

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

kościół Świętego Michała i Wszystkich Aniołów, *D.* kościoła Świętego Michała i Wszystkich Aniołów, *Mc.* kościele Świętego Michała i Wszystkich Aniołów; *ang.* Saint Michael and All Angels Church; 15°47'02,7"S, 35°01'14,8"E [Blantyre]

MALI

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Dżingereber, *ndm.* albo *D.* Dżingereberu, *Mc.* Dżingereberze; *fr.* mosquée Djingareyber; mosquée Djinguereber; 16°46'17,5"N, 3°00'36"W [meczet i medresa w Timbuktu]

Sankore, *ndm.*; *fr.* mosquée de Sankoré; 16°46'33,5"N, 3°00'20,3"W [*meczet i medresa w Timbuktu*]

Sidi Jahja, *ndm.*; *fr.* mosquée Sidi Yahia; 16°46'20"N, 3°00'26"W [*meczet i medresa w Timbuktu*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *fr.* Grande Mosquée de Djenné; 13°54'18,7"N, 4°33'19,5"W [*Dżenne*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *fr.* Grande Mosquée de Mopti; Mosquée de Komoguel; 14°29'37,3"N, 4°11'48"W [*Mopti*]

Grobowce, mauzolea

grobowiec Askii, *D.* grobowca Askii, *Mc.* grobowcu Askii; *fr.* tombeau des Askia; 16°17'21,7"N, 0°02'41,7"W [*Gao*]

MAROKO

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczet Alego Ibn Jusufa, *D.* meczetu Alego Ibn Jusufa, *Mc.* meczecie Alego Ibn Jusufa; *arab.* جامع علي ابن يوسف – Jāmi‘ ‘Alī Ibn Yūsuf (*trl.*), Dżami Ali Ibn Jusuf (*trb.*); 31°37'55"N, 7°59'13"W [*Marrakesz*]

meczet Andaluzijski, *D.* meczetu Andaluzyjskiego, *Mc.* meczecie Andaluzyjskim; *arab.* جامع الأندلس – Jāmi‘ al-Andalus (*trl.*), Dżami al-Andalus (*trb.*); 34°03'47,5"N, 4°58'05,5"W [*Fez*]

meczet Hasana II, *D.* meczetu Hasana II, *Mc.* meczecie Hasana II; *arab.* مسجد الحسن الثاني – Masjid al-Ḥasan ath-Thānī (*trl.*), Masdżid al-Hasan as-Sani (*trb.*); 33°36'31"N, 7°37'58"W [*Casablanca*]

meczet Księgarzy, *D.* meczetu Księgarzy, *Mc.* meczecie Księgarzy; *arab.* جامع الكتبية – Jāmi‘ al-Kutubiyyah (*trl.*), Dżami al-Kutubijja (*trb.*); 31°37'25"N, 7°59'37"W [*Marrakesz*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* الجامع الكبير – Al-Jāmi‘ al-Kabīr (*trl.*), Al-Dżami al-Kabir (*trb.*); 33°53'41,4"N, 5°33'53,6"W [*Meknes*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* الجامع الكبير – Al-Jāmi‘ al-Kabīr (*trl.*), Al-Dżami al-Kabir (*trb.*); 34°02'24,6"N, 6°49'38,6"W [*Sala*]

zawija Maulaja Idrisa I, *D.* zawii Maulaja Idrisa I, *Mc.* zawii Maulaja Idrisa I; *arab.* زاوية مؤلاي إدريس – Zāwiyat Mawlāy Idrīs (*trl.*), Zawijat Maulaj Idris (*trb.*); زاوية مؤلاي إدريس الأول – Zāwiyat Mawlāy Idrīs al-Awwal (*trl.*), Zawijat Maulaj Idris al-Awwal (*trb.*); زاوية مؤلاي إدريس الأكبر – Zāwiyat Mawlāy Idrīs al-Akbar (*trl.*), Zawijat Maulaj Idris al-Akbar (*trb.*); 34°03'16"N, 5°31'21"W [*ośrodek religijny w Maulaju Idrisie*]

zawija Maulaja Idrisa II, *D.* zawii Maulaja Idrisa II, *Mc.* zawii Maulaja Idrisa II; *arab.* زاوية مؤلاي إدريس – Zāwiyat Mawlāy Idrīs (*trl.*), Zawijat Maulaj Idris (*trb.*); زاوية مؤلاي إدريس الثاني – Zāwiyat Mawlāy Idrīs ath-Thānī (*trl.*), Zawijat Maulaj Idris as-Sani (*trb.*); 34°03'53,5"N, 4°58'29,4"W [*ośrodek religijny w Fezie*]

Cmentarze, nekropole

nekropola Sadytów*, *D.* nekropoli Sadytów, *Mc.* nekropoli Sadytów; *arab.* ضنرائج السديين – Darā'ih as-Sa'diyyīn (*trl.*), Dara'ih as-Sadijjin (*trb.*); 31°37'02"N, 7°59'19"W [*grobowce królewskie w Marrakeszu*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Maulaja Ismaila, *ndm.*; *arab.* ضنريح مؤلاي إسماعيل – Darīh Mawlāy Ismā'il (*trl.*), Darīh Maulaj Isma'il (*trb.*); 33°53'27,5"N, 5°33'46,3"W [*Meknes*]

mauzoleum Muhammada V, *ndm.*; *arab.* ضنريح مُحَمَّد الخامس – Darīh Muḥammad al-Khāmis (*trl.*), Darīh Muhammad al-Chamis (*trb.*); 34°01'21,3"N, 6°49'17,1"W [*Rabat*]

Inne zabytki

meczet Hasana, *D.* meczetu Hasana, *Mc.* meczecie Hasana; *arab.* جامع الحسن – Jāmi' al-Ḥasan (*trl.*), Džami al-Hasan (*trb.*); 34°01'24"N, 6°49'21"W [*niedokończony meczet w Rabacie*]

wieża Hasana, *D.* wieży Hasana, *Mc.* wieży Hasana; *arab.* بُرْج الحسن – Burj al-Ḥasan (*trl.*), Burdž al-Hasan (*trb.*); 34°01'26,8"N, 6°49'22"W [*niedokończony minaret w Rabacie*]

MAURITIUS

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Ludwika, *D.* katedry Świętego Ludwika, *Mc.* katedrze Świętego Ludwika; *ang.* Saint Louis Cathedral; 20°09'52,3"S, 57°30'23,5"E [*Port Louis*]

MOZAMBIK

Forty, twierdze, zamki

fort Świętego Sebastiana, *D.* fortu Świętego Sebastiana, *Mc.* forcie Świętego Sebastiana; *port.* Fortaleza de São Sebastião; 15°01'44"S, 40°44'37"E [*wyspa Mozambik*]

* Terminy *nekropola* i *nekropolia* są równoważne i można stosować je wymiennie. W niniejszym wykazie użyta jest wyłącznie forma *nekropola* jedynie z przyczyn redakcyjnych – aby znanadto nie rozbudowywać hasła.

NIGER

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *fr.* Grand Mosquée d'Agadez; 16°58'27"N, 7°59'18,4"E [Agadez]

NIGERIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

meczet Narodowy, *D.* meczetu Narodowego, *Mc.* meczecie Narodowym; *ang.* Abuja National Mosque; Nigeria National Mosque; 9°03'37"N, 7°29'23"E [Abudża]

POŁUDNIOWA AFRYKA

Place

plac Kościelny, *D.* placu Kościelnego, *Mc.* placu Kościelnym; *afrykanerski* Kerkplein; *ang.* Church Square; 25°44'47"S, 28°11'17"E [Pretoria]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Chrystusa Króla, *D.* katedry Chrystusa Króla, *Mc.* katedrze Chrystusa Króla; *afrykanerski* Katedraal van Christus Die Koning; *ang.* Cathedral of Christ The King; 26°11'35,6"S, 28°03'07,2"E [Johannesburg]

katedra Świętego Serca, *D.* katedry Świętego Serca, *Mc.* katedrze Świętego Serca; *afrykanerski* Katedraal van die Heilige Hart; *ang.* Sacred Heart Cathedral; 25°45'05,3"S, 28°11'08,8"E [Pretoria]

Forty, twierdze, zamki

zamek Dobrej Nadziei, *D.* zamku Dobrej Nadziei, *Mc.* zamku Dobrej Nadziei; *afrykanerski* Kasteel die Goeie Hoop; *ang.* Castle of Good Hope; 33°55'33"S, 18°25'40"E [Kapsztad]

REPUBLIKA ZIELONEGO PRZYŁĄDKA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

kościół Matki Bożej Różańcowej, *D.* kościoła Matki Bożej Różańcowej, *Mc.* kościele Matki Bożej Różańcowej; *port.* Igreja Nossa Senhora do Rosário; 14°54'59,4"N, 23°36'19"W [Cidade Velha]

Forty, twierdze, zamki

fort Świętego Filipa, *D.* fortu Świętego Filipa, *Mc.* forcie Świętego Filipa; *port.* Forte Real de São Filipe; $14^{\circ}54'58''N$, $23^{\circ}36'07''W$ [*Cidade Velha*]

SENEGAL

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Matki Bożej Zwycięskiej, *D.* katedry Matki Bożej Zwycięskiej, *Mc.* katedrze Matki Bożej Zwycięskiej; *fr.* cathédrale Notre Dame des Victoires; *cathédrale du Souvenir africain de Dakar*; $14^{\circ}39'55,6''N$, $17^{\circ}26'15,4''W$ [*Dakar*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *fr.* Grande Mosquée de Touba; $14^{\circ}51'47''N$, $15^{\circ}52'32''W$ [*Touba*]

Inne zabytki

Dom Niewolników, *D.* Domu Niewolników, *Mc.* Domu Niewolników; *fr.* maison des Esclaves; $14^{\circ}40'03,4''N$, $17^{\circ}23'50,2''W$ [*obiekt muzealny w Dakarze (wyspa Gorée)*]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Odrodzenia Afrykańskiego, *D.* pomnika Odrodzenia Afrykańskiego, *Mc.* pomniku Odrodzenia Afrykańskiego; *fr.* Monument de la Renaissance africaine; $14^{\circ}43'19,8''N$, $17^{\circ}29'41,8''W$ [*Dakar*]

TANZANIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Chrystusa Króla, *D.* katedry Chrystusa Króla, *Mc.* katedrze Chrystusa Króla; *ang.* Christ Church; *suahili* Kanisa Kuu la Kristo; $6^{\circ}09'46,5''S$, $39^{\circ}11'33''E$ [*Zanzibar City*]

katedra Świętego Józefa, *D.* katedry Świętego Józefa, *Mc.* katedrze Świętego Józefa; *ang.* Saint Joseph's Cathedral; *suahili* Kanisa Kuu la Mtakatifu Joseph; $6^{\circ}49'09,5''S$, $39^{\circ}17'16,6''E$ [*Dar es Salaam*]

katedra Świętego Józefa, *D.* katedry Świętego Józefa, *Mc.* katedrze Świętego Józefa; *ang.* Saint Joseph's Cathedral; *suahili* Kanisa Kuu la Mtakatifu Joseph; $6^{\circ}09'46''S$, $39^{\circ}11'19,6''E$ [*Zanzibar City*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *ang.* Great Mosque; *suahili* Msikiti Mkuu; $8^{\circ}57'33''S$, $39^{\circ}29'53,8''E$ [*ruiny meczetu na wyspie Kilwa Kisiwani*]

Forty, twierdze, zamki

Stary Fort, *D.* Starego Fortu, *Mc.* Starym Forcie; *ang.* Old Fort; *suahili* Ngome Kongwe; 6°09'41"S, 39°11'21"E [*Zanzibar City*]

Inne zabytki

Dom Cudów, *D.* Domu Cudów, *Mc.* Domu Cudów; *ang.* House of Wonders; Palace of Wonders; *suahili* Nyumba ya Maajabu; 6°09'39,3"S, 39°11'22,6"E [*pałac w Zanzibar City*]

Pomniki, posągi, statuy

pomnik Askarysów, *D.* pomnika Askarysów, *Mc.* pomniku Askarysów; *ang.* Askari Monument; *suahili* Sanamu ya Askari; 6°48'59,8"S, 39°17'22,3"E [*Dar es Salaam*]

TUNEZJA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Ludwika, *D.* katedry Świętego Ludwika, *Mc.* katedrze Świętego Ludwika; *arab.* كَاتِدْرَا اِيَّاتِ الْقِدْدِيسِ لُوَيْسٍ – Kātidrā'iyat al-Qiddīs Luwīs (*trl.*), Katidra'ijjat al-Kiddis Luwis (*trb.*); 36°51'13,4"N, 10°19'23,7"E [*Kartagina*]

katedra Świętego Wincentego à Paulo, *D.* katedry Świętego Wincentego à Paulo, *Mc.* katedrze Świętego Wincentego à Paulo; *arab.* كَاتِدْرَا اِيَّاتِ فَاَنْسَانَ دِي بُولٍ – Kātidrā'iyat al-Qiddīs Fānsān Dī Būl (*trl.*), Katidra'ijjat al-Kiddis Fansan Di Bul (*trb.*); 36°48'00,7"N, 10°10'44"E [*Tunis*]

meczet Cyrulika, *D.* meczetu Cyrulika, *Mc.* meczecie Cyrulika; *arab.* زَاوِيَةِ سَيِّدِي الصَّاحِبِ – Zāwiyat Sīdī aš-Šāhib (*trl.*), Zawijat Sidi as-Sahib (*trb.*); 35°40'55,5"N, 10°05'25"E [*Kairuan*]

meczet Oliwny, *D.* meczetu Oliwnego, *Mc.* meczecie Oliwnym; *arab.* جَامِعُ الزَّيْتُونَةِ – Jāmi' Az-Zaytūnah (*trl.*), Dżami az-Zajtuna (*trb.*); 36°47'50"N, 10°10'17"E [*Tunis*]

meczet Sidi Ukby, *D.* meczetu Sidi Ukby, *Mc.* meczecie Sidi Ukby; **Wielki Meczet**, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* جَامِعُ سَيِّدِي عُقْبَةَ – Jāmi' Sīdī 'Uqbah (*trl.*), Dżami Sidi Ukba (*trb.*); *الأنجام الكبير* – Al-Jāmi' al-Kabīr (*trl.*), Al-Dżami al-Kabir (*trb.*); 35°40'53"N, 10°06'15"E [*Kairuan*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* أَلْأَنْجَامِ الْكَبِيرِ – Al-Jāmi' al-Kabīr (*trl.*), Al-Dżami al-Kabir (*trb.*); 35°46'32"N, 10°50'01"E [*Monastyr*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* أَلْأَنْجَامِ الْكَبِيرِ – Al-Jāmi' al-Kabīr (*trl.*), Al-Dżami al-Kabir (*trb.*); 34°44'09"N, 10°45'39,5"E [*Safakis*]

Wielki Meczet, *D.* Wielkiego Meczetu, *Mc.* Wielkim Meczecie; *arab.* أَلْأَنْجَامِ الْكَبِيرِ – Al-Jāmi' al-Kabīr (*trl.*), Al-Dżami al-Kabir (*trb.*); 35°49'37"N, 10°38'23"E [*Susa*]

Grobowce, mauzolea

mauzoleum Habiba Burgiby, *ndm.*; *arab.* ضريح الحبيب بو رُقَيْبَة – Darīḥ al-Ḥabīb Bū Ruqaybah (*trl.*), Darīḥ al-Ḥabīb Bu Rukajba (*trb.*); 35°46'40"N, 10°49'42"E [*Monastyr*]

Inne zabytki

Baseny Aghlabidów, *D.* Basenów Aghlabidów, *Mc.* Basenach Aghlabidów; *arab.* برك الأغالبة – Birak al-Aghālībāh (*trl.*), Birak al-Aghaliba (*trb.*); 35°41'13"N, 10°05'46"E [*zbiorniki na wodę w Kairuanie*]

Czarna Brama, *D.* Czarnej Bramy, *Mc.* Czarnej Bramie; *arab.* السَّقِيْفَة الكَحْلَاء – As-Saqīfah al-Kahlā' (*trl.*), As-Sakifa al-Kahla (*trb.*); 35°30'14"N, 11°04'06,7"E [*Al-Mahdijja*]

Termy Antonina, *D.* Term Antonina, *Mc.* Termach Antonina; *arab.* حَمَامَات أَنْطُونِينُوس بِيُوس – Ḥammāmāt Antūnīnūs Biyūs (*trl.*), Hammamat Antuninus Bijus (*trb.*); 36°51'15"N, 10°20'06"E [*Kartagina*]

UGANDA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

kościół Matki Bożej Królowej Polski, *D.* kościoła Matki Bożej Królowej Polski, *Mc.* kościele Matki Bożej Królowej Polski; *ang.* Our Lady Queen of Poland Church; *suahili* Kanisa la Bibi Yetu wa Malkia wa Poland; 1°40'38"N, 31°32'29"E [*Nyabyeya koło Masindi*]

WYBRZEŻE KOŚCI SŁONIOWEJ

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Matki Bożej Królowej Pokoju, *D.* bazyliki Matki Bożej Królowej Pokoju, *Mc.* bazylice Matki Bożej Królowej Pokoju; *fr.* basilique Notre-Dame de la Paix; 6°48'40"N, 5°17'49"W [*Jamusukro*]

katedra Świętego Pawła, *D.* katedry Świętego Pawła, *Mc.* katedrze Świętego Pawła; *fr.* cathédrale Saint-Paul d'Abidjan; 5°19'59"N, 4°01'12"W [*Abidjan*]

Wyspa Świętej Heleny, Wyspa Wniebowstąpienia i Tristan da Cunha

Grobowce, mauzolea

grób Napoleona, *D.* grobu Napoleona, *Mc.* grobie Napoleona; *ang.* Napoleon's Tomb; *fr.* tombe de Napoléon; 5°57'33,2"S, 5°41'53,5"W [*Wyspa Świętej Heleny*]

ZIMBABWE

Inne zabytki

Wielkie Ogrodzenie, *D. Wielkiego Ogrodzenia, Mc. Wielkim Ogrodzeniu; ang. Great Enclosure; 20°16'22,5"S, 30°56'03,5"E [w pobliżu Masvingo w kompleksie ruin Wielkiego Zimbabwe]*

4

AMERYKA PÓŁNOCNA

GWATEMALA

Place

plac Siedmiu Świątyń, *D.* placu Siedmiu Świątyń, *Mc.* placu Siedmiu Świątyń; *hiszp.* Plaza de los Siete Templos; 17°13'11"N, 89°37'33"W [Tikal]

Wielki Plac, *D.* Wielkiego Placu, *Mc.* Wielkim Placu; *hiszp.* Gran Plaza; 17°13'19"N, 89°37'25"W [Tikal]

Inne zabytki

Akropol Centralny, *D.* Akropolu Centralnego, *Mc.* Akropolu Centralnym; *hiszp.* Acrópolis Central; 17°13'16,5"N, 89°37'22"W [Tikal]

Akropol Południowy, *D.* Akropolu Południowego, *Mc.* Akropolu Południowym; *hiszp.* Acrópolis Sur; 17°13'11"N, 89°37'29"W [Tikal]

Akropol Północny, *D.* Akropolu Północnego, *Mc.* Akropolu Północnym; *hiszp.* Acrópolis Norte; 17°13'22"N, 89°37'24,5"W [Tikal]

piramida Zaginionego Świata, *D.* piramidy Zaginionego Świata, *Mc.* piramidzie Zaginionego Świata; *hiszp.* Pirámide del Mundo Perdido; 17°13'12"N, 89°37'38"W [Tikal]

świątynia Inskrypcji, *D.* świątyni Inskrypcji, *Mc.* świątyni Inskrypcji; *hiszp.* Templo de las Inscripciones; 17°12'52,3"N, 89°36'52,2"W [Tikal]

świątynia Masek, *D.* świątyni Masek, *Mc.* świątyni Masek; *hiszp.* Templo de las Máscaras; 17°13'20"N, 89°37'27"W [Tikal]

świątynia Wielkiego Jaguara, *D.* świątyni Wielkiego Jaguara, *Mc.* świątyni Wielkiego Jaguara; *hiszp.* Templo del Gran Jaguar; 17°13'19,3"N, 89°37'23"W [Tikal]

HONDURAS

Inne zabytki

Schody Hieroglifów, *D.* Schodów Hieroglifów, *Mc.* Schodach Hieroglifów; *hiszp.* Escalinata de los Jeroglíficos; Escalinata Jeroglífica; 14°50'17,7"N, 89°08'29,4"W [Copán]

KUBA

Place

plac Rewolucji, *D.* placu Rewolucji, *Mc.* placu Rewolucji; *hiszp.* Plaza de la Revolución; 23°07'28"N, 82°23'09"W [Hawana]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

archikatedra Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *D.* archikatedry Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, *Mc.* archikatedrze Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny; *hiszp.* Catedral de la Virgen María de la Concepción Inmaculada de La Habana; 23°08'29"N, 82°21'06,5"W [*Hawana*]

MEKSYK

Place

plac Trzech Kultur, *D.* placu Trzech Kultur, *Mc.* placu Trzech Kultur; *hiszp.* Plaza de las Tres Culturas; 19°27'05"N, 99°08'12"W [*Meksyk*]

Lotniska

port lotniczy Benita Juárez, *D.* portu lotniczego Benita Juárez, *Mc.* porcie lotniczym Benita Juárez; *hiszp.* Aeropuerto Internacional Benito Juárez de la Ciudad de México; 19°26'07"N, 99°04'50"W [*Meksyk*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Matki Bożej z Guadalupe, *D.* bazyliki Matki Bożej z Guadalupe, *Mc.* bazylice Matki Bożej z Guadalupe; *hiszp.* Basílica de Nuestra Señora de Guadalupe; 19°29'05"N, 99°07'04"W [*Meksyk*]

Inne zabytki

dom Mniszek, *D.* domu Mniszek, *Mc.* domu Mniszek; *hiszp.* Cuadrángulo de las Monjas; 20°21'41"N, 89°46'14"W [*Uxmal*]

pałac Gubernatora, *D.* pałacu Gubernatora, *Mc.* pałacu Gubernatora; *hiszp.* Palacio del Gobernador; 20°21'31,5"N, 89°46'16,3"W [*Uxmal*]

pałac Narodowy, *D.* pałacu Narodowego, *Mc.* pałacu Narodowym; *hiszp.* Palacio Nacional; 19°25'57"N, 99°07'53"W [*Meksyk*]

piramida Czarownika, *D.* piramidy Czarownika, *Mc.* piramidzie Czarownika; *hiszp.* Pirámide del Adivino; 20°21'39"N, 89°46'11"W [*Uxmal*]

piramida Księżycyca, *D.* piramidy Księżycyca, *Mc.* piramidzie Księżycyca; *hiszp.* Pirámide de la Luna; 19°41'59"N, 98°50'38"W [*Teotihuacán*]

piramida Nisz, *D.* piramidy Nisz, *Mc.* piramidzie Nisz; *hiszp.* Pirámide de los Nichos; 20°26'52,8"N, 97°22'41,8"W [*El Tajín*]

piramida Słońca, *D.* piramidy Słońca, *Mc.* piramidzie Słońca; *hiszp.* Pirámide del Sol; 19°41'33"N, 98°50'37"W [*Teotihuacán*]

świątynia Czaszki, *D.* świątyni Czaszki, *Mc.* świątyni Czaszki; *hiszp.* Templo de la Calavera; Templo de la Luna Merta; 17°29'01,8"N, 92°02'52,1"W [*Palenque*]

- świątynia Hrabiego**, *D.* świątyni Hrabiego, *Mc.* świątyni Hrabiego; *hiszp.* Templo del Conde; 17°29'08,4"N, 92°02'44,5"W [*Palenque*]
- świątynia Inskrypcji**, *D.* świątyni Inskrypcji, *Mc.* świątyni Inskrypcji; *hiszp.* Templo de las Incripciones; 17°29'00,8"N, 92°02'49,2"W [*Palenque*]
- świątynia Krzyża**, *D.* świątyni Krzyża, *Mc.* świątyni Krzyża; *hiszp.* Templo de la Cruz; 17°28'58,5"N, 92°02'42,7"W [*Palenque*]
- świątynia Liściastego Krzyża**, *D.* świątyni Liściastego Krzyża, *Mc.* świątyni Liściastego Krzyża; *hiszp.* Templo de la Cruz Foliada; 17°28'56,2"N, 92°02'42,8"W [*Palenque*]
- świątynia Południowa**, *D.* świątyni Południowej, *Mc.* świątyni Południowej; *hiszp.* Templo Sur; 20°21'27,7"N, 89°46'22,4"W [*Uxmal*]
- świątynia Quetzalcoatla**, *D.* świątyni Quetzalcoatla, *Mc.* świątyni Quetzalcoatla;
- świątynia Pierzastego Węża**, *D.* świątyni Pierzastego Węża, *Mc.* świątyni Pierzastego Węża; *hiszp.* Templo de Quetzalcóatl; Pirámide de la Serpiente Emplumada; 19°40'55"N, 98°50'46"W [*Teotihuacán*]
- świątynia Słońca**, *D.* świątyni Słońca, *Mc.* świątyni Słońca; *hiszp.* Templo del Sol; 17°28'58"N, 92°02'45,3"W [*Palenque*]
- świątynia Wojowników**, *D.* świątyni Wojowników, *Mc.* świątyni Wojowników; *hiszp.* Templo de los Guerreros; 20°40'59,2"N, 88°34'01,7"W [*Chichén Itzá*]
- Wielka Piramida**, *D.* Wielkiej Piramidy, *Mc.* Wielkiej Piramidzie; *hiszp.* Gran Pirámide; 20°21'29,6"N, 89°46'19,6"W [*Uxmal*]
- Zamek**, *D.* Zamku, *Mc.* Zamku; **piramida Kukulkana**, *D.* piramidy Kukulkana, *Mc.* piramidzie Kukulkana; *hiszp.* El Castillo; Pirámide de Kukulkán; 20°40'58,7"N, 88°34'07,2"W [*Chichén Itzá*]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik Niepodległości**, *D.* pomnika Niepodległości, *Mc.* pomniku Niepodległości; *hiszp.* Monumento de la Independencia; El Ángel de la Independencia; 19°25'37,2"N, 99°10'03,6"W [*Meksyk*]

SALWADOR

Inne zabytki

- Teatr Narodowy**, *D.* Teatru Narodowego, *Mc.* Teatrze Narodowym; *hiszp.* Teatro Nacional de El Salvador; 13°41'55"N, 89°11'25,3"W [*budynek użyteczności publicznej w San Salvadorze*]

STANY ZJEDNOCZONE

Ulice

- Aleja Gwiazd**, *D.* Alei Gwiazd, *Mc.* Alei Gwiazd; *ang.* Hollywood Walk of Fame; $34^{\circ}06'06,4''N, 118^{\circ}19'21,1''W \leftrightarrow 34^{\circ}06'05,1''N, 118^{\circ}20'41,9''W$ [*chodnik wzdłuż Hollywood Boulevard w Los Angeles*]
- bulwar Zachodzącego Słońca**, *D.* bulwaru Zachodzącego Słońca, *Mc.* bulwarze Zachodzącego Słońca; *ang.* Sunset Boulevard; $34^{\circ}03'46''N, 118^{\circ}14'47''W \leftrightarrow 34^{\circ}02'19''N, 118^{\circ}33'20''W$ [*Los Angeles*]
- Piąta Aleja**, *D.* Piątej Alei, *Mc.* Piątej Alei; *ang.* Fifth Avenue; $40^{\circ}43'53,3''N, 73^{\circ}59'49''W \leftrightarrow 40^{\circ}49'04,3''N, 73^{\circ}56'03,3''W$ [*Nowy Jork*]

Mosty

- most Brookliński**, *D.* mostu Brooklińskiego, *Mc.* moście Brooklińskim; *ang.* Brooklyn Bridge; $40^{\circ}42'43,5''N, 74^{\circ}00'15,8''W \leftrightarrow 40^{\circ}42'01,5''N, 73^{\circ}59'22,6''W$ [*Nowy Jork*]
- most Waszyngtona**, *D.* mostu Waszyngtona, *Mc.* moście Waszyngtona; *ang.* George Washington Bridge; $40^{\circ}50'57,6''N, 73^{\circ}56'27''W \leftrightarrow 40^{\circ}51'11,7''N, 73^{\circ}57'38,7''W$ [*Nowy Jork i Fort Lee*]

Tunele

- tunel Gór Kaskadowych**, *D.* tunelu Gór Kaskadowych, *Mc.* tunelu Gór Kaskadowych; *ang.* Cascade Tunnel; $47^{\circ}42'55,2''N, 121^{\circ}08'42,9''W \leftrightarrow 47^{\circ}46'12,5''N, 120^{\circ}59'56,1''W$

Lotniska

- port lotniczy Johna F. Kennedy'ego**, *D.* portu lotniczego Johna F. Kennedy'ego, *Mc.* porcie lotniczym Johna F. Kennedy'ego; *ang.* John F. Kennedy International Airport; $40^{\circ}38'40''N, 73^{\circ}47'00''W$ [*Nowy Jork*]

Inne obiekty komunikacyjne

- Centrum Kosmiczne Johna F. Kennedy'ego**, *D.* Centrum Kosmicznego Johna F. Kennedy'ego, *Mc.* Centrum Kosmicznym Johna F. Kennedy'ego; *ang.* John F. Kennedy Space Center; $28^{\circ}35'00''N, 80^{\circ}39'00''W$ [*Floryda*]

Zapory

- zapora Hoovera**, *D.* zapory Hoovera, *Mc.* zaporze Hoovera; *ang.* Hoover Dam; $36^{\circ}00'58''N, 114^{\circ}44'15''W$
- zapora Roosevelta**, *D.* zapory Roosevelta, *Mc.* zaporze Roosevelta; *ang.* Theodore Roosevelt Dam; $33^{\circ}40'18''N, 111^{\circ}09'41''W$

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

- bazylika Niepokalanego Poczęcia**, *D.* bazyliki Niepokalanego Poczęcia, *Mc.* bazylice Niepokalanego Poczęcia; *ang.* Basilica of the National Shrine of the Immaculate Conception; 38°56'00"N, 77°00'02"W [*Waszyngton*]
- katedra Chrystusa**, *D.* katedry Chrystusa, *Mc.* katedrze Chrystusa; *ang.* Christ Cathedral; 33°47'14,5"N, 117°53'56"W [*Garden Grove*; *hist.:* *Kryształowa Katedra*]
- katedra Narodowa**, *D.* katedry Narodowej, *Mc.* katedrze Narodowej; *ang.* Washington National Cathedral; *ofic.* Cathedral Church of Saint Peter and Saint Paul; 38°55'50"N, 77°04'15"W [*Waszyngton*]
- katedra Świętego Jana Bożego**, *D.* katedry Świętego Jana Bożego, *Mc.* katedrze Świętego Jana Bożego; *ang.* Cathedral of Saint John the Divine; 40°48'14"N, 73°57'43"W [*Nowy Jork*]
- katedra Świętego Patryka**, *D.* katedry Świętego Patryka, *Mc.* katedrze Świętego Patryka; *ang.* Cathedral of St. Patrick; 40°45'31"N, 73°58'35"W [*Nowy Jork*]
- Narodowe Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej**, *D.* Narodowego Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej, *Mc.* Narodowym Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej; *ang.* National Shrine of Our Lady of Czestochowa; 40°19'09"N, 75°10'46"W [*Doylestown*]

Inne zabytki

- Biały Dom**, *D.* Białego Domu, *Mc.* Białym Domu; *ang.* White House; 38°53'51,6"N, 77°02'11,6"W [*Waszyngton*]
- Kapitol**, *D.* Kapitolu, *Mc.* Kapitolu, *przym.* kapitoliniński; *ang.* Capitol; United States Capitol; 38°53'23"N, 77°00'33"W [*Waszyngton*]

Parki, ogrody

- park Waszyngtona**, *D.* parku Waszyngtona, *Mc.* parku Waszyngtona; *ang.* Washington Square Park; 40°43'51"N, 73°59'51"W [*Nowy Jork*]

Pomniki, posągi, statuy

- pomnik 11 Września**, *D.* pomnika 11 Września, *Mc.* pomniku 11 Września; *ang.* National September 11 Memorial; 40°42'42"N, 74°00'48"W [*Nowy Jork*]
- Statua Wolności**, *D.* Statuy Wolności *albo* Statui Wolności, *Mc.* Statui Wolności; *ang.* Statue of Liberty; 40°41'21,3"N, 74°02'40,5"W [*koło Nowego Jorku*]

Inne obiekty antropogeniczne

- Muzeum Guggenheima**, *ndm.*; *ang.* Solomon R. Guggenheim Museum; 40°46'58,6"N, 73°57'32,4"W [*budynek użyteczności publicznej w Nowym Jorku*]

5

AMERYKA POŁUDNIOWA

ARGENTYNA

Ulice

aleja 9 Lipca, *D.* alei 9 Lipca, *Mc.* alei 9 Lipca; *hiszp.* Avenida 9 de Julio; 34°35'30"S, 58°22'55,3"W ↔ 34°37'19,5"S, 58°22'50,5"W [*Buenos Aires*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

kościół Matki Boskiej Częstochowskiej, *D.* kościoła Matki Boskiej Częstochowskiej, *Mc.* kościele Matki Boskiej Częstochowskiej; *hiszp.* Capilla Nuestra Señora de Czestochowa; Capilla Madre de Dios Czestochowa; 25°59'09,6"S, 54°34'59,6"W [*dawny kościół, obecnie kaplica w miejscowości Wanda*]

kościół Świętego Ignacego Loyoli, *D.* kościoła Świętego Ignacego Loyoli, *Mc.* kościele Świętego Ignacego Loyoli; *hiszp.* Iglesia de San Ignacio de Loyola; 34°36'37,6"S, 58°22'26"W [*Buenos Aires*]

BOLIWIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

bazylika Świętego Franciszka, *D.* bazyliki Świętego Franciszka, *Mc.* bazylice Świętego Franciszka; *hiszp.* Basílica de San Francisco; 16°29'47,7"S, 68°08'14,8"W [*La Paz*]

bazylika Matki Boskiej Gromnicznej, *D.* bazyliki Matki Boskiej Gromnicznej, *Mc.* bazylice Matki Boskiej Gromnicznej; *hiszp.* Basílica de la Virgen de la Candelaria; 16°09'59,5"S, 69°05'08"W [*Copacabana*]

Inne zabytki

brama Księżycy, *D.* bramy Księżycy, *Mc.* bramie Księżycy; *hiszp.* Puerta de la Luna; 16°33'12,9"S, 68°40'34,1"W [*Tiahuanaco*]

brama Słońca, *D.* bramy Słońca, *Mc.* bramie Słońca; *hiszp.* Puerta del Sol; 16°33'15,7"S, 68°40'26,3"W [*Tiahuanaco*]

BRAZYLIA

Place

plac Trójwładzy, *D.* placu Trójwładzy, *Mc.* placu Trójwładzy; *port.* Praça dos Três Poderes; 15°48'03"S, 47°51'41"W [*Brasília*]

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Matki Bożej z Aparecidy, *D.* katedry Matki Bożej z Aparecidy, *Mc.* katedrze Matki Bożej z Aparecidy; *port.* Catedral Metropolitana de Nossa Senhora Aparecida; $15^{\circ}47'54''S$, $47^{\circ}52'32''W$ [Brasília]

kościół i klasztor Świętego Franciszka, *D.* kościoła i klasztoru Świętego Franciszka, *Mc.* kościele i klasztorze Świętego Franciszka; *port.* Igreja e Convento de São Francisco; $12^{\circ}58'28,6''S$, $38^{\circ}30'32,7''W$ [Salvador]

sanktuarium Dobrego Jezusa, *ndm.*; *port.* Santuário do Bom Jesus; $20^{\circ}30'29,4''S$, $43^{\circ}51'38,7''W$ [Congonhas]

Pomniki, posągi, statuy

statua Chrystusa Zbawiciela, *D.* statuy Chrystusa Zbawiciela *albo* statui Chrystusa Zbawiciela, *Mc.* statui Chrystusa Zbawiciela; *port.* Cristo Redentor; *estátua do Cristo Redentor*; $22^{\circ}57'06,8''S$, $43^{\circ}12'37,7''W$ [Rio de Janeiro]

KOLUMBIA

Inne zabytki

pałac Inkwizycji, *D.* pałacu Inkwizycji *Mc.* pałacu Inkwizycji; *hiszp.* Palacio de la Inquisición; $10^{\circ}25'23,7''N$, $75^{\circ}33'05,7''W$ [Cartagena]

PARAGWAJ

Inne zabytki

Panteon Narodowy, *D.* Panteonu Narodowego, *Mc.* Panteonie Narodowym; *hiszp.* Panteón Nacional de los Héroes; $25^{\circ}16'56,2''S$, $57^{\circ}38'06,5''W$ [Asunción]

PERU

Place

plac Główny, *D.* placu Głównego, *Mc.* placu Głównym; *hiszp.* Plaza Principal; Plaza Central; $13^{\circ}09'46''S$, $72^{\circ}32'43''W$ [Machu Picchu]

Święty Plac, *D.* Świętego Placu, *Mc.* Świętym Placu; *hiszp.* Plaza Sagrada; $13^{\circ}09'48,8''S$, $72^{\circ}32'43,4''W$ [Machu Picchu]

Inne zabytki

świątynia Główna, *D.* świątyni Głównej, *Mc.* świątyni Głównej; *hiszp.* Templo Principal; Templo Mayor; $13^{\circ}09'48,5''S$, $72^{\circ}32'43,6''W$ [*Machu Picchu*]

świątynia Kondora, *D.* świątyni Kondora, *Mc.* świątyni Kondora; *hiszp.* Templo del Cóndor; $13^{\circ}09'48,8''S$, $72^{\circ}32'40,4''W$ [*Machu Picchu*]

świątynia Słońca, *D.* świątyni Słońca, *Mc.* świątyni Słońca; *hiszp.* Templo del Sol; $13^{\circ}09'50,7''S$, $72^{\circ}32'41,1''W$ [*Machu Picchu*]

świątynia Trzech Okien, *D.* świątyni Trzech Okien, *Mc.* świątyni Trzech Okien; *hiszp.* Templo de las Tres Ventanas; $13^{\circ}09'48,6''S$, $72^{\circ}32'43,2''W$ [*Machu Picchu*]

6

AUSTRALIA I OCEANIA

AUSTRALIA

Place

plac Federacji, *D.* placu Federacji, *Mc.* placu Federacji; *ang.* Federation Square; 37°49'05"S, 144°58'07"E [*Melbourne*]

Inne zabytki

budynek Wystawy Królewskiej, *D.* budynku Wystawy Królewskiej, *Mc.* budynku Wystawy Królewskiej; *ang.* Royal Exhibition Building; 37°48'17"S, 144°58'17,5"E [*Melbourne*]

NOWA KALEDONIA

Świątynie, klasztory, miejsca kultu

katedra Świętego Józefa, *D.* katedry Świętego Józefa, *Mc.* katedrze Świętego Józefa; *fr.* cathédrale Saint-Joseph de Nouméa; 22°16'22"S, 166°26'41"E [*Numea*]

Skorowidz nazw

Skorowidz zawiera tylko polskie nazwy wymienione w wykazie (bez uwzględnienia nazw oryginalnych), w tym nazwy podane jako historyczne. Nazwy zostały uporządkowane alfabetycznie bez uwzględnienia znaków diakrytycznych niewystępujących w języku polskim. Przy ustalaniu kolejności nazw dywizy traktowano jak spacje; pozostałe znaki interpunkcyjne i apostrofy były ignorowane. Nazwy, w odróżnieniu od części głównej wykazu, ułożono w szyku przestawnym, tzn. dla nazw złożonych, posiadających element (termin) rodzajowy poprzedzający element rozróżniający, w skorowidzu na początku podano element rozróżniający, a po nim, oddzielony przecinkiem, element rodzajowy, np.: Westminster, pałac; Dobrej Nadziei, zamek. Szyk przestawny nie został zastosowany, jeżeli na początku nazwy występuje przymiotnik (np. Wielka Brama Morska, Wielki Meteor, Stara Pinakoteka, Nowy Aton).

Na początku hasła skorowidzowego znajduje się polska nazwa obiektu, zapisana pismem prostym. Po niej podany jest, przeważnie skrótem, rodzaj obiektu (zgodny z kategoriami przyjętymi w wykazie), do którego odnosi się dana nazwa, następnie zaś nazwa państwa lub terytorium, w którym leży dany obiekt – zapisane kursywą. Dla obiektów transgranicznych podane są wszystkie państwa lub terytoria, w granicach których znajduje się dany obiekt. Po informacji o państwie podana jest, w nawiasie, nazwa miejscowości, w której znajduje się dany obiekt, albo miejscowości położonej w pobliżu (ta informacja została pominięta w przypadku większych obiektów, zwłaszcza liniowych). Na końcu hasła skorowidzowego podany jest, pismem prostym, numer strony, na której znajduje się dana nazwa. Dla nazw obiektów transgranicznych podane są numery wszystkich stron, na których nazwa tego obiektu znajduje się w wykazie.

Nazwa każdego obiektu wymieniona jest w skorowidzu oddzielnie, nawet jeśli kilka obiektów, w tym znajdujących się na tej samej stronie, ma taką samą nazwę. W wypadku, gdy obiekt poza nazwą główną ma nazwę lub nazwy oboczne, od nazw obocznych podane zostały odnośniki do nazwy głównej, np. Mądrości Bożej, sobór → Sofijski, sobór. Odnośniki do nazwy głównej podane są także przy nazwach historycznych. Również w wypadkach, w których stosowanie szyku przestawnego może być dla Czytelnika niejednoznaczne, zastosowano odnośniki, np. Chiński, Wielki Mur → Wielki Mur Chiński.

Skróty rodzajów obiektów

<i>antr.</i>	inny obiekt antropogeniczny
<i>cm.</i>	cmentarz, nekropola

<i>dw. kol.</i>	dworzec kolejowy
<i>grob.</i>	grobowiec, mauzoleum
<i>kom.</i>	inny obiekt komunikacyjny
<i>lotn.</i>	lotnisko
<i>most</i>	most
<i>park</i>	park, ogród
<i>pl.</i>	plac
<i>pom.</i>	pomnik, posąg, statua
<i>świąt.</i>	świątynia, klasztor, miejsce kultu
<i>tun.</i>	tunel
<i>twier.</i>	fort, twierdza, zamek
<i>ul.</i>	ulica
<i>zab.</i>	inny zabytek
<i>zap.</i>	zapora

Skróty nazw państw i terytoriów

Dla nazw państw i terytoriów zastosowano w skorowidzu następujące skróty:

<i>Arabia Saud.</i>	Arabia Saudyjska
<i>DRK</i>	Demokratyczna Republika Konga
<i>Korea Pd.</i>	Korea Południowa
<i>Korea Pn.</i>	Korea Północna
<i>Macedonia Pn.</i>	Macedonia Północna
<i>N. Kaledonia</i>	Nowa Kaledonia
<i>Rep. Ziel. Przyl.</i>	Republika Zielonego Przylądka
<i>RPA</i>	Południowa Afryka
<i>USA</i>	Stany Zjednoczone
<i>W. Św. Heleny</i>	Wyspa Świętej Heleny, Wyspa Wniebowstąpienia i Tristan da Cunha
<i>WKS</i>	Wybrzeże Kości Słoniowej
<i>Wlk. Bryt.</i>	Wielka Brytania
<i>ZEA</i>	Zjednoczone Emiraty Arabskie

9 Lipca, aleja · *ul.* · *Argentyna (Buenos Aires)* · 165
11 Września, pomnik · *pom.* · *USA (Nowy Jork)* · 161
25 Kwietnia, most · *most* · *Portugalia (Lizbona)* · 45

A

Abbasa, meczet · *świąt.* · *Irak (Karbala)* · 104
Abd al-Kadira, meczet · *świąt.* · *Algieria (Konstantyna)* · 137
Abdul Samada, gmach Sultana → Sultana Abdul Samada, gmach · *zab.* · *Malezja (Kuala Lumpur)* · 120
Abdullaha I, meczet Króla → Króla Abdullaha I, meczet · *świąt.* · *Jordania (Amman)* · 114
Abdullaha Ansariego, mauzoleum Chodży → Chodży Abdullaha Ansariego, mauzoleum · *grob.* · *Afganistan (kolo Heratu)* · 85
Abu Hanify, meczet · *świąt.* · *Irak (Bagdad)* · 104
Achillejon · *zab.* · *Grecja (wyspa Korfu)* · 27
Ad-Dajr al-Bahri · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
Adama Mickiewicza, ulica → Giedymina, aleja · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 32
Admiralicji, gmach · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 52
Adżanty, Groty · *zab.* · *Indie (kolo Aurangabadu)* · 102
Afrodyty, świątynia · *zab.* · *Turcja (Afrodyzja)* · 131
Agamemnona, grób → Atrusza, skarbiec · *grob.* · *Grecja (kolo Myken)* · 26
Aghlabidów, Baseny · *zab.* · *Tunezja (Kairuan)* · 153
Agora · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 27
Ahmada al-Mursiego, meczet · *świąt.* · *Egipt (Aleksandria)* · 140
Ahmada Beja, pałac · *zab.* · *Algieria (Konstantyna)* · 137
Ahmada Ibn Tuluna, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 140
Ahmada Jasawiego, mauzoleum Chodży → Chodży Ahmada Jasawiego, mauzoleum · *grob.* · *Kazachstan (Turkiestan)* · 116
Ahmeda III, fontanna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
Ajrawateśwary, świątynia · *świąt.* · *Indie (kolo Tańdżawuru)* · 97
Ak-Saraj · *zab.* · *Uzbekistan (Shahrisabz)* · 133
Akbara, grobowiec · *grob.* · *Indie (Agra)* · 100
Akerman · *twier.* · *Ukraina (Białogród nad Dniestrem)* · 71
Akrokorynt · *twier.* · *Grecja (kolo Koryntu)* · 27
Akropol Centralny · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157
Akropol Południowy · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157
Akropol Północny · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157
Aksa, meczet Al- → Al-Aksa, meczet · *świąt.* · *Jerozolima* · 110
Aksunkura, meczet → Błękitny Meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 139
Al-Aksa, meczet · *świąt.* · *Jerozolima* · 110
Al-Azhar, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 140

al-Bahri, Ad-Dajr → Ad-Dajr al-Bahri · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
Al-Dżazzara, meczet · *świąt.* · *Izrael (Akka)* · 108
Al-Fatiha, meczet · *świąt.* · *Bahrajn (Manama)* · 88
Al-Hakima, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 140
Al-Husajna, mauzoleum Imama → Imama Al-Husajna, mauzoleum · *grob.* · *Irak (Karbala)* · 105
Al-Husajna, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
Al-Kaba · *świąt.* · *Arabia Saud. (Mekka)* · 85
Al-Mansura, Wielki Meczet → Wielki Meczet · *świąt.* · *Liban (Trypolis)* · 119
Al-Mansura Kalawuna, meczet Sultana → Sultana Al-Mansura Kalawuna, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
Al-Muajjada, meczet Sultana → Sultana Al-Muajjada, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
Alabastrowy, meczet → Muhammada Alego, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
Alaeddina, meczet · *świąt.* · *Turcja (Ankara)* · 130
Alaeddina, meczet · *świąt.* · *Turcja (Antalya)* · 130
Alaeddina, meczet · *świąt.* · *Turcja (Konya)* · 130
Alego, mauzoleum Imama → Imama Alego, mauzoleum · *grob.* · *Irak (An-Nadżaf)* · 104
Alego Ibn Jusufa, meczet · *świąt.* · *Maroko (Marrakesz)* · 148
Aleja Gwiazd → Gwiazd, Aleja · *ul.* · *USA (Los Angeles)* · 160
Aleksandra III, most · *most* · *Francja (Paryż)* · 23
Aleksandra Newskiego, ławra · *świąt.* · *Rosja (Petersburg)* · 49
Aleksandra Newskiego, plac · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
Aleksandra Newskiego, sobór · *świąt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21
Aleksandria · *park* · *Ukraina (Biała Cerkiew)* · 73
Aleksandrowski, ogród · *park* · *Rosja (Moskwa)* · 53
Alkazar · *twier.* · *Hiszpania (Segowia)* · 30
Alkazar · *zab.* · *Hiszpania (Toledo)* · 30
Alkazar Królewski · *zab.* · *Hiszpania (Sewilla)* · 30
Alkazar Królewski w Sewilli → Alkazar Królewski · *zab.* · *Hiszpania (Sewilla)* · 30
Alkazar w Segowii → Alkazar · *twier.* · *Hiszpania (Segowia)* · 30
Alkazar w Toledo → Alkazar · *zab.* · *Hiszpania (Toledo)* · 30
Allenby'ego, most · *most* · *Jordania, Palestyna* · 114, 123
Ambasadorów, pagoda · *świąt.* · *Wietnam (Hanoi)* · 133
Amira Czachmagha, plac · *pl.* · *Iran (Jazd)* · 105
Amona-Re, Wielka Świątynia → Wielka Świątynia Amona-Re · *zab.* · *Egipt (Karnak)* · 143

- Amra Ibn al-Asa, meczet · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 141
 Andaluzijski, meczet · *święt.* · *Maroko (Fez)* · 148
 Andrásyego, aleja · *ul.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Angielskie, Nabrże · *ul.* · *Rosja (Petersburg)* · 45
 Angkor Wat · *zab.* · *Kambodża (Angkor)* · 115
 Antokolski, cmentarz · *cm.* · *Litwa (Wilno)* · 36
 Antonina, Termy · *zab.* · *Tunezja (Kartagina)* · 153
 Antonina, wał · *zab.* · *Wlk. Bryt.* · 79
 Apollina Epikuriosa, świątynia · *zab.* · *Grecja (Bassaj)* · 28
 Apollina, świątynia · *zab.* · *Turecja (Didyma)* · 131
 Arafata, mauzoleum Jasira → Jasira Arafata, mauzoleum · *grob.* · *Palestyna (Ramallah)* · 124
 Arbacki, plac · *pl.* · *Rosja (Moskwa)* · 46
 Arbat, Nowy → Nowy Arbat · *ul.* · *Rosja (Moskwa)* · 46
 Archangielski, sobór · *święt.* · *Rosja (Moskwa)* · 50
 Archaniola Gabriela, cerkiew · *święt.* · *Izrael (Nazaret)* · 108
 Artemidy, świątynia · *zab.* · *Jordania (Dżarasz)* · 115
 Artemidy, świątynia · *zab.* · *Turecja (Selçuk)* · 131
 Artemizjon → Artemidy, świątynia · *zab.* · *Turecja (Selçuk)* · 131
 Askarysów, pomnik · *pom.* · *Tanzania (Dar es Salaam)* · 152
 Askii, grobowiec · *grob.* · *Mali (Gao)* · 148
 Asklepejon · *zab.* · *Grecja (Epidaurus)* · 27
 Asklepios, sanktuarium → Asklepejon · *zab.* · *Grecja (Epidaurus)* · 27
 Asuańska, tama · *zap.* · *Egipt* · 139
 Atatürka, mauzoleum · *grob.* · *Turecja (Ankara)* · 130
 Atatürka, most · *most* · *Turecja (Stambul)* · 129
 Ateneum, Rumuńskie → Rumuńskie Ateneum · *zab.* · *Rumunia (Bukareszt)* · 56
 Ateny, świątynia · *zab.* · *Turecja (Priene)* · 131
 Ateńczyków, Skarbiec → Skarbiec Ateńczyków · *zab.* · *Grecja (Delfy)* · 28
 Ateszguh · *święt.* · *Azerbejdżan (Suraxami)* · 87
 Aton, Nowy → Nowy Aton · *święt.* · *Gruzja (Nowy Aton)* · 95
 Atrusza, skarbiec · *grob.* · *Grecja (koło Myken)* · 26
 Attalosa, Stoa → Stoa Attalosa · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28
 Augusta, forum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Augusta, mauzoleum · *grob.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Augusta, świątynia · *zab.* · *Chorwacja (Pula)* · 17
 Augusta i Romy, świątynia · *zab.* · *Turecja (Ankara)* · 131
 Aureliański, mur · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Awicenny, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Hamadan)* · 106
 Azhar, meczet Al- → Al-Azhar, meczet · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 140
- B**
- Baala, świątynia · *zab.* · *Syria (Palmyra)* · 127
 Baba, mauzoleum · *grob.* · *Izrael (Hajfa)* · 108
 Babi Jar · *antr.* · *Ukraina (Kijów)* · 74
 Babura, Ogrody · *park* · *Afganistan (Kabul)* · 85
 Bachusa, świątynia · *zab.* · *Liban (Baalbek)* · 119
 Bagrata, katedra · *święt.* · *Gruzja (Kutaisi)* · 95
 Baha Allaha, sanktuarium · *grob.* · *Izrael (kolo Akki)* · 109
 Bahari, Deir el- → Ad-Dajr al-Bahri · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
 Bahri, Ad-Dajr al- → Ad-Dajr al-Bahri · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
 Bajazyda, plac · *pl.* · *Turecja (Stambul)* · 128
 Bajazyda I, meczet · *święt.* · *Turecja (Bursa)* · 130
 Bajazyda II, meczet · *święt.* · *Turecja (Stambul)* · 130
 Bajkonur · *kom.* · *Kazachstan* · 116
 Bajkowa, cmentarz · *cm.* · *Ukraina (Kijów)* · 70
 Bajon · *zab.* · *Kambodża (Angkor Thom)* · 115
 Bałycki, dworzec · *dw. kol.* · *Rosja (Petersburg)* · 47
 Baseny Aghlabidów → Aghlabidów, Baseny · *zab.* · *Tunezja (Kairuan)* · 153
 Bastylii, plac · *pl.* · *Francja (Paryż)* · 23
 Baszta Rybacka → Rybacka, Baszta · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
 Baudouina I, Stadion Króla → Króla Baudouina I, Stadion · *antr.* · *Belgia (Bruksela)* · 5
 Bazarowy, meczet · *święt.* · *Kosowo (Prisztina)* · 32
 Bazyliańów, klasztor · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 36
 Belweder · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
 Belweder, Dolny → Dolny Belweder · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
 Belweder, Górny → Górny Belweder · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
 Bema, plac Józefa → Józefa Bema, plac · *pl.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Ben Ezry, synagoga · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 141
 Ben Guriona, port lotniczy · *lotn.* · *Izrael (kolo Tel Awiwu-Jafy)* · 107
 benedyktyński Świątego Jana, klasztor → Świątego Jana, klasztor benedyktyński · *święt.* · *Szwajcaria (Müstair)* · 60
 Benita Juárez, port lotniczy · *lotn.* · *Meksyk (Meksyk)* · 158
 Berliński, Mur · *antr.* · *Niemcy (Berlin)* · 44
 Bernardynek, kościół → Świątego Ducha, sobór · *święt.* · *Białoruś (Mińsk)* · 10
 Bernardynów, kościół → Świątego Andrzeja, cerkiew · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 63
 Bernardynów, kościół → Świątego Franciszka i Świątego Bernardyna, kościół · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
 Bernardynów, kościół → Znalezienia Krzyża Świątego, kościół · *święt.* · *Białoruś (Grodno)* · 9
 Bernardyński, cmentarz · *cm.* · *Litwa (Wilno)* · 36
 Bernardyński, zaułek · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 33
 Berniniego, Kolumnada · *zab.* · *Watykan* · 75
 Besarabski, plac · *pl.* · *Ukraina (Kijów)* · 61
 Betesda → Owcza, sadzawka · *zab.* · *Jerozolima* · 112
 Betlejemska, kaplica · *święt.* · *Czechy (Praga)* · 18
 bez Powrotu, Brama · *pom.* · *Benin (Ouidah)* · 138

- bez Powrotu, Most · *most* · Korea Pd., Korea Pn. · 117, 117
- Bębna, wieża · *zab.* · Chiny (Xi'an) · 92
- Biała Fara · *świąt.* · Białoruś (Nowogródek) · 6
- Biała Wieża · *zab.* · Grecja (Saloniki) · 27
- Białego Konia, świątynia · *świąt.* · Chiny (Luoyang) · 90
- Białej Czapli, zamek → Himeji, zamek · *twier.* · Japonia (Himeji) · 113
- Białoruski, dworzec · *dw. kol.* · Rosja (Moskwa) · 47
- Biały Dom · *zab.* · USA (Waszyngton) · 161
- Biały Klasztor · *świąt.* · Egipt (koło Saohadzu) · 139
- Biały Pałac → Ak-Saraj · *zab.* · Uzbekistan (Shahrisabz) · 133
- Bibi Chanum, meczet · *świąt.* · Uzbekistan (Samarkanda) · 132
- Biczowania, kaplica → Biczowania, kościół · *świąt.* · Jerozolima · 109
- Biczowania, kościół · *świąt.* · Jerozolima · 109
- Biskajski, most · *most* · Hiszpania (Portugalete) · 29
- Błękitny Meczet · *świąt.* · Afganistan (Mazar-i Szarif) · 85
- Błękitny Meczet · *świąt.* · Egipt (Kair) · 139
- Błękitny Meczet · *świąt.* · Turcja (Stambul) · 129
- Błotny, plac · *pl.* · Rosja (Moskwa) · 46
- Bogd-chana, pałac · *zab.* · Mongolia (Ulan Bator) · 122
- Bogurodzicy, cerkiew · *świąt.* · Bułgaria (koło Iwanowa) · 14
- Bogurodzicy, cerkiew · *świąt.* · Kosowo (Prizren) · 32
- Bohaterów, plac · *pl.* · Węgry (Budapeszt) · 76
- Bohaterów, pomnik · *pom.* · Indonezja (Surabaja) · 104
- Bohdana Chmielnickiego, plac → Sofijski, plac · *pl.* · Ukraina (Kijów) · 62
- Boimów, kaplica · *świąt.* · Ukraina (Lwów) · 64
- Bojańska, cerkiew · *świąt.* · Bułgaria (Sofia) · 14
- Boleści, Maska → Maska Boleści · *pom.* · Rosja (Mağadan) · 54
- Boleści, Ściana → Ściana Boleści · *pom.* · Rosja (Moskwa) · 54
- Bombaju, Sąd Najwyższy → Sąd Najwyższy Bombaju · *zab.* · Indie (Mumbaj) · 102
- Bomby Atomowej, Kopuła → Pokoju, pomnik · *antr.* · Japonia (Hiroshima) · 114
- Bosforski, most · *most* · Turcja (Stambul) · 129
- Boskiego Zbawiciela, katedra · *świąt.* · Czechy (Ostrawa) · 18
- Bożego Ciała, kościół · *świąt.* · Białoruś (Nieśwież) · 7
- Bożego Ciała, kościół → Najświętszej Eucharystii, cerkiew · *świąt.* · Ukraina (Lwów) · 62
- Bractwa Czarnogłowych, dom · *zab.* · Estonia (Tallinn) · 22
- Bractwa Czarnogłowych, dom · *zab.* · Łotwa (Ryga) · 39
- Brahmy, świątynia · *świąt.* · Indie (Puszkar) · 97
- Brama Indii → Indii, Brama · *zab.* · Indie (Nowe Delhi) · 101
- Brama Zwycięstwa → Zwycięstwa, Brama · *antr.* · Laos (Wientian) · 118
- Brandenburska, brama · *zab.* · Niemcy (Berlin) · 43
- Brookliński, most · *most* · USA (Nowy Jork) · 160
- Bryhadiśwary, świątynia · *świąt.* · Indie (koło Tańdżawuru) · 97
- Bryhadiśwary, świątynia · *świąt.* · Indie (Tańdżawur) · 97
- Brzeska, twierdza · *twier.* · Białoruś (Brześć) · 11
- Buddy, park · *park* · Laos (koło Wientianu) · 118
- Buloński, Lasek · *park* · Francja (Paryż) · 24
- Burgiby, mauzoleum Habiba → Habiba Burgiby, mauzoleum · *grob.* · Tunezja (Monastyr) · 153
- Butrymowiczów, pałac · *zab.* · Białoruś (Pińsk) · 11
- C**
- Cara Oswobodziciela, bulwar · *ul.* · Bułgaria (Sofia) · 13
- Carskie Sioło · *zab.* · Rosja (Puszkina) · 52
- Carycyno · *zab.* · Rosja (Moskwa) · 52
- Cassino, Monte → Monte Cassino · *świąt.* · Włochy (koło Cassino) · 80
- Celsusa, biblioteka · *zab.* · Turcja (Efez) · 130
- Centralny, Akropol → Akropol Centralny · *zab.* · Gwatemala (Tikal) · 157
- Centralny, plac → Październikowy, plac · *pl.* · Białoruś (Mińsk) · 6
- Centralny, Targ → Targ Centralny · *antr.* · Łotwa (Ryga) · 39
- Centrum Kosmiczne Johna F. Kennedy'ego → Johna F. Kennedy'ego, Centrum Kosmiczne · *kom.* · USA · 160
- Cesarska, cytadela · *twier.* · Wietnam (Hanoi) · 134
- Cesarska, katedra · *świąt.* · Niemcy (Frankfurt nad Menem) · 42
- Cesarski, meczet · *świąt.* · Bośnia i Hercegowina (Sarajewo) · 13
- Cesarski, meczet · *świąt.* · Kosowo (Prisztina) · 32
- Cesarski Meczet · *świąt.* · Pakistan (Lahaur) · 123
- Cesarski, ogród · *park* · Chiny (Pekin) · 92
- Cesarski, pałac · *zab.* · Japonia (Kioto) · 113
- Cesarski, pałac · *zab.* · Japonia (Tokio) · 113
- Cesarskich Przodków, świątynia · *świąt.* · Chiny (Pekin) · 90
- Cesarza Dżahangira, grobowiec · *grob.* · Pakistan (Lahaur) · 123
- Cestiusza, piramida · *grob.* · Włochy (Rzym) · 81
- Cetyński, monastyr · *świąt.* · Czarnogóra (Cetynia) · 18
- Cezara, forum · *zab.* · Włochy (Rzym) · 81
- Chajberska, brama · *antr.* · Pakistan (Dżamrud) · 123
- Chanów, pałac · *zab.* · Ukraina (Bakczysaraj) · 72
- Chanów, Wielki Meczet → Wielki Meczet Chanów · *świąt.* · Ukraina (Bakczysaraj) · 70
- Chanów Szekijskich, pałac · *zab.* · Azerbejdżan (Szeki) · 88
- Charlesa de Gaulle'a, plac · *pl.* · Francja (Paryż) · 23
- Chatyń · *antr.* · Białoruś (koło Lohojska) · 12
- Chefrena, piramida · *zab.* · Egipt (Giza) · 142
- Cheopsa, piramida · *zab.* · Egipt (Giza) · 142
- Chilandar · *świąt.* · Grecja (półwysep Athos) · 25

- Chiński, Wielki Mur → Wielki Mur Chiński · *zab.* · *Chiny* · 92
- Chmielnickiego, plac Bohdana → Sofijski, plac · *pl.* · *Ukraina (Kijów)* · 62
- Chodży Abdulla Ansarięo, mauzoleum · *grob.* · *Afganistan (kolo Heratu)* · 85
- Chodży Ahmada Jasawiego, mauzoleum · *grob.* · *Kazachstan (Turkiestan)* · 116
- Chomejnego, mauzoleum · *grob.* · *Iran (kolo Teheranu)* · 106
- Chora · *świąt.* · *Turcja (Stambul)* · 129
- Chorwacki Teatr Narodowy · *zab.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 17
- Chóralna, synagoga · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 36
- Chóralna, synagoga → Wielka Synagoga · *świąt.* · *Ukraina (Drohobycz)* · 70
- Chóralna, Wielka Synagoga → Wielka Synagoga Chóralna · *świąt.* · *Białoruś (Grodno)* · 11
- Chóralna, Wielka Synagoga → Wielka Synagoga Chóralna · *świąt.* · *Rosja (Petersburg)* · 51
- Chreszczatyk · *ul.* · *Ukraina (Kijów)* · 61
- Chrystusa, katedra · *świąt.* · *USA (Garden Grove)* · 161
- Chrystusa Króla, katedra · *świąt.* · *Litwa (Poniewież)* · 34
- Chrystusa Króla, katedra · *świąt.* · *RPA (Johannesburg)* · 150
- Chrystusa Króla, katedra · *świąt.* · *Tanzania (Zanzibar City)* · 151
- Chrystusa Pantokratora, cerkiew · *świąt.* · *Bułgaria (Nesebyr)* · 14
- Chrystusa Zbawiciela, sobór · *świąt.* · *Rosja (Moskwa)* · 50
- Chrystusa Zbawiciela, statua · *pom.* · *Brazylia (Rio de Janeiro)* · 166
- Chrystusowy, kościół · *świąt.* · *Malezja (Malakka)* · 120
- Chwały, kopiec · *antr.* · *Białoruś (kolo Mińska)* · 12
- Ciemny Kościół · *świąt.* · *Turcja (Göreme)* · 129
- Cieśniny Malakka, meczet · *świąt.* · *Malezja (Malakka)* · 120
- Circus Maximus · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
- Cudów, Dom · *zab.* · *Tanzania (Zanzibar City)* · 152
- Cyrulika, meczet · *świąt.* · *Tunezja (Kairuan)* · 152
- Cyrusa Wielkiego, grobowiec · *grob.* · *Iran (Pasargady)* · 106
- Czarna Brama · *zab.* · *Tunezja (Al-Mahdijja)* · 153
- Czarna Kamienica · *zab.* · *Ukraina (Lwów)* · 71
- Czarny Kościół · *świąt.* · *Rumunia (Braszów)* · 55
- Czarny Kościół → Świętego Tadeusza, monastyr · *świąt.* · *Iran (kolo Sejah Cezsme)* · 106
- Czarownika, piramida · *zab.* · *Meksyk (Uxmal)* · 158
- Czaszki, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Palenque)* · 158
- Czerwona Wieża · *zab.* · *Turcja (Alanya)* · 131
- Czerwonej Gwiazdy, plac · *pl.* · *Benin (Kotonu)* · 138
- Czerwony Dom · *zab.* · *Liechtenstein (Vaduz)* · 32
- Czerwony Fort · *twier.* · *Indie (Agra)* · 101
- Czerwony Fort · *twier.* · *Indie (Delhi)* · 101
- Czerwony Klasztor · *świąt.* · *Egipt (kolo Sauhadzu)* · 139
- Czerwony Klasztor · *świąt.* · *Słowacja (Czerwony Klasztor)* · 57
- Czerwony Kościół → Świętego Szymona i Świętej Heleny, kościół · *świąt.* · *Białoruś (Mińsk)* · 9
- Czerwony, plac · *pl.* · *Rosja (Moskwa)* · 46
- Czerwony Ratusz · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
- Czojdzin-lamy, klasztor · *świąt.* · *Mongolia (Ulan Bator)* · 121
- Czterdziestu Dni, klasztor · *świąt.* · *Palestyna (kolo Jerycha)* · 124
- Czterdziestu Kolumn, pałac · *zab.* · *Iran (Isfahan)* · 107
- Czterdziestu Męczenników, cerkiew · *świąt.* · *Bułgaria (Wielkie Tyrnowo)* · 14
- Czterdziestu Męczenników, katedra · *świąt.* · *Syria (Aleppo)* · 126

Ć

Ćennakeśawy, świątynia · *świąt.* · *Indie (Belur)* · 97

D

- Dahszur · *cm.* · *Egipt (kolo Kairu)* · 141
- Dajr al-Bahri, Ad → Ad-Dajr al-Bahri · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
- Damasczeńska, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
- Daniela, mauzoleum Proroka → Proroka Daniela, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Suza)* · 107
- Daniela, meczet Proroka → Proroka Daniela, meczet · *świąt.* · *Egipt (Aleksandria)* · 141
- Dariusza, pałac · *zab.* · *Iran (Persepolis)* · 107
- Dariusza I, grobowiec · *grob.* · *Iran (kolo Persepolis)* · 106
- Dawida, brama → Syjońska, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
- Dawida, grobowiec Króla → Króla Dawida, grobowiec · *grob.* · *Jerozolima* · 110
- Dawida, wieża · *twier.* · *Jerozolima* · 111
- Deir el-Bahari → Ad-Dajr al-Bahri · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
- Deja, pałac · *zab.* · *Algieria (Algier)* · 137
- Dekabrystów, plac → Senacki, plac · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
- Delhijska, brama · *zab.* · *Indie (Delhi)* · 101
- Dioklecjana, pałac · *zab.* · *Chorwacja (Split)* · 17
- Dioklecjana, Termy · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 82
- Dionizosa, Teatr · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 29
- Diwana Begiego, medresa · *świąt.* · *Uzbekistan (Buchara)* · 132
- Długi Herman · *zab.* · *Estonia (Tallinn)* · 22
- Dobrego Jezusa, sanktuarium · *świąt.* · *Brazylia (Congonhas)* · 166
- Dobrej Nadziei, zamek · *twier.* · *RPA (Kapsztad)* · 150
- Dolina Królów · *cm.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
- Dolina Królów · *cm.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
- Dolny Belweder · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4

Dolny, Zamek · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 37
 Dom Cudów → Cudów, Dom · *zab.* · *Tanzania (Zanzibar City)* · 152
 Dominikanów, klasztor → Krzyża Świętego, monastyr · *świąt.* · *Ukraina (Podkamień)* · 67
 Dominikanów, kościół → Najświętszej Eucharystii, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 62
 Dominikanów, kościół → Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Ukraina (Tarnopol)* · 64
 Doński, monastyr · *świąt.* · *Rosja (Moskwa)* · 49
 Dożów, pałac · *zab.* · *Włochy (Wenecja)* · 82
 Drezdeńska, Galeria · *zab.* · *Niemcy (Drezno)* · 43
 Droga Krzyżowa → Krzyżowa, Droga · *zab.* · *Jeruzolima* · 112
 Ducha Świętego, cerkiew → Świętego Ducha, cerkiew · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
 Ducha Świętego, cerkiew → Świętego Ducha, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Potylicz)* · 63
 Ducha Świętego, cerkiew → Świętego Ducha, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Rohatyn)* · 63
 Ducha Świętego, katedra · *świąt.* · *Kenia (Mombasa)* · 146
 Ducha Świętego, kościół → Świętego Ducha, kościół · *świąt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21
 Ducha Świętego, kościół → Świętego Ducha, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
 Ducha Świętego, sobór → Świętego Ducha, sobór · *świąt.* · *Białoruś (Mińsk)* · 10
 Durgi, świątynia · *świąt.* · *Indie (Ajhol)* · 97
 Dwarkanatha, świątynia · *świąt.* · *Indie (Dwarka)* · 97
 Dzierżynowo · *antr.* · *Białoruś (koło Iwieńca)* · 12
 Dziesięciu Tysięcy Buddów, Groty · *zab.* · *Chiny (koło Longmen)* · 91
 Dziewicza, baszta · *zab.* · *Azerbejdżan (Baku)* · 88
 Dziewięciu Smoków, ściana · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91
 Dziewięciu Smoków, ściana · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91
 Dzikich Gęsi, Mała Pagoda → Mała Pagoda Dzikich Gęsi · *świąt.* · *Chiny (Xi'an)* · 90
 Dzikich Gęsi, Wielka Pagoda → Wielka Pagoda Dzikich Gęsi · *świąt.* · *Chiny (Xi'an)* · 90
 Dzwonu, wieża · *zab.* · *Chiny (Xi'an)* · 92
 Dżahangira, grobowiec Cesarza → Cesarza Dżahangira, grobowiec · *grob.* · *Pakistan (Lahaur)* · 123
 Dżahangira, pałac · *zab.* · *Indie (Orcha)* · 102
 Dżantar Mantar · *zab.* · *Indie (Dżajpur)* · 102
 Dżantar Mantar · *zab.* · *Indie (Nowe Delhi)* · 101
 Dżinnaha, port lotniczy · *lotn.* · *Pakistan (Karaczi)* · 122
 Dżazzara, meczet Al- → Al-Dżazzara, meczet · *świąt.* · *Izrael (Akka)* · 108
 Dżingereber · *świąt.* · *Mali (Timbuktu)* · 147
 Dżosera, Schodkowa Piramida → Schodkowa Piramida Dżosera · *zab.* · *Egipt (Sakkara)* · 143

E

Eczmiażyn · *świąt.* · *Armenia (Wagharszapat)* · 86

Egiptski, bazar · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 130
 Eiffla, wieża · *zab.* · *Francja (Paryż)* · 24
 el-Bahari, Deir → Ad-Dajr al-Bahri · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
 Elefanty, Groty · *zab.* · *Indie (koło Mumbaju)* · 102
 Elizejski, pałac · *zab.* · *Francja (Paryż)* · 24
 Elizejskie, Pola → Pola Elizejskie · *ul.* · *Francja (Paryż)* · 23
 Elizeusza, źródło · *zab.* · *Palestyna (Jerycho)* · 125
 Elury, Groty · *zab.* · *Indie (koło Aurangabadu)* · 102
 Elżbiety, most · *most* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Elżbiety, wieża · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
 Erechtejon · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 27
 Escorial · *zab.* · *Hiszpania (koło San Lorenzo de El Escorial)* · 30
 Eskurial → Escorial · *zab.* · *Hiszpania (koło San Lorenzo de El Escorial)* · 30
 Estery i Mordechaj, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Hamadan)* · 106
 Eszmuna, świątynia · *zab.* · *Liban (koło Sydonu)* · 120
 Ethema Beja, meczet · *świąt.* · *Albania (Tirana)* · 3
 Eufrazjusza, bazylika · *świąt.* · *Chorwacja (Poreč/Parenzo)* · 16
 Eupalinosa, tunel · *zab.* · *Grecja (wyspa Samos)* · 29
 Eurazja, tunel · *tun.* · *Turcja (Stambul)* · 129
 Europejski, plac · *pl.* · *Ukraina (Kijów)* · 61
 Europort · *antr.* · *Holandia* · 31
 Europy, Park · *antr.* · *Litwa (koło Wilna)* · 37
 Eurotunel · *tun.* · *Francja, Wielka Brytania* · 23, 78
 Ewangelicki, Wielki Kościół → Wielki Kościół Ewangelicki · *świąt.* · *Węgry (Debreczyn)* · 77
 Ezechiasza, sadzawka · *zab.* · *Jeruzolima* · 112

F

Fahda, droga Króla → Króla Fahda, droga · *kom.* · *Arabia Saud., Bahrajn* · 85, 88
 Fahda, fontanna Króla → Króla Fahda, fontanna · *antr.* · *Arabia Saud. (Dzudda)* · 86
 Fajsala, meczet Króla → Króla Fajsala, meczet · *świąt.* · *Pakistan (Islamabad)* · 123
 Famagustiańska, brama · *zab.* · *Cypr (Nikozja)* · 93
 Fasiledesa, łaźnie · *zab.* · *Etiopia (Gonder)* · 144
 Fasiledesa, pałac · *zab.* · *Etiopia (Gonder)* · 144
 Fatiha, meczet Al- → Al-Fatiha, meczet · *świąt.* · *Bahrajn (Manama)* · 88
 Fatimy al-Masumy, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Kom)* · 107
 Federacji, plac · *pl.* · *Australia (Melbourne)* · 171
 Federacji, Wieża → Wieża Federacji · *antr.* · *Rosja (Moskwa)* · 55
 Felix Romuliana · *zab.* · *Serbia (koło Zaječaru)* · 57
 Feniksa, Pawilon · *świąt.* · *Japonia (koło Kioto)* · 113
 Ferapontowski, monastyr · *świąt.* · *Rosja (Ferapontowo)* · 49
 File · *zab.* · *Egipt (koło Asuanu)* · 142
 Filipejon · *zab.* · *Grecja (Olimpia)* · 27

Filoksenosa, cysterna → Tysiaca i Jednej Kolumny, cysterna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
 Fiński, dworzec · *dw. kol.* · *Rosja (Petersburg)* · 47
 Firdausiego, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Tus)* · 107
 Forum · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 27
 forum Augusta → Augusta, forum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 forum Cezara → Cezara, forum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Forum Romanum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 forum Trajana → Trajana, forum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Foucauld, pustelnia Karola de → Karola de Foucauld, pustelnia · *zab.* · *Algieria (kolo Tamanghastu)* · 137
 Franciszka Józefa, most → Wolności, most · *most* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Franciszkanów, kościół → Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 36
 Fredrick, fort · *twier.* · *Sri Lanka (Trikunamalaja)* · 126
 Fredrów, pałac · *zab.* · *Ukraina (Wisznia)* · 72

G

Gaj Szewczeni · *antr.* · *Ukraina (Lwów)* · 74
 Galaty, most · *most* · *Turcja (Stambul)* · 129
 Galaty, wieża · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 132
 Galeriusza, łuk · *zab.* · *Grecja (Saloniki)* · 28
 Galeriusza, mauzoleum → Świętego Jerzego, rotunda · *świąt.* · *Grecja (Saloniki)* · 26
 Gamy, most Vasco da → Vasco da Gamy, most · *most* · *Portugalia (Lizbona)* · 45
 Gandhi, port lotniczy Indiry → Indiry Gandhi, port lotniczy · *lotn.* · *Indie (kolo Delhi)* · 95
 Garbarzy, most · *most* · *Albania (Tirana)* · 3
 Gaulle'a, plac Charlesa de → Charlesa de Gaulle'a, plac · *pl.* · *Francja (Paryż)* · 23
 Gazi Husrev-bega, meczet · *świąt.* · *Bośnia i Hercegowina (Sarajewo)* · 13
 Gazi Kasima Paszy, meczet → Matki Boskiej Gromnicznej, kościół · *świąt.* · *Węgry (Pecz)* · 77
 Gellérta, Termy · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
 Genuieńska, twierdza · *twier.* · *Ukraina (Sudak)* · 71
 Getsemani → Oliwny, ogród · *park* · *Jerozolima* · 112
 Gichon · *zab.* · *Jerozolima* · 111
 Giedymina, aleja · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 32
 Giedymina, wieża · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 37
 Giełda Jedwabiu · *zab.* · *Hiszpania (Walencja)* · 30
 Giełdy, gmach · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 52
 Giełgudów, zamek → Poniemuń · *twier.* · *Litwa (kolo Jurborka)* · 36
 Gliniańska, brama · *zab.* · *Ukraina (Lwów)* · 71
 Główna, świątynia · *zab.* · *Peru (Machu Picchu)* · 167
 Główne Archiwum Indii · *zab.* · *Hiszpania (Sewilla)* · 30
 Główny, plac · *pl.* · *Peru (Machu Picchu)* · 166
 Gnojna, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
 Golgota · *świąt.* · *Jerozolima* · 109

Gomateśwary, posąg · *pom.* · *Indie (Śrawanabelagola)* · 103
 Goplana, Willa · *zab.* · *Ukraina (Truskawiec)* · 73
 Gorkiego, park · *park* · *Rosja (Moskwa)* · 54
 Gór Kaskadowych, tunel · *tun.* · *USA* · 160
 Górnogermańsko-Retycki, Limes · *zab.* · *Niemcy* · 43
 Górny Belweder · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
 Grace, ogród Różany Księżnej → Różany Księżnej Grace, ogród · *park* · *Monako* · 42
 Grobu Najświętszej Marii Panny, kościół · *świąt.* · *Jerozolima* · 110
 Grobu Świętego, bazylika · *świąt.* · *Jerozolima* · 109
 Groty Watykańskie → Watykańskie, Groty · *zab.* · *Watykan* · 75
 Gródecka, ulica · *ul.* · *Ukraina (Lwów)* · 61
 Gruba Małgorzata · *zab.* · *Estonia (Tallinn)* · 22
 Gubernatora, pałac · *zab.* · *Meksyk (Uxmal)* · 158
 Guggenheima, Muzeum · *antr.* · *Hiszpania (Bilbao)* · 31
 Guggenheima, Muzeum · *antr.* · *USA (Nowy Jork)* · 161
 Gwardii Szwajcarskiej, koszary · *zab.* · *Watykan* · 75
 Gwiazd, Aleja · *ul.* · *USA (Los Angeles)* · 160
 Gwiazdy, plac → Charlesa de Gaulle'a, plac · *pl.* · *Francja (Paryż)* · 23

H

Habiba Burgiby, mauzoleum · *grob.* · *Tunezja (Monastyr)* · 153
 Hadriana, Biblioteka · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 27
 Hadriana, brama · *zab.* · *Turcja (Antalya)* · 131
 Hadriana, łuk · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28
 Hadriana, wał · *zab.* · *Wlk. Bryt.* · 79
 Hadriana, Willa · *zab.* · *Włochy (Tivoli)* · 82
 Hafiza, grobowiec · *grob.* · *Iran (Sziraz)* · 106
 Hagenbecka, Ogród Zoologiczny · *park* · *Niemcy (Hamburg)* · 43
 Hagia Sophia · *świąt.* · *Turcja (Stambul)* · 129
 Hagia Sophia, Mała → Mała Hagia Sophia · *świąt.* · *Turcja (Stambul)* · 129
 Hakeldama → Pole Krwi · *antr.* · *Jerozolima* · 112
 Hakima, meczet Al- → Al-Hakima, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 140
 Halicki, plac · *pl.* · *Ukraina (Lwów)* · 61
 Hallgrímura, kościół · *świąt.* · *Islandia (Reykjavik)* · 32
 Harmonii i Pokoju, świątynia · *świąt.* · *Chiny (Pekin)* · 90
 Hasana, meczet · *zab.* · *Maroko (Rabat)* · 149
 Hasana, meczet Sułtana → Sułtana Hasana, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
 Hasana, wieża · *zab.* · *Maroko (Rabat)* · 149
 Hasana II, meczet · *świąt.* · *Maroko (Casablanca)* · 148
 Hatszepsut, świątynia · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 143
 Hefajsteson · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 27
 Hegra · *cm.* · *Arabia Saud. (kolo Al-Ula)* · 86
 Herajon · *zab.* · *Grecja (Olimpia)* · 28
 Herajon · *zab.* · *Grecja (wyspa Samos)* · 27

Herkulesa, wieża · *zab.* · *Hiszpania (A Coruña)* · 30
 Hermana, zamek · *twier.* · *Estonia (Narwa)* · 21
 Heroda, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
 Heroda Attyka, Odeon · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28
 Hery, świątynia → Herajon · *zab.* · *Grecja (Olimpia)* · 28
 Hery, świątynia → Herajon · *zab.* · *Grecja (wyspa Samos)* · 27
 Hetmańskie, Wały → Wolności, aleja · *ul.* · *Ukraina (Lwów)* · 61
 Hidimby, świątynia · *świąt.* · *Indie (Manali)* · 98
 Hieroglifów, Schody · *zab.* · *Honduras (Copán)* · 157
 Hieronimitów, klasztor · *świąt.* · *Portugalia (Lizbona)* · 45
 Himeji, zamek · *twier.* · *Japonia (Himeji)* · 113
 Hipodrom · *pl.* · *Turcja (Stambuł)* · 128
 Historyczne, Narodowe Muzeum → Narodowe Muzeum Historyczne · *antr.* · *Albania (Tirana)* · 4
 Hiszama, pałac · *zab.* · *Palestyna (koło Jerycha)* · 124
 Hiszpańska Szkoła Jazdy · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
 Hiszpański, plac · *pl.* · *Włochy (Rzym)* · 79
 Hiszpańskie, Schody · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 82
 Ho Chi Minha, mauzoleum · *grob.* · *Wietnam (Hanoi)* · 134
 Hojsaleswary, świątynia · *świąt.* · *Indie (Halebidu)* · 98
 Holsztyńska, brama · *zab.* · *Niemcy (Lubeka)* · 43
 Hongkong-Zhuhai-Makau, most · *most* · *Chiny* · 90
 Hoovera, zaporą · *zap.* · *USA* · 160
 Horodeckiego, Dom → pod Chimerami, Dom · *zab.* · *Ukraina (Kijów)* · 71
 Horusa, świątynia · *zab.* · *Egipt (Edfu)* · 143
 Hrabiego, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Palenque)* · 159
 Humajuna, grobowiec · *grob.* · *Indie (Delhi)* · 100
 Humboldtów, Uniwersytet · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
 Husajna, mauzoleum Imama Al- → Imama Al-Husajna, mauzoleum · *grob.* · *Irak (Karbala)* · 105
 Husajna, meczet Al- → Al-Husajna, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
 Husajna, meczet Króla → Króla Husajna, meczet · *świąt.* · *Jordania (Amman)* · 114
 Husajna, most Króla → Allenby'ego, most · *most* · *Jordania, Palestyna* · 114, 123

I

Idei Dżucze, wieża · *antr.* · *Korea Pn. (Pjongjang)* · 117
 Idrisa I, zawija Maulaja → Maulaja Idrisa I, zawija · *świąt.* · *Maroko (Maulaj Idrisi)* · 148
 Idrisa II, zawija Maulaja → Maulaja Idrisa II, zawija · *świąt.* · *Maroko (Fez)* · 148
 Ijasu Wielkiego, pałac · *zab.* · *Etiopia (Gonder)* · 144
 Ikbala, Wielki Park → Wielki Park Ikbala · *park* · *Pakistan (Lahaur)* · 123
 Imama, meczet · *świąt.* · *Iran (Isfahan)* · 106
 Imama, plac · *pl.* · *Iran (Isfahan)* · 105
 Imama Al-Husajna, mauzoleum · *grob.* · *Irak (Karbala)* · 105

Imama Alego, mauzoleum · *grob.* · *Irak (An-Nadżaf)* · 104
 Imama Rezy, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Meszhed)* · 107
 Imienia Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Białoruś (Mińsk)* · 6
 Indii, Brama · *zab.* · *Indie (Nowe Delhi)* · 101
 Indii, Główne Archiwum → Główne Archiwum Indii · *zab.* · *Hiszpania (Sewilla)* · 30
 Indii, Wrota · *zab.* · *Indie (Mumbaj)* · 103
 Indiry Gandhi, port lotniczy · *lotn.* · *Indie (koło Delhi)* · 95
 Inkwizycji, pałac · *pl.* · *Kolumbia (Cartagena)* · 166
 Inskrypcji, świątynia · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157
 Inskrypcji, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Palenque)* · 159
 Inwalidów, pałac · *zab.* · *Francja (Paryż)* · 24
 Inżynierijny, zamek → Michajłowski, zamek · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 53
 Ipatiewski, monaster · *świąt.* · *Rosja (Kostroma)* · 49
 Ishaka Paszy, pałac · *zab.* · *Turcja (koło Doğubayazit)* · 131
 Ismaila, mauzoleum Maulaja → Maulaja Ismaila, mauzoleum · *grob.* · *Maroko (Meknes)* · 149
 Ismaila Samaniego, mauzoleum · *grob.* · *Uzbekistan (Buchara)* · 133
 Izstar, brama · *zab.* · *Irak (Babilon)* · 105
 Iwana Wazowa, Teatr Narodowy im. → Narodowy im. Iwana Wazowa, Teatr · *antr.* · *Bulgaria (Sofia)* · 16
 Iwana Wielkiego, dzwonnica · *świąt.* · *Rosja (Moskwa)* · 48
 Izmajłowski, park · *park* · *Rosja (Moskwa)* · 54
 Izdy, świątynia · *zab.* · *Egipt (koło Asuanu)* · 143

J

Jafy, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
 Jahja, Sidi → Sidi Jahja · *świąt.* · *Mali (Timbuktu)* · 148
 Jakuba, fort · *twier.* · *Gambia (Kunta Kinteh Island)* · 145
 Jakuba, studnia · *zab.* · *Palestyna (Nablus)* · 125
 Janowski, cmentarz · *cm.* · *Ukraina (Lwów)* · 70
 Japoński, most · *most* · *Wietnam (Hôj An)* · 133
 Jarosławski, dworzec · *dw. kol.* · *Rosja (Moskwa)* · 47
 Jasira Arafata, mauzoleum · *grob.* · *Palestyna (Ramallah)* · 124
 Jaskółcze Gniazdo · *zab.* · *Ukraina (Haspra)* · 71
 Jedności, pałac · *antr.* · *Kamerun (Jaunde)* · 146
 Jedwabiu, Gięda → Gięda Jedwabiu · *zab.* · *Hiszpania (Walencja)* · 30
 Jemeńska, brama · *zab.* · *Jemen (Sana)* · 114
 Jeni-Kale · *twier.* · *Ukraina (Kercz)* · 71
 Jerozolimską, synagoga · *świąt.* · *Czechy (Praga)* · 19
 Jezioro Nieśmiertelności → Nieśmiertelności, Jezioro · *antr.* · *Indie (Amritsar)* · 103
 Jezuitów, kościół → Świętego Franciszka Ksawerego, kościół · *świąt.* · *Litwa (Kowno)* · 34
 Jezuitów, kościół → Świętych Piotra i Pawła, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 64

Jezusa, kościół · *święt.* · *Łotwa (Ryga)* · 38
 Johna F. Kennedy'ego, Centrum Kosmiczne · *kom.*
 · *USA* · 160
 Johna F. Kennedy'ego, port lotniczy · *lotn.* · *USA (Nowy Jork)* · 160
 Jomo Kenyatty, mauzoleum · *grob.* · *Kenia (Nairobi)*
 · 146
 Jowisza, świątynia · *zab.* · *Chorwacja (Split)* · 17
 Jowisza, świątynia · *zab.* · *Liban (Baalbek)* · 120
 Jowisza, świątynia · *zab.* · *Syria (Damaszek)* · 127
 Jozuego, grób · *grob.* · *Palestyna (koło Nablusu)* · 124
 Józefa Bema, plac · *pl.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Juárez, port lotniczy Benita → Benita Juárez, port
 lotniczy · *lotn.* · *Meksyk (Meksyk)* · 158
 Jubileuszowa, synagoga → Jerozolimska, synagoga
 · *święt.* · *Czechy (Praga)* · 19
 Jubileuszowy, pałac → Narodowy, pałac · *antr.* · *Etiopia (Addis Abeba)* · 145

K

Kaba, Al → Al-Kaba · *święt.* · *Arabia Saud. (Mekka)*
 · 85
 Kabili, mauzoleum Laurenta → Laurenta Kabili,
 mauzoleum · *grob.* · *DRK (Kinsza)* · 139
 Kabusa, Wielki Meczec Sułtana → Wielki Meczec
 Sułtana Kabusa · *święt.* · *Oman (Maskat)* · 122
 Kadmea · *twier.* · *Grecja (Teby)* · 27
 Kairska, cytadela · *twier.* · *Egipt (Kair)* · 142
 Kaitbaja, fort · *twier.* · *Egipt (Aleksandria)* · 142
 Kaitbaja, meczet · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 141
 Kajlasanathy, świątynia · *święt.* · *Indie (Kańćipuram)*
 · 98
 Kajlasanathy, świątynia · *święt.* · *Indie (koło Aurangabadu)* · 98
 Kalkuty, Sąd Najwyższy → Sąd Najwyższy Kalkuty
 · *zab.* · *Indie (Kolkata)* · 102
 Kalwaria · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
 Kalwaria → Golgota · *święt.* · *Jerozolima* · 109
 Kalwaryjska, ulica · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 32
 Kalwaryjski, cmentarz · *cm.* · *Białoruś (Mińsk)* · 11
 Kamieniecka, baszta · *zab.* · *Białoruś (Kamieniec)* · 11
 Kamienna Brama · *zab.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 17
 Kamienny Most · *most* · *Macedonia Pn. (Skopje)* · 39
 Kandarija Mahadewy, świątynia · *święt.* · *Indie (Khadżuraho)* · 98
 Kanossa · *twier.* · *Włochy (koło Ciano d'Enza)* · 81
 Kanterberyjska, katedra · *święt.* · *Wlk. Bryt. (Canterbury)* · 78
 Kapitol · *zab.* · *USA (Waszyngton)* · 161
 Kapitołiński, plac · *pl.* · *Włochy (Rzym)* · 79
 Kapitulny, plac → Katedralny, plac · *pl.* · *Ukraina (Lwów)* · 61
 Kaplica Tablic → Tablic, Kaplica · *zab.* · *Etiopia (Aksum)* · 144
 Kaprijany · *święt.* · *Moldawia (koło Straszanów)* · 41
 Kapucynów, kościół · *święt.* · *Austria (Wiedeń)* · 4

Karakalli, Termy · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 82
 Karima Chana, twierdza · *twier.* · *Iran (Sziraz)* · 107
 Karli, Groty · *zab.* · *Indie (koło Mumbaiu)* · 102
 Karlsztejn · *twier.* · *Czechy (koło Berounu)* · 19
 Karni Maty, świątynia · *święt.* · *Indie (koło Bikaneru)*
 · 98
 Karola, most · *most* · *Czechy (Praga)* · 18
 Karola, plac · *pl.* · *Czechy (Praga)* · 18
 Karola V, pałac · *zab.* · *Hiszpania (Grenada)* · 30
 Karola de Foucauld, pustelnia · *zab.* · *Algieria (koło Tamanghastu)* · 137
 Karola Gustawa, brama → Tallińska, brama · *zab.*
 · *Estonia (Parnawa)* · 22
 Kaskady · *antr.* · *Armenia (Erywań)* · 87
 Kaszmirska, brama · *zab.* · *Indie (Delhi)* · 101
 Kataloński, plac · *pl.* · *Hiszpania (Barcelona)* · 29
 Katarzyny, pałac · *zab.* · *Rosja (Puszkina)* · 52
 Katedralny, plac · *pl.* · *Litwa (Wilno)* · 33
 Katedralny, plac · *pl.* · *Łotwa (Ryga)* · 37
 Katedralny, plac · *pl.* · *Ukraina (Lwów)* · 61
 Kawusa, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Gonbad-e Kawus)*
 · 107
 Kazański, dworzec · *dw. kol.* · *Rosja (Moskwa)* · 48
 Kazański, sobór · *święt.* · *Rosja (Moskwa)* · 50
 Kazański, sobór · *święt.* · *Rosja (Petersburg)* · 50
 Kazańskiej Ikony Matki Bożej, sobór → Kazański,
 sobór · *święt.* · *Rosja (Moskwa)* · 50
 Kennedy'ego, Centrum Kosmiczne Johna F. → Johna
 F. Kennedy'ego, Centrum Kosmiczne · *kom.* · *USA* · 160
 Kennedy'ego, port lotniczy Johna F. → Johna F.
 Kennedy'ego, port lotniczy · *lotn.* · *USA (Nowy Jork)*
 · 160
 Kenyatty, mauzoleum Jomo → Jomo Kenyatty,
 mauzoleum · *grob.* · *Kenia (Nairobi)* · 146
 Kijowski, dworzec · *dw. kol.* · *Rosja (Moskwa)* · 48
 Kilińskiego, park → Stryjski, park · *park* · *Ukraina (Lwów)* · 73
 Kim Ir Sena, mauzoleum · *grob.* · *Korea Pn. (Pjongjang)* · 117
 Kim Ir Sena, plac · *pl.* · *Korea Pn. (Pjongjang)* · 117
 Kireńska, brama · *zab.* · *Cypr (Nikozja)* · 93
 Kiży, Pogost → Pogost Kiży · *zab.* · *Rosja (wyspa Kiży)*
 · 53
 Klasztor · *zab.* · *Jordania (Petra)* · 115
 Knossos · *zab.* · *Grecja (koło Heraklionu)* · 28
 Koci Dom · *zab.* · *Łotwa (Ryga)* · 39
 Kolońska, katedra · *święt.* · *Niemcy (Kolonia)* · 42
 Kolorowy Meczec · *święt.* · *Macedonia Pn. (Tetowo)*
 · 40
 Koloseum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Kolosy Memnona · *pom.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 143
 Kołomieńskie · *zab.* · *Rosja (Moskwa)* · 52
 Konania, kościół → Wszystkich Narodów, kościół
 · *święt.* · *Jerozolima* · 110
 Kondora, świątynia · *zab.* · *Peru (Machu Picchu)* · 167
 Konfucjusza, świątynia · *święt.* · *Chiny (Qufu)* · 90

- Konfucjusza, świątynia · *świąt.* · *Tajwan (Tajpej)* · 128
 Koniecpolskich, zamek → Podhorecki, zamek · *twier.* · *Ukraina (Podhorce)* · 71
 Konopiszczycy · *twier.* · *Czechy (koło Benešova)* · 19
 Konopiszczycy → Konopiszczycy · *twier.* · *Czechy (koło Benešova)* · 19
 Konserwatorów, pałac · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 82
 Konstancyjna, bazylika · *świąt.* · *Niemcy (Trewir)* · 42
 Konstancyjna, kolumna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
 Konstancyjna, łuk · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Konstancyjna, obelisk · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
 Konstancyjna, Termy · *zab.* · *Francja (Arles)* · 24
 Konstancyjnowski, pałac · *zab.* · *Rosja (Strielna)* · 52
 Kontraktowy, plac · *pl.* · *Ukraina (Kijów)* · 61
 Kopuła Bomby Atomowej → Pokoju, pomnik · *antr.* · *Japonia (Hiroszima)* · 114
 Kossutha, plac Lajosa → Lajosa Kossutha, plac · *pl.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Kościelny, plac · *pl.* · *RPA (Pretoria)* · 150
 Kościuszki, ulica · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 32
 Krak des Chevaliers · *twier.* · *Syria (koło Talkalach)* · 126
 Kreml · *twier.* · *Rosja (Jarosław)* · 52
 Kreml · *twier.* · *Rosja (Kazań)* · 52
 Kreml · *twier.* · *Rosja (Moskwa)* · 52
 Kremłowski, Państwowy Pałac → Państwowy Pałac Kremłowski · *antr.* · *Rosja (Moskwa)* · 54
 Kremłowski, Wielki Pałac → Wielki Pałac Kremłowski · *zab.* · *Rosja (Moskwa)* · 53
 Króla Abdullaha I, meczet · *świąt.* · *Jordania (Amman)* · 114
 Króla Baudouina I, Stadion · *antr.* · *Belgia (Bruksela)* · 5
 Króla Dawida, grobowiec · *grob.* · *Jerozolima* · 110
 Króla Fahda, droga · *kom.* · *Arabia Saud., Bahrajn* · 85, 88
 Króla Fahda, fontanna · *antr.* · *Arabia Saud. (Dżudda)* · 86
 Króla Fajsala, meczet · *świąt.* · *Pakistan (Islamabad)* · 123
 Króla Husajna, meczet · *świąt.* · *Jordania (Amman)* · 114
 Króla Husajna, most → Allenby'ego, most · *most* · *Jordania, Palestyna* · 114, 123
 Króla Mendoga, most · *most* · *Litwa (Wilno)* · 33
 Króla Śiwadźiego, dworzec · *dw. kol.* · *Indie (Mumbaj)* · 96
 Króla Śiwadźiego, port lotniczy · *lotn.* · *Indie (koło Mumbaju)* · 95
 Króla Tomisława, plac · *pl.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 16
 Królewska, Droga · *zab.* · *Grecja (koło Heraklionu)* · 27
 Królewska, kamienica · *zab.* · *Ukraina (Lwów)* · 72
 Królewski, meczet · *świąt.* · *Albania (Berat)* · 3
 Królewski, meczet → Imama, meczet · *świąt.* · *Iran (Isfahan)* · 106
 Królewski, Wielki Pałac → Wielki Pałac Królewski · *zab.* · *Tajlandia (Bangkok)* · 128
 Królewskie, Groby · *cm.* · *Cypr (Pafos)* · 93
 Królewskie, Groby · *grob.* · *Jerozolima* · 110
 Królewskie, Obserwatorium → Obserwatorium Królewskie · *zab.* · *Wlk. Bryt. (Londyn)* · 78
 Królowej, pałac · *zab.* · *Madagaskar (Antananarywa)* · 147
 Królowej, studnia · *zab.* · *Indie (Patan)* · 103
 Królowej Pokoju, Narodowe Sanktuarium · *świąt.* · *Kazachstan (Oziornoje)* · 116
 Królowej Ranavalony I, pałac → Królowej, pałac · *zab.* · *Madagaskar (Antananarywa)* · 147
 Królowych, Dolina → Dolina Królowych · *cm.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
 Królów, Dolina → Dolina Królów · *cm.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
 Królów Numidyjskich, grobowiec · *grob.* · *Algieria (koło Tipasy)* · 137
 Krwi, Pole → Pole Krwi · *antr.* · *Jerozolima* · 112
 Kryszny, świątynia · *świąt.* · *Nepal (Patan)* · 122
 Kryształowa Katedra → Chrystusa, katedra · *świąt.* · *USA (Garden Grove)* · 161
 Kryty Bazar → Wielki Bazar · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 132
 Kryty Most · *most* · *Bulgaria (Łowecz)* · 14
 Krzywa Wieża w Pizie · *zab.* · *Włochy (Piza)* · 81
 Krzyża, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Palenque)* · 159
 Krzyża Świętego, kościół · *świąt.* · *Armenia (Hachpat)* · 86
 Krzyża Świętego, kościół · *świąt.* · *Turcja (wyspa Akdamar)* · 129
 Krzyża Świętego, monastyr · *świąt.* · *Ukraina (Podkamień)* · 67
 Krzyża Świętego i Świętego Pawła, szpital → Świętego Krzyża i Świętego Pawła, szpital · *zab.* · *Hiszpania (Barcelona)* · 30
 Krzyża Świętego z Jerozolimy, bazylika → Świętego Krzyża z Jerozolimy, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Rzym)* · 80
 Krzyżowa, Droga · *zab.* · *Jerozolima* · 112
 Krzyży, Góra · *świąt.* · *Litwa (koło Szawli)* · 34
 Kserksesesa, brama → Wszystkich Ludów, brama · *zab.* · *Iran (Persepolis)* · 107
 Książęcy, pałac · *zab.* · *Monako* · 41
 Księcia Walii, Muzeum · *zab.* · *Indie (Mumbaj)* · 102
 Księgarzy, meczet · *świąt.* · *Maroko (Marrakesz)* · 148
 Księżnej Grace, ogród Różany → Różany Księżnej Grace, ogród · *park* · *Monako* · 42
 Księżycy, brama · *zab.* · *Bolivia (Tiahuanaco)* · 165
 Księżycy, piramida · *zab.* · *Meksyk (Teotihuacán)* · 158
 Kukijski, cmentarz · *cm.* · *Gruzja (Tbilisi)* · 95
 Kukulkana, piramida → Zamek · *zab.* · *Meksyk (Chichén Itzá)* · 159
 Kulikowe Pole · *antr.* · *Rosja* · 54
 Kultury, pałac · *zab.* · *Rumunia (Jassy)* · 56
 Kuria · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Kuropyaty · *antr.* · *Białoruś (Mińsk)* · 12

Kurski, dworzec · *dw. kol. · Rosja (Moskwa)* · 48
 Kuszenia, klasztor → Czterdziestu Dni, klasztor · *święt. · Palestyna (kolo Jerycha)* · 124
 Kuwejskie, Wieże · *antr. · Kuwejt (Kuwejt)* · 118
 Kwame Nkrumah, mauzoleum · *grob. · Ghana (Akra)* · 145
 Kwirynalski, pałac · *zab. · Włochy (Rzym)* · 82

L

Lahaura, brama · *zab. · Indie (Delhi)* · 101
 Lajos Kossuth, plac · *pl. · Węgry (Budapeszt)* · 76
 Lakszmany, świątynia · *święt. · Indie (Khadźuraho)* · 98
 Lalbagh · *twier. · Bangladesz (Dhaka)* · 89
 Lali Mustafy Paszy, meczet · *święt. · Cypr (Famagusta)* · 92
 Lamy, świątynia → Harmonii i Pokoju, świątynia · *święt. · Chiny (Pekin)* · 90
 Lasek Buloński → Buloński, Lasek · *park · Francja (Paryż)* · 24
 Laterański, pałac · *zab. · Włochy (Rzym)* · 82
 Laurenta Kabili, mauzoleum · *grob. · DRK (Kinszasa)* · 139
 Łądowa, brama · *zab. · Chorwacja (Zadar)* · 17
 Leandra, wieża · *zab. · Turcja (Stambul)* · 132
 Leningradzki, dworzec · *dw. kol. · Rosja (Moskwa)* · 48
 Leoniański, mur · *zab. · Watykan* · 75
 Letni, ogród · *park · Rosja (Petersburg)* · 54
 Letni, pałac · *zab. · Chiny (Pekin)* · 91
 Limes Górnogermański-Retycki → Górnogermańsko-Retycki, Limes · *zab. · Niemcy* · 43
 Liściastego Krzyża, świątynia · *zab. · Meksyk (Palenque)* · 159
 Literacki, zaułek · *ul. · Litwa (Wilno)* · 33
 Literatury, świątynia · *święt. · Wietnam (Hanoi)* · 133
 Liwadyjski, pałac · *zab. · Ukraina (Liwadia)* · 72
 Lodich, Ogrody · *park · Indie (Nowe Delhi)* · 103
 Lotfollaha, meczet Szejcha → Szejcha Lotfollaha, meczet · *święt. · Iran (Isfahan)* · 106
 Lotosu, świątynia · *święt. · Indie (Delhi)* · 98
 Lubowski, zamek · *twier. · Słowacja (kolo Lubowli)* · 58
 Ludowy, park · *park · Węgry (Budapeszt)* · 78
 Ludowy, plac · *pl. · Chiny (Szanghaj)* · 89
 Ludwika II, Stadion · *antr. · Monako* · 42
 Luksemburski, ogród · *park · Francja (Paryż)* · 24
 Luksemburski, pałac · *zab. · Francja (Paryż)* · 24
 Luwr · *zab. · Francja (Paryż)* · 24
 Lwa Judy, pomnik · *pom. · Etiopia (Addis Abeba)* · 145
 Lwia Brama · *zab. · Grecja (Mykeny)* · 28
 Lwowska, Opera · *zab. · Ukraina (Lwów)* · 72
 Lwów, brama → Świętego Szczepana, brama · *zab. · Jerozolima* · 111
 Lwów, dziedziniec · *zab. · Hiszpania (Grenada)* · 30

Ł

Łacińska, katedra · *święt. · Ukraina (Lwów)* · 64

Łaciński, most · *most · Bośnia i Hercegowina (Sarajewo)* · 13
 Ładoski, dworzec · *dw. kol. · Rosja (Petersburg)* · 48
 Łamana Piramida Snofru · *zab. · Egipt (Dahszur)* · 142
 Łańcucha, kopuła · *święt. · Jerozolima* · 109
 Łańcuchowy, most · *most · Węgry (Budapeszt)* · 76
 Łaźnie Roksolany → Roksolany, Łaźnie · *zab. · Turcja (Stambul)* · 131
 Łubiański, plac · *pl. · Rosja (Moskwa)* · 46
 Łuk Triumfalny → Triumfalny, Łuk · *antr. · Korea Pn. (Pjongjang)* · 117
 Łuk Triumfalny → Triumfalny, Łuk · *zab. · Francja (Paryż)* · 24
 Łuk Triumfalny → Triumfalny, Łuk · *zab. · Rumunia (Bukareszt)* · 56
 Łuki Zwycięstwa → Zwycięstwa, Łuki · *antr. · Irak (Bagdad)* · 105
 Łukiski, plac · *pl. · Litwa (Wilno)* · 33
 Łukiszki → Łukiski, plac · *pl. · Litwa (Wilno)* · 33
 Łyczakowska, ulica · *ul. · Ukraina (Lwów)* · 61
 Łyczakowski, cmentarz · *cm. · Ukraina (Lwów)* · 70

M

Macieja, kościół · *święt. · Węgry (Budapeszt)* · 77
 Madrasu, Sąd Najwyższy → Sąd Najwyższy Madrasu · *zab. · Indie (Cennaj)* · 102
 Majdan → Niepodległości, plac · *pl. · Ukraina (Kijów)* · 62
 Malia · *zab. · Grecja (kolo Heraklionu)* · 28
 Maltański, pałac · *zab. · Włochy (Rzym)* · 82
 Mała Gildia · *zab. · Łotwa (Ryga)* · 39
 Mała Hagia Sophia · *święt. · Turcja (Stambul)* · 129
 Mała Metropolia · *święt. · Grecja (Ateny)* · 26
 Mała Pagoda Dzikich Gęsi · *święt. · Chiny (Xi'an)* · 90
 Mała Syrenka · *pom. · Dania (Kopenhaga)* · 20
 Mała Świątynia → Nefertiti, świątynia · *zab. · Egipt (Abu Simbel)* · 143
 Małgorzaty, most · *most · Węgry (Budapeszt)* · 76
 Mamaja, kurhan · *antr. · Rosja (Wołgograd)* · 54
 Maneżowy, plac · *pl. · Rosja (Moskwa)* · 46
 Maniawski, Skit → Skit Maniawski · *święt. · Ukraina (Maniawa)* · 68
 Mansura, Wielki Meczet Al- → Wielki Meczet · *święt. · Liban (Trypolis)* · 119
 Mansura Kalawuna, meczet Sułtana Al- → Sułtana Al-Mansura Kalawuna, meczet · *święt. · Egipt (Kair)* · 141
 Mao Zedonga, mauzoleum · *grob. · Chiny (Pekin)* · 91
 Marcellusa, Teatr · *zab. · Włochy (Rzym)* · 82
 Margrabiów, Opera · *zab. · Niemcy (Bayreuth)* · 43
 Mariacki, plac → Mickiewicza, plac · *pl. · Ukraina (Lwów)* · 62
 Marii Walerii, most · *most · Słowacja, Węgry* · 57, 76
 Marmurowy, pałac · *zab. · Rosja (Petersburg)* · 53
 Marsa, brama · *zab. · Francja (Reims)* · 24
 Marsowe, Pole → Pole Marsowe · *park · Francja (Paryż)* · 24

- Marsowe, Pole → Pole Marsowe · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 47
- Marwanidzki, meczet → Stajnie Salomona · *zab.* · *Jerozolima* · 112
- Maryjski, pałac · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 53
- Maryjski, pałac · *zab.* · *Ukraina (Kijów)* · 72
- Maryjski, Teatr · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 53
- Masek, świątynia · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157
- Masida, most Sidi → Sidi Masida, most · *most* · *Algieria (Konstantyna)* · 137
- Maska Boleści · *pom.* · *Rosja (Magadan)* · 54
- Massandryjski, pałac · *zab.* · *Ukraina (Massandra)* · 72
- Matka Armenia · *pom.* · *Armenia (Erywań)* · 87
- Matka Gruzja · *pom.* · *Gruzja (Tbilisi)* · 95
- Matka Ojczyzna · *pom.* · *Ukraina (Kijów)* · 73
- Matka Ojczyzna Wzywa! · *pom.* · *Rosja (Wołgograd)* · 54
- Matki Boskiej Częstochowskiej, kościół · *świąt.* · *Argentyna (Wanda)* · 165
- Matki Boskiej Gromnicznej, bazylika · *świąt.* · *Boliwia (Copacabana)* · 165
- Matki Boskiej Gromnicznej, kościół · *świąt.* · *Węgry (Pecz)* · 77
- Matki Boskiej na Skale, kościół · *świąt.* · *Czarnogóra (Perast)* · 18
- Matki Boskiej Różańcowej, bazylika · *świąt.* · *Portugalia (Fatima)* · 45
- Matki Boskiej z Sajdana, klasztor · *świąt.* · *Syria (Sajdanaja)* · 126
- Matki Bożej, kościół · *świąt.* · *Armenia (Sanahin)* · 86
- Matki Bożej Bolesnej, kościół · *świąt.* · *Lotwa (Ryga)* · 38
- Matki Bożej Częstochowskiej, Narodowe Sanktuarium · *świąt.* · *USA (Doylestown)* · 161
- Matki Bożej Dobrego Zdrowia, bazylika · *świąt.* · *Indie (koło Nagappattinamu)* · 96
- Matki Bożej Królowej Pokoju, bazylika · *świąt.* · *WKS (Jamusukro)* · 153
- Matki Bożej Królowej Polski, kościół · *świąt.* · *Uganda (koło Masindi)* · 153
- Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia, kościół · *świąt.* · *Indie (Pandżim)* · 96
- Matki Bożej Różańcowej, kościół · *świąt.* · *Rep. Ziel. Przyl. (Cidade Velha)* · 150
- Matki Bożej Śnieżnej, kościół · *świąt.* · *Czechy (Praga)* · 19
- Matki Bożej Większej, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Rzym)* · 79
- Matki Bożej Wniebowzięcia, kościół · *świąt.* · *Filipiny (Santa Maria)* · 94
- Matki Bożej Wniebowziętej, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Akwileja)* · 80
- Matki Bożej z Aparecidy, katedra · *świąt.* · *Brazylia (Brasília)* · 166
- Matki Bożej z Guadalupe, bazylika · *świąt.* · *Meksyk (Meksyk)* · 158
- Matki Bożej z Syjonu, kościół · *świąt.* · *Etiopia (Aksum)* · 144
- Matki Bożej Zwycięskiej, katedra · *świąt.* · *Senegal (Dakar)* · 151
- Matki Teresy, plac · *pl.* · *Albania (Tirana)* · 3
- Maulaja Idrisa I, zawija · *świąt.* · *Maroko (Maulaj Idrisi)* · 148
- Maulaja Idrisa II, zawija · *świąt.* · *Maroko (Fez)* · 148
- Maulaja Ismaila, mauzoleum · *grob.* · *Maroko (Meknes)* · 149
- Maurów, brama → Gnojna, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
- Mauthausen, Miejsce Pamięci · *antr.* · *Austria* · 4
- Mauzoleum · *grob.* · *Turcja (Bodrum)* · 130
- Mądrości Bożej, cerkiew · *świąt.* · *Bułgaria (Sofia)* · 14
- Mądrości Bożej, kościół → Hagia Sophia · *świąt.* · *Turcja (Stambul)* · 129
- Mądrości Bożej, sobór · *świąt.* · *Rosja (Nowogród Wielki)* · 50
- Mądrości Bożej, sobór → Sofijski, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 69
- Mehmeda Paszy Sokolowicia, most · *most* · *Bośnia i Hercegowina (Višegrad)* · 13
- Mehmeda Zdobywcy, most · *most* · *Turcja (Stambul)* · 129
- Mekki, brama · *antr.* · *Arabia Saud. (koło Mekki)* · 86
- Mekki, meczet · *świąt.* · *Indie (Hajdarabad)* · 97
- Memnona, Kolosy → Kolosy Memnona · *pom.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 143
- Mendoga, most Króla → Króla Mendoga, most · *most* · *Litwa (Wilno)* · 33
- Menelika II, plac · *pl.* · *Etiopia (Addis Abeba)* · 144
- Meteor, Wielki → Wielki Meteor · *świąt.* · *Grecja (Meteory)* · 26
- Meteory · *świąt.* · *Grecja (koło Trikali)* · 26
- Metropolia, Mała → Mała Metropolia · *świąt.* · *Grecja (Ateny)* · 26
- Męczenników, mauzoleum · *grob.* · *Mjanma (Rangun)* · 121
- Męczenników, plac · *pl.* · *Liban (Bejrut)* · 119
- Męczenników, pomnik · *pom.* · *Algieria (Algier)* · 137
- Męczenników, pomnik · *pom.* · *Burkina Faso (Wagadugu)* · 138
- Męczenników Narodu, bulwar · *ul.* · *Albania (Tirana)* · 3
- Męczęństwa Świętego Jana Chrzcziciela, kościół · *świąt.* · *Ukraina (Sambor)* · 65
- Miasto Umarłych → Wschodni, cmentarz · *cm.* · *Egipt (Kair)* · 141
- Michajłowski o Złotych Kopułach, monastyr · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 67
- Michajłowski, pałac · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 53
- Michajłowski, plac · *pl.* · *Ukraina (Kijów)* · 62
- Michajłowski, zamek · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 53
- Michalska, brama · *zab.* · *Słowacja (Bratysława)* · 58
- Mickiewiczza, kopiec · *antr.* · *Białoruś (Nowogródek)* · 12

- Mickiewicza, plac · *pl.* · *Ukraina (Iwano-Frankiwsk)* · 62
- Mickiewicza, plac · *pl.* · *Ukraina (Lwów)* · 62
- Mickiewicza, ulica Adama → Giedymina, aleja · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 32
- Miednicka, brama → Ostra Brama · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 37
- Miejsce Pamięci Mauthausen → Mauthausen, Miejsce Pamięci · *antr.* · *Austria* · 4
- Miejski, park · *park* · *Węgry (Budapeszt)* · 78
- Miértów, dziedziniec · *zab.* · *Hiszpania (Grenada)* · 30
- Misjonarzy, kościół → Wniebowstąpienia Pańskiego, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 35
- Mleczna, grota · *świąt.* · *Palestyna (Betlejem)* · 124
- Mniszek, dom · *zab.* · *Meksyk (Uxmal)* · 158
- Monte Cassino · *świąt.* · *Włochy (koło Cassino)* · 80
- Morska, brama · *zab.* · *Czarnogóra (Kotor)* · 18
- Morska, Wielka Brama → Wielka Brama Morska · *zab.* · *Estonia (Tallinn)* · 22
- Morski Świętego Mikołaja, sobór · *świąt.* · *Łotwa (Lipawa)* · 38
- Morski, zamek · *twier.* · *Liban (Sydon)* · 119
- Moskiewski, dworzec · *dw. kol.* · *Rosja (Petersburg)* · 48
- Moskiewski, Uniwersytet · *antr.* · *Rosja (Moskwa)* · 55
- Muajjada, meczet Sultana Al- → Sultana Al-Muajjada, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
- Muhammada, meczet · *świąt.* · *Azerbejdżan (Baku)* · 87
- Muhammada V, mauzoleum · *grob.* · *Maroko (Rabat)* · 149
- Muhammada al-Amina, meczet · *świąt.* · *Liban (Bejrut)* · 119
- Muhammada Alego, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
- Mukteśwary, świątynia · *świąt.* · *Indie (Bhubaneśwar)* · 98
- Mumbajski, Uniwersytet · *zab.* · *Indie (Mumbaj)* · 103
- Mur Zachodni → Ściana Płaczu · *świąt.* · *Jerozolima* · 110
- Murada, meczet Sultana → Sultana Murada, meczet · *świąt.* · *Macedonia Pn. (Skopje)* · 40
- Mustafy Paszy, meczet · *świąt.* · *Macedonia Pn. (Skopje)* · 40
- Muzeów, Wyspa → Wyspa Muzeów · *antr.* · *Niemcy (Berlin)* · 44
- Muzyki Katalońskiej, pałac · *zab.* · *Hiszpania (Barcelona)* · 30
- Mużakowski, park · *park* · *Niemcy, Polska* · 43
- Mykerinosa, piramida · *zab.* · *Egipt (Giza)* · 142
- N**
- Na Jednej Kolumnie, pagoda · *świąt.* · *Wietnam (Hanoi)* · 133
- na Krwi, Cerkiew · *świąt.* · *Rosja (Jekaterynburg)* · 48
- na Krwi, Cerkiew · *świąt.* · *Rosja (Petersburg)* · 48
- Na Rossie, cmentarz · *cm.* · *Litwa (Wilno)* · 36
- Na Skale, kopuła · *świąt.* · *Jerozolima* · 109
- Na Wodzie, pałac · *zab.* · *Indie (Udajpur)* · 102
- Na Wprost Słońca, brama · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91
- nad Zatoką, Ogrody · *park* · *Singapur* · 125
- Nadbrzeżna, świątynia · *świąt.* · *Indie (Mahabalipuram)* · 98
- Nadmorski, bulwar · *ul.* · *Ukraina (Odessa)* · 61
- Nadmorski, park · *park* · *Bułgaria (Warna)* · 15
- Najświętszego Serca Jezusa, katedra · *świąt.* · *Chiny (Harbin)* · 90
- Najświętszego Serca Jezusa, katedra · *świąt.* · *Chiny (Kanton)* · 90
- Najświętszego Serca Pana Jezusa, katedra · *świąt.* · *Kongo (Brazzaville)* · 147
- Najświętszej Bogurodzicy, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Matków)* · 62
- Najświętszej Eucharystii, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 62
- Najświętszej Marii Panny, dom · *zab.* · *Turcja (koło Selçuku)* · 131
- Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Belgia (Antwerpia)* · 5
- Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21
- Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Gwinea (Konakry)* · 145
- Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Łotwa (Jelgawa)* · 38
- Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Mjanma (Rangun)* · 121
- Najświętszej Marii Panny, kościół · *świąt.* · *Niemcy (Trewir)* · 42
- Najświętszej Marii Panny, kościół → Macieja, kościół · *świąt.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
- Najświętszej Marii Panny, kościół → Zawieszony, kościół · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 140
- Najświętszej Marii Panny, prokatedra · *świąt.* · *Irlandia (Dublin)* · 31
- Najświętszej Marii Panny, źródło → Gichon · *zab.* · *Jerozolima* · 111
- Najświętszej Marii Panny na Zatybrzu, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Rzym)* · 80
- Najświętszej Marii Panny od Aniołów, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Asyż)* · 80
- Najświętszej Marii Panny przed Tynem, kościół · *świąt.* · *Czechy (Praga)* · 19
- Najświętszej Marii Panny Szkaplerznej, kościół · *świąt.* · *Litwa (Druskieniki)* · 34
- Najświętszej Marii Panny w Sewilli, katedra · *świąt.* · *Hiszpania (Sewilla)* · 29
- Najwyższej Harmonii, brama · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91
- Najwyższej Harmonii, Pawilon · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91
- Napoleona, grób · *grob.* · *W. Św. Heleny* · 153
- Narodowa, katedra · *świąt.* · *USA (Waszyngton)* · 161
- Narodowa, Stara Galeria → Stara Galeria Narodowa · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43

- Narodowa i kolegiata Świętego Patryka, katedra →
Świętego Patryka, katedra · *święt.* · *Irlandia (Dublin)* · 31
- Narodowa Ukrainy, Opera · *zab.* · *Ukraina (Kijów)* · 72
- Narodowe Muzeum Historyczne · *antr.* · *Albania (Tirana)* · 4
- Narodowe Sanktuarium Królowej Pokoju → Królowej Pokoju, Narodowe Sanktuarium · *święt.* · *Kazachstan (Oziornoje)* · 116
- Narodowe Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej → Matki Bożej Częstochowskiej, Narodowe Sanktuarium · *święt.* · *USA (Doylestown)* · 161
- Narodowy, Chorwacki Teatr → Chorwacki Teatr Narodowy · *zab.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 17
- Narodowy, meczet · *święt.* · *Malezja (Kuala Lumpur)* · 120
- Narodowy, meczet · *święt.* · *Nigeria (Abudża)* · 150
- Narodowy, ogród · *park* · *Grecja (Ateny)* · 29
- Narodowy, pałac · *antr.* · *Etiopia (Addis Abeba)* · 145
- Narodowy, pałac · *zab.* · *Meksyk (Meksyk)* · 158
- Narodowy, Teatr · *zab.* · *Czechy (Praga)* · 20
- Narodowy, Teatr · *zab.* · *Sahwador (San Salvador)* · 159
- Narodowy im. Iwana Wazowa, Teatr · *antr.* · *Bułgaria (Sofia)* · 16
- Narodów, pałac · *zab.* · *Belgia (Bruksela)* · 5
- Narodów, pałac · *antr.* · *Szwajcaria (Genewa)* · 60
- Narodu, pałac · *antr.* · *DRK (Kinszasza)* · 139
- Narodzenia Bogurodzicy, sobór · *święt.* · *Białoruś (Głębokie)* · 10
- Narodzenia Bogurodzicy, sobór · *święt.* · *Ukraina (Kozielec)* · 68
- Narodzenia Matki Bożej, cerkiew · *święt.* · *Białoruś (Murowanka)* · 6
- Narodzenia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Bośnia i Hercegowina (Sarajewo)* · 13
- Narodzenia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Rosja (Suzdal)* · 51
- Narodzenia Najświętszej Marii Panny, bazylika · *święt.* · *Litwa (Szydłowo)* · 33
- Narodzenia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Białoruś (Brasław)* · 7
- Narodzenia Pańskiego, bazylika · *święt.* · *Palestyna (Betlejem)* · 124
- Narodzenia Pańskiego, cerkiew · *święt.* · *Bułgaria (Szipka)* · 14
- Narodzenia Pańskiego, sobór · *święt.* · *Łotwa (Ryga)* · 38
- Narodzenia Pańskiego, sobór · *święt.* · *Moldawia (Kiszyniów)* · 41
- Narodzenia Pańskiego, sobór · *święt.* · *Ukraina (Tarnopol)* · 68
- Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy, cerkiew · *święt.* · *Ukraina (Wierbiąż Niżny)* · 63
- Nasrydów, pałac · *zab.* · *Hiszpania (Grenada)* · 30
- Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, bazylika · *święt.* · *Litwa (Kalwaria Żmudzka)* · 33
- Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, bazylika · *święt.* · *Litwa (Troki)* · 33
- Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Litwa (Kowno)* · 34
- Nefertiti, grobowiec · *grob.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
- Nefertiti, świątynia · *zab.* · *Egipt (Abu Simbel)* · 143
- Nefretete, grobowiec → Nefertiti, grobowiec · *grob.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
- Nefrytowego Buddy, świątynia · *święt.* · *Chiny (Szanghaj)* · 90
- Nefrytowego Cesarza, świątynia · *święt.* · *Wietnam (Ho Chi Minh)* · 133
- Nefrytowej Góry, świątynia · *święt.* · *Wietnam (Hanoi)* · 134
- Neptuna, fontanna · *zab.* · *Włochy (Bologna)* · 81
- Neredica · *święt.* · *Rosja (koło Nowogrodu Wielkiego)* · 50
- Neutralności, pomnik · *pom.* · *Turkmenistan (Aszchabad)* · 132
- Newski Prospekt · *ul.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
- Nieba, świątynia · *święt.* · *Chiny (Pekin)* · 90
- Niebiańskiego Spokoju, brama · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91
- Niebiańskiego Spokoju, plac · *pl.* · *Chiny (Pekin)* · 89
- Niebiańskiej Czystości, pałac · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91
- Niebieski Kościółek → Świętej Elżbiety, kościół · *święt.* · *Słowacja (Bratysława)* · 58
- Niemiecka, fontanna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
- Niemieckie, Muzeum · *antr.* · *Niemcy (Monachium)* · 44
- Niepodległości, aleja · *ul.* · *Białoruś (Mińsk)* · 5
- Niepodległości, meczet · *święt.* · *Indonezja (Dżakarta)* · 104
- Niepodległości, pałac · *antr.* · *Wietnam (Ho Chi Minh)* · 134
- Niepodległości, plac · *pl.* · *Bułgaria (Sofia)* · 14
- Niepodległości, plac · *pl.* · *Indonezja (Dżakarta)* · 104
- Niepodległości, plac · *pl.* · *Ukraina (Kijów)* · 62
- Niepodległości, plac · *pl.* · *Uzbekistan (Taszkent)* · 132
- Niepodległości, pomnik · *pom.* · *Kambodża (Phnom Penh)* · 115
- Niepodległości, pomnik · *pom.* · *Meksyk (Meksyk)* · 159
- Niepodległości, pomnik · *pom.* · *Turkmenistan (Aszchabad)* · 132
- Niepodległości, pomnik · *pom.* · *Ukraina (Kijów)* · 74
- Niepokalanego Poczęcia, bazylika · *święt.* · *USA (Waszyngton)* · 161
- Niepokalanego Poczęcia, katedra · *święt.* · *Filipiny (Manila)* · 93
- Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, archikatedra · *święt.* · *Kuba (Hawana)* · 158
- Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Burkina Faso (Wagadugu)* · 138
- Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Ukraina (Tarnopol)* · 64

- Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Lotwa (Dyneburg)* · 38
- Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Ukraina (Berdyczów)* · 65
- Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Ukraina (Jałta)* · 65
- Nieśmiertelności, Jezioro · *antr.* · *Indie (Amritsar)* · 103
- Niewolników, Dom · *zab.* · *Senegal (Dakar)* · 151
- Niewolników, Droga · *antr.* · *Benin (Ouidah)* · 138
- Nike, świątynia · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28
- Nisz, piramida · *zab.* · *Meksyk (El Tajín)* · 158
- Nizamięgo, mauzoleum · *grob.* · *Azerbejdżan (Gandża)* · 88
- Nizamięgo, ulica · *ul.* · *Azerbejdżan (Baku)* · 87
- Nizamuddina, grobowiec · *grob.* · *Indie (Delhi)* · 100
- Nkrumah, mauzoleum Kwame → Kwame Nkrumaha, mauzoleum · *grob.* · *Ghana (Akra)* · 145
- Notre-Dame, katedra · *święt.* · *Wietnam (Ho Chi Minh)* · 133
- Nowa, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
- Nowa Pinakoteka · *antr.* · *Niemcy (Monachium)* · 44
- Nowa Synagoga · *święt.* · *Węgry (Segedyn)* · 77
- Nowa Twierdza · *twier.* · *Grecja (Korfu)* · 27
- Nowe Muzeum · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
- Nowodziewicz, cmentarz · *cm.* · *Rosja (Moskwa)* · 51
- Nowodziewicz, monastyr · *święt.* · *Rosja (Moskwa)* · 49
- Nowy, pałac · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 82
- Nowy Arbat · *ul.* · *Rosja (Moskwa)* · 46
- Nowy Arsenał · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 37
- Nowy Aton · *święt.* · *Gruzja (Nowy Aton)* · 95
- Nowy Meczet · *święt.* · *Turcja (Stambul)* · 130
- Nowy Odwach · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
- Nowy Zamek · *twier.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 71
- Nowy Zamek · *zab.* · *Białoruś (Grodno)* · 11
- O**
- Obronców Lwowa, cmentarz → Orłąt Lwowskich, cmentarz · *cm.* · *Ukraina (Lwów)* · 70
- Obserwatorium Królewskie · *zab.* · *Wlk. Bryt. (Londyn)* · 78
- Oceanograficzne, Muzeum · *antr.* · *Monako* · 42
- Odeon Heroda Attyka → Heroda Attyka, Odeon · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28
- Odkrywców, pomnik · *pom.* · *Portugalia (Lizbona)* · 45
- Odkupiciela, kościół · *święt.* · *Armenia (Sanahin)* · 87
- Odrodzenia Afrykańskiego, pomnik · *pom.* · *Senegal (Dakar)* · 151
- Odwach, Nowy → Nowy Odwach · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
- Ofiar Totalitaryzmu, cmentarz · *cm.* · *Ukraina (Charków)* · 70
- Ogińskich, pałac · *zab.* · *Białoruś (Zalesie)* · 12
- Ogińskich, pałac · *zab.* · *Litwa (Plungiany)* · 37
- Ogniste Wieże · *antr.* · *Azerbejdżan (Baku)* · 88
- Ogrodzenie, Wielkie → Wielkie Ogrodzenie · *zab.* · *Zimbabwe (kolo Masvingo)* · 154
- Ogrójec → Oliwny, ogród · *park.* · *Jerozolima* · 112
- Ojca, brama · *zab.* · *Uzbekistan (Chiwa)* · 133
- Ojczyzny, Ołtarz → Wiktora Emanuela II, pomnik · *pom.* · *Włochy (Rzym)* · 82
- Olandzki, most · *most.* · *Szwecja* · 60
- Oldżajtu, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Soltanije)* · 107
- Olimpiejon → Zeusa Olimpijskiego, świątynia · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 29
- Olimpijskie, Muzeum · *antr.* · *Szwajcaria (Lozanna)* · 60
- Oliwny, meczet · *święt.* · *Tunezja (Tunis)* · 152
- Oliwny, ogród · *park.* · *Jerozolima* · 112
- Ołowiany, meczet · *święt.* · *Albania (Szkodra)* · 3
- Ołtarz Ojczyzny → Wiktora Emanuela II, pomnik · *pom.* · *Włochy (Rzym)* · 82
- Omara, meczet → Wielki Meczet · *święt.* · *Palestyna (Gaza)* · 124
- Omara, Wielki Meczet → Wielki Meczet Omara · *święt.* · *Liban (Bejrut)* · 119
- Omara Alego Saifuddiena, meczet · *święt.* · *Brunei (Bandar Seri Begawan)* · 89
- Opatrzności Bożej, katedra · *święt.* · *Moldawia (Kiszyniów)* · 41
- Opery i Baletu, Teatr · *zab.* · *Ukraina (Odessa)* · 73
- Opieki Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Białoruś (Baranowicze)* · 10
- Oranienbaum · *zab.* · *Rosja (Lomonosow)* · 52
- Oratorium Gallarus · *święt.* · *Irlandia (hrabstwo Kerry)* · 31
- Orawski, zamek · *twier.* · *Słowacja (Zamki Orawskie)* · 58
- Orłąt Lwowskich, cmentarz · *cm.* · *Ukraina (Lwów)* · 70
- Ormiańska, katedra · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 64
- Ormiański, Rynek → Rynek Ormiański · *pl.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 62
- Ostankino, wieża · *antr.* · *Rosja (Moskwa)* · 55
- Ostra Brama · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 37
- Ostrobramska, ulica · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 33
- Ostrowskiego, plac · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
- Ostrzyhomaska, bazylika · *święt.* · *Węgry (Ostrzyhom)* · 76
- Otella, zamek · *twier.* · *Cypr (Famagusta)* · 93
- Owcz, sadzawka · *zab.* · *Jerozolima* · 112
- P**
- Pachnidlarzy, meczet · *święt.* · *Egipt (Aleksandria)* · 141
- Paców, pałac · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 37
- Pańjska, brama · *zab.* · *Cypr (Nikozja)* · 93
- Pagód, park · *park.* · *Korea Pd. (Seul)* · 117
- Pałacowe, Nabrzeże · *ul.* · *Rosja (Petersburg)* · 45
- Pałacowy, most · *most.* · *Rosja (Petersburg)* · 47
- Pałacowy, plac · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
- Pamięci, kościół · *święt.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
- Pana Świata, świątynia · *święt.* · *Indie (Puri)* · 98
- Panatenajski, Stadion · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28

- Panteon · *święt.* · *Francja (Paryż)* · 23
 Panteon · *święt.* · *Włochy (Rzym)* · 80
 Panteon Narodowy · *zab.* · *Paragwaj (Asunción)* · 166
 Pantokratora, klasztor · *święt.* · *Grecja (półwysep Athos)* · 25
 Państwowa, Węgierska Opera → Węgierska Opera
 Państwowa · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
 Państwowy Pałac Kremłowski · *antr.* · *Rosja (Moskwa)* · 54
 Państwowy Uniwersytet Moskiewski im. M.W.
 Łomonosowa → Moskiewski, Uniwersytet · *antr.* · *Rosja (Moskwa)* · 55
 Papieski, pałac · *zab.* · *Francja (Awinion)* · 24
 Papieski, pałac · *zab.* · *Watykan* · 75
 Parlamentu, pałac · *antr.* · *Rumunia (Bukareszt)* · 56
 Parśwanathy, świątynia · *święt.* · *Indie (Kolkata)* · 99
 Partenon · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28
 Paśupatinatha, świątynia · *święt.* · *Nepal (Katmandu)* · 122
 Patriarchalna, katedra · *święt.* · *Rumunia (Bukareszt)* · 55
 Patriarchów, Groby · *grob.* · *Palestyna (Hebron)* · 124
 Pawła VI, aula · *antr.* · *Watykan* · 75
 Październikowy, plac · *pl.* · *Białoruś (Mińsk)* · 6
 Peczerska, ławra · *święt.* · *Ukraina (Kijów)* · 67
 Pergamońskie, Muzeum · *antr.* · *Niemcy (Berlin)* · 44
 Perkuna, dom · *zab.* · *Litwa (Kowno)* · 36
 Peterhof · *zab.* · *Rosja (koło Petersburga)* · 53
 Phnom, Wat → Wat Phnom · *święt.* · *Kambodża (Phnom Penh)* · 115
 Piatnicka, cerkiew · *święt.* · *Ukraina (Czernihow)* · 63
 Piąta Aleja · *ul.* · *USA (Nowy Jork)* · 160
 Piątkowy, meczet · *święt.* · *Azerbejdżan (Baku)* · 88
 Piątkowy, meczet · *święt.* · *Malediwy (Male)* · 120
 Piątkowy, meczet → Wielki Meczet · *święt.* · *Afganistan (Herat)* · 85
 Piątkowy, meczet → Wielki Meczet · *święt.* · *Indie (Agra)* · 100
 Piątkowy, meczet → Wielki Meczet · *święt.* · *Indie (Delhi)* · 100
 Piątkowy, meczet → Wielki Meczet · *święt.* · *Indie (Fatehpur Sikri)* · 100
 Piątkowy, meczet → Wielki Meczet · *święt.* · *Iran (Isfahan)* · 106
 Piątkowy, meczet → Wielki Meczet · *święt.* · *Iran (Jazd)* · 106
 Piątkowy, Wielki Meczet → Wielki Meczet Piątkowy · *święt.* · *Komory (Moroni)* · 146
 Pierwszego Cesarza, mauzoleum · *grob.* · *Chiny (koło Xi'an)* · 91
 Pierzastego Węża, świątynia → Quetzalcoatla, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Teotihuacán)* · 159
 Pietropawłowska, twierdza · *twier.* · *Rosja (Petersburg)* · 52
 Pietropawłowski, sobór · *święt.* · *Rosja (Petersburg)* · 51
 Pięć Wozów · *święt.* · *Indie (Mahabalipuram)* · 97
 Pięćdziesięciu Pięciu Okien, pałac · *zab.* · *Nepal (Bhaktapur)* · 122
 Pinakoteka · *zab.* · *Watykan* · 75
 Pinakoteka, Nowa → Nowa Pinakoteka · *antr.* · *Niemcy (Monachium)* · 44
 Pinakoteka, Stara → Stara Pinakoteka · *zab.* · *Niemcy (Monachium)* · 43
 Piotrogrodzkie, Nabrzeże · *ul.* · *Rosja (Petersburg)* · 45
 Piskariowski, cmentarz · *cm.* · *Rosja (Petersburg)* · 51
 Płacz, Ściana → Ściana Płacz · *święt.* · *Jerozolima* · 110
 Począjowska, ławra · *święt.* · *Ukraina (Począjów)* · 67
 Poczdamski, plac · *pl.* · *Niemcy (Berlin)* · 42
 pod Chimerami, Dom · *zab.* · *Ukraina (Kijów)* · 71
 Podhorecki, zamek · *twier.* · *Ukraina (Podhorce)* · 71
 Podwyższenia Krzyża Świętego, bazylika · *święt.* · *Ukraina (Czerniowce)* · 62
 Podwyższenia Krzyża Świętego, katedra · *święt.* · *Ukraina (Użhorod)* · 64
 Podwyższenia Krzyża Świętego, kościół · *święt.* · *Białoruś (Brześć)* · 7
 Podwyższenia Krzyża Świętego, kościół · *święt.* · *Białoruś (Lida)* · 7
 Podwyższenia Krzyża Świętego, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Połtawa)* · 67
 Pogost Kiży · *zab.* · *Rosja (wyspa Kiży)* · 53
 Pokoju, most · *most* · *Gruzja (Tbilisi)* · 94
 Pokoju, pałac · *zab.* · *Holandia (Haga)* · 31
 Pokoju, pałac · *antr.* · *Kambodża (Phnom Penh)* · 115
 Pokoju, park · *park* · *Japonia (Nagasaki)* · 113
 Pokoju, pomnik · *pom.* · *Czechy (koło Brna)* · 20
 Pokoju, pomnik · *antr.* · *Japonia (Hiroszima)* · 114
 Pokoju i Pojednania, pałac · *antr.* · *Kazachstan (Astana)* · 116
 Pokrowski, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Charków)* · 67
 Pokrowski, sobór · *święt.* · *Ukraina (Łuck)* · 68
 Pola Elizejskie · *ul.* · *Francja (Paryż)* · 23
 Pole Krwi · *antr.* · *Jerozolima* · 112
 Pole Marsowe · *park* · *Francja (Paryż)* · 24
 Pole Marsowe · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 47
 Poległych Żołnierzy, pomnik · *pom.* · *Madagaskar (Antananarywa)* · 147
 Poległych, Dolina · *antr.* · *Hiszpania (koło Guadarramy)* · 30
 Polski, ratusz · *zab.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 73
 Polski, Rynek → Rynek Polski · *pl.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 62
 Polski Cmentarz Wojenny na Monte Cassino · *cm.* · *Włochy (koło Cassino)* · 80
 Polski Cmentarz Wojenny w Bykowni · *cm.* · *Ukraina (Kijów)* · 71
 Polski Cmentarz Wojenny w Katyniu · *cm.* · *Rosja (koło Smoleńska)* · 51
 Polski Cmentarz Wojenny w Miednoje · *cm.* · *Rosja (koło Tweru)* · 51

Południk Struvego · *antr.* · *Białoruś, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Moldawia, Norwegia, Rosja, Szwecja, Ukraina* · 12, 22, 22, 37, 39, 41, 44, 54, 60, 74

Południkowa, brama · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91

Południowa, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Uxmal)* · 159

Południowy, Akropol → Akropol Południowy · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157

Południowy, cmentarz · *cm.* · *Egipt (Kair)* · 141

Poniemuń · *twier.* · *Litwa (koło Jurborka)* · 36

Posejdona, świątynia · *zab.* · *Grecja (przylądek Sunion)* · 28

Potala · *zab.* · *Chiny (Lhasa)* · 91

Potiomkinowskie, Schody · *zab.* · *Ukraina (Odessa)* · 73

Potockich, pałac · *zab.* · *Ukraina (Lwów)* · 72

Potockich, pałac · *zab.* · *Ukraina (Tulczyn)* · 72

Potrójny Most · *most* · *Słowenia (Lublana)* · 59

Powaski, zamek · *twier.* · *Słowacja (Powaska Bystrzyca)* · 58

Północny, Akropol → Akropol Północny · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157

Praski, zamek · *twier.* · *Czechy (Praga)* · 19

Prawdy, sanktuarium · *świąt.* · *Tajlandia (Pattaya)* · 127

Pretorów, pałac · *zab.* · *Słowenia (Koper)* · 59

Procesyjna, aleja · *zab.* · *Irak (Babilon)* · 105

Prochowa, baszta · *zab.* · *Łotwa (Ryga)* · 38

Prochowa, baszta · *zab.* · *Ukraina (Lwów)* · 71

Prochowa, brama · *zab.* · *Czechy (Praga)* · 19

Propyleje · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28

Proroka, meczet · *świąt.* · *Arabia Saud. (Medyna)* · 85

Proroka Daniela, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Szuya)* · 107

Proroka Daniela, meczet · *świąt.* · *Egipt (Aleksandria)* · 141

Proroków, Groby · *grob.* · *Jerozolima* · 111

Przednia, brama → Na Wprost Słońca, brama · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 91

Przemienienia Pańskiego, bazylika · *świąt.* · *Izrael (góra Tabor)* · 108

Przemienienia Pańskiego, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 63

Przemienienia Pańskiego, klasztor → Wielki Meteor · *świąt.* · *Grecja (Meteory)* · 26

Przemienienia Pańskiego, kościół → Biała Fara · *świąt.* · *Białoruś (Nowogródek)* · 6

Przemienienia Pańskiego, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Czernihów)* · 69

Przemienienia Pańskiego, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Dniepr)* · 69

Przemienienia Pańskiego, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Krzemieniec)* · 69

Przemienienia Pańskiego, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Winnica)* · 69

Przeniesienia Relikwii Świętego Mikołaja, cerkiew · *świąt.* · *Słowacja (Ruská Bystrá)* · 57

Przyjaźni, most · *most* · *Bulgaria, Rumunia* · 14, 55

Przyjaźni Tajsko-Laotańskiej, most · *most* · *Laos, Tajlandia* · 118, 127

Pusłowskich, pałac · *zab.* · *Białoruś (Kosów)* · 12

Puszkińska, plac · *pl.* · *Rosja (Moskwa)* · 46

Q

Quetzalcoatl, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Teotihuacán)* · 159

R

Racheli, grób · *grob.* · *Palestyna (Betlejem)* · 124

Radziwiłłów, pałac · *zab.* · *Ukraina (Ołyka)* · 72

Rajmunda de Saint-Gillesa, cytadela · *twier.* · *Liban (Trypolis)* · 119

Rakoczego, ulica · *ul.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76

Ramappy, świątynia · *świąt.* · *Indie (koło Warangalu)* · 99

Ramesseum · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 143

Ramzesa II, świątynia · *zab.* · *Egipt (Abu Simbel)* · 143

Ramzesa III, świątynia · *zab.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 143

Ranavalony I, pałac Królowej → Królowej, pałac · *zab.* · *Madagaskar (Antananarywa)* · 147

Ranganathy, świątynia · *świąt.* · *Indie (Tiručirappalli)* · 99

Rastorgujewów i Charitonowów, rezydencja · *zab.* · *Rosja (Jekaterynburg)* · 53

Raszida, most Sidi → Sidi Raszida, most · *most* · *Algieria (Konstantyna)* · 137

ratusz Polski → Polski, ratusz · *zab.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 73

Ratuszowy, plac · *pl.* · *Estonia (Tallinn)* · 20

Ratuszowy, plac · *pl.* · *Litwa (Kowno)* · 33

Ratuszowy, plac · *pl.* · *Łotwa (Ryga)* · 38

Reformacji, pomnik · *pom.* · *Szwajcaria (Genewa)* · 60

Registan · *pl.* · *Uzbekistan (Samarkanda)* · 132

Rektorów, pałac · *zab.* · *Chorwacja (Dubrownik)* · 17

Relikwii Zęba, świątynia · *świąt.* · *Sri Lanka (Kandy)* · 125

Republiki, plac · *pl.* · *Armenia (Erywań)* · 86

Republiki, plac · *pl.* · *Francja (Paryż)* · 23

Republiki, plac · *pl.* · *Kazachstan (Almaty)* · 116

Rewalska, brama → Tallińska, brama · *zab.* · *Estonia (Parnawa)* · 22

Rewolucji, plac · *pl.* · *Kuba (Hawana)* · 157

Rezy, mauzoleum Imama → Imama Rezy, mauzoleum · *grob.* · *Iran (Meszhed)* · 107

Rezydencji, plac · *pl.* · *Niemcy (Würzburg)* · 42

Robotnik i Kołchoźnica · *pom.* · *Rosja (Moskwa)* · 54

Rokijski, tunel · *tun.* · *Gruzja, Rosja* · 47, 94

Roksolany, Łaźnie · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131

Rolanda, posąg · *pom.* · *Niemcy (Brema)* · 44

Romanum, Forum → Forum Romanum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81

Roosevelta, zaporą · *zap.* · *USA* · 160

Rosyjski, most · *most* · *Rosja (Władywostok)* · 47

Rozafni, zamek · *twier.* · *Albania (Szko dra)* · 3

Rozdarte Miasto · *pom.* · *Holandia (Rotterdam)* · 31

- Różany Księżnej Grace, ogród · *park* · *Monako* · 42
 Różowy Meczet · *świąt.* · *Iran (Sziraz)* · 106
 Rudakiego, aleja · *ul.* · *Tadżykistan (Duszanbe)* · 127
 Rudakiego, park · *park* · *Tadżykistan (Duszanbe)* · 127
 Rumuńskie Ateneum · *zab.* · *Rumunia (Bukareszt)* · 56
 Rustawelego, aleja · *ul.* · *Gruzja (Tbilisi)* · 94
 Rybacka, Baszta · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
 Rycerska, ulica · *zab.* · *Grecja (Rodos)* · 29
 Ryłski, monastyr · *świąt.* · *Bulgaria (góry Rila)* · 15
 Rynek · *pl.* · *Ukraina (Lwów)* · 62
 Rynek Ormiański · *pl.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 62
 Rynek Polski · *pl.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 62
 Rynek Staromiejski · *pl.* · *Czechy (Praga)* · 18
 Rynek, Stary → Stary Rynek · *pl.* · *Ukraina (Lwów)* · 62
 Ryski, dworzec · *dw. kol.* · *Rosja (Moskwa)* · 48
 Rzymian, klasztor · *świąt.* · *Egipt (Wadi an-Natrun)* · 139
- S**
- Sadytów, nekropola · *cm.* · *Maroko (Marrakesz)* · 149
 Sadržawka Sułtana → Sułtana, Sadržawka · *antr.* · *Jerozolima* · 112
 Sadržawki Salomona → Salomona, Sadržawki · *zab.* · *Palestyna (Betlejem)* · 125
 Safdardżanga, grobowiec · *grob.* · *Indie (Nowe Delhi)* · 101
 Saint-Gillesa, cytadela Rajmunda de → Rajmunda de Saint-Gillesa, cytadela · *twier.* · *Liban (Trypolis)* · 119
 Sakkara · *cm.* · *Egipt (koło Kairu)* · 142
 Saladyna, cytadela → Kairska, cytadela · *twier.* · *Egipt (Kair)* · 142
 Saladyna, mauzoleum · *grob.* · *Syria (Damaszek)* · 126
 Saladyna, zamek · *twier.* · *Syria (koło Latakii)* · 127
 Salahuddina Abdul Aziza, meczet Sułtana → Sułtana Salahuddina Abdul Aziza, meczet · *świąt.* · *Malezja (Shah Alam)* · 120
 Saliha, meczet · *świąt.* · *Jemen (Sana)* · 114
 Salomona, Sadržawki · *zab.* · *Palestyna (Betlejem)* · 125
 Salomona, Stajnie → Stajnie Salomona · *zab.* · *Jerozolima* · 112
 Samaniego, mauzoleum Ismaila → Ismaila Samaniego, mauzoleum · *grob.* · *Uzbekistan (Buchara)* · 133
 Sándora, pałac · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
 Sankore · *świąt.* · *Mali (Timbaktu)* · 148
 Santa Maria Maggiore, bazylika → Matki Bożej Większej, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Rzym)* · 79
 Sąd Najwyższy Bombaju · *zab.* · *Indie (Mumbaj)* · 102
 Sąd Najwyższy Kalkuty · *zab.* · *Indie (Kolkata)* · 102
 Sąd Najwyższy Madrasu · *zab.* · *Indie (Cennaj)* · 102
 Schodkowa Piramida Dżosera · *zab.* · *Egipt (Sakkara)* · 143
 Schwarzenbergów, pałac · *zab.* · *Czechy (Praga)* · 20
 Secesji, Pawilon · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
 Selima, meczet · *świąt.* · *Cypr (Nikozyja)* · 93
 Selima II, meczet · *świąt.* · *Turcja (Edirne)* · 130
 Selima Groźnego, most · *most* · *Turcja (Stambul)* · 129
 Senacki, pałac · *zab.* · *Rosja (Moskwa)* · 53
 Senacki, plac · *pl.* · *Finlandia (Helsinki)* · 22
 Senacki, plac · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
 Senatorów, pałac · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 82
 Septymiusza Sewera, łuk · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
 Seraj, Wielki → Wielki Seraj · *zab.* · *Liban (Bejrut)* · 120
 Serca Jezusowego, katedra · *świąt.* · *Bośnia i Hercegowina (Sarajewo)* · 13
 Sergiusza, łuk · *zab.* · *Chorwacja (Pula)* · 17
 Seto, Wielki Most → Wielki Most Seto · *most* · *Japonia* · 113
 Sfinks · *pom.* · *Egipt (Giza)* · 143
 Sfinksów, brama · *zab.* · *Turcja (Hattusa)* · 131
 Sidi Jahja · *świąt.* · *Mali (Timbaktu)* · 148
 Sidi Masida, most · *most* · *Algieria (Konstantyna)* · 137
 Sidi Raszida, most · *most* · *Algieria (Konstantyna)* · 137
 Sidi Ukby, meczet · *świąt.* · *Tunezja (Kairuan)* · 152
 Siedmiu Świętyń, plac · *pl.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157
 Sienny, plac · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
 Siloe · *zab.* · *Jerozolima* · 112
 Simploński, tunel · *tun.* · *Szwajcaria, Włochy* · 59, 79
 Sioni, katedra · *świąt.* · *Gruzja (Tbilisi)* · 95
 Skanderbega, mauzoleum · *grob.* · *Albania (Lezhë)* · 3
 Skanderbega, plac · *pl.* · *Albania (Tirana)* · 3
 Skarbiec · *zab.* · *Jordania (Petra)* · 115
 Skarbiec Ateńczyków · *zab.* · *Grecja (Delfy)* · 28
 Skazania, kaplica → Skazania, kościół · *świąt.* · *Jerozolima* · 110
 Skazania, kościół · *świąt.* · *Jerozolima* · 110
 Skit Maniawski · *świąt.* · *Ukraina (Maniawa)* · 68
 Skrzydła Tatewu · *kom.* · *Armenia (koło Tatewu)* · 86
 Słoneczny, cmentarz · *cm.* · *Litwa (Wilno)* · 36
 Słoni, Taras → Taras Słoni · *zab.* · *Kambodża (Angkor Thom)* · 115
 Słońca, brama · *zab.* · *Boliwia (Tiahuanaco)* · 165
 Słońca, piramida · *zab.* · *Meksyk (Teotihuacán)* · 158
 Słońca, świątynia · *świąt.* · *Indie (koło Puri)* · 99
 Słońca, świątynia · *świąt.* · *Indie (Modhera)* · 99
 Słońca, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Palenque)* · 159
 Słońca, świątynia · *zab.* · *Peru (Machu Picchu)* · 167
 Słucka, brama · *zab.* · *Białoruś (Nieśwież)* · 11
 Smoczy Most · *most* · *Słowenia (Lublana)* · 59
 Smoka i Tygrysa, Pagody · *świąt.* · *Tajwan (Kaohsiung)* · 128
 Smolny, monastyr · *świąt.* · *Rosja (Petersburg)* · 49
 Snofru, Łamana Piramida → Łamana Piramida Snofru · *zab.* · *Egipt (Dahszur)* · 142
 Snów, Pawilon · *zab.* · *Japonia (koło Nary)* · 113
 Sobka-Horusa, świątynia · *zab.* · *Egipt (Kom Ombo)* · 143
 Sofijski, plac · *pl.* · *Ukraina (Kijów)* · 62
 Sofijski, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 69
 Sofijski, sobór → Mądrości Bożej, sobór · *świąt.* · *Rosja (Nowogród Wielki)* · 50

- Sołowiecki, monastyr · *świąt.* · *Rosja (Wyspy Sołowieckie)* · 49
- Somanathy, świątynia · *świąt.* · *Indie (koło Werawalu)* · 99
- Sorbona · *antr.* · *Francja (Paryż)* · 24
- Spalona Kolumna → Konstantyna, kolumna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
- Spaska na Berestowie, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 63
- Spaska, wieża · *zab.* · *Rosja (Moskwa)* · 53
- Spaso-Eufrozyński, monastyr · *świąt.* · *Białoruś (Połock)* · 9
- Spaso-Jakowlewski, monastyr · *świąt.* · *Rosja (Rostów)* · 49
- Spaso-Jewfimiejewski, monastyr · *świąt.* · *Rosja (Suzdal)* · 50
- Spiski, zamek · *twier.* · *Słowacja (koło Spiskiego Podgrodzia)* · 58
- Spizowa Brama · *zab.* · *Watykan* · 75
- Srebrna Pagoda · *świąt.* · *Kambodża (Phnom Penh)* · 115
- Srebrny Pawilon · *świąt.* · *Japonia (Kioto)* · 113
- Stajnie Salomona · *zab.* · *Jerozolima* · 112
- Stanisława, plac · *pl.* · *Francja (Nancy)* · 23
- Stanisławówka · *zab.* · *Białoruś (Grodno)* · 12
- Stara Galeria Narodowa · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
- Stara Pinakoteka · *zab.* · *Niemcy (Monachium)* · 43
- Stara Twierdza · *twier.* · *Grecja (Korfu)* · 27
- Stare Muzeum · *zab.* · *Niemcy (Berlin)* · 43
- Staromiejski, Rynek → Rynek Staromiejski · *pl.* · *Czechy (Praga)* · 18
- Stary Arsenał · *zab.* · *Litwa (Wilno)* · 37
- Stary Fort · *twier.* · *Tanzania (Zanzibar City)* · 152
- Stary Most · *most* · *Bośnia i Hercegowina (Mostar)* · 13
- Stary Rynek · *pl.* · *Ukraina (Lwów)* · 62
- Stary Zamek · *twier.* · *Białoruś (Grodno)* · 11
- Stary Zamek · *twier.* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 71
- Statua Wolności → Wolności, Statua · *pom.* · *USA (koło Nowego Jorku)* · 161
- Stella Maris, klasztor · *świąt.* · *Izrael (Hajfa)* · 108
- Sternbergów, pałac · *zab.* · *Czechy (Praga)* · 20
- Stoa Attalosa · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 28
- Stocleta, pałac · *zab.* · *Belgia (Bruksela)* · 5
- Struvego, Południk → Południk Struvego · *antr.* · *Białoruś, Estonia, Finlandia, Litwa, Lotwa, Mołdawia, Norwegia, Rosja, Szwecja, Ukraina* · 12, 22, 22, 37, 39, 41, 44, 54, 60, 74
- Stryjski, park · *park* · *Ukraina (Lwów)* · 73
- Stulecia, Pawilon · *antr.* · *Liberia (Monrovia)* · 147
- Suche Batora, plac · *pl.* · *Mongolia (Ulan Bator)* · 121
- Sulejmana, meczet · *świąt.* · *Turcja (Stambul)* · 130
- Sułtana, Sadzawka · *antr.* · *Jerozolima* · 112
- Sułtana Abdul Samada, gmach · *zab.* · *Malezja (Kuala Lumpur)* · 120
- Sułtana Al-Mansura Kalawuna, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
- Sułtana Al-Muajjada, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
- Sułtana Hasana, meczet · *świąt.* · *Egipt (Kair)* · 141
- Sułtana Kabusa, Wielki Meczet → Wielki Meczet
Sułtana Kabusa · *świąt.* · *Oman (Maskat)* · 122
- Sułtana Murada, meczet · *świąt.* · *Macedonia Pn. (Skopje)* · 40
- Sułtana Salahuddina Abdul Aziza, meczet · *świąt.* · *Malezja (Shah Alam)* · 120
- Sułtański, meczet · *świąt.* · *Singapur* · 125
- Syjońska, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111
- Sykstusa V, pałac → Papieski, pałac · *zab.* · *Watykan* · 75
- Sykstyńska, kaplica · *świąt.* · *Watykan* · 75
- Syryjczyków, klasztor · *świąt.* · *Egipt (Wadi an-Natrun)* · 139
- Szachów Szyrwanu, pałac · *zab.* · *Azerbejdżan (Baku)* · 88
- Szah-i Zinda · *cm.* · *Uzbekistan (Samarkanda)* · 133
- Szalimar, Ogrody · *park* · *Indie (Śrinagar)* · 103
- Szalimar, Ogrody · *park* · *Pakistan (Lahaur)* · 123
- Szaolin · *świąt.* · *Chiny (koło Luoyang)* · 90
- Szaryski, zamek · *twier.* · *Słowacja (Wielki Szarysz)* · 58
- Széchenyiego, most → Łańcuchowy, most · *most* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
- Széchenyiego, Termy · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
- Szejcha Lotfollaha, meczet · *świąt.* · *Iran (Isfahan)* · 106
- Szejka Zajida, Wielki Meczet → Wielki Meczet Szejka Zajida · *świąt.* · *ZEA (Abu Zabi)* · 134
- Szermietiewo · *lotn.* · *Rosja (Moskwa)* · 47
- Sześciu Banianów, świątynia · *świąt.* · *Chiny (Kanton)* · 90
- Sześcześnieściu Kopuł, meczet · *świąt.* · *Bangladesz (Bagerhat)* · 88
- Szewczenki, Gaj → Gaj Szewczenki · *antr.* · *Ukraina (Lwów)* · 74
- Szlisselburska, twierdza · *twier.* · *Rosja (Szlisselburg)* · 52
- Szmaragdowego Buddy, świątynia · *świąt.* · *Laos (Wientian)* · 118
- Szmaragdowego Buddy, świątynia · *świąt.* · *Tajlandia (Bangkok)* · 127
- Sztabu Głównego, gmach · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 52
- Sztuki Stosowanej, Muzeum · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
- Szwedagon · *świąt.* · *Mjanma (Rangun)* · 121
- Szwedzka, brama · *zab.* · *Lotwa (Ryga)* · 39
- Szwemodo · *świąt.* · *Mjanma (Pegu)* · 121
- Szwewizgon · *świąt.* · *Mjanma (koło Paganu)* · 121

Ś

- Ściana Bolesci · *pom.* · *Rosja (Moskwa)* · 54
- Ściana Płaczu · *świąt.* · *Jerozolima* · 110
- Śiwadźiego, dworzec Króla → Króla Śiwadźiego, dworzec · *dw. kol.* · *Indie (Mumbaj)* · 96

- Świadziego, port lotniczy Króla → Króla Świadziego, port lotniczy · *lotn.* · *Indie (koło Mumbaju)* · 95
- Świętego Aleksandra, konkatedra · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 65
- Świętego Aleksandra Newskiego, sobór · *świąt.* · *Bulgaria (Sofia)* · 15
- Świętego Aleksandra Newskiego, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Jalta)* · 69
- Świętego Andrzeja, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 63
- Świętego Andrzeja, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 63
- Świętego Andrzeja, katedra · *świąt.* · *Singapur* · 125
- Świętego Andrzeja, kościół → Świętego Andrzeja, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 63
- Świętego Andrzeja, zjazd · *ul.* · *Ukraina (Kijów)* · 61
- Świętego Andrzeja Apostoła, kościół · *świąt.* · *Białoruś (Słonim)* · 8
- Świętego Anioła, fort · *twier.* · *Malta (Birgu/Vittoriosa)* · 40
- Świętego Anioła, most · *most* · *Włochy (Rzym)* · 79
- Świętego Anioła, zamek · *twier.* · *Włochy (Rzym)* · 81
- Świętego Antoniego, klasztor · *świąt.* · *Egipt (Pustynia Arabska)* · 139
- Świętego Antoniego, kościół · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 66
- Świętego Antoniego Padewskiego, bazylika · *świąt.* · *Turecja (Stambul)* · 129
- Świętego Antoniego Padewskiego, katedra · *świąt.* · *Litwa (Telsze)* · 34
- Świętego Atanazego, kościół → Pachnidlarzy, meczet · *świąt.* · *Egipt (Aleksandria)* · 141
- Świętego Augustyna, kościół · *świąt.* · *Filipiny (Manila)* · 94
- Świętego Augustyna, kościół · *świąt.* · *Filipiny (Paoay)* · 94
- Świętego Barnaby, klasztor · *świąt.* · *Cypr (koło Famagusty)* · 92
- Świętego Bartłomieja, kościół · *świąt.* · *Ukraina (Drohobycz)* · 66
- Świętego Bartłomieja, kościół → Cesarska, katedra · *świąt.* · *Niemcy (Frankfurt nad Menem)* · 42
- Świętego Bawona, katedra · *świąt.* · *Belgia (Gandawa)* · 5
- Świętego Bernarda, tunel · *tun.* · *Szwajcaria, Włochy* · 60, 79
- Świętego Biszwiego, klasztor · *świąt.* · *Egipt (Wadi an-Natrun)* · 140
- Świętego Błażeja, kościół · *świąt.* · *Chorwacja (Dubrownik)* · 17
- Świętego Cyryla, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 63
- Świętego Cyryla Bielozińskiego, monastyr · *świąt.* · *Rosja (Kirillow)* · 50
- Świętego Donata, kościół · *świąt.* · *Chorwacja (Zadar)* · 17
- Świętego Ducha, cerkiew · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
- Świętego Ducha, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Potylicz)* · 63
- Świętego Ducha, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Rohatyn)* · 63
- Świętego Ducha, katedra → Ducha Świętego, katedra · *świąt.* · *Kenia (Mombasa)* · 146
- Świętego Ducha, kościół · *świąt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21
- Świętego Ducha, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
- Świętego Ducha, sobór · *świąt.* · *Białoruś (Mińsk)* · 10
- Świętego Dymitra, bazylika · *świąt.* · *Grecja (Saloniki)* · 25
- Świętego Dymitra, sobór · *świąt.* · *Rosja (Włodzimierz)* · 51
- Świętego Elma, fort · *twier.* · *Malta (Valletta)* · 40
- Świętego Emanuela, kościół · *świąt.* · *Indonezja (Dżakarta)* · 104
- Świętego Emmerama, katedra · *świąt.* · *Słowacja (Nitra)* · 57
- Świętego Filipa, fort · *twier.* · *Rep. Ziel. Przyl. (Cidade Velha)* · 151
- Świętego Franciszka, bazylika · *świąt.* · *Boliwia (La Paz)* · 165
- Świętego Franciszka, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Asyż)* · 80
- Świętego Franciszka, kościół · *świąt.* · *Indie (Koczin)* · 96
- Świętego Franciszka, kościół i klasztor · *świąt.* · *Brazylia (Salvador)* · 166
- Świętego Franciszka i Świętego Bernardyna, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
- Świętego Franciszka Ksawerego, katedra · *świąt.* · *Białoruś (Grodno)* · 7
- Świętego Franciszka Ksawerego, katedra · *świąt.* · *Słowacja (Bańska Bystrzyca)* · 58
- Świętego Franciszka Ksawerego, kościół · *świąt.* · *Litwa (Kowno)* · 34
- Świętego Franciszka z Asyżu, kościół · *świąt.* · *Słowacja (Hervartov)* · 58
- Świętego Gotarda, tunel · *tun.* · *Szwajcaria* · 60
- Świętego Gotarda, tunel · *tun.* · *Szwajcaria* · 60
- Świętego Grzegorza Oświeciciela, katedra · *świąt.* · *Armenia (Erywań)* · 86
- Świętego Hilariona, zamek · *twier.* · *Cypr (koło Kireonii)* · 93
- Świętego Idziego, bazylika · *świąt.* · *Słowacja (Bardejów)* · 57
- Świętego Ignacego, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 35
- Świętego Ignacego Loyoli, kościół · *świąt.* · *Argentyna (Buenos Aires)* · 165
- Świętego Ignacego Loyoli i Świętego Stanisława Kostki, kościół → Przemienienia Pańskiego, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Krzemieniec)* · 69
- Świętego Izaaka, plac · *pl.* · *Rosja (Petersburg)* · 46
- Świętego Izaaka, sobór · *świąt.* · *Rosja (Petersburg)* · 51
- Świętego Jakuba, bazylika · *świąt.* · *Słowacja (Lewocza)* · 57

Świętego Jakuba, Droga · *antr.* · *Hiszpania* · 31

Świętego Jakuba, katedra · *świąt.* · *Chorwacja*
(*Szybenik*) · 16

Świętego Jakuba, katedra · *świąt.* · *Hiszpania* (*Santiago de Compostela*) · 29

Świętego Jakuba, katedra · *świąt.* · *Jeruzolima* · 109

Świętego Jakuba, katedra · *świąt.* · *Łotwa* (*Ryga*) · 38

Świętego Jakuba, kościół · *świąt.* · *Bośnia*

· *i Hercegowina* (*Medziugorie*) · 13

Świętego Jakuba, kościół · *świąt.* · *Czechy* (*Kutná Hora*) · 19

Świętego Jakuba, kościół · *świąt.* · *Indie* (*Delhi*) · 97

Świętego Jakuba, pałac · *zab.* · *Wlk. Bryt.* (*London*) · 79

Świętego Jana, bazylika · *świąt.* · *Turcja* (*Selçuk*) · 129

Świętego Jana, fort · *twier.* · *Chorwacja* (*Dubrownik*) · 17

Świętego Jana, klasztor benedyktyński · *świąt.*

· *Szwajcaria* (*Müstair*) · 60

Świętego Jana, konkatedra · *świąt.* · *Malta* (*Valletta*) · 40

Świętego Jana, kościół · *świąt.* · *Estonia* (*Tartu*) · 21

Świętego Jana, kościół · *świąt.* · *Litwa* (*Wilno*) · 35

Świętego Jana, kościół · *świąt.* · *Łotwa* (*Kieś*) · 38

Świętego Jana, kościół · *świąt.* · *Łotwa* (*Ryga*) · 38

Świętego Jana, twierdza · *twier.* · *Czarnogóra* (*Kotor*) · 18

Świętego Jana, wieża · *zab.* · *Watykan* · 75

Świętego Jana Bożego, katedra · *świąt.* · *USA* (*Nowy Jork*) · 161

Świętego Jana Chrzciciela, fort · *twier.* · *Benin* (*Ouidah*) · 138

Świętego Jana Chrzciciela, katedra · *świąt.* · *Słowacja*
(*Trnawa*) · 58

Świętego Jana Chrzciciela, katedra · *świąt.* · *Słowenia*
(*Maribor*) · 59

Świętego Jana Chrzciciela, kościół · *świąt.* · *Białoruś*
(*Bieniakonie*) · 8

Świętego Jana Chrzciciela, kościół · *świąt.* · *Białoruś*
(*Holszany*) · 8

Świętego Jana Chrzciciela, kościół · *świąt.* · *Białoruś*
(*Komaje*) · 8

Świętego Jana Chrzciciela, kościół · *świąt.* · *Białoruś*
(*Wolpa*) · 8

Świętego Jana Chrzciciela, kościół · *świąt.* · *Czarnogóra*
(*Budva*) · 18

Świętego Jana Chrzciciela, sobór · *świąt.* · *Ukraina*
(*Kercz*) · 69

Świętego Jana Chrzciciela i Świętego Jana Apostoła
i Ewangelisty, kościół → Świętego Jana, kościół
· *świąt.* · *Litwa* (*Wilno*) · 35

Świętego Jana na Lateranie, bazylika · *świąt.* · *Włochy*
(*Rzym*) · 80

Świętego Jana Nepomucena, kościół · *świąt.* · *Czechy*
(*Zdziar nad Sazawą*) · 19

Świętego Jana Teologa, cerkiew · *świąt.* · *Macedonia*
Pn. (*Ochryda*) · 39

Świętego Jana Teologa, katedra · *świąt.* · *Cypr* (*Nikozyja*) · 92

Świętego Jana Teologa, klasztor · *świąt.* · *Grecja* (*wyspa Patmos*) · 25

Świętego Jerzego, bazylika · *świąt.* · *Jordania* (*Madaba*) · 114

Świętego Jerzego, cerkiew · *świąt.* · *Bulgaria* (*Sofia*) · 14

Świętego Jerzego, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina*
(*Kamieniec Podolski*) · 63

Świętego Jerzego, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina* (*Lwów*) · 63

Świętego Jerzego, fort · *twier.* · *Indie* (*Ćennaj*) · 101

Świętego Jerzego, katedra · *świąt.* · *Etiopia* (*Addis Abeba*) · 144

Świętego Jerzego, katedra · *świąt.* · *Liban* (*Bejrut*) · 119

Świętego Jerzego, katedra · *świąt.* · *Liban* (*Bejrut*) · 119

Świętego Jerzego, klasztor · *świąt.* · *Egipt* (*Kair*) · 140

Świętego Jerzego, klasztor · *świąt.* · *Palestyna* (*koło Jerycha*) · 124

Świętego Jerzego, klasztor · *świąt.* · *Syria* (*koło Talkalach*) · 126

Świętego Jerzego, kościół · *świąt.* · *Etiopia* (*Lalibela*) · 144

Świętego Jerzego, kościół · *świąt.* · *Słowenia* (*Piran/Pirano*) · 59

Świętego Jerzego, rotunda · *świąt.* · *Grecja* (*Saloniki*) · 26

Świętego Jerzego, sobór · *świąt.* · *Serbia* (*Nowy Sad*) · 56

Świętego Jerzego, zamek · *twier.* · *Portugalia* (*Lizbona*) · 45

Świętego Jerzego Męczennika, kościół · *świąt.* · *Litwa*
(*Kowno*) · 35

Świętego Józefa, katedra · *świąt.* · *Łotwa* (*Lipawa*) · 38

Świętego Józefa, katedra · *świąt.* · *N. Kaledonia*

(*Numea*) · 171

Świętego Józefa, katedra · *świąt.* · *Rumunia* (*Bukareszt*) · 55

Świętego Józefa, katedra · *świąt.* · *Tanzania* (*Dar es Salaam*) · 151

Świętego Józefa, katedra · *świąt.* · *Tanzania* (*Zanzibar City*) · 151

Świętego Józefa, katedra · *świąt.* · *Wietnam* (*Hanoi*) · 133

Świętego Józefa, kościół · *świąt.* · *Izrael* (*Nazaret*) · 108

Świętego Józefa na Kahlenbergu, kościół · *świąt.*
· *Austria* (*Wiedeń*) · 4

Świętego Jura, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina* (*Drohobycz*) · 63

Świętego Jura, katedra · *świąt.* · *Ukraina* (*Lwów*) · 65

Świętego Kajetana, kościół · *świąt.* · *Moldawia*
(*Raszków*) · 41

Świętego Kaliksta, Katakumby · *cm.* · *Włochy* (*Rzym*) · 80

Świętego Kazimierza, kościół · *świąt.* · *Litwa* (*Wilno*) · 35

- Świętego Klemensa, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Inkerman)* · 67
- Świętego Krzyża, kościół → Krzyża Świętego, kościół · *święt.* · *Armenia (Hachpat)* · 86
- Świętego Krzyża, kościół → Krzyża Świętego, kościół · *święt.* · *Turcja (wyspa Akdamar)* · 129
- Świętego Krzyża, monastyr → Krzyża Świętego, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Podkamień)* · 67
- Świętego Krzyża i Świętego Pawła, szpital · *zab.* · *Hiszpania (Barcelona)* · 30
- Świętego Krzyża z Jerozolimy, bazylika · *święt.* · *Włochy (Rzym)* · 80
- Świętego Ludwika, katedra · *święt.* · *Mauritius (Port Louis)* · 149
- Świętego Ludwika, katedra · *święt.* · *Tunezja (Kartagina)* · 152
- Świętego Ludwika, zamek · *twier.* · *Liban (Sydon)* · 119
- Świętego Łazarza, cerkiew · *święt.* · *Cypr (Larnaka)* · 92
- Świętego Łukasza, cerkiew · *święt.* · *Czarnogóra (Kotor)* · 17
- Świętego Makarego, klasztor · *święt.* · *Egipt (Wadi an-Natrun)* · 140
- Świętego Marcina, katedra · *święt.* · *Słowacja (Bratysława)* · 58
- Świętego Marcina, katedra · *święt.* · *Słowacja (Spiskie Podgrodzie)* · 58
- Świętego Marcina, kościół · *święt.* · *Wlk. Bryt. (Canterbury)* · 78
- Świętego Marka, bazylika · *święt.* · *Włochy (Wenecja)* · 80
- Świętego Marka, cerkiew · *święt.* · *Serbia (Belgrad)* · 56
- Świętego Marka, katedra · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 139
- Świętego Marka, kościół · *święt.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 17
- Świętego Marka, plac · *pl.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 16
- Świętego Marka, plac · *pl.* · *Włochy (Wenecja)* · 79
- Świętego Maurycego i Świętej Katarzyny, katedra · *święt.* · *Niemcy (Magdeburg)* · 42
- Świętego Menasa, klasztor · *święt.* · *Egipt (koło Aleksandrii)* · 140
- Świętego Merkurego, kościół · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 140
- Świętego Michała, katedra · *święt.* · *Rumunia (Alba Iulia)* · 55
- Świętego Michała, kościół · *święt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21
- Świętego Michała, kościół · *święt.* · *Niemcy (Hildesheim)* · 43
- Świętego Michała, kościół · *święt.* · *Rumunia (Kluż-Napoka)* · 55
- Świętego Michała Archanioła, bazylika · *święt.* · *Litwa (Mariampol)* · 34
- Świętego Michała Archanioła, cerkiew · *święt.* · *Białoruś (Synkowicze)* · 6
- Świętego Michała Archanioła, cerkiew · *święt.* · *Słowacja (Ladomirová)* · 57
- Świętego Michała Archanioła, cerkiew · *święt.* · *Ukraina (Użok)* · 63
- Świętego Michała Archanioła, kościół · *święt.* · *Białoruś (Iwieniec)* · 8
- Świętego Michała Archanioła, kościół · *święt.* · *Białoruś (Michaliszki)* · 8
- Świętego Michała Archanioła, kościół · *święt.* · *Białoruś (Nowogródek)* · 8
- Świętego Michała Archanioła, kościół · *święt.* · *Litwa (Kowno)* · 35
- Świętego Michała Archanioła, kościół · *święt.* · *Litwa (Retów)* · 35
- Świętego Michała Archanioła, kościół · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 35
- Świętego Michała Archanioła, sobór · *święt.* · *Serbia (Belgrad)* · 57
- Świętego Michała i Świętego Jerzego, pałac · *zab.* · *Grecja (Korfu)* · 28
- Świętego Michała i Świętej Guduli, katedra · *święt.* · *Belgia (Bruksela)* · 5
- Świętego Michała i Wszystkich Aniołów, kościół · *święt.* · *Malawi (Blantyre)* · 147
- Świętego Mikołaja, bazylika · *święt.* · *Słowacja (Irmawa)* · 57
- Świętego Mikołaja, cerkiew · *święt.* · *Lotwa (Windawa)* · 38
- Świętego Mikołaja, cerkiew · *święt.* · *Rumunia (Jassy)* · 55
- Świętego Mikołaja, cerkiew · *święt.* · *Słowacja (Bodrużał)* · 57
- Świętego Mikołaja, katedra · *święt.* · *Słowenia (Lublana)* · 59
- Świętego Mikołaja, katedra · *święt.* · *Słowenia (Novo mesto)* · 59
- Świętego Mikołaja, katedra → Lali Mustafy Paszy, meczet · *święt.* · *Cypr (Famagusta)* · 92
- Świętego Mikołaja, konkatedra · *święt.* · *Słowacja (Preszów)* · 58
- Świętego Mikołaja, kościół · *święt.* · *Czechy (Praga)* · 19
- Świętego Mikołaja, kościół · *święt.* · *Czechy (Praga)* · 19
- Świętego Mikołaja, kościół · *święt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21
- Świętego Mikołaja, kościół · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 35
- Świętego Mikołaja, kościół · *święt.* · *Ukraina (Kijów)* · 66
- Świętego Mikołaja, kościół · *święt.* · *Ukraina (Użhorod)* · 66
- Świętego Mikołaja, monastyr · *święt.* · *Białoruś (Mohylew)* · 9
- Świętego Mikołaja, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Krechow)* · 68

Świętego Mikołaja, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Mukaczewo)* · 68

Świętego Mikołaja, sobór Morski → Morski Świętego Mikołaja, sobór · *święt.* · *Łotwa (Lipawa)* · 38

Świętego Mikołaja Odpoczywającego, klasztor · *święt.* · *Grecja (Meteory)* · 25

Świętego Nauma, monastyr · *święt.* · *Macedonia Pn. (koło Ochrydy)* · 40

Świętego Neofita, klasztor · *święt.* · *Cypr (koło Pafos)* · 92

Świętego Olafa, kościół · *święt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21

Świętego Paisjusza, klasztor → Świętego Biszwiego, klasztor · *święt.* · *Egipt (Wadi an-Natrun)* · 140

Świętego Pantelejmona, cerkiew · *święt.* · *Macedonia Pn. (Skopje)* · 39

Świętego Pantelejmona, cerkiew · *święt.* · *Macedonia Pn. (Weles)* · 40

Świętego Pantelejmona, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Odessa)* · 68

Świętego Patryka, katedra · *święt.* · *Irlandia (Dublin)* · 31

Świętego Patryka, katedra · *święt.* · *USA (Nowy Jork)* · 161

Świętego Pawła, katedra · *święt.* · *Albania (Tirana)* · 3

Świętego Pawła, katedra · *święt.* · *Filipiny (Vigan)* · 94

Świętego Pawła, katedra · *święt.* · *Indie (Kolkata)* · 96

Świętego Pawła, katedra · *święt.* · *Malta (Mdina)* · 40

Świętego Pawła, katedra · *święt.* · *Wlk. Bryt. (Londyn)* · 78

Świętego Pawła, katedra · *święt.* · *WKS (Abidżan)* · 153

Świętego Pawła, klasztor · *święt.* · *Egipt (Pustynia Arabska)* · 140

Świętego Pawła, kościół · *święt.* · *Estonia (Tartu)* · 21

Świętego Pawła, kościół · *święt.* · *Malezja (Malakka)* · 120

Świętego Pawła, kościół · *święt.* · *Niemcy (Frankfurt nad Menem)* · 43

Świętego Pawła za Murami, bazylika · *święt.* · *Włochy (Rzym)* · 80

Świętego Piotra, bazylika · *święt.* · *Watykan* · 75

Świętego Piotra, katedra · *święt.* · *Niemcy (Brema)* · 42

Świętego Piotra, katedra · *święt.* · *Niemcy (Trewir)* · 42

Świętego Piotra, kościół · *święt.* · *Izrael (Tel Awiw-Jafa)* · 108

Świętego Piotra, kościół · *święt.* · *Łotwa (Ryga)* · 38

Świętego Piotra, plac · *pl.* · *Watykan* · 74

Świętego Piotra, zamek · *twier.* · *Turecja (Bodrum)* · 130

Świętego Piotra i Pawła, katedra · *święt.* · *Kamerun (Duala)* · 145

Świętego Piotra i Pawła, kościół · *święt.* · *Litwa (Poniewież)* · 35

Świętego Piotra i Pawła, kościół · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 35

Świętego Piotra i Pawła, kościół · *święt.* · *Litwa (Wornie)* · 35

Świętego Piotra i Pawła, sobór → Świętego Michała Archaniola, kościół · *święt.* · *Litwa (Kowno)* · 35

Świętego Piotra in Gallicantu, kościół · *święt.* · *Jerozolima* · 110

Świętego Polikarpa, kościół · *święt.* · *Turecja (Izmir)* · 129

Świętego Saby, klasztor · *święt.* · *Palestyna (w Dolinie Cedronu)* · 124

Świętego Sawy, cerkiew · *święt.* · *Serbia (Belgrad)* · 56

Świętego Sebastiana, fort · *twier.* · *Mozambik (wyspa Mozambik)* · 149

Świętego Sebastiana za Murami, bazylika · *święt.* · *Włochy (Rzym)* · 80

Świętego Serca, katedra · *święt.* · *RPA (Pretoria)* · 150

Świętego Sergiusza, klasztor · *święt.* · *Syria (Malula)* · 126

Świętego Sergiusza, kościół · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 140

Świętego Spirydona, kościół · *święt.* · *Grecja (Korfu)* · 26

Świętego Stanisława, katedra → Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Stanisława, katedra · *święt.* · *Białoruś (Mohylew)* · 7

Świętego Stanisława, kościół · *święt.* · *Ukraina (Czortków)* · 66

Świętego Stanisława, kościół · *święt.* · *Ukraina (Krzemieniec)* · 66

Świętego Stanisława i Świętego Władysława, katedra · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 34

Świętego Stefana, bazylika · *święt.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76

Świętego Stefana, klasztor · *święt.* · *Grecja (Meteory)* · 25

Świętego Stefana, monastyr · *święt.* · *Iran (koło Dżolfy)* · 106

Świętego Szczepana, brama · *zab.* · *Jerozolima* · 111

Świętego Szczepana, katedra · *święt.* · *Albania (Szkodra)* · 3

Świętego Szczepana, katedra · *święt.* · *Austria (Wiedeń)* · 4

Świętego Szymona, bazylika · *święt.* · *Syria (koło Aleppo)* · 126

Świętego Szymona, klasztor · *święt.* · *Egipt (koło Asuanu)* · 140

Świętego Szymona i Świętej Heleny, kościół · *święt.* · *Białoruś (Mińsk)* · 9

Świętego Szymona Słupnika, sobór · *święt.* · *Białoruś (Brześć)* · 10

Świętego Tadeusza, monastyr · *święt.* · *Iran (koło Sejah Czesme)* · 106

Świętego Teodora Tyrona, sobór · *święt.* · *Moldawia (Kiszyniów)* · 41

Świętego Tomasza, bazylika · *święt.* · *Indie (Ćennaj)* · 96

Świętego Tomasza, katedra · *święt.* · *Indie (Mumbaj)* · 96

Świętego Tomasza, kościół · *święt.* · *Indie (koło Ernakulam)* · 97

Świętego Tomasza z Villanuevy, kościół · *święt.* · *Filipiny (Miagao)* · 94

- Świętego Tryfona, katedra · *świąt.* · *Czarnogóra (Kotor)* · 18
- Świętego Waclawa, katedra · *świąt.* · *Czechy (Olomuniec)* · 19
- Świętego Wawrzyńca, katedra · *świąt.* · *Chorwacja (Trogir)* · 16
- Świętego Wawrzyńca, kościół · *świąt.* · *Ukraina (Żółkiew)* · 66
- Świętego Wawrzyńca za Murami, bazylika · *świąt.* · *Włochy (Rzym)* · 80
- Świętego Wincentego, kościół → Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *świąt.* · *Ukraina (Tarnopol)* · 64
- Świętego Wincentego à Paulo, katedra · *świąt.* · *Tunezja (Tunis)* · 152
- Świętego Wita, katedra · *świąt.* · *Czechy (Praga)* · 19
- Świętego Włodzimierza, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Kijów)* · 69
- Świętego Włodzimierza, sobór · *świąt.* · *Ukraina (Sewastopol)* · 69
- Świętego Zbawiciela, cerkiew · *świąt.* · *Macedonia Pn. (Skopje)* · 40
- Świętego Zbawiciela, katedra · *świąt.* · *Belgia (Brugia)* · 5
- Świętego Zbawiciela, katedra · *świąt.* · *Iran (Isfahan)* · 105
- Świętego Zbawiciela na Chorze, kościół → Chora · *świąt.* · *Turcja (Stambul)* · 129
- Świętej Anastazji, katedra · *świąt.* · *Chorwacja (Zadar)* · 16
- Świętej Anny, bazylika · *świąt.* · *Kongo (Brazzaville)* · 146
- Świętej Anny, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 35
- Świętej Anny, kościół · *świąt.* · *Ukraina (Bar)* · 66
- Świętej Anny, kościół · *świąt.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
- Świętej Barbary, kościół · *świąt.* · *Czechy (Kutná Hora)* · 19
- Świętej Barbary, kościół · *świąt.* · *Ukraina (Berdyczów)* · 66
- Świętej Bogurodzicy, cerkiew · *świąt.* · *Macedonia Pn. (Ochryda)* · 40
- Świętej Elżbiety, katedra · *świąt.* · *Słowacja (Koszyce)* · 58
- Świętej Elżbiety, kościół · *świąt.* · *Estonia (Parnawa)* · 21
- Świętej Elżbiety, kościół · *świąt.* · *Słowacja (Bratysława)* · 58
- Świętej Elżbiety, kościół → Świętych Olgi i Elżbiety, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Lwów)* · 64
- Świętej Gajany, kościół · *świąt.* · *Armenia (Wagharszapat)* · 87
- Świętej Gertrudy, kościół · *świąt.* · *Litwa (Kowno)* · 35
- Świętej Katarzyny, cerkiew · *świąt.* · *Estonia (Parnawa)* · 21
- Świętej Katarzyny, klasztor · *świąt.* · *Egipt (Synaj)* · 140
- Świętej Katarzyny, klasztor · *świąt.* · *Estonia (Tallinn)* · 21
- Świętej Katarzyny, kościół · *świąt.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 17
- Świętej Katarzyny, kościół · *świąt.* · *Estonia (Linnaka)* · 21
- Świętej Katarzyny, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 35
- Świętej Katarzyny, kościół · *świąt.* · *Palestyna (Betlejem)* · 124
- Świętej Katarzyny, kościół · *świąt.* · *Rosja (Petersburg)* · 49
- Świętej Katarzyny, pasaż · *ul.* · *Estonia (Tallinn)* · 20
- Świętej Krwi, bazylika · *świąt.* · *Belgia (Brugia)* · 5
- Świętej Ławry, klasztor · *świąt.* · *Grecja (koło Patrasu)* · 25
- Świętej Małgorzaty, kościół · *świąt.* · *Wlk. Bryt. (Londyn)* · 78
- Świętej Marii, kościół · *świąt.* · *Iran (Urmia)* · 105
- Świętej Marii Magdaleny, bazylika · *świąt.* · *Francja (Vézelay)* · 23
- Świętej Rodziny, bazylika · *świąt.* · *Kenia (Nairobi)* · 146
- Świętej Rypsymy, kościół · *świąt.* · *Armenia (Wagharszapat)* · 87
- Świętej Teresy, kościół · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 35
- Świętej Teresy z Avili, katedra · *świąt.* · *Serbia (Subotica)* · 56
- Świętej Trójcy, cerkiew → Trójcy Świętej, cerkiew · *świąt.* · *Litwa (Wilno)* · 34
- Świętej Trójcy, cerkiew → Trójcy Świętej, cerkiew · *świąt.* · *Ukraina (Żółkiew)* · 64
- Świętej Trójcy, katedra → Trójcy Świętej, katedra · *świąt.* · *Etiopia (Addis Abeba)* · 144
- Świętej Trójcy, katedra → Trójcy Świętej, katedra · *świąt.* · *Gruzja (Tbilisi)* · 95
- Świętej Trójcy, katedra → Trójcy Świętej, katedra · *świąt.* · *Słowacja (Żylin)* · 58
- Świętej Trójcy, klasztor → Trójcy Świętej, klasztor · *świąt.* · *Grecja (Meteory)* · 25
- Świętej Trójcy, kolumna → Trójcy Świętej, kolumna · *zab.* · *Czechy (Olomuniec)* · 20
- Świętej Trójcy, kościół → Trójcy Świętej, kościół · *świąt.* · *Białoruś (Wolczyn)* · 9
- Świętej Trójcy, kościół → Trójcy Świętej, kościół · *świąt.* · *Gruzja (Gergeti)* · 95
- Świętej Trójcy, kościół → Trójcy Świętej, kościół · *świąt.* · *Słowacja (Kiežmark)* · 58
- Świętej Trójcy, kościół → Trójcy Świętej, kościół · *świąt.* · *Ukraina (Mikulicze)* · 66
- Świętej Trójcy, monastyr → Trójcy Świętej, monastyr · *świąt.* · *Ukraina (Korzec)* · 68
- Świętej Trójcy, monastyr → Trójcy Świętej, monastyr · *świąt.* · *Ukraina (Międzyrzecz)* · 68
- Świętej Trójcy, plac → Trójcy Świętej, plac · *pl.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
- Świętej Trójcy, sobór → Trójcy Świętej, sobór · *świąt.* · *Rumunia (Sybin)* · 56

Świętej Trójcy, sobór → Trójcy Świętej, sobór · *święt.*
· *Ukraina (Łuck)* · 70

Świętej Zofii, cerkiew · *święt.* · *Bulgaria (Nesebyr)*
· 15

Świętej Zofii, cerkiew · *święt.* · *Macedonia Pn.*
(*Ochryda*) · 40

Świętej Zofii, katedra · *święt.* · *Ukraina (Żytomierz)*
· 65

Świętej Zofii, katedra → Selima, meczet · *święt.* · *Cypr*
(*Nikozyja*) · 93

Świętej Zofii, sobór · *święt.* · *Białoruś (Połock)* · 10
Świętogórska, ławra · *święt.* · *Ukraina (Świętogórsk)*
· 67

Święty Meczet · *święt.* · *Arabia Saud. (Mekka)* · 85
Święty Plac · *pl.* · *Peru (Machu Picchu)* · 166

Świętych Antoniego i Jerzego, kościół · *święt.* · *Ukraina*
(*Zbaraż*) · 66

Świętych Apostołów, kościół · *święt.* · *Grecja (Ateny)*
· 26

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, cerkiew · *święt.*
· *Serbia (Novi Pazar)* · 56

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, katedra · *święt.*
· *Czechy (Brno)* · 19

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, katedra · *święt.*
· *Estonia (Tallinn)* · 21

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, katedra · *święt.*
· *Litwa (Kowno)* · 34

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, katedra · *święt.*
· *Litwa (Szawle)* · 34

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, katedra · *święt.*
· *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 65

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, katedra · *święt.*
· *Ukraina (Łuck)* · 65

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, katedra · *święt.*
· *Węgry (Pecz)* · 77

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, konkatedra · *święt.*
· *Chorwacja (Osijek)* · 17

Świętych Apostołów Piotra i Pawła, kościół · *święt.*
· *Białoruś (Stare Wasyliszki)* · 9

Świętych Borysa i Gleba, cerkiew · *święt.* · *Białoruś*
(*Grodno*) · 6

Świętych Borysa i Gleba, sobór · *święt.* · *Lotwa*
(*Dyneburg*) · 38

Świętych Olgi i Elżbiety, cerkiew · *święt.* · *Ukraina*
(*Lwów*) · 64

Świętych Piotra i Pawła, cerkiew · *święt.* · *Ukraina*
(*Lwów*) · 64

Świętych Piotra i Pawła, kościół → Świętych Piotra
i Pawła, cerkiew · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 64

Świętych Piotra i Pawła, sobór · *święt.* · *Białoruś*
(*Homel*) · 10

Świętych Sergiusza i Bakchusa kościół → Mała Hagia
Sophia · *święt.* · *Turcja (Stambul)* · 129

Świętych Wita, Waclawa i Wojciecha, katedra →
Świętego Wita, katedra · *święt.* · *Czechy (Praga)* · 19

Świtu, świątynia · *święt.* · *Tajlandia (Bangkok)* · 128

T

Tablic, Kaplica · *zab.* · *Etiopia (Aksum)* · 144

Tadž Mahal · *grob.* · *Indie (Agra)* · 101

Tagański, plac · *pl.* · *Rosja (Moskwa)* · 46

Taktsang · *święt.* · *Bhutan (dolina Paro)* · 89

Tallińska, brama · *zab.* · *Estonia (Parnawa)* · 22

Taras Słoni · *zab.* · *Kambodża (Angkor Thom)* · 115

Targ Centralny · *antr.* · *Lotwa (Ryga)* · 39

Targowy, plac · *pl.* · *Finlandia (Helsinki)* · 22

Taszi · *twier.* · *Bhutan (Thimphu)* · 89

Taurydzki, pałac · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 53

Teatralny, plac · *pl.* · *Rosja (Moskwa)* · 47

Teodozjusza, cysterna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131

Teodozjusza, mury · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131

Terapontowski, monastyr → Ferapontowski, monastyr
· *święt.* · *Rosja (Ferapontowo)* · 49

Tezejon → Hefajstejon · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 27

Timura, mauzoleum · *grob.* · *Uzbekistan (Samarkanda)*
· 133

Timura, plac · *pl.* · *Uzbekistan (Taszkent)* · 132

Tomisława, plac Króla → Króla Tomisława, plac · *pl.*
· *Chorwacja (Zagrzeb)* · 16

Topkapi · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131

Trajana, forum · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81

Trajana, Hale · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81

Trajana, kolumna · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81

Trajana, świątynia · *zab.* · *Turcja (Pergamon)* · 132

Trajana, Termy · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 82

Trajana, wał · *zab.* · *Moldawia, Ukraina* · 41, 73

Trajana, wał · *zab.* · *Rumunia* · 56

Triumfalny, Łuk · *antr.* · *Korea Pn. (Pjongjang)* · 117

Triumfalny, Łuk · *zab.* · *Francja (Paryż)* · 24

Triumfalny, Łuk · *zab.* · *Rumunia (Bukareszt)* · 56

Troicka, wieża · *zab.* · *Rosja (Moskwa)* · 53

Troicki, most · *most* · *Rosja (Petersburg)* · 47

Troicko-Siergijewska, ławra · *święt.* · *Rosja (Siergijew*
Posad) · 49

Trojański, monastyr · *święt.* · *Bulgaria (koło Trojanu)*
· 15

Trójcy Świętej, cerkiew · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 34

Trójcy Świętej, cerkiew · *święt.* · *Ukraina (Żółkiew)* · 64

Trójcy Świętej, katedra · *święt.* · *Etiopia (Addis Abeba)*
· 144

Trójcy Świętej, katedra · *święt.* · *Gruzja (Tbilisi)* · 95

Trójcy Świętej, katedra · *święt.* · *Słowacja (Zylina)* · 58

Trójcy Świętej, klasztor · *święt.* · *Grecja (Meteory)* · 25

Trójcy Świętej, kolumna · *zab.* · *Czechy (Olomuniec)*
· 20

Trójcy Świętej, kościół · *święt.* · *Białoruś (Wolczyn)* · 9

Trójcy Świętej, kościół · *święt.* · *Gruzja (Gergeti)* · 95

Trójcy Świętej, kościół · *święt.* · *Słowacja (Kieżmark)*
· 58

Trójcy Świętej, kościół · *święt.* · *Ukraina (Mikulince)*
· 66

Trójcy Świętej, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Korzec)*
· 68

- Trójcy Świętej, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Międzyrzecz)* · 68
 Trójcy Świętej, plac · *pl.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Trójcy Świętej, sobór · *święt.* · *Rumunia (Sybin)* · 56
 Trójcy Świętej, sobór · *święt.* · *Ukraina (Luck)* · 70
 Trójwładzy, plac · *pl.* · *Brazylia (Brasília)* · 165
 Trzech Krzyży, pomnik · *pom.* · *Litwa (Wilno)* · 37
 Trzech Kultur, plac · *pl.* · *Meksyk (Meksyk)* · 158
 Trzech Okien, świątynia · *zab.* · *Peru (Machu Picchu)* · 167
 Trzech Przełomów, tama · *zap.* · *Chiny* · 90
 Trzech Świętych Hierarchów, monastyr · *święt.* · *Rumunia (Jassy)* · 56
 Trzej Bracia · *zab.* · *Łotwa (Ryga)* · 39
 Trzy Pagody · *święt.* · *Chiny (Dali)* · 90
 Trzy Siostry · *zab.* · *Estonia (Tallinn)* · 22
 Trzydziestu Trzech Łuków, most · *most* · *Iran (Isfahan)* · 105
 Turecki, most → Zamkowy, most · *most* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 62
 Tutanchamona, grobowiec · *grob.* · *Egipt (Teby Zachodnie)* · 142
 Twerska, ulica · *ul.* · *Rosja (Moskwa)* · 46
 Tysiąca Buddów, Groty · *zab.* · *Chiny (koło Dunhuang)* · 91
 Tysiąca i Jednej Kolumny, cysterna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
 Tysiąca Kolumn, świątynia · *święt.* · *Indie (Warangal)* · 99
 Tysiąclecia, plac → Bohaterów, plac · *pl.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
 Tysiąclecia, pomnik · *pom.* · *Węgry (Budapeszt)* · 78
 Tyszkiewiczów, pałac · *zab.* · *Litwa (Poląga)* · 37
 Tytusa, łuk · *zab.* · *Włochy (Rzym)* · 81
- U**
- U Beina, most · *most* · *Mjanma (koło Mandalaj)* · 121
 Ukby, meczet Sidi → Sidi Ukby, meczet · *święt.* · *Tunezja (Kairuan)* · 152
 Ukrainy, Opera Narodowa → Narodowa Ukrainy, Opera · *zab.* · *Ukraina (Kijów)* · 72
 Uług Bega, medresa · *święt.* · *Uzbekistan (Buchara)* · 132
 Umajjadów, meczet · *święt.* · *Syria (Damaszek)* · 126
 Umarłych, Miasto → Wschodni, cmentarz · *cm.* · *Egipt (Kair)* · 141
 Uniowska, ławra · *święt.* · *Ukraina (Uniów)* · 67
 Urbana, wieża · *zab.* · *Słowacja (Koszyce)* · 59
 Uspieński, sobór · *święt.* · *Finlandia (Helsinki)* · 22
 Uspieński, sobór · *święt.* · *Rosja (Moskwa)* · 51
 Uspieński, sobór · *święt.* · *Rosja (Rostów)* · 51
 Uspieński, sobór · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 70
- V**
- Vasco da Gamy, most · *most* · *Portugalia (Lizbona)* · 45
- Via Dolorosa → Krzyżowa, Droga · *zab.* · *Jerozolima* · 112
 Vigelanda, park · *park* · *Norwegia (Oslo)* · 44
- W**
- Wacława, plac · *pl.* · *Czechy (Praga)* · 18
 Walensa, akwedukt · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 130
 Wallensteina, Ogrody · *park* · *Czechy (Praga)* · 20
 Wallensteina, pałac · *zab.* · *Czechy (Praga)* · 20
 Walaamski, monastyr · *święt.* · *Rosja (Wąsypy Waalamskie)* · 50
 Wały Hetmańskie → Wolności, aleja · *ul.* · *Ukraina (Lwów)* · 61
 Wańkowiczów, dwór · *zab.* · *Białoruś (Mińsk)* · 11
 Warłama, klasztor · *święt.* · *Grecja (Meteory)* · 25
 Wasyla Błogosławionego, cerkiew · *święt.* · *Rosja (Moskwa)* · 48
 Waszyngtona, most · *most* · *USA (Nowy Jork i Fort Lee)* · 160
 Waszyngtona, park · *park* · *USA (Nowy Jork)* · 161
 Wat Phnom · *święt.* · *Kambodża (Phnom Penh)* · 115
 Watopedi · *święt.* · *Grecja (półwysep Athos)* · 26
 Watykańskie, Groty · *zab.* · *Watykan* · 75
 Watykańskie, Muzea · *zab.* · *Watykan* · 75
 Watykańskie, Ogrody · *park* · *Watykan* · 75
 Wazowa, Teatr Narodowy im. Iwana → Narodowy im. Iwana Wazowa, Teatr · *antr.* · *Bulgaria (Sofia)* · 16
 Wenecki, plac · *pl.* · *Włochy (Rzym)* · 79
 Wenkateśwary, świątynia · *święt.* · *Indie (Tirupati)* · 99
 Wersal · *zab.* · *Francja (Wersal)* · 24
 Wersalski, pałac → Wersal · *zab.* · *Francja (Wersal)* · 24
 Westchnień, most · *most* · *Włochy (Wenecja)* · 79
 Westminsteriska, katedra · *święt.* · *Wlk. Bryt. (Londyn)* · 78
 Westminsterski, pałac · *zab.* · *Wlk. Bryt. (Londyn)* · 79
 Westminsterskie, opactwo · *święt.* · *Wlk. Bryt. (Londyn)* · 78
 Węgierska Opera Państwowa · *zab.* · *Węgry (Budapeszt)* · 77
 Wężowa, kolumna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 131
 Węzy, świątynia · *święt.* · *Malezja (Bayan Lepas)* · 120
 Wiatrów, pałac · *zab.* · *Indie (Dżajpur)* · 102
 Wiatrów, wieża · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 29
 Wiedeńska, Opera · *zab.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
 Wielka Brama Morska · *zab.* · *Estonia (Tallinn)* · 22
 Wielka Gildia · *zab.* · *Estonia (Tallinn)* · 22
 Wielka Gildia · *zab.* · *Łotwa (Ryga)* · 39
 Wielka Huśtawka · *zab.* · *Tajlandia (Bangkok)* · 128
 Wielka Ławra · *święt.* · *Grecja (półwysep Athos)* · 26
 Wielka Pagoda Dzikich Gęsi · *święt.* · *Chiny (Xi'an)* · 90
 Wielka Piramida · *zab.* · *Meksyk (Uxmal)* · 159
 Wielka Stupa · *święt.* · *Indie (Sańci)* · 100
 Wielka Stupa · *święt.* · *Laos (Wientian)* · 118
 Wielka Synagoga · *święt.* · *Czechy (Pilzno)* · 19
 Wielka Synagoga · *święt.* · *Francja (Paryż)* · 24
 Wielka Synagoga · *święt.* · *Izrael (Tel Awiw-Jafa)* · 108

- Wielka Synagoga · *święt.* · Rumunia (Bukareszt) · 56
Wielka Synagoga · *święt.* · Ukraina (Drohobycz) · 70
Wielka Synagoga · *święt.* · Węgry (Budapeszt) · 77
Wielka Synagoga Chóralna · *święt.* · Białoruś (Grodno) · 11
Wielka Synagoga Chóralna · *święt.* · Rosja (Petersburg) · 51
Wielka Świątynia → Ramzesa II, świątynia · *zab.* · Egipt (Abu Simbel) · 143
Wielka Świątynia → Ramzesa III, świątynia · *zab.* · Egipt (Teby Zachodnie) · 143
Wielka Świątynia Amona-Re · *zab.* · Egipt (Karnak) · 143
Wielka Złota Pagoda → Szwemodo · *święt.* · Mjanma (Pegu) · 121
Wielka, ulica · *ul.* · Litwa (Wilno) · 33
Wielki Bazar · *zab.* · Turcja (Stambul) · 132
Wielki Budda · *pom.* · Chiny (koło Leshan) · 92
Wielki Kościół Ewangelicki · *święt.* · Węgry (Debreczyn) · 77
Wielki Meczet · *święt.* · Afganistan (Herat) · 85
Wielki Meczet · *święt.* · Algieria (Algier) · 137
Wielki Meczet · *święt.* · Burkina Faso (Bani) · 138
Wielki Meczet · *święt.* · Burkina Faso (Bobo-Dioulasso) · 138
Wielki Meczet · *święt.* · Burkina Faso (Wagadugu) · 138
Wielki Meczet · *święt.* · Chiny (Xi'an) · 91
Wielki Meczet · *święt.* · Indie (Agra) · 100
Wielki Meczet · *święt.* · Indie (Delhi) · 100
Wielki Meczet · *święt.* · Indie (Fatehpur Sikri) · 100
Wielki Meczet · *święt.* · Indonezja (Medan) · 104
Wielki Meczet · *święt.* · Irak (Al-Kufa) · 104
Wielki Meczet · *święt.* · Iran (Isfahan) · 106
Wielki Meczet · *święt.* · Iran (Jazd) · 106
Wielki Meczet · *święt.* · Jemen (Sana) · 114
Wielki Meczet · *święt.* · Kuwejt (Kuwejt) · 118
Wielki Meczet · *święt.* · Liban (Trypolis) · 119
Wielki Meczet · *święt.* · Mali (Dżenne) · 148
Wielki Meczet · *święt.* · Mali (Mopti) · 148
Wielki Meczet · *święt.* · Maroko (Meknes) · 148
Wielki Meczet · *święt.* · Maroko (Sala) · 148
Wielki Meczet · *święt.* · Niger (Agadez) · 150
Wielki Meczet · *święt.* · Palestyna (Gaza) · 124
Wielki Meczet · *święt.* · Senegal (Touba) · 151
Wielki Meczet · *święt.* · Syria (Aleppo) · 126
Wielki Meczet · *święt.* · Tanzania (wyspa Kihwa Kisiwani) · 151
Wielki Meczet · *święt.* · Tunezja (Monastyr) · 152
Wielki Meczet · *święt.* · Tunezja (Safakis) · 152
Wielki Meczet · *święt.* · Tunezja (Susa) · 152
Wielki Meczet · *święt.* · Turcja (Bursa) · 130
Wielki Meczet · *święt.* · Turcja (Divriği) · 130
Wielki Meczet → Sidi Ukby, meczet · *święt.* · Tunezja (Kairuan) · 152
Wielki Meczet Al-Mansura → Wielki Meczet · *święt.* · Liban (Trypolis) · 119
Wielki Meczet Chanów · *święt.* · Ukraina (Bakczysaraj) · 70
Wielki Meczet Omara · *święt.* · Liban (Bejrut) · 119
Wielki Meczet Piątkowy · *święt.* · Komory (Moroni) · 146
Wielki Meczet Sultana Kabusa · *święt.* · Oman (Maskat) · 122
Wielki Meczet Szejka Zajida · *święt.* · ZEA (Abu Zabi) · 134
Wielki Meteor · *święt.* · Grecja (Meteorzy) · 26
Wielki Most Seto · *most* · Japonia · 113
Wielki Mur → Wielki Mur Chiński · *zab.* · Chiny · 92
Wielki Mur Chiński · *zab.* · Chiny · 92
Wielki Pałac Kremłowski · *zab.* · Rosja (Moskwa) · 53
Wielki Pałac Królewski · *zab.* · Tajlandia (Bangkok) · 128
Wielki Park Ikbala · *park* · Pakistan (Lahaur) · 123
Wielki Plac · *pl.* · Gwatemala (Tikal) · 157
Wielki Seraj · *zab.* · Liban (Bejrut) · 120
Wielkich Mistrzów, pałac · *zab.* · Grecja (Rodos) · 28
Wielkie Ogrózenie · *zab.* · Zimbabwe (koło Masvingo) · 154
Wielkiego Buddy, statua · *pom.* · Japonia (Kamakura) · 113
Wielkiego Jaguara, świątynia · *zab.* · Gwatemala (Tikal) · 157
Wielkiego Mistrza, pałac · *zab.* · Malta (Valletta) · 41
Wielkiego Przywódcy, mauzoleum · *grob.* · Pakistan (Karaczi) · 123
Wieża Federacji · *antr.* · Rosja (Moskwa) · 55
Wiktora Emanuela II, pomnik · *pom.* · Włochy (Rzym) · 82
Wiktorii, dworzec → Króla Śiwadźiego, dworzec · *dw. kol.* · Indie (Mumbaj) · 96
Wileńska, ulica · *ul.* · Litwa (Kowno) · 33
Wirupakszy, świątynia · *święt.* · Indie (Hampi) · 99
Wirupakszy, świątynia · *święt.* · Indie (Pattadakal) · 99
Wiszące Ogrody · *park* · Izrael (Hajfa) · 109
Wiśwanathy, świątynia · *święt.* · Indie (Waranasi) · 100
Witebski, dworzec · *dw. kol.* · Rosja (Petersburg) · 48
Withoby, świątynia · *święt.* · Indie (Pandharpur) · 100
Witolda, kościół → Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · Litwa (Kowno) · 36
Władysława Warneńczyka, mauzoleum · *grob.* · Bułgaria (Warna) · 15
Włodzimierska, ulica · *ul.* · Ukraina (Kijów) · 61
Wniebowstąpienia, kaplica · *święt.* · Jerozolima · 109
Wniebowstąpienia, kopuła · *święt.* · Jerozolima · 109
Wniebowstąpienia Pańskiego, cerkiew · *święt.* · Rosja (Moskwa) · 48
Wniebowstąpienia Pańskiego, cerkiew · *święt.* · Ukraina (Jasina) · 64
Wniebowstąpienia Pańskiego, kościół · *święt.* · Litwa (Wilno) · 35
Wniebowstąpienia Pańskiego, sobór · *święt.* · Bułgaria (Wielkie Tyrnowo) · 15

- Wniebowstąpienia Pańskiego, sobór · *święt.*
· *Kazachstan (Almaty)* · 116
- Wniebowstąpienia Pańskiego, sobór · *święt.* · *Rumunia (Târgoviște)* · 56
- Wniebowzięcia Matki Bożej, katedra · *święt.* · *Niemcy (Hildesheim)* · 42
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, bazylika · *święt.* · *Lotwa (Aglona)* · 38
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Białoruś (Pińsk)* · 7
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Chorwacja (Dubrownik)* · 16
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Chorwacja (Pula)* · 16
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Chorwacja (Zagrzeb)* · 16
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Indonezja (Dżakarta)* · 104
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Słowenia (Koper)* · 59
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra · *święt.* · *Ukraina (Odessa)* · 65
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra → Łacińska, katedra · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 64
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, katedra → Ormiańska, katedra · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 64
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Białoruś (Budslaw)* · 9
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Białoruś (Mscisław)* · 9
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Litwa (Kowno)* · 36
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Litwa (Połaga)* · 36
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 36
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Ukraina (Kowel)* · 66
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Ukraina (Rudki)* · 67
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Ukraina (Złoczów)* · 67
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, kościół → Narodzenia Bogurodzicy, sobór · *święt.* · *Białoruś (Głębokie)* · 10
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Stanisława, katedra · *święt.* · *Białoruś (Mohylew)* · 7
- Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Wojciecha, katedra → Ostrzyhomska, bazylika · *święt.* · *Węgry (Ostrzyhom)* · 76
- Wojowników, świątynia · *zab.* · *Meksyk (Chichén Itzá)* · 159
- Wolności, aleja · *ul.* · *Litwa (Kowno)* · 32
- Wolności, aleja · *ul.* · *Ukraina (Lwów)* · 61
- Wolności, bulwar · *ul.* · *Lotwa (Ryga)* · 37
- Wolności, most · *most* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
- Wolności, plac · *pl.* · *Armenia (Erywań)* · 86
- Wolności, plac · *pl.* · *Azerbejdżan (Baku)* · 87
- Wolności, plac · *pl.* · *Gruzja (Tbilisi)* · 94
- Wolności, plac · *pl.* · *Iran (Teheran)* · 105
- Wolności, plac · *pl.* · *Słowacja (Bratysława)* · 57
- Wolności, plac · *pl.* · *Węgry (Budapeszt)* · 76
- Wolności, pomnik · *pom.* · *Bulgaria (szczyt Szypka)* · 16
- Wolności, pomnik · *pom.* · *Lotwa (Ryga)* · 39
- Wolności, pomnik · *pom.* · *Węgry (Budapeszt)* · 78
- Wolności, Statua · *pom.* · *USA (koło Nowego Jorku)* · 161
- Wolności, wieża · *antr.* · *Iran (Teheran)* · 107
- Wołoska, cerkiew → Uspieński, sobór · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 70
- Wonna Pagoda · *święt.* · *Wietnam (koło Hanoi)* · 134
- Woroncowa, pałac · *zab.* · *Ukraina (Ałupka)* · 72
- Woroncowa, pałac · *zab.* · *Ukraina (Odessa)* · 73
- Wotywny, kościół · *święt.* · *Austria (Wiedeń)* · 4
- Wrota Indii → Indii, Wrota · *zab.* · *Indie (Mumbaj)* · 103
- Wschodni, cmentarz · *cm.* · *Egipt (Kair)* · 141
- Wschodnia, świątynia · *święt.* · *Japonia (Kioto)* · 113
- Wszystkich Ludów, brama · *zab.* · *Iran (Persepolis)* · 107
- Wszystkich Narodów, kościół · *święt.* · *Jerozolima* · 110
- Wszystkich Świętych, kościół · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 36
- Wszystkich Świętych, kościół · *święt.* · *Słowacja (Twardoszyn)* · 58
- Wysoka Brama · *zab.* · *Indie (Fatehpur Sikri)* · 103
- Wysoka Tama · *zap.* · *Egipt* · 139
- Wyspa Muzeów · *antr.* · *Niemcy (Berlin)* · 44
- Wystawy Królewskiej, budynek · *zab.* · *Australia (Melbourne)* · 171

Z

- Zachodni, Mur → Ściana Płaczu · *święt.* · *Jerozolima* · 110
- Zachodzącego Słońca, bulwar · *ul.* · *USA (Los Angeles)* · 160
- Zaginionego Świata, piramida · *zab.* · *Gwatemala (Tikal)* · 157
- Zajida, Wielki Meczet Szejka → Wielki Meczet Szejka Zajida · *święt.* · *ZEA (Abu Zabi)* · 134
- Zakazane Miasto · *zab.* · *Chiny (Pekin)* · 92
- Zakonu Chrystusa, klasztor · *święt.* · *Portugalia (Tomar)* · 45
- Założycieli Kijowa, pomnik · *pom.* · *Ukraina (Kijów)* · 74
- Założycieli Kijowa, pomnik · *pom.* · *Ukraina (Kijów)* · 74
- Zamek · *zab.* · *Meksyk (Chichén Itzá)* · 159
- Zamkowa, ulica · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 33
- Zamkowy, most · *most* · *Ukraina (Kamieniec Podolski)* · 62
- Zaśnięcia Matki Bożej, cerkiew · *święt.* · *Moldawia (Căușeni)* · 41

- Zaśnięcia Matki Bożej, monastyr · *święt.* · *Białoruś (Żyrowicze)* · 10
- Zaśnięcia Matki Bożej, monastyr · *święt.* · *Estonia (Kuremäe)* · 21
- Zaśnięcia Matki Bożej, monastyr · *święt.* · *Rosja (Swijażsk)* · 50
- Zaśnięcia Matki Bożej, monastyr · *święt.* · *Ukraina (Bakczysaraj)* · 68
- Zaśnięcia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Białoruś (Witebsk)* · 10
- Zaśnięcia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Bulgaria (Warna)* · 15
- Zaśnięcia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Estonia (Tartu)* · 21
- Zaśnięcia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Litwa (Wilno)* · 36
- Zaśnięcia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Rosja (Włodzimierz)* · 51
- Zaśnięcia Matki Bożej, sobór · *święt.* · *Ukraina (Włodzimierz)* · 70
- Zaśnięcia Matki Bożej, sobór → Uspieński, sobór · *święt.* · *Ukraina (Lwów)* · 70
- Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny, kościół · *święt.* · *Jerozolima* · 110
- Zatopiona Cysterna · *zab.* · *Turcja (Stambul)* · 132
- Zatopionych Statków, pomnik · *pom.* · *Ukraina (Sewastopol)* · 74
- Zawalna, ulica · *ul.* · *Litwa (Wilno)* · 33
- Zawieszony, kościół · *święt.* · *Egipt (Kair)* · 140
- zawija Maulaja Idrisa I → Maulaja Idrisa I, zawija · *święt.* · *Maroko (Maulaj Idrisi)* · 148
- zawija Maulaja Idrisa II → Maulaja Idrisa II, zawija · *święt.* · *Maroko (Fez)* · 148
- Zdobywców, meczet · *święt.* · *Grecja (Ateny)* · 26
- Zdobywców Kosmosu, pomnik · *pom.* · *Rosja (Moskwa)* · 54
- Zedonga, mauzoleum Mao → Mao Zedonga, mauzoleum · *grob.* · *Chiny (Pekin)* · 91
- Zeusa, świątynia · *zab.* · *Grecja (Olimpia)* · 29
- Zeusa Olimpijskiego, świątynia · *zab.* · *Grecja (Ateny)* · 29
- Zgody, plac · *pl.* · *Francja (Paryż)* · 23
- Zielone Mauzoleum · *grob.* · *Turecja (Bursa)* · 130
- Zielony Meczet · *święt.* · *Turecja (Bursa)* · 130
- Zielony Most · *most* · *Litwa (Wilno)* · 33
- Zimowy, pałac · *zab.* · *Rosja (Petersburg)* · 53
- Zimowy, pałac → Bogd-chana, pałac · *zab.* · *Mongolia (Ulan Bator)* · 122
- zjazd Świętego Andrzeja → Świętego Andrzeja, zjazd · *ul.* · *Ukraina (Kijów)* · 61
- Zjazdów, pałac → Państwowy Pałac Kremłowski · *zab.* · *Rosja (Moskwa)* · 54
- Zjednoczenia, pomnik · *pom.* · *Kamerun (Jaunde)* · 146
- Złota Brama · *zab.* · *Jerozolima* · 112
- Złota Brama · *zab.* · *Nepal (Bhaktapur)* · 122
- Złota Brama · *zab.* · *Ukraina (Kijów)* · 73
- Złota Góra · *święt.* · *Tajlandia (Bangkok)* · 128
- Złota Pagoda, Wielka → Szwebedo · *święt.* · *Mjanma (Pegu)* · 121
- Złota Skała · *święt.* · *Mjanma (koło Kyaikto)* · 121
- Złota Świątynia · *święt.* · *Bangladesz (koło Bandorbonu)* · 89
- Złota Świątynia · *święt.* · *Indie (Amritsar)* · 100
- Złota Świątynia · *święt.* · *Sri Lanka (Dambulla)* · 125
- Złota Uliczka · *zab.* · *Czechy (Praga)* · 20
- Złotego Buddy, świątynia · *święt.* · *Tajlandia (Bangkok)* · 128
- Złoty Pawilon · *święt.* · *Japonia (Kioto)* · 113
- Zmartwychwstania Chrystusa, katedra · *święt.* · *Albania (Tirana)* · 3
- Zmartwychwstania Pańskiego, bazylika · *święt.* · *Litwa (Kowno)* · 34
- Zmartwychwstania Pańskiego, katedra · *święt.* · *Ukraina (Iwano-Frankiwsk)* · 65
- Zmartwychwstania Pańskiego, sobór · *święt.* · *Białoruś (Borysów)* · 10
- Zmartwychwstania Pańskiego, sobór · *święt.* · *Estonia (Narwa)* · 21
- Zmartwychwstania Pańskiego, sobór → na Krwi, Cerkiew · *święt.* · *Rosja (Petersburg)* · 48
- Znalezienia Krzyża Świętego, kościół · *święt.* · *Białoruś (Grodno)* · 9
- Zofiówka · *park* · *Ukraina (Humań)* · 73
- Zwiastowania, bazylika · *święt.* · *Izrael (Nazaret)* · 108
- Zwiastowania, cerkiew · *święt.* · *Białoruś (Witebsk)* · 6
- Zwiastowania, cerkiew · *święt.* · *Węgry (Szentendre)* · 77
- Zwiastowania, sobór · *święt.* · *Ukraina (Charków)* · 70
- Zwierzyniecki, most · *most* · *Litwa (Wilno)* · 33
- Zwycięstwa, aleja · *ul.* · *Rumunia (Bukareszt)* · 55
- Zwycięstwa, Brama · *antr.* · *Laos (Wientian)* · 118
- Zwycięstwa, Łuki · *antr.* · *Irak (Bagdad)* · 105
- Zwycięstwa, park · *park* · *Armenia (Erywań)* · 87
- Zwycięstwa, pomnik · *pom.* · *Tajlandia (Bangkok)* · 128

Ż

- Żelazna Kolumna · *zab.* · *Indie (koło Delhi)* · 103
- Żelazna Pagoda · *święt.* · *Chiny (Kaifeng)* · 91
- Żłóbka, plac · *pl.* · *Palestyna (Betlejem)* · 123
- Żółtwa, wieża · *zab.* · *Wietnam (Hanoi)* · 134

ISBN 978-83-254-2600-2